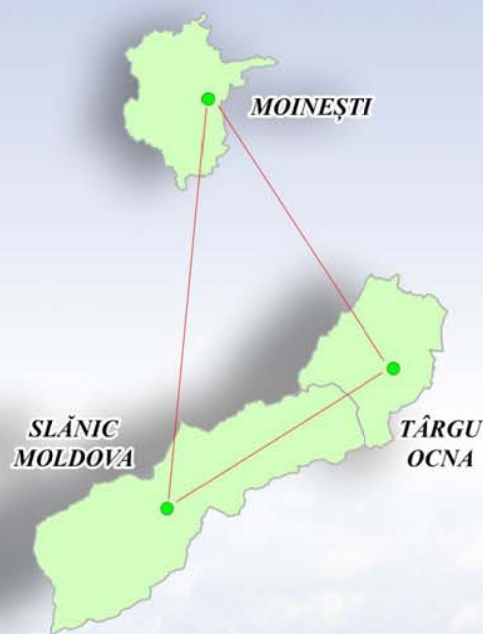

Gaman George

TURISM ȘI DEZVOLTARE POLICENTRICĂ

STUDIU DE CAZ: MOINEȘTI, TÂRGU OCNA ȘI SLĂNIC MOLDOVA

George Gaman

Turism și dezvoltare policentrică

Studiu de caz:

Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Nicolae Ciangă

Prof. univ. dr. Corneliu Iașu

Prof. univ. dr. Puiu Nistoreanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GAMAN, GEORGE

**Turism și dezvoltare policentrică – Studiu de caz: Moinești,
Târgu Ocna și Slănic Moldova / George Găman. - Cluj-Napoca:
Presa Universitară Clujeană, 2019**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-37-0541-0

338.48

© 2019 Autorul volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorului, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./Fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

George Gaman

Turism și dezvoltare policentrică

Studiu de caz:

Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Presă Universitară Clujeană

2019

CUPRINS

INTRODUCERE.....	9
1. ASPECTE TEORETICE, CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE.....	19
1.1. Considerații teoretice.....	19
1.1.1. Turism- Turism curativ	19
1.1.2. Dezvoltarea policentrică.....	27
1.1.3. Teoria sistemelor	37
1.1.4. Cluster turistic	39
1.1.5. Colaborare turistică	42
1.1.6. Destination Management Organization (DMT)	44
1.1.7. Exemple de bună practică: viziuni strategice	50
1.1.8. Preferințele și motivațiile turistului-pacient modern.....	57
1.1.9. Modalități de estimare a valorii potențialului turistic	61
1.1.10. Modalități de identificare a arealelor pretabile pentru climatoterapie	64
1.1.11. Brandul destinației turistice.....	68
1.2. Cadrul strategic și legislativ specific turismului curativ din România.....	69
1.3. Principii, metode și mijloace de cercetare.....	72
1.4. Din istoricul cercetărilor asupra localităților luate în studiu	78
1.4.1. Preocupări conexe	78
1.4.2. Preocupări specifice	82
1.5. Deziderate ale cercetării științifice.....	83
2. ASPECTE ISTORICE ȘI EVOLUTIVE ALE TURISMULUI CURATIV	85
2.1. Evoluția turismului curativ la nivel național	85
2.1.1. Perioada romană	85
2.1.2. Perioada pre-feudală și feudală	86
2.1.3. Perioada dintre secolul al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea	87
2.1.4. Perioada dintre mijlocul secolului al XIX-lea și 1918	87
2.1.5. Perioada cuprinsă între anii 1918-1945.....	89
2.1.6. Perioada cuprinsă între 1946 și 1960	91
2.1.7. Perioada cuprinsă între anii 1961-1975.....	91
2.1.8. Perioada cuprinsă între 1976 și 1990	92
2.1.9. Perioada cuprinsă între 1990 și prezent.....	92
2.2. Evoluția turismului curativ la nivelul celor trei localități luate în studiu.....	94
3. PROBLEMATICA STAȚIUNILOR BALNEARE, CLIMATERICE ȘI BALNEOCLIMATERICE DIN ROMÂNIA	103
3.1. Gradul de accesibilitate	103
3.2. Baza materială specifică și conexă turismului curativ	104
3.3. Personalul	106
3.4. Acțiunile de promovare	107
3.5. Lipsa diversității ofertei turistice.....	108
3.6. Analiza SWOT a fenomenului turistic curativ din Romania	110

4. ELEMENTELE CADRULUI NATURAL ȘI ANTROPIC AL STUDIULUI DE CAZ CARE INFLUENȚEAZĂ FENOMENUL TURISTIC LOCAL	113
4.1. Localizare geografică	113
4.2. Petrografia și geologia	115
4.3. Solurile	116
4.4. Infrastructura tehnico-edilitară	117
4.5. Infrastructura de comunicație	118
4.6. Servicii complementare	119
4.7. Atracțiile turistice din împrejurimi	122
5. POTENȚIALUL TURISTIC AL STAȚIUNILOR MOINEȘTI, TÂRGU OCNA ȘI SLĂNIC MOLDOVA	123
5.1. Potențialul turistic natural	123
5.2. Patrimoniul turistic antropice	132
5.3. Baza materială turistică	141
6. CIRCULAȚIA TURISTICĂ ÎNREGISTRATĂ ÎN MOINEȘTI, TÂRGU OCNA ȘI SLĂNIC MOLDOVA	153
7. METODĂ DE ESTIMARE A VALORII FONDULUI TURISTIC AL UNEI STAȚIUNI BALNEOCLIMATERICE IDEALE ȘI IMPLEMENTAREA ACESTEIA ÎN CADRUL STUDIILOR DE CAZ	157
7.1. Valoarea turistică al unei stațiuni balneoclimaterice ideale	157
7.1.1. Potențialul natural	158
7.1.2. Potențialul antropice	162
7.1.3. Baza materială turistică	165
7.2. Valoarea turistică a stațiunilor Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova	170
7.2.1. Valoarea turistică a atracțiilor naturale	171
7.2.2. Valoarea turistică a atracțiilor antropice	172
7.2.3. Valoarea turistică a bazei materiale	172
7.2.4. Graficele valorilor turistice totale	174
8. IDENTIFICAREA MOTIVAȚIILOR ȘI PREFERINȚELOR TURISTULUI PACIENT AUTOHTON. PREMISE DE IMPLEMENTARE A CLUSTERULUI TURISTIC MOINEȘTI-TÂRGU OCNA-SLĂNIC MOLDOVA	177
8.1. Obiectivele chestionarului aplicat	178
8.2. Rezultate	179
8.3. Categoriile de turiști-pacienți identificate	201
8.4. Recomandări de bază pentru stațiunile românești	202
8.5. Concluzii	202
9. CONSTITUIREA CLUSTERULUI MOINEȘTI-TÂRGU OCNA-SLĂNIC MOLDOVA PE BAZA UNUI MODEL DE DEZVOLTARE POLICENTRICĂ. ADAPTARE DUPĂ STRUCTURA UNUI PLAN DE MANAGEMENT AL DESTINAȚIEI	205
9.1. Analiza condiționărilor exogene fenomenului turistic	210
9.2. Evaluarea potențialului turistic al clusterului Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova	212
9.2.1. Analiza SWOT	212
9.2.2. Trendurile și preferințele pieței	215
9.2.3. Industriile conexe și cele cu rol de suport pentru turism	216
9.3. Identificarea și analiza competitorilor (diferențiere, compararea performanțelor, sezonalitate, umărirea continuă a concurenților)	217

9.4. Stabilirea interrelațiilor dintre componentele bazei materiale turistice în vederea constituirii clusterului turistic.....	222
9.5. Brandul turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova: tratează, previne, descoperă, explorează.....	239
9.6. Procesul de promovare.....	244
9.7. Îmbunătățirea și diversificarea ofertei turistice din cadrul viitorului cluster turistic.....	248
CONCLUZII.....	255
BIBLIOGRAFIE.....	259
WEBOGRAFIE.....	271
ANEXA 1.....	273
ANEXA 2.....	277
ANEXA 3.....	280
ANEXA 4.....	283
ANEXA 5.....	284
ANEXA 6.....	285
ANEXA 7.....	286
ANEXA 8.....	287
ANEXA 9.....	288
ANEXA 10.....	289
ANEXA 11.....	290
ANEXA 12.....	291
ANEXA 13.....	292
ANEXA 14.....	293
ANEXA 15.....	294
ANEXA 16.....	295
ANEXA 17.....	296
ANEXA 18.....	297
ANEXA 19.....	298
ANEXA 20.....	299
ANEXA 21.....	300
ANEXA 22.....	301
ANEXA 23.....	302
ANEXA 24.....	303
ANEXA 25.....	304
ANEXA 26.....	305
ANEXA 27.....	306
ANEXA 28.....	307
ANEXA 29.....	308
ANEXA 30.....	309
ANEXA 31.....	310
ANEXA 32.....	311
ANEXA 33.....	312
ANEXA 34.....	313
ANEXA 35.....	326
ANEXA 36.....	327
ANEXA 37.....	328
ANEXA 38.....	329
ANEXA 39.....	330

INTRODUCERE

„Nanicând amintirea copilăriei trăită pe aceste meleaguri aureolate de lumina soarelui și misterele lumii, nu m-a părăsit.”
(Tristan Tzara)

Citatul introductiv aparține omului ce a condus incandescențele manifeste DADA, „bărbatului cu monoclu și costum de culoare închisă”, moineșteanului ce dintotdeauna, cu o nemăsurată trăire interioară, își descria orașul cu o asemenea încărcătură emoțională, încât orice cititor poate observa printre litere imensa și nemărginita sa dragoste față de zona Moineștiului (Buot, 2003, p. 41).

„Teoreticianul suprarealismului victorios prins în vârtoarea anilor nebuni”, așa cum îl numește François Buot, surprindea propriul oraș într-un moment în care se afla în plin proces de dezvoltare urbană și multă lume poftea la el, „un liniștit târgușor de provincie unde petrolul și saxonii au stârnit o mică revoluție, o lume unde oamenii aspirau la modernizare” (Buot, 2003, p. 43).

În timpul celor cinci ani de studii universitare în domeniul turismului am analizat potențialul turistic (natural și antropic) al municipiului prin intermediul lucrării de licență și disertație și s-a ajuns la concluzia că acesta dispune de toate premisele de a recâștiga titlul de stațiune balneoclimaterică, titlu dobândit în perioada interbelică, prin *Decizia nr. 21192 din 5 iunie 1934*, când localitatea Moinești intra în elita turismului românesc prin prisma calităților apelor minerale din Parcul Băi, a microclimatului ozonat al zonei, a peisajului scântâietor și a florei locale.

În urma cercetărilor realizate asupra fenomenului turistic din municipiul Moinești am reușit tipărirea primului ghid turistic cu ajutorul domnului profesor Boțan Cristian Nicolae, acesta constituind doar un punct de plecare spre conturarea turismotopului și a peisajului turismogen moineștean.

Turismul reprezintă una dintre cele mai viabile soluții de relansare economică și în cazul celorlalte două centre urbane luate în studiu, Târgu Ocna și Slănic Moldova, actualmente stațiuni balneoclimaterice de interes național, ce dispun de o ofertă turistică primară recunoscută la nivelul României care se pretează tipului curativ.

Însă, o ofertă primară și derivată care se adresează turismului curativ necesită un grad ridicat de diversitate a serviciilor destinate turiștilor-pacienți, acest aspect nefiind îndeplinit de către nicio stațiune din studiul de caz.

În același timp, ca urmare a disparităților teritoriale și a posibilităților de coeziune, se observă favorabilitatea de implementare a fenomenului de policentricitate, ce poate implica

cooperări urbane funcționale, ținându-se cont de răspândirea lor în teritoriu dar și de relațiile economice dintre acestea (ESPON 1.1.1., 2005, p. 3).

Aspecte negative se observă în statele ex-socialiste în care dezvoltarea a fost înțeleasă într-un mod greșit, acțiunile întreprinse în acest sens axându-se pe dezvoltarea centralizată și nu pe una integrată.

Nemanifestându-se o planificare eficientă, a apărut fenomenul de polarizare, acordându-se o atenție mai mare anumitor centre urbane care, datorită dezvoltării socio-economice, deja dețineau o influență asupra zonelor adiacente. Există numeroase situații în care administrația publică și-a concentrat atenția doar asupra unor centre polarizatoare, au urmărit dezvoltarea funcțiilor acestora, însă restul teritoriului nu a primit atenția cuvenită. Așadar, pentru un lung interval temporal, nu a fost pusă în practică o dezvoltare unitară, ci doar una centralizată, acțiunile având loc punctual, conturându-se încet, dar sigur, un proces de periferizare al unor localități.

Totuși, literatura de specialitate a propus drept soluție pentru combaterea disparităților în teritoriu dezvoltarea policentrică, care este opusă monocentricității, „*promovând tipurile echilibrate și multiscale de rețele urbane care sunt cele mai benefice din punct de vedere social și economic*” (ESPON 1.1.1., 2005, p. 3).

Astfel, în materializarea acestei teze de doctorat se susține realizarea unui cluster turistic care să funcționeze pe principiile dezvoltării policentrice, în ale cărui componente să se regăsească localitățile Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova.

Scopul se constituie în realizarea unui cluster turistic concepute la nivelul celor trei studii de caz, în cadrul cărora fiecare localitate să-și aducă aportul prin elementele specifice ale ofertei turistice.

Se dorește dezvoltarea ofertei turistice curative, deoarece, în concepția noastră, turismul de refacere a sănătății reprezintă pentru România și pentru cele trei localități luate în studiu, cea mai viabilă soluție de relansare a fenomenului în cauză per ansamblu, în condițiile situației existente. Admitem acest aspect din următoarele considerente:

- România se situează pe primul loc în Europa, în ceea ce privește numărul de izvoare minerale și termale (3000), o treime din numărul total al acestora de pe bătrânul continent, aflându-se pe teritoriul țării noastre (Muja, 1984);

- România deține zone cu un mare potențial balneoturistic ce ocupă 2/3 din teritoriul administrativ (Muja, 1984);

- Există 117 localități din România cu factori naturali terapeutici din care 29 sunt desemnate stațiuni balneare de importanță națională iar 32 drept stațiuni de importanță locală (http://www.salrom.ro/doc/public/strategie_turism_pdf.pdf);

- Datorită diversității și calității factorilor de cură din România, se pot concepe și asigura tratamente pentru aproape toate afecțiunile cunoscute (Glavan, 1978);

- Se remarcă tendința mondială de a înlocui tratamentul medicamentelor cu cel al factorilor naturali de cură, exemple elocvente în acest sens fiind studiile unor fizicieni precum Donald Ardell, Halbert L. Dunn, prin intermediul cărora prezintă alternative de recuperare în detrimentul refacerii clasice a sănătății cu ajutorul medicamentelor (Dunn, 1961);

- Perioadele în care se desfășoară sunt medii și lungi, întrucât principalul scop al turiștilor-pacienți este acela de ameliorare a stării de sănătate. Elementul ce stă la baza piramidei serviciilor din cadrul acestui tip de sejur este tratamentul medical, al cărui structură și funcționalitate nu mai este dictată de turist, ci de specialiști în hidroterapie, climatoterapie, etc. În acest caz, lungimea sejurului nu depinde de preferințele turiștilor, ci de maladia pe care doresc să o vindece, a aparatului și personalului medical. Acest considerent se poate confirma prin datele statistice referitoare la durata medie de ședere turistică în principalele stațiuni balneoclimaterice din țară, acolo unde, în anul 2009, Băile Govora și Băile Tușnad înregistrau durate de 9,7, respectiv 9,6 zile. (Strategia de Dezvoltare a Orașului Slanic Moldova, perioada 2010-2020);

- Deține sezonalitate redusă, întrucât nevoia de refacere a sănătății este una continuă, prezentând o linie constantă de evoluție, iar, datorită caracterului polifuncțional, complex și a dotărilor cu echipamente moderne de tratament și cură din cadrul stațiunilor, balneoterapia și climatoterapia pot fi mai puțin dependente sau deloc față de condițiile climatice și meteorologice;

- Se adresează unui număr din ce în ce mai mare de persoane și unui segment de turiști din ce în ce mai tânăr din cauza mediului de viață tot mai stresant și mai sedentar, a nevoii crescânde de recreere și odihnă, a bolilor profesionale, dar și datorită creșterii nivelului de trai, a măririi timpului liber;

- ONU prognozează faptul că în anul 2047, numărul global al oamenilor de peste 60 ani îl va întrece pe cel al copiilor (sub 15 ani), iar în anul 2050 peste 22% din populația lumii va avea vârsta de peste 60 ani (Spas and the Global Wellness Market, 2010);

- Oferta turistică curativă se dovedește a fi superioară față de cele ale altor forme de turism, deoarece implicând o forță de muncă specializată, asigură servicii turistice de calitate și eficiență ridicată (Glavan, 1978);

- Se observă o creștere a cazurilor de maladii pentru tratarea cărora se recomandă tratamente clinice speciale urmate de balneafții intensive și repetabile pe perioada a mai multor ani (Glavan, 1978);

- Se înregistrează o creștere a morbidității din cauza unor boli ca reumatismul, precum cele cardio-vasculare și ale sistemului nervos. Conform datelor statistice ale Organizației Mondiale a Sănătății, reiese faptul că peste 17 milioane de oameni și-au pierdut viața din cauza afecțiunilor cardiovasculare, în 2004, acest număr reprezentând 29% din decesele înregistrate pe întreg globul. Pentru anul 2030, se estimează o creștere a numărului de decese din cauza acestei afecțiuni, până la 23,6 milioane de persoane. În plus, aceeași organizație precizează faptul că peste 150 milioane de europeni suferă în prezent de o afecțiune reumatică acută sau cronică (Spas and the Global Wellness Market, 2010);

- Se preconizează declinul sistemelor medicale, întrucât numărul persoanelor ce suferă de boli cronice este în creștere continuă, acestora fiindu-le indicată utilizarea factorilor naturali terapeutici (Spas and the Global Wellness Market, 2010);

- Se remarcă tendința actuală de a îmbina tratamentul medical cu recreerea și odihna într-un mediu natural plăcut, de completare a tratamentului de bază cu unele acțiuni suplimentare. În ultimul timp, pachetele turistice au suferit modificări substanțiale în ceea ce privește serviciile, de care turistul poate beneficia, iar agrementul și-a câștigat un loc important în aproape orice formă de turism practică. Turistul modern dorește să beneficieze de acțiuni suplimentare care să diversifice sejurul, în special în cazul turismului curativ. Existența în cadrul sejurului doar a activităților ce presupun urmarea tratamentului medical, poate duce la o stare de monotonie, de plictis (Glavan, 1978);

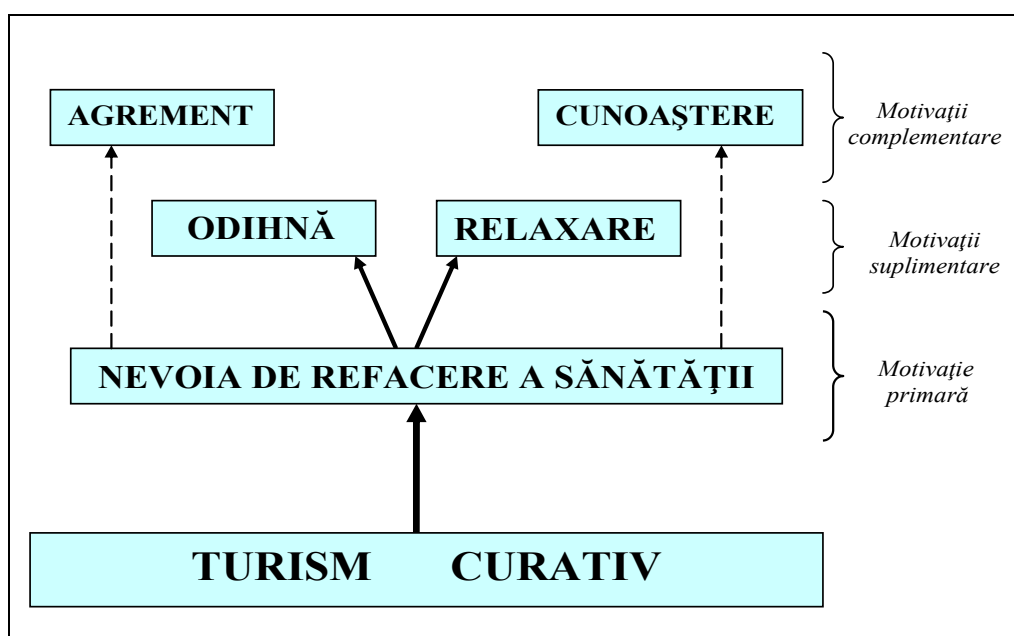

Fig. 1. Elementele motivaționale ale pacientului-turist modern

- Se constată, în ultimii ani, faptul că stațiunile balneoclimaterice se confruntă cu turiști-pacienți de nouă generație care sunt dispuși să plătească sume mult mai însemnate pentru

tratamentul curativ, decât pentru tratamentul medicamentos, mai ales în cazul în care rezultatele se situează la nivelul așteptărilor (Glavan, 1978);

- În fiecare an, stațiunile specializate balnear din Europa realizează o cifră de afaceri de peste 20 miliarde euro (Munteanu și Cinteza, 2011);

- Industria wellness înregistrează o cifră de afaceri de aproximativ două mii de miliarde de dolari la nivel global (Spas and the Global Wellness Market, 2010);

- Conform statisticilor enunțate de Organizația Mondială a Sănătății, reiese faptul că în jur de 20 milioane de europeni vizitează alte țări de pe bătrânul continent, cu scopul de a-și trata bolile cronice (Glavan, 1978);

- Un turist-pacient mulțumit de serviciile curative oferite poate influența pozitiv și chiar să convingă alți 20 turiști să beneficieze de aceleași servicii, însă un turist pacient nesatisfăcut poate influența negativ alți 20-25 potențiali turiști (Glavan, 1978);

- Ca orice fenomen socio-economic, turismul, cu precădere cel curativ, cunoaște și o serie de riscuri la nivel național care, în timp, dacă nu li se acordă atenție, pot deveni adevărate vicisitudini și pot constitui piedici în dezvoltarea durabilă a fenomenului;

- Rămânerea în urmă a calității bazei materiale, fenomen ce se observă din anul 1980, atunci când investițiile specifice și conexe turismului au prezentat un caracter din ce în ce mai redus;

- Turismul curativ dispune de o clientelă redusă din punct de vedere cantitativ, fiind practicat doar de persoanele ce doresc să urmeze tratamente pentru refacerea sănătății;

Dezvoltarea policentrică prin turism include ca și componente principale localitățile urbane Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova deoarece:

- Toate cele trei localități dispun de un mediu natural atractiv și nepoluat;

- Datorită calităților turismotopului, în toate cele trei centre urbane se poate practica atât balneafia, cât și climatoterapia;

- Toate cele trei localități dețin un bioclimat de tip sedativ-indiferent, care poate fi urmat de majoritatea turiștilor-pacienți în tratament ce se bazează pe factori climatici;

- Analizând raportul temperatură-umezeală-vânt, în luna iulie la ora 13, pe o perioadă mai lungă de ani, s-a ajuns la următoarea concluzie: cel mai mare număr de zile cu confort termic s-a înregistrat în zona de dealuri (>10) (Ciangă, 2007);

- Numărul cel mai mic de zile cu disconfort termic prin încălzire s-a înregistrat la înălțimi de 500-600 m, (5) (Ciangă, 2007);

- Cele mai mici valori ale stresului cutanat și pulmonar se înregistrează în zonele situate până la 1300 m (Ciangă, 2007);

- Cel mai mic indice de stres bioclimatic se înregistrează între 300-1000 m (sub 40) (Ciangă, 2007);

- Toate localitățile dispun de atracții turistice specifice care vin să întregescă cu succes o oferta turistică generală atractivă;

- Toate localitățile dispun de infrastructură tehnico-edilitară adecvată;

Studiul de caz nu deține ca și componente localități rurale deoarece:

- Aproximativ 45% din populația rurală a României este foarte săracă (Benedek, 2004);

- Puterea economică a mediului rural este cu 50% mai redusă decât cea a mediului urban (Benedek, 2004);

- Majoritatea populației rurale este caracterizată de o mentalitate care nu se pliază pe cerințele de dezvoltare a fenomenului turistic;

- Nivelul de pregătire profesională în acest domeniu al populației rurale este scăzut;

- Multe dintre localitățile rurale sunt greu accesibile și nu prezintă o penetrabilitate pluridirecțională;

- Nu dispun de o infrastructură de turism diversificată, majoritatea așezărilor rurale cu potențial balnear deținând un singur tip de atracții sau obiective turistice, pe fundamentul cărora se poate dezvolta doar o singură formă de turism: turism ecumenic, turism cultural, turism rural, agroturism;

- Pe viitor pot apărea probleme de integrare în sistem, deoarece nu dispun de o dinamică permanentă în raport cu modificările săvârșite în cadrul mediului (înregistrare, integrare, adaptare) (Benedek, 2004);

- Nu sunt capabile să rețină, să metabolizeze și să redistribuie o cantitate mare de fluxuri de masă, energie, informație, din cauza activităților scăzute din cadrul unității administrative și a potențialului sărac de care beneficiază zonele de influență (Benedek, 2004);

Pe baza acestor argumente, obiectivul studiului constă în realizarea cluster turistic care să dispună de o ofertă turistică generală, având în componența ei ofertele specifice fiecărei localități, readaptată turistului-pacient modern care dorește, ca pe lângă tratamentul obișnuit curativ de care beneficiază în orice sejur curativ, să dispună de servicii prielnice relaxării, agrementului.

Doresc ca viitorul cluster turistic să fie bazat pe turismul curativ, de vreme ce Slănic Moldova este recunoscută prin valențele terapeutice ale apelor minerale, Târgu Ocna prin microclimatul de salină, iar Moinești, în concepția subsemnatului, având șansele de a se afirma prin climatoterapie, datorită potențialului natural (relief, inveliș forestier, circulația atmosferică).

În acest sens, voi încerca să găsesc o soluție pentru ca acest triunghi balnear să fie funcțional, să conturez un scenariu bazat pe complementaritatea ofertelor turistice ale clusterului

turistic. Iar o ofertă completă a turismului curativ este formată (având în vedere potențialul turistic) din cura cu ape minerale, aer de salină și terapie prin climă.

Oferta turistică generală va fi compusă dintr-o serie de programe ce pot satisface mai multe preferințe și nevoi suplimentare ale turiștilor, fapt ce va duce la dezvoltarea cantitativă a clienței, actualmente limitată numeric.

Structura tezei este împărțită pe nouă capitole, acestea la rândul lor cuprinzând mai multe subcapitole, secțiuni și subsecțiuni.

Primul capitol intitulat "Aspecte teoretice, conceptuale și metodologice" cuprinde considerații teoretice cu privire la o serie de concepte care cuprind în câmpul lor lexical noțiunile de turism și dezvoltare policentrică. Având în vedere obiectivul actualei lucrări științifice voi decela acele concepte care respectă condițiile de implementare și funcționare a unei dezvoltări policentrice: sistem, cluster turistic, colaborare turistică. Pe lângă acestea, voi evidenția preferințele și motivațiile turistului-pacient modern pentru ca oferta turistică rezultată să țină cont de așteptările turiștilor, metode de estimare a valorii potențialului turistic, metode de identificare a arealelor pretabile pentru climatoterapie și brandul destinației turistice. De aici nu lipsesc principiile metodele și mijloacele de cercetare.

În vederea corelării ofertei turistice ce se dorește a fi realizate cu legislația în vigoare, voi menționa aspecte cu privire la cadrul strategic și legislativ specific turismului curativ din România.

Acest capitol include, de asemenea, enumerarea cercetărilor asupra localităților luate în studiu din prisma preocupărilor conexe și a celor specifice, limitele cercetării științifice ale subsemnatului, precum și viitoare direcții de cercetare.

Înainte de a analiza potențialul turistic al polilor locali incluși în studiul de caz, voi recurge la prezentarea evoluției turismului curativ la nivelul teritoriului României, din Antichitate și până în prezent. În următorul capitol, voi reliefa problematica stațiunilor balneare, climaterice și balneoclimaterice din România cu privire la gradul de accesibilitate (stațiunile nu au apărut în zonele unor centre urbane sau ale unor mari artere, ci au luat naștere în arealele unde se regăsesc factori terapeutici naturali), baza materială specifică și conexă turismului curativ (ce prezintă uzură fizică și morală), personalul, acțiunile de promovare, diversitatea ofertei turistice, urmate de o analiză SWOT pentru a stabili diagnosticul actual și prospectiv ce va avea un rol important în implementarea măsurilor de dezvoltare a fenomenului turistic.

Deoarece voi urmări o analiză profundă a turismului local, capitolul cu numărul patru va prezenta elementele cadrului natural și antropic ale studiului de caz care deține influență asupra fenomenului turistic curativ. Turismul curativ, fiind foarte complex din punct de vedere structural și funcțional, dar și un tip mai pretențios în cerințele de dezvoltare, prezintă numeroase

condiționări exogene ce țin de infrastructura tehnico-edilitară, de comunicație, de serviciile complementare, dar și de substratul petrografic care a determinat apariția la zi a izvoarelor minerale, a salinei.

Cel de-al cincilea capitol va conține aspecte legate de potențialul turistic al localităților incluse în studiul de caz, cu scopul de a evidenția situația precară a fenomenului turistic în ciuda factorilor terapeutici existenți și mai ales necesitatea diversificării ofertei turistice. Astfel vor fi prezentate elemente ale potențialului turistic natural, antropic și ale bazei materiale turistice, precum unitățile de cazare, de alimentație, structurile de tratament și agrement.

Capitolul succesor, deși este cel mai mic din punct de vedere cantitativ, va prezenta evoluția circulației turistice din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova, aspect ce reflectă cea mai cuprinzătoare imagine a situației turismului local.

Următorul capitol va deține primul element de originalitate și va veni în completarea precedentului, conținând o modalitate de estimare a valorii potențialului turistic al unei stațiuni balneoclimaterice, model ce a fost aplicat pe fiecare localitate analizată. Acest capitol poate avea un rol de sinteză a celui anterior, deoarece pe baza analizei fondului turistic voi realiza o ierarhie între cele trei stațiuni care va contribui în luarea unor măsuri menite să ofere funcționalitate posibilului cluster turistic, și anume acel atribut de complementaritate între stațiuni, pentru ca oferta turistică la nivelul clusterului să fie viabilă.

Odată realizată situația fenomenului turistic al stațiunilor, demonstrarea avantajelor și lipsurilor luate în ansamblul lor, se conturează cel de-al optulea capitol, care dorește să atragă atenția asupra faptului că strategia de dezvoltare turistică trebuie să țină cont mai ales de populația locală, întrucât ea este la curent cu situația locală generală și este conștientă de punctele tari și slabe ce pot fi valorificate, respectiv înlăturate în vederea eficientizării fenomenului turistic.

În al doilea rând, acest capitol, prin ancheta demarată asupra rezidenților (turiști-pacienți, posibili turiști-pacienți) dorește să afle preferințele și motivațiile acestora vis-a-vis de un sejur turistic curativ, de situația actuală a turismului, cu privire la posibilitățile de dezvoltare, la viziunea lor asupra ierarhiei turistice dintre cele trei localități, cu referire la ce îi lipsește fiecărei localități pentru a se alinia cu celelalte, urmând ca oferta turistică a viitorului cluster turistic să țină cont de acestea.

Pentru ca viitorul cluster turistic să funcționeze, trebuie să urmeze principiile dezvoltării policentrice și trebuie să mă asigur că există relații de complementaritate, există o compatibilitate între cele trei stațiuni. Conform analizei situației existente, clusterul turistic se bazează pe tipul de turism curativ. Deci, în capitolul ultim am urmărit ca viitorul cluster să dețină o ofertă curativă cât mai diversificată la care să participe fiecare localitate.

Așadar, în ultimul capitol voi găsi răspunsul la cea mai importantă întrebare: dacă Slănic Moldova se remarcă prin terapia cu apele minerale, Târgu Ocna prin salinoterapie, atunci Moinești prin ce ar trebui să se remarce? Astfel, voi descoperi, prin măsurătorile efectuate pe teren, faptul că municipiul Moinești poate oferi servicii de climatoterapie, fapt ce asigură compatibilitatea celor trei stațiuni în vederea formării clusterului turistic.

Odata rezolvată această problemă voi trece la următorul pas, acela de a asigura comunicarea între baza de cazare și baza de alimentație, care constituie elemente sine qua non în compatibilitatea și complementaritatea relațiilor dintre cele trei stațiuni.

Urcând spre varful piramidei, voi stabili interrelații între companiile de transport, agențiile de turism, centrele de promovare turistică.

În continuare, pe lângă stabilirea brandului, a programului unui sejur curativ, a procesului de promovare, voi recurge la măsuri în vederea eficientizării viitorului cluster, adică pentru creșterea gradului de complementaritate și compatibilitate între stațiuni, deci la diversificarea ofertei turistice.

Doresc ca teza de doctorat să constituie un punct de pornire pentru autoritățile publice locale, pentru viitoarele cercetări științifice din cadrul actualei zone de studiu și nu numai, întrucât conceptul propus vine cu o soluție la o vicisitudine cu care multe localități cu potențial turistic și stațiuni se confruntă. Este vorba de lipsa de diversificare a ofertei turistice care este incapabilă să satisfacă nevoile și preferințele turistului modern.

În acest sens, doresc să aduc mulțumiri coordonatorului meu de doctorat, dna Prof. Univ. Dr. Popescu Claudia Rodica, care m-a ajutat în conturarea acestei lucrări științifice, prin numeroasele explicații și sugestii oferite.

De asemenea, sunt recunoscător domnului Conf. Dr. Bocoș-Bințișan Victor pentru faptul că mi-a oferit instrumentele necesare identificării poluanților din aer în cadrul teritoriului studiilor de caz, dar și doamnei Prof. Univ. Dr. Croitoru Adina, respectiv domnului Șef Lucrări Dr. Tudose Traian pentru oferirea instrumentelor necesare măsurării unor indici climatici ce ar influența climatoterapia pe teritoriul municipiului Moinești.

Mulțumirile mele se îndreaptă și spre soție, părinți spirituali, trupești, prieteni care m-au susținut moral tot timpul.

Țin să mulțumesc și proiectului POSDRU, întrucât această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit de Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/133391, cu titlul „*Programe doctorale si post-doctorale de excelenta pentru formarea de resurse umane înalt calificate pentru cercetare în domeniile Științele Vieții, Mediului și Pământului*”.

1. ASPECTE TEORETICE, CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE

1.1. Considerații teoretice

Având în vedere domeniile vizate și obiectivele actualului studiu, se cuvine amintirea unor noțiuni teoretice și a unor studii cu tematică specifică vis-a-vis de fenomenul turistic curativ, dezvoltarea policentrică, conceptul de sistem, colaborare turistică, cluster turistic, turistul modern ale cărui preferințe aduce schimbări în ofertele turistice actuale, modele de estimare a valorii potențialului turistic.

1.1.1. Turism- Turism curativ

Având în vedere, tipul fenomenului analizat, obiectivul cercetării acestei lucrări, arealul de studiu, componentele majore ale acestuia, definirea și prezentarea unor concepte reprezintă aspecte mai mult decât stringente.

Printr-o simplă incursiune în istoria cercetărilor în domeniul turismului, se pot enunța multiple definiții ale noțiunii de „*turism*”, aparținând unor puncte de vedere diferite. Fenomenul turistic datează încă din Antichitate, însă preocupările legate de cercetarea acestuia au apărut mult mai târziu. Primele încercări de definire datează de la mijlocul secolului al XIX-lea, atunci când cercetătorii au plasat termenul „*turism*” în relație de sinonimie cu conceptul de „*călătorie*”.

Prima definiție mai complexă a turismului, capabilă să contureze parțial caracterul său structural și funcțional, este formulată de E. Guyer-Freuler, pe care îl numește „*un fenomen al timpurilor noastre, bazat pe creșterea necesității de refacere a sănătății și schimbare a mediului, de cultivare a sentimentului de receptivitate față de frumusețile naturii*” (Stănciulescu, 1998).

În ceea ce privește caracterul dual al acestui fenomen, Ion Mac relevă partea umană, numindu-l „*un ansamblu de activități umane întreprinse pentru efectuarea călătoriei de agrement și pentru satisfacerea trebuințelor celui care o întreprinde*” (Mac, 1992, p. 6).

Pe de altă parte, în 1959, geografii Hunziker și Kraph reliefează trăsătura spațială, definind turismul ca și „*totalitatea relațiilor și fenomenelor rezultate din călătorii și sejurul unor străini locului, în măsura în care prin sejur nu se întemeiază o așezare și nu se desfășoară de către ei o activitate de câștig*” (Hunziker & Kraph, citați de Mac, 1992, p. 7).

Același caracter spațial este evidențiat și de Dicționarul de Geografie Umană ce denumește turismul ca fiind un „*fenomen spațial care constă în călătoria în afara locului de domiciliu stabil, de regulă în concedii și vacanțe sau în zile de sărbătoare în scopul odihnei, cunoașterii sau pentru satisfacția unor dorințe*” (Erdeli, Ielenicz, 1999, p. 330).

Analizând aceste definiții realizate de diverse viziuni, se pot identifica câteva valențe comune ale conceptului analizat: turismul are loc în afara locului de domiciliu al persoanei pe care îl practică, are un caracter nelucrativ și este bazat pe nevoia de refacere a sănătății, de cunoaștere, de schimbare a mediului, de recreere.

O parte din trăsăturile enunțate anterior se regăsesc și în definiția dată de Pompei Cocean, în concepția căruia turismul este un fenomen social-economic în continuă dezvoltare și extindere, determinat de nevoia umană de cunoaștere, recreere și refacere a sănătății, toate acestea cauzate de presiunea societății moderne (Cocean & Dezs, 2009).

Analizând conceptul prezentat în documentațiile bibliografice de specialitate, definiția turismului, trecută prin sита viziunii proprii, este: un fenomen social-economic generat de nevoia umană de refacere a sănătății, odihnă, recreere și cunoaștere în contextul unui mediu de viață solicitant, ce se desfășoară în orice alt loc față de domiciliul persoanei pe care îl practică, având caracter nelucrativ și cuprinzând activități ce se desfășoară pe parcursul a minimum 24 ore.

Odată cu procesul de aprofundare a cercetărilor legate de fenomenul turistic, literatura de specialitate adaugă două forme de turism care intră în câmpul lexical al celui curativ. Din cauza caracteristicilor majoritar comune, confuziile nu au întârziat să apară, în concepția unora turismul curativ fiind egal celui medical sau celui de tip SPA. Drept urmare, se consideră stringentă reliefaarea caracteristicilor și diferențelor dintre cele trei concepte.

Turismul curativ a luat naștere din nevoia de refacere a sănătății, fiind practicat din cele mai vechi timpuri. Reprezintă tipul de turism existent în stațiunile balneare, climaterice și balneoclimaterice, ce se bazează pe utilizarea unor resurse cunoscute pentru valorile lor terapeutice (factori naturali de cură), după caz: ape termale, ape minerale, nămoluri terapeutice, mofete, saline, bioclimat favorabil.

Turismul medical a apărut nu înainte de fundamentarea în literatura de specialitate a geografiei medicale care reprezintă o subramură a geografiei sociale ce se află la intersecția cu studiile medicale asupra sănătății, ce a apărut în a doua jumătate a secolului al XX-lea. Înglobând societatea și spațiul (biosferă diversă) și având ca obiect de studiu starea de sănătate privită dintr-o perspectivă holistă, geografia medicală transpune în teorie rolul geografiei în sănătate (Drăgan, 2010).

Conceptul de turism medical a apărut începând cu anii 1990, atunci când pacienții aleg să parcurgă distanțe însemnate pentru operații și terapii variate, alegând să se trateze în țări cu o economie dezvoltată, în special pe continentul asiatic. Apariția și dezvoltarea turismului medical se datorează, mai ales, fenomenului de privatizare a sectorului de îngrijire a sănătății, a avansării

rapide a tehnologiei, a globalizării accelerate a mentalității de îngrijire a sănătății și turism, dar și a creșterii grijii față de aspectul fizic (Connell, 2010).

Prin faptul că este asociat cu o formă de turism, conceptul în cauză a stârnit numeroase controverse, în acest sens, Erik Cohen venind cu conceptul de „*medical travel*”, de vreme ce componenta recreațională nu există. De asemenea, acesta clasifică turiștii ce se deplasează în acest scop în patru categorii: *medicated tourist* (care primesc tratament în urma unor accidente sau probleme de sănătate care apar în timpul sejurului), *medical tourist proper* (care vizitează o țară pentru tratament medical și chiar dacă nu a avut în plan un sejur, se gândește să îl efectueze în acea țară), *vacationing patient* (care vizitează doar în scop medical, dar face uz de oportunități de vacanță în mod incidental), *mere patient* (care vizitează doar pentru tratament medical) (Cohen, 2008).

Ca o continuare a acestui trend turistic, World Health Organization redă conceptul de „*Complementary and Alternative Medicine Tourism*” ce înglobează metodele tradiționale de refacere și menținere a stării de sănătate (fizice și psihice), indigene diferitelor culturi.

Turismul de tip SPA este o formă de nișă care a apărut, de asemenea, datorită nevoii de recuperare estetică, psihică, fizică, motorie. În ciuda provenienței etimologice (*Salus per Aquam*), această formă de turism urmărește nu doar efectuarea unor tratamente bazate pe valențele terapeutice ale apei, ci și pe baza nămolurilor, argilelor, extractelor vegetale, sărurilor marine. Turismul de tip SPA este preferat în special de turistul modern care este într-o continuă căutare de refacere, relaxare și trăirea unui răsfaț senzorial superior. Datorită posibilităților multiple de tratament (masaje, saune, tratamente faciale, estetică corporală, yoga, pilates) și a locurilor unde această formă de nișă este practică, au apărut mai multe tipuri de Spa: club Spa (spațiu în care se poate practica fitness și tratament cu hidroterapie în cadrul unui program zilnic), Cruise Ship Spa (asigura tratament de tip Spa pe un vas de croazieră), day Spa, destination Spa (centru ce permite turiștilor să efectueze hidroterapie, activități fizice, educație wellness, să beneficieze de mâncare sănătoasă), medical Spa (toate tratamentele sunt făcute cu supervizarea unui medic specialist), mineral springs Spa (hidroterapii cu ape minerale, termale, apă de mare), resort/hotel Spa, airport Spa, ayurvedic Spa (toate tratamentele și produsele sunt naturale și sunt folosite, în special, pentru medicina alternativă), mobile Spa (în cadrul căruia se pot efectua tratamente la domiciliu) (<http://www.setuhealthcare.com/>).

Având în vedere caracteristicile expuse, reiese faptul că turismul de tip Spa și cel medical prezintă mari contraste față de turismul curativ în ceea ce privește scopul sejurului, destinația sejurului, serviciile turistice de care beneficiază turistul.

Tab. 1. Caracteristicile turismului de tip SPA și ale celui medical. Prezentare antitetică.

Turism de tip Spa	Turism medical
- de cele mai multe ori, turistul pledează pentru relaxare, trăirea unui răsfăț senzorial superior	- include nevoia de refacere a sănătății a persoanei în cauză, însă la baza acestuia stau deplasările pentru operații estetice în alte țări
- există câteva tipuri de servicii Spa care nu presupun deplasarea turistului-pacient în afara domiciliului său și ale căror pachete nu includ cazare; turistul care beneficiază doar de o singură zi de servicii Spa, nu urmărește refacerea sănătății	- include doar deplasarea benevolă a pacienților pentru tratament, nedispunând de servicii turistice legate de transport, cazare
- nu este necesar ca serviciile Spa să fie efectuate cu supervizarea unui medic specialist	- pacienții au tendința de a alege destinația în funcție de prețul serviciilor medicale, calitatea fiind plasată pe locul secund
- serviciile de tip Spa pot reprezenta părți componente ale turismului curativ	- deține minime relații cu activitățile de recreere și relaxare - joacă un rol important în industria turistică internațională

Sursa: Smith & Puczko, 2009

Smith și Puczko 2009 afirmă că turismul curativ include componenta medicală și de wellness. Dar Erfurt-Cooper & Cooper, 2009 sunt de părere că în această gamă intra și serviciile SPA ce se situează între medical și wellness., totul depinzând de scopurile și tipurile de tratament. De exemplu, cele mai multe servicii de SPA există mai ales în zonele cu ape minerale și termale (Hall, 2003).

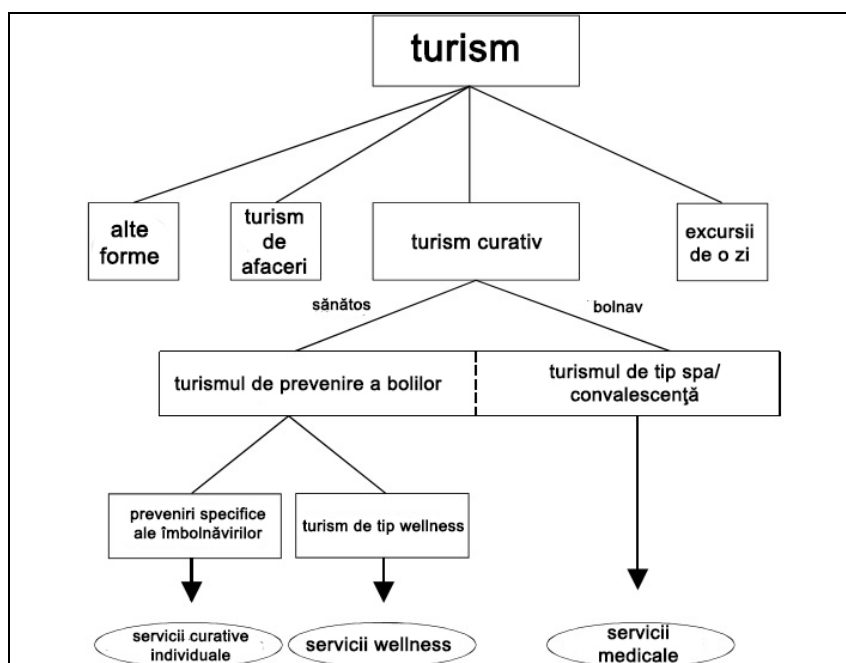

Fig. 2. Relația dintre turism curativ și spa, respectiv turism curativ și wellness
(Sursa: Mueller & Kaufmann, 2001, p. 4)

Analizând cele enunțate, turismul curativ se diferențiază net față de turismul medical și cel de tip Spa, prezentând numeroase particularități față de celelalte forme și tipuri de turism, de asemenea:

- este dependent de vectorii turismogeni naturali, întrucât soarta unei stațiuni în care se practică turismul curativ, depinde de natura și starea resurselor naturale cu valori terapeutice eficiente;

- este mai puțin dependent de veniturile, de situația timpului liber și de factorii psihologici, deoarece pentru un individ, sănătatea va fi întotdeauna prioritară;

- oferta turistică este concepută pentru un anumit segment de turiști;

- actorul principal al fenomenului turistic curativ este turistul-pacient;

- serviciile pentru care optează turistul nu depind de preferințele acestuia, ci de maladia pe care dorește să o vindece;

- turistul nu posedă aceeași libertate, deoarece este nevoit să urmeze pașii impuși de personalul medical spre creionarea unui tratament eficace;

- în cadrul turismului curativ se limitează asaltarea ofertei peste limitele ei, deoarece majoritatea turiștilor-pacienți dispun de programare, iar utilizarea infrastructurii de bază (bazine, aparaturi medicale) se face pe baza unor rețete medicale;

- durata zilnică a scopului unui sejur turistic curativ (tratament medical) este una mică, aspect ce permite turistului să-și diversifice activitatea, astfel încât o stațiune balneară, climaterică sau balneoclimaterică are șansa să-și dezvolte alte tipuri și forme de turism;

- intervalul temporal al unui sejur luat în întreg ansamblul său depinde de gravitatea afecțiunilor cronice și a stărilor diatezice ale organismului, însă durata medie necesară este de trei-patru săptămâni (Țeposu, 1932);

- serviciile de cazare și alimentație dispun de o calitate superioară în contextul în care odihna și meniul zilnic al unui turist, pe lângă balneatie sau climatoterapie, fac parte din tratamentul prescris de medic;

- sezonalitatea este minimă, în special în cazul balneoterapiei;

- produsul turistic rezultat este superior, deoarece realizarea acestuia implică o forță de muncă specializată și o bază materială bine pusă la punct;

- între actorii din cadrul destinației turistice curative, un loc important îl ocupă medicii, calitatea serviciului turistic depinzând în cea mai mare parte de aceștia;

- practicarea climatoterapiei este dependentă de condițiile meteo;

- stațiunile în cauză, de regulă, realizează două tipuri de promovare: unul cu caracter științific destinat medicilor și cercetătorilor, și unul cu caracter propagandistic adresat potențialilor turiști;

Începând cu anii 1960, literatura de specialitate se îmbogățește cu conceptul de „*wellness*”, care treptat, acaparează în câmpul său lexical cele trei forme de turism enumerate anterior.

Acesta reprezintă o serie de metode integrate ce au ca scop maximizarea potențialului de care un individ este capabil, păstrând o anumită balanță și direcție în concordanță cu mediul în care se desfășoară (Dunn, 1961).

Conceptul se sprijină pe 14 dimensiuni ale acestuia care sunt focalizate pe aspectele sociale (scopul și scopul vieții, relații, umor, jocuri), fizice (fitness, nutriție, apariție, adaptare, stil de viață) și mentale (inteligență emoțională, decizii afective, gestionarea stresului, cunoștințe faptice, sănătate mentală) (Ardell, 1977).

Conceptele de wellness și SPA au devenit din ce în ce mai cercetate în domeniul turismului (Stace et al. 2007, McCabe & Johnson, 2013), astfel că, în 1990, au apărut primele organizații din Europa (Asociația Germană de Wellness și Uniunea Europeană de Wellness) care promovau wellness-ul, definindu-l ca fiind o strategie activă și responsabilă spre a avea o stare de sănătate completă ce îl face capabil pe individ să dețină un stil de viață sănătos și productiv, ca rezultat al acțiunilor, metodelor și tehnicilor demonstrate științific de a-l face imun împotriva bolilor și afecțiunilor cronice (www.wellnessverband.de/download/english_text.pdf).

Pentru o definiție standard s-a pledat abia în anul 2001, atunci când academicienii Charles Corbin și Robert Pangrazi propun următoarea definiție pentru conceptul analizat: „o stare de trăire multidimensională reprezentată de existența unei stări de sănătate pozitive prin deținerea unui stil de viață de calitate și a unei bunăstări” (Global Spa Summit, 2010).

Wellness și turismul de tip SPA au devenit o strategie de marketing pentru a atrage turiști, în special în India, Tailanda, Malaiezia și Singapore. (Hashemi, Jusoh, Kiumarsi, Mohammadi, 2015).

Analizând cele expuse anterior, ideea de wellness acaparează din ce în ce mai multi indivizi, aceștia punând un accent deosebit pe starea lor de sănătate, pe un stil de viață sănătos, aceasta fiind principala grijă indiferent de timpul și spațiul în care își desfășoară activitatea.

În acest sens, International SPA Association reușește să definească tipurile de SPA.

Tab. 2. Tipurile de SPA sunt categorisite de către International SPA Association

Tipul de SPA	Definiție
De zi	Oferă o varietate de servicii SPA, incluzând tratamente faciale și de corp pentru o zi
Hotel	Un Hotel Spa oferă servicii wellness și fitness, servicii de cazare și pune la dispoziție un meniu specific
Destinație	Oferă un program mai larg ce include servicii spa, activități de fitness, educație wellness, alimentație sănătoasă
Medical	Oferă servicii medicale și de wellness
Club	Include acele unități care dețin, pe lângă servicii spa de tip o zi, saună, baie cu jacuzzi
Izvoarele minerale	Cuprinde acele unități care oferă tratamente de hidroterapie bazate pe ape minerale, termale și apă de mare

Tipul de SPA	Definiție
Navă de croazieră	Oferă servicii spa, fitness, wellness și o alimentație specifică
Cosmetică	Include acele centre SPA care oferă în primul rând proceduri estetice, cosmetice, servicii de wellness cum ar fi tratamente faciale, peeling, epilare cu ceară, ce nu presupune supraveghere medicală

Sursa: <http://experienceispa.com/>

Aceeași asociație publică specificitățile serviciilor SPA, în funcție de durată, alegerea serviciilor, facilități, pachete și sortimente.

Tab. 3. Specificitățile Serviciilor SPA de tip zi, Resort și Destinație

Categoria	Valoare pentru client	Durata	Alegerea serviciilor	Facilități	Pachete și sortimente
Day SPA	Răsfăț	1 oră – 1 zi	Alegere liberă	Echipament de salon	Exfolieri, masaj, servicii de îngrijire facială și proceduri de înfrumusețare
Resort SPA	Concediu de odihnă	2 -3 zile	Alegere liberă-dorința de relaxare	Cazare, peisaj natural	Cazare, alimentație specifică, bunăstare și excursii, servicii de SPA suplimentare
Destination SPA	Îmbunătățirea stării de sănătate	7 – 17 zile	Depinde de prescripție	Echipament medical și de antrenament	Cazare, consultați profesioniști, programe educaționale

Sursa: <http://experienceispa.com/>

Așadar, chiar și în timpul unui sejur care se deosebește de cel curativ, individul va căuta să-și mențină starea de sănătate, preferând activități care să nu-i afecteze în mod negativ stilul de viață.

Turismul curativ implică servicii SPA, iar acestea se situează între cele medicale și wellness (Erfurt-Cooper & Cooper, 2009), însă, în România, acestea nu fac parte din programele de îngrijire a sănătății și nu sunt privite ca și componente cheie ale turismului curativ.

Spre exemplu, Malaiezia este una dintre cele mai competitive destinații turistice de SPA și wellness din lume, având, în 2011, 250 centre spa, ceea ce reprezintă o creștere de 200% din 2002 (Hashemi & all, 2015).

În România, cele mai multe centre SPA sunt în unitățile de cazare de lux din marile centre urbane, însă termenul SPA este popular în zone unde există surse de apă minerală și termală (Hashemi & all, 2015).

În condițiile în care hotelurile wellness din Evetia oferă saună, solariu, facilități pentru sport și masaj, băi cu abur, jacuzzi, piscine (Mueller, Kaufmann, 2001), este indicat a funcționa atât în municipiul Moinești, cât și în stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova acest tip de unități de acomodare specializate în informații curative, îngrijire individuală (dezvoltarea unor terapii noi precum vinoterapia) și într-o gamă largă de programe culturale și de relaxare. În plus, aceste

unități ar trebui să fie capabile să găzduiască oaspeți care au nevoie deopotrivă de servicii curative, cât și de servicii wellness. Doar decizia de marketing trebuie să difere în această situație (Mueller, Kaufmann, 2001).

În continuare, se impune enunțarea și definirea unor concepte utilizate în prezenta lucrare, ce întregesc fenomenul turistic curativ, toate acestea modificate sau completate, față de sursele bibliografice de specialitate, în funcție de viziunea personală.

Actorul principal al acestui tip de turism este **turistul-pacient**, persoana care se deplasează în afara domiciliului său pentru un interval de timp nedefinit, având ca scop, refacerea sănătății, coroborată cu nevoia de odihnă și relaxare.

Stațiunea balneoclimaterică reprezintă localitatea, partea din localitate sau arealul dotat cu factori naturali ce posedă calități terapeutice recunoscute (bioclimat și substanțe minerale balneare) și care sunt exploatați, protejați și folosiți prin intermediul unor instalații și amenajări specifice și a unui personal de specialitate, pe fondul existenței unei baze tehnico-materiale capabilă să suporte fenomenul turistic (Ordonanța Nr. 109 din 31 august 2000).

Oferta curativă constă în totalitatea produselor și serviciilor oferite turiștilor, ai căror scop principal este acela de refacere a sănătății. În cadrul unei stațiuni balneoclimaterice, acest tip de oferta deține două componente, cea balneară și cea climatologică, ambele valorificând calitățile terapeutice ale factorilor naturali ce țin de ape minerale, mofete, nămoluri, dar și de bioclimatul local.

Climatoterapia constituie procesul/forma de terapie prin care se urmărește ameliorarea sau menținerea stării de sănătate a organismului prin valorificarea valențelor terapeutice ale bioclimatului local, ce se desfășoară în cadrul unor amenajări specifice în prezența un personal specializat ce adoptă diferite metodologii de tratament, în funcție de tipul afecțiunii cu care se confruntă turistul-pacient (Teodoreanu, 2004).

Aeroterapia este o formă de tratament a climatoterapiei ce constă în expunerea totală sau parțială a corpului doar la acțiunea aerului, fără a beneficia și de radiațiile soarelui, ce se desfășoară în spații special amenajate ce dispun de umbră (realizată, preferabil, de o vegetație arboricolă), situate într-un areal nepoluat și în prezența unui personal specializat. Se poate practica în orice perioadă a anului, la orice oră, pe litoral, la câmpie, deal sau munte (Elena, Teodoreanu, 2004).

Helioterapia reprezintă o altă formă de tratament a climatoterapiei ce beneficiază de expunerea totală sau parțială a corpului la acțiunea directă a radiațiilor solare în cadrul unor spații special amenajate (solarii, terase), de regulă situate la adăpost de vânt, sub coordonarea unui corp medical. Durata și perioada din zi și din an a curei solare depinde de afecțiunea de care suferă organismul. Avantajul helioterapiei constă în faptul că se poate completa cu proceduri ce

țin de alte terapii: hidro- (talaso-) terapie, fango-, psamo-, crenoterapie, kinetoterapie (Teodoreanu, 2004).

Cura de teren coincide cu cea de-a treia formă de tratament a climatoterapiei, ce se evidențiază față de celelalte două terapii prin caracterul dinamic, constând în deplasări ale turiștilor-pacienți sub coordonarea unui specialist, ale căror trasee se stabilesc în funcție de hipsometrie, gradul de înclinare a pantelor și orientarea versanților (Teodoreanu, 2004).

Temperatura echivalent efectivă este temperatura, diferită de cea a mediului, pe care o resimte organismul, valoarea acesteia depinzând de condiționările exogene legate de temperatura, umiditatea și curenții de aer (Ciangă, 2007).

Confortul termic senzația ce reiese din proprietatea organismului de a-și menține temperatura constantă și care depinde total de valorile zonei neutre ale temperaturii echivalent efective (16,8°- 20,6°) (Ciangă, 2007).

Stresul bioclimatic proces ce reiese din capacitatea de termoreglare a organismului (homeostazie), fiind direct influențat de factorul termic (temperatura aerului), hidric (umezeala aerului) și dinamic (circulația aerului); se calculează prin însumarea celor două componente: stresul cutanat și cel pulmonar (Ciangă, 2007).

Stres climatic cutanat reprezintă răspunsul organismului în procesul de termoreglare la acțiunea temperaturii aerului și a vântului asupra pielii, astfel: într-un mediu în care temperatura echivalent efectivă depășește pragul maxim de confort termic (>20,6°), corpul intră în termoliză pentru a reduce posibilitățile de încălzire. În schimb, într-un mediu în care temperatura echivalent efectivă se află sub pragul minim de confort termic (<16,8°), se generează termogeneza, ca acțiune a organismului de a reduce posibilitățile de încălzire (Teodoreanu, 2002).

Stres climatic pulmonar este influențat de umiditatea aerului și este dependent de schimbul respiratoriu, constând în acțiunea tensiunii vaporilor de apă din aer asupra căilor respiratorii și a plămânilor (Teodoreanu, 2002).

Hidroterapie este acel tratament medical ce presupune folosirea apelor cu efecte terapeutice recunoscute, ce sunt captate dintr-o sursă naturală (izvor, lac sau foraj) și folosite în ameliorarea unor afecțiuni, prin cură externă (sub forma băilor, irigațiilor medicinale, aburilor) și cură internă (crenoterapie, aerosoli, inhalații) (Cinteză & Munteanu, 2011).

1.1.2. Dezvoltarea policentrică („*Almost the whole world will coexist in a single global urban network, drive by worldwide competition*”, Friedmann, 2002)

Acest concept, care se așteaptă să contribuie la o dezvoltare regională echilibrată sustenabilă prin reducerea disparităților și să faciliteze noi parteneriate urban-rural, a fost adus în

discuție la nivelul Uniunii Europene în 1999, odată cu apariția studiului European Spatial Development Perspective, datorită coagulării unor rețele urbane echilibrate (Geppert, 2009).

În luna mai a anului 2007, la Leipzig, Uniunea Europeană redă conceptul de dezvoltare teritorială policentrică al cărui scop constă în valorificarea superioară a resurselor existente în regiunile europene și integrarea teritorială a zonelor locuite, una din prioritățile teritoriale de dezvoltare a Uniunii Europene fiind instituirea unui sistem urban policentric și echilibrat și un nou parteneriat urban-rural. Prin această măsură se vizează trecerea de la monocentrism (mărirea decalajului economico-social al centrului față de așezările din apropierea acestuia) la policentrism (scăderea forței de atracție a marilor centre și repartizarea relativ echilibrată în teritoriu a activităților generatoare de funcții, fapt ce încurajează cooperarea dintre poli de diferite ranguri), ce are ca scop dezvoltarea regională echilibrată și eliminarea disparităților regionale (Revista Urbanismul, 2010).

Policentrismul este opus monocentrismului dar și procesului de extindere urbană, reprezentând promovarea unor rețele urbane echilibrate, multiscalare ce se dovedesc a fi eficiente din punct de vedere social și economic atât pentru zonele centrale, cât și pentru cele periferice (ESPON 1.1.1., 2005).

Studiile ESPON asociază dezvoltarea policentrică cu situația în care două sau mai multe orașe se pot completa din punct de vedere funcțional unele pe altele (pot coopera prin bunurile puse la comun sau prin cele complementare), oferind locuitorilor și companiilor aflate în hinterlandurile comune acces spre funcțiile urbane care ar putea fi oferite de către orașe mai dezvoltate.

Noțiunea de dezvoltare policentrică reprezintă o nouă etapă în ceea ce privește structura dezvoltării economice și spațiale, în care se urmărește crearea de „*zone dinamice ale integrării economice, distribuite echilibrat pe teritoriul UE și care cuprind rețeaua regiunilor metropolitane și a hinterlandului acestora, accesibile internațional*” (orașe, municipii și zonele rurale aferente de diverse dimensiuni). Totuși, conceptul de dezvoltare policentrică nu se limitează la zonele metropolitane de mari dimensiuni, ci se referă la un sistem ierarhizat care să exprime potențialul așezărilor de pe suprafața întregii Europe. Conform Agendei Teritoriale a UE, noțiunea analizată se axează pe așezările urbane de diferite dimensiuni, deoarece prezintă cea mai mare capacitate, în situația unei cooperări la nivel european cu întreprinderile și factorii interesați, de a-și valorifica punctele tari, fiind, în același timp, elementul cel mai important în creșterea competitivității regionale și a dezvoltării teritoriale (ADR Centru, 2010, p. 42).

Conform ESPON, policentricitatea deține două aspecte complementare, prima dintre acestea făcând referire la morfologie ce constă în distribuția centrelor urbane într-un teritoriu dat (numărul de orașe, ierarhie), iar cea de-a doua concentrându-se pe relațiile dintre aceste centre cu

privire la rețeaua de transport, fluxuri și cooperarea „*dintre polii majori (ce au capacitatea de a deține și de a exercita competențe la nivel național, internațional, de a dezvolta clustere economice pe baza avantajelor competitive, și de a contribui la configurarea regiunilor pentru schimbare economică), polii urbani și orașele specializate (asigură o valorificare diversificată și competitivă a capitalului teritorial)*” (ADR Centru, 2010, p. 43).

De asemenea, policentricitatea se manifestă în două situații. Prima dintre acestea prezintă cazul unui sistem urban în cadrul căruia există mai multe orașe cu diferite puteri funcționale, neexistând decât un singur centru polarizator, relațiile dintre ele fiind mono-direcționale (*mono-nuclear pattern*), iar cea de-a doua se referă la cazul a două mai multe centre urbane ale căror funcții se prezintă de așa natură încât apar relații de complementaritate (*poly-nuclear pattern*), relațiile dintre ele fiind multi-direcționale (ESPON 1.1.1., 2005, p. 45).

Relațiile urbane ale sistemelor policentrice pot fi *instituționale* (bazate pe cooperarea voluntară) și *structurale* (rezultate din dezvoltarea spațială spontană) (ESPON 1.1.1., 2005, p. 46).

Relațiile instituționale se sprijină pe co-construire, cooperare, și pe bunăvoința agențiilor teritoriale de a lucra împreună pe strategii și proiecte comune. În această situație orașele nu sunt obligate să fie complementare cu privire la funcțiile urbane pentru cooperare, ci ca acestea să dezvolte proiecte comune, să facă schimb de cunoștințe și să utilizeze la comun infrastructura de transport, cea tehnico-edilitară, latura culturală, socială (ESPON 1.1.1., 2005, p. 46).

Relațiile structurale pot fi identificate ca și străzi, căi ferate, trafic aerian, fluxuri financiare, de informație, materie (ESPON 1.1.1., 2005, p. 47).

Așadar, în cazul policentricității instituționale, două sau mai multe centre urbane pot coopera doar prin proiecte, strategii, schimb de studenți, trafic aerian, însă în cazul policentricității structurale, pe lângă cele enumerate mai sus se alătură utilizarea la comun a infrastructurii de transport, tehnico-edilitare, a altor echipamente urban și gestionarea forței de muncă a pieței (ESPON 1.1.1., 2005, p. 48).

Policentricitatea se bazează pe trei dimensiuni: *mărime* (un sistem urban policentric deține centre urbane de mărimi apropiate), *locație* (fenomenul în cauză este favorizat de o repartiție uniformă în teritoriu), *conectivitate* (toate orașele incluse într-un sistem urban policentric, trebuie să deține o accesibilitate ridicată) și poate fi aplicată la micro, mezo și macro scară. În ceea ce privește nivelul micro-teritorial, politica de dezvoltare policentrică se orientează către încurajarea orașelor spre cooperare, spre relații de complementaritate cu scopul de a urca în clasamentul sistemului ierarhic urban național. Acțiunile concludente în acest sens sunt: realizarea de strategii comune de dezvoltare, determinarea rolului economic pentru fiecare nod și a facilităților de prestare a serviciilor comune. Politica de dezvoltare policentrică la scară mezo-teritorială își axează acțiunile la nivel național și transnațional, unde investițiile asupra

infrastructurii de transport și ambientale sunt vitale. De asemenea, importantă în acest sens este și încurajarea agențiilor de planificare spațială și politică regională în elaborarea strategiilor de dezvoltare teritorială. La nivel macro-teritorial principalul scop este acela de a stimula dezvoltarea economică a zonelor din afara Pentagonului. Studiile ESPON au relevat faptul că orașele situate la periferie pot câștiga în dimensiune în urma integrării regionale, însă policentricitatea este favorizată atunci când specializarea funcțională prinde contur.

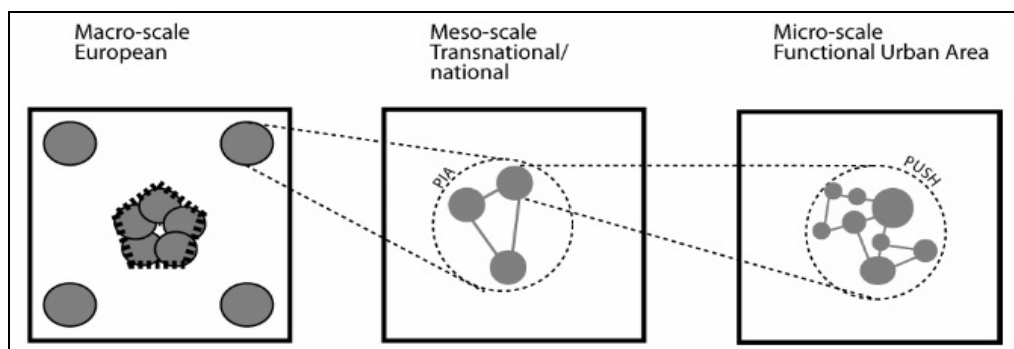

Fig. 3. Scenariul ESPD asupra dezvoltării policentrice la nivel macro, mezo și micro teritorial
(Sursa: NordRegio, 2005, p. 23)

Stabilirea indicelui de policentricitate s-a bazat pe combinarea celor trei dimensiuni menționate anterior: de mărime, locație și conexiune. Indexul de mărime s-a axat pe distribuția orașelor mici și mari, populație și PIB-ul arealelor urbane, indexul de locație a ținut cont de spațiul dintre orașe prin utilizarea coeficientului inegalității GINI, iar indexul de conectivitate presupune analiza fluxului de materii, informație, servicii, călătorii, nivelul de conexiuni stradale, numărul de trenuri, zboruri. Indicele de policentricitate este ridicat atunci când în cadrul unui sistem urban există centre urbane de dimensiuni echilibrate, distribuția spațială a acestora este echilibrată, iar conexiunea este bună (ESPON 1.1.1., 2005, p. 61).

Astfel, studiul ESPON a dedus că Slovenia, Irlanda, Polonia și Danemarca sunt cele mai policentrice țări din Europa grație distribuției teritoriale echilibrate ale arealelor urbane funcționale (FUAs), existenței orașelor de mărimi aproximativ egale. Germania are un indice mediu de policentricitate deoarece, în ciuda valorilor mari ale indicelui de mărime și conectivitate, arealele urbane sunt distribuite doar în vestul și sudul țării. Aceeași situație este prezentă și în Regatul Unit ca o consecință a urbanizării ce a depins de extracțiunile de cărbuni și industria grea din teritoriile bogate în resurse naturale (ESPON 1.1.1., 2005, p. 79).

Țările cele mai puțin policentrice sunt Spania, Portugalia, Suedia, Norvegia (din cauza arealelor rurale întinse cu o densitate mică a populației) și cele din estul Europei (din cauza lipsei măsurilor de descentralizare) (ESPON 1.1.1., 2005, p. 79).

Cu privire la dezvoltarea policentrică, ESPON a elaborat patru concepte ca bază pentru descrierea și tipologia rețelei urbane a Europei: FUA (Functional Urban Area) ce reprezintă

areale (nuclee) urbane dotate cu funcții de interes regional sau național care, pentru țările cu o populație mai mare de 10 milioane locuitori, acestea trebuie să dețină cel puțin 15.000 locuitori, iar pentru țările mai mici, aceste nuclee urbane trebuie să dețină mai mult de 0,5% din populația națională, MEGA (Metropolitan European Growth Area) ce corespund cu areale urbane funcționale care dețin scorul cel mai mare cu privire la populație, transport, industrie, știință, puterea de luare a deciziilor, PUSH (Potential Urban Strategic Horizon) ce reprezintă municipalitățile ale căror cel puțin 10% din arealele lor sunt situate la o izocronă de 45 minute cu mașina față de fiecare centru FUA, și PIA (Potential Polycentric Integration Area) ce au luat naștere prin unirea arealelor PUSH ale orașelor vecine, dacă, din punct de vedere demografic, orașele mai mici împart cel puțin o treime din arealele lor PUSH cu orașele mai mari; fiecare areal PUSH aparține doar unui areal PIA (ESPON 1.1.1., 2005, p. 8).

Arealele urbane funcționale (FUAs) sunt clasificate după *populație* (constituie cel mai favorabil indicator în alegerea locației unor servicii și facilități), *transport* (conectivitatea arealelor urbane funcționale constituie unul dintre factorii centrali ai policentricității; orice împărțire a funcțiilor economice nu este eficientă dacă nu este acompaniată de o infrastructură de transport dezvoltată), *turism, industrie* (în acest caz primează industriile prelucrătoare, care deși sunt în declin în cele mai multe regiuni, în celelalte reprezintă baza economiei), *știință* (este măsurată prin calcularea numărului de studenți ai instituțiilor de educație superioară), *puterea decizională în sectorul public și privat*. Cert este că arealele urbane funcționale cu cele mai mari valori ale indicatorilor mai sus menționați se află în interiorul Pentagonului (ESPON 1.1.1., 2005, p. 8).

Conceptul de policentricitate își are începutul în anul 1933, atunci când Christaller formulează teoria locurilor centrale, prin intermediul căreia pune în premieră în discuție rolul funcțiilor unui oraș, axându-se pe ideea că o localitate urbană concentrează bunuri și servicii atât pentru comunitatea locală, cât și pentru locuitorii din împrejurimi. Așadar, activitățile ce stau la baza furnizării de bunuri și servicii pentru umland-ul sau hinterland-ul unui oraș sunt denumite funcții centrale, iar așezările care întreprind aceste tipuri de activități sunt cunoscute ca și locuri centrale.

Teoria a fost intens disputată, însă s-au creat numeroase elemente de legătură cu ansamblurile sistematice de idei și ipoteze ce au apărut mai târziu. Un exemplu elocvent este teoria polilor de dezvoltare și a centrelor de creștere ce își are originea în Franța, autorul fiind Francois Perroux, cu lucrarea „*Note sur la notion de pôles de croissance*”, unde dezvoltarea/creșterea economică se arată a fi un proces dezechilibrat dar și ierarhizat. Acest proces se întâlnește în jurul unui pol de creștere și poate fi susținut de o firmă, o ramură industrială, o grupare de industrii care, datorită eficienței și influenței lor, duc la apariția unor industrii

conexe. Astfel, se poate vorbi de o difuzie teritorială a dezvoltării care duce la înființarea unor poli de creștere secundari și chiar la conturarea unor axe între cele două generații de poli de creștere. În cadrul aceleiași lucrări, Perroux reliefează trei caracteristici principale pentru un pol de creștere: economie externă (rețele de dependență create între firme), economie de aglomerare (avantajele reieșite din relațiile dintre firmele ce se diferențiază ca specializare) și legături (Papp, 2012).

În 1960, Vincent Ostrom și Elinor Ostrom dezbat perspectiva policentrică în cadrul unei regiuni metropolitane, afirmând faptul că dacă aceasta reprezintă o comunitate largă ce funcționează ca un sistem conturat de relații economice și sociale, atunci divizarea administrativă a acesteia în unități guvernamentale o depărtează de atributul de unitate, iar acolo unde există multe guverne, nu se guvernează în mod eficient. În acest sens, cei doi cercetători vin cu o idee ce constă în realizarea unor modele de aranjamente interorganizaționale atât timp cât există o varietate de relații de cooperare între unitățile guvernamentale, agențiile publice și afacerile private (Aligica și Tarko, 2012).

Conceptul de dezvoltare policentrică a căpătat și mai mult contur grație unor specialiști precum B. Higgings (1963), Hanssen (1967), A. Kuklinski (1970), Hermanssen (1972), Garreau (1992), Faludi și Waterhout (2002) cu lucrarea „*Aménagement du territoire et polarization*”, Faludi (2005) cu studiul „*Polycentric territorial cohesion policy*”, Hague și Kirk cu lucrarea „*Polycentricity scoping study*”.

Primul dintre aceștia, în lucrarea „*Pôles de croissance et pôles de développement*” reușea să reliefeze contrastul dintre polii de creștere și polii de dezvoltare, considerând faptul că dacă polii de dezvoltare reprezintă aglomerări de întreprinderi motrive și dinamice, unde investițiile prezintă efecte definitorii asupra economiei regionale, polii de creștere nu sunt decât rezultatul influenței polilor de dezvoltare.

Completarea acestei comparații vine de la Kuklinski, în lucrarea „*Pôle de développement et centres de croissance dans le développement régional*”, care afirma faptul că efectele pe planul socio-economic al polilor de dezvoltare se resimt la nivel interregional, în timp ce polii de creștere prezintă efecte intraregionale.

Dezvoltarea policentrică nu poate avea loc decât în condițiile unui echilibru urban care, alături de dezvoltarea teritorială sunt, mai mult sau mai puțin, termeni relativ sinonimi. Rețeaua de localități urbane coincide cu coloana vertebrală a teritoriului, iar policentricitatea reprezintă capacitatea acestei rețele de a servi tuturor părților în mod eficient și armonios (Krister & Meijers, 2006).

Rețeaua de așezări urbane reprezintă un aspect care necesită o analiză profundă în condițiile în care se dorește elaborarea unui scenariu de dezvoltare spațială, principala lor

preocupare fiind atragerea activităților economice de vârf capabile să atragă investitori, turiști și care implică locuitori cu venituri superioare. Astfel, în mod necondiționat, se creează o ierarhie urbană în cadrul căreia, poziția orașului depinde de activitățile ce se desfășoară pe suprafața sa și în care se conturează o competitivitate urbană fie între orașele mici, orașele mari, între cele mici și cele mari. Însă, sunt cazuri în care anumite localități urbane doresc să conlucreze cu scopul de a face față concurenței din jurul lor printr-o relație funcțională, bazându-se pe funcțiile lor predominante, punctele tari ale fiecăroră, elementele de specificitate (Beaujeu & Chabot, 1971).

Unii autori au identificat modele policentrice de dezvoltare pe două nivele: intraurban și interurban. Privind exemplele date de aceștia și caracteristicile pe care ei le-au identificat pentru astfel de configurări teritoriale, nivelul intra-urban presupune pierderea importanței centrului administrativ al unui oraș și creșterea în importanță a altor areale din cadrul acestuia, în timp ce nivelul interurban implică prezența a două sau mai multor orașe cu dezvoltare mai mult sau mai puțin echilibrată într-o aria relativ restrânsă (Kloosterman & Musterd, 2001). Drept consecință, țelul ESPD (European Spatial Development Perspective) privind implementarea unei dezvoltări regionale echilibrate este în contradicția cu definiția regiunilor urbane policentrice (policentrism interurban) iar arealele urbane policentrice se referă la o dezvoltare concentrate într-un areal relativ mic, chiar dacă acel areal cuprinde mai multe centre urbane, de vreme ce ESPON propune o dezvoltare echilibrată a teritoriului (Chiriac & Bucur, 2012).

Dezvoltarea policentrică vizează doar zonele urbane deoarece *„municipiul sau orașul este, pe de o parte, cea mai mare unitate capabilă să abordeze de la început multiplele dezechilibre prezente în mediul urban, arhitectonic, social, economic, politic, al resurselor naturale și mediului înconjurător care afectează negativ lumea noastră modernă, iar pe de altă parte, scara cea mai mică în care probleme pot fi soluționate coerent, într-un mod integrat, holistic și durabil”* (după Carta Municipiilor și Orașelor Europene pentru Durabilitate, 1994, citat de Lelia, 2013).

Acest tip de dezvoltare poate constitui una dintre căile de abordare sistemică a dezvoltării ce cuprinde în câmpul lexical noțiuni precum coeziune socială și economică, dezvoltare durabilă și competitivitate echilibrată, toate acestea ducând la dezvoltarea unui sistem urban policentric *„echilibrat și pe stabilirea unui nou acord între zonele urbane și rurale, prin asigurarea unui acces echilibrat la infrastructură și cunoaștere, prin dezvoltare durabilă, management prudent și protecție a naturii și a moștenirii culturale”* (László, 2009).

Alte recomandări pentru eficientizarea cooperării locale în vederea obținerii dezvoltării spațiale policentrice includ numeroase măsuri de a păstra o identitate locală sau regională și de a îmbunătăți capacitatea instituțională de a organiza dezbateri pentru rezolvarea conflictelor (Meijers & colab. 2003; Davoudi 2003).

Accesibilitatea dată de transportul public este identificată ca fiind unul dintre factorii cei mai critici ce determină locația rezidențială, fiind peste taxele mici, prețurile de proprietate reduse sau facilitățile de agrement (Dowding & Mergoupis, 2003).

Policentricitatea poate avea caracteristici diferite dacă este aplicate la diferite scări geografice (Kloosterman și Musterd, 2001; Davoudi, 2003; Meijers și colab., 2007; Vandermotten și colab., 2008). La nivelul Uniunii Europene, policentricitatea a fost introdusă pentru a stimula creștere socio-economică în afara arealului cunoscut ca și „Pentagon”, arealul delimitat de Londra, Hamburg, Munich, Milan și Paris, ce concentrează 32% din populația Uniunii Europene și 43% din produsul intern brut al acesteia „asigurând dezvoltare regională echilibrată și creând zone de integrare economică globală” (ESPON 1.1.1., 2005, p. 3).

La nivel național, politicile de dezvoltare policentrică au urmărit obținerea competitivității și coeziunii prin reducerea disparităților în dezvoltare dintre regiuni și orașe de nivele diferite în ierarhia urbană națională (Meijers & colab., 2007).

La nivel regional, discuțiile academice și dezbaterile politice s-au focusat pe dezvoltarea regiunilor urbane policentrice (PURs), pe complementaritățile urbane ce pot fi descrise ca și un set de areale metropolitane separate istoric și spațial, cuprinzând regiuni urbane interrelaționate funcțional (Kloosterman & Musterd, 2001).

Lambregts (2009) notifică faptul că nivelul policentricității și interdependenței dintre orașe care poate fi văzut într-o anumită regiune este dependent de indicatorii cu care este măsurat. Deoarece rețelele urbane reprezintă un fenomen complex, policentricitatea și interdependențele pot fi studiate prin evaluarea diferitelor tipuri de legături funcționale dintre orașe și regiuni: navetismul (De Goei și colab., Vasanen, 2013, Veneri, 2010), apelurile telefonice (Halbert, 2008), rețelele intra-urbane (Hoyler și colab., 2008) și inter-urbane (Hanssens & colab., 2014).

Conform Hotărârii de Guvern 998 din 2008, poliile de creștere din România sunt reprezentați de centre urbane Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești, Timișoara, iar orașele Arad, Baia Mare, Bacău, Brăila, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Târgu Mureș sunt desemnate poli de dezvoltare.

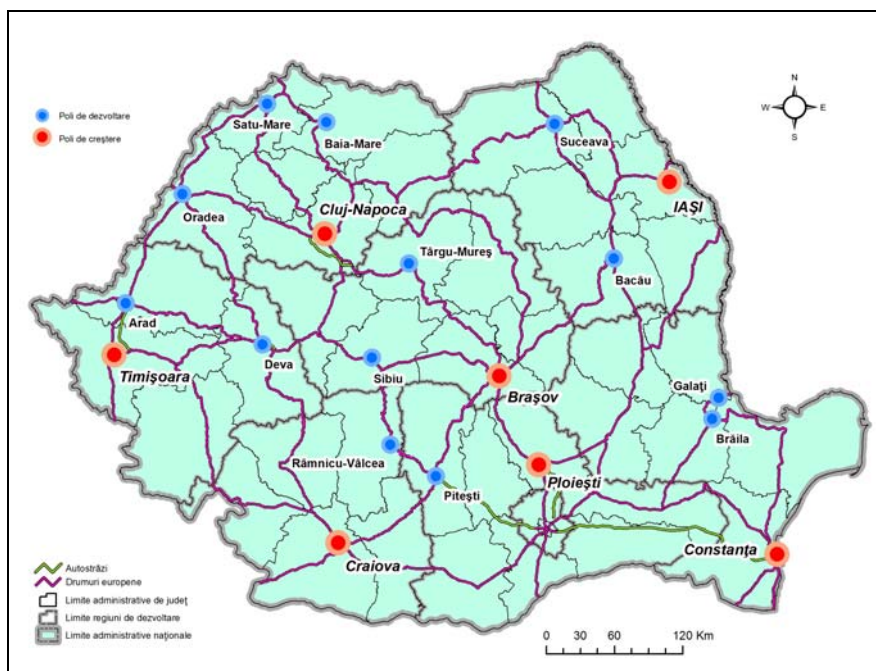

Fig. 4. Așezarea în teritoriul a polilor de dezvoltare și de creștere din România
(Sursa: conform HG 998/2008)

În concepția lui François Perroux, polii de creștere reprezintă „un grup dinamic și integrat de industrii, organizat în jurul unui sector industrial propulsiv”, ce vizează un proces rapid de creștere, prin efecte multiplicatoare ce se regăsesc și în celelalte sectoare ale economiei. Teoria acestuia este continuată și de Ioan Ianoș care definește polii de creștere ca fiind centre urbane ce sunt capabile să dicteze evoluția socio-economică a zonelor înconjurătoare, acționând ca centre de dezvoltare ce reprezintă puncte de interese economice pentru populația din zonele învecinate (Revista „Urbanismul”, 2010, p. 26).

Polii de dezvoltare, față de cei de creștere, pot coincide cu entități teritoriale și pot avea efecte interregionale vis-a-vis de zona de propagare a dezvoltării induse, reprezentând aglomerări de întreprinderi „motrice și dinamice” care joacă un rol hotărâtor în cadrul economiei unei regiuni (Revista „Urbanismul”, 2010, p. 26).

Dezvoltarea policentrică este un obiectiv major al Conceptului Strategic de Dezvoltare Teritorială a României 2030 în acord cu legea 351/2001, ale cărei prevederi au ca scop examinarea situației integrării rețelei de localități românești în structura policentrică a UE și în conexiune cu rețeaua de poli majori în Sud- Estul Europei.

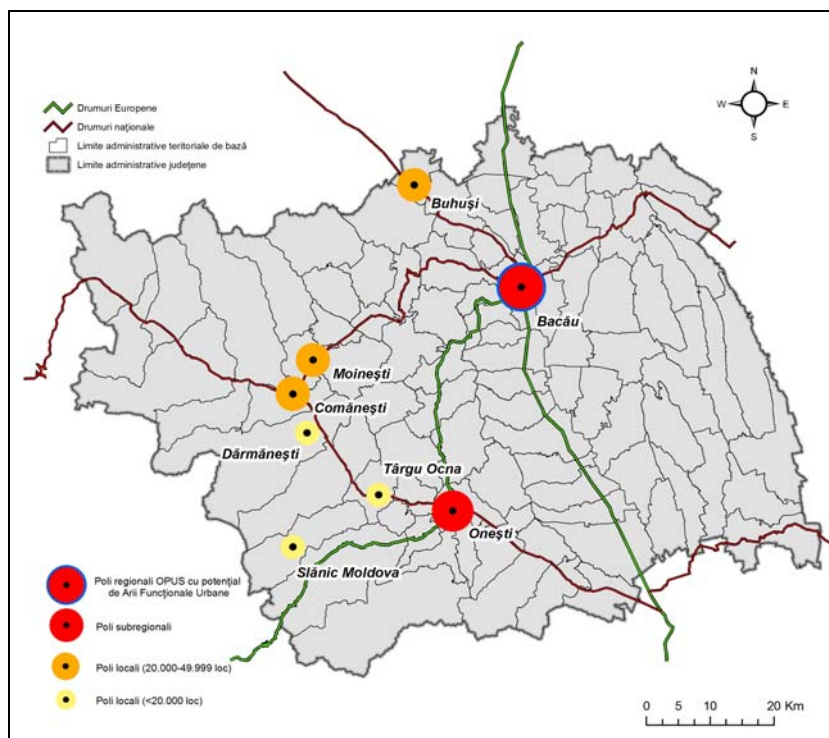

Fig. 5. Distribuția ariilor urbane din județul Bacău în cadrul structurii policentrice a Uniunii Europene
(Sursa: după Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială a României 2030)

Conform acestui document, ariile urbane sunt categorizate pe mai multe paliere, în funcție de creșterea economică:

- Poli metropolitani MEGA (Zone Metropolitane de Creștere Europene): București, Timișoara, Constanța, Cluj, Iași;
- Poli naționali OPUS (Orizont Potential Urban Strategic) cu potențial MEGA și de Arie Funcționale Urbane, ce cuprind orașele cu o populație de peste 250.000 locuitori (Brașov, Galați, Craiova);
- Poli regionali OPUS, cu potențial de Arie Funcționale Urbane, ce includ orașele ce dispun de o populație cuprinsă între 50.000-250.000 locuitori: Baia Mare, Sibiu, Suceava, Râmnicu Vâlcea, Târgu Mureș, Bacău, Ploiești, Arad;
- Poli regionali OPUS, care dețin specificitate funcțională: Alba Iulia, Baia Mare, Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Suceava, Tulcea;
- Poli subregionali, ce includ localitățile care au între 30.000-50.000 locuitori;
- Poli locali, care au sub 20.000 locuitori;

Având în vedere localitățile luate în studiu, Municipiul Moinești, conform CSDTR 2030, face parte din categoria polilor locali cu populații cuprinse în intervalul 20.000-49.999, iar stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova sunt incluse în rândul aceluiași poli, însă care dețin populații sub 20.000 locuitori.

Conform studiului ESPON, sistemul urban din România suferă de pe urma politicii industrializării socialiste care a dus la crearea unor centre urbane în areale rurale profunde ce dispuneau de prea puține servicii și resurse industriale. Unele orașe s-au dovedit viabile, altele încă se luptă cu statutul urban, de vreme ce dețin doar facilitățile de bază (școli, spitale), nu și infrastructură (rețea modernă de străzi, rețea de canalizare, rețea de alimentare cu apă). Totuși, un prim pas este reprezentat de Legea 35/2001 (Planul Național de Dezvoltare Teritorială), unde în secțiunea IV este conturată o strategie oficială ce țintește spre dezvoltarea socio-economică și culturală a orașelor, diminuând, în același timp, disparitățile sociale și regionale (ESPON 1.1.1, 2005).

1.1.3. Teoria sistemelor

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, noțiunea de sistem reprezintă „ansamblul de elemente (principii, reguli, forțe, etc) aflate într-o relație structurală de interdependență și interacțiune reciprocă, formând un tot organizat.”

Sistemul este format din mai multe componente ce se află în interacțiune și poate fi închis (nu primesc sau cedează substanță) sau deschis (prezintă input și output de substanță) (Bertalanffy, 1956).

Următoarea etapă de cercetare este realizată de A. D. Hall și R. E. Fagen care afirmă că sistemul reprezintă un set de obiecte specifice prin atributele lor, dar aflate în relație de interacțiune (Hall & Fagen, 1956).

Același aspect a fost intens dezbătut și de Talcott Parsons (1951) care a numit relațiile de interacțiune între elementele sistemului drept *funcționalism structural*.

În 1979, a fost adăugată caracteristica de feed-back, prin prisma căreia s-a menționat faptul că dezvoltarea unui sistem constă în mai multe etape de primire și cedare de substanță, totul depinzând de propriul comportament; rezultatele output-ului depind de starea sistemului, iar substanța ce urmează să fie primită depinde de substanța cedată, sistemul fiind denumit unul cu conexiune inversă (Forrester, 1979).

În 1981, se stabilesc trăsăturile de bază ale sistemului. Astfel, fiecare element deține afect asupra funcționării întregului, fiecare element este afectat de activitatea altuia, toate subgrupele posibile de elemente dețin primele două trăsături (Ackoff, 1981, p. 15-16).

Definiția cea mai elocventă definește sistemul ca fiind un grup de componente aflate în interacțiune, ce dețin un set de relații indetificabile cu suma componentelor și a interrelațiilor (Macy, 1991, p. 72).

Intrând în sfera Geografiei, respectiv a celei umane, conceptului de sistem capătă un sens care se apropie de viziunea personală: „*complex de elemente aflate în interdependență, care*

constituie un întreg organizat după anumite criterii”, având caracter natural (sistem solar, sistem biologic) și antropic (sistem economic, social, tehnic) (Erdeli, Ielenicz, 1999, p. 292).

Ioan Ianoș definește noțiunea de sistem ca fiind un ansamblu funcțional ce are în componența lui elemente diferite, dar a căror caracter relațional le îndreaptă spre un scop comun. În anii 1987, 2000 și 2006, acesta cercetează conceptul în cauză la diferite nivele ierarhice: punct urban, teritoriu, sisteme de așezări.

Analizând această noțiune la nivelul unei așezări urbane, Ioan Ianoș împarte sistemul oraș în două subsisteme (orașul propriu-zis și zona sa de influență) și stabilește componentele acestuia: terenurile, baza economică, populația și elementele dinamice (vehicule, apă, aer), elemente aflate într-o relație comună și care dețin un scop comun: eficiența socio-economică. Terenurile reprezintă suportul fizic al populației care încearcă să construiască o bază economică direct proporțională cu potențialul zonei, prin intermediul elementelor vehiculatorii (Ianoș, 1987).

În ceea ce privește sistemele de așezări, Ioan Ianoș reliefează importanța la nivel de component a relațiilor ce se instituie în ariile de coagulare a câmpurilor de forță, definindu-le ca fiind „*agregate bine structurate de așezări între care s-au stabilit relații de interdependență, integrare și ierarhizare*”, în cadrul cărora existând trei componente primordiale: elemente, relații și mediul. Elementele reprezintă însuși componentele concretizate în centrele urbane și rurale, primele deținând rolul cel mai important, fiind singurele capabile să optimizeze și să armonizeze relațiile spațiale, ajutând întreg sistemul să-și adapteze comportamentul vis-a-vis de schimbările survenite în mediul în care se află (Ianoș, 2006, p. 287-288).

Începând cu anul 1980, conceptul de sistem beneficiază de o analiză la nivel de regiune. Dacă între anii 1750-1900 regiunea avea doar caracter natural, între anii 1900-1950 era delimitată cultural (regiune umanizată), iar în perioada 1950-1980 era conturată gravitațional (regiunea funcțională), în ultima parte a secolului al XX-lea, această entitate teritorială este analizată ca și un întreg funcțional alcătuit din componentele cadrului natural și celui antropic. În cadrul regiunii-sistem, caracterul uniform fizico-geografic încetează să reprezinte o însemnătate deosebită, punându-se accent pe partea economico-socială ce deține o bază de susținere variată din punct de vedere morfologic, hidrologic, climatic, biogeografic (Cocean, 2010).

Concludentă în acest sens este și Anexa 2 din Legea 350 din 6 iulie 2001, privind amenajarea teritoriului și urbanismului, care definește sistemul urban drept „*sistemul de localități învecinate între care se stabilesc relații de cooperare economică, socială și culturală, de amenajare a teritoriului și protecție a mediului, echipare tehnico-edilitară, fiecare păstrându-și autonomia administrativă*”.

1.1.4. Cluster turistic

Teoria clusterelor a fost elaborată de Porter în 1990, deși conceptul de concentrații

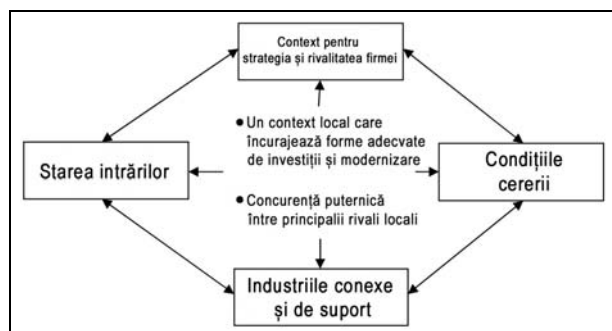

Fig. 6. Modelul Diamant al lui Porter

Sursa: Porter, 1998

industriale și aglomerări economice a fost folosit în 1920 de către Marshall, și continuată de către Hoover (1948), Isard (1956). Clusterelor reprezintă grupuri de companii din cadrul unei industrii, caracterizate de puncte comune și complementarități, situate într-un anumit areal geografic (Porter, 1998; Swanw &

Prevezer, 1996), ale căror activitate bazată pe interdependentă produce sinergii (Rosenfeld 1997).

De cele mai multe ori, clusterelor se referă la industriile și instituțiile competitive (Feser, 1998), ce activează într-un particular sector de activitate, ale căror inter-relationships consolidează avantajul competitiv (Porter, 1994, 1998). Totuși, teoria lui Porter a fost criticată pe motiv că aceasta se adresează în special politicienilor și factorilor de decizie politică (Martin & Sunley, 2003) și că nu s-a marșat pe concentrarea spațială a activităților economice, utilizarea input-urilor comune, calitatea rețelelor de colaborare a companiilor etc (Jacobs & De Man, 2006; Rosenfeld, 1996, 1997).

În 1999, apare conceptul de cluster inovativ ce reprezintă un număr mare de industrii interrelaționate cu un grad mare de colaborare care operează în aceeași piață cu aceleași caracteristici (Simmie & Sennett, 1999), dar care facilitează relații cu alte instituții și canalizează informația de care este nevoie pentru dezvoltare tehnologică (Poter, 2002).

Conceptul de față marșează pe două caracteristici: aglomerația (concentrarea geografică a unei industrii sau a unor activități asociate) (Gordon și Mc Cann, 2000), și interconexiunea (relații competitive/cooperative care sunt stabilite între actorii locali) (Simmie, 2004).

Asemănarea cu teoria sistemelor este dată de definiția conform căreia clusterul este un sistem interconectat de companii și instituții ale căror valoare este mai mare decât suma părților componente (Flowers & Easterling, 2006; Novelli & colab., 2006).

Clusterul turistic este menționat prima dată de Porter (2000), Barkley & Henry (2001), Huybers și Bennett (2003), însă își are începuturile în 1998, când, pe baza modelului-diamant al lui Porter, sunt evidențiate avantajele competitive ale destinației turistice (*competition diamond*) (Smeral, 1998). Studiile arată că există multe puncte comune între clusterul turistic și cel industrial (Hjalager, 2000).

Clusterul turistic reprezintă o concentrare geografică a companiilor și instituțiilor interconectate în activitățile turistice, acestea incluzând furnizori, servicii, guverne, instituții, universități, competitori (Capone, 2004), un set de atracții diferențiate turistic, concentrate într-un areal geografic cu facilități și servicii de calitate, eficiență colectivă, coeziune socială și politică, management ale rețelelor de companii ce generează avantaje competitive și comparative (Beni, 2003).

Cele mai multe studii elocvente în acest sens s-au bazat pe aplicabilitatea modelului diamant al lui Porter, precum Jackson & Murphy (2006), Hong (2008), ajungându-se la concluzia că dezvoltarea de tip cluster ar contribui la tranziția de la avantaj comparativ, la unul competitiv. Acest artificiu teoretic a fost posibil, deoarece ipoteza elaborată de Porter pune accent pe interconexiunea și rețelele create între companii și furnizori, între companii și alte instituții relevante. Același aspect poate fi discutat și în industria turistică, acolo unde există o structură fragmentată formată din întreprinderi mici și mijlocii și o rețea de participanți care nu sunt implicați în același sector economic (Bernini, 2009).

Într-un asemenea cluster, satisfacerea turiștilor nu depinde doar de atracția primară a unui loc, ci și de calitatea și eficiența afacerilor asociate: hoteluri, restaurante, mall-uri, transporturile. Operatorii din industria turistică și a călătoriilor își pot crește capacitatea și piețele colective printr-o strânsă colaborare (Porter, 1998). Așadar, este nevoie de participarea și a altor actori, decât furnizorii de servicii turistice pentru a dezvolta un cluster turistic, precum infrastructura de transport, consultanță etc (Brown & Geddes, 2007).

În 2003, apare conceptul de micro-cluster (model diagonal) în contextul turismului rural (co-localia anticariatelor din Australia), ce se referă la concentrarea unor întreprinderi complementare (simbiotice) care împreună sporesc valoarea activităților altor firme, chiar dacă produsele lor sunt diferite (Michael, 2003).

Obiectivul unui cluster turistic este să adune companii care de obicei își duc activitatea singure, pentru a construi un produs turistic de succes într-o regiune. Premisele dezvoltării a unui cluster turistic sunt: existența a unor întreprinderi competitive, locație geografică, potențial natural, tradiții culturale, gastronomie, ospitalitate favorabilă, parteneri diverși, partenerii cheie sunt concentrați în proximitate, existența unor legături formale și informale între partenerii clusterului (Novell, 2006).

Într-un cluster turistic ar trebui să fie incluse servicii de cazare, alimentație (elemente statice), servicii de transport pt pasageri, agenții de turism, servicii rent-a-car (elemente mobile), servicii de agrement, culturale (elemente dinamice), tot ansamblul fiind asociat cu un produs turistic și o destinație turistică (Costa, 2005).

Clusterelor în turism pot funcționa în diferite forme: geografice (de la nivel local-activității economice grupate în turismul balnear, la nivel global- cluster turistic spațial), orizontale (integrarea unor industrii în cadrul unor clusteruri mari), verticale (interconexiune), laterale (cluster de tip conglomerat, fiind alăturate sectoare diferite), tehnologice (ramuri compatibile care folosesc o singură tehnologie), concentrate (cluster ale unor companii concentrate într-o instituție educațională sau într-un centru tehnologic) (Iordache, Ciochină, Asandei, 2010).

Se consideră a fi stringentă o comparație între asociațiile de turism și clusterurile turistice, din care se poate deduce necesitatea acestora din urmă.

Tab. 4. Caracteristici comparative între asociațiile de turism și clusterurile turistice

<i>Asociații turistice</i>	<i>Clusteruri turistice</i>
Permit accesul firmelor la servicii specializate la preț redus	Atrag serviciile specializate de care este nevoie într-o regiune
Dețin echipe restricționate	Dețin echipe ce nu sunt restricționate
Sunt bazate pe acorduri contractuale	Sunt bazate pe valori sociale ce stimulează încrederea și încurajează reciprocitatea
Facilitează firmele să se angajeze în producții complexe	Generează cerere pentru mai multe firme cu capacități similare și complexe
Sunt bazate pe cooperare	Sunt bazate pe cooperare și competiție
Dețin scopuri comune de afaceri	Dețin viziuni colective

Sursa: Danko & Dovhal, 2002

În 2010, se propune un nou model de dezvoltare a clusterelor turistice în cadrul căruia se pune accentul pe corporațiile transnaționale, pe rețelele dintre actorii clusterului, pe sciziunea dintre actori și condițiile sectorului de afaceri, pe organizațiile de tip *destination management*.

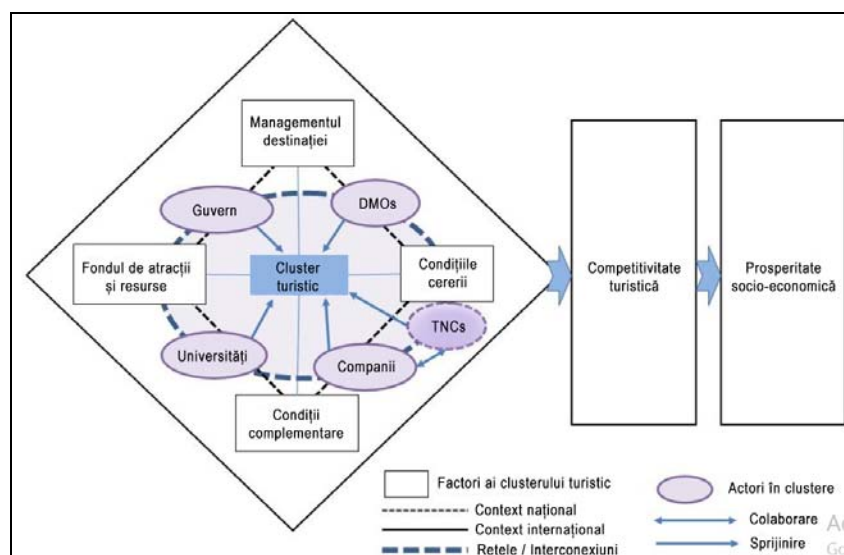

Fig. 7. Model de dezvoltare a clusterelor turistice
(Sursa: Kim și Wicks, 2010)

Modelul presupune faptul că actorii sprijină clusterul turistic ca pe un sistem organic ce constituie relațiile și interconexiunile dintre ei. De asemenea, modelul recomandă cooperarea acestora pentru maximizarea beneficiilor individuale și efectelor pozitive ale clusterului turistic

într-o regiune sau țară dată. Spre exemplu, companiile pot colabora cu guvernele și universitățile pentru a-și dezvolta productivitatea și abilitatea de inovație. Cele mai importante activități de colaborare sunt între DMO-uri (Destination Management Organizations). Demn de evidențiat este faptul că fiecare actor poate fi atât competitor, cât și colaborator.

De asemenea, autorii menționați anterior, enumeră patru factori ce contribuie direct la funcționalitatea clusterelor turistice: resursele și atracțiile (*core resources and attractions*), managerierea destinației (*destination management*) ce pune în valoare primul factor, cei complementari (*complementary conditions*) ce adaugă valoare primului factor prin suprastructura turistică (facilitățile de cazare, alimentație, transport și elementele de susținere, și condițiile cererii (*demand conditions*)).

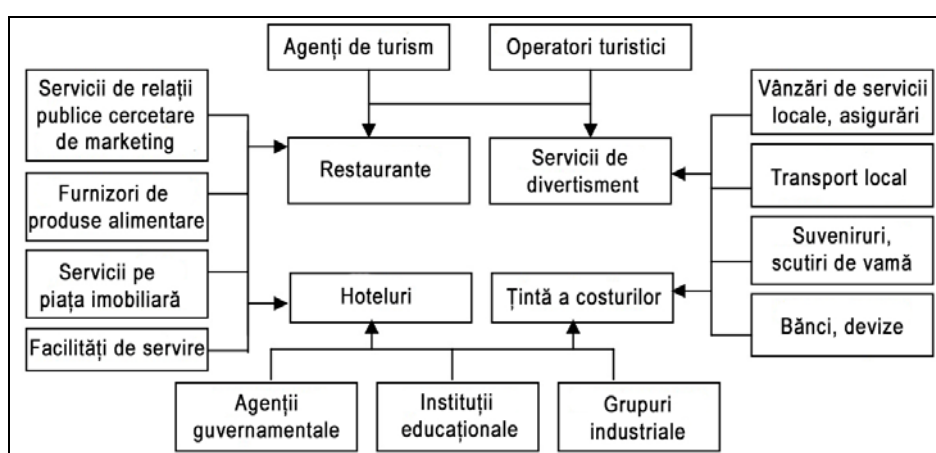

Fig. 8. Model de cluster turistic
Sursa: Global Competitiveness Report 2006-2007 (2006)

Un exemplu elocvent de cluster care există în România este Carpathian Tourism Cluster ce are ca obiective inovația și diversificarea, creșterea competitivității, a calității, cooperării și promovării. Este o rețea independentă de stakeholderi regionali și naționali angrenați într-o organizație non-guvernamentală, non-profit. Printre grupul țintă și membri se enumeră: asociații de dezvoltare a turismului, organizații non-guvernamentale, autorități publice naționale și locale, tour-operatori, agenții de turism, ghizi de turism, agenții de evenimente, unități de cazare, companii de transport, de consultanță, universități, instituții de formare (www.tourism-cluster-romania.com).

Așadar, primul cluster din Romania implică actori care activează într-un domeniu specific sau conex turismului care dețin o influență mai mică sau mai mare asupra acestui fenomen.

1.1.5. Colaborare turistică

Acest demers presupune un proces care include interacțiuni frecvente și durabile între agenții guvernamentale, întreprinderi turistice, rezidenți și ONG-uri, urmărind eliminări graduale

ale obstacolelor prin diferite strategii, pentru a lansa pe piață mai multe destinații într-una singură (Sonmez & Apostolopoulos, 2000).

O definiție mai completă numește colaborarea turistică drept „*sprijin din partea autorităților publice și private, proiecte comune în curs de inițiere sau în desfășurare, parteneriat potențial pentru realizarea de proiecte, cooperarea între operatori turistici locali, elaborarea unor strategii comune, reprezentarea lor în fața factorilor de decizie publici etc*” (Sochircă, Iațu, Ciobanu, 2013).

Termenii de colaborare și cooperare în turism au fost folosiți încă din anii 88 (Stevens, Teye, Zins), iar în 1995, Tazim și Donald propun o colaboare turistică interorganizațională în ceea ce privește planificarea și dezvoltarea unei destinații turistice care să se concretizeze într-un sistem interactiv, pe fondul unei industrii turistice destul de fragmentată, prin trei etape: identificarea agenților locali din domeniu și a problemelor ce există în teritoriu, conturarea unor viitoare colaborări prin fixarea unor scopuri comune și instituționalizarea acestora ce apar odată cu dezvoltarea domeniului.

Tab. 5. Instituirea procesului de colaborare turistică între destinații

Etape	Acțiuni
1. Fixarea problemei	Definirea scopului și a domeniului Identificarea organizatorului Convocarea agenților locali Definirea problemelor Conturarea angajamentului de colaborare prin creșterea gradului de conștientizare a interdependenței Balanțarea diferențelor de valori Reliefarea preocupărilor agenților locali interesați Asigurarea unor resurse adecvate capabile să permită colaborarea între agenții locali
2. Alegerea direcției	Colectarea și împărțirea informației Sporirea interdependenței sporite Asigurarea puterii distribuite printre agenții locali Stabilirea unor reguli și a unui program Organizarea unor subgrupe Specificarea alternativelor Discutarea unor opțiuni variate Alegerea celor mai optime soluții Ajungerea la aceeași viziune, plan, strategie prin consens.
3. Implementare	Discutarea mijloacelor de implementare și monitorizare a soluțiilor Selectarea unei structuri potrivite pentru instituționalizarea procesului Atribuirea de scopuri și sarcini Monitorizarea progresului și asigurarea conformității deciziilor de colaborare

Sursa: Jamal & Getz, 1995 după Gray, 1989

Totuși, orice colaborare turistică trebuie să fie precedată de acel stagiul în care autoritățile locale să aducă la același nivel interesele sectorului privat cu nevoile și preferințele rezidenților.

În același an, Steve Selin elaborează un model etapizat al parteneriatului în turism ce constă în *etapa de antecedente* ce coincide cu situația existentă cu privire la disfuncționalități,

rețelele existente, viziuni comune, stimulente, conduită, *etapa stabilirii problemei* ce se concretizează în găsirea problemei comune a actorilor ce activează în turism, recunoașterea interdependenței, stabilirea consensului asupra părților interesate legitime, beneficiile și proeminențele percepute pentru părțile interesate, *etapa stabilirii direcției de rezolvare* ce constă în stabilirea scopurilor, a regulilor, îmbinarea informațiilor, examinarea opțiunilor, organizarea de subgrupe, *etapa structurării* ce presupune formalizarea relațiilor, asumarea unor roluri, elaborarea de sarcini, monitorizarea și controlul activităților, și *etapa de rezultate* ce însumează impactul și beneficiile ce derivă din procesul de colaborare. Implementarea cu succes a acestui multi-parteneriat s-a datorat în special acordării atenției comunității locale, prin educație, conștientizare și implicare (Selin, 1995).

În anul 2000, Bill Bramwell și Bernard Lane își centrează atenția pe eventualele beneficii ce reies din colaborarea turistică (implicarea actorilor locali care sunt afectați de multiple probleme legate de dezvoltarea turistică poate să ducă la rezolvarea vicisitudinilor-cheie, implicarea unui număr ridicat al actorilor locali poate face ca implementarea și executarea politicilor de dezvoltare turistică să fie mai facile, participarea actorilor cu atitudini constructive poate spori eficiența colaborării, poate rezulta o sinergie creativă ce ar conduce la rezultate promițătoare, prin constituirea unor grupe de lucru (interacțiune) unii actori au șansa să-și lărgescă orizontul cunoașterii profesionale de la alți membrii, se pot încuraja activitățile din afara sferei turismului ce pot contribui la ocuparea forței de muncă și la baza societală dintr-o anumită comunitate, punerea în comun a resurselor actorilor locali ar duce la o folosire mai eficientă), dar și pe posibilele probleme ce se pot ivi din aceste circumstanțe (este posibil ca marile probleme să fie discutate doar la suprafață, iar unii actori să fie dezinteresați din cauza diversității intereselor, eforturile de colaborare diferă de la actor la actor, aceștia fiind condiționați de calitatea și cantitatea personalului, management, resursele administrative, iar în același timp, agenții din turism cu o mai mică putere economică pot fi excluși dintr-o eventuală colaborare sau pot avea o influență insesizabilă, interesele legitime și practicile tradiționale ale unor actori locali pot bloca apariție elementelor inovative, unii actori pot refuza să-și dezvăluie ideile noi) (Bramwell & Lane, 2000).

1.1.6. Destination Management Organization (DMT)

Destinațiile turistice reprezintă cele mai dificile entități de a fi manageriate din cauza diverselor, deselor conflicte de interes ale diferitelor grupuri de stakeholderi (Carmen et al., 2003). Astfel, pentru menținerea unei balanțe între dezvoltarea economică a destinațiilor, conservarea resurselor și creșterea nivelului de trai a populației locale a fost nevoie de constituire a unor organizații de management al destinațiilor (Notarstefano, 2008) care, treptat,

au devenit oglinde ale aspectelor organizaționale din cadrul unei destinații turistice (Beritelli & Reinhold, 2009).

Managementul destinației turistice poate fi definit ca procesul de creație, ghidare și ajustare a factorilor care participa la crearea unui produs turistic autentic a unei destinații de către o echipă de management care trebuie să țină cont de principiile managementului oricărui sistem care urmărește profit și de sarcinile precum: asigurarea cadrului normativ, asigurarea unor activități cooperative și complexe ale unor grupuri variate, asigurarea competitivității strategice și creșterea valorii destinației (Geić, 2010; Magaș, 2003).

Organizația Mondială a Turismului definește acest concept ca fiind managementul coordonat al tuturor elementelor ce caracterizează o destinație: atracții, facilități, acces, marketing și tarife (OMT, 2007).

Pentru a manageria o destinație turistică este nevoie mai ales de crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea turismului prin planificare, asigurarea resurselor umane necesare, tehnologiei și a sistemului-suport (Petrić, 2011).

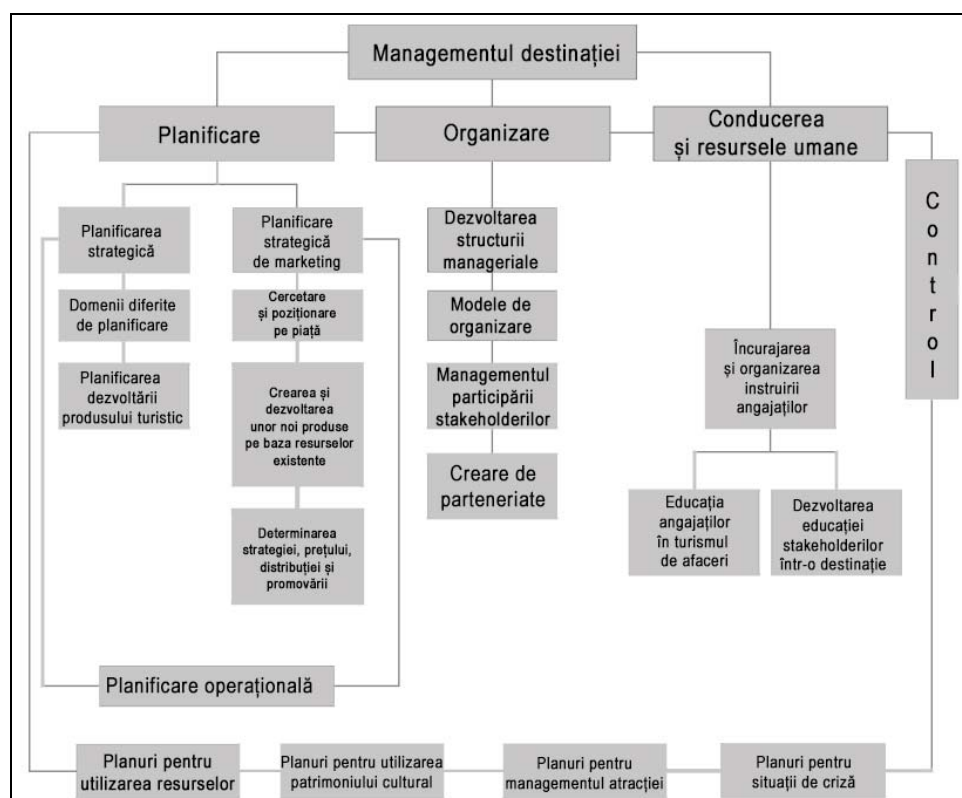

Fig. 9. Managerierea destinației turistice
(Sursa: Petrić, 2011)

Pentru buna funcționare a activităților (amenajare, organizare, resurse umane, conducere, control și monitorizare) din cadrul managementului unei destinații turistice se cuvine a se decela funcțiile acestuia: de planificare, de organizare și de control.

Funcția *de planificare* ia în calcul potențialul natural, ținându-se cont și de aspectele economice, sociale, spațiale, ecologice și de infrastructură (Dulčić & Petrić, 2001) și constă în planificare strategică (pașii și scopurile planificării operaționale, misiunea și viziunea, strategiile) și planificare operațională (politici și programe, definește organizațiile și persoanele responsabile). Practic, fiecare destinație turistică în managementul propriei dezvoltări și în asigurarea unei planificări integrale este nevoită să-și analizeze potențialul natural, antropic, să-și stabilească viziunea, misiunea și scopurile, să-și stabilească strategiile, planul de acțiune, să dețină controlul activităților.

Funcția *de organizare a destinației turistice* poate fi definit ca și un sistem de conectare, coordonare și manageriere a diferitelor elemente ce conturează oferta turistică în vederea realizării unei strategii coerente de dezvoltare a destinației în cauză (Bartoluci, 2013).

Pentru o manageriere de succes este nevoie de o strânsă cooperare între sectorul public, cel privat, populația locală și turiști (Magaș, 2008).

Funcția *de control* al destinației turistice se dovedește a fi foarte utilă în condițiile în care există mai multe părți generatoare de oferte turistice într-o destinație care dorește să contureze un produs turistic unic, inedit. Atenția este centrată pe consumatori, oferta turistică depinzând de motivațiile și preferințele acestora (Magaș, 2008).

Printre avantajele managementului unei destinații turistice se enumeră: stabilirea unui avantaj competitiv (oferirea unei experiențe unice, diferită față de cele ale altor destinații, și a unor servicii de calitate), asigurarea unui turism sustenabil prin care destinația își menține integritatea environmentală și protecția resurselor, multiplicarea beneficiilor turismului ce poate ajuta la dezvoltarea întregii comunități, eficientizarea fenomenului turistic prin creșterea șederii medii, a cheltuielilor per turiști și prin reducerea sezonității, și nu în ultimul rând, construirea unui brand puternic (OMT, 2007).

Managementul unei destinații presupune coaliția mai multor organizatori care ținesc un scop comun (Destination Management Organisation). Acest concept a fost diferit interpretat, unii autori găsiind mai potrivită structura *Destination Marketing Organization* (Presenza, 2005). Însă, toate aspectele devin clare atunci când Organizația Mondială a Turismului oferă o definiție clară pentru conceptul de DMOs, care coincide cu organizațiile care sunt responsabile pentru managementul unei destinații turistice (OMT, 2004).

Alți autori definesc aceste organizații drept entități non-profit care sunt responsabile pentru coordonarea tuturor activităților ce țin de amenajare și promoare din cadrul unei destinații (Padurean 2010) și care au ca scop generarea de vizite turistice (Gretzel & colab., 2006).

La modul general, DMO-urile eficiente ar trebui să dețină viziune pe termen lung a dezvoltării unei destinații, o desemnare clară a responsabilităților și decelarea structurilor

operaționale, decizii transparente și responsabile angrenând grupurile de interese locale (Katarzyna, 2013).

În acest sens, Organizația Mondială a Turismului realizează o listă categoriile de DMO-uri existente, printre care se enumeră: organizațiile și autoritățile naționale de turism (responsabile pentru managementul și marketingul turismului la nivel național), DMO-uri regionale și provinciale (responsabile pentru managementul și/sau marketingul turismului dintr-o regiune geografică), DMO-uri locale (responsabile pentru managementul și/sau marketingul turismului dintr-o așezare urbană) (OMT, 2004).

Tab. 6. Rolurile și responsabilitățile organizațiilor ce manageriază o destinație turistică

	Național	Regional	Local
Promovarea și crearea unui brand și a unei imagini a destinației	x	x	
Încurajarea antreprenoriatului	x	x	x
Colectarea și distribuirea informației	x	x	x
Facilitarea rezervărilor			x
Coordonare și manageriere			x
Informații despre rezervări și vizitatori			x
Formare și educație		x	x
Consultații în afaceri		x	x
Ajutor în crearea produsului		x	x
Dezvoltarea și gestionarea evenimentelor			x
Dezvoltarea și gestionarea afacerilor			x
Strategii, cercetare și dezvoltare	x	x	x

Sursa: OMT, 2007

DMO-urile țin evidența stakeholderilor, printre care se regăsesc guvernele naționale, regionale/provinciale, agențiile de dezvoltare economică, autoritățile locale, autoritățile parcurilor naționale, furnizorii de servicii de transport, organizațiile culturale, organizatorii de evenimente, furnizorii de servicii de cazare, alimentație, agenți intermediari (tour-operatori, organizatori de conferințe), agenții reprezentative ale destinațiilor, mass-media (OMT, 2007).

Pentru un management eficient al destinațiilor, între acești stakeholderi se stabilesc mecanisme de coordonare și cooperare precum dezvoltarea unor produse turistice integrate (Blažević & Peršić, 2007) și a unor proiecte de promovare, și parteneriate în turism pentru realizarea unor strategii comune de dezvoltare, planificare comună a managementului destinației (OMT, 2007).

Demn de menționat este faptul că scopul managementului unei destinații turistice este acela de a manageria o destinație în așa fel încât rezultatul cumulat obținut este mai bun decât rezultatele care ar fi fost obținute în cazul în care hotelurile și restaurantele s-ar fi sprijinit doar pe eforturile individuale.

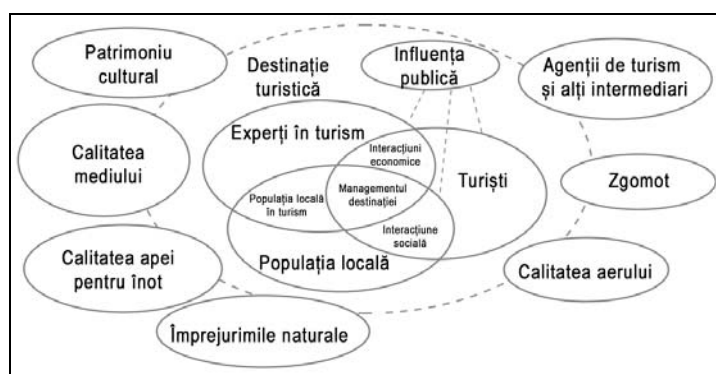

Fig. 10. Produsul integrat al unei destinații turistice
Sursa: Blažević & Peršić, 2007

Ulterior conturării mecanismelor anterior menționate se are în vedere procesul în sine de management (*Destination Management Plan*) care are rolul de a integra acțiunile organizațiilor separate și de a îmbunătăți relațiile dintre strategie și acțiune (OMT, 2007).

Stagiu	Temp necesar	Implicarea părților interesate	Consultare în detaliu	leșiri
Începutul		Prima întâlnire	Înștiințare	
Colectarea probelor	2-6	Asistență și participare	Consultare extensivă	Rezultate sumare
Stabilirea strategiei	1-2	Workshop al părților interesate	Informații solicitate	Direcții strategice
Dezvoltarea planului de acțiune	1-4	Convenție asupra sarcinilor și responsabilităților	Informații solicitate	Proiect DMP
	(1-2)	Aprobarea Planului de gestionare a destinației	(Consultare în proiect)	DMP final lansat
Monitorizare și raportare		Raportare trimestrială	Comunicare periodică	Raport anual

Fig. 11. Etapele unui Plan de Management al Destinației
Sursa: www.visitengland.org

Astfel, OMT recomandă ca primul aspect din cadrul unui Plan de Management al Destinației să cuprindă elemente ale analizei situației cu referire la macroenvironment (trendurile politice, economice, socio-demografice, tehnologice care au impact asupra fenomenului turistic local), evaluarea potențialului turistic al destinației (pe lângă oferta turistică primară și derivată să fie analizată și forța de muncă din punct de vedere al competențelor, experienței, calificării), trendurile și preferințele consumatorilor (segment, proveniența, durata sejurului, perioada, cheltuieli la destinație, grad de loialitate, comportament), evaluarea industriei locale care joacă rol de suport pentru fenomenul turistic (transportul public și privat, furnizori de mobilă, mașini etc) (OMT, 2007).

Al doilea aspect ce se recomandă a fi luat în discuție urmărește analiza competitorilor prin identificarea acestora, realizarea unui benchmarking (monitorizarea evoluției turistice în timp mai ales după intervenții strategice, compararea performanței destinației cu cea a competitorilor, justificarea și demonstrarea utilizării resurselor publice, monitorizarea strategiei

de turism și a modului în care au fost atinse țintele) și monitorizarea mediului competitiv (costurile și calitatea produselor turistice ale competitorilor, luarea în calcul a unor opțiuni de diferențiere față de aceștia, influența marilor grupuri hoteliere, companii de transport aerian și tour-operatori) (OMT, 2007).

Ulterior analizei situației existente și a monitorizării mediului competitiv, urmează conturarea unei viziuni (care să reflecte aspirațiile stakeholderilor), a unor scopuri (realiste, măsurabile, specifice, realizabile) obiective și strategii.

Odată ce scopurile și obiectivele au fost transformate în acțiuni, OMT recomandă poziționarea și conturarea brandului destinației. Poziționarea destinației se face în raport cu mediul competitiv prin controlul și scăderea costurilor, creșterea eficienței operațiunilor, specializarea într-un anumit areal de activitate și diferențierea produsului turistic oferit (OMT, 2007).

Scopul promovării turistice este reprezentat de creșterea cererii. În acest sens, Morgan și Pritchard afirmă faptul că „*bătălia pentru clienți în industria turismului de mâine se va da nu pentru preț, ci pentru mințile și inimile clienților- în esență, brandul (...) va fi cheia către succes*” (Morgan & Pritchard, 2001, p. 214 citați de Stăncioiu et al., 2011, p. 140).

Brandul unei destinații turistice poate coincide cu „*un nume, un simbol, un logo, un cuvânt cheie sau orice semn grafic ce identifică și totodată diferențiază destinația*” (Ritchie&Ritchie, 1998, p. 103) citați de Stăncioiu et al., 2011, p. 140).

Formarea brandului destinației constituie a fi un proces complex și important în managementul acesteia, deoarece brandul "nu reprezintă doar un logo, ci și o imagine, experiență pe care vizitatorul o așteaptă de la destinație". Printre beneficiile creării brandului de destinație, se enumeră: loialitatea clientului, valoarea comercială și îmbunătățirea unei imagini mai complexe decât cea a turismului (OMT, 2007, p. 45).

Brandul trebuie să fie credibil, livrabil, diferențiabil, rezonabil cu clientul și entuziasmant pentru partenerii comerciali. Totuși, premergător conturării brandului, se dovedește a fi stringentă conturarea nevoilor și preferințelor potențialilor clienți (OMT, 2007).

O prezentare logică a fazelor construirii brandului este dată de evaluarea imaginii destinației (*cum este percepută?*), dezvoltarea identității brandului (*cine suntem, ce oferim, cum vrem să fim percepuți?*), design-ul brandului (*nume, logo, tipografie, culori, forme, aplicații*), lansarea și comunicarea brandului (mix-ul de promovare), managementul brandului (*control, monitorizare, evaluare*) (OMT, 2007).

Ulterior construirii brandului, se recomandă dezvoltarea identității acestuia prin evidențierea atributelor (*care sunt caracteristicile tangibile, verificabile, măsurabile ale destinației?*), beneficiilor raționale (*care sunt beneficiile turiștilor care rezultă din caracteisticile*

destinației?), beneficiilor emoționale (*care sunt beneficiile emoționale ale turiștilor ce vizitează destinația? cum se simte turistul?*), personalității brandului (*ce trăsături cheie și caracteristici ale destinației sunt comunicate de brand?*), valorilor brandului (*ce valori însuflă destinația?*), esenței brandului (*care este natura și caracteristica esențială a destinației?*) (OMT, 2007).

1.1.7. Exemple de bună practică: viziuni strategice

Neexistând, deocamdată, studii de caz elocvente privind modele de bună practică în ceea ce privește dezvoltarea policentrică și turismul, s-a recurs la exemplificarea și prezentarea unor viziuni strategice ce țin de dezvoltarea policentrică conturate pe teritoriul continentului european.

a) Dezvoltarea policentrică

Un prim exemplu în acest sens îl reprezintă studiul „*POLYCE- Metropolisation and Polycentric Development in Central Europe*” realizat de ESPON în anul 2012, asupra a cinci orașe capitale din centrul Europei: Bratislava, Budapesta, Ljubljana, Praga și Viena. Acesta a vizat o analiză comparativă între aceste centre urbane și a arealelor pe care le polarizează, care să reliefeze aspecte specifice și comune privind starea economică (performanța economică, antreprenoriat, cunoaștere bazată pe economie, piața forței de muncă, finanțarea cercetării și dezvoltării, gradul în care activitatea economică este constrânsă de instituțiile non-economice, disparități structurale), aspectele demografice (populație, educație, diversitatea etnică), mobilitatea în teritoriu (transportul public, navetă, accesibilitate internațională, disponibilitatea tehnologiei informației și comunicației, condițiile de trai (cultura, sănătatea, *atractivitatea turistică*, siguranța cetățeanului, serviciile urbane), mediul (modul de utilizare al terenurilor, condițiile ambientale, calitatea mediului, consumul de resurse, poluare), interrelații ce pot crea o strategie comună de dezvoltare urbană policentrică (ESPON, 2012).

Ulterior conturării analizei situației existente, studiul de față vine cu măsuri pentru fiecare centru urban posibil viitor membru în cadrul unei dezvoltări urbane policentrice, ce pot influența dezvoltarea turismului, precum: creșterea și protecția calității arealelor recreaționale locale, eficientizarea transportului public în comun, extinderea aeroporturilor, îmbunătățirea serviciului feroviar suburban, conservarea patrimoniului natural și cultural, precum și a identității locale a orașelor, îmbunătățirea tehnicilor de promovare în turism, extinderea și îmbunătățirea traseelor pentru mersul pe bicicletă, promovare pe ideea de oraș-verde (cazul Vienei). De asemenea, studiul propune soluții la nivelul întregului grup policentric pentru eficientizarea relațiilor din cadrul acestuia (ESPON, 2012).

Un alt studiu de caz ce prezintă interes cu privire la dezvoltarea policentrică, „*The case for agglomeration economies in Europe*”, se axează pe zona metropolitană a orașului Lyon și

regiunea Rhone-Alpes. Orașul Lyon împreună cu zona sa de influență se situează pe locul al treilea la nivel național din prisma numărului de locuitori, după Paris și Marseille, și cuprinde centre urbane precum St. Etienne, Vienne, Isle-d'Abeau, Bourgoin-Jallieu, Chambéry, Villefranche sur Saône, Tarare, Roanne, Bourg-en-Bresse, St. Chamond. Cercetarea cuprinde o analiză asupra acestei zone metropolitane a situației existente, aceasta fiind centrată pe evoluția așezărilor, a structurii de guvernare și a politicilor publice, pe condițiile geografice, factorul demografic (populație, venitul pe cap de locuitor pe an, a populația activă și ocupată), economia (agricultura, industria, sectorul serviciilor), transportul. De asemenea, se punctează în mod detaliat faptul că din anul 2002, zona metropolitană Lyon face parte din grupul de politici „*Rhone-Alpes*” ce se axează pe investiții în industria aeronautică, produse biologice, energii regenerabile, radiodifuzare, editare de software, industrii montane, sport și recreație, tehnologii medicale, prelucrarea alimentelor. Rolul acestor grupuri este acela de a reuni orașele din regiune în jurul sectoarelor de excelență, prin cooperarea marilor companii, în vederea păstrării inovației și competitivității acestora între centrele urbane. În ciuda faptului că fiecare aglomerație urbană din cadrul regiunii Rhone-Alpes beneficiază de competențe locale și expertize, know-how-uri și specializări, această politică încurajează relațiile de complementaritate, colaborare între orașe, un exemplu elocvent fiind Lyon-Grenoble, orașe care se completează în domeniile bio și nanotehnologiei. Așadar, studiul realizat de ESPON analizează modul în care orașul Lyon și principalii poli urbani ai zonei sale metropolitane pot participa la conturarea unei dezvoltări policentrice în cadrul regiunii Rhone-Alpes, prin respectarea unor politici care includ și dezvoltarea fenomenul turistic: dezvoltarea infrastructurii de transport, inițierea unor programe și evenimente culturale, promovarea gastronomiei, dezvoltarea turismului de afaceri (ESPON, 2012).

Dezvoltarea policentrică este în mod detaliat dezbătută și în lucrarea de interes științific „*Future orientations for cities*”, realizată în 2010 de către ESPON care, înainte de a trata relațiile de cooperare între centrele urbane, descrie pe larg două paradigme majore folosite de literatura de specialitate modernă în ceea ce privește coeziunea socială și teritorială: procesele de suburbanizare și gentrificare, acestea reprezentând schimbările majore ce au loc în unitatea administrativă a fiecărui oraș. Ulterior, studiul își concentrează atenția asupra relațiilor de complementaritate, cooperării policentrice între centrele urbane, concept ce fost introdus în literatura de specialitate de European Spatial Development Perspective (ESDP) în 1999, dar mai ales asupra relațiilor dintre hinterland-urile acestora. O vicisitudine dezbătută în acest sens se referă la procesul de metropolizare care duce la o dezvoltare rapidă doar a marilor centre urbane care împart în comun resursele indispensabile creșterii socio-economice. Așadar, orașele mai mici sunt eclipsate de către cele mai mari, dezvoltarea lor devenind un proces lent, dezvoltarea

metropolitană nefiind în mod necesar direct proporțională cu dezvoltarea întregului hinterland, cu excepția cazurilor în care acesta prezintă vectori de conexiune cu procesul de creștere a zonei metropolitane. De asemenea, studiul se axează pe posibilitățile de creștere a oportunităților legate de cooperarea teritorială, stabilind clustere urbane policentrice la diferite scări și în diferite părți ale Europei, care poate suporta o mai bună balanță și coeziune teritorială. Astfel, s-au ales mai multe studii de caz prin care se încearcă explicarea modului de funcționare a policentricității la nivel transnațional, unul dintre acestea cuprinzând relațiile centrelor urbane din Grecia, Bulgaria și România, unde relațiile de colaborare sunt materializate mai ales între capitalele acestor țări, excepție făcând orașele Cluj-Napoca (România), Plovdiv (Bulgaria), Thessaloniki, Arta, Plomari, Heraklion, Patras (Grecia). Pentru o asemenea dezvoltare policentrică este nevoie de materializarea a trei nivele de cooperare. Primul dintre acestea face referire la infrastructura și serviciile de bază precum transportul, construcțiile de drumuri, spații verzi, colectarea deșeurilor. Al doilea nivel de cooperare pune accent pe problemele de amenajare a teritoriului cuprinzând un teritoriu ce depășește granițele administrative, iar al treilea nivel în acest caz reprezintă o formă mai integrată de relaționare ce conduce către o nouă guvernare capabilă să grupeze teritoriile diferite într-o unitate mai largă. Acest ultim nivel se dovedește a fi cel mai greu de atins în cadrul studiului de caz prezentat anterior, deoarece crearea unei guvernări noi pune în discuție probleme diferite ce ar implica diferite prerogative și competențe. În plus, pentru abordarea unor astfel de probleme diverse și complexe este nevoie de participarea a mai multor guverne din diferite nivele (ESPON, 2012).

Dezvoltarea policentrică în cadrul arealelor metropolitane este dezbătută, de asemenea, de către European Metropolitan Network Institute în studiul „*A Strategic Knowledge and Research Agenda on Polycentric Metropolitan Areas*”, ce vizează orașele aflate în proximitate unul de celălalt și care prezintă conectivitate prin intermediul infrastructurii. Importanța acestui studiu este cu atât mai mare cu cât numărul locuitorilor ce își au domiciliul în arealele metropolitane policentrice din Europa este de 166,6 milioane, ceea ce reprezintă 48,5% din populația urbană totală de pe bătrânul continent. Consistența studiului este marcată de un chestionar realizat la sfârșitul anului 2011 și adresat specialiștilor din mediul urban ce-și desfășoară activitatea în primele 100 cele mai mari areale metropolitane din Europa. Întrebările din cadrul chestionarului au vizat aspecte legate de morfologia sistemului urban în cadrul arealului metropolitan, integrarea funcțională, nivelul unității culturale în cadrul acestui areal. Studiile de caz abordate în acest material de nuanță științifică fac referire la următoarele areale metropolitane: Linköping-Norrköping (Suedia), Gdańsk-Gdynia-Sopot (Polonia), Leipzig-Halle-Dresden (Germania), Rotterdam-The Hague (Olanda), Porto (Portugalia), Milan (Italia), alegerea lor ținând seama de repartiția în teritoriu și de modul în care acestea s-au creat (mod de fuziune,

mod de încorporație). Obiectivele acestor studii de caz constau în identificarea principalelor provocări care se ivesc în cadrul tranziției de la structura monocentrică la cea policentrică și a posibilelor perspective în cazul rezolvării problemelor urbane ce sunt privite la nivel regional, în adoptarea unor măsuri teoretice în vederea materializării structurii urbane policentrice și în identificarea nevoilor de cunoștințe ale orașelor cu privire la tema policentricității și integrării. Toate studiile de caz dispun de o analiză a situației existente, urmată de strategia de cooperare regională și integrare (integrarea spațial-funcțională, culturală, instituțională), de o analiză SWOT privind premisele de dezvoltare policentrică a arealelor metropolitane și de o serie de concluzii (ESPON, 2012).

În cadrul primului studiu de caz, în ciuda diferențelor ce țin de istorie, economie, calitatea dotărilor urbane, nivelul de cooperare este unul avansat, grație funcțiilor academice, administrative pe care o are Linköping și atributelor istorice, industriale, culturale deținute de orașul Norrköping (ESPON, 2012).

Analizând arealul metropolitan al orașului Porto, studiul a dedus faptul că acesta este bine integrat datorită procesului eficient de suburbanizare ce a conturat un areal urban continuu și coerent. Totuși, echilibrul policentric al acestui areal poate fi afectat pe viitor dacă nu este stopată apariția oficiilor și mall-urilor pentru cumpărături în zonele suburbane ce se ridică la un același cost de business ca și în centrul polarizator. În cazul unei cooperări economice, studiul de față propune dezvoltarea unor relații a orașului Porto cu Aveiro și Braga, punctele tari fiind reprezentate de cele trei universități din regiune. În ceea ce privește dezvoltarea turismului, studiul marșează pe promovarea, în același timp, a dotărilor urbane din Porto și a atracțiilor rurale (Valea Douro, industriile tradiționale) (ESPON, 2012).

În ceea ce privește centrul urban Milano, în ciuda faptului că acesta se menține ca fiind orașul cel mai important al părții de nord a Italiei, a complementarității ce reiese din sectoarele economice diferite ale regiunii, relațiile de cooperare dintre centrul urban și arealul său metropolitan nu sunt cele mai eficiente, deoarece clusterelor economice nu sunt exploatate la nivel regional. Totuși, acest areal se dovedește a fi integrat prin identitatea culturală și marketing, cu excepția municipalităților din provinciile Monza și Brianza. O altă problemă se reflectă în integrarea instituțională, deoarece municipalitățile, provinciile și regiunea funcționează pe un sistem ierarhic, neexistând o coordonare metropolitană în cadrul arealului, deoarece municipalitățile sunt în număr mare și dispun de o suprafață mică, iar provinciile nu reușesc să pună bazele unor cooperări între acestea, situație ce conduce inevitabil la conturarea unor areale autonome (ESPON, 2012).

Un alt studiu de caz axat pe dezvoltarea policentrică este „*Tri-City Region*” ce implică orașele Gdańsk-Gdynia-Sopot situate în apropierea Mării Baltice, la distanțe de aproximativ 22

km unul de celălalt și la distanțe apreciabile față de centre urbane mai mari (300 km față de Varșovia, 250 km față de Poznan). Regiunea reprezintă cel mai mare centru academic, științific și cultural din nordul Poloniei, centrul urban care tinde să se detașeze față de celelalte fiind Gdańsk, însă Gdynia rămâne un competitor puternic din punct de vedere demografic și economic, iar Sopot se remarcă prin valoarea lui turistică, fiind o stațiune SPA recunoscută și unul dintre cele mai bogate orașe din Polonia. În anul 2011, s-a înființat Asociația Arealului Metropolitan Gdańsk în vederea conturării zonei sale metropolitane, însă, în ciuda distanței mici față de orașul Gdynia, acesta nu a fost inclus în asociație din cauza interrelațiilor slabe. În același timp, Gdynia a înființat o asociație cu același scop ce este focalizată asupra integrării infrastructurii fizice și asupra coordonării serviciilor regionale precum colectarea deșeurilor. Autoritățile locale ale orașului Gdańsk sunt convinse de faptul că numele centrului lor urban este cel mai puternic brand din întreaga regiune, iar situația în care orașul Gdynia refuză să utilizeze acest brand, limitează procesul de atragere a oamenilor de afaceri. Un aspect ce încurajează dezvoltarea policentrică este infrastructura de transport ce leagă aceste trei așezări, de vreme ce mulți oameni locuiesc în Gdańsk, dar lucrează în Gdynia, iar stațiunea Sopot reprezintă un nod important. În acest sens, administrația centrală și regională doresc să îmbunătățească rețeaua stradală pentru creșterea conectivității între orașe și zone suburbane, dar și să construiască noi căi ferate pentru a lega orașele Gdańsk și Gdynia de aeroportul Gdańsk. De asemenea, orașul Gdynia dorește să-și transforme aeroportul dintr-unul militar, într-unul pentru persoane și mărfuri care să joace un rol de aeroport suplimentar în cazul situațiilor de urgență sau când condițiile meteo sunt nefavorabile aterizării în Gdańsk, de vreme ce aeroportul principal din regiune dispune de o capacitate limitată și de șanse mici de extindere (ESPON, 2012).

Dezvoltarea policentrică este privită ca o soluție de eficientizare a situației socio-economice și în regiunea metropolitană Mitteldeutschland din estul Germaniei, cea mai importantă din cadrul regiunii sale, ce cuprinde orașele Dresden (cel mai mare din regiune), Leipzig, Halle, Chemnitz și Zwickau, dispersate în teritoriu la distanțe considerabile (între Dresden și Leipzig sunt 112 km), ceea ce face ca relațiile funcționale dintre aceste centre urbane să fie limitate. Totuși, orașele se comportă mai mult ca într-o competiție decât ca într-un proces de cooperare, un exemplu elocvent fiind faptul că atât Leipzig cât și Halle au încercat să atragă o fabrică BMW. Leipzig a ieșit victorios, dar situația s-a dovedit a fi favorabilă pentru ambele centre urbane, deoarece angajații au ales să-și mute domiciliul în ambele așezări urbane. Dezvoltarea policentrică din cadrul acestei zone metropolitane vizează creșterea puterii economice și competitivitatea în regiune, valorificarea potențialului cultural și al turismului, optimizarea accesibilității și îmbunătățirea conexiunilor interne și externe, crearea unor structuri guvernamentale corespunzătoare. O măsură luată în acest sens este un tunel de cale ferată de o

lungime de 2 km ce conectează Leipzig Central Station de Bayern Central Station, îmbunătățește accesibilitatea orașului și crează o conexiune mai bună cu orașele Halle, Chemnitz și Zwickau. La nivel regional s-a instituit Wirtschaftsinitiative für Mitteldeutschland GmbH al cărui obiectiv este acela de a atrage investitori și oameni instruiți în zona metropolitană prin selectarea a 8 clustere de succes: auto, biotehnologie, industria chimică, alimentară, tehnologia informației, energia solară, microelectronice, însă atenția trebuie să fie centrată nu doar pe orașele mari, și ci pe municipalitățile de mărime mică (ESPON, 2012).

Regiunea metropolitană Rotterdam-Haga localizată în sud-vestul Olandei înglobând alte 22 centre urbane mici și medii și deținând conexiuni bune cu alte mari orașe (tren de mare viteză ce leagă Rotterdam de Amsterdam, Antwerp, Bruxelles, Paris), este un alt exemplu de dezvoltare policentrică. Rotterdam deține în regiunea sa metropolitană 15 municipalități, în timp ce Haga enumeră 9 astfel de centre urbane, iar distanța dintre ele fiind mică, cooperarea lor se leagă în special de transportul public. Astfel, în 2010 a apărut *Metropoolregio*, reprezentând o platformă cu strategii, politici ce depinde de eforturile voluntare ale așezărilor urbane participante, iar în 2011 apare deja o strategie de cooperare regională pentru cele două orașe și zonele lor metropolitane ce presupune o acordare mai mare a atenției asupra infrastructurii de transport (extinderea și construcția unor autostrăzi, înființarea unei autorități de transport pentru o mai buna coordonare a serviciilor din această sferă, creșterea capacității transportului feroviar dintre Rotterdam și Haga), economiei regionale (diversitatea activităților economice și evitarea dublicării acestora, încurajarea cooperării între firmele din portul Rotterdam cu cele din Haga), științei și inovației (colaborare între universități de diferite specializări), educației și pieței de muncă (conectarea instituțiilor de educație cu sectoare economice variate, încurajarea schimbului de experiențe între profesori, elevi), planificării spațiale, culturii și sportului (Rotterdam sprijină Haga să devină Capitală Culturală Europeană în 2018, iar Haga sprijină Rotterdam să devină gazda jocurilor olimpice din 2028) (ESPON, 2012).

b) Colaborarea turistică

În 1999, Michael Hall precizează faptul că una dintre principalele vicisitudini ce apar în cadrul cooperărilor turistice caracterul orizontal al acestora, un exemplu elocvent fiind agențiile guvernamentale care sunt responsabile pentru activitățile turistice variate aflate la același nivel de guvernare (parcuri naționale, promovare turistică, transport). Fiind un fenomen complex din punct de vedere structural și funcțional, turismul, în a sa dezvoltare, este nevoie de o cooperare pe verticală, de asemenea, între agenți locali, regionali, provinciali, naționali. Astfel, în Australia, actorii industriei turistice se află într-un strâns parteneriat, coordonare, colaborare, dovadă fiind rapoartele anuale și planurile strategice precum Queensland Travel and Tourism

Corporation (QTTC) al cărei scop este sporirea marketingului destinațiilor din Queensland în parteneriat cu industria turistică. Aceste colaborări sunt posibile mai ales grație schimbării unui departament guvernamental tradițional (Tourism South Australia) în Comisia de Turism, ce a avut loc în 1993 (Hall, 1999).

În ceea ce privește colaborarea turistică, Steven Parker a redat în 1999 ca studiu de caz Insula Bonaire din Marea Caraibelor, la nord de Venezuela, unde a prezentat monitorizarea anumitor politici cu privire la capacitatea de cazare, capacitatea liniilor aeriene și reducerea poluării apei din 1993-1998, în trei faze, precum stabilirea problemei (1993-1994), stabilirea modului de rezolvare (1995-1996), implementarea și monitorizarea acestuia (1997-1998), și rezultatele măsurilor luate în colaborarea ce a avut loc între actorii cu decizii în sfera turismului. Prima fază a constat în aplicarea unui interviu actorilor interesați (majoritatea respondenților menționând ca probleme principale în dezvoltarea turismului numărul scăzut al vizitatorilor, serviciile aeriene, durata scurtă a sejururilor și rata criminalității), în identificarea agenților ce activează în domenii specifice și conexe turismului metodei statistice și în trecerea în revistă a sosirilor turistice din intervalul 1994-1998, dar și a unor previziuni în cazul funcționării acestor colaborări. În cea de-a doua fază s-au stabilit domeniile de acțiune sus menționate, iar printr-un proces de brainstorming s-au identificat ipotezele care au dus la apariția problemelor ce afectează fenomenul turistic, iar ultima etapă a constat în implementarea măsurilor luate pentru eliminarea acestor disfuncționalități. Dat fiind faptul că scopul colaborării turistice era creșterea numărului de turiști, autorul a reliefat micile diferențe între previziunile făcute în 1998 și datele statistice actuale, aspect ce reflectă eficiența unei colaborări între mai mulți agenți locali în vederea îndeplinirii unui scop comun (Parker, 1999).

Un model de colaborare în turism este asociația ASEAN, formată din Brunei, Cambodgia, Indonezia, Lao, Malaysia, Myanmar, Insulele Filipine, Singapore, Thailanda, Vietnam. În 2002 s-au pus bazele programului ASEAN Tourism Agreement care cuprinde obiective precum: cooperare în vederea facilitării călătoriilor în și prin ASEAN, cooperarea țărilor partenere în industria turistică pentru a îmbunătăți eficiența și competitivitatea, reducerea restricțiilor pe piața turistică și în serviciile de călătorie printre statele membre, stabilirea unei rețele integrate de servicii în turism, promovarea ASEAN ca o singură destinație turistică, crearea unor condiții favorabile pentru sectoarele publice și private de a se angaja în dezvoltarea turismului. Bazele creării modelului sunt reprezentate de un interviu la care au participat organizații internaționale, oficiali guvernamentali, asociații industriale, centre academice. Gradul de noutate constă în cele opt componente ce alcătuiesc modelul: politici și economie mondială, politici și economie regională, actori și interrelațiile dintre aceștia, precondițiile colaborării, arena colaborării, procesul colaborativ, factori care facilitează colaborarea (nivelul mizei

implicate, competența actorilor de a efectua ordinea de zi și bunăvoința actorilor de a colabora), precum mecanisme de feedback (ce au loc atunci când principiile, normele, procedurile decizionale modifică interesele egoiste). Așadar, autorii au considerat important să analizeze macro-mediul (reprezentat de primele patru componente ce se constituie în forțe exogene față de care turismul prezintă o mare sensibilitate), micro-mediul (a cincea componentă ce coincide cu structura puterii, cultura politică, experiența cumulată, interesele comune) în care acționează ASEAN, dar și părțile procesului de colaborare (ultimele trei componente) (Wong, Mistilis & Dwyer, 2011).

Un alt succes al colaborării actorilor implicați în turism este prezentat de un studiu de caz pe insula Gili Trawangan din Indonezia, concretizat în existența grupului Gili Ecotrust. Specializată pe turismul de scufundare, insula dispunea inițial de bază materială subdezvoltată, însă odată cu dezvoltarea turismului mediul marin a început să fie afectat de activitățile umane prin degradarea recifurilor de corali, eroziunea plajelor, împânzirea gunoiului pe insulă, pescuirea ilegală. Scopul grupului Gili Ecotrust a fost colectarea unei taxe de scufundare pentru a plăti pescarul local să asigure încetarea pescuitului excesiv și pentru a dota zona cu o barcă de patrulă, însă cele mai mari impedimente de funcționare au fost reprezentate de faptul că niciun membru nu a dorit să-și asume responsabilitatea, în ciuda numeroaselor ide inovative, și de corupția guvernării locale. Pentru diminuarea acestor probleme și pentru eficientizarea colaborării turistice s-a implementat un multi-parteneriat al actorilor locali ale cărui etape coincid cu modelul de parteneriat în turism propus de Steve Selin în 1995 (Graci, 2012).

1.1.8. Preferințele și motivațiile turistului-pacient modern

Odată cu succesiunea generațiilor, întreaga societate, inclusiv mentalitatea oamenilor, trece fie printr-o schimbare ușoară sau radicală, depinzând de mediul în care aceștia se dezvoltă, de aspectele socio-economice ale societății.

În același timp cu schimbările sociale, economice, culturale și politice, are loc și transformarea societății din cea industrială, în cea de tip rețea, fiind alcătuită din componente și subcomponente ce sunt în relație de cooperare și interdependență. În acest sens, în domeniul turismului, se observă crearea și aprofundarea unei rețele între producători (colaborarea între partenerii publici și privați precum linii aeriene, tour-operatori, asociații de piața de nișă, grupuri de ospitalitate, specialiști tehnici ce dețin un rol important în dezvoltarea unor noi campanii media-marketing) și consumatori (mai ales prin intermediul rețelelor de socializare). De asemenea, se remarcă creșterea importanței organizării de evenimente ce au capacitatea de a marca locuri și timpuri, precum și schimbarea structurii lanțului de valori ale fenomenului turistic (dacă lanțul tradițional constituia o piramidă la vârful căreia se situau cei care coordonau

activitatea turistică, autoritățile în turism și tour-operatorii, urmați de agențiile de turism, companiile de transport, unitățile de cazare, alimentație, noul lanț se desfășoară sub formă de rețea, unde nu mai există relații de subordonare, ci doar de interrelaționare) (Richards, 2011).

Tab. 7. Trăsături comparative ale societății industriale și ale societății de tip rețea

Societatea industrială	Societatea de tip rețea
Tranzacții de piață	Relații
Producție în masă	Individualizare, personalizare
Capital economic	Capital social
Inovare	Creativitate
Avantaj competitiv	Avantaj de colaborare
Brend	Autenticitate
Informație	Cunoștințe
Consum comun	Consum specializat

Sursa: Richards, G. (2011)

Atât schimbările sociale (populația bătrână va fi cea mai numeroasă în vestul Europei în 2020, cresc numărul de călătorii individuale și scade numărul celor planificate, vor fi mai numeroase familiile fără copii, crește grija pentru sănătate, scade timpul liber pentru cei din vestul Europei) tehnologice (crește gradul de transmitere și de calitate a informației și comunicației, transportul este din ce în ce mai rapid și mai ieftin, se pune accent pe serviciile de cartografiere, apar destinații neobișnuite, precum stațiuni sub apă), economice (turiștii se așteaptă la mai mult cu cheltuieli mai puține, cresc cererile pentru oferte ieftine și scumpe, crește vulnerabilitatea piețelor financiare) ecologice (locurile neatinse de turiști sunt din ce în ce mai rare și mai valoroase, odată cu schimbarea climatică se deschid noi areale turistice, rezervele de petrol scad, încurajând slow turismul, cresc blocajele în trafic, făcând deplasarea mai dificilă), politice (crește nesiguranța politică, crește numărul de acte de terorism, cresc conflictele între culturi) ce au loc în societate la nivelul turismului, se răsfrâng și asupra preferințelor și motivațiilor turistului modern (Gottlieb Duttweiler Institute, 2006).

Având în vedere aceste aspecte evolutive, se poate afirma cu certitudine faptul că și mentalitatea turistului prezintă schimbări în ceea ce privește motivațiile sale și preferințele asupra anumit tip de sejur. Turistul modern se diferențiază net față de cel tradițional prin prisma faptului că acesta dorește să acumuleze o cantitate mare de informații, să-și improvizeze nivelul de cultură, să viziteze cât mai multe resurse, atracții, obiective turistice într-un timp cât mai scurt și să cunoască cât mai mulți oameni cu mentalități, culturi și stiluri de viață diferite. De asemenea, turistul modern este atras de spectaculos, de experiențe, fenomene unice, autentice, originale, dorește un sejur cât mai activ și diversificat în care să practice o gamă largă de forme de turism. În același timp acordă o mai mare atenție securității și stării de sănătate personale, căutând, în primul rând, confortul și relaxarea (Pirnar, Icoz & Icoz, 2010).

Tab. 8. Tranziția de la vechile la noile nevoi turistice

Vechile nevoi	Noile nevoi
Vreau să evadez (schimbare de mediu)	Vreau să descopăr locuri și oameni noi
Vreau să merg cât mai departe	Vreau să mă duc oriunde să învăț
Vreau să am timp pentru vacanță	Vacanța este viața, viața este vacanță
Vreau să mă relaxez	Doresc să trăiesc noi experiențe
Vreau să mă distrez	Doresc să dispun de emoții, senzații tari și stimulare mentală

Sursa: Ban, Olimpia, 2005

Caracteristicile turistului modern sunt adaptabilitatea, eterogenitatea, spontaneitatea, imprevizibilitatea, independența, individualismul, tendința lor fiind aceea de a fi cât mai aproape de natură și de a se familiariza cu noi culturi. De asemenea, un alt aspect important cu privire la trăsăturile turistului modern se referă la faptul că acesta nu călătorește doar pentru acumulare de noi experiențe, ci și pentru împărtășirea, transmiterea acestora altor potențiali turiști, aspect ce joacă un rol important în promovarea indirectă a punctului/centrului/arealului/zonelor/regiunii vizitate (<http://www.likealocalguide.com/blog/the-post-tourist-what-do-modern-day-travelers-and-reality-tv-have-in-common>).

Pe lângă faptul că turiștii moderni sunt mai experimentați în ceea ce privește self-planning-ul sejurului, că există oportunitatea de a alege dintr-o gamă mai diversă de destinații, că aceștia dispun de o cantitate mult mai mare de informații și că timpul este din ce în ce mai prețios, ei sunt adepții unui sejur activ ce conține numeroase activități culturale, sportive, festive.

Cu referire la tipul de turism pe care se axează actualul studiu, persoana care practică turismul curativ dorește, ca pe lângă sendințele terapeutice, să ia parte la diferite activități pentru întregirea unei zile active de sejur, deoarece turistul modern este un spirit aventuros și preferă să trăiască experiențe inedite, neașteptate și să se implice în diferite acțiuni neplanificate (Vellas & Becherel, 1995).

În concordanță cu vechile și noile nevoi ale turiștilor, au apărut conceptele de „hard tourism” (caracteristic noțiunii de „so far tourism”) și „soft tourism” (caracteristic noțiunii de future tourism), din care se poate desprinde profilul turistului modern (Ostrowski, 1983).

Tab. 9. Schimbările în cererea turistică.

Hard tourism	Soft tourism
Pachete turistice	Călătoriile individuală
Modelul unei călătorii lungi în timpul vacanțelor	Modelul a două călătorii mai scurte pe parcursul unui an
Planificarea tuturor aspectelor ce țin de călătorie	Planificarea programului făcută individual și în mod spontan
Confort și pasivitate	Activitate și efort
Așteptări legate de numărul de călătorii și atracții	Așteptări legate de experiențe noi și calitate superioară
Statut de superioritate, efect demonstrativ	Relație bazată pe respect cu gazda
Lacune informaționale legate de atracții, cultură și tradiții în arealele vizitate	Cunoștințe legate de țara ce urmează a fi vizitată

Hard tourism	Soft tourism
Respect față de propriul mod de viață și comportament	Adaptarea modului de viață a comunității locale vizitate
Achiziții	Cadouri
Zgomot	Liniște
Suveniruri disponibile gratuit	Suveniruri individuale (fotografii, video-uri individuale)
Interes scăzut vis-a-vis de limba populației băștinase	Interes crescut pentru limba populației autohtone
Transport rapid	Viteza este mai puțin importantă
Curiozitate	Tact
Așteptări cu privire la confort	Confortul nu este esențial
Distanță între client și staff-ul turistic	Relații apropiate cu staff-ul turistic

Sursă: Ostrowski, S., 1983

Toate aceste preferințe au la baza lor diferite motivații care sunt specifice noii generații de turiști: motivații fizice (asigurarea unei condiții fizice bune: consum de mâncare ecologică, proaspătă, sport, tratament, confort, protecție), motivații interpersonale (nevoia de socializare: crearea unor condiții speciale pentru a cunoaște noi oameni), motivații intelectuale (participarea la diferite evenimente artistice, culturale, lărgirea orizontului de cunoaștere), motivații cu privire la statut, prestigiu (nevoia de apreciere din exterior, dobândirea unei anumite imagini în concordanță cu serviciile turistice de care s-a beneficiat), motivații spirituale (libertate, relaxare) (Mortimer & Mathews, 1997).

Cert este faptul că schimbarea comportamentului turistic care se manifestă prin înlocuirea dorinței de evadare cu cea de îmbogățire (Herrero & colab., 2006).

Noile preferințe și motivații ale turistului-pacient nu prezintă mari diferențe față de cele ale unui turist modern, cu excepția celor specifice legate de tipul de turism practicat. În principiu, scopul principal al acestuia este recuperarea stării de sănătate, însă aceștia sosesc în stațiuni, de asemenea, cu o gamă variată de pretenții care nu se pliază pe acest țel, nevoia de îmbunătățire a sănătății fiind înțeleasă de la sine (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17928947>).

De asemenea, turistul-pacient dorește să beneficieze în cadrul sejurului de o gamă largă de activități, cu excepția celor ce țin de tratament, având în vedere faptul că sejurul curativ prezintă media cea mai mare de nopți de ședere: participare la diferite evenimente, cunoaștere, experimentare, implicare, vizitare; este adeptul unui sejur activ, în ciuda faptului că este nevoit să urmeze o cură pentru recuperare.

Având o stare de sănătate precară, acesta se așteaptă la servicii turistice de calitate care să-și aducă aportul la îmbunătățirea stării de sănătate. În acest sens, primează serviciile de alimentație și tratament care se doresc a fi personalizate în funcție de tipul de afecțiune. Așadar, dorește să intre în contact cu un personal de specialitate care să nu se implice doar în design-ul tratamentului, ci și în implementarea lui (<https://www.pritikin.com/6-choosing-health-resort#.VFyqZPmsUuI>).

Turistul-pacient dorește, ca prin intermediul acestui sejur, să urmeze un tratament eficient dar să beneficieze și de alte servicii pentru a nu rămâne cu o simplă amintire și pentru a-l transforma dintr-un inițial curativ, în cea mai frumoasă ședere în care pe lângă tratament, odihnă și relaxare, a beneficiat de numeroase activități care s-au aliniat pretențiilor sale. De asemenea, acesta dorește „să aibă experiențe, trăiri nu să fie un obiect al unui tur turistic, o sursă de încasări”. Urmărește să experimenteze momente inedite pentru a scăpa de rutina banalului cotidian. Dacă în anii 70-80 teoria „cuștii de catifea” a lui Max Weber enunța faptul că valoarea pentru consumator este reprezentată de raportul dintre rezultate și preț, implementarea marketingului pentru servicii definea aceasta ca raportul între suma rezultatelor și a procesului, și suma dintre preț și efort. După trecerea economiei în era trăirilor, formula în cauză reprezintă raportul dintre rezultate, proces, trăiri, și preț, efort (Rotariu, 2008, p. 14).

De asemenea, se observă trecerea de la turismul de masă (*3S- Sea, Sand, Sun*) la turismul sustenabil și responsabil (*3E- Entertainment, Excitement and Education*) (Kester, 1999). Însă, cel mai recent tip de turism este cel 4L, ce a apărut în regiunile Alpine (*Landscape, Leisure, Learning, Limit*)- ce invocă respectul pentru atracțiile naturale, recunoașterea importanței culturii locale și a tradițiilor, interesul turiștilor în cunoașterea caracteristicilor unice ale destinației și conștinciozitatea lor legată de limitarea resurselor (Franch & colab., 2008).

1.1.9. Modalități de estimare a valorii potențialului turistic

Demnă de remarcat, în acest sens, este teza de doctorat a lui Oprea Marius George, „*Impactul dezvoltării infrastructurii de transport asupra turismului din Transilvania*”, în cadrul căreia se prezintă o metodologie de cuantificare a atractivității potențialului turistic al fiecărei unități administrative-teritoriale din Transilvania. Astfel, s-au analizat toate componentele de bază ale ofertei turistice generale, precum potențialul natural (peisajul, relieful, clima și factorii climatici, rețeaua hidrografică, fauna și flora, factori terapeutici naturali) potențialul antropic (vestigii arheologice, valori cultural-istorice, valori religioase, valori muzeale, valori etnografice, valori cultural-artistice), infrastructura specifică turistică (structurile de cazare, alimentație, evenimente, tratament, agrement și accesibilitatea de transport (rutier, feroviar, maritim, aerian), fiecăreia acordându-se o pondere de 25% (25 puncte). În cadrul acestui studiu, prin metodologia utilizată, autorul evidențiază atractivitatea turistică la nivel județean (a tuturor unităților administrativ teritoriale de acest nivel din Transilvania), prin analiza fiecărei unități administrativ teritoriale, și la nivel regional, prin reliefarea mediei atractivității turistice din Transilvania în comparație cu media fiecărui județ component.

O abordare teoretico-metodologică demnă de luat în seamă este cea realizată de Nicolae Ciangă, în 1998, în cadrul căreia a apreciat valoarea fondului turistic al Carpaților Orientali.

Astfel, fondul turistic general a fost categorisit în fondul morfoturistic (relieful glaciar, relief de calcare, conglomerate, gresii, relief volcanic), fondul climatoturistic (favorabilitate pentru sporturi de iarnă, drumeție, climatoterapie), fondul turistic biogeografic (sursele hidrominerale, emanațiile mofetice, suprafețele lacustre, rețeaua hidrografică), fondul turistic biogeografic (fitocenoze, fond cinegetic și piscicol, rezervații), fondul turistic cultural-istoric (monumente

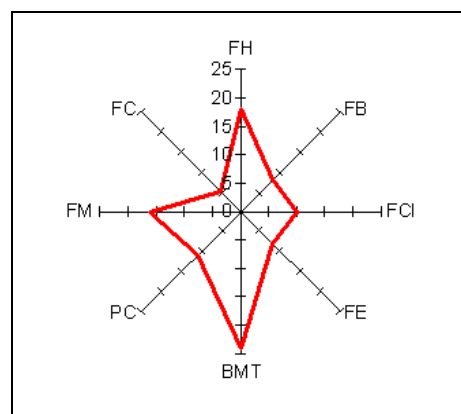

Fig. 12. Modelul turistic ideal
(Sursa: Ciangă, N. 1997, p. 162)

istorice și de arhitectură cu valoare de unicat, vestigii și obiective istorice și arhitecturale), fondul turistic etnografic și cultural (complexe de arhitectură rurală, tehnică tradițională, ocupații tradiționale, manifestări folclorice), baza materială turistică (baza de cazare, baza terapeutică, baza de agrement și spații verzi, amenajări pentru sporturi de iarnă, bază de alimentație publică) și potențialul de comunicație (căi de comunicație, mijloace de transport pe cablu).

În urma analizei întregului fond turistic, a fost calculată suma subcategoriilor lui, rezultatul valorii turistice ideale acumulând 100 puncte (fondul morfoturistic- 16 puncte, fondul climatoturistic- 5 puncte, fondul turistic hidrogeografic- 18 puncte, fondul turistic biogeografic- 8 puncte) fondul turistic cultural-istoric- 10 puncte, fondul turistic etnografic și cultural- 8 puncte, baza materială turistică- 24 puncte, potențialul de comunicație- 11 puncte). Pe baza valorilor rezultate pentru fiecare fond turistic s-a creat graficul valorii turistice pentru fiecare oraș situat în Carpații Orientali.

O metodă de apreciere a valorii potențialului turistic cunoscută în literatura de specialitate este cea conturată de Mihai Ielenicz și Laura Comănescu în lucrarea „*România- Potențial Turistic*”, din 2006. Astfel, autorii au împărțit obiectivele turistice în două grupe majore, obiective turistice multiple ce enumeră complex balnear, de odihnă, recreere, agrement, muzee, baze sportive, parcuri, despresioni, creste și obiective turistice simple ce sunt poziționate în mod izolat în teritoriu. În cazul primei grupe s-au analizat cinci criterii în vederea stabilirii valorii lor turistice: atractivitatea (foarte mare- 5 puncte; mare- 3 puncte; normală- 2 puncte; limitată- 1 punct), gradul de interes (internațional- 5 puncte; național- 3 puncte; județean- 2 puncte; local- 1 punct), gradul de complexitate a formelor de turism (peste 3 forme- 5 puncte; 3 forme- 3 puncte; 2 forme- 2 puncte; o formă- 1 punct), gradul de cunoaștere (foarte bună - 5 puncte; bună- 3 puncte; relativă- două puncte; slabă- 1 punct), dotările necesare practicării formei de turism (foarte bună- 5 puncte; bună- 3 puncte; relativă- 2 puncte; slabă- 1 punct), cea de-a doua grupă beneficiind doar de primele 4 criterii. Următorul pas a constat în estimarea potențialului turistic al fiecărei localități, calculând suma dintre totalul valorilor obiectivelor

turistice, indicele corespunzător numărului de obiective de interes internațional și național (5 puncte- peste 15 obiective, 3 puncte- 10-15 obiective, 2 puncte- 5-10 obiective, 1 punct- sub 5 obiective), indicele privind gradul de modernizare al rețelei de comunicație (5 puncte- rang internațional, 3 puncte- rang național, 2 puncte- rang județean, 1 punct- rang local, 0 puncte- drumuri nemodernizate), indicele distanței față de ariile de concentrare mare a populației (peste 100.000 locuitori) (5 puncte- distanța sub 10 km, 3 puncte- între 10 și 50 km, 2 puncte- 50-100 km, 1 punct- >100 km), indicele privind calitatea serviciilor ce pot fi asigurate (5 puncte- excellent, 3 puncte- foarte bine, 2 puncte- bine, 1 punct- satisfăcător, 0 puncte- lipsa acestora).

Un alt studiu calat pe estimarea valorii potențialului turistic a fost realizat de Ștefan Dezsi în anul 2008, ce a avut ca areal de studiu Țara Lăpușului. În concepția acestuia, potențialul turistic are în componența lui trei factori principali (naturali, antropici și baza materială turistică), fiecare fiind în aceeași măsură implicat în dezvoltarea turismului. În procesul de diferențiere componentelor potențialului turistic s-a ținut cont de numărul variat ale categoriilor și ale elementelor atractive, rezultatul sumei punctajului acordat încadrându-se între 0 și 50 unități. În ceea ce privește estimarea valorii potențialului natural s-a ținut cont de relief (26 puncte), componenta climatică (6 puncte), hidrologie (4 puncte), trăsăturile biogeografice (8 puncte) și s-a luat în calcul numărul obiectivelor cu aceleași trăsături, concentrarea sau dispersia lor în teritoriu, gradul de accesibilitate și impactul de atracție, gradul de noutate, gradul de satisfacere și cererea turistică. În cadrul procesului de estimare a valorii potențialului natural, atenția s-a centrat pe monumente și situri arheologice (3 puncte), complexe arhitecturale culturale (22 puncte), monumente de artă (3 puncte), și cele conectate la cultura tradițională materială și spirituală (25 puncte). Cea de-a treia componentă a ofertei turistice, baza materială turistică, a beneficiat, ca și celelalte două, de 50 puncte, ținându-se cont de analiza calitativă și cantitativă a capacității de cazare (35 puncte), baza de recreație, odihnă și agrement (5 puncte), baza de tratament (1 punct), infrastructura de comunicație (8 puncte). Valoarea totală a potențialului turistic a fost obținut prin însumarea celor trei scoruri parțiale aferente fiecărei componente analizate din cadrul ofertei turistice generale, rezultatele fiind împărțite pe clase: potențial turistic ridicat (peste 70 puncte), potențial turistic mediu (între 35 și 69,9 puncte), potențial turistic redus (între 25 și 34,9 puncte), potențial turistic nesemnificativ (sub 24,9 puncte).

Un al treilea studiu ce se dovedește a fi elocvent în acest sens este realizat de Jovica Mojić asupra stațiunii Niš (sud-estul Serbiei), în 2011, diferența față de celelalte lucrări științifice fiind reprezentată de faptul că metodologia utilizată se bazează pe un sondaj de opinie asupra persoanelor ce nu își au domiciliul în localitatea de care aparține stațiunea în cauză. Autorul a pledat în favoarea metodei de estimare a valorii potențialului turistic redată de Organizația Mondială a Turismului, în cadrul căreia s-a ținut cont de factorii interni (cu manifestare

specifică) și externi (determinanți) ai dezvoltării turismului. Evaluarea factorilor interni s-a bazat pe analiza atentă a gradului de urbanizare (calitatea și nivelul structurilor de locuit existente), a infrastructurii (tehnico-edilitare, de servicii, nivelul de aprovizionare în relație cu nevoile cererii), a echipamentelor și serviciilor (unități de cazare, facilități complementare precum restaurante, agenții de turism, cafenele, cluburi de noapte, servicii de călătorii) și a caracteristicilor intrinseci ale resurselor turistice (conservarea monumentelor și clădirilor, valoarea statuilor, frescelor, artizanatelor și a altor elemente artistice, valoarea arhitecturală a clădirilor din punct de vedere al vechimii), în timp ce evaluarea celor externi s-a centrat pe gradul de accesibilitate (determinat de direcția și intensitatea fluxurilor turistice), specificitatea resurselor (analiză comparativă a resurselor de același tip), vecinătatea centrelor emitente (pe distanțe de 100 km, 300 km, 500 km și în funcție de numărul de locuitori), importanța resurselor (impactul imaginii asupra pieței sau asupra volumului cererii turistice). În vederea conturării rezultatelor, s-a ținut cont de punctajele acordate, de la 1 la 10, de către respondenți, pentru fiecare element analizat, în vederea însumării lor în cadrul factorilor interni, respective externi. Ultimul pas a coincis cu înmulțirea rezultatelor fiecărui grup de factori, iar rezultatul final a acumulat 1054 de puncte, din 1600 posibile.

Un studiu de aceeași nuanță a fost realizat în Slovacia, în regiunea Prešov, acolo unde potențialul turistic a fost evaluat pentru un termen mediu și lung în ceea ce privește activitățile particulare ale turismului. Analiza s-a centrat pe 4 microregiuni (Tatra, Spiš, Šariš, Upper Zemplin), luându-se în calcul activitățile specifice turismului individual ce au inclus sporturile pe apă, recreerea în apă, recreere în apă termală și/sau minerală, ședere în pădure, hiking, cicloturism, schi, urcare, vizitare de peșteri, ședere la țară, vânatoare, pescuit, îmbogățire cunoștințe cu referire la monumentele istorice și culturale. Ulterior, s-a acordat câte un punctaj pentru fiecare microregiune și pentru fiecare activitate privită ca potențial pe termen lung și mediu, luându-se în calcul valoarea potențialului și importanța acestora în cadrul turismului din Slovacia, după modelul conceput de Institutul de Turism al Slovaciei, în 2005 (Rosič & Klamár, 2007).

1.1.10. Modalități de identificare a arealelor pretabile pentru climatoterapie

Climatoterapia este o formă de tratament care, în România, este din ce în ce mai puțin efectuată în stațiunile balneoclimaterice și climaterice, din cauza deteriorării fizice și morale a bazei materiale, din cauza scăderii gradului de încredere a turiștilor pacienți asupra eficacității acestui tratament.

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, climatoterapia reprezintă folosirea în scop terapeutic a efectelor factorilor climatici asupra organismului.

H. Vogt menționa în 1940 afirmația conform căreia climatoterapia se constituie printr-un amestec de factori de mediu cu care organismul este obișnuit, ajutați de o lipsa pronunțată de stări defavorabile ale vremii pentru acesta, în timp ce Elena Berlescu, în 1975, o echivalează cu odihna activă.

Nicolae Teleki și colab., în 1984, au atribuit climatoterapiei o definiție asemănătoare, numind-o drept o „*metodă terapeutică ce utilizează de factorii naturali de mediu în menținerea sau ameliorarea stării de sănătate a unui organism*”, ce are loc într-o regiune diferită de cea în care organismului supus tratamentului își desfășoară activitate obișnuită, „*în scopul stimulării sau sedării activității sistemului neuroendocrin vegetativ*”. De asemenea, aceștia au enunțat o definiție și pentru meteoterapie, fiind un tratament cu factori naturali în condiții locale, ce solicită cel mai puțin organismul uman, întrucât nu prevede o deplasare a turistului pacient în alte regiuni (Teleki & colab., 1984, p. 124).

Cinteza Delia și Constantin Munteanu, în 2011, precizau că această formă de tratament constituie un mijloc terapeutic care utilizează acțiunea biologică a factorilor climatici în scopul reconfortării și al întăririi capacității de muncă și a sănătății.

În viziunea Elenei Teodoreanu (2004), climatoterapia reprezintă o modalitate de readaptare la mediu a organismelor, care prezintă sensibilitate în cazul variațiilor climatice, a celor care suferă de afecțiuni respiratorii, reumatice, metabolice, anemii, convulsii, dar și a sportivilor, tinerilor, vârstnicilor sănătoși care doresc să-și îmbunătățească performanțele fizice. Este o formă de terapie ce nu prezintă reacții adverse, dar care se aplică pe termen prelungit, deoarece modul de tratament este apropiat de o activitate normală, într-un mediu relaxant, care promovează sănătatea.

Tratamentul climatoterapeutic depinde de cele trei tipuri de bioclimat, în cazul stațiilor cuprinse în studiu, fiind caracteristic bioclimatul sedativ-relaxant, care se suprapune cu climatul de podiș și dealuri (200-300, 700-800), cu confort termic maxim, stres bioclimatic minim și este recomandat în convalescența după afecțiuni îndelungate, astenie, oboseală, reumatism evolutiv, boli respiratorii și cardiace avansate, hiperreactivitate nervoasă.

Pentru un tratament reușit de climatoterapie, turistul pacient este nevoit să se expună condițiilor biometeorologice (temperatură, vânt și radiații UV) în fiecare zi, timp de câteva săptămâni (Schuch, 1993).

Metodologia de tratament cuprinde aeroterapia ce se realizează prin expunerea parțială sau totală a corpului, la acțiunea aerului, evitându-se razele solare și cuprinde baia de aer și cura de aer. În cadrul acestui tip de tratament se solicită procesele de termoreglare a organismului, fiind recomandată persoanelor care nu sunt capabile să facă față excitanților climatici de

intensitate crescută (radiația solară). Aeroterapia poate avea loc pe terase acoperite amplasate în incinta construcției sanatoriale (Cinteză & Munteanu, 2011; Teodoreanu, 2004)

Climatoterapia se efectuează și prin helioterapie, ce presupune expunerea directă a corpului la aer și soare în interiorul unor aerosolarii amplasate în arealele din localitate care sunt însoțite pe tot parcursul anului, protejate de curenți mari de aer, în vecinătatea unor învelișuri de vegetație (arbori, arbuști); se poate practica la munte, deal, câmpie, malul mării, în funcție de intensitatea radiației solare și ale celorlalte elemente climatice. În sezonul cald, helioterapia se poate practica pe plaje amenajate, la adăpost de vânt, cu posibilități de retragere la umbră, în solarii, pe terase și balcoane, iar în sezonul rece, se poate urma pe terase sau parcuri amenajate. Dozarea medicală a expunerii la soare se realizează în funcție de vreme și de ora din zi, cu descoperirea parțială și tot mai extinsă a corpului, sau local, în funcție de afecțiuni (Cinteză & Munteanu, 2011).

Terapia prin climă este completată de cura de teren ce reprezintă expunerea la aer și soare în mișcare pe trasee cu înclinări diferite (maximum 15-20 grade), situate la distanță de surse de polare, în locuri cu umezeală moderată a aerului, lipsa curenților puternici, (Teodoreanu, 2004, Cinteză & Munteanu, 2011).

De asemenea, pentru efectuarea curei de teren este nevoie de cărări de diferite lungimi, în diferite altitudini, neacoperit cu asfalt, bănci de ședere, de puncte de start ușor accesibile, de puncte de prim ajutor, iar reprizele de exerciții să dureze între 20 și 40 minute, să fie de 4 ori pe săptămână, pentru cel puțin 21 zile (Schuh, 1993).

Tratamentul realizat sub influența factorilor climatici datează încă din epoca romană, existând documente care relevă proprietățile curative ale aerului într-o pădure de pini din vecinătatea muntelui Vezuviu, dar și retragerea romanilor, în timpul verii, în zonele muntoase, exemplu eclovent fiind oratorul Cicero. Acesta, când era bolnav, se retrăgea în satul lui natal pentru cura de aer. Cercetări în acest domeniu au fost făcute de arabi care au dedus că vindecarea tuberculozei este influențată cel mai mult de calitatea aerului. După epoca renașcentistă, s-a pus tot mai mult accentul pe relația sănătate-climă, apărând ghiduri care recomandau anume orașe pentru aerul lor curat. De asemenea, a crescut interesul pentru atributele curative ale aerului de mare, favorabil pentru cei bolnavi de tuberculoză și cei aflați în stare de convalescență. La mijlocul secolului 18, atenția s-a centrat către curele în deșert, în special pe teritoriul Egiptului Antic, în orașele Helouan, Luxor, Aswan, și cele de la munte din Elveția, Germania, SUA, Canada. Începând cu secolul XX, comunitatea medicală evocă beneficiile terapeutice ale helioterapiei, pionerul acestui tip de tratament fiind Dr. Nils Finse din Danemarca, unde la o clinica din Alpii Elveției a tratat pacienți cu boli ale pielii și oaselor (Kevan, 1993).

Ulterior, se va pune accentul pe relația turism-climă, clima fiind prezentată ca un factor decisiv în alegerea destinației și a tipului de sejur (Eagles, 2003, Scott et al. 2012, Butler, 2001). Exemple elocvente sunt și studiile realizate de Andreas Matzarakis și Christina Endler, prin care au relevat schimbările climatice din regiunile montane în timpul verii și efectele lor asupra turismului, utilizând modelul REMO (folosit pentru analizele climatice legate de turism) (Jacob & colab., 2001, 2007).

Pentru a reliefa impact climatic asupra turismului, s-au luat în calcul parametri estetici (durata de strălucire a soarelui, nebulozitatea, mărimea zilei, vizibilitatea) (TA Luft 2002, Matzarakis (2006), de Freitas (2003)), fizici (vânt, ploaie, fenomene meteo extreme, ninsoare, gheață, radiațiile UV, calitatea aerului, nivelul de zgomot) și termici (impactul sinergetic al temperaturii aerului, vânt, umiditatea, rata metabolică, undele de radiații, îmbrăcămintea) (Hoppe, 1999).

Panagiotis Nastos și Eleni Didaskalou relevă în 2003 rolul factorilor climatici și bioclimatici în dezvoltarea turismului curativ din insula Ikaria, Grecia. Printr-o analiză a evoluției precipitațiilor, temperaturilor, umidității, direcției și vitezei vântului în decursul unui an, autorii, prin intermediul formulei ce relevă gradul de disconfort, au reliefat perioadele din anul de referință în care populația simte sau nu disconfort.

Scott și Gough, în 2012, prezintă efectele variabilelor meteorologice asupra turiștilor din două parcuri de campare, cu ajutorul metodei anchetei. Astfel turiștii au decis care sunt temperaturile, viteza vântului, cantitatea minimă de precipitații prielnică pentru campare în timpul verii.

Zaninovic și Matzarakis, în 2009, relevă o schemă ce prezintă perioadele din intervalul 1971-2000 favorabile turismului croat din punct de vedere climatic, luându-se în calcul stresul termic ($TEE > 35^{\circ}\text{C}$), stresul rece ($TEE < 0^{\circ}\text{C}$), condițiile acceptabile (TEE între 18 și 29°C), nebulozitatea, ceață (umiditate relativă $> 93\%$), vânt (viteză $> 8\text{m/s}$), precipitații ($> 5\text{mm}$), zile uscate (precipitații $< 1\text{mm}$) stresul pulmonar (presiunea vaporilor $> 18\text{hPa}$). Așadar, schema conține 9 parametri și 7 clase climatice cu diferite valori înregistrate din care se poate deduce dacă condițiile meteo sunt sau nu favorabile turismului. Aceeași problematică a fost tratată de Esmaili și Ghalhari în 2014, pe teritoriul orașului Mashhad din Iran, de Jauregui, în 1997, pentru orașul Mexico City, Blenta Anastasia, în 2013, pentru insula Creta, de Calișkan, în 2013, asupra orașului Uludağ din Turcia.

În 1993, Schuh și în 2010, Marco Harari prezintă factorii termali care influențează climatoterapia: altitudinea, presiunea, umiditatea relativă a aerului, temperatura, vântul, radiația solară, concentrația de nisip și polen din aer.

Relația climă-turism curativ este mai în detaliu prezentată într-un studiu realizat de Matzarakis și Karagulle, în cadrul căruia, în urma unor măsurători meteorologice sunt decelate date ce caracterizează bioclimatul din Istanbul, precum temperatura aerului, umiditatea relativă, presiunea vaporilor, viteza vântului, temperatura echivalent efectivă și temperatura radiantă, pentru a informa instituțiile ce sunt specializate pe turismul de tip spa și pe cel medical.

Cel mai elocvent studiu cu privire la identificarea și ierarhizarea arealelor ce prezintă condiții bioclimatice a fost realizat de Blazejczyk. Astfel, arealele ce prezintă favorabilitate din acest punct de vedere sunt cele cu expoziție sudică (dispun de un timp îndelungat de energie solară), plajele (prezența aerosolilor marini), pădurile tinere și uscate, parcurile vechi (grație condițiilor bune de temperatură și umiditate, aerului curat, calm și prezenței unor agenți biologici specifici). Areele ce dispun de favorabilitate moderată sunt arealele tabulare caracterizate de microclimat stimulat, cu o variabilitate mare zilnică, arealele cu expoziție nordică, estică și vestică ce prezintă fluctuații ale condițiilor termice din cauza cantității scăzute de radiații solare, pădurile umede ce pot provoca zăpușeală în zilele călduroase din cauza umidității aerului, și arealele rezidențiale ce nu prezintă densitate mare. Următoarea treaptă este cea a arealelor ușor favorabile ce cuprind punctele inferioare ale văilor unde se creează condiții de ceață, inversiuni termice și umiditate ridicată, și arealele cu densitate mare de construcții. Teritoriile care nu dispun de condiții bioclimatice favorabile sunt mlaștinile și pădurile cu umiditate ridicată, arealele industriale (Blazejczyk, 1994).

1.1.11. Brandul destinației turistice

Brandul reprezintă un nume sau un simbol distinctiv destinat să identifice serviciile sau bunurile unui vânzător sau a unui grup de vânzători și să le diferențieze față de cele ale competitorilor (Aaker, 1991, p. 7).

Conceptul de brand în turism se identifică cu brandul destinației ce se bucură de numeroase aprofundări teoretice privind imaginea brandului (Pike, 2002; Hankinson, 2005), identitatea brandului (Saraniemi 2010), managementul strategic al brandului (Kapferer, 2004).

D. Aaker și Joachimsthaler (2000) precizează că valoarea unui brand derivă din patru factori principali: conștientizarea, calitatea percepută, loialitatea și asocierile brandului. Hankinson (2004) adaugă conceptul de „brand networks”, unde există interrelații între miezul brandului (personalitate, poziționare, realitate) cu consumatorul, serviciile turistice primare, media (publicitate, reclamă), infrastructura.

Ungureanu și Lăzuran (2014) precizează faptul că cele mai multe studii sunt centrate pe analiza brandurilor destinațiilor turistice urbane, autorii elocvenți în acest sens fiind Ashworth și Kavartzis (2010) și Dinie (2011).

Brandul destinației turistice este definit drept un nume, simbol, logo, sau orice semn care identifică și diferențiază o destinație și care exprimă promisiunea unei experiențe memorabile de călătorie asociate cu destinația. Brandul ajută la întărirea conexiunii emoționale dintre vizitator și destinație (Ritchie & Ritchie, 1998).

Aceiași autori afirmă faptul că rezidenții destinației sunt, de asemenea, părți ale experienței vizitatorilor, deci a brandului destinației (Ritchie & Ritchie, 1998).

Cert este că stabilirea unei identități competitive ar trebui să reprezinte punctul de start pentru orice manager de destinație. În caz contrar, există riscul promovării unei destinații care nu reușește să fie memorabilă pentru turiști (Nigel & colab., 2010 citat de Bierzynski, 2011).

Ungureanu și Lăzuran (2014) afirmă faptul că brandul destinației reprezintă:

- o cale de comunicare a turiștilor identitatea unică a destinației;
- o modalitate de a diferenția destinația de competitori;
- o promisiune făcută turiștilor și care ar trebui să fie respectată;
- ansamblul tuturor atributelor care definesc destinația turistică;
- colecție de elemente intangibile (idei, sentimente);
- un nume, logo, slogan, design sau o combinație a acestora;

1.2. Cadrul strategic și legislativ specific turismului curativ din România

Ordonanța Nr. 109 din 31 august 2000 privind stațiunile balneare, climatice și balneoclimatice și asistența medicală balneară și de recuperare cuprinde definiții asupra stațiunii balneare, climatice, balneoclimatice, ale factorilor naturali de cură, pașii necesari a fi parcurși pentru acordarea statului de stațiune balneară, climatică sau balneoclimatică, obiectivele de activitate ale Institutului de Medicină Fizică, Balneoclimatologie și Recuperare Medicală. De asemenea, materialul legislativ prevede norme asupra prospectării, exploatării, valorificării, protecției și conservării factorilor naturali, dar și asupra asistenței balneare și de recuperare.

Hotărârea 1154 din 23 iulie 2004 privind aprobarea Normelor tehnice unitare pentru realizarea documentațiilor complexe de atestare a funcționării stațiunilor balneare, climatice și balneoclimatice și de organizare a întregii activități de utilizare a factorilor naturali enumeră tipurile de afecțiuni pentru care pacienții beneficiază de asistență de recuperare, medicină fizică și balneologie, punctează condițiile de organizare și funcționare a acesteia, structura și dotările necesare în unitățile care acordă servicii medicale spitalicești și ambulatorii de specialitate (unitățile cu paturi și cele ambulatorii) și în stațiunile balneare, climatice și balneoclimatice. De asemenea, acest material prevede norme tehnice vis-a-vis de protecția stațiunilor balneare, climatice, balneoclimatice și a factorilor naturali terapeutici împotriva poluării (metodologia întocmirii documentației avizării și instituirii perimetrelor de protecție sanitară), norme tehnice

cu privire la definirea, clasificarea și reevaluarea factorilor naturali terapeutici, norme tehnice privind sistematizarea și organizarea stațiunilor balneare, climatice și balneoclimatice (descrierea zonelor funcționale ale unei stațiuni), norme tehnice de utilizare a substanțelor minerale terapeutice (principii și condiții balneotehnice pentru exploatarea și utilizarea factorilor de cură în scopuri terapeutice), norme tehnice pentru aplicarea climatoterapiei în România, pentru amenajarea unor spații de tratament în saline, pentru funcționarea serviciilor de recuperare medicală și privind eliberarea autorizației de funcționare din punct de vedere medico-balnear și al valorificării terapeutice a factorilor sanogeni naturali pentru unitățile medico-balneare și de recuperare din localitățile cu statut de stațiune balneară, climatică sau balneoclimatică și pentru stațiunile balneare, climatice și balneoclimatice.

Hotărârea 852 din 13 august 2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice face cunoscute criteriile obligatorii și suplimentare de atestare, atât pentru stațiuni de interes național, cât și pentru cele de interes local, punctajele minime ce se necesită a fi îndeplinite, cererea de atestare și lista localităților atestate ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local.

Hotărârea Guvernului nr. 31/1996 pentru aprobarea Metodologiei de avizare a documentațiilor de urbanism privind zone și stațiuni turistice și a documentațiilor tehnice privind construcții din domeniul turismului cuprinde dispozițiile generale ce reliefează rezultatele avizării de către ministerul de specialitate, obiectul avizării (structuri de primiri turistice, de servire a mesei, de agrement turistic, de tratament balnear) și procedura de avizare (cererea de solicitare a avizului din partea beneficiarului, certificatul de urbanism, documentația tehnică de execuție ce va cuprinde piese scrise și desenate).

Hotărârea Guvernului, nr. 1122/2002 pentru aprobarea condițiilor și a procedurii de atestare a stațiunilor turistice, precum și pentru declararea unor localități ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local prezintă componentele documentației necesare pentru atestarea stațiunii turistice ce se întocmește de către autoritățile publice locale (memoriul de prezentare, piese desenate precum încadrarea în planul urbanistic general, harta turistică, anexe de specialitate ce fac referire la documentația de urbanism și/sau de amenajare a teritoriului, fișa stațiunii turistice cu prezentarea detaliată a criteriilor minime îndeplinite, studii și documente care să susțină atestarea statutului de stațiune turistică și a specificului ei determinat de resursele turistice de care dispune) și două anexe ce evidențiază criteriile minime pentru atestarea stațiunilor turistice de interes național și local, precum și lista stațiunilor naționale și locale din țară. În completarea acestui material normativ, își aduce contribuția *Hotărârea Guvernului nr. 432/2003 privind completarea Hotărârii Guvernului nr. 1122/2002 pentru aprobarea condițiilor și procedurii de atestare a stațiunilor turistice, precum și pentru declararea unor localități ca*

stațiuni turistice de interes național, respectiv local, în cadrul căreia sunt adăugate două articole cu privire la instalarea de panouri indicatoare în vederea îmbunătățirea informării turiștilor și a cadrului de protejare, conservare și valorificare a resurselor turistice, localităților ori ale părților acestora.

Legea Stațiilor privind organizarea și desfășurarea activităților de turism în stațiuni turistice și zone turistice prezintă definiții și clasificări ale tuturor noțiunilor ce fac parte din câmpul lexical al stațiilor (turistic, resurse turistice, patrimoniu turistic, structuri de primire turistică cu funcție de cazare, alimentație, agrement, tratament, transport, punct turistic, obiectiv turistic, complex turistic, localitate turistică, stațiune turistică, zonă turistică, zonă de recreere periurbană, resort turistic, funcție turistică, ofertă turistică), criteriile de atestare a stațiilor, condițiile și formele de administrare ale unei stațiuni, atribuțiile consiliului de administrație, normele metodologice privind clasificarea structurilor de primire turistică, precum și criteriile de atestare a stațiunii turistice.

Norma tehnică nr. 5 din 10 martie 1979 pentru aplicarea climatoterapiei în R.S. România, publicat în Buletinul Oficial din 10.03.1979 ilustrează condițiile de amplasare, amenajare și instalații pentru toate tipurile de amenajări pretabile climatoterapiei și pentru fiecare tip de bioclimat (tonic-stimulent de munte, tonic-sedativ indiferent de dealuri, excitant-solicitant de câmpie și litoral) de pe teritoriul României: terase, aerosolarii, solarii, drumuri pentru cura de teren.

Legea nr. 85/2003, privind desfășurarea activităților miniere în România face referire la toate resursele minerale de pe teritoriul României, cu precădere la dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere, regimul de punere în valoare a resurselor minerale, drepturile și obligațiile titularului, autorizații, taxe, redevențe miniere și tarife, atribuțiile principale ale autorității competente (Agenția Națională pentru Resurse Minerale), responsabilitățile ministerului de resort.

Hotărârea de Guvern nr. 101/1997 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară cuprinde condiționările exogene ce duc la impurificarea apei potabile, indicații tehnice pentru dimensionarea zonelor de protecție sanitară a surselor de alimentare cu apă potabilă din subteran și de ape minerale utilizate pentru cura internă, mărimea zonelor de protecție a captărilor din surse de suprafață (atât pentru captările din râuri, cât și din lacuri), măsuri cu privire la utilizarea terenurilor cuprinse în perimetrele de protecție hidrogeologică, la exploatarea și amenajarea terenurilor incluse în protecție sanitară cu regim de restricție și la utilizarea suprafețelor incluse în zonele de protecție sanitară cu regim sever ce au drept scop să împiedice contaminarea sau impurificarea apei cu substanțe și organisme periculoase.

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 152/2002 privind organizarea și funcționarea societăților comerciale de turism balnear și de recuperare reliefează importanța angajării unui personal medical și paramedical sau a încheierii unor contracte de parteneriat cu Institutul Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie din București, spitale de recuperare, balneare, centre medicale, ambulatorii, cabinete medicale de specialitate, unități sanitare de profil din subordinea altor ministere sau instituții.

Hotărârea de Guvern, nr. 559/2001 privind unele măsuri de comercializare a produselor alimentare și nealimentare în stațiunile turistice precizează faptul că alimentele, preparatele și semipreparatele din carne, lapte, ouă, produse de panificație, patiserie, cofetărie, băuturilor alcoolice, nealcoolice, calde și reci sunt permise a fi comercializate doar în structurile de primire turistică cu funcțiuni de alimentație publică clasificate și în unitățile specializate. De asemenea, materialul normativ prezintă sancțiunile nerespectării acestor condiții.

1.3. Principii, metode și mijloace de cercetare

Pornind de la cele trei principii proprii geografiei menționate de Emmanuel de Martonne (*principiul extensiunii, coordonării și cauzalității*), în materializarea acestui studiu se utilizează și alte principii: *principiul repartiției spațiale* (repartiția geografică a turismului de la resurse la formele de turism cu activitățile specifice până la fluxurile turistice), *integrării geografice* (turismul, fiind un fenomen complex din punct de vedere structural și funcțional, obiectivele și procesele din cadrul acestuia, nu pot fi explicate decât în contextul întregului complex din care fac parte), *cauzalității* (stă la baza tuturor proceselor geografice, economice, sociale, politice și politice. În cazul unui sistem turistic, acesta este specific componentelor sale, întrucât orice schimbare minoră sau majoră intervenită în cadrul unei localități (ex: scăderea valorii terapeutice a apelor minerale) va afecta, mai devreme sau mai târziu, numărul de sosiri turistice din altă localitate care pune la dispoziția turiștilor modalități curative în colaborare cu altă localitate, și în final va afecta fenomenul turistic din cadrul întregului sistem, în condițiile în care la baza piramidei funcționale se află turismul curativ; explicarea raportului de cauzalitate dintre motivațiile turistice, declanșarea fenomenului turistic și necesitatea satisfacerii acestora, a legăturilor de cauzalitate dintre turism și factorii determinanți și de influență), *ecologic* (relațiile reciproce dintre dezvoltarea turismului și mediul înconjurător, influența mediului asupra fenomenului turistic), *sociologic* (evidențierea raportului de interdependență dintre populația rezidentă și turiști dintr-o stațiune, motivația ce inițiază călătoria turistică, rolul fenomenului turistic în dezvoltarea socio-economică, rolul pe care îl deține turismul în sănătate, educație) și *principiul istorismului* (vizează originea și evoluția fenomenului turistic, pe bună dreptate, I. Dionisă numindu-l principiu al evoluționismului).

Conform obiectivului suprem al prezentului studiu, instituirea sistemului turistic curativ Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova, cercetarea s-a bazat, de asemenea, pe o serie de principii sistematice reieșite din paradigma structuralist-sistemică ce se remarcă prin viziunea sa integratoare în domeniul geografiei. Concludente în acest sens sunt ***principiul structurii omogene și neomogene*** conform căruia „*existența structurii sistematice este legată de diferențierea și diversitatea părților componente*”, o condiție sine qua non a sistemului propus fiind aceea de a exista o diversitate a componentelor sub-sistematice, o diferențiere a ofertelor turistice din fiecare localitate componentă, ***principiul zonalității și azonalității*** conform căruia în dezvoltarea unui sistem trebuie să se țină cont de zonalitatea geografică care, în actualul studiu, se referă la modul de repartiție a fenomenelor naturale geografice ce joacă un rol important în conturarea condițiilor de climatoterapie (Trofimov & Panasjuk, 1984, citați de Zotic, 2005, p. 71).

Un alt principiu sistem pe care se bazează prezenta cercetare este cel al ***vecinătății apropiate*** ce presupune analiza condițiilor și factorilor cei mai apropiați în teritoriu, ce influențează dezvoltarea policentrică prin turism, în cazul de față accentul centrându-se pe condiționările exogene ale fenomenului turistic (ex: atracțiile turistice din împrejurimi, politicile de dezvoltare a turismului la nivel județean, regional) (Trofimov & Panasjuk, 1984, citați de Zotic, 2005, p. 74).

În ceea ce privește metodele studiului geografic, metoda geografică și cea cartografică sunt considerate ca fiind specifice acesteia.

Având în vedere obiectivele studiului de față, enumerăm următoarele metode:

a) *metoda analizei*- coincide cu diagnoza detaliată asupra elementelor patrimoniului turistic și a condițiilor naturale și socio-economice concrete unui teritoriu, cu scopul de a cunoaște caracteristicile acestora, evoluția lor și modul de încadrare în ansamblul teritorial dat. Așadar, această metodă pune accent pe analiza amănunțită asupra elementelor din exterior ce condiționează turismul din cele trei localități luate în studiu (factorii geologici, petrografici, pedologici, morfologici, hidrografici, ai vegetației, faunei și solurilor), dar și asupra ofertei turistice primare (atracțiile naturale, antropice) și celei derivate (infrastructura de cazare, alimentație, tratament, transport turistic, evenimente cu atractivitate turistică).

Metoda analizei s-a răsfrâns și asupra conceptelor examinate (definiții și caracteristici) ce au stat la baza conturării dezvoltării policentrice prin turism.

b) *metoda observației* ce „*vizează o gamă extrem de largă de procese derulate în câmpul regional, atât într-o manieră selectivă, specifice, pe componente sistematice, cât mai ales la nivelul relațiilor de interacțiune dintre acestea*” (Cocean, 2002, p. 105). Observația geografică poate fi directă în sensul în care specialistul se deplasează la fața locului pentru suprinderea

aspectelor ce țin de fenomenul turistic, și indirectă, aceasta din urmă fiind utilizată în cazurile în care arealul studiat prezintă accesibilitate redusă sau întindere mult prea mare în comparație cu timpul avut la dispoziție pentru cercetare;

c) *metoda sintezei*- pentru a înțelege fenomenul turistic în toată complexitatea sa din arealul de studiu ales, în ceea ce privește informațiile culese pentru analiza detaliată a părților componente se necesită a fi integrate într-o reprezentare unitară. Această metodă se dovedește a fi foarte utilă vis-a-vis de obiectivul principal al tezei de doctorat: realizarea unei cluster turistice la nivelul triunghiului Moinești-Târgu Ocna, Slănic Moldova, format pe principiile dezvoltării policentrice, deoarece pentru a contura o ofertă turistică comună, la nivelul celor trei localități, este necesară o sinteză tuturor elementelor patrimoniului turistic pentru a evidenția autenticitatea, specificitatea turistică a fiecărei localități;

d) *metoda cartografică* reprezintă metoda capabilă să redea la modul cel mai eficient situația existentă a fenomenului turistic și a elementelor ce îl condiționează: contextualizarea la nivel județean, situația stratului petrografic, geologia, suprafața pedologică, rețeaua hidrografică, învelișul de vegetație, repartitia teritorială a atracțiilor naturale și antropice, repartitia teritorială a unităților de cazare și alimentație;

În cazul acestui studiu, metoda cartografică a fost utilizată cu ajutorul *tehnologiei GIS* și a *instrumentului ArcGis 9.3* și *QGIS*. Spre exemplu, pentru întocmirea hărților hipsometrice, a orientării versanților, a gradului de declivitate, modului de utilizare a terenurilor, respectiv a celor turistice s-a dovedit stringentă vectorizarea curbilor de nivel și digitizarea infrastructurii de transport, a potențialului turistic natural și antropic.

Metoda prin care s-au evidențiat arealele pretabile pentru climatoterapie s-a bazat, de asemenea, pe tehnologia GIS, pe instrumentul ArcGis 9.3 și pe operația cartografică *weighted overlay*. Astfel, s-au elaborat materiale cartografice pentru fiecare modalitate ce ține de acest tip de terapie: de teren, aeroterapie, helioterapie.

În vederea realizării hărților ce reliefează arealele ce se dovedesc a fi pretabile pentru cura de teren, operația *weighted overlay* a urmărit suprapunerea hărților cu tematică diferită, incluzând situația hipsometrică, declivitatea versanților, modul de utilizare al terenului, densitatea fragmentării, dar și materialul cartografic rezultat din interpolarea datelor obținute cu ajutorul instrumentului de măsurat poluanți din aer, Multi-Gas Monitor PGM50-5P.

Includerea hipsometriei în metoda de față este justificată de faptul că s-a urmărit identificarea acelor areale care se află în intervalul altitudinal 300-700 m, interval ce corespunde cu bioclimatul sedativ-indiferent de dealuri, fiind singurul care permite aplicarea climatoterapiei pe tot parcursul anului, fiind lipsit de contraindicații și recomandat tuturor tipurilor de afecțiuni, pentru activități ce țin de profilaxie și recuperare.

În cazul curei de teren situația declivității versanților a constat în ipoteza în care normele tehnice unitare pentru realizarea documentațiilor complexe de atestare a funcționării stațiilor prevăd, în cazul amenajării traseelor destinate acestor activități terapeutice, un grad maxim de înclinare de 20 %.

Harta modului de utilizare a terenului s-a dovedit a fi eficientă în stabilirea arealelor ce vor fi supuse amenajării stabilimentelor necesare în acest sens. Astfel, în ceea ce privește cura de teren, dețin prioritate zonele împădurite, zonele verzi din interiorul spațiului urban, terenurile cu arbuști, pășunile.

Luarea în calcul a situației densității fragmentării a reliefului este utilă în situația în care nu este recomandat ca traseele destinate efectuării curei de teren să fie amplasate pe văi, din cauza șanselor mari de apariție a ceței, în special primăvara și toamna (Sandu, 2008). În acest caz nu au fost luate în considerare văile ce aparțin unor râuri sau pâraie cu debit însemnat.

Pentru întocmirea hărții care să prezinte arealele ce se dovedesc a fi pretabile în efectuarea aeroterapiei s-au utilizat aceleași setări, singura excepție fiind reprezentată de luarea în calcul a acelor areale ce nu depășesc declivitatea de 15 grade (mediu înclinate).

Metoda de identificarea arealelor pretabile pentru helioterapie se dovedește a fi mai riguroasă, întrucât este inclusă în analiză și situația expoziției versanților, prezentând favorabilitate versanții însoriți (S, SV) și cei semiînsoriți (SE-V). De asemenea, arealele forestiere sunt excluse din gama terenurilor destinate a fi pretabile în efectuarea helioterapiei.

Arealele ce vor sa se dovedească a fi pretabile pentru climatoterapie, trebuie să dispună de un aer cât mai curat, lipsit de poluanți. Astfel, pentru verificarea acestui aspect s-a utilizat instrumentul Multi-Gas Monitor PGM50-5P pentru măsurarea unor poluanți din aer, precum compușii organici volatili (VOC), dioxidul de azot (NO₂), dioxidul de sulf (SO₂), precum și limita inferioară de explozie (LEL, %). Suprafețele pe care s-au efectuat aceste măsuratori coincid cu cele în care s-au efectuat măsuratori cu ajutorul termometrului și anemometrului, cu excepția dealului Cetățuia și a unor areale din centrul municipiului Moinești (Anexa 32).

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101						
User ID: GEORGE		Site ID: 00000002		Sample Period: 30 sec		
Data Points: 48		Data Type: Avg		Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54		
=====						
Gas Type:	NO2 (ppm)	VOC (ppm)	SO2 (ppm)	LEL (%)	OXY (%)	
High Alarm Levels:	10.0	100.0	10.0	20.0		----
Low Alarm Levels:	1.0	50.0	2.0	10.0		----
=====						
Line#	Date	Time	NO2 (ppm)	VOC (ppm)	SO2 (ppm)	LEL (%)
=====						
1	05/04/2015	12:34	0.0	0.0	0.0	0.0
2	05/04/2015	12:34	0.0	0.0	0.0	0.0
3	05/04/2015	12:35	0.0	0.0	0.0	0.0
4	05/04/2015	12:35	0.0	0.0	0.0	0.0
5	05/04/2015	12:36	0.0	0.0	0.0	0.0
6	05/04/2015	12:36	0.0	0.0	0.0	0.0
7	05/04/2015	12:37	0.0	0.0	0.0	0.0
8	05/04/2015	12:37	0.0	0.0	0.0	0.0
9	05/04/2015	12:38	0.0	0.0	0.0	0.0
10	05/04/2015	12:38	0.0	0.0	0.0	0.0
11	05/04/2015	12:39	0.0	0.0	0.0	0.0
12	05/04/2015	12:39	0.0	0.0	0.0	0.0
13	05/04/2015	12:40	0.0	0.0	0.0	0.0
14	05/04/2015	12:40	0.0	0.0	0.0	0.0
15	05/04/2015	12:41	0.0	0.0	0.0	0.0
16	05/04/2015	12:41	0.0	0.0	0.0	0.0
17	05/04/2015	12:42	0.0	0.0	0.0	0.0
18	05/04/2015	12:42	0.0	0.0	0.0	0.0
19	05/04/2015	12:43	0.0	0.0	0.0	0.0
20	05/04/2015	12:43	0.0	0.0	0.0	0.0
21	05/04/2015	12:44	0.0	0.0	0.0	0.0
22	05/04/2015	12:44	0.0	0.0	0.0	0.0
23	05/04/2015	12:45	0.0	0.0	0.0	0.0
24	05/04/2015	12:45	0.0	0.0	0.0	0.0

Fig. 13. Rezultate parțiale înregistrate de Multi-Gas Monitor PGM50-5P

Aerul cel mai poluat este deținut de Dealul Cetățuia și partea nord-vestică a Dealului Osoiu, cauzele fiind sondele de extragere a țițeiului.

Anterior integrării layerelor prezentate mai sus în metoda *weighted overlay*, s-a recurs la două etape de relasificări ale datelor vectoriale. În ceea ce privește layer-ul dem-ului reieșit din operația *topo-to-raster* aplicată curbilor de nivel vectorizate, prima reclasificare a avut ca scop alcătuirea unei tabele de atribut care să evidențieze numărul de pixeli încadrați la fiecare interval de 100 metri, iar cea de-a doua a urmărit acordarea a două note de bonitare: „1” pentru arealele cuprinde în intervalul 300-700 m și „0” pentru arealele care nu se regăsesc între aceste altitudini.

Vis-a-vis de harta declivității versanților, prima reclasificare a avut în vedere stabilirea numărului de pixeli ce se regăsesc pe suprafețele plane, cvasiplane, slab, mediu și puternic înclinate, iar cea de-a doua a impus acordarea a două note de bonitare: „1” pentru arealele ce prezintă declivitate de până în 20% pentru cura de teren, respectiv până în 15% pentru aeroterapie și helioterapie, și „0” pentru arealele ce prezintă declivitate mai mare de 20% în cazul curei de teren, respectiv mai mare de 15% pentru aeroterapie și helioterapie.

Materialul cartografic ce prezintă modul de utilizare a terenului a fost supus, de asemenea la două reclasificări: prima dintre acestea a avut ca finalitate reliefaarea numărului de pixeli ce se regăsesc pentru fiecare teren cu destinație diferită, iar cea de-a doua a fost utilă în acordarea a două note de bonitare asemenea modelelor anterior prezentate.

Prima etapă de reclasificări a hărții densității fragmentării reliefului (*Line density*) a urmărit stabilirea numărului de pixeli ce se regăsesc pe văile fluviale, la diferite cote de adâncime. Cea de-a doua etapă de reclasificări a constat în identificarea arealelor care sunt situate în văile râurilor și a pâraielor cu debit ridicat, acestora acordându-se valoarea de „1”.

Cu privire la datele ce au redat expoziția versanților (*Aspect*), prima reclasificare a dorit repartizarea pixelilor pentru fiecare direcție de orientare. Notele de bonitare acordate în cea de-a doua reclasificare au evidențiat pretabilitatea pentru helioterapie doar a arealelor cu orientare sudică, sud-vestică, sud-estică, vestică.

Cu referire la shapefile-ul ce conține datele și punctele din areal unde s-au efectuat măsurători, s-a realizat o clasificare prin acordarea a două note de bonitare: „1” pentru punctele unde măsurătorile dispun doar de valori nule. și „0” pentru punctele din teritoriu unde au fost înregistrate valori pozitive.

Ulterior acestor reclasificări, layerele rasterizate rezultate au fost incluse în operația *weighted overlay* care a permis acordarea unor ponderi, în cazul de față stabilindu-se valori egale pentru fiecare element al mediei.

e) *metoda grafică* include pozele, tabelele, diagramele, materialele turistice de promovare (pliante, afișe, hărți), prezentări video ale propunerilor de amenajare, iar instrumentele (mijloacele) folosite sunt *CorelDraw 4x*, *Adobe Photoshop C6*, *Blender*, și *Microsoft Excel 2010*.

Software-urile de grafică precum *CorelDraw 4x* și *Adobe Photoshop C6* au fost utilizate în vederea realizării unor logo-uri pentru sistemul turistic propus și pentru fiecare destinație.

f) *metoda comparativă* se dovedește a fi destul de elocventă în conturarea scenariului de dezvoltare policentrică prin turism, deoarece se impune ca o necesitate stringentă realizarea unei comparații între patrimoniul turistic a fiecărei localități, această metodă fiind eficientă în conturarea unor oferte turistice distincte pentru fiecare destinație.

În vederea elaborării unei oferte turistice generale funcționale, se recomandă o analiză comparativă a factorilor terapeutici naturali, a atracțiilor naturale, antropice, a bazei materiale turistice, a distribuției în teritoriu, a gradului de accesibilitate pentru a se verifica compatibilitatea, a se stabili o ierarhie și a se contura o serie de propuneri pentru destinațiile luate în studiu, în vederea asigurării relațiilor de policentricitate.

g) *metoda matematică* este folosită cu precădere în procesul de estimare a valorii potențialului turistic al celor trei localități în parte. În acest sens, sistemul de bonitare cuprinde un interval de notare de la 1 la 10, iar analiza se centrează pe fiecare element al fiecărei categorii a ofertei turistice primare și derivate. Operația matematică utilizată este media aritmetică ce are ca scop conturarea notei medii a fiecărei categorii de resurse și a fiecăreia dintre ofertele turistice existente ale patrimoniului general turistic, instrumentul folosit fiind *Microsoft Excel 2010*;

h) *metoda bonității*, prin intermediul căreia s-a realizat un sistem de bonitare în vederea estimării valorii potențialului turistic a unei stațiuni balneoclimaterice ideale și a celor trei localități luate în studiu. Astfel, pentru fiecare componentă a potențialului hidrografic, morfologic, climateric, potențialului antropic, s-a realizat o bonitare care a avut în vedere preferințele, pretențiile turistului modern și ceea ce ar trebui să ofere, din punct de vedere turistic, o stațiune balneoclimaterică. Un alt sistem de bonitare a fost materializat și în vederea întocmirii hărților ce prezintă gradul de pretabilitate a arealelor din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova pentru efectuarea climatoterapiei;

i) *metoda statistică* se dovedește a fi utilă în gestionarea datelor cu privire la circulația turistică, cu ajutorul cărora se poate determina sezonabilitatea turistică, gradul de ocupare pe diferite tipuri de unități de primire turistică etc., dar și în interpretarea chestionarelor elaborate în cele trei studii de caz, prin indicatori statistici precum: frecvența, frecvența relativă, varianța, abaterea standard, coeficientul de variabilitate, procentul cumulativ.

k) *metoda anchetei* se va utiliza cu ajutorul instrumentului de tip chestionar, prin care se urmărește percepția populației locale vis-a-vis de fenomenul turistic, propuneri pentru îmbunătățirea și diversificarea ofertei turistice și conturarea preferințelor, motivațiilor turistului modern. Această metodă este una dintre cele mai importante din acest studiu, întrucât „numeroase elemente din sfera mentală, culturală sau comportamentală, nu pot fi percepute în adevărata lor semnificație, decât prin introspecții la nivel de individ uman” (Cocean, 2002, pg 106). Efectuarea ei a constat în parcurgerea următoarelor etape: pregătirea anchetei, redactarea și aplicarea chestionarului, prelucrarea și interpretarea rezultatelor anchetei, redactarea și comunicarea rezultatelor anchetei.

Chestionarele au fost realizate cu ajutorul interfeței Google Docs, acestea fiind completate de respondenți în mediul on-line. În acest sens, rețeaua de socializare Facebook a fost de ajutor, întrucât aici s-au constituit numeroase grupuri unde se regăsește o parte din populația locală a municipiului Moinești și stațiunilor Târgu Ocna și Slănic Moldova.

Odată ce chestionarul a fost realizat, Google Docs generează un link de acces pentru persoana care dorește să se implice în anchetă.

În timp, această interfață on-line memorează răspunsurile selectate de fiecare chestionat, fiind capabilă să genereze diferite diagrame.

1.4. Din istoricul cercetărilor asupra localităților luate în studiu

Având în vedere istoria încărcată de evenimente care au jucat un rol hotărâtor în evoluția istoriei locale, naționale, dar și potențialul turistic natural care a atras oameni din întreaga lume, actualele centre urbane luate în studiu au declanșat interesul unui număr mare de cercetători ce și-au direcționat preocupările în diferite domenii, primând ca și cantitate cele legate de istorie, geografie, turism. S-a considerat ca o necesitate stringentă centrarea atenției acestui subcapitol, atât asupra preocupărilor conexe, cât și asupra celor specifice fiecărui centru urban în cauză.

1.4.1. Preocupări conexe

Cuprind cercetări întreprinse la nivel național, regional, zonal pe diferite domenii (geografie, istorie, cultură, turism), dar în ale căror studii sunt incluse și localitățile studiate.

Ca o primă lucrare din sfera turismului, se remarcă cea a lui Șabner-Tuduri, Alexandru, „*Apele minerale și stațiunile climaterice din România*”, concepută în 1906 în cadrul căreia expune informații referitoare la Băile Nastasache (viitoarea stațiune Târgu Ocna) și la Slănic Moldova.

Un alt exemplu elocvent în acest sens este lucrarea lui Emil Țeposu, „*România balneară și turistică*”, realizată în 1932, în prezintă situația turismului, cu preponderență a celui balnear a

fiecărei localități cu astfel de potențial, existente la acea perioadă. Printre centrele ale căror valențe terapeutice ale diferiților factori curativi erau recunoscute, se enumeră și localitățile Moinești, Târgu Ocna, Slănic Moldova. De o analiză mai complexă dispun ultimele două stațiuni, acestea fiind recunoscute la nivel mondial pentru calitatea factorilor de cură.

Conform autorului, Târgu Ocna era cunoscută drept o stațiune de vilegiatură, cu un fenomen turistic sezonier (15 iunie-15 septembrie), analiza acesteia centrându-se pe așezarea geografică, relief, climat, serviciile publice, hoteluri, restaurante, distracții, plimbări, atracții turistice din împrejurimi.

Aceleași elemente sunt analizate și în cadrul stațiunii Slănic Moldova, însă autorul aduce un plus de informații legate de izvoare cu indicațiile și contraindicațiile terapeutice aferente și de stabilimentele balneare.

Municipiul Moinești dispune de o analiză mai puțin consistentă, cercetarea realizată menționând doar existența unei instalații modeste de folosire terapeutică a apelor minerale și a unor baze de cazare precum hoteluri și case particulare.

Lucrarea „*Stațiunile balneoclimaterice din Republica Populară Română*” (1955) își axează atenția pe stațiunea Slănic Moldova, unde face o prezentare consistentă a izvoarelor și a bazei de tratament. Cu privire la stațiunea Târgu Ocna, se prezintă izvoarele cu apă minerală (compoziție chimică).

Respectând ordinea cronologică, o lucrare importantă în acest domeniu este „*Stațiuni balneare și climaterice din Romania*”, realizată de Ștefănescu Costin, în 1967, ce înmagazinează stațiunile turistice existente înainte de perioada de vârf a turismului românesc.

În același an apare un studiu cu tangențe turistice realizat de Bențea Mihai, „*Bacău: Ghidul turistic al regiunii*”, al cărui cap de afiș îl ocupă cele două stațiuni recunoscute la nivel național, dar sunt tratate succint și apele minerale de la Moinești. O atenție aparte este oferită Văii Troțușului în care sunt decelate aspecte legate de etnografie ce se constituie în atracții turistice.

Un alt studiu care continuă evoluția stațiunilor balneoclimaterice este reprezentat de „*Ghidul stațiunilor balneoclimaterice din România*” (1978), având ca autor pe Munteanu Laviniu, ce cuprinde, de asemenea, prezentari ale factorilor terapeutici din stațiunile existente la acea vreme.

În timpul aceluiași an, apare o importantă lucrare realizată de Vasile Glavan, „*Studii de turism, Vol 1- Turism Balnear*”, ce vizează starea turismului balnear din România din cele mai importante stațiuni, dar care vine cu propuneri de eficientizare a acestui fenomen prin intermediul unor de amenajări, promovări turistice.

O continuare a ghidului din 1978, apare în anul 1986, fiind realizată de Laviniu Munteanu, Constantin Stoicescu, Ludovic Grigore, care prezintă mai pe larg situația existentă a localităților Slănic Moldova și Târgu Ocna, recunoscute pentru calitățile terapeutice ale factorilor curativi.

Numită stațiune de interes general, Slănic Moldova se bucură de o analiză atentă asupra așezării geografice, climei (bioclimat local, temperaturi medii pe sezoane, nebulozitate, vânt), factorilor naturali terapeutici, punându-se accent doar pe apele minerale, asupra instalațiilor pentru tratament, cazare, masă, a posibilităților de petrecere a timpului liber.

Aceeași analiză se aplică și asupra stațiunii de interes local de la acea vreme, Târgu Ocna, un plus de informații fiind adus asupra posibilităților de petrecere a timpului liber.

Un alt exemplu elocvent în acest sens este reprezentat de lucrarea „*Valea Trotușului*” realizată de Văcărașu Iulia în 1980, în cadrul căreia sunt amintite, pe lângă celelalte așezări situate pe Valea Trotușului, și localitățile Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova. Analiza autorului începe prin evidențierea întregii game de resurse naturale (aurul verde, aurul negru, cărbunii de pământ, sarea, izvoarele minerale), urmând ca atenția acestuia să se centreze pe tipurile și formele de turism practicate în această zonă: turism balnear în Târgu Ocna (grație existenței salinei, a izvoarelor minerale cu ape clorurate, sodice, bicarbonate), numit și un important punct pentru organizarea excursiilor și drumețiilor, Slănic Moldova și Moinești, orașe în care se poate practica balneoterapia (prin intermediul apelor minerale valoroase sub raportul chimismului și valențelor terapeutice) și turismul itinerant: Slănic-Muntele Șandru Mare (1639 m), Slănic Hârja- Poiana Căprioarei, Slănic Păltiniș-Plaiul Hârjei- Slănic sat, Slănic-Muntele Pufu, Valea Sălăriei-Lacul Bălătău, Slănic-Poiana Sărată, Slănic-Valea Sălăriei-Lacul Bălătău, Slănic-Șandru Mic-Țiganca.

O altă formă de turism menționată în prezenta lucrare, ce se poate practica în zona Văii Trotușului, este cea a turismului periurban, în jurul orașului Târgu Ocna (Dealul Măgura, Defileul Cireșoaia, Doftena, Dealul Vâlcele, Gălean) și Moinești (Dealul Măgura, Lacul Tarnița, Valea Tazlăului Sărat).

În 1993, apare un alt ghid al stațiunilor turistice din România, redactat în limba engleză de către Ghinea Ion, unde se acordă o sporită atenție stațiunilor de pe litoralul românesc, însă amintește succint și de cele două stațiuni luate în actualul studiu.

Aproximativ 11 ani mai târziu, Armaș Iuliana, prin intermediul lucrării „*Saline integrate circuitului turistic: Praid, Tg. Ocna, Slănic Prahova, Cacica*”, oferă detalii legate de microclimatul de salină din Târgu Ocna: istoric, valențele terapeutice, starea actuală, posibilități de agrement.

O lucrare demnă de menționat din domeniul turismului, dar care conține și aspecte istorice, este cea a lui Alexa Vasile, „*Istoria bisericilor de la Dărmănești pe Trotuș și Uz*”, ce tratează amănunțit și evoluția patrimoniului religios din stațiunea Târgu Ocna.

În ceea ce privește sfera geografiei se remarcă lucrarea lui Victor Tufescu, intitulată „*Subcarpații*”, și publicată în 1966, care oferă informații legate de Depresiunea Intramontană Comănești, Culmea Berzunțului cu orientare NV-SE, care se întinde din sudul municipiului Moinești până în nordul orașului Târgu Ocna, Culmea Măgura situată pe teritoriul administrativ al orașului Târgu Ocna, dar și de drumul Moinești-Comănești care „*ar fi fost un fund de albie pe care o folosește în prezent calea ferată*” (Tufescu, 1966, p. 104).

Sub aria acestui domeniu, în 1981 apare, grație lui Brânduș Costică, „*Subcarpații Tazlăului. Studiu geomorfologic*”, în cadrul căruia este amintit municipiul Moinești, situat pe valea Tazlăului Sărat.

O lucrare importantă din sfera acestei științe aparține lui Ioan Șandru, Constantin V. Toma, Nicu Aur, intitulată „*Orașele troțușene- Studiu de geografie umana II*” și publicată în anul 1989, care decelează localitățile urbane situate pe cursul râului Troțuș, prezentând caracteristicile hipsometrice, climatice, hidrografice, pedologice, floristice și faunistice ale fiecăroră. Vis-a-vis de localitățile care prezintă interes pentru teza de doctorat, autorul oferă fiecăruia o specificitate dominantă. În acest sens, Moinești este denumit orașul petrolului, Târgu Ocna este asociat cu orașul sării, elementul central fiind salina care deține o rezervă de peste 660 milioane tone, iar Slănic Moldova coincide cu orașul balnear-turistic.

Informații cu caracter pur geografic se regăsesc în publicația lui Șerban Lucian, din anul 2006, „*Dicționar geografic al județului Bacău*”, prin prisma căreia autorul realizează descrieri amănunțite ale centrelor urbane și rurale ce aparțin suprafeței administrative a județului Bacău, printre ele menționându-se municipiul Moinești, stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova. Cu privire la aceste localități, studiul își centrează analiza asupra așezării geografice, gradului de accesibilitate, suprafeței teritoriului administrativ, a intravilanului, istoriei, potențialului natural, antropoc, precizându-se însă și unele elementele specifice fiecărei localități, concludente fiind izvoarele minerale de la Moinești, salina de la Târgu Ocna care deține cea mai mare biserică ortodoxă din lume săpată în sare la o adâncime de 240 m și prima de acest fel din Europa, apele minerale de la Slănic și premiile internaționale pe care le-au obținut datorită calităților terapeutice.

În ceea ce privește domeniul culturii și religiei, demonstrativă în acest sens este cartea „*Zona etnografică Troțuș*”, publicată de Dorinel Ichim, în 1983, în care surprinde aspecte legate de etnografie existente pe Valea Troțușului: arhitectura caselor, componentelor gospodăriei, obiceiuri și tradiții, meșteșuguri, ocupații.

În ceea ce privește localitățile ce prezintă interes pentru tema acestei teze de doctorat, autorul menționează activități referitoare la prelucrarea lemnului, olărit, cojocărit, sumănărit, morărit în Târgu Ocna, prelucrarea pietrei la Moinești, Slănic Moldova, Târgu Ocna.

Una dintre cele mai cunoscute lucrări enciclopedice este cea a lui Corneliu Stoica, apărută în anul 2008 și intitulată „*Valea Trotușului. Enciclopedie*”, în cadrul căreia, printre localitățile situate pe valea râului tributar Siretului, se prezintă date geografice și istorice ale Municipiului Moinești, Târgu Ocna, Slănic Moldova.

Dintre scrierile beletristice, cea mai importantă dintre acestea este opera lui Dimitrie Cantemir, „*Descriptio Moldaviae*”, unde menționa faptul că „*pe Tazlăul Sărat, nu departe de satul Moinești, în ținutul Bacăului, curge dintr-un izvor păcură amestecată cu apă, de care se servesc țărani ca să-și ungă carele*”.

1.4.2. Preocupări specifice

În cadrul acestui subcapitol sunt amintite lucrări ce dețin ca studii de caz doar localitățile luate în cercetare:

- Pelin Ștefan- „*Târgu Ocna- monumente și personalități*”;
- Chicuș Maria- „*Mic îndreptar turistic: Târgu Ocna anului 2004*”;
- Sion Gheorghe- „*Chestia domeniului Târgului Ocna*”;
- Nicoară Yolanda- „*Slănic Moldova*”;
- Steege Ludovic- „*Apele minerale de la Slănic în Moldova: în privirea analogiei lor cu ape minerale streine*”;
- Tăutu Cleopatra- „*Slănicul Moldovei*”, monografie scrisă în 1930-1934;
- Ardeleanu C.- „*Moinești, schiță monografică*”, 1976 (manuscris);
- Bârjoveanu C.- „*Contribuții în studiul florei împrejurimilor orașului Moinești*”, 1972;
- Capitanu V, Ursachi V- „*Cetatea dacică de la Moinești*”, 1981;
- Comănescu I.- „*Monografia Orașului Moinești*”, 1960 (manuscris);
- Năstac D.- „*Orașul Moinești, studiu geografic*”, 1982 (manuscris);
- Romulus Dan Bușnea- „*Povestea unui colț de rai- Slănic Moldova*”, 2011, 2013, ce amintește de cele 24 surse hidrominerale omologate în 1980, din care 20 în exploatare, 3 în conservare și 1 în rezervă. „*Faptul că izvoare de tipuri atât de variate izvorăsc pe o zonă relativ restrânsă, uneori chiar alături unul de altul și totuși diferite ca efecte curative, constituie o particularitate balneologică rar întâlnită atât la noi, cât și peste hotare; istorie, așezare*”- Slănic Moldova- primul oraș verde din România independent energetic;
- Vasile Anghel- „*Moinești, 565 de ani de la prima atestare documentară*”;
- Daniel Enea, Costantin Popa- „*Monografia Bisericii Sf. Nicolae, Moinești, Jud. Bacău*” 2010;

În cadrul acestui subcapitol, demne de amintit sunt studiile realizate de diferiți balneologi asupra apelor minerale de la Slănic Moldova și Târgu Ocna:

- Dr. Aronovici- „*Raportul Băilor de la Slănic, prezentat Epitropiei generale a casei Sf. Spiridon din Iași, București*”, 1881;
- Dr. Bernand Lendway Alfred- „*raport adresat dl-ului Ministru de Interne asupra rezultatului analizelor apelor de la Slănic*”- Monitorul Oficial, 12 Iunie 1887;
- Dr. Codrescu C.- „*Tratat despre apele minerale de la Slănic*”, Bârlad, 1889;
- Fabini Eduard- „*Analiza izvorului 1 de la Slănic*”, Iași, 1894;
- Filimon, N.- „*Apele de la Tg. Ocna- Excursii*”, în gazeta de Moldova, 1853;
- Dr. Konya S.- „*Cercetări și analize chimice asupra apelor minerale de la Slănic*”, Iași-1881), „*Raport asupra băilor minerale de la Nastasachi*” din Tg. Ocna, Iași 1883
„*Băile de la Slănic*”- Iași 1885, 1886;
„*Analiza chimică a izvorului Alexandru de la Slănic*”, Iași, 1887;
„*Băile de la Slănic*”- 1888;
„*Apele minerale de la Slănic- critica recentelor analize asupra izv 1,3*”- Iași 1895;
- V. de Kotzebue- „*Slănicul în 1855 în „România Liberă*”, din august 1884, Buc.
- Manea P.R.- „*Băile de la Slănic*”- București 1888;
- Dr Em. Severin- „*Radioactivitatea solului și a apelor minerale de la Slănic din Moldova*”- Comunicare făcută la societatea de științe, 23 mai 1905;
- Dr. Steege Ludovic- „*Apele minerale de la Slănic*”, Iași 1856;

1.5. Deziderate ale cercetării științifice

În decursul firesc al constituirii unei cercetări științifice, este de așteptat să apară o serie de limite, pe lângă subiectivismul autorului, nivelului său științific, care să întârzie sau să scadă calitatea concluziilor reieșite din analizele efectuate.

Actuala teză de doctorat trebuie să cuprindă două părți: stadiul cunoașterii și contribuția personală. În cadrul primei părți se realizează o clarificare conceptuală asupra temei și instrumentarului necesar cercetării, metodologia ce va fi de întreprins pentru clarificarea temei precizată prin titlul tezei.

Cu referire la aspectele teoretice, nu s-au regăsit studii de caz cu privire la dezvoltarea policentrică între stațiuni turistice, ci doar între anumite orașe din Europa în cadrul proiectelor ESPON. Găsirea și analiza unei astfel de dezvoltări policentrice putea clarifica anumite aspecte cu privire la modul de colaborare între elementele bazei materiale turistice și stakeholderii stațiilor.

De asemenea nu au fost identificate cercetări legate de identificarea arealelor pretabile pentru climatoterapie pentru a suplini partea teoretică dar pentru a și contribui la crearea metodei prezentate în actuala lucrare științifică, decât cea realizată de Blazejczyk în 1994, dar care se

rezumă doar la decelarea arealelor ce prezintă favorabilitate ridicată (cele cu expoziție sudică, pădurile tinere, parcurile vechi) moderată (arealele cu expoziție nordică, arealele tabulare caracterizate de microclimat stimulat, pădurile umede) și mică (mlaștinile, pădurile cu umiditate ridicată, arealele industriale) pentru climatoterapie.

Cercetarea efectuată pe bază de chestionar prezintă o serie de limite determinate de eșantionul redus ce denotă problema reprezentativității statistice, numărul dezechilibrat de respondenți în ceea ce privește grupele de vârstă, rigiditatea relației dintre noi și intervievați prin aplicarea unui chestionar formalizat, dar și de capacitatea respondenților de a aprecia obiectiv evenimentele cercetate.

În plus, nivelul științific, prejudecățile pot influența adevărul despre fenomenele studiate, de aceea există întrebări care dețin rolul de a evidenția sinceritatea cu care s-a răspuns la întrebările precedente.

O altă limită a cercetării empirice ține de disponibilitatea redusă a stației meteo, a termometrelor, anemometrelor și a aparatului ce a identificat poluanții din atmosferă. Ca urmare a acestei situații, zilele de măsurători lunare s-au redus la trei, aspect ce a scăzut din exactitatea valorilor lunare.

Singura stație meteo disponibilă și utilizată nu a fost amplasată în locul cel mai puțin favorabil practicării climatoterapiei (înălțimea cea mai mare și cea mai expusă vântului).

În plus, era recomandată utilizarea mai multor stații meteo în diferite puncte favorabile sau era necesară o echipă de mai mulți indivizi pentru efectuarea măsurătorilor din diferite puncte în același moment.

Întrucât colaborarea turistică dintre cei trei poli locali bazată pe principiile dezvoltării policentrice depinde în mare măsură de specializarea fiecărei destinații prin prisma factorilor naturali, terapeutici, o direcție de cercetare se va axa pe îmbunătățirea metodei de identificare a arealelor pretabile climatoterapiei. Astfel, măsurătorile cu privire la temperatura aerului, vânt și umiditate se vor realiza pe parcursul mai multor ani calendaristici, inclusiv în perioada sezonului rece, întrucât climatoterapia include băi de aer rece, pentru a obține rezultate cât mai exacte.

De asemenea, este nevoie de un eșantion mai mare în rândul anchetei, dar și de un număr de indivizi echilibrat în ceea ce privește grupele de vârstă, în vederea obținerii unor erori mai mici. Totuși, pentru obținerea unor rezultate mai valoroase, este recomandat ca ancheta să se adreseze exclusiv turiștilor care sosesc în cei trei poli locali, însă, în acest caz, situația era dezechilibrată deoarece Municipiul Moinești nu atinge 1000 sosiri turistice pe an, în comparație cu celelalte două stațiuni de interes național.

2. ASPECTE ISTORICE ȘI EVOLUTIVE ALE TURISMULUI CURATIV

2.1. Evoluția turismului curativ la nivel național

Turismul generat de nevoia de refacere a sănătății reprezintă cel mai vechi tip de practicare a activităților turistice. Efectele benefice ale factorilor naturali de cură erau cunoscute încă din Antichitate, în special în rândul romanilor, care s-au evidențiat prin înalta știință de captare și folosire a apelor în cadrul unor amenajări complexe, știință care este luată în calcul și în zilele noastre. Perioadele istorice au fost decelate conform etapelor de dezvoltare a turismului creionate de Nicolae Ciangă, 2007.

a) Perioada romană

Acest tip de turism a apărut pe teritoriul României după cucerirea Daciei de către romani și instituirea provinciei Dacia-Felix, aflată sub coordonarea împăratului Traian. Impunerea unui nou mod de organizare a teritoriului a condus fosta Dacie la o dezvoltare comparabil cu cea ale altor provincii romane (Berlescu, 1982).

Creșterea nivelului de trai, bunăstarea economică, pe de o parte, și creșterea obosealii fizice și psihice, răspândirea unor boli, nevoia de odihnă și recreere, pe de altă parte, au dat frâu liber apariției turismului curativ. Exemple elocvente în acest sens sunt amenajările complexe, cu un nivel ridicat de dotare de la Băile Herculane (Ad aqua Herculi Sacras- Ad Mediam), Geoagiu-Băi (Germisara), Călan (Aque), Moneasa, Ocna Mureș (Salinae), Sovata, Felix (Ciangă, 2007).

Bucurându-se de existența unor factori naturali terapeutici de excepție (ape minerale sulfuroase, clorurate, calcice, sodice, sulfuroase, climat de depresiune intramontană cu influențe submediteraneene), vechea stațiune Băile Herculane (Apele sfinte ale lui Hercule de lângă Mehadia) a beneficiat de cea mai mare atenție, evidențiindu-se prin amenajările moderne pentru acea vreme, cu referire la sistemele de transport a apelor minerale cu ajutorul conductelor de olane, la metoda de încălzire prin podea cu aer cald (hipocaustum), și la existența termelor (spații în care se realizau băile luxoase) (Ciangă, 2007).

De asemenea, cercetările arheologice au scos la iveală faptul că romanii au folosit apele carbogazoase de la Buziaș, cele sărate de la Ocna Sibiului, Turda, apele sulfuroase și termale din zonele Călimănești-Căciulata, Cozia, și cele din Săcelu, au practicat băile de mare de la Tomis (Constanța de azi), Calatis (Mangalia de azi), împreună cu apele sulfuroase hipotermale (Berlescu, 1982).

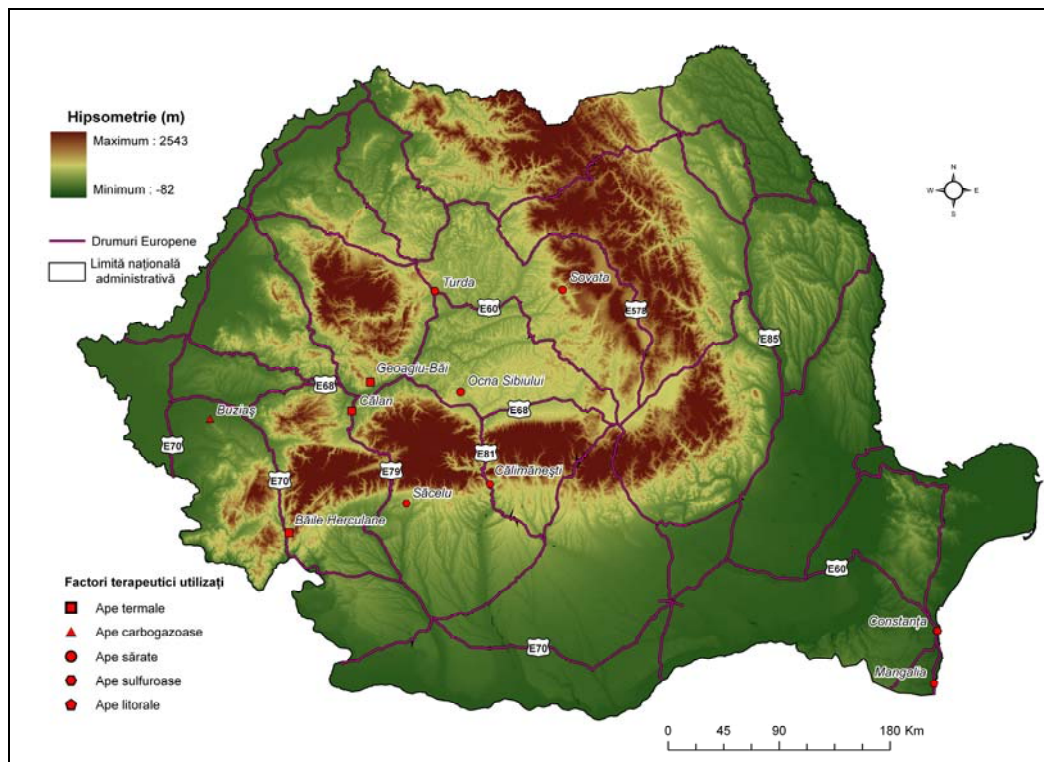

Fig. 14. Repartiția teritorială a stațiunilor apărute în Antichitate-reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

Această perioadă de remarcă a turismului curativ a durat până în jurul anilor 275 d.Hr, atunci când a avut loc retragerea Aureliană.

Cele petrecute, nu s-au dovedit de bun augur pentru turismul curativ, deoarece, pe fondul scăderii economiei, a nivelului de trai, amenajările specifice din stațiunile existente nu s-au mai bucurat de aceeași clientelă și nu au mai beneficiat de recondiționări, degradarea materială făcându-și simțită prezența.

b) Perioada pre-feudală și feudală

Părăsirea acestui teritoriu de către romani, încoronată cu lipsa aplicării științei de captare și folosire a apelor termale și minerale, migrația popoarelor care a declanșat nenumărate conflicte, bolile contagioase și noua concepție imorală asupra băilor, au dus la distrugerea majorității stațiunilor ridicate în perioada dinaintea de 275 d. Hr. Singurele excepții a acestui interval s-au dovedit a fi băile de la Felix, care au început să fie folosite din anul 1221, prin intermediul unor amenajări superficiale, până în secolul al XV-lea, când Papa Inocențiu al VII-lea reușește să pună bazele unui spital (Berlescu, 1982).

Acest proces de evoluție negativă și-a menținut traiectoria descendentă și în perioada prefeudală, respectiv feudală, atunci când nivelul civilizației și culturii au atins limite mult

inferioare celor din perioada romană, până în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (Ciangă, 2007).

c) Perioada dintre secolul al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea

Odată cu începutul dominației habsburgice și a încheșării relațiilor capitaliste în principatele istorice, turismul curativ cunoaște o relansare prin intermediul valorificării unor surse hidrice (minerale și termale) de la Balta Albă, Olănești, Călimănești, Strunga, Băile Homorod, Băile Felix, Băile 1 Mai, Băile Herculane, Borsec, Slănic Moldova, Bălățești, Vatra Dornei, Buziaș, Bazna, Vâlcele, Broșteni, Borca, Băile Tușnad, Băile Hebe, Covasna, Moneasa, Băile Episcopiei (Berlescu, 1982).

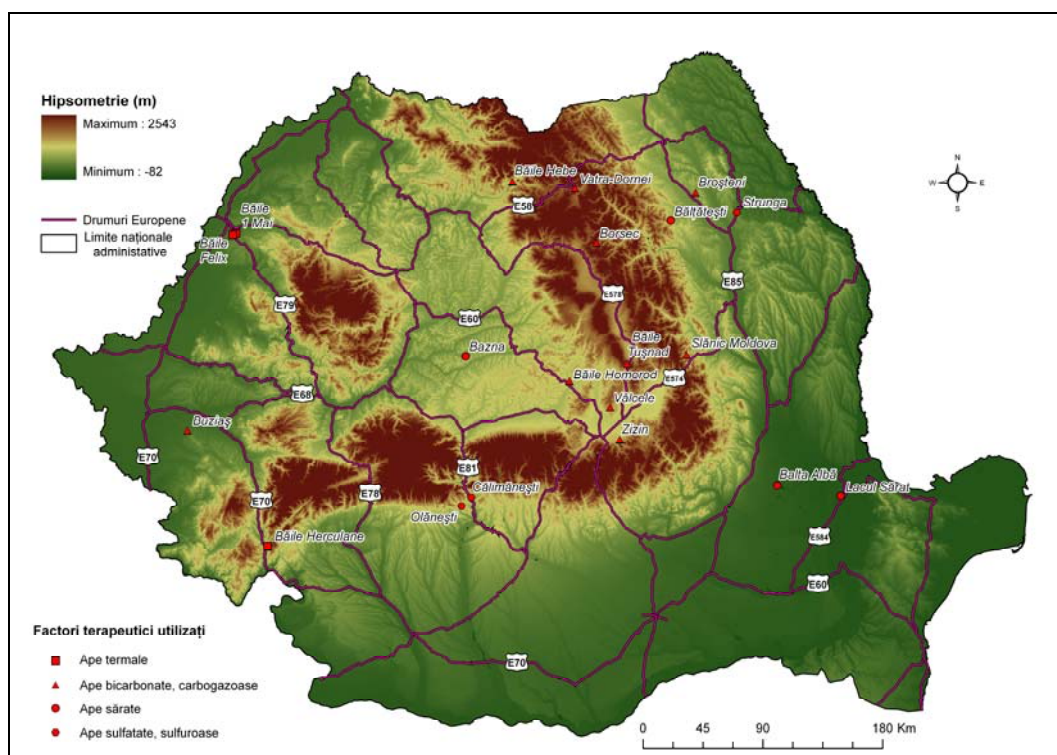

Fig. 15. Repartiția teritorială a stațiunilor existente în perioada cuprinsă între secolul al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea- reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

d) Perioada dintre mijlocul secolului al XIX-lea și 1918

În perioada 1850-1918, cercetările legate de sursele hidrominerale și termale se extind la nivel teoretic și teritorial, fenomen ce duce la crearea unor stabilimente specifice în perimetrul lanțului vulcanic din Carpații Orientali (Băile Tușnad, Sovata, Malnaș Băi, Toplița, Sângeorz Băi), pe Valea Oltului (Govora, Olănești, Călimănești) și în vestul țării, pe această cale, numărul de stațiuni crescând până la 20 (Ciangă, 2007).

Tot în această perioadă, grație cercetărilor asupra valențelor curative ale climatului, apare prima stațiune climaterică montană la Sinaia.

Până atunci, turismul balnear românesc se dovedea a fi capabil să concureze cu cel din țările vestice, mai ales prin acordarea de medalii de aur și argint pentru apele de la Slănic Moldova, Borsec, Covasna, Căciulata, Breazu, Bălțătești cu ocazia participării la expoziții universale și internaționale de la Paris, Viena, Berlin (Berlescu, 1982).

Tab. 10. Medaliile obținute de stațiunile românești grație calității terapeutice ale apelor minerale

Nr. Crt.	Stațiunea	Anul acordării	Locul acordării
1.	Bălțătești	1900, 1906	Paris, București
2.	Borsec	1876, 1878	Berlin, Paris
3.	Breazu	1889	Paris
4.	Călimănești-Căciulata	1873, 1893	Viena, Bruxelles
5.	Covasna	1852	Trieste
6.	Slănic Moldova	1873, 1881, 1889	Viena, Frankfurt, Paris

Sursa: Ciangă, 2007 și Berlescu, 1971

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, înainte de primul război mondial, turismul curativ românesc se remarcă și prin existența unor sanatorii din zona litoralului care valorifică climatul marin (Mamaia), dar și calitățile terapeutice ale lacurilor sărate de la Techirghiol și Eforie (Ciangă, 1997).

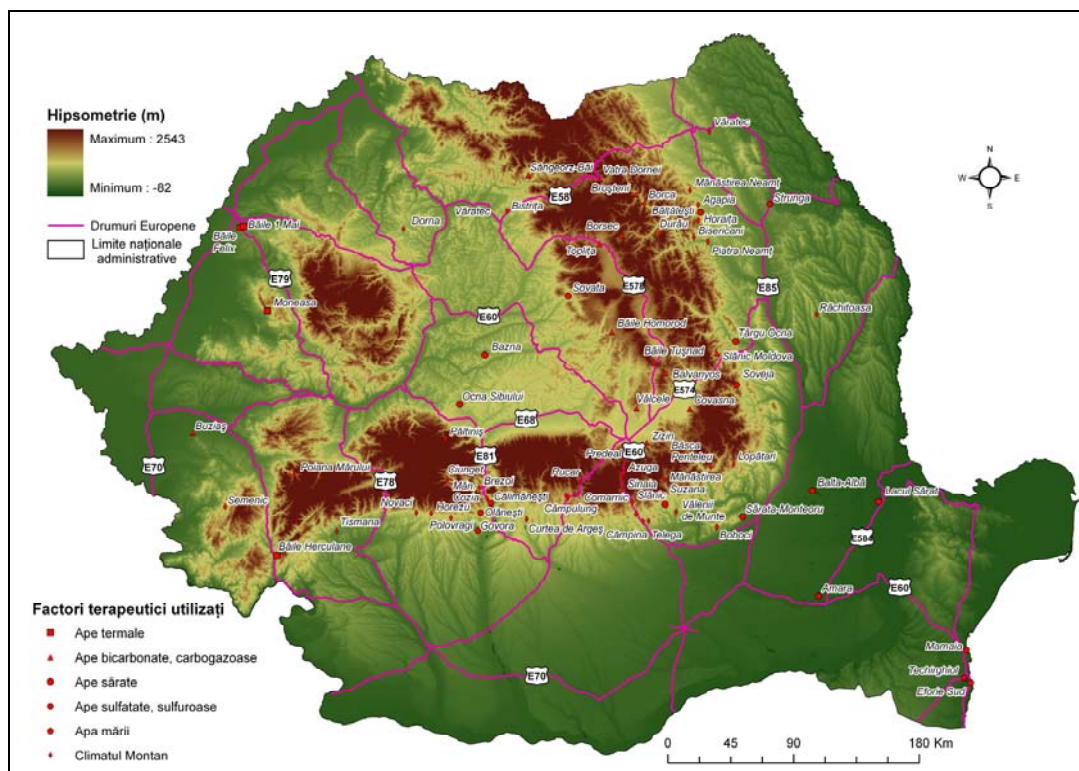

Fig. 16. Repartiția teritorială a stațiunilor existente în perioada cuprinsă între mijlocul secolului al XIX-lea și 1918- reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

Prima conflagrație mondială a afectat din plin întreg turismul românesc, inclusiv pe cel curativ. Cei patru ani de război au afectat profund baza materială a stațiunilor balneoclimaterice, cea mai afectată în acest caz fiind Slănic Moldova, anul 1917 gășind-o, în cea mai mare parte, distrusă (Ciangă, 1997).

e) Perioada cuprinsă între anii 1918-1945

După anul 1918, au loc încercări de rehabilitare a bazei materiale turistice românești. În ceea ce privește situația turismului curativ, acesta pierde un număr însemnat de stațiuni, însă câștigă altele, care se alătură cu succes celor apărute în secolul al XVIII-lea. Concludente în acest sens sunt stațiunile balneare „Zizin, Covasna-Voinești, Cașin-Iacobeni, Malnaș, Turia, Jigodin, Vlăhița, Corund, Toplița, Solca, Valea Vinului, Breb, Șuligu, Ocna Mureș, Oglinzi, Sărata Monteoru, Pucioasa, Vulcana Băi, Ocnele Mari, Băla” și stațiunile climaterice „Lacul Roșu, Colibița, Cheia, Timiș, Sâmbăta, Stâna de Vale” (Ciangă, 1997, p. 17-18).

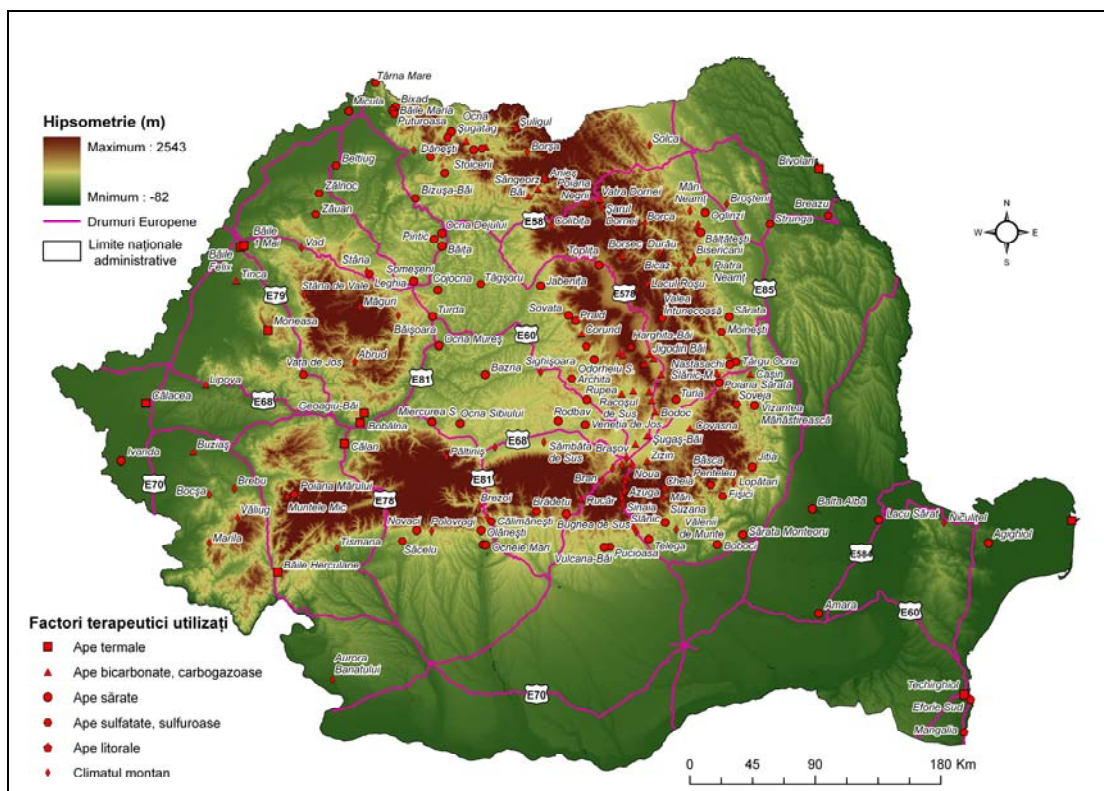

Fig. 17. Repartiția teritorială a stațiunilor existente în perioada 1918-1945-reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

Perioada dintre cele două războaie coincide cu reluarea în forță a cercetărilor în acest domeniu, începutul acestora fiind reprezentat de înființarea Societății de hidrologie și climatologie de către Anibal Theohari, care a influențat într-un mod pozitiv cercetarea balneologică. Același cercetător, în anul 1923 întemeiază un institut de cercetări bazat pe efectele

apelor minerale, în 1928 organizează Congresul internațional de Talasoterapie, iar în 1934 publică „*Tratatul de terapeutică*” (Berlescu, 1982).

Tab. 11. Primele cercetări în domeniul balneologiei și climatologiei de pe teritoriul României

Nr. Crt.	Anul	Cercetătorul	Rezultatul cercetării
1.	1737	Pascalis Cariophilus	Băile Herculane (Disertație)
2.	1773	Lukas Vagner	Disertatis inauguralis medicochimica de aquis medicalis Magni Principatus Transylvaniae
3.	1773	H.N. Granz	Principatus Transylvaniae
4.	1802	I. Kauski	Der Heilquellen der Bukovina
5.	1804	Francisc Nyulas	„Analiza apelor minerale din Transilvania”
6.	1814	Gergely	Apele minerale de la Borca
1.	1821	Ladislau Popp	„Despre apele minerale de la Arpâta, Bodoc și Covasna”
2.	1834	Abrahamfi, Zotta	„Apele minerale de la Târgu Ocna, Băile Băltătești, Slănic Moldova”
2.	1837	Ștefan Vasile Episcopescu	„Apele metalice ale României Mari”
3.	1840	Friedrich Eduard Siller	„Apele minerale ale Valahiei”
4.	1851	Anastasiu Fătu	„Despre întrebuințarea apelor simple și apelor minerale ale Moldovei”
5.	1874	Anastasiu Fătu	„Descrierea și întrebuințarea apei comune și a apelor minerale din România”
6.	1887	Grigore Cobălcescu	„Sorgintele minerale de la Călimănești-Căciulata”
7.	1888	Grigore Ștefănescu	„Lacurile sărate din Câmpia Română”
8.	1895	M. Drăghiceanu	„Studii asupra hidrologiei subterane din punctul de vedere al alimentării orașelor din România Mare, cu privire specială asupra alimentării Bucureștilor”
7.	1900	Al. Saabner-Tuduri	„Apele minerale și stațiunile climatice din România”
7.	1904	Al Saabner-Tuduri	„Hidroterapia medicală”
8.	1922	Anibal Theohari	Societatea de hidrologie și climatologie
9.	1923	Anibal Theohari	Primul institut de cercetare din țară
10.	1923	M. Piery	„Les stations balnéaires et les eaux minérales de Roumanie. Aperçu sur les stations climatiques”
11.	1928	Anibal Theohari	Congresul Internațional de talasoterapie de la Constanța și București
11.	1931	M. Sturza	Catedră de Balneologie și Fizioterapie la Cluj-Napoca
12.	1934	Anibal Theohari	„Tratatul de terapeutică”
13.	1935	Gh. Băltăceanu	Catedra de balneologie și dietetică din București
14.	1936	***	Organizația Națională a Turismului
15.	1949	Gh. Băltăceanu	Institutul de balneologie și fizioterapie din București
16.	1960	***	Conferința de Balneologie de la Mangalia
17.	1971	***	Congresul Internațional de Talasoterapie de la Eforie Nord
18.	1975	***	Congresul Național de Balneologie

Sursa: Berlescu, 1982, Dumitrescu, 1984

În plus, în anul 1931 se instituie prima Catedră de Balneologie și Fizioterapie la Facultatea de Medicină din Cluj-Napoca, sub coordonarea profesorului M. Sturdza, iar în 1935 apare prima Catedră de Balneologie și dietetică din București, acțiune întreprinsă de Prof. Gh. Băltăceanu (Berlescu, 1982).

Punctul culminant al dezvoltării întregului fenomen turistic românesc este reprezentat de înființarea, în 29 februarie 1936, a Organizației Naționale a Turismului ce va avea rol hotărâtor în punerea la punct a ofertei turistice primare (potențialul natural, antropic, baza materială turistică) dar și în ceea ce privește aspectele de promovare, informare turistică.

f) Perioada cuprinsă între 1946 și 1960

Scenariul de după primul Război Mondial se repetă și după cel de-al doilea, atunci când se înregistrează o scădere drastică a eficienței social-economice, inclusiv a turismului curativ. Baza materială a stațiunilor existente este serios afectată, însă starea turismului curativ românesc se complică în anul 1948, atunci când are loc naționalizarea mijloacelor de producție, ce duce la dispariția unor stațiuni și la întârzierea reabilitării altora (Ciangă, 1997).

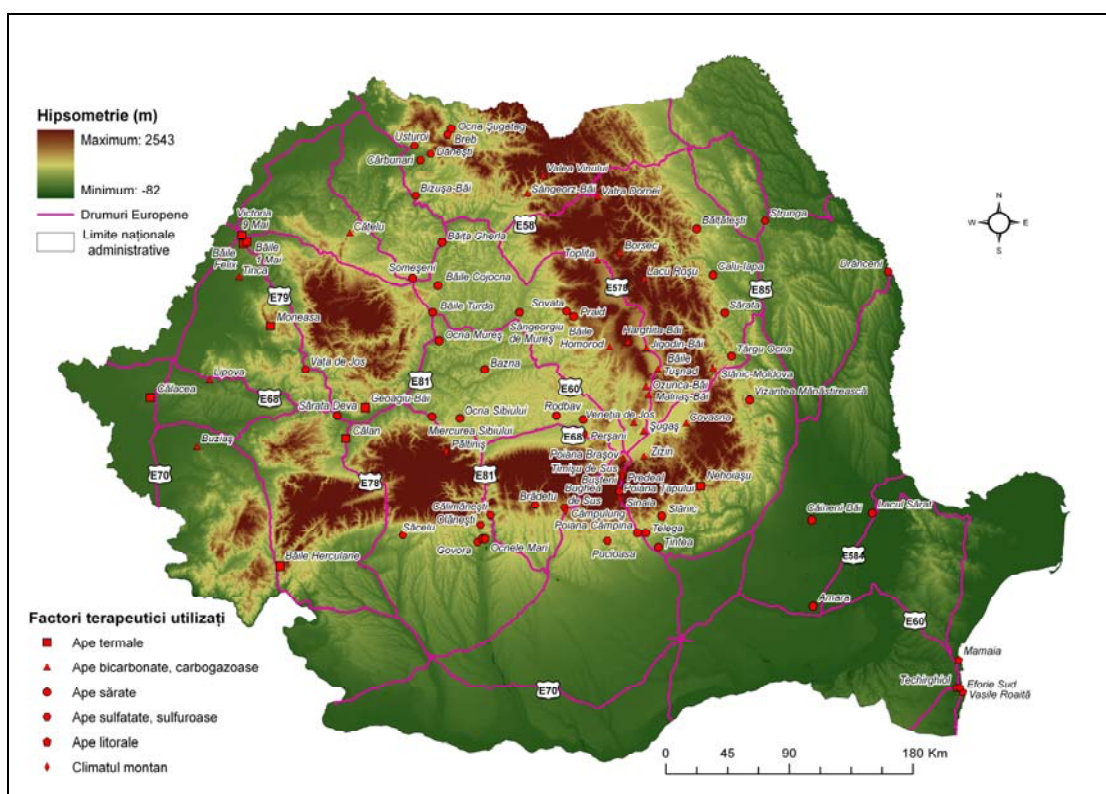

Fig. 18. Repartiția teritorială a stațiunilor existente în perioada 1945-1960- reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

g) Perioada cuprinsă între anii 1961-1975

O redresare a situației se observa începând cu anul 1960, atunci când se înființează stațiunea Poiana Brașov, când se începe derularea investițiilor în zona litorală fiind modernizate stațiunile Mamaia, Eforie, Mangalia și edificate Olimp, Neptun, Jupiter, Cap Aurora, Venus, Saturn, Năvodari, Costinești, și când sunt extinse și readaptate cererii turistice stațiunile balneoclimaterice și cele climaterice. În plus, în această perioadă apar noi stațiuni balneare,

precum „Amara, Lacul Sărat, Călacea, Timiș, I Mai, Marghita, Boghiș, Buzuș, Ocna Șugatag”, dar și stațiuni climaterice ca și „Borșa, Durău, Izvorul Mureșului, Pârâul Rece, Mogoșă-Șuior, Piatra Fântânele, Bălea Lac, Soveja, Râncea, Straja, Băișoara” (Ciangă, 1997, p. 20-21).

Punctul culminant al acestei perioade este marcat de înființarea, în anul 1971, a Ministerului Turismului, care a reușit să creeze din turism o adevărată ramură economică. Acest interval temporal reprezintă și perioada de maximă eficiență, acum punându-se accent pe dezvoltarea infrastructurii turistice (baza de cazare, de alimentație, agrement) (Ciangă, 1997).

h) Perioada cuprinsă între 1976 și 1990

După anul 1975, investițiile în turism sunt tot mai reduse, iar baza materială înregistrează o degradare continuă. Stațiunile balneoclimaterice și cele climaterice sunt intens afectate, iar ca o cauză a acestor aspecte, sosirile turistice cunosc o scădere drastică. Un aspect pozitiv, de după 1980, coincide cu unele modificări timide referitoare în regimul construcțiilor din stațiunile balneoclimaterice (evitarea dezvoltării haotice), dar și cu apariția unor firme turistice private ce joacă rol de intermediar între turist și destinația turistică (agenția de turism) (Ciangă, 1997).

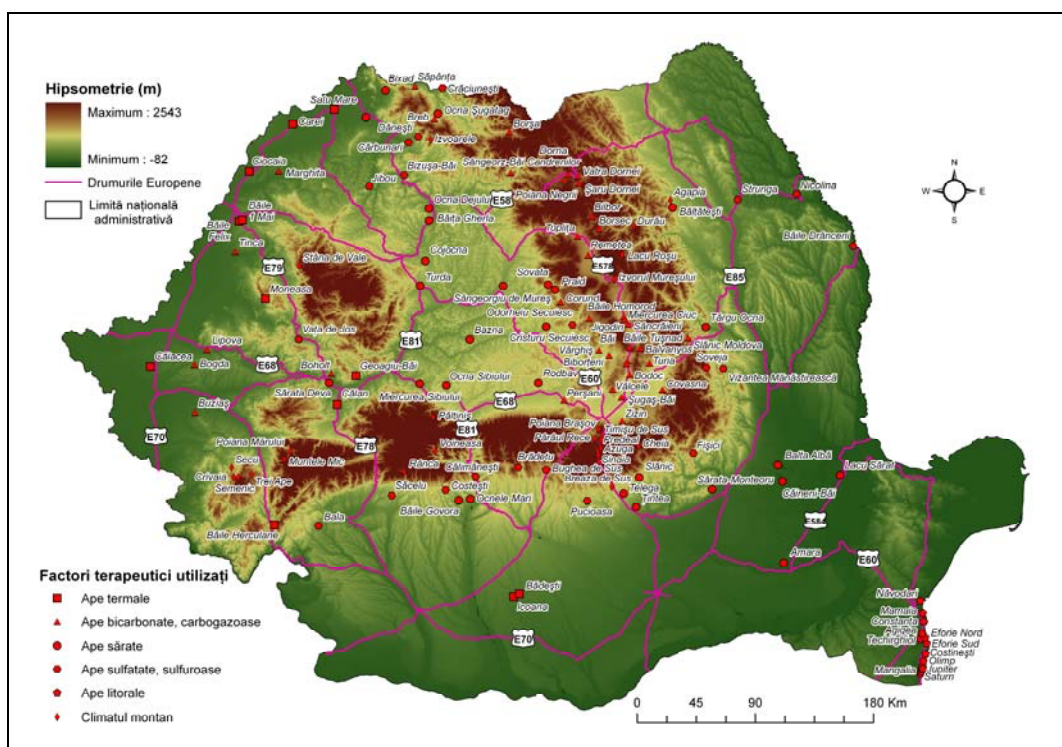

Fig. 19. Repartiția teritorială a stațiunilor existente în România în perioada 1976-1990-reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

i) Perioada cuprinsă între 1990 și prezent

După 1990, se observă un proces accentuat de deteriorare a vieții social-economice la nivelul întregii țări, ce resimțit din plin și de sfera turismului, cea mai afectată componentă fiind

baza materială (baza de cazare, de agrement, infrastructura de transport) a cărei proces de extindere încetează, iar cea existentă cunoaște un fenomen de depreciere. Componenta cea mai afectată s-a dovedit a fi baza de cazare care, din cauza uzurii fizice și morale, s-a confruntat cu o scădere a capacității sale funcționale. Necorespunzând noilor standarde, readaptarea bazei materiale la nivelul actualelor cerințe implică costuri exorbitante care, de cele mai multe ori, sunt mai mari decât în situația în care se dorește ridicarea unor noi stabilimente (Ciangă, 1997).

Încasărilor din turism, aflate în continuă scădere din cauza degradării nivelului de trai și a creșterii absurde a prețurilor, se oglindesc în imaginea stațiunilor balneare, climaterice și balneoclimaterice care nu mai beneficiază de reabilitări, remodelări pentru îmbunătățirea condițiilor de efectuare a tratamentelor (Ciangă, 1997).

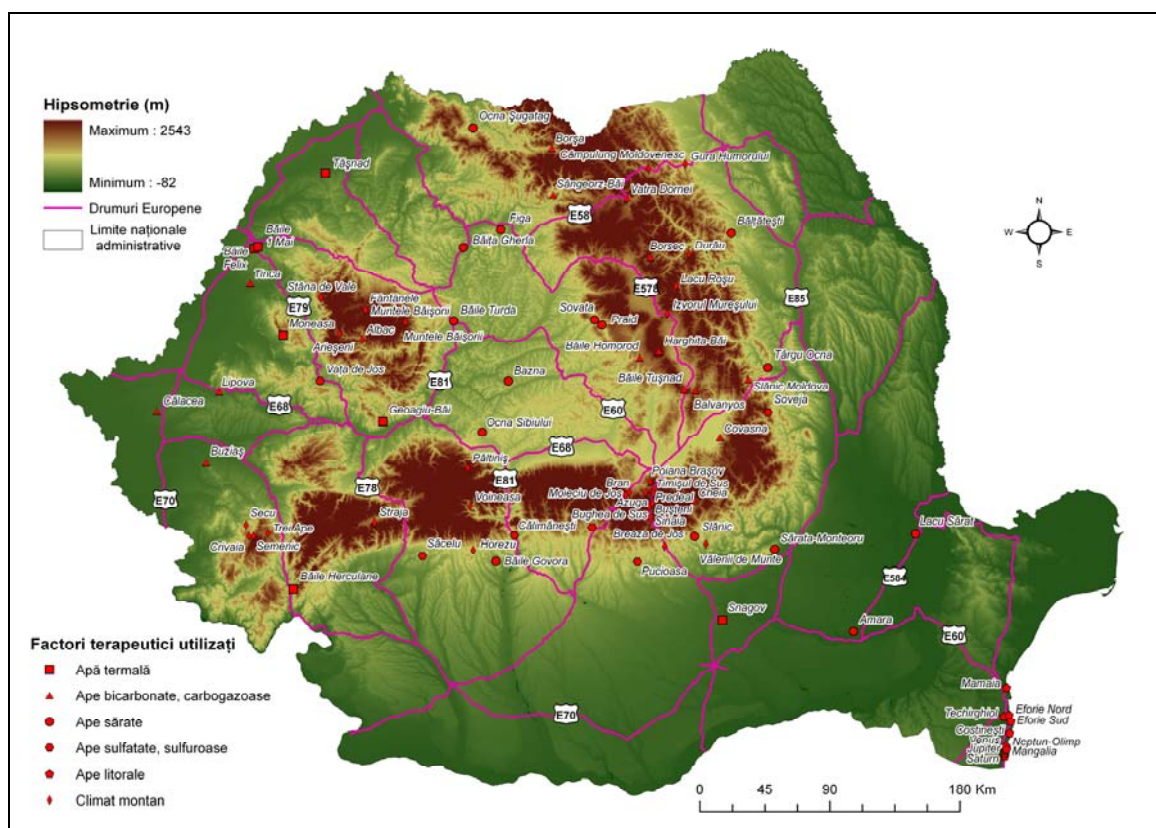

Fig. 20. Repartiția teritorială a stațiunilor existente în România, în prezent-reprezentare cartografică cu actualele drumuri europene

Pe fondul lipsurilor de fonduri care ar putea stopa acest proces de degradare a turismului românesc, au existat inadvertențe între Ministerul Turismului și Ministerul Sănătății cu privire la modul de funcționare a stațiunilor balneoclimaterice. Pentru o mai bună gestionare și eficiență a activităților din cadrul acestor resorturi, Ministerul Sănătății propune funcționarea unui singur tip de turism (curativ), existența unui profil monofuncțional, recomandare care nu reprezintă o soluție pentru o problemă care persistă la nivel național: sezonalitatea. În același timp, Ministerul Turismului sugerează un caracter plurifuncțional al stațiunilor, care să coincidă cu existența mai

multor tipuri și forme de turism, pentru a oferi turiștilor-pacienți un sejur cât mai diversificat, complex. Așadar, pe lângă efectuarea tratamentului (balneatie+odihnă), turistul are oportunitatea de a beneficia și de alte servicii (agrementale) în cadrul stațiunii, care se pot oferi pe întreg parcursul anului, cu condiția să se pătreze profilul dominant, în acest caz diminuându-se, la minimum, fenomenul sezonality (Ciangă, 1997).

Conform diagramei de mai jos, numărul cel mai mare al stațiunilor românești cu profil curativ corespunde cu perioada cuprinsă între 1919 și 1945, interval temporal în care turismul montan a cunoscut o dezvoltare fără precedent, fenomen ce s-a concretizat în apariția unor stațiuni montane ce au valorificat valențele curative ale bioclimatului local, situație neatinsă nici în momentul de față.

Analizând situația turismului curativ românesc din anul 1945, se poate afirma faptul că declinul acestuia a început după cel de-al doilea război mondial și continuând până în prezent.

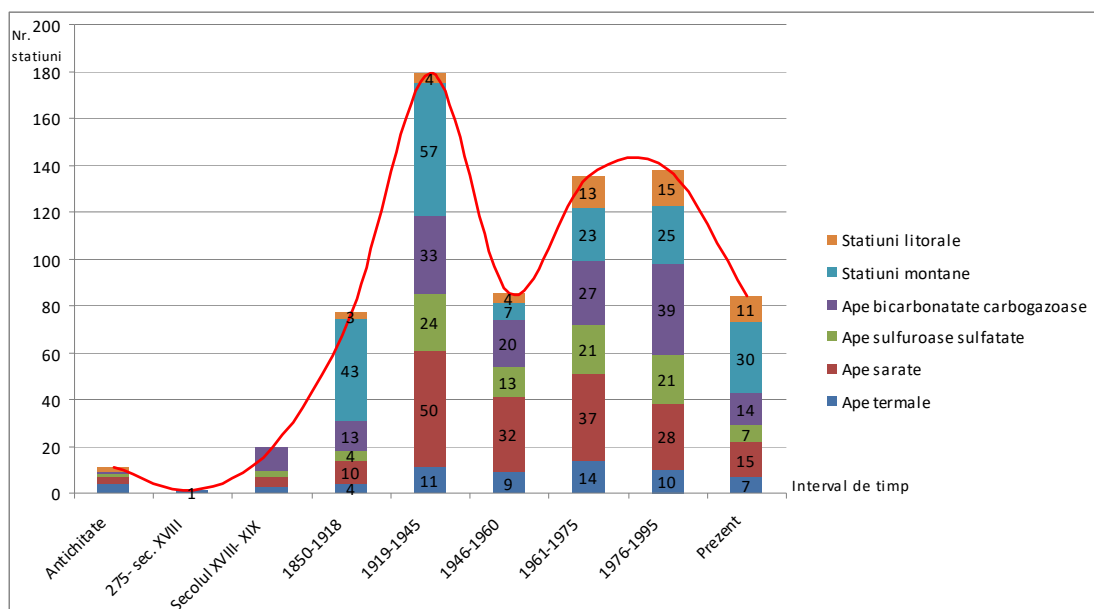

Fig. 21. Diagrama evoluției cantitative a stațiunilor turistice românești din Antichitate și până în prezent

2.2. Evoluția turismului curativ la nivelul celor trei localități luate în studiu

Evoluția turismului de pe teritoriul administrativ al *municipiului Moinești* este strâns legată de descoperirea și evoluția amenajărilor apelor minerale din Parcul Băi.

În prezent, acești factori terapeutici reprezintă cele mai importante resurse turistice deoarece valorificarea lor la maximum, ar duce la o relansare puternică a economiei localității. Ele constituie o adevărată comoară neglijată, dar care ar putea aduce prosperitate, bunăstare, sănătate, atât pentru locuitorii orașului, a celor din zonele limitrofe orașului, cât și din alte părți ale țării (Comănescu, 1960).

Descoperirea acestor izvoare se datorează unei alte resurse naturale care stă la temelia dezvoltării localității Moinești, apele minerale fiind descoperite descoperite cu ocazia săpării unui puț de țitei până la adâncimea de 300 m, în anul 1860 (Năstac, 1982).

Chiar dacă localnicii încep să folosească apa din 1885, abia în anul 1908 s-a construit o instalație rudimentară de băi minerale, urmând ca în anul 1909, primăria Moinești să obțină de la Societatea Română pentru Industrie și Comerțul cu Petrol terenul din Parcul Băilor pentru a începe demersurile de amenajare a izvoarelor. Astfel, se împrejmuiește parcul, se fac plantații cu arbori și se construiește o baracă ce conținea câteva cabine care deserveau la efectuarea băilor, ameliorându-se astfel condițiile de tratament pentru pacienți, printre aceștia enumerându-se și cunoscutul pictor român, Ștefan Luchian (Năstac, 1982).

Din dorința primăriei de a transforma Moineștiul într-o stațiune balneară, aceasta cere ajutorul a două institute de chimie din țară (din Iași și București) pentru a analiza apele minerale, însă, cu timpul, acestea și-au pierdut din prestigiu deoarece nu a existat o preocupare constantă pentru valorificarea lor, un exemplu elocvent în acest sens fiind acțiunea Primăriei Moinești din 1920 de a închiria terenul Parcului Băii, Cooperativei forestiere “Pietrosu”. Astfel, apele minerale au fost utilizate doar pentru profit, nefăcându-se amenajări în plus pentru valorificarea lor pentru tratament balnear (Năstac, 1982).

Însă, după declararea localității Moinești ca oraș (1921), autoritățile locale vor relua demersurile pentru a obține statutul de stațiune balneară. Un paradox a fost faptul că orașul era vizitat de numeroși turiști, unele documente precizând că în 1933, au trecut pe aceste meleaguri 152 de vizitatori, neluându-se în calcul localnicii și cei din satele aflate în vecinătate care făceau cură balneară (Apostu, 2005).

Era de așteptat ca izvoarele minerale din Parcul Băii să cunoască un mare succes marcat de o valorificare eficientă, odată cu recunoașterea Moineștiului ca și localitate balneo-climaterică de către Ministerul Sănătății și Ocrotirii Sociale, prin Decizia nr. 21192 din 5 iunie 1934, publicată în Monitorul Oficial nr.146/1934, însă nu a existat nici atunci o preocupare constantă pentru utilizarea lor, fiind de numeroase ori abandonate și apoi refolosite. În perioada iunie 1934-septembrie 1934 au fost înregistrate 311 persoane, din afara localității, venite la băi (Comănescu, 1960).

Este de amintit ca în zona izvoarelor, undeva lângă podețul de astăzi, a existat până către 1955, o baie evreiască pentru „*ritualurile de curățare trupestă de vinerea*” pe care o foloseau și cei de rit ortodox, ba chiar, în urma unei înțelegeri, li se dădea voie elevilor de la „Școala de băieți” să facă acolo baie o dată pe săptămână, mai ales duminica (Apostu, 2005).

În anul 1870, Parcul Băi se bucura de construcții riguroase ale unor amenajări de captare a izvoarelor minerale care curgeau de pe versanții ambelor maluri ale pâ râului, urmând apoi să se

care „*vetre de apă puturoasă până la un cazan unde țiganii dregeau de căldură*”. Apa încălzită se turna în uriașe căzi de lemn de nuc, așezate înăuntrul unor încăperi din scânduri de brad și suferinzii „*se îmbăiau acolo, care ce avea: reumatism, dureri de spate, picioare betege...*” (Apostu, 2000).

Amenajări cu un grad mai ridicat de complexitate din Parcul Bai, mai au loc abia între anii 1979-1984 când se prelungesc, se lătesc și se asfaltează aleile, se regularizează albia pârâului Gâzului prin lucrări de betonare și îndiguire a cursului acestuia, dispărând astfel Cascada Șoaptelor, o cădere naturală de apă de aproximativ doi metri, care exista undeva în valea din spatele hotelului aflat în construcție.

În perioada comunistă s-a construit „*Baia comunală*” vis-a-vis de Piața agroalimentară centrală care deservea tuturor locuitorilor și vizitatorilor dornici de cură balneară. În anul 1981 s-au efectuat 8339 de băi, cele mai multe realizându-se în lunile iulie și august (Năstac, 1982).

Un pas important în valorificarea izvoarelor minerale a fost reprezentat de ridicarea unui hotel specific care dispunea în 1980 de 30 locuri. În același an sursele spun că hotelul a cazat un număr total de 8758 persoane, însă nu toate au avut ca scop urmarea unui tratament balnear. Soarta hotelului a fost una de scurtă durată, întrucât în următorul an, acesta s-a desființat, iar clădirii i s-a dat o altă destinație: „*Atelier de mică industrie a Întreprinderii de gospodărie locală*” (Apostu, 2000).

Patru ani mai târziu, institutul de Economia Comerțului Interior și a Turismului a efectuat un studiu pe baza unui sondaj de opinie privind importanța apelor minerale din localitatea Moinești. Rezultatul acestor studii a constatat în necesitatea extrem de mare a valorificării lor cu ajutorul unor amenajări adecvate. Mulți foști pacienți au afirmat cu tărie faptul că apele minerale de la Moinești s-au dovedit mai eficiente în tratarea lor, decât cele de la Băile Herculane sau Felix.

În 1989 Baia comunală a fost desființată, acest fapt aducând numai lucruri negative populației orașului și a locuitorilor din zonele învecinate care puteau beneficia de tratament balnear, însă începe totodată construirea unui nou hotel de 8 etaje, cu 50 de camere, dotat cu o bază de tratament în scopul valorificării apelor minerale, însă sfârșitul epocii comuniste a făcut ca lucrările de construcție să stagneze până în prezent, hotelul neputând fi dat spre folosință. Pentru a acorda o șansă dezvoltării turismului, clădirea a fost scoasă la licitație de autoritățile locale cu un preț minim de 200.000 lei. În cele din urmă, hotelul nefinalizat a fost cumpărat de doi întreprinzători din București care au promis ca hotelul va fi dat în folosință într-un timp scurt. Însă, lucrările de finalizare au întârziat să apară din cauza faptului că cei doi asociați au intrat într-un proces de judecată (Primăria Moinești).

În anul 2012, autoritățile publice locale au reușit să implementeze cu succes proiectul „Promovarea potențialului turistic al municipiului Moinești” ce a avut patru surse de finanțare: Programul Operațional Regional, Axa 5 „Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului”, DMI 5.3 „Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică, Op 5.3.c „Dezvoltarea și consolidarea turismului intern prin sprijinirea promovării produselor specifice și a activităților de marketing specifice” (<http://www.proiecte-structurale.ro/Proiecte/Promovarea-potentialului-turistic-al-municipiului-Moinesti--pID16091.html>).

Proiectul a urmărit valorificarea și promovarea elementelor potențialului turistic cu specific local (Festivalul de cultură și artă, Festivalul de Etnografie și folclor, Turism balnear și de agrement, turismul balnear și de agrement, turismul cu tematică istorică și religioasă), pentru a pune bazele unui set de produse turistice care vor contribui la creșterea profitului obținut din turism, iar treptat, la transpunerea acestui domeniu în lista activităților economice prioritare municipiului.

Eficiențizarea turismului balnear și de agrement a constat mai ales în proiectul intitulat „Modernizarea și amenajarea Parcului Băi în Municipiul Moinești”, cofinanțat din Fondul European pentru Dezvoltarea Regională, prin Programul Operațional Regional 2007-2013, Axa prioritară 1 „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor- poli urbani de creștere”, Domeniul major de intervenție 1.1. „Planuri integrate de dezvoltare urbană”, sub-domeniul: „centre urbane”, în baza contractului de finanțare nr.1972/22.07.2011 încheiat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului în calitate de Autoritate de Management și cu Agenția pentru Dezvoltare Regională, în calitate de Organism Intermediar pentru implementarea acestui program, ce a deținut ca obiectiv specific „creșterea gradului de confort al cetățenilor municipiului Moinești prin modernizarea și amenajarea parcului Băi cu o suprafață de 3,84 ha” prin reabilitarea aleilor și construirea altora, plantarea a 110 arbori, amplasarea a 85 de bănci de ședere, 150 coșuri de gunoi stradal, 100 stâlpi de iluminat, 4 toalete ecologice și un loc de joacă pentru copii (<http://parc-bai-moinesti.com/prezentare.html>).

Începuturile fenomenului turistic din *Târgu Ocna* se leagă de descoperirea izvoarelor minerale din cadrul arealului viitoare stațiuni Băile Nastasache, așezată în nord-vestul actualului oraș, pe arealul Parcului Măgura, la poalele muntelui ononim, ale căror primă menționare datează din 1846, atunci când revista „*Albina românească*”, anunța deschiderea a „două fântâni de apă minerale, de curand descoperite în mahalaua Târgului Ocna”. Primele analize chimice asupra acestor ape s-au efectuat în 1846 de către doctorul Aga C. Vârnăv și farmacistul Pavlovici, însă abia în 1883, doctorul Samuel Konya publică analiza chimică a tuturor celor 7 izvoare.

Alte analize asupra apelor au fost efectuate în 1888 de către medicul-inspector al stațiunilor balneoclimaterice, atunci când izvoarele au fost cumpărate de primărie, spațiul verde aferent devenind grădina publică, și în 1894 de către chimistul V. Buțureanu de la Institutul de Chimie din Iași (Saabner, 1906).

Fig. 22. Băile Nostasache- lustrație
Sursa: <http://www.okazii.ro>

După 1890, autoritățile publice locale asigură iluminatul parcului și a construcțiilor existente, cu lămpi de ulei, construiesc un dig de aliniere a izvoarelor, iar cu această ocazie pun la punct și sistemul de captare. După amenajările realizate, atât parcul, izvoarele minerale, cât și cazinoul, devin centru de atracție pt tot mai mulți vizitatori (Stoica, 2008, p. 75).

În anul 1894, V. Buțureanu a realizat cea mai completă analiză a apelor minerale de până atunci, identificând mai multe elemente chimice comune în apele celor șapte izvoare, analiză ce a avut un rol hotărâtor în atribuirea localității Târgu Ocna statutului de stațiune balneoclimaterică (Saabner, 1906).

În 1912 apar primele băi organizate (40 cabine și 70 căzi), apa de izvor fiind încălzită cu ajutorul pietrelor de râu înfierbântate, iar în zona centrală existau trei hoteluri, din care unul, în 1900, avea 52 camere, dotări ce au transformat parcul într-un complex balneoclimateric.

În primul război mondial, stabilimentul balnear a fost distrus, dar odată cu redobândirea titlului de stațiune balneoclimaterică, s-a construit unul nou între anii 1927 -1936, care funcționa doar în timpul verii. În aceeași perioadă s-au amenajat și izvoarele cu ape minerale, iar turiștilor și se asigurau cazarea în hotelurile Regal și Parc.

După cel de-al doilea război mondial, în ceea ce privește baza materială turistică, stațiunea enumera un stabiliment de băi cu 14 cabine, un teren de fotbal, baschet, cinematograf (Morariu, 1955).

Climatul de salină a fost pentru prima dată valorificat turistic între 1974 și 2005, atunci când într-una dintre mine a fost amenajată prima bază de turism a Salinei Târgu Ocna, numită Sanatoriu, unde la adâncimea de 130 metri se tratau boli precum nevroze, maladii provocate de poluare, sindromul de suprasolicitare, cele asmatoforme. În plus, pe lângă posibilitatea de tratament, turiștii aveau șansa să viziteze Muzeul Sării ale cărui exponate ofereau informații și dovezi despre geneza, exploatarea și prelucrarea sării (<http://www.salina.ro/istoric.html>).

În anul 1966 s-au demarat lucrările pentru deschiderea minei „Trotuș” ceea ce avea să devină principalul sanatoriu din Târgu Ocna. Imediat după inaugurare (1970), încep lucrările pentru mărirea ei, în anul 1984 inaugurându-se galeria Unirea. Opt ani mai târziu, se construiește o biserică la 240 metri sub pământ ce poartă hramul Sfintei Varvara, ocrotitoarea minerilor, edificiu religios ce va duce la creșterea gradului de atractivitate turistică a minei (<http://www.salina.ro/istoric.html>).

Dupa 108 ani din momentul atribuirii titlului de stațiune de interes local, prin Hotărârea Guvernului nr. 1122/10 octombrie 2002, Târgu Ocna este atestată ca stațiune turistică de interes național.

Din anul 2005, mina Trotuș trece prin lucrări de modernizare din punct de vedere turistic, amenajându-se terenuri de sport (baschet, mini-fotbal, tenis de câmp, tenis de masă), spații de joacă pentru copii, puncte de vânzare a produselor alimentare, salon cu patru paturi și aducându-se aparatură de specialitate pentru intervenții de urgență. De asemenea, este angajat personal format dintr-un cadru medical și un profesor de sport care întocmesc programul de tratament al turiștilor-pacienți (<http://www.tirguocna.ro/index.php/turism/60.html>).

Un pas important în evoluția turismului din Târgu Ocna a avut loc în anul 2005, atunci când autoritățile publice locale au obținut finanțare europeană pentru proiectul „Dezvoltarea infrastructurii pentru valorificarea și promovarea potențialului turistic al stațiunii de interes național Târgu Ocna, județul Bacău”, în cadrul căruia Parcul Măgura a trecut printr-un proces de modernizare *„ce s-a concretizat în amplasarea unor bănci de ședere, în reabilitarea aleilor, în ridicarea unui centru SPA dotat cu o bază de tratament, unde se pot aplica fizioterapia, kinetoterapia, electroterapia, băi galvanice, împachetări cu parafină, dietoterapie, masaj recuperatorii, dușuri subacvatice, tratamente cu aerosoli, drenaje limfatice, în amenajarea izvoarelor minerale (îmbunătățirea condițiilor tehnice de exploatare, stocare și distribuție) și a fost înființat un centru de informare turistică”* (Plan Strategic de Dezvoltare Durabilă 2007-2013 și linii directoare 2014-2020 pentru stațiunea Târgu Ocna).

Față de celelalte două centre urbane, localitatea Slănic Moldova a apărut și s-a dezvoltat datorită resurselor minerale care au consacrat fenomenul turistic. Dacă municipiul Moinești a cunoscut înflorire economică grație exploatării petrolului, iar orașul Târgu Ocna s-a dezvoltat pe

baza exploatării depozitelor de sare, economia actualii stațiuni Slănic Moldova s-a bazat, încă de la început, pe utilizarea apelor minerale ale căror compoziție chimică variată și eficiență terapeutică au fost recunoscute și peste hotare.

După aproximativ jumătate de secol de la prima atestare documentară a acestor locuri (1 ianuarie 1757) de către Constantin Racoviță, se descoperă primul și al doilea izvor din Slănic Moldova, dovezi elocvente în acest sens fiind mărturiile scriitorului Wilhelm de Kotzebue: „*Un vânător gonea în anul 1801 un cerb prin valea Slănicului [...]. El căzu ostenit pe-o stâncă, când deodată vede țâșnind un izvor din stâncă cu o apă ce lasă urmă gălbuie [...]. Prietenii recunosc că apa este minerală și că în străinătate este întrebuințată spre tămăduirea boalelor [...], iar pe când, pentru întâia dată de la facerea lumii, se aude răsunând securea în această sălbăticie, mai descoperă un al doilea izvor mineral alături de cel dintâi, dar deosebit de acesta la gust și la față*” (Nicoară & Bușnea, 1981, p. 32).

În perioada 1804-1807, același vânător, Mihalache Spiridon, descoperă izvoarele 3,4,5, reușind să amenajeze drumul către ele, în așa fel încât să prezinte accesibilitate pentru cei care doreau să se trateze. Până în anul 1808 apele minerale au reușit să atragă numeroși vizitatori din „*întreaga Moldovă*”, dornici să urmeze tratamente pe baza acestora, moment care a coincis cu aducerea în zonă a 12 familii de țărani ce lucrau în ocnele de sare, pentru a avea grijă de izvoare, în zonă neexistând locuitori (Nicoară & Bușnea, 1981, p. 32).

Prima amenajare axată pe valorificare apelor minerale este realizată de același vânător care, în 1810, în proximitatea acestora, construiește un lăcaș de cult, iar în jurul acestui edificiu ridică locuințe și băi speciale pentru persoanele care doreau să urmeze tratament. Până în anul 1820, pe valea Slănicului existau 40 camere, iar numărul vizitatorilor era într-o continuă creștere grație răspândirii rapide a eficienței terapeutice ale izvoarelor. Modul de preparare al băilor era același ca și în cazul celorlalte două localități, prin încălzirea apei minerale cu pietre incinse (Nicoară & Bușnea, 1981).

Fiindcă populația locală și numărul vizitatorilor erau într-o continuă creștere, în 1840, serdarul Mihalache Spiridon reușește să imprime pe harta turistică a Moldovei stațiunea Feredeile Slănicului, exemplu luat de fiul său care întemeiază, mai târziu, în aval, la confluența pârâului Slănic cu Troțușul, stațiunea Băile Nastasache (Tăutu, 1934).

În 1844 este descoperit cel de-al șaselea izvor, iar oferta balneară și tipurile de tratament se diversifică grație compoziției chimice ce diferă de la izvor la izvor (Tăutu, 1934).

Odată cu trecerea în domeniul public a stațiunii, sub administrația Epitrofiei Sf. Spiridon din Iași, se descoperă izvorul 7, toate aceste surse hidrominerale trecând printr-o serie de analize chimice complexe realizate de farmaciștii Zotta și Abrahamfi și chimiștii Schnell și Th. Stenner în 1852. Studiile întreprinse pe baza acestor analize au scos la iveală faptul că apele de la Slănic

pot fi comparate cu cele ale mai multor stațiuni europene: Vichy, Aix-la-Chapelle, Marienbad, Krahnchen (Nicoară & Bușnea, 1981).

Apele izvoarelor minerale se bucurau de o notorietate din ce în ce mai mare, însă baza materială era modestă și degradată din punct de vedere fizic, între 1840 și 1851 nerealizându-se din partea Epitropiei nicio lucrare de reabilitare, diversificare, modernizare (Tăutu, 1934).

După doar câțiva zeci de ani de la descoperirea primului izvor se descoperă cel de-al optulea (numărul 1 bis), cel de-al nouălea (numărul 8), iar Epitropia Casei Sf. Spiridon din Iași reușește ca stațiunea să devină cea mai cunoscută din întreaga țară (Tăutu, 1934).

Datorită compoziției chimice variate și a eficacității terapeutice, în 1881, apele izvoarelor 1, 3, 4 obțin medalia de argint la o expoziție internațională de balneologie din Frankfurt, iar în 1883, aduc în vitrina Slănicului încă o medalie de aur la o expoziție în Viena, sporind cu mult notorietatea stațiunii pe plan intern și internațional (Ciangă, 2007).

Începând cu anul 1884, baza materială a stațiunii cunoaște o îmbunătățire fără precedent prin strămutarea locuințelor în aval de râul Slănic și construirea în locul acestora a unor unități de cazare precum hotelurile Racoviță (180 camere), Dobru, Central, Zimbru, Puf, Cerbu (91 camere), Nemira, La Trei Fagi, Mic, vilele Gheorghiu, Codrescu, Brâdză, Stelorian, Avramescu, Scurtu, Smera, Sion, Marțian, Ruja, Petrescu, Munteanu, Anastasiu, un cazinou cu sală de teatru, de concert și de cură, o uzină electrică proprie și un sistem inhalator-pulverizator și instalații de băi moderne, iar în centrul stațiunii se amenajează parcul central de astăzi și o seră, urmând ca în 1895, Slănicul să fie iluminat electric (Șaabner, 1906).

Ca urmare a participării la mai multe expoziții internaționale de balneologie, apele minerale de la Slănic obțin în 1889 la Paris, 1894 la București și în 1900 iarăși în capitala Franței, medalii de aur, trofee ce au crescut considerabil prestigiul stațiunii, fiind denumită *“Perla Moldovei”* (Ciangă, 2007).

În anul 1904 se descoperă și cel de-al zecelea izvor (numărul 8 bis), până la începutul primului război mondial existând 17 izvoare și întrebuițându-se 10: izvorul nr. 1 (Mihail), nr. 2 (Sfânta Magdalena), nr. 3 (Sfânta Maria), nr. 4 (Sfânta Ana), nr. 5 (Sfântul Pantelimon), nr. 6 (Alecă Ghica), nr. 7 (Sfânta Aglaia), nr. 8 (Sfinții Constantin și Elena), nr. 9 și nr. 1 bis (Alexandru) (Șaabner, 1906).

În ceea ce privește capacitatea de cazare, stațiunea, înainte de primul război mondial, enumera 9 hoteluri, 13 vile și un număr total de camere de 875 (Șaabner, 1906).

Fiind așezată la granița de vest a țării, efectele primului război mondial și-au pus amprenta cu desăvârșire asupra bazei materiale din stațiune, hotelurile, vilele, instalațiile balneare fiind aproape în totalitate distruse. În timpul războiului aproape toate clădirile au fost ocupate de trupele germane, pierzându-și astfel funcția turistică, iar la sfârșitul conflagrației

mondiale, înainte de retragere, nemții au incendiat orice construcție, inclusiv izvoarele cu apă minerală (Nicoară & Bușnea, 1981).

Perioada interbelică nu a fost una propice pentru Slănic Moldova, reconstrucția ei având loc după aproximativ 10 ani de la finalul marelui război, din cauza întârzierii revirimentului economic la nivel național. Astfel, tocmai în anul 1927 uzina electrică proprie și biserica sunt refăcute, iar în 1933 este reabilitat hotelul Racoviță, Casa Administrației băilor cu 19 camere, Hotelul Dobru cu 14 camere, Cazinoul, se ridică hotelul Central cu trei etaje, se captează noi izvoare, se refac conductele de alimentare cu apă potabilă (Nicoară & Bușnea, 1981; Tăutu, 1934).

O nouă perioadă de înflorire pentru Slănic Moldova începe după procesul de naționalizare a stațiunilor balneoclimaterice din 1948, atunci când întreaga infrastructură tehnico-edilitară și baza materială turistică cunoaște o revigorare și o diversificare fără precedent: se instalează conducte pentru alimentare cu apă curentă și gaz, se construiesc noi unități de cazare și se îmbunătățește confortul în cadrul celorlalte, în 1964 apar hotelurile Perla și Flora, Casa de odihnă și tratament Dobru, pensiunea Nemira, se instalează un releu de televiziune, în centru stațiunii este ridicat un complex alimentar și unul meșteșugăresc, se construiește Casa de cultură dotată cu bibliotecă și club, Galeria de Artă, Teatrul Popular și Universitatea Populară, se ridică un cinematograful, se amenajează diverse terenuri pentru practicarea anumitor sporturi, se modernizează sanatoriul balnear, se construiește o policlinică medicală balneară, se modernizează sistemul de captare al izvoarelor minerale, se amenajează o mofetă, se angajează un personal medical de specialitate, toate aceste măsuri reușind să aducă anual peste 60.000 de vizitatori, iar Slănicul să fie declarat stațiune de interes internațional în 1974 (Nicoară & Bușnea, 1981).

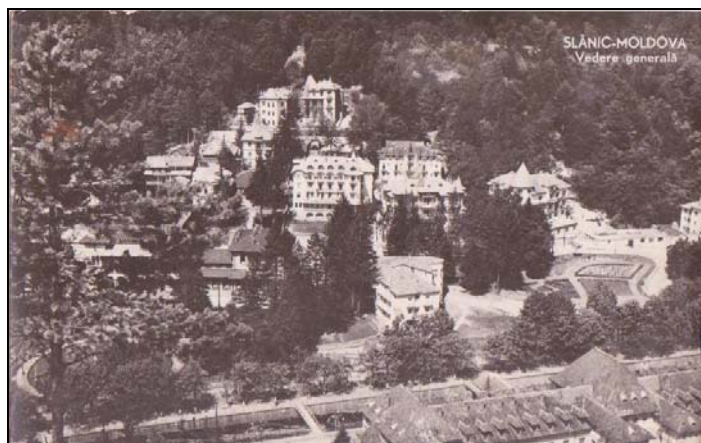

Fig. 23. Slănic Moldova- vedere generală (1960)

Sursa: www.cartipostale.blogspot.com

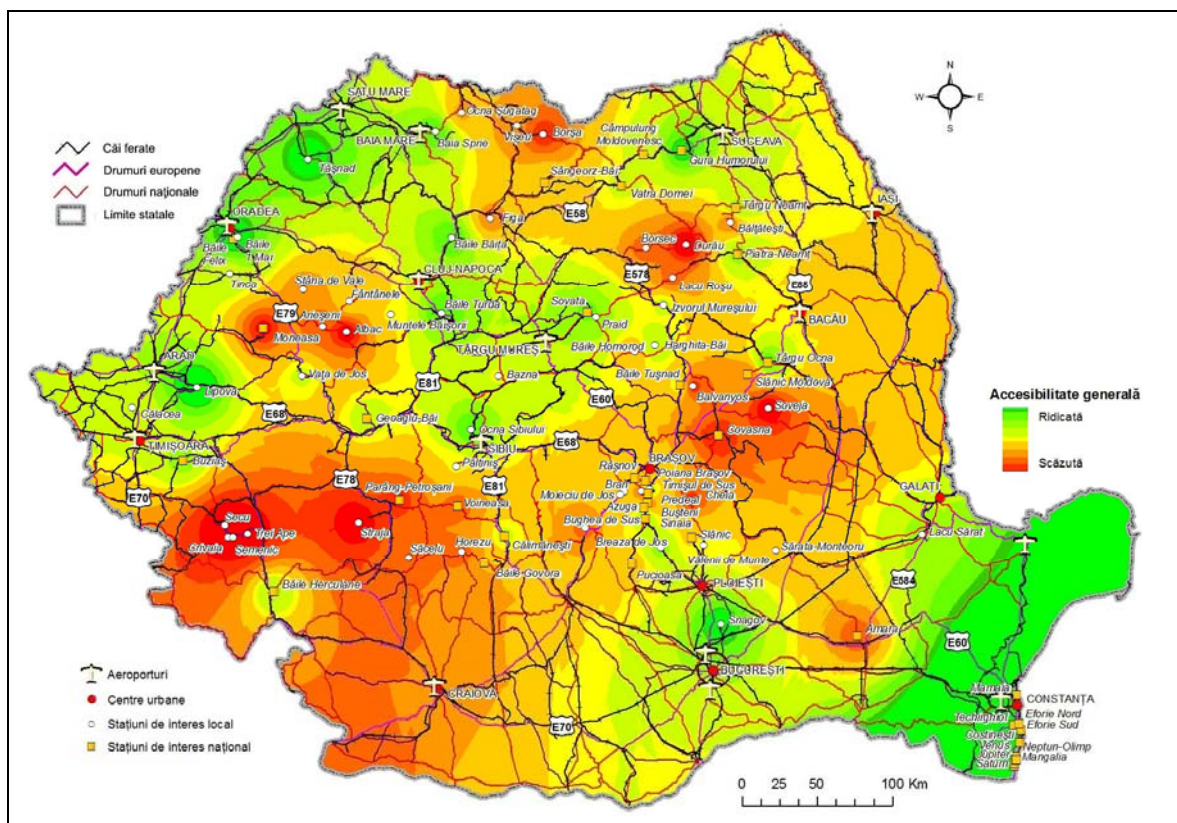
3. PROBLEMATICA STAȚIUNILOR BALNEARE, CLIMATERICE ȘI BALNEOCLIMATERICE DIN ROMÂNIA

În momentul actual, pe teritoriul României, conform Hotărârii de Guvern nr. 852 din 13 august 2008, există 37 stațiuni de interes național și 46 stațiuni de interes local ale căror apariții se datorează existenței unor factori de cură cu valori terapeutice recunoscute de instituțiile de specialitate (ape minerale, termale, lacuri terapeutice, mofete, microclimat de salină, apă marină, bioclimatul local).

Având un loc aparte în cadrul ofertei turistice standard a unei stațiuni, nivelul de valorificare a acestor factori de cură este dictat tocmai de gradul de accesibilitate, atributele cantitative și calitative ale elementelor din baza materială turistică, de personal și de acțiunile ce țin de promovare, lipsa diversității ofertei turistice.

3.1. Gradul de accesibilitate

Gradul de accesibilitate a tuturor stațiilor de interes local și național din România a fost reliefat și corelat cu baza materială de cazare, respectiv circulația turistică, într-un studiu al subsemnatului în care s-a ținut cont de infrastructura de transport rutier, feroviar și aerian (Gaman & Răcășan, 2015).

Rezultatele au reliefat faptul că 42 dintr-un număr total de 90 de stațiuni prezintă valoare sub medie a gradului de accesibilitate, majoritatea acestora fiind poziționate în Munții Apuseni, grupa nordică a Carpaților Orientali, partea de nord a grupei centrale a Carpaților Orientali, în Carpații Curburii, Câmpia Bărăganului, zona Olteniei, partea vestică a Carpaților Meridionali, Subcarpații Getici.

Stațiunile balneare, climaterice și balneoclimaterice prezintă o situația aparte, întrucât acestea au apărut și s-au dezvoltat acolo unde s-au identificat factori terapeutici, neținându-se cont de contextualizare, distanța față de artere importante, centre emițătoare. Însă, odată cu dezvoltarea economică a societății contemporane, factorul distanță capătă o importanță din ce în ce mai mare în alegerea destinației. Astfel, se recomandă investiții serioase asupra infrastructurii de transport a stațiunilor ce prezintă vicisitudini din acest punct de vedere.

3.2. Baza materială specifică și conexă turismului curativ

Oferta turistică derivată compusă din structurile de cazare, alimentație, tratament, agrement suferă din punct de vedere cantitativ, calitativ și tipologic. În acest sens, baza materială a structurilor hoteliere și a celor de tratament suferă un proces de deteriorare (avansată pt unele cazuri unde baza materială se păstrează într-o stare de conservare precară), întrucât investițiile sunt minimale din cauza intervenției necorespunzătoare a statului și a profitului mic pe care îl înregistrează prestatorii de servicii turistice. Uzura fizică și morală au dus la scăderea capacității de cazare, iar eventualele măsuri în vederea restaurării și modernizării ei sunt costisitoare și dificil de întreținut.

Această vicisitudine cu care se confruntă baza materială persistă nu doar în cadrul stațiunilor, ci se extinde și la nivelul centrelor urbane pe care le adăpostesc, fațadele, căile de comunicație, parcurile, spațiile verzi fiind afectate la nivel de estetic și calitate. La nivelul tuturor stațiunilor turistice din România se impune ca o necesitate regenerarea urbană ce contribuie la recrearea identității teritoriului. Se poate vorbi de o nevoie stringentă a unui mediu urban bine îngrijit, adoptându-se măsurile de amenajare din rândul stațiunilor europene cu tradiție balneară, precum Baden-Baden, Karlovy-Vary, Abano Termen, Badgastein. Elocventă în acest sens este apa folosită nu doar pentru agrement (piscine încălzire, centre spa și cele termale cu caracter ludic, aquaparcuri), ci și pentru decor (fântâni, lacuri, râuri). Spre exemplu, un oraș termal se cuvine să dețină izvoare minerale, patrimoniul construit de nivel calitativ înalt, un parc balnear, un mediu cât mai puțin poluat prin punerea la dispoziția turiștilor mijloace de locomoție nepoluante, evitându-se deplasarea cu mașina (Benabdallah & Tomatis, 2009).

În schimb, investițiile modeste care se înregistrează sunt îndreptate către construirea unor echipamente termale cu caracter ludic, fără să facă obiectul unor studii de piață serioase și fără a avea dimensiunile adecvate.

Baza materială de alimentație are un rol important în cadrul unei stațiuni deoarece participă la întregirea serviciilor de tratament, însă împarte aceeași stare de declin cu cea de cazare. Problema specifică reiese din faptul că majoritatea stațiunilor se confruntă cu lipsa meniurilor dietetice, îmbogățite cu fructe și legume, produse lactate, majoritatea turiștilor pacienți care urmează dietă nefiind capabili să-și parcurgă în mod eficient tratamentul. De asemenea, un număr redus de stațiuni din România sunt dotate cu unități de servire a ceaiurilor medicinale, compoturi, băuturi pe bază de miere și sucuri de fructe.

Baza materială de tratament furnizează serviciile care ocupă locul cel mai important în cadrul ofertei turistice dintr-o stațiune balneară, climaterică, balneoclimaterică, acestea fiind luate în calcul de turiști care doresc să urmeze diferite tipuri de tratamente bazate pe factorii de cură existenți în vederea refacerii sau menținerii stării de sănătate. Una dintre problemele cu care se confruntă stațiunile românești, exceptând aparatura medicală insuficientă și prost întreținută, din acest punct de vedere este faptul că nu sunt specializate pe anumite tratamente, iar multe dintre acestea sunt aplicate în același mod tradițional, deoarece nu este acordată atenția cuvenită cercetării științifice și dezvoltării de noi tratamente, în condițiile în care crește numărul cazurilor de boli care necesită tratamente chimice speciale, inclusiv îngrijire balneologică care poate dura mai mulți ani (Glavan, 1978).

De asemenea, se depistează o lipsă a abordării medicalizate a turismului balnear, deoarece stațiunile curative au pledat, în atragerea turiștilor, în favoarea atracțiilor turistice și în defavoarea factorului medical, de aici pornind declinul balnear, din „*poziția de navă amiral a turismului de sănătate mondial*” (http://adevarul.ro/news/societate/de-castigam-putem-pierdemi-1_54538daf0d133766a867ccd0/index.html).

Nicio stațiune din România nu dispune de unități medicale ale căror dotări să corespundă cerințelor moderne prin deținerea unor servicii de terapie intensivă, unor spații care să permită efectuarea terapiei ocupaționale și de relaxare, unor farmacii ce pot vinde o gamă largă de medicamente, unui centru fitoterapeutic.

În ciuda diversității factorilor curativi din România, nu există oferte elocvente de wellness sau spa, având în vedere că numărul persoanelor care au frecventat un centru spa în cursul anului este stimat la 100 mil, activitatea spa-urilor reprezintă 173 miliarde euro la nivel mondial în 2007, din care 41 miliarde generate direct de activitatea spa-urilor și 132 miliarde generate de hotelărie și structurile de cazare asociate. În plus, activitatea spa-urilor reprezintă 1,2 milioane de locuri de muncă în lume.

3.3. Personalul

Calitatea acestuia reprezintă o problemă semnalată și de Claudiu Vrânceanu, Secretarul de Stat din Ministerul Economiei, în anul 2016, în cadrul celei de-a șasea ediție a Conferinței eTravel.

Stațiunile din România cu profil curativ se confruntă cu o problemă acută și în ceea ce privește personalul, atât din cadrul unităților de cazare, alimentație și agrement, cât și din cadrul unităților de tratament, aceasta din urmă reprezentând o condiție sine qua non pentru turismul curativ, fără de care nu este capabil să funcționeze. Forța de muncă din prima categorie este insuficientă din punct de vedere numeric, iar o mare parte a acesteia este necalificată și slab pregătită. În schimb, unitățile de tratament necesită personal calificat, specializat, însă numărul celui disponibil este limitat, iar îngrijorarea cea mai mare pornește de la migrația personalului medical și de la faptul că medicii tineri nu mai sunt motivați de sectorul balnear. Așadar, întreg personalul unui stațiuni balneare, climaterice sau balneoclimaterice necesită specializare, în condițiile în care oferta turismului curativ este superioară decât ofertele celorlalte forme de turism.

România deține un personal redus în turism, ponderea fiind de 1-2% din populația ocupată. Cea mai mare parte a angajaților în turism își desfășoară activitatea în hoteluri și restaurante – 70-75% (Ioncică, 2006).

Totuși, se remarcă unele acțiuni timide în acest sens, precum derularea proiectului „*Calificarea în turismul balnear – o șansă pentru viitor!*” ce promovează accesul angajaților la programe de calificare/recalificare în turismul balnear, astfel încât grupurile țintă să beneficieze de o calitate completă. Proiectul, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013. Acest proiect este unul strategic, obiectivul general fiind acela de a crește calitatea nivelului de calificare și recalificare a angajaților prin oferirea de cursuri specifice din domeniul turismului balnear (<http://www.telegrafonline.ro/personalul-necalificat-alunga-turistii>).

Lipsa personalului calificat este cauzat și de faptul că numeroase meserii nu se regăsesc în nomenclator. Concludentă este meseria de nămoliar care joacă un rol important în turismul curativ (<http://www.telegrafonline.ro/personalul-necalificat-alunga-turistii>).

Autoritatea Națională pentru Turism precizează faptul că soluția pentru lipsa personalului calificat din turism este să aduci muncitori din alte țări, însă președintele Federației Industrii Hoteliere din România crede că importul de personal reprezintă ultima variantă de rezolvare a problemei forței de muncă (<https://www.cariereonline.ro/actual/anat-solutia-pentru-lipsa-personalului-calificat-din-turism-este-sa-aduci-muncitori-din-alte>).

O soluție ar fi realizarea unei campanii în rândul școlărilor, tinerilor care să le arate beneficiile și oportunitățile pe care le oferă munca în turism, pentru a le capta interesul.

O altă idee se referă la restructurarea sistemului de școli din turism, prin scăderea cantitativă a teoriei și creșterea orelor de practică, aici referindu-mă la școli în sistem dual, școli profesionale, licee tehnologice, școli postliceale, chiar și unități de învățământ de nivel universitar.

Menționez aceste aspecte, întrucât crearea unei forțe de muncă instruite și calificate presupune pregătire, educație de bază și cursuri de pregătire profesională, dar mai ales pregătire continuă practică la locul de muncă, etapă a dezvoltării profesionale ce lipsește aproape cu desăvârșire în România. Totuși, unele structuri turistice dețin programe interne de pregătire.

3.4. Acțiunile de promovare

În anul 2013, România a atras 1,6 milioane de vizitatori străini, din care un procent foarte ridicat (80%) au deținut un sejur de 1-2 nopți în marile orașe (Asociația de Promovare turistică din România). Din această afirmație se poate remarca doar un singur aspect negativ: durata medie de ședere turistică scăzută. Dacă ne mai gândim și la faptul că acei 80% dintre turiști au fost oameni de afaceri, informația de mai sus furnizată nu reprezintă întocmai un motiv de îngrijorare. Dar dacă aceste date le raportăm în context european, ne dăm seama că România se află la coada clasamentului din acest punct de vedere.

Spre exemplu, în Malta, la o populație de 400.000 de locuitori, în 2013 au sosit 1,5 milioane de turiști străini. O situație asemănătoare este și în Cipru (Asociația de Promovare turistică din România).

Înnoptările din același an, realizate de turiștii străini au totalizat 3,5 milioane de nopți, valoare ce ne plasează, de asemenea, la coada clasamentului, fiind de peste 4 ori sub rezultatele Ungariei sau Bulgariei

Practica vest-europeană și cea mondială au dovedit necesitatea conturării unei structuri descentralizate, ca formă de parteneriat între sectorul public și cel privat. În țările comunitare promovarea în turism nu este realizată de minister. Rolul acestuia este să promoveze acte normative care să eficientizeze mersul industriei turistice. Partea de promovare trebuie să fie detașată de cea de administrație, accentul să se pună pe realizarea de colaborări, de parteneriat între public și privat (Enea, 2006).

Se observă faptul că și englezii știu ceea ce vor turiștii să viziteze în România, promovând-o prin prisma tradițiilor și a specificului local. Însă autoritățile române în cauză urmăresc o concurență pe partea de infrastructură, ceea ce este total greșit, întrucât turiștii străini caută alte valori. De asemenea, se constată faptul că promovarea cea mai mare se face pentru

litoral, deși nu reprezintă punctul forte al României. Turismul românesc nu este organizat, întrucât cei mai mulți turiști își rezervă singuri, neexistând prea mulți tour-operatori (<http://www.curierulnational.ro/Turism/Promovarea+turismului+romanesc,+o+ecuatie+cu+prea+multe+necunoscute>).

Stațiunile turistice din România nu dispun de o promovare turistică eficientă, nicidecum de o promovare științifică care ar trebui să fie adresată medicilor specialiști, cercetătorilor în domeniul balnear și climatoterapeutic, prin conferințe medicale, schimburi de vizite medicale, editarea unor reviste medicale românești de specialitate în limbi străine, publicarea de articole în reviste străine de specialitate, trimiterea către un anumit număr de medici din străinătate de texte științifice informative (Glavan, 1978).

Pentru o promovare turistică pertinentă se impune o specializare a stațiunilor în tratament, dar și apariția unor astfel de stabilimente polivalente care să răspundă tendinței de a îmbina tratamentul medical cu recreerea și odihna, și este de recomandat să fie adresată atât persoanelor care doresc să-și refacă starea de sănătate, cât și celor care optează pentru agrement, wellness sau sportivi. De asemenea, o publicitate turistică eficientă trebuie să fie capabilă să atragă clientelă din străinătate.

3.5. Lipsa diversității ofertei turistice

Pornind de la ideea că în zilele noastre turismul reprezintă un fenomen distinct de activitate, ce deține o prezență tot mai activă pe plan economic și social și al cărui rol este cel de a răspunde unor nevoi umane tot mai diverse, orice stațiune care dorește să se diferențieze trebuie, în primul rând, să ofere o multitudine de servicii turistice, să dețină o ofertă diversificată în acest sens.

Turistul modern este adeptul unei sejur activ cu program încărcat (Olimpia, 2005), aspect pe care puține stațiuni din România sunt capabile să-l îndeplinească. Excepție fac resorturile situate pe litoral, unde turistul petrece cea mai mare parte a intervalului diurn pe plajă. Această problemă face referire mai ales la stațiunile dotate cu factori terapeutici precum ape minerale, microclimat de salină, bioclimat local favorabil, acolo unde tratamentul zilnic pe care îl urmează un turist-pacient necesită un interval de timp mult mai scurt. Astfel, pentru satisfacerea clientelei, stațiunile sunt nevoite să contureze o ofertă diversificată cu privire la petrecerea timpului liber (înainte și după tratamentul propriu-zis), propunerile axându-se în special pe posibilitățile de agrement (activități de nuanță sportivă, culturală, artistică), relaxare, odihnă, animație, evenimentele cu atractivitate turistică.

Oferta balneoturistică românească are o concurență mare pe piața balneoclimatică europeană, fiind rigidă, neperformantă și neadaptată la cerințele moderne ale pieții turistice (Cosmescu, 1998).

Existența unei baze de agrement (săli de lectură și audiții muzicale, săli de concerte, cinematografe, săli pentru activități sportive) și a unor programe culturale, sportive, științifice, religioase ar lărgi gama de posibilități de petrecere a timpului liber și inclusiv a duratei sejurului.

Un exemplu elocvent este stațiunea Slănic Moldova, Băile Herculane, Călimănești care în ciuda faptului că dețin baze de tratament eficiente, nu reușesc să acopere cerințele clienței pe latura agrementală, durata medie a sejurului scăzând vertiginos.

Această disfuncționalitate turistică constituie și punctul de plecare al acestui studiu, scenariul de dezvoltare policentrică prin turism fiind recomandat stațiunilor/localităților care nu sunt capabile să-și diversifice oferta turistică.

Un exemplu elocvent de stațiune cu o ofertă turistică diversificată este Bad Hindelang ce promite turiștilor relaxare pură într-un aer clar de cristal. Este situată în sudul Germaniei, la o altitudine cuprinsă între 850 și 1200 m și, conform Serviciului Meteorologic German, deține o calitate a aerului de gradul 1, cu nivel scăzut de spori de polen și mușcagii, lipsit de acarieni. Pe lângă climatul cu valențe terapeutice, stațiunea se remarcă și printr-un centru de hidroterapie Kneipp (după preotul bavarian Sebastian Kneipp, unul dintre strămoșii medicinei naturopatice) ce deține o gamă largă de facilități de tratament precum stație de alergii alpină și laborator de dormit (sleep laboratory) (<http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/bad-hindelang.html>).

Berchtesgaden-Königssee recunoscută ca și stațiune climaterică top class, unde există cea mai diversificată ofertă cu privire la facilități și activități terapeutice. Natura virgină, existența fermelor ecologice, apa limpede și aerul pur, împreună cu hoteluri wellness, de tip WellVital, saloanele de înfrumusețare, spa-uri conturează un produs turistic de excepție ce deține atât servicii de tratament, cât și de relaxare (<http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/berchtesgaden-markt.html>).

Garmisch-Partenkirchen este o stațiune ce oferă exclusiv exerciții terapeutice ce se sprijină pe valorile bioclimatului local. Pentru a stabili tipul de exerciții individuale, doctorii calculează pentru fiecare pacient propria-i reziliență, iar terapeuticii climatici, pe baza celor concluzionate de doctori selectează traseele potrivite pentru pacienți (<http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/garmisch-partenkirchen.html>).

Oberstdorf este cea mai sudică stațiune a Germaniei, fiind situată la o înălțime de 815 m, fiind una dintre cele 16 resorturi certificate ca și premium class health. Aceasta reprezintă destinația perfectă pentru admirarea purității naturii și respirarea unui aer curat. Aici există peste 85 furnizori de servicii wellness, înfrumusețare, tratamente terapeutice (boli de respirație, cardiovasculare, tulburări psihosomatice și vegetative) și complementare (acupunctură, fitoterapie), hiking (<http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/oberstdorf.html>).

Spre deosebire de stațiunile climaterice din România, cele din Germania dețin calități terapeutice cercetate și recunoscute ale bioclimatului local, precum și facilități ce permit efectuarea climatoterapiei îmbinate cu servicii de wellness, hidroterapie, posibilitatea efectuării sporturilor de iarnă, vară. Deoarece calitatea factorilor naturali diferă, s-a realizat și o ierarhie a stațiunilor (top class, premium) în funcție de puritatea aerului și a apei.

Din acest punct de vedere se remarcă și Slovenia prin stațiunea climaterică Rogla, situată la altitudinea de 1517 metri, într-o zonă însoțită adăpostită de bătaia vântului. Bioclimatul tonic stimulent de munte de aici este recomandat celor cu boli pulmonare, alergii, boli ale pielii, ale ochilor și ale sângelui.

Asemenea stațiunilor din Germania, pe lângă principalul factor terapeutic (bioclimatul de munte), Rogla oferă turiștilor posibilitatea de a beneficia de tratament cu ape termale, de împachetări cu nămol, fizioterapie, hidroterapie, electroterapie și de wellness. Pe lângă acestea oferta turistică cuprinde posibilitatea efectuării mai multor tipuri de sporturi, excursii în împrejurimi, o bază materială de cazare și alimentație diversificată (<http://www.destinacija-rogla.si/>).

3.6. Analiza SWOT a fenomenului turistic curativ din Romania

Tab. 12. Analiza SWOT a fenomenului turistic curativ din Romania

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Deținerea a aproximativ 3000 de izvoare minerale și termale (o treime din numărul total al Europei); • Deținerea unor zone cu mare potențial balneoturistic ce ocupă 2/3 din teritoriul administrativ; • Diversitatea și calitatea factorilor de cură; • Posibilitatea de concepere și asigurare de tratamente pentru aproape toate afecțiunile cunoscute; • Deținere tuturor tipurilor de bioclimat; • Cea mai mare parte a teritoriului țării deține un indice mic de stres bioclimatic; • Deținerea unei sezonality reduse; • Sejururile sunt caracteristice perioadelor medii și lungi; 	<ul style="list-style-type: none"> • Baza materială turistică este depășită din punct de vedere fizic și moral; • Clientela este predominant formată din persoane de vârsta a treia; • Deținerea unui personal insuficient din punct de vedere numeric; • Cea mai mare parte a personalului ce își desfășoară activitatea în cadrul turismului curativ este nespecializată și slab pregătită; • Majoritatea stațiunilor se confruntă cu lipsa meniurilor dietetice, îmbogățite cu fructe și legume, produse lactate, unități de servire a ceaiurilor medicinale, compoturi, băuturi pe bază de miere și sucuri de fructe; • Existența unei aparaturi medicale insuficiente și prost întreținute; • Lipsa specializării stațiunilor pe un anumit tip de tratament;

<ul style="list-style-type: none"> • Dovedirea calității unor factori de cură încă din Antichitate; • Disponerea de un complex de factori terapeutici ai litoralului unic în Europa (talasoterapie, nămoluri sapropelice, de turbă); • Disponerea de un tezaur floricol divers; • Calitatea învățământului superior medical • Posibilitatea coexistenței turismului balnear cu alte tipuri sau forme de turism; 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio stațiune nu dispune de unități medicale ale căror dotări să corespundă cerințelor moderne prin deținerea unor servicii de terapie intensivă, unor spații care să permită efectuarea terapiei ocupaționale și de relaxare, unor farmacii ce pot vinde o gamă largă de medicamente, unui centru fitoterapeutic; • Existența unei baze de agrement nediversificate; • Lipsa unei promovări eficiente care să atragă cercetători, medici, dar și clientela din străinătate; • slaba dezvoltare a componentei profilactice; • Lipsa de implicare a comunităților locale în dezvoltarea turismului balnear; • Lipsa colaborării între stakeholderii din domeniul turismului și al sănătății;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Tendința mondială de înlocuire a tratamentului medicamentos cu cel al factorilor naturali de cură; • Turiștii-pacienți de nouă generație sunt dispuși să plătească sume mult mai mari pentru tratamentul curativ; • Un turist-pacient mulțumit de serviciile curative poate influența pozitiv și chiar să convingă 20 de alți turiști-pacienți să beneficieze de aceleași servicii; • Turismul curativ se adresează unui număr din ce în ce mai mare de persoane și a unui segment de turiști din ce în ce mai tânăr; • Creșterea cazurilor de boli cronice; • Înregistrarea unei creșteri a morbidității unor boli precum reumatismul, cele cardiovasculare și ale sistemului nervos; • Preconizarea declinului sistemului medical; • Lărgirea segmentelor de consumatori ce practică medicina alternativă; • Se remarcă tendința actuală de a îmbina tratamentul medical cu recreerea și odihna; 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa investitorilor; • Decalajul de abordare a cercetării științifice; • Un turist pacient nesatisfăcut poate influența negativ alți 20-25 potențiali turiști; • Migrația personalului medical; • Interesul scăzut al medicilor tineri de a-și desfășura activitatea în sectorul curativ; • Peisajul centrelor urbane ce adăpostesc stațiuni suferă din punct de vedere estetic; • Nu este acordată atenția cuvenită cercetării științifice și dezvoltării de noi tratamente; • Concurența medicamentelor;

Între punctele slabe enunțate în tabelul anterior nu se poate stabili o ierarhie întrucât fiecare aspect deține un rol aparte în cadrul activității turistice care se dovedește a funcționa precum un sistem. Cert este faptul că declinul cu care se confruntă stațiuni de elită din România poate fi stopat doar cu ajutorul unor investiții majore care să vizeze readucerea la calitatea și cantitatea optimă a bazei materiale turistice și la integrarea unui personal specializat.

Odată parcurși acești pași, în cazul unei stațiuni de succes, pe lângă o bază materială pregătită corespunzător și o deservire turistică de nivel ridicat, este nevoie ca toate activitățile trebuie să fie subordonate celor care aparțin de scopul medical-terapeutic, totul fiind condiționat de calitatea corpului medico-sanitar și de aparatura pe care o are la dispoziție pentru a acorda o asistență medicală modernă și eficientă.

4. ELEMENTELE CADRULUI NATURAL ȘI ANTROPIC CARE INFLUENȚEAZĂ FENOMENUL TURISTIC DIN MOINEȘTI, TÂRGU OCNA ȘI SLĂNIC MOLDOVA

4.1. Localizare geografică

Stațiunea Moinești este localizat în partea de nord-vest a județului Bacău, la limita dintre Carpații Orientali și Subcarpații Moldovei, mai exact la limita dintre Depresiunea Intramontană Comănești și Depresiunea Subcarpatică Tazlău-Cășin, în bazinul mijlociu al sistemului de râuri Trotuș-Tazlău, fiind o așezare urbană de contact poziționată în centura exterioară a orașelor dintre Munții Carpați și zonele extracarpatică. Aflându-se la o distanță de 8 km de orașul Comănești, 48 km de municipiul Bacău, 30 km de orașul Târgu Ocna, 46 km de municipiul Onești, localitatea Moinești are ca vecini: la nord comuna Zemeș, la nord-est comuna Măgirești, la est comuna Poduri, la sud-vest orașul Comănești și la vest comuna Asău.

Suprafața unității administrativ teritoriale a municipiului Moinești este de 45,83 km², situându-se în categoria celor mai mici din județ (Profilul demografic, social și economic al municipiului Moinești, 2006, Strategia locală de dezvoltare durabilă a municipiului Moinești pentru perioada 2014-2020).

Stațiunea de interes național Târgu Ocna este poziționată în partea sud-vestică a județului Bacău, la contactul dintre Carpații Orientali și Subcarpații Moldovei, pe cursul mijlociu al râului Trotuș. Situându-se la o distanță de 60 km de municipiul Bacău, 13 km de municipiul Onești, 24 km de orașul Comănești și 18 km de stațiunea Slănic Moldova, Târgu Ocna se învecinează la nord cu comuna Bârsănești, la vest cu comuna Dofteana, la sud-vest cu Slănic Moldova, la sud cu comuna Oituz, la sud-est cu comuna Pârgărești, iar la est cu comuna Târgu Trotuș. Suprafața întregului teritoriu al unității administrative este de 47,40 ha și cuprinde două localități componente (Poieni-Păcuri, Vâlcele), fiind unul dintre cele mai mici din județul Bacău (Planul strategic de dezvoltare durabilă 2007-2013, Linii directoare 2014-2020 pentru stațiunea turistică Târgu Ocna)

Stațiunea de interes național Slănic Moldova este cantonată în partea de sud-vest a județului Bacău, la limita cu județul Covasna, pe primele două terase ale flancului estic al Munților Nemira, în bazinul râului Slănic. Poziționându-se la o distanță de 86 km de municipiul Bacău, 48 km de municipiul Moinești, 31 km de municipiul Onești, 42 km de orașul Comănești, Slănic Moldova se învecinează la nord cu comuna Dofteana, la sud cu comuna Oituz, la vest cu județul Covasna și la nord, nord-est cu stațiunea Târgu Ocna. Unitatea administrativ-teritorială în cauză deține, pe lângă stațiunea omonimă și localitățile Cerdac și Cireșoaia, având o suprafață de 114,13 ha (PUG Slănic Moldova, 2006) (vezi Anexa 4).

Factorul demografic ocupă un loc important în condiționarea turismului, fiind componenta vectorială cea mai mobilă, a cărei mentalitate, forță de muncă, grad de specializare influențează în mod direct activitățile turistice.

Municipiul Moinești înregistra în anul 2011, 21.787 locuitori (densitatea populației fiind de 475,38 loc/km², iar cea urbană de 2283,75 loc/km²), 15,6% dintre aceștia având vârste cuprinse între 0 și 14 ani, cei între 15-59 ani aveau o pondere de 64,9%, iar populația de vârstă a treia ocupa 19,5% din totalul populației, care, din 1989 este într-o scădere continuă, sporul natural și bilanțul migratoriu fiind negative. În ceea ce privește gradul de instruire, 13,6% din locuitori dețin studii superioare, 28,6% sunt la nivelul studiilor liceale, iar 5,3% se bazează pe studii postliceale. Populația șomeră include 753 persoane, dintre care 440 sunt bărbați, iar 313 sunt femei.

Stațiunea Târgu Ocna deținea în 2011 o populație de 11300 locuitori, cu o densitate de 231,08 loc/km² (densitatea urbană de 1423,17 loc/km²), fiind într-o scădere continuă din 1989, din cauza bilanțului migratoriu și a sporului natural negativ. Din totalul locuitorilor, 21,2% au vârste cuprinse între 0-19 ani, 24,5% sunt la vârste de 20-39 ani, 29,4% dețin vârste situate între 40-59 ani, iar 24,9% sunt reprezentați de populația bătrână. Populația șomeră include 379 persoane (2,97% din populația activă), 218 dintre aceștia fiind bărbați și 161 fiind femei.

Stațiunea Slănic Moldova, în 2011, totalizează în cadrul populației locale 4198 indivizi, densitatea acesteia fiind de 43,2 loc/km², iar densitatea urbană de 1261,6 loc/km². În intervalul 1990-2010, scăderea demografică a fost de 7,8% din cauza sporului natural și a bilanțului migratoriu negativ (www.insse.ro).

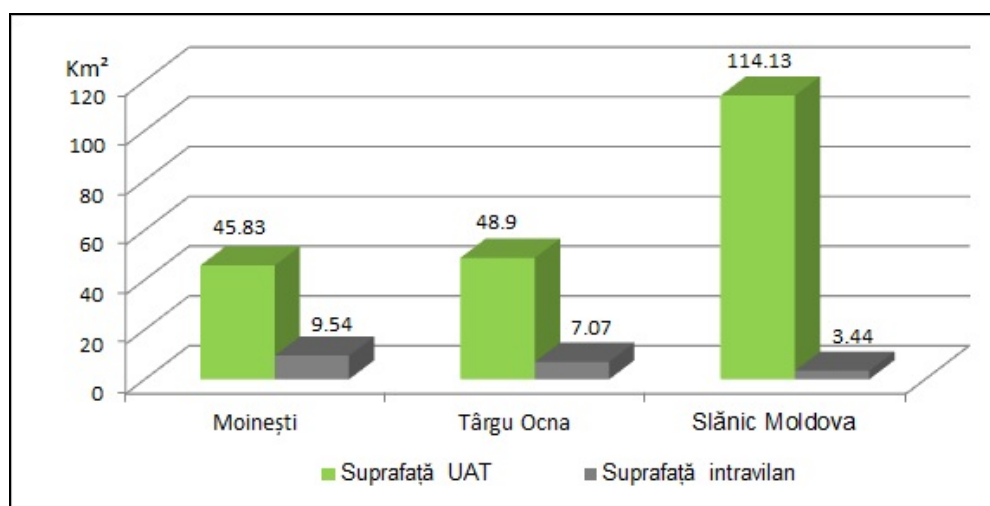

Fig. 25. Diagrama comparativă a suprafețelor UAT-urilor și intravilanelor aferente din Municipiul Moinești, stațiunea Târgu Ocna și Slănic Moldova, în 2013

4.2. Petrografia și geologia

Situația petrografică și cea geologică a studiilor de caz își pun amprenta asupra modului de formare a izvoarelor cu apă minerală și a salinelor, dar și asupra valorilor terapeutice ale acestora, privite ca și consecință a compoziției chimice a apelor minerale și a depozitelor salifere.

Geneza apelor minerale depinde de „*originea apei, circuitul apei prin straturi, structura geologică traversată, originea elementelor dizolvate și mecanismul solubilității*” (Kisgyörgy & Kristó, 1978, citați de Czellecz, 2013).

În ceea ce privește petrografia, în vestul municipiului Moinești, pe culmea sud-estică a munților Goșmanul sunt prezente argile, marne, gresii, sarea, gresiile ocupând cea mai mare suprafață, în sudul localității la nivelul zonelor Lunca, Hanganii, Vasâiești se regăsesc gresii, nisipuri, argile, marne caracteristice perioadei sarmațiene, sud-estul teritoriului, pe culmea nordică a Munților Berzunți este ocupat de depozite de marne, calcare, gresii calcaroase intercalate cu gresii silicioase, în centrul municipiului, denumit și „*Șaua Moinești*” se găsesc argile helvețiene cutate, conglomerate și nisipuri. Toate acestea sunt din perioada Sarmațiană și se aseamănă cu structura petrografică din bazinul Comănești, iar în partea nord-estică a localității, în zona Lucăcești- Găzărie, pe valea Tazlăului Sărat sunt prezente depozite de pietrișuri, nisipuri acoperite cu aluviuni mai fine și luturi care întăresc atributul de cea mai fertilă zonă din perimetrul așezării urbane. În plus, pe versanții văii Tazlăului Sărat se găsesc argile, marne și gresii (Ioan, 1960, citat de Anghel, 2002) (vezi Anexa 5).

Din punct de vedere geologic, teritoriul municipiului Moinești se împarte în două unități distincte: unitatea de Tarcău din cadrul flișului Carpaților Răsăriteni și unitatea pericarpatică, peste aceste formațiuni, în timpul transgresiunii sarmațiene, depunându-se sedimentele bazinului intramontan Comănești. În cadrul unității de Tarcău se pot enumera următoarele formațiuni: senonianul ce își face simțită prezența în partea nordică și sudică a teritoriului (gresii calcaroase, marne), eocenul inferior (gresii calcaroase cu intercalații de șisturi, având grosimi de peste 1000 m), eocenul superior (gresii calcaroase, marne, argile verzi și roșii, având grosimi de 100-200 m), oligocenul cu aspect argilos (gresii, marne brune, șisturi argiloase negre). Unitatea pericarpatică este reprezentată prin formațiuni din Acvitanian ce apare între marginea flișului și miocen, fiind reprezentat prin orizontul superior al brecciei cu sare gemă sau săruri de potasiu, argile cenușii cu mari intercalații de gresii nisipoase, Burdigalian ce este reprezentat de o alternanță de marne roșiatice și gresii calcaroase verzi, uneori microconglomeratice, și Helvețian de orizontul inferior, format din argile și gipsuri cu grosimi de 400-500 m și de orizontul superior, format din marne cenușii și roșiatice, intercalații de gipsuri și șisturi calcaroase cu grosimi de 600-1000 m (Ioan, 1960, citat de Anghel, 2002) (vezi Anexa 6).

Ca și în cazul stațiunii Moinești, *stațiunea Târgu Ocna* se află între două unități geologice (flișul Carpaților și formațiunile Subcarpatice) aflate în raporturi tectonice de încălecare, ceea ce duce la o structură complexă, fiind factorul deciziv în impregnarea unei diversități a resurselor subsolului ce joacă un rol important în dezvoltarea turismului: sarea gemă, săruri de potasiu, izvoare minerale. Flișul Carpaților este prezent mai mult în vest și sud-vest și este compus din formațiuni paleogene dispuse în pânze de Tarcău în partea de SV și de Kliwa în restul teritoriului, în timp ce formațiunile neogene subcarpatice sunt alcătuite dintr-o unitate miocenă și una sarmato-pliocenă (Planul strategic de dezvoltare durabilă 2007-2013 și linii directoare 2014-2020). (vezi Anexa 7).

Din punct de vedere petrografic, predomină marno-argilele, gresiile și conglomeratele pe malul râului Slănic, marnele cu intercalații de gipsuri în localitatea Vâlcele, argile pe Podei și pietrișuri și nisipuri pe malurile râului Troțuș (www.targuocna.ro) (vezi Anexa 8).

Stațiunea Slănic Moldova, fiind așezată pe valea râului Slănic, se află în zona flișului Carpaților Orientali, deasupra unor depozite terțiare vechi, precum gresia de Kliwa sau Tisești ce s-a format prin cimentarea nisipurilor de plaje marine ale mării ce acoperea acest teritoriu, șisturi disolidice bogate în substanțe organice, săruri în care sunt bine conservate urme de pești fosili. Aceste depozite aparțin Oligocenului și Eocenului, iar datorită faptului că apa meteorică și cea provenită din topirea zăpezilor se adună în valea Slănicului și circulă prin straturile de gresie și șisturi disodilice, aducând în soluție o mare cantitate de carbon ce emană prin crăpăturile scoarței, dizolvă în circuitul lor sărurile minerale aflate în roci, dând naștere izvoarelor saline și feruginoase (PUG, 2006) (Vezi Anexa 9).

4.3. Solurile

Solurile își pun amprenta asupra turismului prin faptul că stabilirea locațiilor amenajărilor turistice se determină, în primul rând, în funcție de clasa de bonitare naturală, prin care se stabilește capacitatea de producție a terenurilor, întrucât agricultura prezintă prioritate față de sectorul serviciilor. De asemenea, studiu de față prevede o metodă de identificare a arealelor pretabile pentru climatoterapie ce ia în calcul clasele și tipurile de soluri.

Conform cercetărilor în domeniu, pe raza administrativă a *municipiului Moinești*, învelișul pedologic prezintă o mare diversitate datorită rocilor, vegetației, climei și acțiunii antropice: soluri brune de pădure, soluri podzolice, endzine, soluri aluvionare și aluviuni (146 ha) (Anghel, 2002).

Solurile prezintă o mare diversitate datorită rocilor, vegetației, climei, dar nu în ultimul rând, a acțiunii antropice. Astfel, sunt prezente soluri brune de pădure pe terasa dintre Moinești

și Poduri, în zona centrală a localității și în bazinul pârâului Lunca, acestea favorizând dezvoltarea cerealelor și a pomilor fructiferi. (Anghel, 2002)

Un alt tip de soluri este reprezentat de cele podzolice, care se găsesc la poalele Culmii Berzunți și sub culmile sudice ale Munților Goșmanu. În zona Tazlăului Sărat pe treapta morfologică de 0-1 sunt aluviuni neevoluate, formate din pietrișuri, nisipuri și bolovănișuri. În schimb, în zona Lucăcești- Găzărie sunt prezente soluri aluviale cu vegetație rară. (Anghel, 2002) (*Vezi Anexa 10*).

În stațiunea *Târgu Ocna* predomină solurile brune de pădure în arealele montane și subcarpatice, solurile rendzine, gipsice și mărmose ce se regăsesc în partea de nord-est a unității administrativ-teritoriale, solurile aluvionale și lăcoviști ce sunt prezente pe luncile apelor curgătoare, însă în bazinele hidrografice ale pârâielor Vălcica și Gălean sunt prezente soluri halomorfe, ce dispun de o salinitate ridicată (www.targuocna.ro) (*Vezi Anexa 11*).

Slănic Moldova, din punct de vedere pedologic, deține în cea mai mare parte cambisoluri de tipul districambosoluri, în partea montană înaltă din vestul teritoriului administrativ sunt prezente spodosoluri de tipul prepodzoluri și luvisoluri de tipul luvosoluri. Cele mai mici teritorii sunt ocupate de cernisoluri de tipul cernoziomuri și protisoluri de tipul aluviosoluri în sud-estul unității administrative, respectiv în lunca râului Slănic (*Vezi Anexa 12*).

4.4. Infrastructura tehnico-edilitară

Componenta de față cuprinde rețeaua de canalizare, rețelele de alimentare cu apă potabilă, cele de gaze naturale și de energie electrică.

UAT Moinești dispune de o rețea de distribuție a apei potabile cu o lungime de 44,4km, 87,6% dintre locuințe dispunzând de apă potabilă. Lungimea rețelei simple de canalizare este de 29,7 km, iar 83% din numărul locuințelor sunt conectate la aceasta. Rețeaua de distribuție a gazelor naturale are lungime de 74,9 km, iar gradul de acoperire a zonei locuite depășește 95%. Rețeaua de distribuție a energiei electrice are o lungime de 120 km, dintre care 112km LEA și 8 km LES (subterană), 97,2% din locuințele existente în municipiu fiind conectate la rețeaua de distribuție a energiei electrice (PUG Moinești, 2014).

În cadrul *stațiunii Târgu Ocna*, lungimea rețelei de alimentare cu apă potabilă este de 49,6 (2012), iar ponderea locuințelor care dispun de instalații de alimentare cu apă este de 78,3%. Lungimea rețelei de canalizare este de 16,9 km, iar procentul de conectare la rețeaua de canalizare-70,5%. Lungimea rețelei de iluminat public este de 56 km, și cea a conductelor de distribuție a gazelor enumeră 42 km (PUG Târgu Ocna, 2015).

Stațiunea Slănic Moldova dispune de o lungime totală a rețelei de distribuție a apei potabile de 50 km. Situația lungimii rețelelor de canalizare este de 16,2 km (populația conectată

la rețeaua de canalizare reprezintă 39,3%), sistemul de distribuție a gazelor naturale măsoară 27,2 km, în timp ce rețeaua de distribuție a energiei electrice enumeră 18 km (PUG Slănic Moldova, 2006).

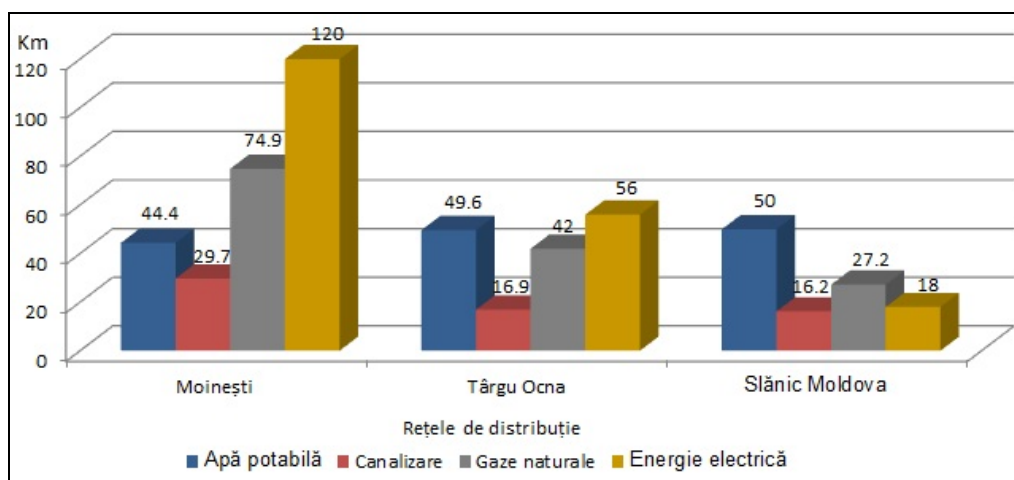

Fig. 26. Diagrama comparativă a infrastructurii edilitare din UAT Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova, în anul 2015
(Sursa: PUG Moinești, PUG Târgu Ocna, PUG Slănic Moldova)

4.5. Infrastructura de comunicație

Fără existența unei infrastructuri de transport, actul turistic nu ar fi posibil, lipsind astfel elementul primordial care stă la baza creionării unui sejur: deplasarea. Astfel, s-a prezentat situația infrastructurii rutiere prin analiza unei imagini satelitare din anul 2012 cu ajutorul softului QGIS.

UAT Moinești, din punct de vedere al infrastructurii rutiere, este traversat de drumul național DN2G pe o lungime de 10,1 km, ce stabilește conexiunea cu municipiul Bacău de drumul județean DJ 117 ce asigură legătura cu comuna Poduri (0,9 km) și de drumul comunal DC180A pe o distanță de 4,3 km, ce asigură legătura cu comuna Zemeș). Infrastructura feroviară este reprezentată de linia secundară simplă neelectrificată 508 Comănești-Moinești ce servește doar transportului de marfă, străbătând unitatea administrativ-teritorială pe o distanță de 5,5 km. 50 km. Transportul aerian este asigurat de heliportul Spitalului Municipal de Urgență Moinești, cel mai apropiat aeroport fiind la 50 km de municipiului, în Bacău.

UAT Târgu Ocna este străbătută de DN12A pe o lungime de 7,6 km, ce asigură legătura cu orașul Comănești și municipiul Onești, de drumul național DN12B pe o distanță de 3,1 km ce asigură legătura cu Slănic Moldova, de drumul județean DJ 116 pe o lungime de 8,6 km, ce stabilește conexiunea cu comuna Bârsănești, DC152 cu Târgu Trotuș. Străzile orașenești însumează un total de 60 km, dintre care 31 km sunt modernizați. Transportul feroviar este asigurat de calea ferată electrificată, magistrala secundară 501 Adjud Ciceu pe o lungime de 7,9 km).

Accesibilitatea aeriană este asigurată de Aeroportul George Enescu din Bacău, aflat la 61 km distanță.

Transportul rutier al UAT Slănic Moldova este asigurat de drumul național DN12B pe o distanță de 16,8 km și de drumul județean DJ 116 A (7km), ce face legătura cu Transilvania. Lungimea totală a străzilor orășenești este de 46 km. Accesibilitatea aeriană depinde doar de Aeroportul din Bacău, situat la 80 km distanță.

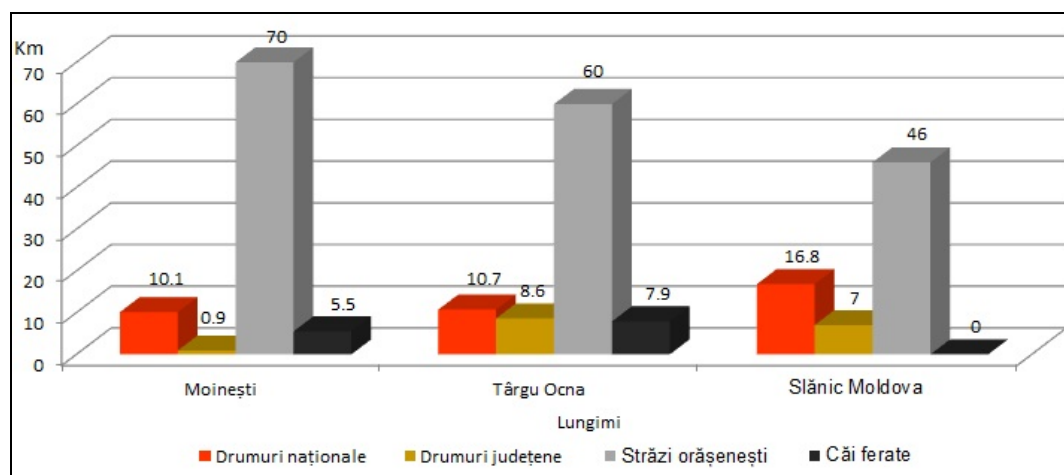

Fig. 27. Diagrama comparativă a lungimii drumurilor naționale, județene, străzilor orășenești și căilor ferate din municipiul Moinești, stațiunea Târgu Ocna și Slănic Moldova

(Sursa: PUG Moinești, PUG Târgu Ocna, PUG Slănic Moldova)

4.6. Servicii complementare

Nivelul de eficiență a fenomenului turistic este în strânsă concordanță cu nivelul de dezvoltare economică a teritoriului luat în studiu, în acest sens fiind necesară trecerea în revistă a situației sectoarelor economice și a agenților economici care activează în turism.

Nivelul de eficiență a fenomenului turistic depinde de calitatea și cantitatea factorilor enunțați anterior, însă este condiționat și de serviciile complementare care aparțin unor domenii conexe turismului: stații pecc, stații service auto, bănci, oficii de schimb valutar, poștă, acces la internet, unități comerciale, poliție, instituții sanitare, instituții administrative, centre de informare turistică, agenții de turism.

Tab. 13. Instituții, firme prestatoare de servicii complementare fenomenului turistic din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Instituții prestatoare de servicii complementare turismului	Moinești	Târgu Ocna	Slănic Moldova
1. Agenții de turism	Carina Travel Nikos Travel Mondotour	Euro Vacanța Varto Trans Tur	Perla Turism
2. Centre de informare turistică	-	Centrul de Informare Turistică Parc Măgura	-
3. Instituții administrative, juridice și de apărare	Primăria Moinești Consiliul Local Moinești Judecătoria Moinești Poliția municipală Poliția locală Detășamentul 4 de Jandarmi Moinești Administrația Finanțelor Publice Moinești 3 Birouri notariale	Primăria Târgu Ocna Consiliul Local Târgu Ocna Poliția Slănic Moldova Jandarmeria Montană 1 Birou notarial Poliția Stațiunii Târgu Ocna Jandarmeria Târgu Ocna 1 Birou notarial	Primăria Slănic Moldova Consiliul Local Slănic Moldova Poliția Slănic Moldova Jandarmeria Montană 1 Birou notarial
4. Instituții bancare, financiare	Banca Transilvania BCR CEC Bank Raiffeisen Bank BRD 6 Bancomate Case de schimb valutar	Banca Transilvania BCR Banca Comercială Carpatica BRD Banc Post Raiffeisen Bank 7 Bancomate 2 Case de schimb valutar	Banca Transilvania BRD CEC Bank Bancomate Case de schimb valutar
5. Instituții medico-sanitare	Spitalul Municipal Moinești cu ambulatoriu integrat (III) Clinica MALP Moinești cu ambulatoriu integrat 1 dispensar medical 8 cabinete medici de familie 14 cabinete stomatologice	Baza de tratament Salina Târgu Ocna Baza de tratament Hotel Măgura (V) 4 laboratoare medicale 6 cabinete medici de familie 4 cabinete stomatologice	Sanatoriul Balnear Slănic Moldova cu ambulatoriu integrat (V) 1 Cabinet stomatologic 1 Farmacie 2 Cabinete medicale de familie 1 Cabinet medical de specialitate

Instituții prestatoare de servicii complementare turismului	Moinești	Târgu Ocna	Slănic Moldova
	13 cabinete medicale de specialitate 9 farmacii 6 laboratoare medicale	5 cabinete de specialitate 4 farmacii	
6. Servicii din domeniul transportului	Autogara Publitrans	Stația CFR Salina	
	3 firme de transport persoane Benzinăria Petrom Benzinăria Lukoil 3 Stații GPL 2 Service auto 4 Stații taxi	Autogara Târgu Ocna 4 firme transport persoane Benzinărie Petrom Benzinărie Lukoil 6 Service auto 3 Spălătorii auto 1 Stație taxi	
7. Servicii poștale și de telecomunicații	1 Oficiu poștal	2 Oficii poștale	1 Oficiu poștal
	1 Oficiu Romtelecom 1 Oficiu Orange 1 Oficiu Vodafone 1 Oficiu Cosmote 1 SuperMarket Lidl 1 SuperMarket Penny 1 SuperMarket Profi 1 Market Carrefour (1)	1 Oficiu Romtelecom 1 Oficiu Orange 1 Oficiu Vodafone 1 Oficiu Cosmote 1 Supermarket Central 1 Penny Market 1 Supermarket Zanfir	

Sursa: <http://www.csibacau.ro/agentii-de-turism.html>

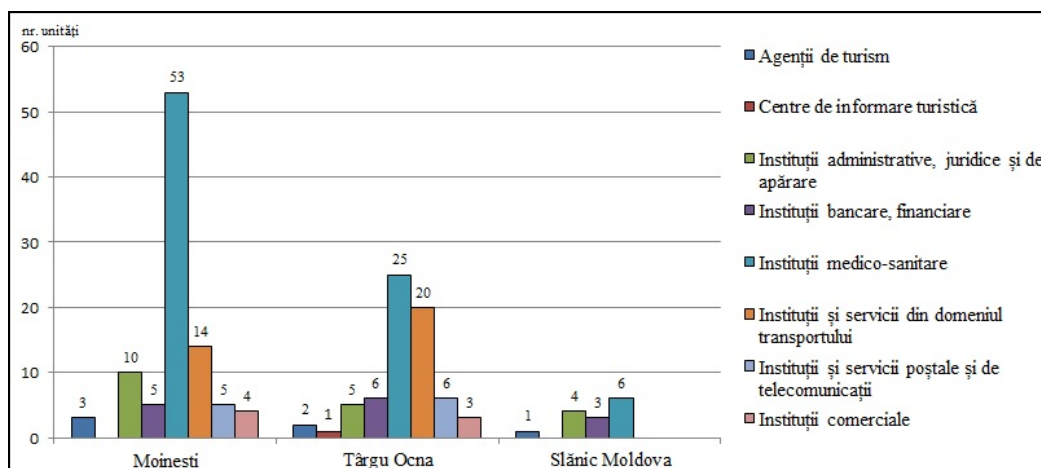

Fig. 28. Prezentarea cantitativă a instituțiilor conexe turismului din stațiunile Moinești, Târgu Ocna, Slănic Moldova, în anul 2015

Diagrama de mai sus reflectă cu certitudine faptul că Moinești este cea mai urbanizată localitate dintre studiile de caz, aspect ce încurajează dezvoltarea fenomenului turistic. Pe locul secund se află orașul Târgu Ocna care se remarcă prin diversitatea instituțiilor conexe turismului, dar nu și prin factorul cantitativ al acestora.

4.7. Atracțiile turistice din împrejurimi

Se dovedește stringentă decelarea atracțiilor turistice din împrejurimi, având în vedere faptul că se dorește creionarea unui sejur diversificat, cu multiple posibilități de petrecere a timpului liber pentru turistul-pacient (*Vezi Anexa 30*).

Se cuvine a se decela în acest sens **Mănăstirea Diaconeschi** (comuna Agăș, satul Preluci), **Mănăstirea Cotumba** (comuna Agăș, în sud-vestul Depresiunii Brusturoasa), **Mănăstirea Cașin** (comuna Mănăstirea Cașin), **Mănăstirea Bogdana** (comuna Ștefan cel Mare, pe malul Trotușului), **Mănăstirea Sf. Sava** (comuna Berzunți, satul Buda, la poalele Munților Berzunți), **Schitul Sfântul Ilie** (Comuna Berzunți, culmea principală a Munților Berzunți), **Biserica din Borzești** (Cartierul Borzești, municipiul Onești), **Situl Arheologic Dealul Ghindarului** (comuna Poduri, satul Rusăiești), **Ruinele Curții Domnești** (municipiul Bacău), **Centrul de Cultură Rosetti Tescani- George Enescu** (comuna Berești-Tazlău, satul Tescani), **Casa Memorială George Bacovia** (municipiul Bacău), **Casa Memorială Nicu Enea** (municipiul Bacău), **Muzeul de Etnografie și Artă Contemporană Dimitrie Ghika** (orașul Comănești, Parcul Central), **Clădirea Gării Comănești** (orașul Comănești), **Castelul Familiei Știrbei** (împrejurimile orașului Dărmănești), **Barajul de la Valea Uzului** (satul Valea Uzului, între Munții Nemira și cei ai Ciucului), **Grădina Botanică Prăjești** (comuna Prăjești), **Parcul Dendrologic Dofteana** (comuna Dofteana), **Parcul Dendrologic Hemeiuși** (comuna Hemeiuși, lunca râului Bistrița), **Rezervația Naturală Perchiu** (nord de Municipiul Onești și are o suprafață de 206 ha).

Pentru a evidenția distanța și drumurile de acces ale atracțiilor turistice din împrejurimi față de cele trei stațiuni, am realizat câte un material cartografic pentru fiecare componentă a viitorului cluster turistic (*Vezi Anexa 31, Anexa 32 și Anexa 33*).

5. POTENȚIALUL TURISTIC AL STAȚIUNILOR MOINEȘTI, TÂRGU OCNA ȘI SLĂNIC MOLDOVA

Potențialul turistic reprezintă un „*factor fundamental de dezvoltare a turismului*”, întrucât deține toți factorii de atracție ale cadrului natural și antropic care sunt puși în valoare de către amenajările turistice, generând fluxuri turistice (Ciangă, 2007).

Așadar, acesta constituie „*o sumă a unor condiții obiective, naturale sau sociale, dar și subiective, ce țin de motivații și necesități aflate într-o continuă dinamică*” (Muntele, Iațu, 2003).

5.1. Potențialul turistic natural

Orice studiu ce își propune analiza, evaluarea și dezvoltarea potențialului turistic deține în incipitul său descrierea elementelor ce compun cadrul natural al studiului de caz.

Potențialul turistic natural coincide cu totalitatea factorilor de atracție ce aparțin cadrului natural și componentelor acestuia dintr-un teritoriu, reprezintă acea parte a fondului turistic care imprimă o notă dominantă a atractivității turistice (Ciangă, 2007).

a) Potențialul morfoturistic

Relieful deține rol de suport în turism, reprezentând componentul cadrului natural ce deține funcții de atractivitate, și de suport fizic a constituenților bio-pedo-geografici și a activităților socio-economice. Acesta, în cazul de față, acționează în cadrul turismului prin atractivitatea peisagistică (puncte de belvedere), iar datorită caracteristicilor versanților legate de orientare, expoziție se pot stabili traseele pentru cura de teren și locațiile pentru helioterapie și aeroterapie (Gaman, 2017).

Aflându-se la contactul dintre Subcarpații Moldovei și Carpații Orientali, mai exact, la contactul dintre Depresiunea Subcarpatică Tazlău și Depresiunea Intramontană Comănești, municipiul Moinești dispune de un relief puternic diversificat datorită constituției petrografice, agenților externi și a tectonicii, și fragmentat, dovada supremă fiind diferența mare de nivel între partea de nord-est a așezării, pe șesul Tazlăului Sărat, unde se înregistrează înălțimi de 380 m, și partea de vest, unde se atinge înălțimea maximă de 1102 m (Strategia locală de dezvoltare durabilă a municipiului Moinești pentru perioada 2014-2020, 2013).

Cea mai mare parte a intravilanului municipiului este așezată între treptele de relief cele mai înalte, reprezentate de partea sudică a Munților Goșmanul (650 m) și de partea nordică a

Munților Berzunți (550 m), însă nuclee de așezări sunt prezente, de asemenea, la intrarea în Depresiunea Comănești (408 m), în partea nordică, la poalele Munților Goșmanul, dar și în est la intrarea în Depresiunea Tazlău (379 m) (Strategia locală de dezvoltare durabilă a municipiului Moinești pentru perioada 2014-2020, 2013).

Factorii terapeutici care influențează evoluția turismului curativ (izvoarele cu apă minerală) din Parcul Băi se află la o înălțime de aproximativ 470 m (*Vezi Anexa 13*).

Stațiunea Târgu Ocna este situată într-un mic golf depresionar, flancată de Munții Nemirei în sud și sud-vest, Munții Berzunți în vest (prin dealurile Drăcoia, Muncei și Cărbunarul) și dealurile subcarpatice Prislopu, La Fundătura, La Stupina, Fetele Târgului, Butnaru în nord, altitudinile scăzând de la vest spre est. Spre deosebire de municipiul Moinești, intravilanul centrului urban Târgu Ocna prezintă o energie de relief mai mică, înălțimile fiind situate între 250 m în partea de est a orașului, în lunca Trotușului, și 320 m la poalele munților Măgura. În schimb, întreaga unitate administrativă se situează între altitudinea maximă de 784,3 în vârful Coșna și altitudinea minimă de 237 pe lunca Trotușului, în partea sudică, respectiv estică a teritoriului (Planul strategic de dezvoltare durabilă 2007-2013 și linii directoare 2014-2020).

În ceea ce privește altitudinea la care sunt poziționați factorii terapeutici pe care se sprijină turismul balnear, izvoarele minerale sunt situate la o înălțime de 272 m, iar intrarea în salină se află la o treaptă hipsometrică de 292 m (*Vezi Anexa 14*).

Stațiunea Slănic Moldova este situată în partea estică a munților Nemira, pe valea îngustă a râului Slănic ce prezintă mici bazine depresionare unde au apărut nucleele de așezări, în special pe primele două terase ale acestuia. Stațiunea este străjuită de muntele Pufu (936 m), muntele Șandru Mare (1639 m) și Nemira (1648 m). Intravilanul orașului omonim prezintă altitudini situate între 527 m în partea sudică, și 415 m în partea estică în vecinătatea localității Cerdac. Unitatea administrativă prezintă înălțimile cele mai mari în vestul teritoriului (1639,6 m în vârful Șandrul Mare), iar cele mai mici altitudini se întâlnesc în partea estică, pe lunca râului Slănic (300 m) (PUG Slănic Moldova, 2006).

Izvoarele cu apă minerală recunoscute la nivel național și internațional sunt situate la o înălțime de aproximativ 523 m (*Vezi Anexa 15*).

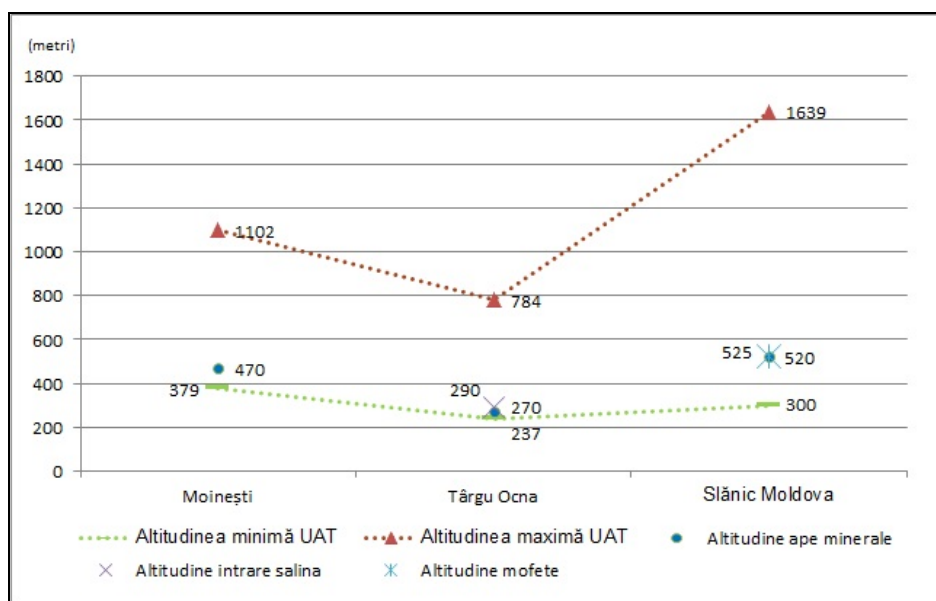

Fig. 29. Pozițiile altitudinale ale factorilor terapeutici din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

d) Potențialul turistic climatic și bioclimatic

Componenta climatică deține un rol important în evoluția fenomenului turistic curativ, întrucât influențează în mod direct calitatea și diversitatea acțiunilor curative ce țin de climatoterapie (cură de teren, aeroterapie, helioterapie).

În cadrul fenomenului turistic curativ prezent pe teritoriul luat în studiu, potențialul climatic deține o importanță deosebită, toate cele trei localități beneficiind de tipul de climat sedativ-indiferent, singurul lipsit de contraindicații și care se pretează atât persoanelor convalescente după hepatita acută sau reumatism, cu afecțiuni cardiovasculare, stări de nervozitate, dar și celor ce posedă o stare de sănătate bună, dar cu stări de surmenaj (Ciangă, N. 2007).

Municipiul Moinești dispune de o climă temperat-continentală, moderată, cu nuanțe de trecere de la climatul de munți joși la cel de dealuri. Localitatea se află la contactul dintre zona muntoasă și zona deluroasă, fapt ce determină un microclimat specific prin prezența unui schimb de aer, o circulație continuă a aerului, între cele două depresiuni, Depresiunea Tazlăului și Depresiunea Comănești. (Profilul economic și social-cultural al municipiului Moinești, 2006).

Temperatura medie anuală se încadrează în jurul valorii de 8° C iar amplitudinile termice sunt foarte reduse. Cea mai scăzută temperatură a fost de -24° C, aceasta fiind înregistrată în 16.01.1972, iar cea mai ridicată temperatură a fost de 37° C pe data de 10.07.1980. (Anghel, 2002)

Datorită altitudinii și poziției, municipiul Moinești dispune de un număr mare de zile cu confort termic în cadrul unui an. Spre exemplu, în luna iulie numărul zilelor cu confort termic este mai mare de 10. (Ciangă, 2007)

Precipitațiile medii anuale sunt mai ridicate față de media națională. Astfel, cantitatea medie de precipitații a fost de 650 mm pentru perioada analizată, oscilând între 480 mm în 1973 și 923 mm în 1982. Cea mai bogată lună din punct de vedere al precipitațiilor este iulie (aproximativ 108 mm), iar luna în care se înregistrează cele mai mici cantități de precipitații este decembrie (aproximativ 20 mm). (Anghel, 2002)

Vânturile dominante sunt cele din N-E care bat dinspre Câmpia Siberiei, peste înșeuările joase ale dealurilor subcarpatice, coborând drastic temperatura resimțită pe timpul iernii, și cele din SV cu caracter de foehn, dinspre Depresiunea Comănești, acestea aducând un aer cald (Anghel, 2002)

Bioclimatul este unul favorabil climatoterapiei, fiind unul de dealuri, sedativ-indiferent de cruțare, relaxant, lipsit de contraindicații.

Stațiunea Târgu Ocna dispune, asemenea stațiunii Moinești, de un climat temperat continental cu ierni blânde, veri răcoroase și toamne călduroase, și de un bioclimat de dealuri, sedativ-indiferent de cruțare. Temperatura medie anuală este de 9,3° C, cu oscilații între 8,1 și 10,1 ° C, iar suma medie anuală a precipitațiilor este de 650 mm (110 mm în luna iunie și 30 mm în luna februarie), numărul mediului anual de zile cu precipitații fiind de 120. Regimul eolian prezintă o circulație continuă dinspre vest și sud-vest, având viteze medii de 2,9 m/s (Planul strategic de dezvoltare durabilă 2007-2013 și linii directoare 2014-2020).

Stațiunea Slănic Moldova deține un climat temperat continental de tranziție între climatul de dealuri și cel subalpin, caracterizat de veri răcoroase și ierni blânde. Media anuală a precipitațiilor este de 750 mm (cu un maximum în lunile mai și august), nebulozitatea este scăzută (150 zile cu cer senins, 115 cu cer parțial noros și 100 zile cu cer noros), presiunea atmosferică prezintă o medie de 720 mm (PUG Slănic Moldova, 2006).

Având în vedere faptul că bioclimatul este unul relaxant și tonifiant, de cruțare, sedativ-stimulativ, indicațiile terapeutice ale acestuia sunt recomandate mai multor tipuri de afecțiuni: stări de convalescență, surmenaj, denutriție cu inapetență, boli ale sângelui, în special anemia hipocromă, bolile aparatului respirator îndeosebi astmul bronșic sub toate formele, nevroza astenică, îndeosebi cele cu componentă depresiv-anxioasă, hipertiroidia în formele incipiente, anemiile, cloroza, limfatismul tulburările de creștere la copii.

În plus, tratamentele de helioterapie și aeroterapie sunt favorizate de faptul că durata de însorire este mai mare grație orientării stațiunii, iar calmul atmosferic este prezent în 290 zile pe an, vântul are viteze (2 m/sec) și frecvențe reduse (PUG Slănic Moldova, 2006).

e) Potențialul turistic hidrogeografic

Rețeaua hidrografică și lacurile pot acționa ca factori determinanți asupra turismului prin creșterea atractivității peisajului, prin practicarea unor sporturi nautice, iar apele minerale, prin calitățile lor terapeutice asigură efectuarea unor tratamente pentru diferite tipuri de afecțiuni.

Municipiul Moinești dispune de o rețea hidrografică densă, însă este caracterizată de debite mici. Astfel, municipiul este situat pe suprafața a două bazine hidrografice: cea a Tazlăului Sărat și cea a Urmenișului Mare (pârâul Lunca). Tazlăul Sărat, cea mai mare apă curgătoare din perimetrul localității, izvorăște din Munții Goșmanu, de sub vârful Geamăna și are o direcție de scurgere N.V- S.E. Râul al cărui lungime nu depășește 42 km, se varsă în Tazlăul Mare, lângă Tescani. Principalii afluenți ai Tazlăului sunt pârâul Lucăcioaia, Osoiu și Gâzu. Pârâul Lucăcioaia izvorăște din partea sudică a Munților Goșmanu și curge prin Lucăcești, pârâul Osoiu izvorăște din Dealul Osoiu, iar ultimul afluent, Gâzu izvorăște din "Șaua Moinești". Pârâul Lunca (Urmeniș) izvorăște din Tașbuga, partea sudică a Munților Goșmanu, parcurge partea sud-vestică a municipiului, pătrunde în zona Comănești și se varsă în râul Trotuș. Principalii afluenți sunt pâraiele Iordana, Păcurei, Nogea și Corbului (Profilul economic și social-cultural al municipiului Moinești).

Lungimea totală a rețelei hidrografice din cadrul unității administrativ-teritoriale Moinești este de 84,3 km. Apa curgătoare ce dispune de cea mai mare lungime este pârâul Lunca (12,3 km), iar la polul opus se află un mic pârâu în partea de nord a municipiului, afluent al Tazlăului Sărat (0,18 km) (după harta topografică a Ministerului Apărării, 1:25000, 1981) (*Vezi Anexa 16*).

Actorul principal al rețelei hidrografice din *stațiunea Târgu Ocna* este râul Trotuș ce traversează așezarea pe o distanță de 8,2 km, de la vest la est, cu un debit anual de aproximativ 12m/secundă (valoare minimă de 2,6 m și valoare maximă de 70 m pe secundă) iar actorii secundari sunt reprezentați de râul Slănic (cu o lungime de 3,7 km și un debit de 1,5 m/sec), pârâul Vălcica (cu o lungime de 6,2 km) și pârâul Gălean (6,5 km) (Conform calculelor statistice realizate după harta topografică din 1981). Lungimea totală a rețelei hidrografice este de 60,6 km, clasamentul în funcție de lungime fiind condus de râul Trotuș, la capătul opus situându-se un pârâu de 170 m situat în nordul unității administrativ-teritoriale (după harta topografică a Ministerului Apărării, 1:25000, 1981) (*Vezi Anexa 17*).

Stațiunea Slănic Moldova este poziționată în bazinul râului Slănic, principalul afluent al râului Trotuș, care având o lungime totală de 30 km și de 26 km în cadrul teritoriului administrativ în cauză, traversează localitatea de la vest la est și primește ca afluenți pâraiele Cheșcheș, Pufului, Sașului, Ignat, Tudorache (pe partea stângă), Sărata, Dobru, Cerbului, Șurei (pe partea dreaptă). Bazinul hidrografic al râului Slănic capătă un caracter torențial din cauza reliefului accidentat, imprimându-i un regim hidrologic discontinuu în timp. Lungimea totală a

rețelei hidrografice este de 181 km, la polul opus râului Slănic aflându-se un pârâu cu lungimea de 0,11 km (PUG Slănic Moldova, 2006, după harta topografică a Ministerului Apărării, 1:25000, 1981) (*Vezi Anexa 18*).

Din punct de vedere al suprafețelor lacustre, cea mai notabilă localitate din acest punct de vedere este *Târgu Ocna* ce dispune de un număr mic de lacuri, exemple elocvente fiind lacul de acumulare de pe Muntele Măgura pe teritoriul Mănăstirii Măgura-Ocnei și lacul din Groapa Burlacu din estul Parcului Măgura ce a apărut pe seama unor procese de sufoziune cauzate de existența unor ocne de sare. Cele două suprafețe lacustre acumulează o suprafață de 0,009 km², Lacul fără fund dispunând de o suprafață dublă față de cea a lacului de pe teritoriul Mănăstirii Măgura (după harta topografică a Armatei Române, 1:25000, 1981).

Printre factorii acvaturistici se enumeră și izvoarele cu apele minerale, făcând parte din rândul celor cu manifestare specifică. În perimetrul stațiunii Moinești se regăsesc 10 astfel de surse, însă izvoarele care au jucat un rol hotărâtor în turismul moineștean sunt cele din Parcul Băi care sunt captate și prezintă un debit cumulativ de 52128 litri/24 ore. În această zonă există 5 izvoare cu ape minerale sulfuroase și feruginoase, în schimb unul dintre ele are apă nepotabilă, aceasta fiind folosită doar pentru afecțiuni oculare (Apostu, 2005) (*Vezi Anexa 25*).

Din punct de vedere al indicațiilor terapeutice, apele minerale de la Moinești se folosesc atât pentru cură internă, cură externă, cât și pentru cură mixtă. În ceea ce privește cura internă, apele minerale sunt utile „în afecțiuni gastro-intestinale și hepatobiliare (*gastrite cronice, hipocacide ușoare, dispepsii hipotemice, hepatite cronice, colientile cronice, simple sau litiozice, diabet simplu, gută și litioză renală*)”. Cu referire la cură externă, apele minerale de la Moinești s-au dovedit a fi utile în diferite afecțiuni arteriale, intestinale, ginecologice, ale ochilor (inflamații de mucoasă), ale nervilor periferici și polinevrite, ale reumatismului (artroză, spondiloză), iar indicațiile terapeutice pentru cura mixtă includ gargarisme în afecțiunile căilor respiratorii (laringite, amigdalite cronice, faringite) și la inhalatii în afecțiunile căilor respiratorii (astm bronșic, bronșite cronice) (Apostu, 2005).

Din acest punct de vedere, *stațiunea Târgu Ocna* deține 7 izvoare minerale dispuse liniar la baza Dealului Măgura, izvoare ce prezintă interes crescut pentru persoanele care doresc să efectueze atât cure interne cât și externe. Conform analizelor realizate de către Institutul Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie, reiese faptul că izvorul nr. 1 este folosit pentru cura internă având ca indicații terapeutice enterocolite cronice, dischinezii biliare, sechele postoperatorii ale căilor biliare, constipație atonă, iar izvoarele nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7 sunt utilizate pentru cura externă, printre indicațiile lor terapeutice enumerându-se afecțiunile reumatismale degenerative, cele abarticulare, musculo-articulare posttraumatice, ginecologice cronice, afecțiuni ale căilor respiratorii ORL (Planul strategic de dezvoltare durabilă 2007-2013 și linii directoare 2014-2020).

Stațiunea Slănic Moldova deține pe teritoriul său administrativ peste 20 de izvoare minerale, situate de la confluența Slănicului cu Slănicelul până la întâlnirea dintre Slănic și pâraul Scărișoara, majoritatea fiind amplasate pe partea dreaptă a principalului curs de apă din localitate, Din totalul izvoarelor, doar 11 sunt folosite în cura balneară (Anexa 28).

Tab. 14. Izvoarele cu apă minerală din Slănic Moldova

Nr. Crt.	Numele izvorului	Tipul de apă după compoziția chimică	Indicații terapeutice	Tipul de cură
1.	Izvorul nr. 1	Apă sulfuroasă, sodică, clorurată carbogazoasă, bicarbonată iodurată și hipotonă	Afecțiuni gastrice (gastroduodenite cronice, ulcer, tratament de repaus funcțional al ficatului), afecțiuni hepatobiliare (colecistită cronică simplă sau litiază, diskinezie biliară, pancreatică cronică), boli metabolice (gută, obezitate, dislipidemii), urticarii, alergii alimentare	Cura internă
2.	Izvorul nr. 1 bis	Apă slab sulfuroasă, borică, clorurată sodică, carbogazoasă, bicarbonată iodurată și hipertona	Afecțiuni gastrice, colecistită cronică, constipații, ulcer gastric și duodenal, sechele după ficat operat, boli metabolice (diabet, gută), stări alergice	Cura internă
3.	Izvorul nr. 3	Apă iodurată, clorurată, sodică, carbogazoasă, bicarbonată și hipertona	Afecțiuni ale tubului digestiv (gastrite, ulcere hiperacide colecistite hipotone, constipații rebele)	Cura internă
4.	Izvorul nr. 5	Apă oligominerală, feruginoasă, carbogazoasă și hipotonă	Inflamații cronice oculare sub formă de aerosoli, inhalatii	Cura externă
5.	Izvorul nr. 6	Apă iodurată, sodică, clorurată, bicarbonată și hipertona	Gastrite cronice, hipoacide, însoțite de constipație, boli de nutriție și metabolism, colecistite cronice, hipotone	Cura internă
6.	Izvorul nr. 8	Apă bicarbonată clorurată, sodică, carbogazoasă, slab sulfuroasă și hipotonă	Gastrite cronice, hipoacide, însoțite de constipație, boli de nutriție și metabolism, colecistite cronice, hipotone	Cura internă
7.	Izvorul nr. 10	Apă iodurată, sodică, clorurată, bicarbonată și hipertona	Gastrite cronice, hipoacide, însoțite de constipație, boli de nutriție și metabolism, colecistite cronice, hipotone	Cura internă
8.	Izvorul nr. 14	Apă bromurată, iodurată, conține fier, puțin sulfuroasă	Afecțiuni ale tubului digestiv (gastrite, ulcere hiperacide, colecistite hipotone, constipații rebele); se recomandă bolnavilor cu anemie feriprivă și a acelor care nu suportă sulful	Cura internă
9.	Izvorul nr. 15	Apă clorurosodică, alcalină, iodurată, carbogazoasă, slab sulfuroasă	Afecțiuni gastrointestinale, afecțiuni gastroduodenale însoțite de hiperaciditate și spasme digestive	Cura internă
10.	Sonda nr. 2	Apă alcalină pură, bicarbonată, de concentrație medie și hipotonă	Afecțiuni renale și ale căilor renale, afecțiuni digestive, hepatice	Cura internă
11.	Izvorul Ciuget (unic în țară)	Apă alcalină slab clorurată, carbogazoasă și hipotonă	Boli hepatobiliare, hepatite cronice, diabet, gută, litiaze renale	Cura internă

Sursa: Panourile descriptive ale izvoarelor minerale din Slănic Moldova

f) Potențialul turistic biogeografic

Componentele acestei grupări includ fitocenozele (păduri de foioase, amestec, conifere, păduri de protecție, pădurile parc), fondul cinegetic și piscicol (animale cu blană, cervidee, salmonicultură) și rezervații naturale.

În ceea ce privește învelișul vegetal, UAT Moinești deține 10,56 km² de păduri (23% din suprafața administrativă), 0,43 km² de spațiu verde (4,5% din suprafața intravilanului și 0,01% din suprafața administrativă).

Pădurile de stejar și fag ocupă zonele cu înălțimi cuprinse între 500-700 m (poalele Munților Berzunți, partea sudică a Munților Goșmanu), pădurile de fag în amestec cu coniferele ocupă zonele cu înălțimi cuprinse între 700-800 m, iar la înălțimi de peste 800 m, coniferele alcătuiesc limita superioară a pădurilor (PUG Moinești, 2014).

În perimetrul municipiului Moinești se regăsesc și câteva plante arboricole reprezentând relice mezozoice, exemple elocvente în acest sens fiind *Magnolia Julan* și *Ginko biloba*.

Stațiunea *Târgu Ocna* dispune de 14,47 km² padure (29% din suprafața administrativă) și 0,22 km² de spațiu verde (34 mp/loc)(3% din suprafața intravilanului); în partea de S și SV sunt păduri de fagi, carpeni, goruni, mesteceni, pini, brazi, salcami, arini, arbuști (măceșul, porumbarul, cătina, păducelul) dar și specii rare, precum *Rubus purpuratus*, *Saxifraga cymbalaria* var. *Eucymbalaria*, *Spiraea japonica* (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Stațiunea *Slănic Moldova* are în componență 89,55 km², ceea ce reprezintă 78,46% din suprafața administrativă, și 0,16 km² spațiu verde amenajat (4,6% din suprafața intravilanului). Sunt prezente mai ales pădurile amestecate de rășinoase și fag, deoarece în văile cu umiditate mai ridicată apare bradul; pe versanții însoriți, pădurile de fag urcă până la 1000 m, altitudine prielnică pentru arin și mesteacăn. În rândul plantelor se enumeră: brândușa de primăvară, ciuboțica cucului, clopoței, garofițe, viorele, ochii șoricelului, lumânărica sau se anină pe coasta defrișată, zmeurișurile, iar pe malurile pâraiașelor sunt tufe bogate de izmă, care, asociată cu alte plante medicinale aromatice, se folosește în stațiune la băile aplicate ca tratament împotriva unor afecțiuni ale sistemului nervos. La peste 1500 m începe vegetația subalpină, caracterizată prin aspectul pitic târător al plantelor lemnoase: ienuperi, afine, merișori de munte, plante erbacee care completează pășunea subalpină (PUG Slănic Moldova, 2006).

Stațiunea *Slănic Moldova* deține un parc dendrologic ce include molidișuri pure, molid amestecat cu fagi și brad sau făgete pur, dar și specii rare precum *Saxifraga Cymbalaria* (unică în lume), *Goodiera repens*, *Taxus Bacata* (Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova, 2011).

Fauna *municipiului Moinești* este diversificată și este reprezentată de antropode, reptile, ambifieni, moluște, mamifere ca mistrețul, iepurele, lupul, ursul, veverița, și păsări. Dintre reptile se întâlnesc șopârla și gușterul, iar dintre amfibieni putem enumera numeroase specii de broaște: broasca râioasă verde și broasca râioasă cenușie de pădure. (Anghel, V., 2002)

Avifauna se remarcă prin numeroase specii de columbide (graurul, ciocănitoarea, privighetoarea, sticletele, pițigoiiul, mierla, porumbelul de scorbura, rândunica, pupăza, pitpalacul). (Anghel, V., 2002)

Pe raza *stațiunii Târgu Ocna* sunt prezentă elemente faunistice precum vulpea, râsul, mistrețul, căprioara, veverița. Din rândul avifaunei întâlnim păsări ca vulturul cenușiu, uliul, bufnița, porumbelul, ciocănitoarea (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Stațiunea Slănic Moldova enumeră în cadrul faunei urși, lupi, vulpi, mistreți, veverițe și râși la peste 700 m, reptile precum șarpele orb, șopârla, gușterul. Avifauna se remarcă prin cocoșul de munte, găinușa de alun, porumbelul de scorbura, turturica, mierla, pițigoiiul, sticletele, privighetarea, ciocănitoarea, graurul, dumbrăveanca. În rândul amfibienilor sunt prezente diferite specii de broaște, tritoni, iar avifauna cuprinde specii de păstrăv și lipan (PUG Slănic Moldova, 2006).

Privind situația rezervațiilor naturale, Stațiunea Târgu Ocna cuprinde pe o suprafața de 1,20 km² Rezervația Naturală Măgura-Târgu Ocna care se remarcă prin 195 specii de mamifere, 65 specii de păsări, 7 specii de batracieni, formațiuni forestiere imense de fag cu goruni, goruni, fag cu carpen, făgete. Este declarat sit de interes comunitar, deoarece conține habitate pe cale de dispariție în mediul lor natural. Speciile de interes comunitar, vulnerabile, rare periclitare și endemice ce se regăsesc pe teritoriul rezervației sunt buhaiul de baltă cu burtă galbenă, salamandra comună (de foc) și tritonul cu creastă (Film documentar din proiectului Sincron-sistem integrat de Management și Conștientizare în România a Rețelei Natura 2000).

Pe teritoriul *stațiunii Slănic Moldova* se regăsește Rezervația Naturală Nemira, arie protejată de interes național, rezervație naturală complexă cu specii rare precum floarea de colț, pinul oriental și arborele de tisă, ce are o suprafață totală de 34,91 km². Aici există și două lacuri de baraj natural, numite Bălțile Nemirei (Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova, 2011).

De asemenea, aici se regăsesc două zone naturale protejate, părți componente ale rețelei Natura 2000: Creasta Nemirei (suprafața de 3550 ha) și Slănic (Sărărie) cu o suprafață de 1392 ha (Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova, 2011).

5.2. Patrimoniul turistic antropice

Acesta ține "de civilizația materială, de cultură realizate în mod treptat în condiții social-istorice diferite, toate dând adevărata măsură a valorilor autentice ale societății" (Glavan, 2000).

a) Atracțiile antropice materiale

Municipiul Moinești se remarcă prin deținerea a unui sit arheologic, a unui cimitir evreiesc ce dovedește existența unei comunități evreiești importante, a mai multor monumente comemorative ce amintesc de spiritul dadaist, a unor lăcașuri de cult ce au fost declarate monumente istorice, dar și a unei arii protejate de pădure de pin negru, unică în județ și printre puținele din România și Europa (Anexa 25). Astfel, voi enumera cele mai reprezentative atracții antropice din Moinești.

Cetatea dacică Cetățuia reprezintă o cetate dacică fortificată ce a fost construită între secolul II î.Hr și secolul II d.Hr. Prima observație asupra sitului a avut loc în 1986 când au fost descoperite diferite tipuri de obiecte din ceramică, precum vase borcan, cești-opaițe, cupe, fructiere, amfore. Noi descoperiri au avut loc în 1989, atunci când a fost scoasă la iveală groapa turnului de apărare cu o lungime de 11 m, o lățime de 6,5 m și o înălțime de 0,80 m. Alte locuințe de suprafață au fost descoperite în perioada 1990-1992, dar și o serie de obiecte din fier și doi denari romani republicani. Această cetate se remarcă prin rolul de apărarea zonei care asigura trecerea din Moldova în Transilvania prin trecătoarea Ghimeș (Profilul demografic, social și economic al municipiului Moinești, 2006).

Cimitirul Evreiesc se află pe o colină la poalele dealului Osoiu, în apropiere de parcul anterior prezentat și este cel mai vechi astfel de cimitir, constituind totodată cel mai relevant document cu privire la existența populației evreiești în municipiul Moinești. Cea mai elocventă dovadă în acest sens este o piatră tombala cu text lizibil din 1692, urmată de piatra funerară a rabinului Dov ben Iehuda, din anul 1740. În plus, arhitectul E. Arnet, care a fost în anul 1960 pe aceste meleaguri, a descoperit în cimitir pietre funerare datând din anii 1748 și 1787. Aici sunt înmormântați evreii care au luptat și au căzut pe câmpurile de luptă pentru Independența României, dar și un număr redus de soldați ruși care au căzut la datorie pe frontul din Moldova, în primul război mondial. Demn de menționat este faptul că Moses David Rosen, fost șef-rabin al Cultului Mozaic din România (1948-1994) și fost președinte al Federației Comunităților Evreiești din România (1964-1994) s-a născut la Moinești (Profilul demografic, social și economic al municipiului Moinești, 2006).

Monumentul Comemorativ „DADA” Tristan Tzara este unul dintre cele mai importante și mai cunoscute obiective antropice din municipiul Moinești, reprezentând un centru de greutate în peisajul cultural al localității, întrucât localitatea reprezintă locul natal al

inițiatorului dadaismului. Aflat în N-E localității, pe drumul care duce spre Bacău, monumentul a fost construit de sculptorul german Ingo Glass în 1991 în memoria lui Tristan Tzara (16 aprilie 1896- 25 decembrie 1963). Edificiul este alcătuit din 4 litere („D”, „A”, „D”, „A”), de dimensiuni impresionante: 25 metri lungime, 2,6 metri lățime, 10 metri înălțime, întreaga creație artistică fiind alcătuită dintr-o combinație de beton cu oțel, cu o greutate de 120 tone (Primăria Moinești, 2014).

Ansamblul monumental „Cavalerul Tristan Tzara” a fost realizat în 2013 de către artistul plastic Giulian Dumitriu, în concepția cinetic aleatoriu, aproape în totalitate din aluminiu șlefuit, cu excepția bazei care este alcătuită din marmură. Monumentul în prezintă pe inițiatorul dadaismului stând în piciorul stâng pe vârful unei piramide ce se află înșeuată de un cal (cuvântul DADA, în limba franceză are semnificația de cal de jucărie), care la rândul său este situat pe un cărucior de lemn cu 4 roți. Principala caracteristică a monumentului este că în funcție de înălțimea individului pe care îl admiră, sunt afișate pe un ecran versuri aleatorii ce aduc aminte de metoda originală a lui Tristan Tzara de a compune poezii (Primăria Moinești, 2014).

Biserica „Sfânta Cuvioasa Parascheva”, declarată monument istoric, se află în cartierul Hangani, pe o colină mică, la o distanță de 200 metri de locul în care pâraiele Ghertoi și Văiușele se unesc. Lăcașul de cult a fost construit în 1676 de către Sandu și Parascheva Leondaru, cu ziduri din piatră brută, fundație din piatră și a trecut prin mai multe faze de restructurare: în anul 1768 a fost reconstruit din temelii, în anul 1870 i-au fost refăcute fațadele, iar în anul 1896 i s-au adăugat un pridvor și un turn (Profilul demografic, social și economic al municipiului Moinești, 2006).

Biserica „Sfântul Pantelimon”, singurul edificiu religios realizat în stilul maramureșan din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, este amplasată în curtea Spitalului Municipal Moinești iar hramul său are loc cu prilejul sărbătoririi Sfântului Pantelimon. Locașul de cult are 70 de metri pătrați, înălțimea de 19 metri, iar lungimea și lățimea de 15, respectiv 5 metri (interviu Pr. Gheorghe Turcu).

Casa de Cultură Municipală a fost inaugurată în septembrie 2016, fiind proiectul de transformare al fostului Club Lira, construit în 1954. Aceasta deține o sală de spectacole cu o capacitate de 300 locuri, care va servi și ca cinematograful, și o sală de conferințe (SC. GRUP CONSULT PROIECT.SRL, 2008).

Școala „Ștefan Luchian” cu clasele I-VIII, este socotită drept monument istoric aflat în evidența Ministerului Culturii și Cultelor. În locul acestui monument a existat Școala de Fete, înființată la mijlocul secolului XIX. Ulterior acesteia i s-a mai construit patru săli de clasă și o cancelarie. După instaurarea comunismului, școala a suferit mai multe transformări: în 1948 a

devenit școală elementară cu clasele I-VIII, în 1965 a devenit una mixtă, în 1971 i s-a mai construit un etaj, iar din 1993, școala va lua numele unuia dintre cei mai cunoscuți pictori români, Ștefan Luchian, acesta fiind unul dintre cei mai personaliți care au fost pe meleagurile Moineștiului (Profilul economic și social cultural al municipiului Moinești, 2006).

Stațiunea Târgu Ocna se individualizează față de celelalte localități cuprinse în prezentul studiu, în ceea ce privește atracțiile antropice, prin deținerea a două situri arheologice valoroase, a unui complex monahal, a unui număr mare de lăcașuri de cult declarate monumente istorice și a unui muzeu de istorie (Anexa 26). În continuare, voi decela cele mai importante atracții antropice din Târgu Ocna.

Stațiunea arheologică Podei datează din 1925, atunci când s-au descoperit fragmente ce datează din epoca Cucuteni, dar și locuințe cu o vechime însemnată, din diferite epoci istorice: Eneolitic, Epoca Bronzului, Hallstatt, Epoca clasică geto-dacică. Printre materialele descoperite se enumeră vase borcan, cești-opaițe, câni, mărgelile din sticlă, obiecte din fier, cupe (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Stațiunea arheologică Titelca este poziționată în apropiere de primul obiectiv menționat, în sud-estul teritoriului administrativ, la 500 m distanță de intravilan. Înscrisă în Repertoriul Arheologic Național, stațiunea adăpostește o cetate ce datează din timpul lui Burebista și a fost distrusă în cea de-a doua bătălie împotriva romanilor, denumită Utidava, amintită și de Ptolemeu în lucrarea sa Geographia. Asemenea primei locații, s-au descoperit obiecte din fier, ceramică, lut ars, sticlă (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Mănăstirea Măgura Ocnei se află pe dealul Măgura, în cadrul Rezervației Naturale Măgura-Târgu Ocna, la o înălțime de 520 metri, al cărei biserici poartă hramul Înălțarea Domnului. Biserica actuală a fost construită în 1993 de către Arhimandritul Epifanie Bulancea din cărămidă și piatră. Complexul monahal este însuflețit de 40 maici, 3 preoți și un diacon și deține în componența ei, pentru primirea pelerinilor, imobile din lemn cu chilii, sală de mese, și alte opt camere pentru pelerini dotate cu grupuri sanitare și o mansardă (http://www.protoieria-onesti.ro/tg_magura1.htm).

Un obiectiv turistic demn de luat în seamă este **Monumentul Eroilor** (aflat în incinta Mănăstirii Măgura Ocnei), ridicat în memoria celor peste 15000 de ostași români căzuți pe câmpurile de luptă de la Oituz, Cosna, Cireșoia, în Primul Război Mondial. Acesta a fost construit în 1925 în timpul regelui Ferdinand și a reginei Maria, are o înălțime de 22 metri și adăpostește un muzeu de istorie în care se găsesc fotografiile ale unor monumente și instituții, documente originale, piese de armament și muniție, uniforme de soldat, medalii onorifice, precum și elemente de etnografie (<http://bacaculturalistic.ro/atracie/465/>).

Biserica „Precista” este cel mai vechi edificiu religios care se regăsește în cadrul acestor trei localități. Construită în 1662 de un boier pe nume Ghergh Ursache și închinată Mănăstirii Ivirul din Muntele Athos, biserica trece prin mai multe transformări în anii 1860, 1914, 1934, 1968 și 1982. Printre cele mai vechi obiecte pe care le posedă lăcașul de cult se enumeră un clopot din 1785, 4 candelor de argint din 1791 și 5 icoane din anul 1810. Demn de menționat este faptul că edificiul religios a dispus de rangul de biserică, iar apoi de mănăstire, urmând să revină la rangul inițial care se păstrează și acum (http://www.protoieria-onesti.ro/parohii/targu_ocna/precista/precista.html).

Biserica „Sfânta Varvara” se află în mina de sare Troțuș și a fost construită de minerii locali în doar 8 luni. Situată la o adâncime de 240 m și se remarcă prin faptul că este aproape în totalitate din sare, această caracteristică făcând-o unică în Europa. Amenajată în anul 1992, biserica dispune de toate elementele de arhitectură ortodoxă, obiectele din sare fiind tratate cu o soluție specială pentru a rezista împotriva umezelii un timp îndelungat (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Muzeul de Istorie topore de aramă cu brațele în cruce, fragmente de ceramică de factură cernavodeană și monteoru, fragmente de ceramică locală (ceașcă dacică) și vase de import romane (amfore, cești, fructiere) (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Muzeul Sării se regăsește în Mina Troțuș la adâncimea de 240 m și deține o hartă a minei ce reliefează galeriile amenajate pentru vizitatori și cele care sunt închise circuitului turistic, ilustrații ce prezintă evoluția săpăturilor din mină și procesul de extragere a sării, planșe cu straturile geologice, unelte din sare (lămpi, vase, sfeșnic), unelte folosite în activitatea minieră, inclusiv unul dintre ciocanele folosite la amenajarea bisericii din mină (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, 2014).

Stațiunea Slănic Moldova, prin prisma atracțiilor turistice antropice materiale, se remarcă prin Casa de Cultură Casino, Clădirea Epitropiei Romanului, Parcul Central, Cimitirul Comemorativ (*Anexa 27, Anexa 29*).

Clădirea Casino face parte din grupa A a monumentelor istorice, dispunând de valoare națională și universală. Construită în 1894 de arhitecții George Sterian și H. Pick și aparținătoare a epitropiei Sfântul Spiridon din Iași, deși lovită, clădirea supraviețuiește celor două războaie mondiale, fiind reabilitată de mai multe ori, urmând ca în 1948 să devină sediul Casei de Cultură și al Bibliotecii Orășenești. Din acest moment și până în prezent, clădirea trece prin două mari schimbări: în 1960 i se construiesc două terasă ce vor servi ca locații de bufet, braserie și pensiune, iar în intervalul 1986-1989 clădirea suferă anumite modificări cu scopul de a i se reda forma inițială.

Cimitirul Comemorativ, amezanajat între anii 1930-1931, are în componența lui 100 morminte și aproximativ 3500 de schelete care aparțin celor care au luptat pe front în primul război mondial.

Pavilionul Central Racoviță face parte din complexul balnear cu același nume și este o clădire de patrimoniu a cărei construcție reprezintă o îmbinare a stilului baroc cu elemente de arhitectură veche românească (Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova, 2011).

Inhalatorul constituie o construcție impunătoare din piatră și cărămidă cu elemente decorative orientale, ce a fost ridicată la începutul secolului al XX-lea. Aceasta a constituit secția de pneumoterapie a întregului complex balnear. După 1991, întregul complex a fost modernizat (<http://primariaslanicmoldova.ro/istoric/>).

Biserica Ortodoxă Sf Ilie a fost ridicată la începutul secolului al XX-lea, dar distrusă în primul Război Mondial. Procesul de reconstruire a început în 1927, când a primit hramul Cuviosului Axente (Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova, 2011).

Alte atracții turistice sunt vilele Rândunica, Liliana, Rica, Păltiniș, Pufu, Pasa, Primăvara ce au fost construite în perioada 1920-1930 din piatră și cărămidă. Specificitatea lor constă în elemente de arhitectură și decor specifice stațiunilor montane (Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova, 2011).

Tab. 14. Atracțiile antropice materiale din stațiunile Moinești, stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova

Nr. Crt.	Categoriea	Localitate			
		Municipiul Moinești	Stațiunea Târgu Ocna	Stațiunea Slănic Moldova	
I.	Complexe monahale, lăcașuri de cult	Biserica „Cuvioasa Paraschiva”, Hanganii	Biserica „Buna Vestire”	Biserica Ortodoxă „Sfântul Ilie”	
		Biserica „Sfinții Voievozi” Lucăcești	Biserica de lemn „Cuvioasa Parascheva”	Biserica romano-catolică „Adormirea Maicii Domnului”	
		Biserica „Sfântul Gheorghe”	Biserica de lemn „Sfântul Gheorghe”		
		Catedrala „Sfântul Nicolae”	Biserica „Sfântul Nicolae”		
		Biserica „Sfântul Pantelimon”	Biserica „Sfânta Treime”		
			Biserica „Sfinții Împărați”		
			Biserica armenescă „Schimbarea la față a sfintei Născătoare”		
			Biserica „Sfinții Voievozi”		
			Biserica „Precista”		
			Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul”		
			Biserica „Sfânta Varvara”		
			Capetele cimitirului „Adormirea Maicii Domnului”		
				Biserica romano-catolică „Sfântul Gheorghe”	
				Biserica romano-catolică „Schimbarea la față”	
				Biserica Sfinților Apostoli „Petru și Pavel” (Vâlcele)	
				Biserica „Schimbarea la Față” (Poieni)	
				Biserica romano-catolică „Sfântul Francisc de Assisi”	
		Biserica Răducanu			
II.	Monumente comemorative și de artă plastică, statui și busturi	Monumentul Eroilor din Războiul pentru Independență	Monumentul Eroilor din Primul Război Mondial de pe Muntele Măgura	Cimitirul Comemorativ	
		Monumentul Comemorativ „DADA” Tristan Tzara	Cimitirul Eroilor de pe platoul Cireșoia	Busturile scriitorilor Mihai Eminescu, Ion Creangă, George Coșbuc, Ion Luca Caragiale	

Nr. Crt.	Categoria	Localitate		
		Municipiul Moinești	Stațiunea Târgu Ocna	Stațiunea Slănic Moldova
III.	Monumente civile	Ansamblul monumental Cavalerul Tristan Tzara	Monumentul Eroilor Independenței	Placa comemorativă Izvor 1
		Creația sculpturală dadaistă Sfânta Treime	Monumentul Vânătorilor de Munte	
		Bustul Ștefan Luchian	Statuia lui Costache Negri	
		Bustul George Enescu	Monumentul Caporalului Mușat	
		Placa comemorativă Tristan Tzara	Cimitirul Eroilor de la Biserica Sfântul Nicolae	
		Bustul Gala Galaction	Monumentul Eroilor Români (1941-1945)	
		Cimitirul Evreiesc	Monumentul Eroilor Sovietici	
		Școala Ștefan Luchian	Școala secundară de fete Principesa Elena	Casa de Cultură Casino
		Clubul Lira	Gimnaziu teoretic de băieți	Clădirea Epitropiei Romanului
			Administrația Minei Salina	Pavilionul Central Racoviță
			Școala Nr. 2 Târgu Ocna	Clădirea Primăriei
			Stația C.F.R. Târgu Ocna	Vila Liliana
			Stația C.F.R. Salina	Vila Rica
			Palatul Primăriei	Vila Păltiniș
		IV	Muzee și colecții	
	Troița foștilor deținuți politici, cimitirul			Vila Palas
	Cazarma Punctului de Jandarmi- Școala penitenciară			Vila Rândunica
	Casa Borisof			Vila Primăvara
V	Vestigii arheologice	Galeria de artă Geneza	Muzeul de Istorie	
			Muzeul Sării	
		Așezarea fortificată getică de la Moinești Cetățuia	Stațiunea Arheologică Podei	
			Stațiunea Arheologică Titelca	

b) Atracțiile antropice imateriale

Constituie acele atracții turistice antropice care fac parte din sfera spiritualului, exemple elocvente în acest sens fiind evenimentele cu atracție turistică precum sărbătorile tradiționale, pelerinajele, festivalurile, nedeile etc.

Tab. 15. Evenimentele cu atractivitate turistică din Municipiul Moinești

Nr. Crt.	Denumire	Perioadă desfășurare
1.	Simpozionul anual și expoziția muzeală „ <i>Tristan Tzara și cultura DADA</i> ”	3 zile, prima jumătate a lunii aprilie
2.	Festivalul de Muzică Ușoară pentru copii și tineret „ <i>Vis de Stea</i> ”	2 zile, începutul lunii iunie
3.	Raliul automobilistic al Moldovei- etapă în cadrul Campionatului Național	O zi, finalul lunii iunie
4.	Atelier de artă urbană	2 zile, luna august
5.	Manifestările culturale Zilele Municipiului Moinești	3 zile, la începutul lunii septembrie
6.	Tabăra anuală de pictură și sculptură „ <i>Artiști plastici în Moinești</i> ”	13 zile, sfârșitul lunii august-începutul lunii septembrie
7.	Manifestările anuale „ <i>Aurul negru- tradiție și continuitate în Moinești</i> ”	2 zile, luna septembrie
8.	Festivalul de dans și muzică populară Moineșteanca	2 zile, septembrie
9.	Expoziția anuală de creație populară „ <i>Mâini de Aur</i> ”	5 zile, la începutul lunii octombrie
10.	Expoziția anuală de artă fotografică și video „ <i>Ancestral și actual pe plaiurile Moineștiului</i> ”	3 zile, luna octombrie
11.	Concursul Național de Mountain Biking Moinești	O zi, finalul lunii octombrie
12.	Festivalul datinilor și colindelor „ <i>Anii vechi și anii noi</i> ”	A treia zi de Crăciun

Sursa: Primăria Moinești

Simpozionul anual și expoziția muzeală „*Tristan Tzara și cultura DADA*” se manifestă anual în Moinești datorită faptului că aici s-a născut Tristan Tzara, cofondator al mișcării culturale dadaiste. Evenimentul cuprinde colocvii cu tematica DADA, reprezentații ale elevilor (colaje avangardiste, minispectacol de poeme), lansări de carte, dezbateri (Primăria Moinești, 2016).

Tabăra anuală de pictură și sculptură „*Artiști plastici în Moinești*” se manifestă la Moinești în condițiile în care aici s-a născut pictorul, poetul și teoreticianul Adrian Pic, precum și caricaturistul, profesorul de artă, Constantin Ciosu. La acest eveniment se enumeră participanți din țară, dar și din străinătate, Republica Moldova și Israel (Primăria Moinești, 2016).

Manifestările anuale „*Aurul negru- tradiție și continuitate în Moinești*” dorește să evidențieze importanța pe care a avut-o municipiul în exploatarea și prelucrarea petrolului. Pe lângă faptul că aici s-a exploatat petrol pentru prima dată în țară, zona Moinești a reprezentat la mijlocul secolului al XIX-lea motorul petrolului românesc, înregistrând jumătate din producția

de petrol al României. În cadrul evenimentului sunt expuse documente de arhivă, unelte de săpat, fotografii (Primăria Moinești, 2016).

Expoziția anuală de creație populară „*Mâini de Aur*” adună artiști și meșteșugari locali ce-și expun creații precum măști, icoane, costume populare, olărit, dar și tehnica de realizare a acestora cu scopul de a transmite generațiilor mai tinere actualele elemente de etnografie și folclor (Primăria Moinești, 2016).

Expoziția anuală de artă fotografică și video „*Ancestral și actual pe plaiurile Moineștiului*” dorește să se conștientizeze potențialul peisagistic, dar și evoluția laturii sociale pe aceste meleaguri. Astfel, sunt expuse rezultatele fotografiilor profesioniști și amatori, cele mai impresionate fotografii fiind premiate (Primăria Moinești, 2016).

Festivalul datinilor și colindelor „*Anii vechi și anii noi*” enumeră Plugul, Jocul Ursului și Jocul Caprei, ce se manifestă în perioada dintre Sărbătorile Crăciunului și cele ale Anului Nou. *Jocul ursului* este una dintre cele mai cunoscute datini de iarnă din această zonă. Este un joc spectaculos, deoarece simbolizează moartea și învierea naturii. În acest sens, Mihai Coman, în *Bestiarul mitologic românesc*, afirma: „În colindul cu Ursul, animalul moare și învie, într-o dramatizare simbolică a mitului renașterii naturii” (Coman, 1996, p. 72).

Tab. 16. Evenimentele cu atractivitate turistică din stațiunea balneoclimaterică Târgu Ocna și Slănic Moldova

Nr. Crt.	Denumire	Perioadă desfășurare
<i>Târgu Ocna</i>		
1.	Simpozionul Unirea Principatelor Române	23 ianuarie
2.	Comemorarea anuală Valeriu Gafencu	16 februarie
3.	Concursul de table „ <i>Cupa Stațiunii Târgu Ocna</i> ”	O zi, sfârșitul lunii martie
4.	Târgul de produse artizanale și meșteșugărești	4 zile, începutul lunii aprilie
5.	Spectacolul de muzică și poezie Sare și piper	O zi, mijlocul lunii iunie
6.	Concursul de mountain-biking cross country „ <i>Călătorie între cer și pământ</i> ”	O zi, sfârșitul lunii iunie
7.	Zilele orașului Târgu Ocna	3 zile, sfârșitul lunii august
8.	Concursul „ <i>Plăcintele Bunicilor</i> ”	1 octombrie
9.	Hramul bisericii „ <i>Sfânta Varvara</i> ” din Salina Târgu Ocna	4 decembrie
10.	Spectacole teatrale, muzicale în Salina Târgu Ocna	7 zile, mijlocul lunii decembrie
11.	Tradiții și obiceiuri de iarnă	Sfârșitul lunii decembrie
<i>Slănic Moldova</i>		
1.	Zilele Slănicului	3 zile, sfârșitul lunii iulie
2.	Festivalul Județean de Tradiții și Folclor	3 zile, începutul lunii august
3.	Târgul Meșterilor Populari	3 zile, luna august
4.	Anotimpul Cultural al Slănicului	Iunie-septembrie
5.	Festivalul de tradiții și obiceiuri de iarnă de pe valea Trotușului	28-29 decembrie

Sursa: Primăria Târgu Ocna

Conform diagramei de mai jos, sezonabilitatea cea mai mică a evenimentelor cu atractivitate turistică pe parcursul unui an este deținută de stațiunea Târgu Ocna, însă Municipiul Moinești domină prin numărul acestora. Demn de menționat este faptul că majoritatea vectorilor turismogeni imateriali sunt concentrați în intervalul iunie-octombrie.

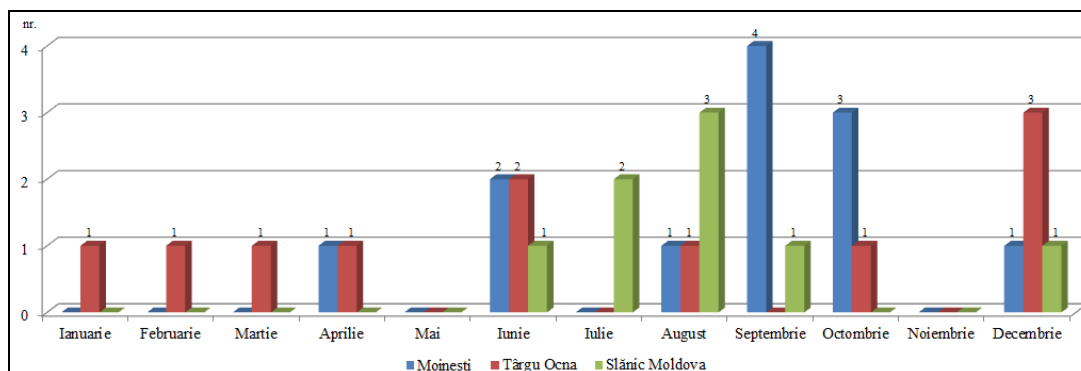

Fig. 30. Numărul de evenimente lunare cu atractivitate turistică din municipiul Moinești și stațiunile Târgu Ocna, Slănic Moldova

5.3. Baza materială turistică

Aceasta se grefează pe componentele naturale prezentate anterior, deținând ca rol materializarea unui sistem operațional, al cărui elemente componente să interacționeze în vederea apariției, dezvoltării, eficientizării activității turistice.

a) Baza de cazare

Aceasta constituie elementul primordial în cadrul bazei materiale turistice, deoarece satisfacția turistului depinde în cea mai mare măsură de serviciul de cazare oferit. Capacitatea bazei de cazare coincide cu proporțiile și orientarea turismului, fiind prezentă o „*continuuă corelație între mărimea, structura și gruparea [...] acestuia cu intensitatea și canalizarea fluxurilor turistice sau cu apariția de noi forme de practicare a turismului*” (Ciangă, 1997, pag. 145).

Conform Autorității Naționale pentru Turism, în *municipiul Moinești* există 8 structuri de cazare clasificate ce cumulează un număr de 58 camere, respectiv 115 locuri cazare.

Tab. 17. Structurile de cazare acreditate din Municipiul Moinești, în 2015

Baza de cazare	Grad de confort	Număr camere	Număr locuri
Pensiunea turistică „Parcul cu pini”	1 stea	5	9
Hostel Parcul cu Pini	1	6	12
Motel „La Cici”	2 stele	11	22
Pensiunea „Ghizela”	3 stele	6	12
Pensiunea turistică „Davis”	2 stele	15	30
Pensiunea turistică „Royal”	4 stele	6	12
Pensiunea turistică „Excelsior	3 stele	1	2
Bungalow Excelsior	3 stele	8	16

Sursa: <http://turism.gov.ro/informatii-publice/>

În stațiunea turistică *Târgu Ocna* există 20 structuri de cazare clasificate ce cumulează un număr de 270 camere, respectiv 617 locuri cazare (<http://turism.gov.ro/informatii-publice/>).

Tab. 18. Structurile de cazare acreditate din stațiunea Târgu Ocna, în 2015

Baza de cazare	Grad de confort	Număr camere	Număr locuri
Hotel „Măgura”	2 stele	165	360
Pensiune turistică „Apus de Soare”	4 stele	14	25
Pensiunea turistică „Bradul”	3 stele	1	8
Pensiunea turistică „Casa Andreea”	2 stele	3	8
Pensiunea turistică „Casa Creangă	3 stele	15	30
Pensiunea turistică „Casa Elena”	3 stele	8	16
Pensiunea turistică „Cerbul”	3 stele	1	8
Pensiunea turistică „Cioca”	2 stele	5	10
Pensiunea turistică „Elena”	3 stele	5	10
Pensiunea turistică „Florina”	3 stele	6	10
Pensiunea turistică „Pinul”	3 stele	1	8
Pensiunea turistică „Porțile Ocnei”	3 stele	10	24
Pensiunea turistică „Rândunica”	3 stele	1	6
Pensiunea turistică „Vânătorul”	3 stele	1	8
Pensiunea turistică „Zorile”	3 stele	1	8
Motel „Anda”	3 stele	11	31
Vila „Casa Cristal”	3 stele	8	18
Ap. de închiriat „Dobrenița 13”	1 stea	1	2
Căsuțe tip camping „Creangă”	2 stele	6	12
Camere de închiriat „Casa Tradițiilor”	2 stele	7	15

Sursa: <http://turism.gov.ro/informatii-publice/> (2014)

Baza materială de cazare din stațiunea turistică *Slănic Moldova* dispune de 35 astfel de structuri clasificate ce cumulează un număr de 748 camere, respectiv 1531 locuri cazare (<http://turism.gov.ro/informatii-publice/>).

Din acest punct de vedere, *Slănic Moldova* dispune de cele mai multe structuri de cazare, numărul total al camerelor cumulate fiind triplu față de cel din *Târgu Ocna*. Municipiul *Moinești* este net inferior prin prisma bazei de cazare față de cele două stațiuni de interes național, cele 8

unități de primire turistică supraviețuind în special datorită gazduirii unor conferințe, evenimente precum nunți, cumetrii, aniversări.

Tab. 19. Structurile de cazare acreditate din stațiunea Slănic Moldova, în 2015

Baza de cazare	Grad de confort	Număr camere	Număr locuri
Hotel „Coroana Moldovei”	4 stele	18	34
Hotel „Dobru”	3 stele	36	72
Hotel „Euro Vacanța”	3 stele	52	104
Hotel „Flora”	2 stele	34	68
Hotel „Nemira”	4 stele	41	82
Hotel „Slănic”	3 stele	56	114
Hotel „Venus”	2 stele	240	494
Pensiunea turistică „Andrei”	2 stele	3	6
Pensiunea turistică „Casa Albă”	3 stele	11	22
Pensiunea turistică „Casa Donna Byanca”	3 stele	13	26
Pensiunea turistică „Cristal”	4 stele	15	30
Pensiunea turistică „Eden Maison”	3 stele	12	28
Pensiunea turistică „Flora”	2 stele	4	8
Pensiunea turistică „Izvoare”	3 stele	15	27
Pensiunea turistică „Liliana”	2 stele	3	6
Pensiunea turistică „Lorena”	3 stele	4	8
Pensiunea turistică „Maria”	1 stea	5	10
Pensiunea turistică „Miruna”	3 stele	5	16
Pensiunea turistică „Păltiniș”	3 stele	10	20
Pensiunea turistică „Poiana Verde”	3 stele	7	14
Pensiunea turistică „P. Verde1”	4 stele	13	26
Pensiunea turistică „Rodica”	2 stele	6	14
Pensiunea turistică „Ro-Montana”	3 flori	7	16
Pensiunea turistică „Sabina”	3 stele	1	4
Pensiunea turistică „Sara”	2 stele	5	10
Camere de închiriat „Casa Bamby”	2 stele	3	6
Camere de închiriat „Casa Moldavia Best”	3 stele	4	8
Motel „Montana”	2 stele	20	45
Popas turistic „Cascada”	1 stea	16	32
Vila „CFR”	2 stele	14	28
Vila „Pufu”	2 stele	32	66
Vila „Rica”	3 stele	8	16
Vila „Roua Florilor”	2 stele	6	16
Vila „Siam”	5 stele	9	15
Vila „Teleconstrucția”	3 stele	20	40

Sursa: <http://turism.gov.ro/informatii-publice/>

Comparativ cu Autoritatea Națională Pentru Turism, informațiile conținute de baza de date TEMPO cu privire la bazele de cazare existente în studiile de caz diferă în proporții covârșitoare. Totuși, diagramele de mai jos au luat în calcul datele furnizate de ultima sursă menționată.

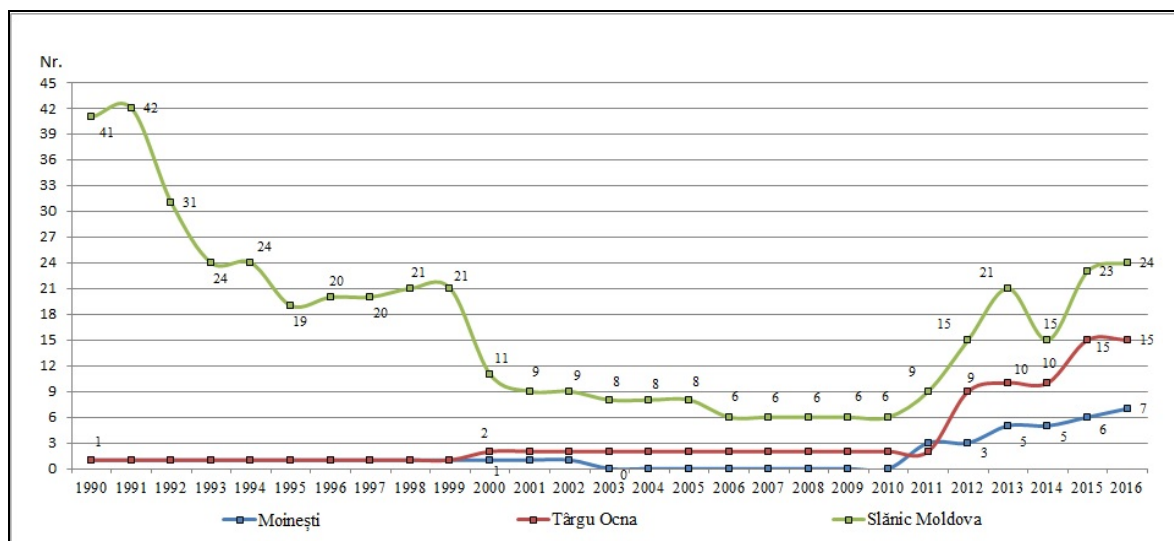

Fig. 31. Evoluția numărului de structuri de primire turistică în stațiunea Moinești, stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova în intervalul 1990-2014
(Sursa: Tempo, INSSE)

Municipiul Moinești este localitatea cu cele mai puține unități de cazare. Fenomenul turistic moineștean a încercat să se afirme odată cu dobândirea titlului de stațiune balneoclimaterică datorită bioclimatului local și a valențelor terapeutice ale apelor minerale. Însă, atenția nu s-a centrat și asupra bazei materiale turistice care a rămas în aceeași stare rudimentară. Un pas important în acest sens a fost materializat în 1980, atunci când s-a construit un hotel cu 30 locuri, care nu a dăinuit, însă. După 1989 au fost ridicate alte unități de cazare, însă nu au fost recunoscute de minister. Abia din anul 2010 s-au depus eforturi considerabile pentru ca structurile de primire turistică să cunoască o îmbunătățire materială spre a fi acreditate la nivel național.

Stațiunea Târgu Ocna, în ciuda notorietății microclimatului de salină și a izvoarelor minerale, s-a confruntat cu aceeași problemă a structurilor de primire turistică. Revirimentul s-a produs tocmai în 2012, atunci când au fost accesate numeroase fonduri europene ce au ajutat la creșterea calității serviciilor turistice în acest sens. Chiar dacă numărul unităților recunoscute de minister este dublu față de cele existente în Moinești, multe dintre acestea continuă să funcționeze fără acreditare.

Stațiunea Slănic Moldova, față de localitățile anterioare, s-a bucurat de un fenomen turistic înfloritor până în 1991, atunci când a început să se resimtă lipsa investițiilor după căderea comunismului. Drept consecință, baza materială de cazare a cunoscut o degradare fizică și morală iminentă, situația negativă accentuându-se după 2000, moment în care celelalte două localități erau surescitate din acest punct de vedere. O îmbunătățire vizibilă s-a făcut cunoscută în anul 2011, atunci când unitățile de primire turistică au beneficiat de fonduri europene.

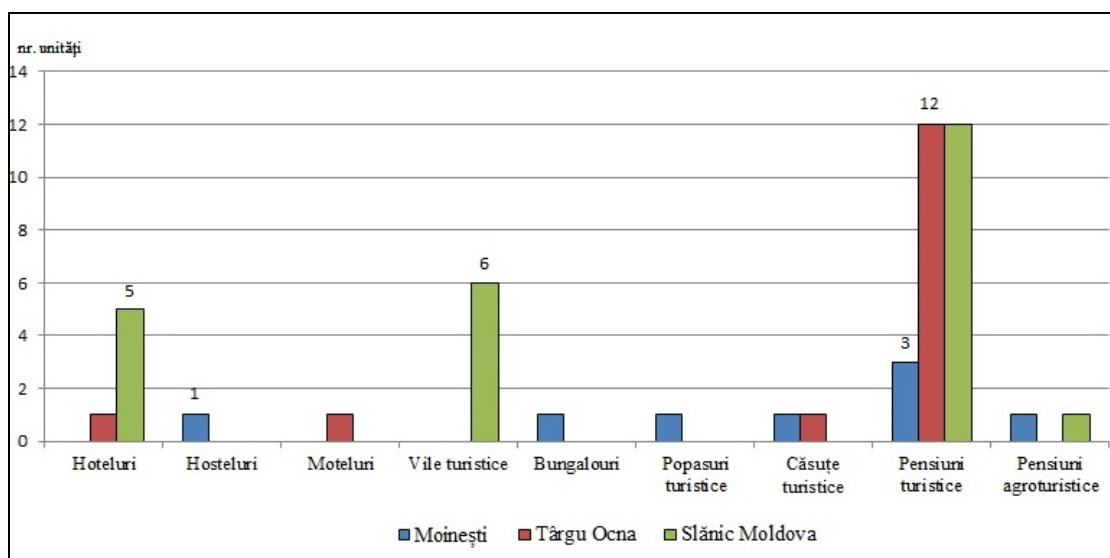

Fig. 32. Prezentarea cantitativă a bazelor de cazare pe tipuri de structuri de primire turistică din municipiul Moinești, stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova în anul 2016
(Sursa: Tempo, INSSE)

Diversitatea bazei materiale de cazare turistică este un indicator elocvent în ceea ce privește calitatea și cantitatea ofertei turistice. Din acest punct de vedere, primul loc este ocupat de stațiunea Slănic Moldova care deține 12 pensiuni turistice, 6 vile turistice și 5 hoteluri, ale căror funcționare este acreditată. Existența structurilor de cazare de tip hotel mărește aportul economic al turismului asupra populației locale, deoarece este încurajată participarea populației la activitatea turistică și se urmărește prestarea serviciilor solicitate de către cei cazați, în așa fel încât profitul să înregistreze cote ridicate (Benea și Petroman, 2006). În plus, hotelul reprezintă unitatea care își depune cel mai bine amprenta asupra întregii activități turistice (Negrușă, 2006).

Conform datelor TEMPO, locul secund este ocupat de stațiunea Târgu Ocna, deținând 12 pensiuni turistice, un motel, o căsuță turistică și o unitate hotelieră dotată cu o secție de recuperare-reabilitare a sănătății umane.

Baza de cazare a municipiului Moinești, după aceeași sursă de informare, include 3 pensiuni turistice, un hostel, o pensiune agroturistică, un complex de bungalouri, un popas turistic și o căsuță turistică. Problema inexistenței unui hotel există din anul 1989, când s-au suspendat lucrările de construcție a unității ce se dorea a fi dotată cu bază de tratament cu ape minerale. Pe acea vreme, turismul moineștean înregistra un număr mult mai mare de turiști grație notorietății izvoarelor cu apă minerală din Parcul Băi, iar autoritățile locale nu sunt certe dacă starea actuală a turismului și a puterii economice poate susține o asemenea structură de cazare.

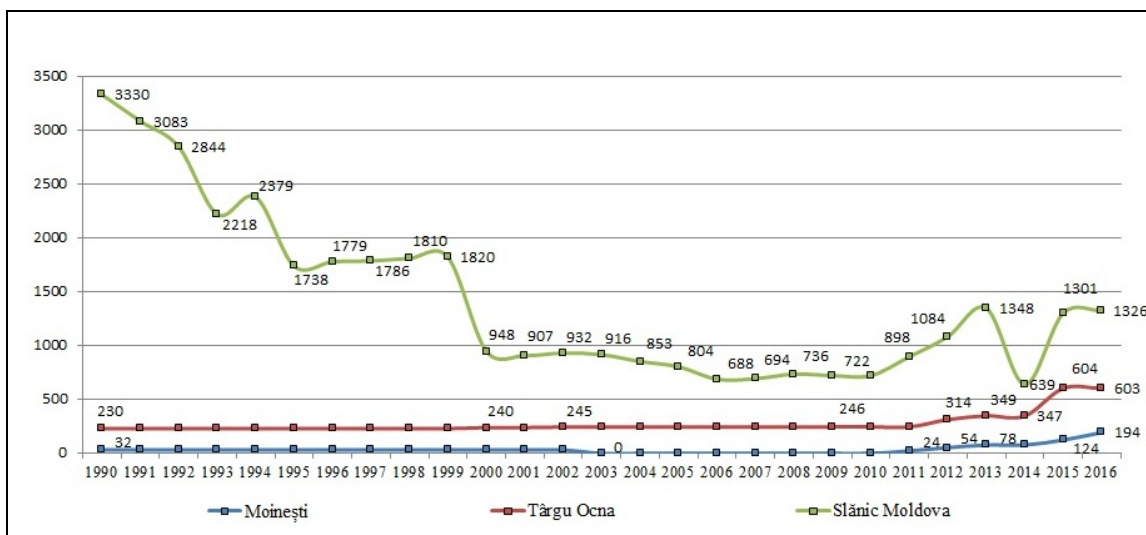

Fig. 33. Evoluția capacității de cazare turistică existentă în structurile de primire turistică din municipiul Moinești, stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova în intervalul 1990-2014 (Sursa: Tempo, INSSE)

Situația evoluției capacității de cazare turistică existentă în structurile de primire turistică din cele trei localități este direct proporțională cu evoluția numărului acestor unități, doar că stațiunea Târgu Ocna se detașează de Moinești datorită existenței Hotelului Măgura ce beneficiază de 230 locuri de cazare.

Stațiunea Slănic Moldova reușește să-și păstreze prima poziție, grație unităților hoteliere și a numărului mult mai mare de pensiuni turistice. Totuși, în timp ce orașul lui Tristan Tzara și cel de pe Valea Troțușului cunosc o ameliorare a numărului de locuri de cazare existentă, perla Moldovei cunoaște un recul considerabil, acest număr înjumătățindu-se din anul 2013, până în 2014, perioadă în care 6 unități de cazare și-au pierdut acreditarea de funcționare.

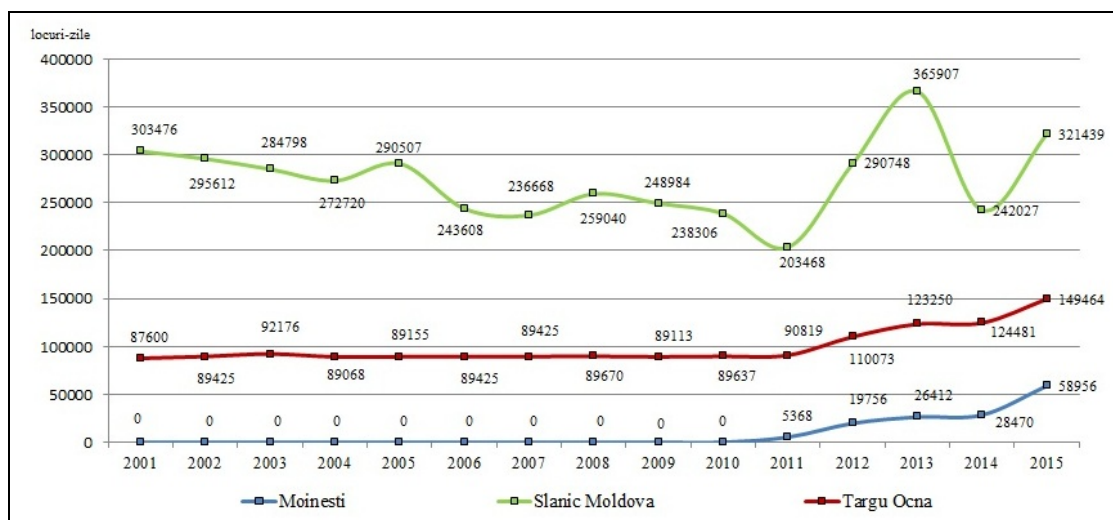

Fig. 34. Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în structurile de primire turistică din municipiul Moinești, stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova în intervalul 2001-2015 (Sursa: Tempo, INSSE)

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către structurile de primire turistică, înmulțit cu numărul de zile cât sunt în regim de funcționare structurile în perioada considerată.

Din acest punct de vedere se remarcă stațiunea Slănic Moldova a cărei capacitate de cazare turistică în funcțiune înregistrează valori mult mai însemnate decât celelalte două studii de caz datorită diversității ofertei turistice și a sezonității mai reduse.

În cazul ultimului interval al perioadei analizate, chiar dacă numărul unităților de cazare acreditate a scăzut de la 21 la 15, evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune este în creștere grație eforturilor de a primi turiști și în extrasezon. Analizând situația existentă a turismului curativ, existența unui sanatoriu balnear nu duce la eliminarea sezonității, cauza principală fiind lipsa de diversificare a bazei recreaționale, pârtia de schi „Nemira” nedovedindu-și încă rentabilitatea.

Chiar dacă Târgu Ocna deține un microclimat de salină recunoscut terapeutic, atrăgând turiști și în sezonul rece iar majoritatea unităților de cazare sunt în funcțiune pe tot parcursul anului, nu reușește să surclaseze stațiunea Slănic Moldova care deține cele mai multe structuri de cazare de tip hotel.

Acreditarea a 5 structuri de primire turistică din Moinești, în perioada 2010-2014, a dus inevitabil și la creșterea capacității de cazare turistică în funcțiune. Demne de remarcat sunt eforturile autorităților locale de a relansa fenomenul turistic. Pe lângă recâștigarea titlului de stațiune balneoclimaterică, se acționează pentru diversificarea ofertei turistice care să pună la dispoziția turiștilor servicii specifice sezonului hibernal.

b) Unitățile de alimentație

Municipiul Moinești, conform Autorității Naționale pentru Turism, deține 7 unități de alimentație clasificate ce însumează 580 locuri (<http://turism.gov.ro/informatii-publice/>).

Tab. 20. Unitățile de alimentație clasificate din Municipiul Moinești, în 2015

Unitatea de alimentație	Grad de confort	Număr locuri
Restaurant clasic „Davis”	2 stele	400
Cafe-Bar „Ghizela”	3 stele	40
Restaurant Clasic „Ghizela”	3 stele	80
Restaurant Pensiune „Parcul cu Pini”	1 stea	60
Restaurant Clasic „Royal”	3 stele	50

Sursa: <http://turism.gov.ro/informatii-publice/>

Baza de alimentație turistică a *stațiunii Târgu Ocna* include 7 unități de alimentație clasificate ce cumulează 893 locuri (<http://turism.gov.ro/informatii-publice/>).

Tab. 21. Unitățile de alimentație clasificate din stațiunea Târgu Ocna, în 2015

Unitatea de alimentație	Grad de confort	Număr locuri
Restaurant Clasic „Anda”	3 stele	110
Restaurant Clasic „Casa Creangă”	3 stele	120
Restaurant Clasic „Măgura”	2 stele	460
Restaurant Clasic „Porțile Ocnei”	3 stele	96
Bar de zi „Anda”	3 stele	30
Bar de zi „Măgura”	2 stele	40
Bufet-Bar „Casa Tradițiilor”	2 stele	37

Sursa: <http://turism.gov.ro/informatii-publice/>

Stațiunea Slănic Moldova deține 25 unități de alimentație clasificate ce cumulează 1967 locuri (<http://turism.gov.ro/informatii-publice/>).

Tab. 22. Unitățile de alimentație clasificate din stațiunea Slănic Moldova, în 2015

Unitatea de alimentație	Grad de confort	Număr locuri
Restaurant Clasic „Casa Albă”	2 stele	5
Restaurant Clasic „Coroana Moldovei”	3 stele	70
Restaurant Clasic „Cristal”	2 stele	75
Restaurant Clasic „Dobru”	3 stele	120
Restaurant Clasic „Eden Maison”	3 stele	68
Restaurant Clasic „Euro-Vacanța”	3 stele	110
Restaurant Clasic „Expres”	2 stele	37
Restaurant Clasic „Flora”	2 stele	148
Restaurant Clasic „Ioana”	2 stele	30
Restaurant Clasic „Nemira”	4 stele	140
Restaurant Clasic „Poiana Verde”	3 stele	121
Restaurant Clasic „Siam”	3 stele	40
Restaurant Clasic „Teleconstrucția”	3 stele	50
Restaurant Clasic „Venus”	2 stele	220
Restaurant Pensiune „Flora”	2 stele	36
Restaurant Pensiune „Izvoare”	2 stele	80
Restaurant Pensiune „Ro-Montana”	3 stele	60
Restaurant Pensiune „Venus”	2 stele	200
Bar de zi „Dobru”	3 stele	48
Bar de zi „Expres”	2 stele	40
Bar de zi „Flora”	2 stele	40
Bar de zi „Nemira”	4 stele	12
Bar de zi „Venus”	2 stele	24
Bufet-Bar „Donna-Byanca”	3 stele	0
Fast-Food „Cascada”	1 stea	150

Sursa: <http://turism.gov.ro/informatii-publice/>

Situația bazei de alimentație turistică se prezintă aproximativ în aceiași parametri ca și baza de cazare cu excepția faptului că Moinești se află pe același palier cu stațiunea Târgu Ocna din punct de vedere al numărului de unități. Cele două stațiuni sunt devansate de Slănic Moldova care însumează mai multe locuri decât Moinești și Târgu Ocna împreună.

c) Structurile turistice de tratament

Municipiul Moinești nu deține baze de tratament care să utilizeze valențele terapeutice ale factorilor naturali de cură existenți în teritoriu.

Stațiunea Târgu Ocna se remarcă din acest punct de vedere, după Salina Troțuș, prin *Ambulatoriul BalneoFizioTerapie și Internări-Recuperare* de 100 locuri, ce funcționează în cadrul Hotelului Măgura. Terapiile ce pot fi efectuate sunt decelate în tabelul de mai jos.

Tab. 23. Modalitățile de terapii din cadrul bazei de tratament a hotelului Măgura, Târgu Ocna

Consultație inițială	Consultație de control	Kinetoterapie de grup pe afecțiuni
Oscilometrie	Infiltrație în structuri ale țesutului moale	Puncție și infiltrație intrarticulară
Ionizare	Galvanizare	Ultraviolete
Curenți diadinamici	Curenți cu impulsuri rectangulare/exponențiale	Ultrasunet
Magnetoterapie	Sonodynator	Laser-terapie
Contractia izomerică electrică	Stimulare electrică funcțională	Curenți interferențiali
Trabert	TENS	Unde scurte
Băi Stanger	Băi Galvanice	Duș subacval
Băi sau pensulații cu parafină	Masaj regional/segmentar/reflex	Aerosoli individuali
Hidrokinetoterapie individuală generală/parțială	Kinetoterapie cu aparatură specială: covor rulant, bicicletă ergometrică	Diapuls

Sursa: Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020

Salina Târgu Ocna se află în partea de nord a stațiunii în masivul de sare Vâlcele, la 240 metri adâncime, și dispune de o suprafață utilă în acest sens de 8.900 m². Datorită caracteristicilor microclimatului (temperaturi situate între 12-13 °C, umiditate relativă de 60-80%, curenți de aer cu viteze reduse, presiune aproximativ egală cu cea din exterior, aeroionizare de 2500-400 ioni pozitivi/cm³, Ph ușor acid al aerului), pe lângă posibilitățile de mișcare și relaxare, salina funcționează ca bază de tratament pentru pacienții ce suferă de afecțiuni respiratorii precum bronșitele cronice, astm, sinuzite. Tratamentul aplicat turiștilor pacienți cuprinde odihnă, gimnastică medicală generală și respiratorie, jocuri sportive, plimbări, alergări moderate, programe de educație sanitară (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020).

Centrul de tratament balnear Parc Măgura dispune de o suprafață de 1019 m² și are în componența lui o bază de tratament în care turiștii pacienți vor avea ocazia să beneficieze de tratamente cu aerosoli, de fizioterapie, kinetoterapie, electroterapie, băi galvanice, împachetări cu parafină, dietoterapie, masaj recuperator, duș subacvatic, drenaj limfatic (Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020).

Stațiunea Slănic Moldova întregeste baza de tratament a sistemului turistic propus prin Sanatoriul Balnear situat în centrul stațiunii și care furnizează servicii medicale precum:

pneumoterapie (ultrasono-aerosoli și inhalații cu ape minerale), hidroterapie (băi cu bule, băi galvanice), electroterapie (ultrasunete, unde scurte, ionizări, curenți diadinamici, faradici, exponențiali, interferențiali), termoterapie (aplicații parafină), fototerapie (uv, solux), masoterapie (masaj regional/segmentar cu unguent terapeutic), magnetoterapie (magnetodiaflux) (<http://www.slanic-moldova.info/Sanatoriul-Balnear-Slanic-Moldova/>).

d) Amenajările pentru agrement și recreație

Stațiunea Moinești se remarcă din acest punct de vedere prin existența Parcului Băi și Parcului Pădurii de Pini, fiecare având atribute specifice.

Parcul Băi, cu o suprafață de 33,75 ha (lungimea maximă de 1350 m și lățimea maximă de 335 metri), reprezintă un loc prielnic pentru plimbări, practicarea de sporturi, jocuri, odihnă în aer liber grație microclimatului ozonat, florei existente (salcâmi care au o vârstă de peste 100 ani, mesteceni, arini, brazi, ulmi) și a amenajărilor realizate printr-un proiect demarat cu fonduri europene. Astfel, s-au amenajat alei, cele existente și zidurile de sprijin au fost placate cu piatră cioplită, s-au instalat arcade semirotonde din material lemnos, s-au plantat arbori, arbuști și jardiniere, s-au montat podețe și mână curentă din fier forjat cu mâner din lemn, au fost reabilitate foișoarele izvoarelor, au fost montați stâlpi de iluminat public, bănci de ședere, coșuri de gunoi și toalete ecologice.

Parcul Pădurea de Pini se află în cadrul singurei arii protejate din municipiu a cărei suprafață măsoară 15 hectare, reprezentând o plantație realizată de Societatea petrolieră Steaua Română în anul 1930, cu scopul de a evita producerea alunecărilor de teren din zonă, fiind, de asemenea, unica rezervație naturală de pini negri din județ și una dintre puținele de acest gen din România și din Europa. Amplasat pe versantul sud-estic al Dealului Osoiu, parcul dispune de alei amenajate din piatră cubică, poteci prin pădurea de pini, 2 foișoare și numeroase spații pentru picnic. Alte parcuri care se regăsesc pe teritoriul municipiului Moinești sunt: Parcul Central, Parcul Orășenesc, Parcul Tei și Parcul Lucăcești.

Alte unități de agrement sunt **piscina pensiunii Davis**, **picina pensiunii Mario**, **terenul sintetic de fotbal al pensiunii Mario**, **terenul de tenis de câmp** pe mochetă al complexului turistic Parcul cu Pini.

Stațiunea Târgu Ocna deține Parcul Măgura, localizat în partea de sud-vest, la poalele muntelui Măgura, unde se află cele 7 izv cu ape minerale. Aici se află și un lac sărat Groapa Burlacu, apărut ca urmare a unor procese de sufoziune declanșate de existența unor vechi ocne de sare. Un alt exemplu elocvent este Parcul Trandafirilor, dotat cu arbori și arbuști ornamentali, gard viu, gazon, instalații de iluminat cu stâlpi fotovoltaici, instalații de irigat cu aspersoare, locuri de joacă pentru copii, bănci, alei cu pietriș cernut și pavaj din piatră naturală.

Ștrandul cu apă sărată Salina Târgu Ocna, este echipat cu dușuri, cabinet medical, terasă, magazin și internet wireless, șezlonguri, umbrele de soare. În plus, aici se poate practica tenisul de masă, baschet, volei, tenis de picior, popicărie.

Cele două piscine cu apă dulce în aer liber din cadrul Centrului de tratament balnear Parc Măgura ce sunt dotate cu dușuri și vestiare sunt frecventate de turiști în timpul verii, aceștia beneficiind și de aerul curat din zona Rezervației Măgura-Ocnei.

Salina, din punct de vedere al agrementului include o pistă amenajată pentru karturi copii și adulți, sală de spectacole și conferințe „Florin Piersic”, teren de minifotbal, baschet, tenis de câmp, tenis de masă.

Stațiunea Slănic Moldova este recunoscută prin Parcul Central, Traseul 300 Scări și Pârția de Schi Nemira.

Parcul Central dispune de o suprafață de 4,16 ha și cuprinde alei amenajate cu bănci de ședere, fântâni arteziene, foișor construit în același stil arhitectural cu al Clădirii Casino, busturi ale unor personalități culturale românești precum Mihai Eminescu, Ion Creangă, George Coșbuc, Ion Luca Caragiale, spațiu de joacă pentru copii, peisajul fiind îmbogățit de vegetația floricolă, arboricolă și arborescentă.- teren de tenis

Traseul 300 scări are o formă circulară și se desfășoară începând din zona izvorului 300 de scări, străbate pădurea de la poalele muntelui Dobru pe unele porțiuni mai abrupte, trece de-a lungul Cheilor Slănicului, coboară în apropiere de Cascadă și capătă direcție estică revenind în zona izvoarelor. Majoritatea treptelor sunt din piatră, restul fiind realizate din beton, iar parcurgerea unui traseu complet nu depășește 3 ore.

Pârția de schi Nemira este situată în nordul stațiunii la o înălțime de 724,54 m și 484,92 m. Dispune de o lungime pe înclinare de 1414 m, o lățime medie de 38 m și o diferență de nivel de 240 metri, pantă medie 17,6%. Este dotată cu instalație de transport pe cablu, instalație de înzăpezire artificială, mașină de bătut zăpadă, nocturnă, parcare auto, serviciu de salvamont (<http://www.partianemira.ro/>).

6. CIRCULAȚIA TURISTICĂ ÎNREGISTRATĂ ÎN MOINEȘTI, TÂRGU OCNA ȘI SLĂNIC MOLDOVA

Cea de-a treia componentă-pilon a fenomenului turistic, alături de potențialul turistic și baza materială, „reflectă cel mai fidel modul și nivelul de valorificare al potențialului turistic” (Ciangă, 2007).

Baza de cazare turistică este valorificată doar în cazul existenței sosirilor turistice, iar gradul de rentabilitate este determinat mai ales de numărul de înnoptări.

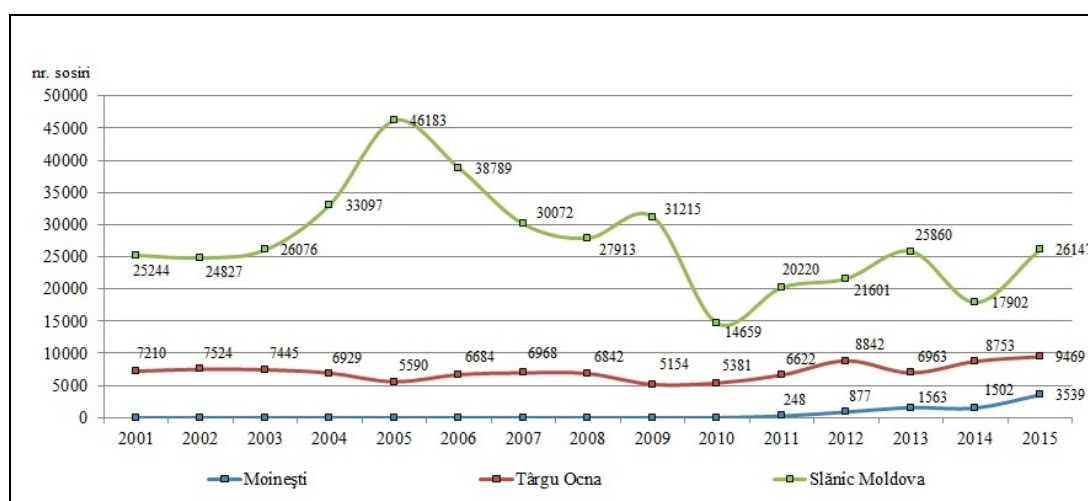

Fig. 35. Evoluția numărului de sosiri turistice în municipiul Moinești, stațiunea Târgu Ocna și stațiunea Slănic Moldova, în intervalul 2001-2015
(Sursa: Tempo, INSSE)

În ciuda faptului că stațiunea *Slănic Moldova* este devansată de Târgu Ocna prin prisma diversității ofertei turistice, perla Moldovei primește cel mai mare număr de turiști pe întregul interval temporal analizat. Numărul minim de 14659 turiști înregistrați în 2010 poate fi cauzat de ecoul crizei economice din 2008, însă revirimentul din perioada 2011-2015 (cu excepția anului 2014) este destul de pronunțat. Întreaga perioadă analizată prezintă mari fluctuații, în doar șase ani numărul turiștilor scăzând cu aproximativ 30.000. Lipsa diversității serviciilor turistice face ca izvoarele să fie utilizate mai ales de persoanele aflate în tranzit. Cert este că notorietatea apelor minerale încă dăinuie pe Valea Slănicului, acestea fiind întrebuințate de numeroase persoane (turiștii înregistrați și vizitatorii aflați în tranzit).

Stațiunea Târgu Ocna, în intervalul 2001-2015, a înregistrat un număr mult mai mic de sosiri turistice, trendul acestora fiind în ușoară scădere până în anul 2013, iar fluctuațiile aproape inexistente. Majoritatea turiștilor vin pentru tratarea diferitelor afecțiuni cu ajutorul microclimatului de salină, apele minerale fiind mai puțin cunoscute față de cele de la Slănic Moldova. Totuși, se remarcă un număr mare de vizitatori aflați în tranzit pentru agrement.

Demn de remarcat este faptul că nu a fost luată în calcul situația vizitatorilor din Salina Trotuș.

Nr.	Salina	Perioada						
		2005	2006	2007	2008	2011	2012	2013
1	Salina Praid	270.464	331.131	399.068	430.143	484.000	376.000	376.000
2	Salina Turda	43.053	56.197	67.493	63.464	350.000	358.390	347.216
3	Salina Slănic Prahova	92.409	100.869	150.250	164.252	166.000	170.032	172.333
4	Salina Târgu Ocna	32.375	55.440	75.468	108.066	148.000	142.000	147.000
5	Salina Cacica	9.500	20.000	50.000	65.000	92.000	86.000	78.000
6	Salina Ocna Dejului	2.380	2.160	1.095	1.280	-	-	-
7	Salina Ocnele Mari (deschisă pe 06.09.2009)	-	-	-	-	7.218 (06.09-14.10. 2009)	194.000	167.000

Fig. 36. Numărul de persoane (vizitare și tratament) înregistrate la salinile din România
Sursa: Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism (2009, p.11), Salrom (2012, p. 34), informații furnizate de către Societatea Națională a Sării și conducerile salinelor în Radu, Bianca (2013, p. 150)

Conform tabelului de mai sus, Salina din Târgu Ocna înregistrează o evoluție ascendentă a numărului de vizitatori, din anul 2005 până în 2015, înregistrându-se o creștere de 460%. Această evoluție este justificată de faptul că acest sanatoriu subteran a beneficiat de ample lucrări de amenajare ce au constat în modernizarea salii de tratament, oferirea turiștilor a mai multor posibilități de agrement, amplasarea unor unități de alimentație. Demn de remarcat este faptul că majoritatea salinelor din România, în perioada 2005-2013, au înregistrat creșteri considerabile ale vizitatorilor, realitate ce denotă creșterea încrederii în factorii terapeutici naturali.

Municipiul Moinești nu a înregistrat nicio sosire turistică înregistrată până în anul 2011. Odată cu acreditarea unor unități de cazare, promovării unor evenimente turistice de interes local și național, sosirile turistice au atins valoarea istorică de 3539 în anul 2015, număr mult prea mic însă, în comparație cu celelalte două stațiuni.

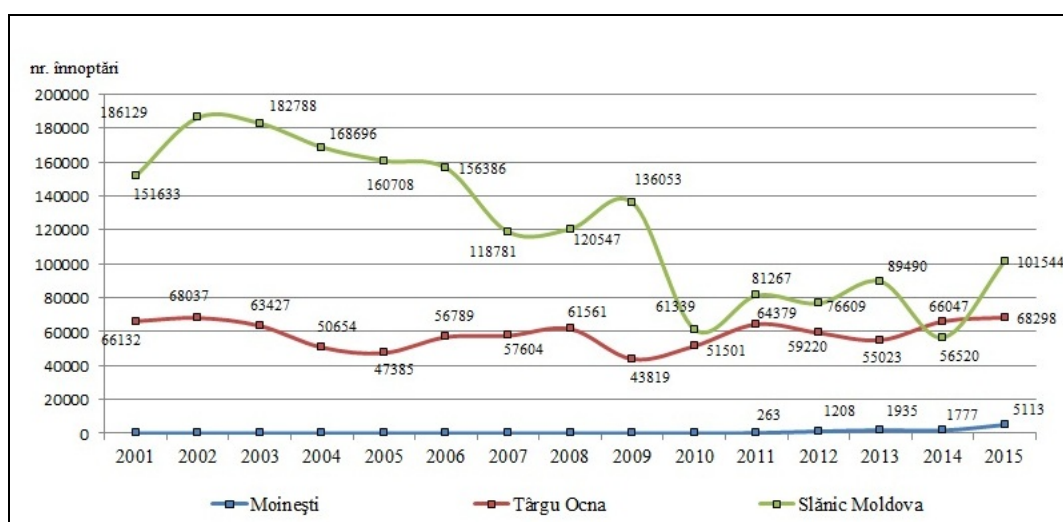

Fig. 37. Evoluția numărului de înoptări turistice în Moinești, Târgu Ocna și stațiunea Slănic Moldova, în intervalul 2001-2015
(Sursa: Tempo, INSS)

Figura de mai sus prezintă valori evidente după analiza situației existente a fenomenului turistic. Deși stațiunea Slănic Moldova înregistrează un număr mult mai mare de sosiri turistice față de stațiunea Târgu Ocna, în perioada 2010-2013, valorile numărului de înoptări turistice sunt apropiate, evoluție cauzată de scăderea sejurului per turist ca urmare a unei oferte turistice nediversificate care să încurajeze staționarea mai îndelungată a turiștilor. Totuși, Slănic Moldova reușește să se detașeze în anul 2015 când anumite structuri de cazare sunt incluse, din nou, în circuitul turistic.

Municipiul Moinești cunoaște, de asemenea, o creștere a înoptărilor grație apariției a două unități de cazare, dar și a creșterii sosirilor turistice.

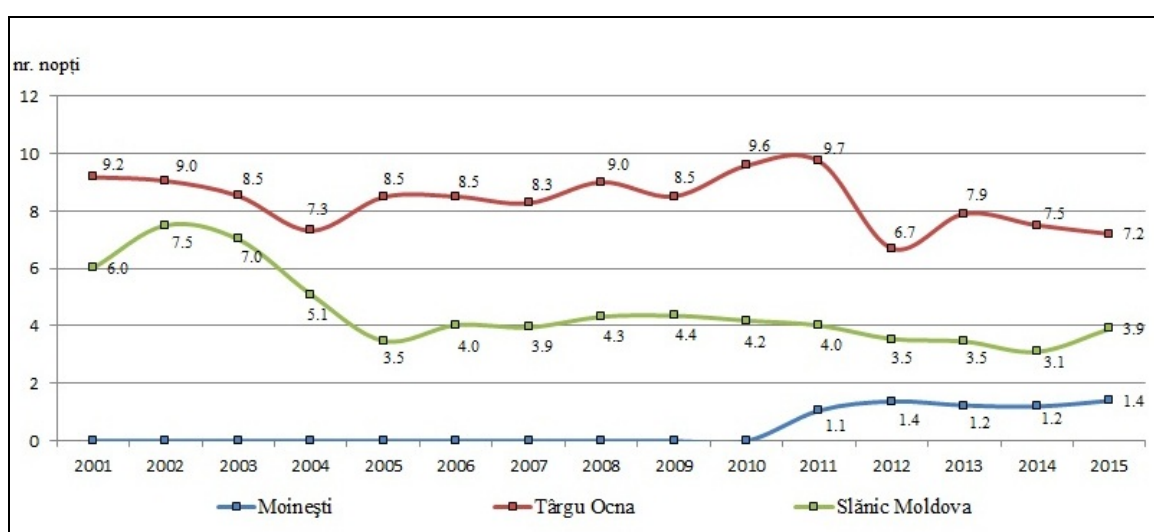

Fig. 38. Evoluția duratei medii de ședere turistică înregistrată în Moinești, Târgu Ocna și stațiunea Slănic Moldova, în intervalul 2001-2015
(Sursa: Tempo, INSSE)

Durata medie a șederii se calculează prin împărțirea numărului de înoptări realizate la numărul de sosiri ale turiștilor. Situația evolutivă prezentată de figura nr. 38 reflectă o situație inedită a acestor analize comparative și anume că din acest punct de vedere, stațiunea Târgu Ocna devansează Slănic Moldova, prezentând valori mult mai mari ale duratei medii de ședere turistică. Asemenea evoluției înoptărilor turistice, doar situația stațiunii de la poalele Munților Nemira prezintă o curbă descendentă în intervalul 2001-2015. Grație existenței mai multor factori cu valoare terapeutică, dar mai ales a bazei de agrement ce oferă modalități multiple de petrecere a timpului liber, Târgu Ocna deține o durată medie de ședere turistică a perioadei analizate de 7,2 nopți. Din acest punct de vedere, Slănic Moldova înregistrează o valoare de 3,9 nopți, iar municipiul Moinești se limitează doar la valoarea de 1,4 nopți, dovadă că aceasta din urmă este vizitată mai ales de turiștii interesați de evenimentele turistice și nu de factorii terapeutici naturali.

Fig. 39. Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune în Moinești, Târgu Ocna și stațiunea Slănic Moldova în intervalul 2001-2015
(Sursa: Tempo, INSSE)

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune coincide cu rezultatul împărțirii numărului total de înoptări înregistrate, la capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă. În acest caz, lider este stațiunea Slănic Moldova, până în anul 2013, grație numărului de înoptări înregistrate, în ciuda fluctuațiilor înregistrate în intervalul 2009-2010. Asemenea situațiilor anterioare, trendul ambelor stațiuni de interes național este ușor descrescător. Municipiul Moinești prezintă o ușoară creștere la finalul intervalului grație acreditării a cinci unități de cazare.

Rata funcției turistice reprezintă raportul dintre numărul locurilor de cazare și populația totală. Valoarea populației din fiecare studiu de caz este cea înregistrată la recensământul din 2011, însă s-a ținut cont numărul locurilor de cazare reieșit în anul 2014, deoarece valorile cunosc schimbări majore față de anii precedenți. În același timp, populația nu a înregistrat fluctuații însemnate. Așadar, rata funcției turistice a stațiunii Moinești este de 0,003, a stațiunii Târgu Ocna este de 0,03, iar a stațiunii Slănic Moldova se situează în jurul valorii de 0,15. Rezultatele nu depășesc așteptările, acestea fiind direct proporționale cu valorile indicatorilor de calitate și cantitate a bazei de cazare din fiecare studiu de caz.

Intensitatea circulației turistice coincide cu raportul dintre numărul de înoptări și numărul de locuitori. Astfel, s-a luat în considerare numărul înoptărilor din anul 2013 și populația înregistrată în anul ultimului recensământ efectuat (2011). Rezultatele reliefează faptul că Slănic Moldova deține cea mai mare intensitate a circulației turistice cu 21,31 înoptări/loc, valoare aflată la o distanță simțitoare față de Târgu Ocna care acumulează doar un număr de 4,86 înoptări/loc. Municipiul Moinești dispune de o intensitate a circulației turistice de doar 0,08 înoptări/loc, aspect ce denotă un flux foarte slab de turiști.

7. METODĂ DE ESTIMARE A VALORII FONDULUI TURISTIC AL UNEI STAȚIUNI BALNEOCLIMATERICE IDEALE ȘI IMPLEMENTAREA ACESTEIA ÎN CADRUL STUDIILOR DE CAZ

Acest capitol este structurat pe două părți. Prima dintre acestea prezintă conturarea efectivă a metodei de estimare a valorii fondului turistic al unei stațiuni balneoclimaterice ideale, iar cea de-a doua oferă detalii cu privire la implementarea acestei metode în cadrul celor trei studii de caz.

Scopul acestui capitol este acela de a verifica și demonstra ierarhia turistică a celor trei stațiuni, de a evidenția lipsurile ofertelor turistice și a ajuta la creionarea decelării unor propuneri menite să formeze un cluster turistic și să-l eficientizeze prin dezvoltare policentrică.

O stațiune balneoclimaterică ideală prezintă diversitate atât în rândul potențialului natural cât și în rândul celui antropic. Așadar, oferta turistică a acesteia, în mod stringent, trebuie să se plieze pe preferințele și motivațiile turistului pacient modern, pe acest aspect grefându-se metoda în cauză. Pe lângă turismul curativ, oferta turistică a unei stațiuni balneoclimaterice ce dorește a fi capabilă să satisfacă preferințele unui turist pacient modern va trebui să cuprindă mai multe tipuri și forme de turism.

7.1. Valoarea turistică al unei stațiuni balneoclimaterice ideale

Se impune ca în estimarea valorii fondului turistic al unei stațiuni balneoclimaterice, analiza să se centreze asupra componentelor principale (18) ce aparțin de patrimoniul turistic natural (izvoare cu apă minerală, izvoare cu apă termală, emanații mofetice, microclimat de salină, nămol terapeutic, lacuri terapeutice, bioclimat local, fitocenoze, rezervații naturale, resurse de vânătoare și pescuit, impact peisagistic) de cel antropic (patrimoniul religios, vestigii arheologice, monumente civile, cultură și civilizație țărănească, colecții și muzee, case memoriale, statui și busturi, parcuri) și de baza materială turistică (infrastructura de cazare, infrastructura de alimentație, baza de tratament, agrement, evenimentele cu atractivitate turistică, infrastructura de transport turistic).

Obținerea notei finale a unei componente care este alcătuită din mai multe sub-componente se va realiza prin aplicarea mediei aritmetice a tuturor valorilor sub-componentelor în cauză. Spre exemplu, nota finală a infrastructurii de tratament este obținută prin media aritmetică a valorilor finale ce aparțin bazelor de tratament cu ape minerale și termale, nămolurilor terapeutice, pe baza mofetelor, bioclimatului local, respectiv pe baza microclimatului de salină.

Demn de remarcat este faptul că evaluarea standard a fiecărei componente din cadrul fondului turistic urmărește respectarea unor caracteristici pe care turistul pacient modern le urmărește în vederea satisfacerii preferințelor personale, în condițiile în care acesta urmărește să-și petreacă sejurul curativ într-o stațiune care oferă o gamă cât mai diversificată de servicii de tratament, agrement, alimentație, atracții turistice.

În ceea ce privește dificultățile ce au apărut în conturarea acestei metode de evaluare, se decelează multitudinea tipurilor de obiective, direcții diferite de atractivitate, gradul de interes, gradul diferit al cunoașterii acestora și al rolului pe care-l au sau îl pot avea în dezvoltarea turismului, accesibilitatea și nivelul serviciilor etc (Ielenicz & Comănescu, 2006).

Punctajul oferit pentru fiecare componentă a potențialului turistic natural și antropoc acumulează 10 puncte, însă pentru acele componente ce prezintă mai multe caracteristici, punctajul maxim s-a împărțit pentru fiecare caracteristică în funcție de importanța acesteia în impunerea calității serviciului turistic.

7.1.1. Potențialul natural

Modelul propus prezintă potențialul natural ca un rezultat al mediei ponderate dintre mai multor factori: factori naturali de tratament (ape minerale, ape termale, nămol terapeutic, microclimat de salină, emanații mofetice, bioclimat local, lacuri terapeutice), factori bioturistici (fitocenoză, rezervații naturale, resurse de vânătoare și pescuit), factori hidrografici (rețea hidrografică, suprafețe lacustre, altele decât cele terapeutice), factori peisagistici (impact peisagistic).

Au fost luate în considerare mai ales elemente care influențează în mod direct, respectiv indirect, oferta turistică curativă a unei stațiuni balneoclimaterice care pot participa la îmbunătățirea produsului turistic.

Tab. 25. Evaluarea standard a fondului hidro-turistic

1.	<i>Izvoare cu apă minerală</i>	Puncte
	- compoziție chimică diversă	3
	- captate	1
	- cantitate de curgere suficientă pentru a asigura utilizarea în condiții optime	1
	- calități terapeutice recunoscute	2
	- utilizare în cura mixtă	1
	- localizare într-un areal special amenajat (ex: spațiu verde)	1
	- localizare lângă un centru de tratament balnear	1
2.	<i>Izvoare cu apă termală</i>	
	- compoziție chimică diversă	4
	- captate	0,75
	- cantitate suficientă pentru a asigura utilizarea în condiții optime	0,75
	- calități terapeutice recunoscute	3
	- localizarea într-un areal special amenajat (ex: bază de tratament)	0,75
	- localizarea lângă un centru de tratament balnear	0,75

3.	<i>Lacuri terapeutice</i>	
	- lacuri cu apă clorosodică	5
	- apă sulfatată-magneziană	5
4.	<i>Rețea hidrografică</i>	
	- impact peisagistic și posibilitatea de practicare a turismului sportiv	10
	- doar impact peisagistic	4

Bonitarea izvoarelor cu apă minerală s-a realizat prin intermediul mai multor indicatori, printre care primează compoziția chimică diversă, urmată de calitățile terapeutice recunoscute, deoarece, influențează în mod direct tipul și numărul de afecțiuni ce pot fi tratate. Ceilalți indicatori au primit punctajul minim deoarece se referă la captare, la gradul de amenajare al izvoarelor, a zonei în care sunt captate și a unor eventuale baze de tratament. Primii doi indicatori dețin punctaje mai mari deoarece se dovedesc utili în ameliorarea sau vindecarea afecțiunilor, indiferent de modul și nivelul de amenajare.

În repartitia notelor de bonitare s-a ținut cont de faptul că suma tuturor punctajelor trebuie să fie egală cu 10.

Evaluarea standard a izvoarelor cu apă termală se aseamănă în cea mai mare parte cu cea a izvoarelor cu apă minerală. Excepție face lipsa indicatorului de utilizare în cura mixtă, întrucât apele termale nu sunt de folosință tip crenoterapie. Punctajul a fost acordat în așa fel încât suma cumulată să fie 10.

Modalitatea de acordare a punctelor în ceea ce privește evaluarea standard a lacurilor terapeutice a ținut cont de compoziția chimică din care reiese calitatea valențelor terapeutice (Munteanu și Cintează, 2011).

În ceea ce privește bonitarea rețelei hidrografice, punctajul maxim a fost acordat aceleia care deține impact peisagistic și oferă posibilitatea de practicare a turismului sportiv, deoarece prezintă mai multe funcții și deține o influență mai mare asupra produsului turistic, oferind șansa de diversificare a serviciilor din cadrul acestuia.

Tab. 26. Evaluarea standard a fondului climato-turistic

5.	<i>Bioclimat local</i>	
	- bioclimat sedativ-indiferent de dealuri	10
	- bioclimat excitant-solicitant de litoral	7,5
	- bioclimat tonic-stimulent de munte	5
	- bioclimat excitant-solicitant de câmpie	2,5
6.	<i>Microclimat de salină</i>	
	- microclimat constant- temperatură și umiditate confortabilă, lipsa curenților de aer, grad redus de stres pulmonar și cutanat, hiperbarism scăzut	2
	- aeroionizare ușor pozitivă	2
	- lipsă alergeni și agenți poluanți	2
	- aer pur din punct de vedere microbiologic	2
	- aerosoli cu nivel ridicat de sodiu, potasiu, calciu și magneziu	2

Numărul indicatorilor din tabelul de mai sus a ținut cont de tipurile de bioclimat existente, iar punctajele acordate au fost în concordanță cu numărul de indicații și contraindicații terapeutice. Bioclimatul sedativ-indiferent de dealuri a primit nota maximă deoarece reprezintă singurul tip care este lipsit de contraindicații și este recomandat atât persoanelor ce prezintă afecțiuni, cât și celor sănătoase.

Indicatorii enumerați în cadrul microclimatului de salină reprezintă parametrii care contribuie la crearea unui mediu sanogen în saline și au cea mai mare influență asupra calității acestui microclimat (Munteanu și Cintează, 2011, p. 29), fiecare dintre aceștia deținând punctaj egal.

Tab. 27. Evaluarea standard a fondului bio-turistic

7.	<i>Fitocenoze</i>	
	- păduri de foioase	5
	- păduri mixte	2,5
	- păduri de conifere	2,5
8.	<i>Rezervații naturale</i>	
	Parcuri naturale și rezervații mixte	10
	Rezervații mixte	5
	Parcuri naturale	5
	Rezervații forestiere	2,5
	Rezervații botanice	2,5
	Rezervații faunistice	2,5
	Rezervații geologice	2,5
9.	<i>Resurse de vânătoare și pescuit</i>	
	- animale cu blană	2,5
	- animale zburătoare	2,5
	- cervidee	2,5
	- salmonicultură	2,5
10.	<i>Emanații mofetice</i>	
	- dioxid de carbon	5
	- amoniac	1
	- sulf	1
	- heliu	1
	- radon	1
	- hidrogen sulfurat	1
11.	<i>Nămol terapeutic</i>	
	- nămol sapropelic	3,3
	- nămol de turbă	3,3
	- nămol mineral	3,3

Pădurile de foioase ocupă primul loc în ceea ce privește punctajul acordat în rândul fitocenozelor, deoarece sunt prezente cu preponderență în zonele unde este prezent bioclimatul sedativ-indiferent de dealuri, acesta fiind considerat cel mai eficient în refacerea sănătății, reconfortării și al întăririi capacității de muncă.

Pădurile mixte și de conifere se află pe loc secund, deoarece se întâlnesc la înălțimi mai mari ce intră sub incidența bioclimatului tonic-stimulent de munte, însă participă la procesul de aeroionizare negativă, fiind indicate celor care suferă de boli nervoase (Muja, 1994).

În cadrul evaluării standard a rezervațiilor naturale care pot exista în cadrul unei stațiuni balneoclimaterice, primul loc este ocupat de parcurile naturale deoarece se întind pe teritorii vaste, iar valențele naturale, istorice și culturale formează ansambluri peisagistice de valoare ridicată. Așadar, parcurile naturale prezintă diferențe majore în ceea ce privește atractivitatea turistică față de rezervațiile mixte care ocupă teritorii restrânse, neprezentând aceeași diversitate. Punctajele cele mai mici au fost acordate rezervațiilor care se concentrează pe un element natural protejat.

Tuturor resurselor de vânătoare și pescuit au fost acordate același număr de puncte deoarece nu sunt martore și nu influențează calitatea valențelor terapeutice ale factorilor de tratament dintr-o stațiune balneoclimaterice. În plus, nu constituie elemente majore ale ofertei turistice pe care o poate oferi o astfel de stațiune.

Tuturor resurselor de vânătoare și pescuit au fost acordate același număr de puncte deoarece nu sunt martore și nu influențează calitatea valențelor terapeutice ale factorilor de tratament dintr-o stațiune balneoclimaterice. În plus, nu constituie elemente majore ale ofertei turistice pe care o poate oferi o astfel de stațiune.

Gazele terapeutice naturale, provenind din emanații postvulcanice neogene sau din procesul de decarbozeificare naturală a apelor minerale, cuprind, în principiu, dioxid de carbon, dar și compuși gazoși ai sulfului precum hidrogen sulfurat (Munteanu și Cintează, 2011).

Emanațiile mofetice alcătuite din dioxid de carbon reprezintă o condiție *sine qua non* în efectuarea tratamentelor, primind punctajul cel mai mare. Calitățile terapeutice ale acestor gaze naturale sunt determinate de compoziția chimică, iar o diversitate a acesteia mărește numărul de puncte acordate.

Metoda de bonitare a nămolului terapeutic a ținut cont, de asemenea, de compoziția chimică, toți indicatorii din tabelul de mai sus fiind notați cu același punctaj, în așa fel încât însumarea lor să fie egală cu 10.

Tab. 28. Evaluarea standard a fondului morfo-turistic

12.	<i>Impact peisagistic</i>	
	- energie de relief mai mare decat 1000 m	10
	- energie de relief situată între 700- 1000 m	8
	- energie de relief situată între 500-700 m	6
	- energie de relief situată între 250-500 m	4
	- energie de relief sub 250 m	2

Impactul peisagistic este cu atât mai spectaculos cu cât energia de relief este mai mare, în acest caz punctele de belvedere fiind cele mai frecventate de turiști. Acesta poate avea un rol hotărâtor în decizia turiștilor de a beneficia de serviciile unei anumite stațiuni balneoclimaterice, deoarece reprezintă primul impact vizual între cerere și ofertă. Notele au fost acordate în concordanță cu cele 5 intervale altitudinale.

Elementele potențialului natural, în cadrul graficului valorii turistice, sunt împărțite în 4 grupuri: partea hidro-turistică ce cuprinde rețeaua hidrografică, lacurile naturale terapeutice, izvoarele cu ape minerale și termale, partea morfo-turistică ce cuprinde impactul peisagistic, partea climato-turistică ce include microclimatul de salină și bioclimatul local, respectiv partea bio-turistică ce integrează fitocenozele, resursele de vânătoare și pescuit, rezervații

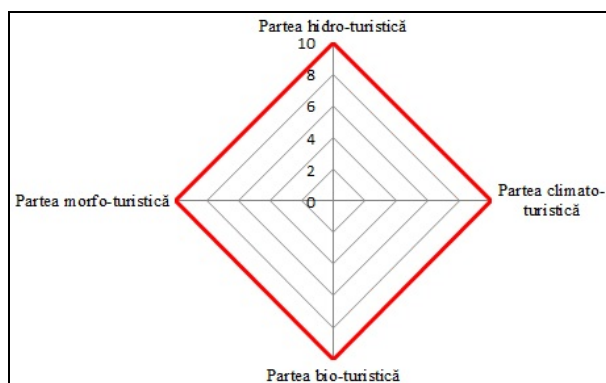

Fig. 40. Graficul valorii turistice a potențialului natural a unei stațiuni balneoclimaterice ideale

naturale, nămolul terapeutic și emanațiile mofetice. Nota finală a fiecărei grupe din cadrul potențialului natural este obținută prin media aritmetică a punctajelor fiecărei componente.

7.1.2. Potențialul antropic

Valoarea potențialului antropic se calculează în două etape. Primul pas constă în redarea valorii pentru fiecare atracție antropică, ținând cont de înălțime, suprafața ocupată, vechime, gradul de inedit și atracția peisagistică, reprezentând atribute ce stârnesc interesul turistului modern. Următorul pas vizează împărțirea acestor atracții turistice în 8 clase (patrimoniul religios, vestigii arheologice, monumente civile, cultura și civilizația țărănească, muzee și colecții, case memoriale, monumente, statui și busturi, și parcuri), iar valorile rezultate pentru fiecare element antropic vor fi folosite pentru realizarea mediei aritmetice din cadrul fiecărei clase.

Tab. 29. Evaluarea standard a atracțiilor antropice din cadrul unei stațiuni balneoclimaterice

1.	<i>Înălțime</i>	
	- peste 100 metri	10
	- 70-100 metri	8
	- 50-70 metri	6
	- 30-50 metri	4
	- sub 30 metri	2
2.	<i>Suprafață ocupată</i>	
	- peste 10000 m ²	10
	- 5000-10000 m ²	8
	- 1000- 4999 m ²	6

	- 100- 999 m ²	4
	- sub 100 m ²	2
3.	<i>Vechime</i>	
	- înainte de Hristos	10
	- 0-275	8
	- 276- 1600	6
	- 1601-1917	4
	- 1917-prezent	2
4.	<i>Autenticitate (dacă pe o anumită distanță nu există atracții cu aceleași caracteristici (fizice, istorice, culturale))</i>	
	- peste 5000 km	10
	- 3500 - 5000 km	8
	- 2000 - 3499 km	6
	- 500 - 1999 km	4
	- sub 500 km	2
5.	<i>Atracția peisagistică creionată cu alte componente ambientale</i>	
	- peisaj de depresiune intramontană	10
	- peisaj de munte	8
	- peisaj de dealuri înalte	6
	- peisaj de dealuri joase	4
	- peisaj de câmpie	2

În ceea ce privește resursele antropice, au fost luați în calcul anumiți indicatori care dețin un rol important în satisfacerea turistului modern, în creșterea calității și diversificării ofertei turistice a unei stațiuni balneoclimaterice. Din acest punct de vedere, atracțiile antropice se remarcă prin înălțime, suprafața ocupată, vechime, gradul de inedit și atracția peisagistică împletită cu componente ale mediului natural. Turistul modern este atras în primul rând de noutate, atracții spectaculoase prin dimensiune, istorie și valoare artistică, cu care nu a avut contact vizual.

Se consideră faptul că o înălțime de 100 metri a unei atracții turistice reprezintă valoarea față de care interesul turiștilor este maxim. Dat fiind această dimensiune, atracția turistică este receptată de turiști de la distanțe mai mari și poate prezenta atractivitate de la primul contact vizual. Punctajul minim a fost acordat atracțiilor ce nu depășesc 30 metri, asemenea unui imobil de locuințe cu 10 etaje.

Gradul de atractivitate al unui element din cadrul potențialului antropic al unei stațiuni balneoclimaterice este influențat și de suprafața ocupată. Astfel, am decis acordarea punctajului maxim, din acest punct de vedere, atracțiilor care ocupă teritorii mai mari de 10000 m², precum un stadion de fotbal de 60.000 locuri. Punctajul minim a fost destinat elementelor antropice materiale ce nu ocupă mai mult de 99 m², din această categorie făcând parte statui, busturi, etc.

Delimitarea intervalelor de timp în ceea ce privește sistemul de bonitare al vechimii a ținut cont de momentele ce au schimbat cursul istoriei omenirii. Așadar, valoarea maximă a fost atribuită atracțiilor care prezintă vechime mai mare de 21 de secole. În ordine descrescătoare

urmează intervalul temporal 0 – 275 d. Hr. care coincide cu retragerea Aureliană și începutul Evului Mediu, urmat de perioada 276-1600 d. Hr., ce se încheie cu mișcarea culturală a Renașterii. Ultimele două intervale temporale din punct de vedere al punctajelor acordate sunt 1601- 1914 d. Hr., ultimul an coincizând cu începutul Primului Război Mondial, și perioada din anul 1915, până în prezent, marcată de cele două conflagrații mondiale, instaurarea și căderea regimurilor politice de tipul fascismului, nazismului și comunismului.

Având în vedere faptul că multe atracții antropice se aseamănă prin prisma atributelor fizice, istorice, culturale, o repartiție a lor pe un teritoriu restrâns scade gradul de atractivitate pentru fiecare element în parte. Astfel, sistemul de bonitare propus ia în calcul și indicatorul gradului de inedit ce oferă punctaj maxim acelor atracții antropice care nu se aseamănă prin atributele menționate cu altele, pe o rază de 5000 km.

Se consideră faptul că gradul de atractivitate a unui element din cadrul potențialului turistic antropic este dictat, pe lângă caracteristicile mai sus menționate, și de componentele de mediu din apropiere. Spre exemplu, o mănăstire devine mai interesantă turiștilor în exterior, dacă la orizont se observă un peisaj pitoresc de munte sau este înconjurată de formațiuni de calcar de tip chei. Astfel, durata de vizitare va crește considerabil. Punctajul maxim a fost acordat peisajelor de depresiune intramontană, acolo unde energia de relief dintre masivele muntoase și cuveta depresionară prezintă valori mult mai mari față de restul situațiilor cu punctaj inferior.

Studiul de față și-a propus să grupeze fiecare componentă a potențialului antropic în 8 categorii în vederea realizării graficului valorii turistice a acestor resurse. Astfel, conform sistemului de bonitare prezentat anterior, fiecărei atracții turistice antropice i se va acorda un punctaj ce corespunde cu media aritmetică a valorilor aferente fiecărui indicator luat în calcul în tabelul de mai sus. Odată grupate, se va realiza media aritmetică pentru fiecare categorie de atracții. Nota finală a fiecărei grupe din cadrul potențialului natural este obținut prin media aritmetică a punctajelor fiecăror componente.

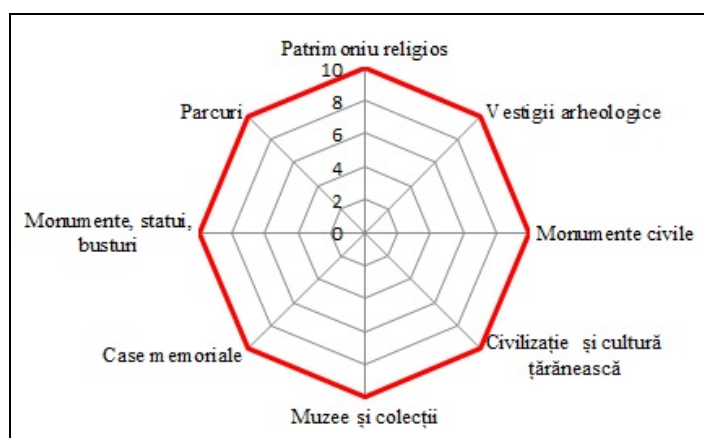

Fig. 41. Graficul valorii turistice a potențialului turistic antropic din cadrul unei stațiuni balneoclimaterice ideale

7.1.3. Baza materială turistică

Modelul de evaluare propus asupra bazei materiale turistice dintr-o stațiune balneoclimaterică ideală, cuprinde componente precum unități de cazare, alimentație, agrement, tratament, evenimente cu atractivitate turistică.

Tab. 30.. Evaluarea standard a infrastructurii de cazare existentă într-o stațiune balneoclimaterică

1.	<i>Locurile de cazare</i>	
	- peste 8% din numărul total de turiști care au sosit în anul precedent	10
	- 6 - 7,99%	8
	- 4 - 5,99%	6
	- 2 - 3,99%	4
	- sub 2%	2
2.	<i>Nivelul de confort</i>	
	- mai mult de 20% din numărul unităților de cazare sunt de 4,5 stele	10
	- 15-19,99%	8
	- 10-14,99 %	6
	- 5- 9,99%	4
	- sub 5%	2
3.	<i>Tipologia structurilor de cazare</i>	
	- există cel puțin câte o unitate din fiecare categorie: hotel, pensiune, vilă turistică, hostel, hotel-apartament, bungalow, camping, apartament de închiriat, pensiune agroturistică, sat de vacanță, popas turistic, motel	10
	- cel puțin câte o unitate din 8 categorii enunțate mai sus*	8
	- cel puțin câte o unitate din 6 categorii enunțate mai sus*	6
	- cel puțin câte o unitate din 4 categorii enunțate mai sus*	4
	- cel puțin câte o unitate din 2 categorii enunțate mai sus*	2

*cerințe obligatorii: hotel, pensiune, vilă turistică

Indicatorii utilizați pentru bonitatea locurilor de cazare au fost selectați pe considerentul că în niciun interval lunar o stațiune balneoclimaterică nu receptează mai mult de 15% din numărul total anual de turiști. În această situație nu există șanse că numărul locurilor de cazare să fie suprasolicitate în niciun interval diurn de pe parcursul unui an. Este necesar ca sezonabilitatea să fie eliminată, iar unitățile de cazare pot activa, doar o parte dintre acestea să activeze pe o anumită perioadă, acest aspect fiind stabilit de autoritățile publice locale în așa fel încât să existe diversitatea unităților de cazare cu privire la confort, servicii dar și numărul de turiști receptat în extra-sezon.

În ceea ce privește evaluarea nivelului de confort, punctajul maxim a fost acordat în cazul în care unitățile de cazare de trei, respectiv patru stele reprezintă mai mult de jumătate din numărul total al unei stațiuni balneoclimaterice, în condițiile în care turistul pacient este dispus să facă eforturi financiare suplimentare pentru un sejur de tratament.

Evaluarea tipologiei structurilor de cazare are în vedere diversitatea. O stațiune balneoclimaterică trebuie să fie capabilă să satisfacă toate preferințele turistului pacient. Cerințele obligatorii fac referire la hotel, pensiune și vilă turistică, deoarece acestea reprezintă structurile cele mai elocvente în a deține baze de tratament. În cazul în care nu sunt îndeplinite

cerințele obligatorii, se scad 2 puncte; dacă este îndeplinită doar o cerință sau două, se scade un punct din nota finală. Dacă numărul de hoteluri este egal sau mai mare de 20% din numărul total al unităților de cazare, condiția de mai sus se anulează și se adaugă 2 puncte.

Tab. 31. Evaluarea standard a infrastructurii de alimentație existentă într-o stațiune balneoclimaterică

1.	<i>Numărul total de locuri</i>	
	- în cadrul stațiunii numărul total de locuri depășește 25% din numărul de turiști care au sosit în anul precedent	10
	- numărul total de locuri se situează între 19-24,99% din numărul de turiști care au sosit în anul precedent	8
	- numărul total de locuri se situează între 13-18,99% din numărul de turiști care au sosit în anul precedent	6
	- numărul total de locuri se situează între 5-12,99% din numărul de turiști care au sosit în anul precedent	4
	- numărul total de locuri se situează sub 4,9% din numărul de turiști care au sosit în anul precedent	2
2.	<i>Tipologie</i>	
	- în cadrul stațiunii există câte o unitate din categoria restaurant clasic, vânătorească, pescăresc, de pensiune, dietetic, lacto-vegetarian, specific local, specific național, cofetărie, patiserie, crămă, braserie, berărie, pub-uri, cocktail bar, snack-bar, buffet bar, pizzerie, cafenea, ceainărie, bar de zi, bar de noapte, bistrou	10
	- un restaurant clasic, unul dietetic și alte 20 categorii de unități de alimentație	8
	- un restaurant clasic, unul dietetic și alte 16 categorii de unități de alimentație	7
	- un restaurant clasic sau dietetic și alte 12 categorii de unități de alimentație	6
	- un restaurant clasic sau dietetic și alte 8 categorii de unități de alimentație	5
	- un restaurant clasic, dietetic și alte 4 categorii de unități de alimentație	4
	- dacă în cadrul stațiunii există un restaurant clasic, dietetic și alte 3 categorii de unități de alimentație	3
	- un restaurant clasic sau dietetic și alte 2 categorii de unități de alimentație	2
	- dacă în cadrul stațiunii nu există restaurant clasic sau dietetic, situația este analizată prin scăderea unui punct	
	- dacă în cadrul stațiunii nu există restaurant clasic și dietetic, calculul se realizează prin scăderea a două puncte	

Bonitatea bazei de alimentație cu privire la numărul total de locuri prevede un procent mai mare decât numărul de locuri puse la dispoziție de unitățile de cazare, deoarece un turist are posibilitatea de a alege să beneficieze de serviciile mai multor unități de alimentație în cadrul unui interval diurn. Am ales procentul de 25%, deoarece s-a înmulțit valoarea indicatorului maxim al capacității de cazare cu 3 mese pe zi.

Asemenea modului de analiză a bazei de cazare, și în cazul bazei de alimentație turistică s-a urmărit diversitatea tipurilor de unități. Alimentația reprezentând o parte componentă a tratamentului urmat de un turist-pacient, existența unui restaurant clasic și dietetic reprezintă un aspect stringent în cadrul unei stațiuni balneoclimaterice.

Tab. 32. Evaluarea standard a infrastructurii de agrement existentă într-o stațiune balneoclimaterică

<i>Tipologie</i>	
- stațiunea este dotată cu teren de fotbal pe iarbă și sintetic, de handball, basket, tenis, piscină, sală de jocuri mecanice, biliard, bowling, pârtie de schi, posibilități de scufundare, snorkeling plimbări cu barca, snorkeling, sală de fitness, bodybuilding și culturism, sală pentru tehnici de luptă, săli pentru șah, table, cazinou, paint-ball	10
- stațiunea este dotată cu peste 12 categorii din cele prezentate mai sus	8
- stațiunea este dotată cu 9-12 categorii din cele prezentate mai sus	6
- stațiunea este dotată cu 4-8 categorii din cele prezentate mai sus	4
- stațiunea este dotată cu 1-3 categorii din cele prezentate mai sus	2

Cerințe obligatorii: piscină de înot, teren de fotbal pe iarbă sau sintetic, teren de tenis

Atributul principal al unei infrastructurii de agrement a unei stațiuni balneoclimaterice este diversitatea. Dacă nu sunt îndeplinite cerințele obligatorii (având în vedere popularitatea în rândul turiștilor a sporturilor tip înot, fotbal, tenis), se scad 2 puncte. În situația în care este existentă doar unul sau două elemente din cele menționate, se scade un punct.

Tab. 33. Evaluarea standard a infrastructurii de tratament existentă într-o stațiune balneoclimaterică

1.	<i>Bază pe apele minerale și termale</i>	
	- în cadrul stațiunii există piscină balneară, căzi individuale, bazine de fizioterapie, piscine-solar, cabine de irigații medicinale (cură externă), respectiv buvete sau pavilioane prevăzute cu spații pentru servire	10
	- în cadrul stațiunii există 4 dintre componentele tratamentului extern cu apă minerală și termală enunțate mai sus și buvete sau pavilioane prevăzute cu spații pentru servire	8
	- în cadrul stațiunii există 3 dintre componentele tratamentului cu apă minerală și termală enunțate mai sus și buvete sau pavilioane prevăzute cu spații pentru servire	6
	- în cadrul stațiunii există 2 dintre componentele tratamentului cu apă minerală și termală enunțate mai sus și buvete sau pavilioane prevăzute cu spații pentru servire	4
	- în cadrul stațiunii există 1 dintre componentele tratamentului cu apă minerală și termală enunțate mai sus și buvete sau pavilioane prevăzute cu spații pentru servire	2
2.	<i>Bază pe nămoluri terapeutice</i>	
	- dacă în cadrul stațiunii există posibilitatea efectuării oncțiunilor reci, a împachetărilor calde, a aplicațiilor cu forme de extracte	10
	- dacă în cadrul stațiunii există posibilitatea efectuării a două forme de tratament din cele expuse mai sus	6
	- dacă în cadrul stațiunii există posibilitatea efectuării a unei forme de tratament din cele expuse mai sus	2
3.	<i>Bazate pe emanațiile post-vulcanice</i>	
	- mofete la sursă	10
	- mofete alimentate cu rezervoare de stocare și distribuție	7
	- mofete alimentate cu CO ₂ imbuteliat industrial	4
4.	<i>Bazate pe valorile terapeutice ale bioclimatului local</i>	
	- în cazul în care aeroterapia, helioterapia și cura de teren sunt asigurate	10
	- dacă sunt asigurate două tipuri de tratament din cele expuse mai sus	7
	- dacă este asigurat un tip de tratament din cele expuse mai sus	4

5.	<i>Bazat pe microclimatul de salină</i>	
	- în cazul în care salina este dotată cu bază de alimentație, recreație și odihnă pentru turiștii-pacienți	10
	- dacă salina este dotată cu două dintre bazele enumerate mai sus	7
	- dacă salina este dotată cu una dintre bazele enumerate mai sus	4

Infrastructura de tratament bazată pe apele minerale și termale se centrează pe diversitatea utilităților în cura externă, internă. În cazul în care nu există buvete sau pavilioane prevăzute cu spații pentru servire, se scad două puncte, întrucât acestea reprezintă condițiile minime de amenajare în ceea ce privește tratamentul cu ape minerale.

Nămolurile terapeutice pot fi utilizate în efectuarea oncțiunilor reci, a împachetărilor calde și a aplicațiilor cu forme de extracte. Punctajul maxim se acordă stațiunilor ce dispun de toate aceste forme de utilizare diverse. Punctajul minim (zero) se oferă stațiunilor care nu dispun de acest factor terapeutic (Munteanu și Cintează, 2011).

Calitatea tratamentului cu emanațiile post-vulcanice este ridicată în cazul în care baza de tratament cu acești factori terapeutici deține mofete la sursă, mofete alimentate cu rezervoare de stocare și distribuție, mofete alimentate cu dioxid de carbon îmbuteliat industrial. Nu se acordă niciun punct stațiunilor care nu dețin acest factor terapeutic.

Stațiunea balneoclimaterică ideală este obligată să ofere, în cadrul tratamentului bazat pe valențele terapeutice ale bioclimatului local, servicii legate de aeroterapie, helioterapie și cură de teren. Asemenea cazurilor precedente nu se oferă niciun punct stațiunilor care nu dispun de posibilități de efectuare a climatoterapiei.

O bază de tratament ideală specializată pe microclimatul de salină trebuie să fie dotată cu bază de alimentație, recreație și odihnă pentru turiștii-pacienți, toate cele trei elemente având un rol important în cadrul unui tratament de cură. Stațiunea lipsită de un microclimat de salină nu este punctată din acest punct de vedere.

Tab. 34. Evaluarea standard a evenimentelor cu atractivitate turistică

<i>Evenimente cu atractivitate turistică</i>	
- în cadrul stațiunii există evenimente culturale, științifice, sportive, artistice	10
- în cadrul stațiunii se organizează 3 dintre tipurile de evenimente enunțate	7,5
- în cadrul stațiunii se organizează 2 dintre tipurile de evenimente enumerate	5
- în cadrul stațiunii se organizează unul dintre tipurile de evenimente amintite	2,5

Un rol important în sejurul unui turist pacient îl dețin evenimentele cu atractivitate turistică ce au menirea de a diversifica programul zilnic într-o stațiune balneoclimaterică. Modelul ideal relevă existența a patru tipuri de evenimente ce pot fi desfășurate în cadrul unei astfel de amenajări turistice și care pot stârni interesul turiștilor de toate vârstele.

Sistemul de bonitare propus alături de baza materiale complementare dintr-o stațiune balneoclimaterică ideală și gradul de accesibilitate. Cele mai multe studii ce vizează evaluarea potențialului turistic nu iau în considerare și acest aspect care poate avea un rol hotărâtor în evoluția fluxului de turiști.

Tab. 35. Evaluarea standard a gradului de accesibilitate

<i>Gradul de accesibilitate</i>		
1.	<i>Accesibilitate rutieră</i>	
	- stațiunea este traversată de către un drum european	10
	- stațiunea este traversată de către un drum național și se află la cel mult 15 km față de un drum european	9
	- stațiunea este traversată de către un drum național și se află la o distanță mai mare de 15 km față de un drum european	8
	- stațiunea este traversată de către un drum județean și se află la cel mult 15 km față de un drum național	7
	- stațiunea este traversată de către un drum județean și se află la o distanță mai mare de 15 km față de un drum național	6
	- stațiunea este traversată de către un drum comunal și se află la cel mult 15 km față de un drum județean	5
	- stațiunea este traversată de către un drum comunal și se află la o distanță mai mare de 15 km față de un drum județean	4
	- stațiunea este traversată de către un drum neclasificat și se află la cel mult 15 km față de un drum comunal	3
	- stațiunea este traversată de către un drum neclasificat și se află la o distanță mai mare de 15 km față de un drum comunal	2
	- stațiunea este traversată de către un drum neclasificat și se află la o distanță mai mare de 30 km față de un drum comunal	1
	<i>Accesibilitate feroviară</i>	
	- stațiunea este traversată de o cale ferată principală	10
	- stațiunea este traversată de o cale ferată secundară	7,5
	- stațiunea se află la maximum 15 km de o cale ferată principală	5
	- stațiunea se află la maximum 15 km de o cale ferată secundară	2,5
	- stațiunea se află la peste 15 km de o cale ferată principală sau secundară	0
	<i>Accesibilitate aeriană</i>	
	- stațiunea se află la o distanță mai mică de 15 km față de un aeroport ce înregistrează un trafic anual mai mare de un milion pasageri	10
	- stațiunea se află la o distanță mai mică de 15 km față de un aeroport ce înregistrează un trafic anual mai mic decât un milion pasageri	8
	- stațiunea se află la o distanță de 15-30 km față de un aeroport ce înregistrează un trafic anual mai mare de un milion pasageri	6
	- stațiunea se află la o distanță de 15-30 km față de un aeroport ce înregistrează un trafic anual mai mic decât un milion pasageri	4
	- stațiunea se află la o distanță de 31-60 km față de un aeroport	2

Punctajele acordate accesibilității rutiere au ținut cont de importanța drumurilor și de distanța la care este situat un drum de rang superior față de cel ce străbate stațiunea, întrucât există numeroase situații în care o astfel de amenajare este străbătută de un drum comunal, însă la o distanță de 3 km își desfășoară traiectoria un drum european.

În determinarea accesibilității feroviare s-au luat în considerare cazurile când stațiunea este traversată de o cale ferată principală, secundară sau când este la o distanță mai mică sau mai mare de 15 km față de o cale ferată principală și secundară. Diferențierea a constat în faptul că o rută feroviară principală acumulează un flux mai mare de turiști datorită numărului mare de curse zilnice și locuri disponibile.

Estimarea accesibilității aeriene a luat în calcul distanța dintre stațiune și cel mai apropiat

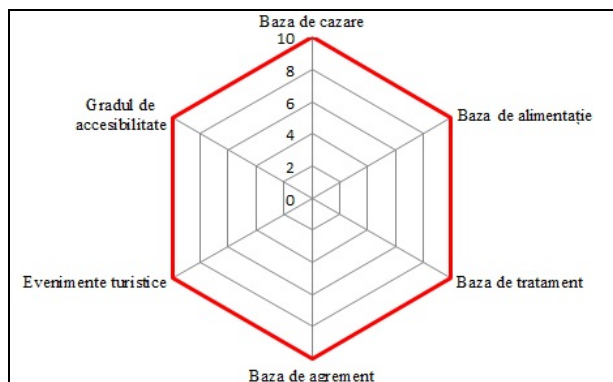

Fig. 42. Graficul valorii turistice a bazei materiale turistice din cadrul unei stațiuni balneoclimaterice

spațiu oferită de un aeroport, întrucât este direct proporțional cu numărul posibiloilor turiști și cu numărul țărilor de proveniență.

Nota finală a fiecărei grupe din cadrul bazei materiale turistice este obținut prin media aritmetică a punctajelor fiecăror componente, figura de mai sus reprezentând graficul valorii bazei materiale turistice a unei stațiuni balneoclimaterice desăvârșite.

Rezultatul final al sistemului de bonitare propus pentru potențialul turistic al unei stațiuni balneoclimaterice coincide cu un grafic al valorii turistice ce înglobează toate elementele ale atracțiilor naturale, antropice, ale bazei materiale și imateriale turistice, respectiv ale gradului de accesibilitate. Având în vedere faptul că o astfel de stațiune desăvârșită ține punctaje maxime pentru toți indicatorii prezentați în prealabil, graficul expus are o forma radiar-concentrică.

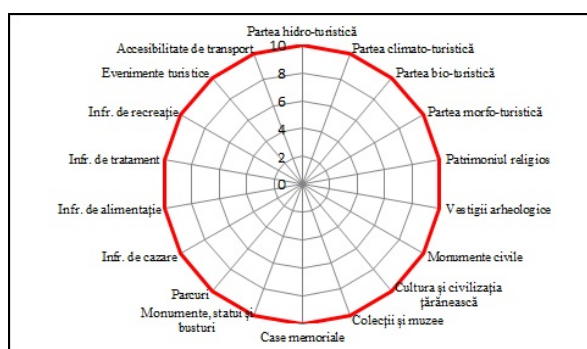

Fig. 43. Graficul valorii turistice a unei stațiuni balneoclimaterice ideale

7.2. Valoarea turistică a stațiunilor Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

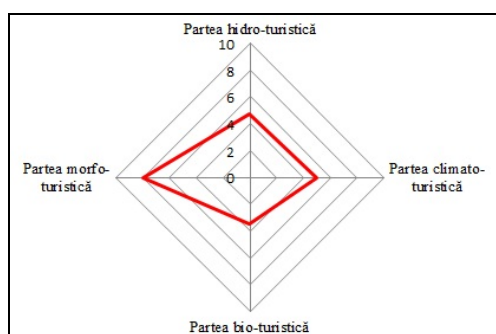

Fig. 44. Graficul valorii turistice a atracțiilor naturale din Moinești

Scopul acestui capitol este cel de a dovedi faptul că stațiunea Moinești are potențialul de a se alătura celor două stațiuni, în așa fel încât dezvoltarea policentrică să dețină caracter funcțional. Este de la sine înțeles faptul că, în prezent, pilonii eventualului cluster turistic sunt reprezentați de Târgu Ocna și Slănic Moldova, însă se dorește evidențierea, demonstrarea faptului că municipiul Moinești poate

veni în completarea clusterului turistic cu funcționalitate pe turismul curativ prin posibilitatea efectuării climatoterapiei grație bioclimatului local favorabil.

7.2.1. Valoarea turistică a atracțiilor naturale

Stațiunea Moinești se remarcă din punct de vedere al atracțiilor naturale prin diversitatea chimică și a valorilor terapeutice ale apelor minerale, prin deținerea unui bioclimat sedativ-indiferent de dealuri care este cel mai eficient din punct de vedere terapeutic, prin suprafața cea mai mare de pădure de foioase în comparație cu celelalte două stațiuni balneoclimaterice și prin impactul peisagistic care este dictat de energia de relief (aproximativ 700 metri). Totuși, diversitatea ofertei curative este limitată prin lipsa unor factori de tratament precum mofete, nămoluri, lacuri terapeutice, microclimatul de salină. O diferență notabilă față de celelalte două stațiuni luate în studiu este reprezentată de faptul că municipiul Moinești nu deține în cadrul teritoriului administrativ o rezervație naturală mixtă.

Stațiunea balneoclimaterică Târgu Ocna se distinge față de celelalte două așezări prin latura climato-turistică, care, pe lângă deținerea, pe alocuri, a unui bioclimat sedativ-indiferent de dealuri, are în componența ofertei curative și un microclimat de salină, aspect ce o diferențiază net în cadrul unei posibile dezvoltări policentrice prin turism și care îi mărește gama indicațiilor terapeutice. Asemenea stațiunii Slănic Moldova, Târgu Ocna deține o rezervație naturală mixtă ce îi mărește valoarea bio-turistică. În schimb, stațiunea de pe valea Trotușului nu prezintă o amplitudine hipsometrică asemenea celorlalte două așezări, aceasta fiind înconjurată de culmile domoale ale Munților Berzunți și Nemira.

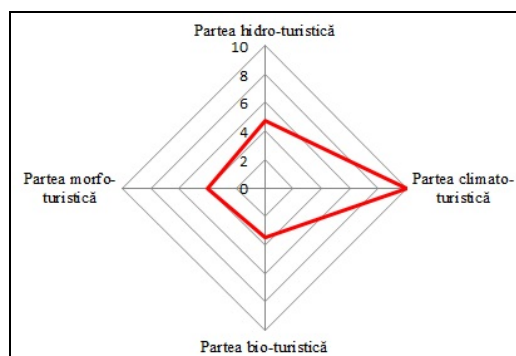

Fig. 45. Graficul valorii turistice a atracțiilor naturale din Târgu Ocna

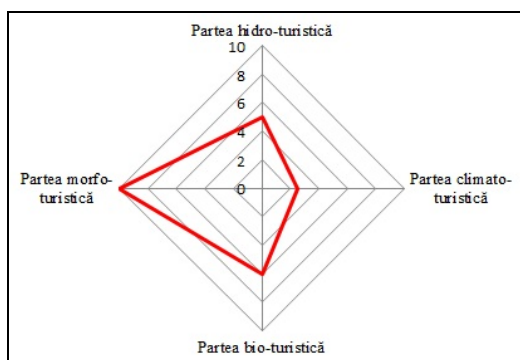

Fig. 46. Graficul valorii turistice a atracțiilor naturale din Slănic Moldova

Slănic Moldova, din punct de vedere al potențialului natural, se individualizează prin calitățile recunoscute ale celor 21 de izvoare minerale, situație ce reprezintă un caz unic în România, ținând cont de numărul impresionant, de diversitatea și unicitatea chimică, și de arealul restrâns pe suprafața căruia sunt distribuite aceste resurse. Oferta curativă este întregită de emanațiile mofetice pe bază de dioxid de carbon. Vestita stațiune se remarcă și prin impactul peisagistic, energia de relief depășind 1200 metri, dar și prin diversitatea fitocenozelor și a resurselor de

vânătoare și pescuit. În comparație cu celelalte două așezări, stațiunea de pe Valea Slănicului dispune de un bioclimat tonic-stimulent de munte, fiind inferior celui de dealuri din punct de vedere al indicațiilor terapeutice.

7.2.2. Valoarea turistică a atracțiilor antropice

În ceea ce privește atracțiile antropice, municipiul Moinești se individualizează mai ales prin deținerea mai multor parcuri. Deși are în componența potențialului antropic resurse autentice precum cimitirul evreiesc, monumentul comemorativ DADA, situl arheologic Cetățuia și prima Școală de Fete din Româna, orașul lui Tristan Tzara nu a obținut punctaj mai mare decât stațiunea Târgu

Ocna care se remarcă prin diversitate. Asemenea celorlalte două așezări, oferta turistică antropică moineșteană nu include case memoriale și elemente de cultură și civilizație țărănească.

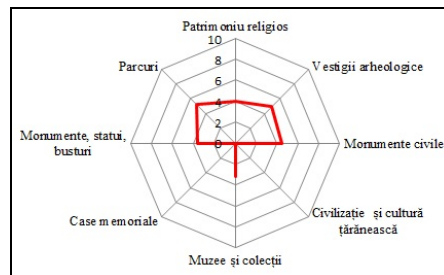

Fig. 47. Graficul valorii turistice a atracțiilor antropice din Moinești

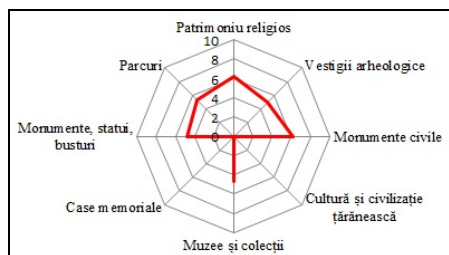

Fig. 48. Graficul valorii turistice a atracțiilor antropice din Târgu Ocna

În cadrul analizei atracțiilor antropice, Târgu Ocna conduce detașat, remarcându-se mai ales prin patrimoniul religios (vechimea lăcașurilor de cult, existența unor mănăstiri), prin vestigiile arheologice (stațiunile arheologice Podei și Titelca), prin monumente civile, statui și busturi. Asemenea celorlalte două cazuri, casele memoriale și atracțiile ce țin de cultura și civilizația țărănească lipsesc.

Stațiunea Slănic Moldova deține valoarea cea mai mică cu privire la resursele antropice deoarece oferta turistică nu are în componența ei case memoriale, muzee și colecții, elemente de cultură și civilizație țărănească, respectiv vestigiile arheologice. Totuși, prezintă autenticitate prin existența unui monumente civile (Casa de Cultură Casinou, Clădirea Epitropiei Romanului) și lăcașuri de cult (Biserica Ortodoxă Sfântul Ilie).

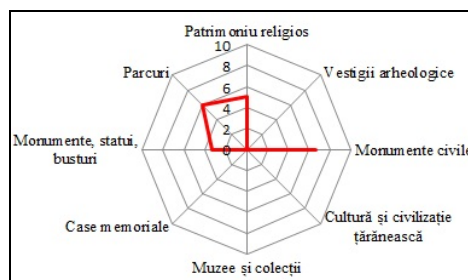

Fig. 49. Graficul valorii turistice a atracțiilor antropice din Slănic Moldova

7.2.3. Valoarea turistică a bazei materiale

Pentru o analiză detaliată a bazei materiale turistice din cadrul celor trei localități luate în studiu, aceasta a fost divizată în șase categorii, ținând seama, în principiu, de tipul de servicii oferite. Chiar și din acest punct de vedere există diferențe care își pot pune amprenta asupra evoluției fenomenului turistic.

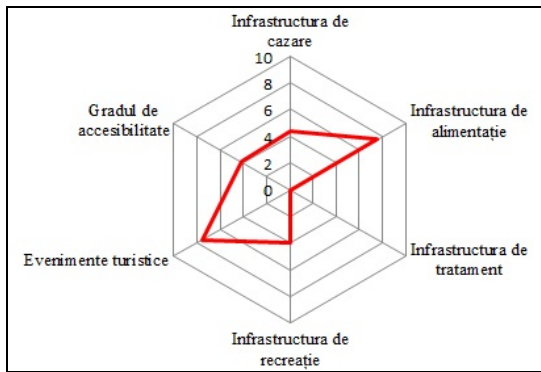

Fig. 50. Graficul valorii bazei materiale turistice din Moinești

amenajare și aceeași notorietate precum cele din Târgu Ocna. Lipsurile cele mai pregnante ale municipiului care afectează intens oferta curativă sunt legate de infrastructura de tratament, neexistând nicio unitate de acest fel care să valorifice calitățile terapeutice ale apelor minerale sau ale bioclimatului local, și infrastructura de cazare a cărei diversitate este redusă neincluzând nicio unitate hotelieră. Gradul de accesibilitate este mai redus decât cel al stațiunii Târgu Ocna, deoarece orașul de pe valea Tazlăului Sărat nu dispune de cale ferată destinată transportului de persoane și este situat la o distanță considerabilă față de un drum european.

În același timp, Târgu Ocna dispune de o puternică bază de cazare alcătuită din unități de

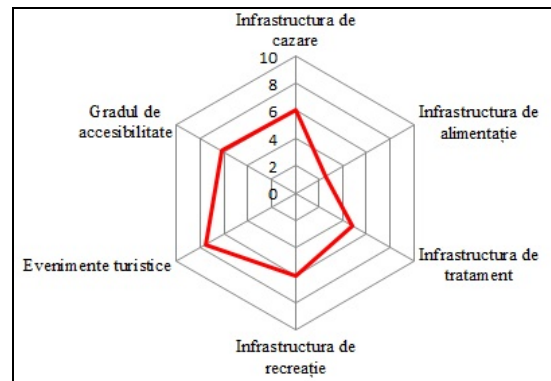

Fig. 51. Graficul valorii bazei materiale turistice din Târgu Ocna

tip hotel, pensiune, motel, vilă, camere de închiriat și de o infrastructură de recreație (piscine cu apă dulce, piscină cu apă sărată, salina) și tratament (hotel Măgura, complexul turistică Parc Măgura, salina Târgu Ocna) bine puse la punct.

Microclimatul de salină de calitate și posibilitatea utilizării apelor minerale în diverse cure, participă la crearea celei mai diverse oferte turistice din cadrul acestui

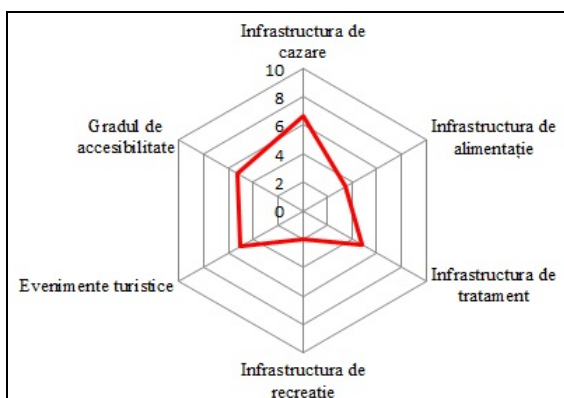

Fig. 52. Graficul valorii bazei materiale turistice din Slănic Moldova

scenariu de dezvoltare policentrică prin turism. Însă, o parte componentă importantă a acestei oferte, infrastructura de alimentație, are nevoie de îmbunătățiri în ceea ce privește tipologia și numărul de locuri disponibile raportat la numărul de turiști sosiți.

În ceea ce privește gradul de accesibilitate, Târgu Ocna deține punctaj ridicat grație căii ferate secundare 501, a drumului național DN12A ce străbate stațiunea și a distanței reduse față de un drum European ce realizează legătura cu municipiul Bacău (12 km).

Slănic Moldova se diferențiază față de celelalte două așezări prin baza de tratament recunoscută la nivel internațional și cea de cazare care cuprinde, pe lângă un număr ridicat de pensiuni turistice și vile, șapte unități hoteliere. Grație notorietății câștigate începând din anul 1840 prin calitatea apelor minerale, în ciuda istoriei zbuciumate, perla Moldovei încă reușește să atragă un număr mare de turiști, chiar dacă oferta turistică prezintă lipsuri în special pe latura bazei recreative. Cu excepția unor terenuri de sport aflate în Parcul Central și a unor trasee turistice, Slănic Moldova nu oferă alte posibilități de recreație turiștilor-pacienți.

Îmbunătățirea bazei de agrement ar duce la creșterea duratei medii a sejurului, mulți dintre turiștii sosiți în Slănic fiind doar în trecere pentru câteva ore. Gradul de accesibilitate este cel mai redus, stațiunea nefiind străbătută de cale ferată, iar distanțele față de cel mai apropiat drum european și aeroport sunt relativ mari.

7.2.4. Valoarea turistică totală

Graficul final propus al potențialului turistic din cadrul unei stațiuni balneoclimaterice ia în considerare acele elemente care dețin un grad ridicat de influență asupra calității ofertei turistice. Astfel, pe lângă infrastructura de tratament și componentele cadrului natural ce dictează latura terapeutică, oferta turistică a unei astfel de stațiuni se sprijină, de asemenea, pe baza de recreație, de cazare, alimentație, pe elementele atracțiilor antropice, deoarece un sejur al unui turist-pacient îmbină activitățile de tratament cu cele recreative. În plus, tratamentul propriu-zis nu include doar utilizarea factorilor terapeutici prin diferite cure, ci implică alimentația și odihna în condiții prielnice. Așadar, oferta turistică a unei stațiuni balneoclimaterice reprezintă un sistem ale cărui componente dețin un rol bine stabilit, aflându-se în relație de interdependență.

Conform graficului final, stațiunea Moinești se remarcă față de celelalte două stațiuni balneoclimaterice, în ceea ce privește factorii terapeutici propriu-ziși, prin deținerea unui bioclimat local pur sedativ-indiferent de dealuri, aspect ce îi oferă posibilitatea de a se specializa, în cadrul scenariului de dezvoltare policentrică prin turism, pe climatoterapie.

În conturarea specificității potențialului natural, vine în completare și latura morfo-turistică ce se afirmă prin amplitudinea hipsometrică, încurajând amenajările turistice pentru punctele de belvedere.

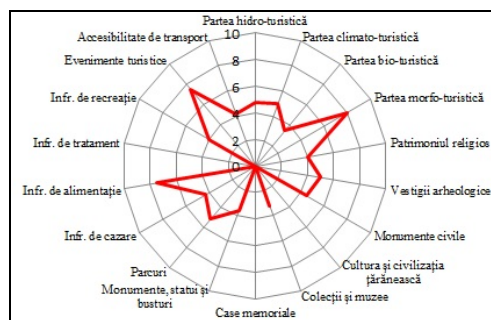

Fig. 53. Graficul valorii turistice totale a stațiunii Moinești

De o autenticitate aparte se bucură resursele antropice, în cadrul cărora se remarcă Monumentul Comemorativ DADA, clădirea primei școli de fete din România declarată monument istoric, cimitirul evreiesc și Casa Kaddish.

Cu privire la baza materială turistică, municipiul, în ciuda proastei repartiții în teritoriu a unităților de cazare, dispune de locuri suficiente, însă gradul de diversitate a structurilor în cauză este redus.

Îmbunătățiri considerabile sunt necesare în cadrul infrastructurii de recreație, întrucât orașul lui Tristan Tzara deține un număr limitat de unități complexe în acest sens.

Specificitatea față de celelalte două stațiuni reiese din evenimentele cu atractivitate turistică care fac referire la extracția petrolului, la inițiatorul curentului literar dadaist, Tristan Tzara, și la etapa din cadrul Raliului Moldovei ce are loc pe drumurile forestiere de pe suprafața unității administrative-teritoriale.

Stațiunea Târgu Ocna se diferențiază, în ceea ce privește potențialul natural, prin

deținerea unui microclimat de salină cu imense calități terapeutice, și a rezervației naturale mixte Măgura, ce oferă turiștilor șansa efectuării unor drumeții în aer liber și de a observa flora și fauna locurilor.

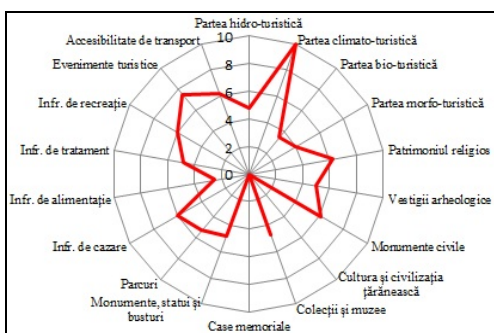

Fig. 54. Graficul valorii turistice totale a stațiunii Târgu Ocna

Cu privire la potențialul antropic, Târgu Ocna se remarcă prin numărul mare de lăcașuri de cult ce-și pun amprenta prin vechime și arhitectură exterioară.

Baza materială turistică se afirmă prin infrastructura de tratament ce include cura mixtă cu ape minerale și

cura respiratorie a microclimatului de salină, și prin infrastructura de recreație care se bucură de diversitate grație complexului turistic Măgura, a piscinei cu apă sărată și a salinei Troțuș ce oferă numeroase posibilități de agrement.

Stațiunea Slănic Moldova se individualizează prin impactul peisagistic caracterizat de o energie mare de relief, calitățile terapeutice recunoscute la nivel internațional a apelor minerale, a bazei de tratament ce coincide cu Sanatoriul Balnear și a infrastructurii de cazare ce cuprinde un număr de șapte unități hoteliere.

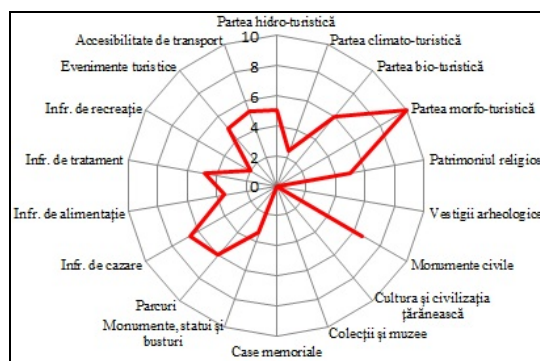

Fig. 55. Graficul valorii turistice totale a stațiunii Slănic Moldova

În ceea ce privește potențialul antropic, componenta emblemă este considerată Clădirea Casinoului, dar și numeroase clădiri (inclusive unități de cazare) considerate monumente civile.

Un punct slab al stațiunii este reprezentat de infrastructura de agrement nemodernizată și nediversificată, turistul-pacient beneficiind de puține oportunități de a-și petrece timpul liber în afara tratamentului.

Tab. 36. Valoarea turistică pe elemente ale fondului turistic și cea totală înregistrată pentru Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Elemente ale fondului turistic	Moinești	Târgu Ocna	Slănic Moldova
Partea hidro-turistică	4.75	5	5
Partea climato-turistică	5	10	2.5
Partea bio-turistică	3.5	4	6
Partea morfo-turistică	8	4	10
Patrimoniul religios	4	6.25	4.99
Vestigii arheologice	5	5	0
Monumente civile	4.5	6.15	6.66
Cultura și civilizația țărănească	0	0	0
Colecții și muzee	3.17	4.67	0
Case memoriale	0	0	0
Monumente, statui și busturi	3.56	4.75	3.33
Parcuri	5.23	5.33	6
Infr. de cazare	4.33	6	6.66
Infr. de alimentație	7.5	2.5	3.5
Infr. de tratament	0	4.8	4.8
Infr. de recreație	4	6	2
Evenimente turistice	7.5	7.5	5
Accesibilitate de transport	4.16	6.16	5.25
Total	74.2/180	87/180	71.69/180

Tabelul de mai sus reflectă valorile fiecărui element al fondului turistic din fiecare studiu de caz analizat. Rezultatele totale sunt oarecum apropiate, însă municipiul Moinești beneficiază de această valoare datorită mai ales evenimentelor turistice, atractivității amplitudinii hipsometrice, a infrastructurii de alimentație și a vestigiilor arheologice.

Orașul stațiune Târgu Ocna deține o valoare peste cea a stațiunii Slănic Moldova datorită infrastructurii de recreație, a atracțiilor culturale și religioase.

Chiar dacă stațiunea de pe Valea Slănicului este recunoscută pentru izvoarele sale cu apă minerală, este departe de realitatea deținerii unor oferte turistice atractive.

De cealaltă parte, municipiul Moinești deține o valoare totală atât de ridicată mulțumită dezvoltării sale urbanistice mai deosebite față de celelalte două studii de caz.

Scopul acestui capitol a fost acela de a reliefa punctele tari și punctele slabe și de a finaliza conturarea analizei comparative a fenomenului turistic dintre stațiunea Moinești, stațiunile balneoclimaterice Târgu Ocna și Slănic Moldova începută în capitolul precedent. Așadar, s-a ajuns la concluzia că prima localitate inclusă în acest studiu are potențialul de a se ridica la nivelul celor două stațiuni și să participe în funcționarea dezvoltării policentrice prin turism, specializându-se pe tratamentul de climatoterapie grație bioclimatului local. Stațiunea Târgu Ocna și-a câștigat deja notorietatea prin calitățile benefice ale microclimatului de salină, iar Slănic Moldova se afirmă în cadrul triumghiului balnear prin valoarea izvoarelor cu apă minerală. Demn de menționat este faptul că prima condiție, în vederea asigurării funcționalității dezvoltării policentrice prin turism, poate fi îndeplinită, fiecare localitate având potențialul să se specializeze pe utilizarea unui anumit factor terapeutic: stațiunea Slănic Moldova pe izvoarele cu apă minerală, stațiunea Târgu Ocna pe microclimatul de salină, iar municipiul Moinești pe climatoterapie.

8. IDENTIFICAREA MOTIVAȚIILOR ȘI PREFERINȚELOR TURISTULUI PACIENT AUTOHTON. PREMISE DE IMPLEMENTARE A CLUSTERULUI TURISTIC MOINEȘTI-TÂRGU OCNA-SLĂNIC MOLDOVA

Acest capitol își propune, pe de o parte, să contureze configurația unui sejur curativ pe baza preferințelor rezidenților care au beneficiat de anumiți factori terapeutici, verificând, în același timp, veridicitatea aspectelor enunțate în bibliografia de specialitate, iar pe de altă parte să evidențieze viziunea, opinia populațiilor locale cu privire la o eventuală cooperare turistică între cele trei localități. Ambele direcții propuse sunt materializate cu ajutorul a trei chestionare particularizate celor trei localități (Anexa 1, 2,3), ce conțin 20 de întrebări scurte, simple și clar formulate, cu răspunsuri de tip grilă și scală Fishbein-Rosenberg.

Am decis acordarea unei atenții însemnate populației locale, deoarece, în cazul noului cadru conceptual al destinației turistice, efortul în vederea eficientizării turismului trebuie să fie susținut de întreaga comunitate; este nevoie de o simbioză localnic-turist (Rotariu, 2008).

În rândul intervievaților nu se numără autoritățile locale și industria ospitalității deoarece informațiile necesare în conturarea preferințelor în ceea ce privește un sejur curativ au ca sursă cea mai bună rezidenții care chiar dacă au beneficiat sau nu de servicii curative ca și turiști/vizitatori, pot oferi răspunsuri utile, capabile să conducă la creionarea componentelor sejurului curativ format din serviciile tuturor localităților incluse în studiul de caz. În plus, autoritățile publice locale și prestatorii de servicii turistice s-au dovedit a fi reticenți în comunicare.

Numărul intervievaților a fost de 393, din care 189 sunt reprezentați de moineșteni, 102 de către locuitori ai orașului Târgu Ocna, iar 102 de către băștinașii orașului Slănic Moldova.

Conform rezultatelor, în cazul municipiului Moinești, se enumeră 45 persoane cu vârste între 15 și 25 ani, 124 indivizi ce fac parte din a doua grupă de vârstă și 14 persoane cu vârste între 65 și 77 ani.

Privind situația polului local Târgu Ocna, rezultatele decelează 15 intervievați cu vârste cuprinse între 17 și 25 ani, 79 persoane incluse în a doua grupă de vârstă, respectiv 7 persoane cu vârste între 65-67 ani.

În ceea ce privește Slănic Moldova, au fost totalizate doar două persoane cu vârste între 25 și 25 ani, 87 indivizi ce fac parte din grupa a doua de vârstă și 12 intervievați cu vârste cuprinse între 65 și 69 ani. Dat fiind faptul că aspectele cantitative diferă de la un pol local la altul, diagramele vor evidenția doar valorile procentuale.

Potrivit rezultatelor menționate anterior, cel mai tânăr interviuat a avut o vârstă de 17 ani, iar cel mai în vârstă a fost de 77 ani, ambii fiind din municipiul Moinești.

De asemenea, conform rezultatelor, în cazul stațiunii Moinești, se enumeră 45 persoane cu vârste între 15 și 25 ani, 124 indivizi ce fac parte din a doua grupă de vârstă și 14 persoane cu vârste între 65 și 77 ani. Privind situația polului local Târgu Ocna, rezultatele decelează 15 intervieuați cu vârste cuprinse între 17 și 25 ani, 79 persoane incluse în a doua grupă de vârstă, respectiv 7 persoane cu vârste între 65-67 ani. În ceea ce privește Slănic Moldova, au fost totalizate doar două persoane cu vârste între 25 și 25 ani, 87 indivizi ce fac parte din grupa a doua de vârstă și 12 intervieuați cu vârste cuprinse între 65 și 69 ani. Dat fiind faptul că aspectele cantitative diferă de la un pol local la altul, diagramele vor evidenția doar valorile procentuale.

Potrivit rezultatelor menționate anterior, cel mai tânăr interviuat a avut o vârstă de 17 ani, iar cel mai în vârstă a fost de 77 ani, ambii fiind din municipiul Moinești.

8.1. Obiectivele chestionarului aplicat

Incipitul chestionarului are ca scop introducerea interviuatului în subiect, propunându-și să reliefeze cunoștințele acestuia vis-à-vis de turismul curativ, să evidențieze gradul de familiarizare cu conceptul de turism curativ pentru acei chestionați care au oferit un răspuns anterior afirmativ, dar și să evidențieze veridicitatea răspunsurilor pentru acei indivizi care au oferit în prealabil un răspuns negativ.

De asemenea, am dorit să examinez dacă trendul mondial cu privire la pierderea încrederii în tratamentele medicamentoase se aplică și în cadrul arealului studiat. Astfel, se poate clarifica dacă respondenții aleg efectuarea unui tratament într-o stațiune balneoclimaterică în funcție de preferințele lor pentru cura medicamentoasă sau pentru factori naturali, precum și scopul non-curativ al unei vizite într-o astfel de stațiune a celor care mizează pe tratamentul medicamentos.

Am urmărit reliefarea gradului de diversitate a factorilor terapeutici naturali pentru care turistul pacient, cu sau fără îndrumarea medicului specialist, a optat în vederea tratării problemei de sănătate, precum și identificarea elementului ce stă la baza alegerii unui sejur într-o astfel de destinație, puterea de promovare a acesteia, precum și evidențierea gradului de încredere în recomandarea făcută de medic.

Întrucât moda actuală prevede o vizitare a acestora doar pentru agrement, situație ce este specifică mai ales turiștilor pacienți de prima și a doua vârstă., am reliefat scopul pentru care persoana interviuată ar alege/a ales să petreacă un sejur într-o stațiune balneoclimaterică.

Actualul studiu a urmărit să evidențieze și preferințele interviuatului față de serviciile turistice prestate într-o stațiune balneoclimaterică, cu excepția celor de tratament, față de

activitățile ce se doresc a fi derulate, modul de planificare a programului sejurului. Conform bibliografiei de specialitate, turistul pacient de ultimă generație oferă o mai mică atenție calității cazării, planificării sejurului, însă deține o preocupare din ce în ce mai mare în ceea ce privește alimentația și activitățile suplimentare care îl ajută să-și contureze un program activ.

În cea de-a doua parte a chestionarului, intervievații au fost nevoiți să-și precizeze părerea cu privire la situația actuală a turismului din localitatea de baștină, principalele atracții turistice, principalele disfuncționalități. Se pune accent și pe opinia acestora cu referire la eventualitatea creionării unui cluster turistic în care să fie implicate cele trei studii de caz, printr-o serie de analize comparative.

Chestionarul se finalizează cu o întrebare care joacă rolul unui rezultat-concluzie în ceea ce privește ierarhia dintre cele trei localități luate în studiu. Astfel, prin intermediul răspunsurilor oferite de către intervievați, se verifică șansele conturării unui cluster turistic și deja se pot contura unele măsuri cu privire la implementarea și eficientizarea acestuia.

8.2. Rezultate

Răspunsurile oferite de către respondenții din cele trei localități dețin multe aspecte comune, preferințele lor în sejururi de turism curativ fiind aproximativ aceleași.

Din interpretarea rezultatelor, a reieșit faptul că majoritatea respondenților din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova sunt familiarizați cu conceptul de turism curativ, mai mult de trei sferturi dintre intervievații fiecărei localități oferind un răspuns afirmativ.

Raportul între acei chestionați care cunosc și care nu cunosc acest concept este evidențiat și de valorile varianței, abaterea standard și ale coeficientului de variabilitate care, în acest caz, nu prezintă semnificație, setul de date fiind foarte dispersate.

Situația ideală coincidea cu un procentaj de 100% în cazul primei variante de răspuns, în toate cele trei cazuri.

Tab. 37. Rezultatele privind cunoașterea conceptului de turism curativ

Studiu de caz	Var.	Frecvența absolută	Frecvența Relativă (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	a)	148	78	5724.5	75.6	80%
	b)	41	22	(ideal:38668)	(ideal:196.6)	(ideal:100%)
Târgu Ocna	a)	81	79	1800	42.4	83%
	b)	21	21	(ideal:47542)	(ideal:218)	(ideal:111%)
Slănic Moldova	a)	91	89	3200	56.6	110%
	b)	11	11	(ideal:47542)	(ideal:218)	(ideal:111%)

Rezultatele primei întrebări au depășit cu mult nivelul de așteptare, însă, veridicitatea răspunsurilor oferite este reliefată în răspunsurile date la cea de-a doua chestionare, unde un

număr foarte mic de intervievați (78) au ales variantele corecte care caracterizează turismul curativ. Așadar, populațiile celor două stațiuni și a municipiului nu cunosc turismul curativ pe întreg ansamblul său, deși l-au practicat o dată sau de mai multe ori. Astfel, pot fi invocate lipsa onestității în cazul primei întrebări sau superficialitatea cu care intervievații au răspuns chestionarului la cea de-a doua întrebare.

În cadrul celei de-a treia întrebări, majoritatea răspunsurilor s-au axat pe tratamentele medicamentoase, fapt ce relevă nesincronizarea cu trendul mondial de diminuare a încrederii în medicamente. Factorii naturali de cură nu sunt încă percepuți drept soluții sigure pentru vindecarea afecțiunilor. De aici reiese faptul că stațiunile balneoclimaterice nu sunt vizitate întocmai pentru efectuarea unor tratamente cu factori naturali de cură.

Situația ideală corespundea cu cea în care toți respondenții optau pentru tratamentele pe baza factorilor naturali de cură, însă în situația dată, mai mult de trei sferturi dintre chestionați preferă să urmeze tratament medicamentos în vederea recuperării sănătății, dovadă fiind valorile mici ale varianței, abaterea standard și ale coeficientului de variabilitate.

Tab. 38. Preferințe cu privire la tipul de tratament parcurs

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	a)	123	67	67	3144 (ideal: 9030)	56.7 (ideal: 95.02)	123% (ideal: 246%)
	b)	52	28	95			
	c)	8	4	99			
	d)	1	1	100			
Târgu Ocna	a)	81	79	79	1419 (ideal: 2626)	37.7 (ideal: 51.2)	79% (ideal: 241%)
	b)	17	17	96			
	c)	3	3	99			
	d)	1	1	100			
Slănic Moldova	a)	85	84	84	1634 (ideal: 2626)	40.4 (ideal: 51.2)	160% (ideal: 241%)
	b)	15	15	99			
	c)	1	1	100			
	d)	0	0	100			

În cazul următoarei întrebări, majoritatea respondenților au ales ca factori naturali de cură utilizați, apele minerale și termale, respectiv microclimatul de salină. Aceste răspunsuri sunt justificate de faptul că apele terapeutice constituie cel mai răspândit element natural de cură din țară, respectiv de existența salinei de la Târgu Ocna (27 km de Moinești, 14 km de Slănic Moldova). Climatoterapia se află pe penultimul loc, înainte de mofete, reflectând numărul mic de servicii în acest sens la nivel național, dar și lipsa încrederii în eficiența de tratare.

Este de la sine înțeles faptul că mofetele au fost utilizate de către locuitorii stațiunii Slănic Moldova.

Conform rezultatelor, este reliefată ipoteza conform căreia majoritatea turiștilor vizitează stațiunile balneare, climaterice, balneoclimaterice doar pentru destindere, relaxare și nu pentru tratament. Este de la sine înțeles faptul că talasoterapia a fost aleasă ca preferință de foarte puțin ori, deși numărul turiștilor ce merg la mare depășește cu mult numărul celor care vizitează celelalte stațiuni.

Situația ideală corespundea cu cea în care respondenții optau în număr egal pentru toate tipurile de factori naturali de cură enumerate, în vederea decelării ulterioare a unor preferințe și a unor motivații ce ar putea depinde de tipul de tratament, întrucât, alegerea mai multor factori de cură rezultă din deținerea unor sejururi curative în mai multe stațiuni de profil.

Diversitatea și ponderea frecvențelor în ceea ce privește preferința pentru un anumit tip de tratament cu factori naturali a dus, în toate cele trei cazuri, la valori ridicate ale varianței, abaterii standard și coeficientului de variabilitate, ce indică o disproporție în favoarea izvoarelor minerale și a microclimatului de salină.

Tab. 39. Preferințele tipului de tratament ales în funcție de factorii naturali

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	a)	132	39	40	2104 (ideal: 0)	45.9 (ideal: 0)	0.82 (ideal: 0)
	b)	22	7	46			
	c)	33	10	56			
	d)	29	9	65			
	e)	25	7	72			
	f)	93	28	100			
Târgu Ocna	a)	77	34	34	1202 (ideal: 0)	34.7 (ideal: 0)	0.9 (ideal: 0)
	b)	11	5	38			
	c)	28	12	51			
	d)	15	6	57			
	e)	11	5	62			
	f)	87	38	100			
Slănic Moldova	a)	99	31	31	1309 (ideal: 0)	36.1 (ideal: 0)	0.68 (ideal: 0)
	b)	8	3	34			
	c)	45	14	48			
	d)	47	15	63			
	e)	25	8	71			
	f)	92	29	100			

Deoarece situația ideală din cadrul întrebării cu numărul 5 consta în alegerea doar a primei variante de răspuns, prin intermediul acesteia s-a evidențiat un aspect negativ al turismului curativ românesc. Mulți dintre cei ce aleg să petreacă un sejur curativ într-o stațiune de profil, aleg sfatul cunoștințelor, apoi pe cel al medicilor. În mod normal, încrederea dintre un turist-pacient și un medic ar trebui să fie deplină deoarece afecțiunile, procesele de aplicare a tratamentelor, precum și indicațiile terapeutice ale factorilor naturali de cură sunt diverse.

O explicație este legată și de scopul necurativ pentru care sunt alese stațiunile balneo-climaterice, concluzie la care s-a ajuns și în urma analizei răspunsurilor oferite la întrebarea anterioară.

Un alt aspect ce necesită a fi luat în seamă este faptul că respondenții preferă să apeleze la persoane nespecializate în turism, în detrimentul unei agenții de turism care este capabilă să-i ofere o soluție obiectivă și realistă.

Dintre toate studiile de caz, respondenții din Slănic Moldova au oferit răspunsuri care se apropie cel mai mult de situația ideală, o explicație fiind legată de existența Sanatoriului Balnear care implică proceduri de tratament cu recomandarea medicului, fiind urmași de cei din Moinești.

Tab. 40. Preferințele alegerii surselor de recomandare a unei stațiuni de tratament

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	a)	72	33	32	1838 (ideal:8930)	42.9 (ideal:94.5)	95% (ideal:200%)
	b)	106	47	79			
	c)	13	6	85			
	d)	31	13	98			
	e)	4	2	100			
Târgu Ocna	a)	33	23	23	899 (ideal:2601)	30 (ideal:51)	104% (ideal:200%)
	b)	78	54	77			
	c)	13	9	86			
	d)	20	14	100			
	e)	0	0	100			
Slănic Moldova	a)	36	29	29	964 (ideal:2601)	31 (ideal:51)	123% (ideal:200%)
	b)	75	59	88			
	c)	7	6	94			
	d)	8	6	100			
	e)	0	0	100			

Următoarele șase întrebări reliefează anumite preferințe ale intervievaților care depind în mare măsură de vârsta acestora. Din acest punct de vedere s-au stabilit trei grupe de vârstă. Prima încadrează intervievații cu vârste de până la 25 ani (vârsta de la care se intră pe piața muncii, în special după studiile universitare), cea de-a doua grupă include acei chestionați cu vârsta cuprinsă între 26 și 64 ani (perioada în care, în mod normal, o persoană se regăsește în câmpul muncii; vârsta de pensionare la bărbați), iar cea de-a treia grupă este reprezentată de persoanele cu vârstă egală sau mai mare de 65 ani.

Aspectul discutat la cea de-a cincea întrebare, este clarificat în următoarea, unde cei mai mulți respondenți au afirmat faptul că scopul sejurului ce a stat în alegerea unei stațiuni a fost cel de odihnă, urmat de cel de tratament. Din cauza lipsei încrederii în factorii naturali de cură, turiștii pacienți găsesc stațiunile de profil prielnice doar pentru odihnă. Drept urmare, turiștii nu apelează la medic atunci când se hotărăsc să petreacă un sejur într-o stațiune de profil, deoarece scopul principal este odihna. Pierzându-și scopul principal de tratare cu factori naturali,

stațiunile balneoclimaterice atrag turiști doar pentru odihnă, relaxare, liniște, deoarece acestea sunt vizitate mai ales de către populația de vârstă a treia.

Răspunsurile puține la număr cu referire la agrement și experiențe noi întărind convingerea că stațiunile de cură din țară nu dețin pachete atractive și diversificate.

Privind răspunsurile oferite pe grupe de vârstă, populația de până în 25 ani din municipiul Moinești vizitează/ar vizita o stațiune balneoclimaterică în specia pentru tratament (42%) și pentru odihnă (36%). În schimb, respondenții tineri ai orașului Târgu Ocna, preferă/ar prefera o stațiune balneoclimaterică mai ales pentru odihnă (65%), tratamentul și agrementul urmând la mare distanță cu pondere pentru fiecare de 14%. De asemenea, respondenții de până în 25 ani din Slănic Moldova preferă odihna și agrementul în egală măsură.

Majoritatea chestionaților din cadrul celei de-a doua grupă de vârstă, aleg să petreacă un sejur într-o astfel de stațiune cu scopul de a se odihni (Moinești- 48%, Târgu Ocna- 46%, Slănic Moldova- 49%), în ordine descrescătoare a ponderilor urmând tratamentul, iar apoi agrementul).

Răspunsurile oferite de respondenții de peste 65 ani sunt aproape aceleași în cazul stațiunii Moinești și a stațiunii Slănic Moldova, unde o pondere de 86%, respectiv 75% preferă odihna. Totuși, cei din Târgu Ocna, ce au dat atenție chestionarului, aleg o stațiune balneoclimaterică în vederea efectuării unui tratament (43%), urmat de odihnă (29%).

Rezultatele nu prezintă aceeași variabilitate, întrucât în puține cazuri au fost alese ultimele două variante ale întrebării, scopurile principale fiind cele de tratament, odihnă și activități suplimentare. Singurele excepții de la regulă sunt reprezentate de respondenții din prima grupă de vârstă din Moinești, respectiv de cei din a treia grupă de vârstă din Târgu Ocna. Interesant este faptul că o pondere mare dintre cei care aleg un sejur curativ după recomandarea medicului, au ales odihna drept scop al acestui tip de sejur, dovadă fiind rezultatele în cazul stațiunii Slănic Moldova care nu prezintă o proporționalitate asemănătoare cu cele de la întrebarea anterioară.

Situația dată reflectă încrederea mică vis-à-vis de tratamentele pe baza factorilor naturali de cură, chiar și în cazul populației de vârstă a treia.

Cum era de așteptat, răspunsurile cu privire la agrement au fost alese mai ales de primele două grupe de vârstă din cele trei studii de caz, însă, din punct de vedere cantitativ, acestea se situează după odihnă și tratament.

Demn de remarcat este faptul că cea de-a șasea întrebare prezintă cele mai mici valori de până acum în ceea ce privește abaterea mediei și coeficientul de variabilitate.

Tab. 41. Motivația alegerii sejururilor curative

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Moinești	a)	19	28	2	42	25	14	I. 80 (ideal: 20)	I. 96% (ideal: 241)
	b)	16	54	12	36	48	86		
	c)	6	20	0	13	18	0	II. 20.6 (ideal: 50.2)	II. 105 % (ideal: 257)
	d)	3	8	0	7	7	0	III. 5.23 (ideal: 6.27)	III. 165 (ideal: 138)
	e)	1	2	0	2	2	0		
Târgu Ocna	a)	2	26	3	14	33	43	I. 3.58 (ideal: 6.27)	I. 113% (ideal: 198)
	b)	9	36	2	65	46	29		
	c)	2	16	1	14	21	14	II. 16 (ideal: 35)	II. 116% (ideal:253)
	d)	1	0	1	7	0	14	III. 1.32 (ideal: 3.20)	III. 66 (ideal: 160%)
	e)	0	0	0	0	0	0		
Slănic Moldova	a)	1	25	3	50	29	25	I. 1.01 (ideal: 1.23)	I. 87% (ideal: 106)
	b)	1	43	9	50	49	75		
	c)	0	18	0	0	21	0	II. 1.32 (ideal: 38.9)	II. 66 (ideal: 200)
	d)	0	1	0	0	1	0	III. 18 (ideal: 39)	III. 118 (ideal: 254)
	e)	0	0	0	0	0	0		

Răspunsurile date la cea de-a șaptea întrebare nu s-au dovedit surprinzătoare. Dacă, per ansamblu, turiștii pacienți au ca scop odihna, aceștia vor acorda o mai mare atenție serviciilor de cazare, întrucât, este nevoie de asigurarea confortului, ceea ce reprezintă un al aspect care nu corespunde cu trendul mondial, conform literaturii de specialitate. Totuși, în toate cele trei cazuri, la mică distanță urmează activitățile suplimentare, nefiind total neglijate. În toate cele trei cazuri, serviciile de alimentație sunt plasate pe ultimul loc, aspect ce nu corespunde, din nou, cu literatura de specialitate și cu caracteristicile turismului curativ. În mod normal, în cazul unui turist ce se află într-un sejur curativ, cea mai mare atenție este acordată tratamentului, urmat, în mod obligatoriu de alimentație, nutriția fiind un element sine-qua-non în procesul terapeutic.

Analizând răspunsurile oferite pe grupe de vârstă, în cadrul unui sejur dintr-o stațiune balneoclimaterică, pe lângă serviciile de tratament, intervievații de până în 25 ani din cei trei poli locali preferă să dea atenție activităților suplimentare, urmate la mare distanță de serviciile de cazare.

Pentru respondenții din grupa medie de vârstă contează serviciile de cazare (Moinești-48%, Târgu Ocna- 46%, Slănic Moldova- 44%), urmate de activități suplimentare. În toate cele trei cazuri, serviciile de alimentație sunt puse pe ultimul loc.

În ceea ce privește răspunsurile alese de către intervievații de peste 65 ani, situația se prezintă aceeași în cazul stațiunii Moinești și Perlei Moldovei (71%, respectiv 67%), însă pentru chestionații din Târgu Ocna, atenția se concentrează pe activitățile suplimentare (57%), urmate de serviciile de alimentație (29%).

Situația ideală coincide cu alegerea în toate cazurile a celei de-a doua variante de răspuns. Alimentația se află pe ultimul loc în topul priorităților chiar și pentru cei care aleg un sejur cu scop de tratament, după recomandarea medicului. Se poate observa o inadvertență între răspunsurile oferite în cazul mai multor întrebări, întrucât valorile abaterii standard și cele ale coeficientului de variabilitate nu prezintă proporționalitate cu cele din întrebările anterioare.

Acest aspect poate fi cauzat din lipsa atenției sau din neseriozitatea chestionaților. Totuși, rezultatele reflectă o certitudine: turiștii-pacienți nu sunt conștienți de importanța alimentației, chiar și cei de vârstă a treia.

Conform așteptărilor, preferințele cu privire la activitățile suplimentare sunt specific mai primei și celei de-a doua grupă de vârstă, însă condițiile de cazare sunt cele mai importante în toate cazurile.

Tab. 42. Prioritatea serviciilor turistice de bază

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Moinești	a)	15	59	10	33	48	71	I. 5 (ideal: 22.5)	I. 33% (ideal: 95)
	b)	10	29	4	22	23	29	II. 15.7 (ideal: 7)	II. 38 % (ideal: 96)
	c)	20	36	0	45	29	0	III. 5.8 (ideal: 8.1)	III. 108 (ideal: 173)
Târgu Ocna	a)	5	36	1	33	46	14	I. 4 (ideal: 7.5)	I. 80% (ideal: 94)
	b)	1	19	2	7	24	29	II. 8.7 (ideal: 41.6)	II. 33% (ideal:173)
	c)	9	24	4	60	30	57	III. 1.5 (ideal: 4)	III. 65 (ideal: 173)
Slănic Moldova	a)	1	38	8	50	44	67	I. 0.6 (ideal: 1)	I. 87% (ideal: 100)
	b)	1	17	3	50	19	25	II. 10.8 (ideal: 44)	II. 37 (ideal: 111)
	c)	0	32	1	0	37	8	III. 3.6 (ideal: 6.9)	III. 90 (ideal: 154)

Răspunsurile oferite la următoarea întrebare nu fac decât să întărească ipoteza conform căreia respondenții preferă confortul și serviciile oferite la locul de cazare. Tariful și poziția față de obiectivele turistice contează mult prea puțin, rezultatele reieșite depărtându-se de ideea unui sejur activ.

Situația răspunsurilor alese pe grupe de vârstă denotă faptul că intervievații de până în 25 ani din Moinești aleg servicii de cazare bazându-se pe nivelul de confort (58%), cei din Târgu Ocna preferă unitățile de cazare în care tariful este acceptabil (47%), în timp ce chestionații din Slănic Moldova preferă aceste servicii dacă gradul de confort și tariful sunt satisfăcătoare, deopotrivă.

Respondenții din grupa medie de vârstă preferă, în primul rând, confortul dintr-o unitate de cazare, în toate cele trei cazuri (Moinești- 61%, Târgu Ocna- 56%, Slănic Moldova- 54%).

Persoanele care fac parte din ultima grupă de vârstă, în cazul municipiului și al stațiunii de la poalele Munților Nemira (57%, respectiv 58%), aleg anumite servicii de cazare în special pe baza confortului, însă cei din Târgu Ocna pun accent pe tariful perceput de unitățile de cazare (57%).

Și în cazul acestei întrebări, rezultatele prezintă variabilitate mare, în condițiile în care situația ideală coincidea doar cu alegerea ultimei variante de răspuns, însă primează cele ce coincid cu ideea de confort. Doar respondenții de prima și de-a treia vârstă din Târgu Ocna aleg serviciile de cazare după tarif.

De asemenea, am remarcat faptul că unii respondenții care aleg un sejur într-o stațiune balneoclimaterică pentru tratament aleg serviciile de cazare după tarif și după poziția față de alte atracții, ceea ce denotă, iarăși, inadvertențe majore între răspunsuri.

Tab. 43. Preferințe cu privire la alegerea serviciilor de cazare

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Moinești	a)	7	25	1	15	20	7	I. 9.8 (ideal: 22.5)	I. 66% (ideal: 95)
	b)	12	24	5	27	19	36	II. 29.2 (ideal: 64.7)	II. 71 % (ideal: 173)
	c)	26	75	8	58	61	57	III. 3.5 (ideal: 8.1)	III. 75 (ideal: 173)
Târgu Ocna	a)	2	14	1	14	18	14	I. 2.6 (ideal: 8.7)	I. 53% (ideal: 173)
	b)	7	21	4	47	26	57	II. 15.7 (ideal: 41.6)	II. 60% (ideal: 173)
	c)	6	44	2	40	56	29	III. 1.5 (ideal: 4)	III. 65 (ideal: 173)
Slănic Moldova	a)	0	24	1	0	28	8	I. 0.6 (ideal: 1)	I. 87% (ideal: 100)
	b)	1	16	4	50	18	34	II. 16.1 (ideal: 44)	II. 55 (ideal: 111)
	c)	1	47	7	50	54	58	III. 3 (ideal: 6.9)	III. 0.75 (ideal: 154)

Răspunsurile aferente întrebării cu numărul 9 reflectă faptul că majoritatea intervievaților preferă consumul nutrițional zilnic în cadrul unui sejur curativ. Cea mai mare parte a chestionaților ce au avut ca scop efectuarea unui tratament, preferă să se alimenteze sănătos. Așadar, doar cei care petrec un sejur cu tentă curativă dau o mai mare atenție alimentației sănătoase, deoarece tratamentul cu factori naturali este în strânsă legătură cu nutriția. Realitatea dată de răspunsuri nu coincide cu trendul mondial, conform căruia turiștii oferă mai multă atenție alimentației sănătoase.

În ceea ce privește răspunsurile date pe grupe de vârstă la această întrebare, respondenții de până în 25 ani din Moinești și Târgu Ocna, cu privire la consumul nutrițional, preferă să beneficieze în cadrul unui sejur de un meniu obișnuit. În cazul stațiunii Slănic Moldova, respondenții preferă atât consumul nutrițional ecologic (50%), cât și cel specific stațiunii (50%).

Intervievații de vârstă medie preferă meniul zilnic, situația fiind valabilă pentru toți cei trei poli locali (Moinești - 52%, Târgu Ocna - 61%, Slănic Moldova - 49%), urmat de meniul ecologic.

Persoanele chestionate ce fac parte din ultima grupă de vârstă preferă, de asemenea, meniul zilnic obișnuit în cazul stațiunilor Moinești și Târgu Ocna (71%, respectiv 57%), însă cele din Slănic Moldova preferă meniul ecologic (50%).

Situația ideală care reflecta preferințele unui turist-pacient corespundea cu alegerea doar a ultimei variante de răspuns, aspect îndeplinit doar de chestionații de a treia vârstă din Slănic Moldova.

Alegerea unui meniu obișnuit predomină într-un mod covârșitor, preferință ce se remarcă și în rândul celor care vizează efectuarea unui tratament sau care au ales serviciile de alimentație ca fiind foarte însemnate.

Cele mai puține variante alese coincide cu meniurile specific, valori mai mari înregistrându-se în cazul celei de-a doua grupă de vârstă.

Per total, răspunsurile prezintă dispersie ridicată, situația contrară fiind în cazul grupelor de vârstă ce conțin un număr mic de intervievați.

Tab. 44. Preferințe cu privire la modul de alimentație

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Moinești	a)	21	63	10	47	52	71	I. 6 (ideal: 22.5)	I. 40% (ideal: 95)
	b)	15	29	0	33	24	0	II. 19.3 (ideal: 64.7)	II. 48 % (ideal: 173)
	c)	9	30	4	20	24	29	III. 5 (ideal: 8.1)	III. 108 (ideal: 173)
Târgu Ocna	a)	10	48	4	67	61	57	I. 4.4 (ideal: 8.7)	I. 87% (ideal: 173)
	b)	2	8	0	13	10	0	II. 20.2 (ideal: 41.6)	II. 77% (ideal: 173)
	c)	3	23	3	20	29	43	III. 2.1 (ideal: 4)	III. 89 (ideal: 173)
Slănic Moldova	a)	0	33	5	0	49	42	I. 0.6 (ideal: 1)	I. 87% (ideal: 100)
	b)	1	10	1	50	15	8	II. 11.6 (ideal: 44)	II. 52 (ideal: 111)
	c)	1	24	6	50	36	50	III. 2.6 (ideal: 6.9)	III. 66 (ideal: 154)

Privind activitățile pe care ar dori să le deruleze, cu excepția celor de tratament, respondenții din Moinești au clarificat faptul că în cadrul unui astfel de sejur preferă odihna, urmată de plimbări, ca și modalitate de agrement.

Intervievații din Târgu Ocna preferă, de asemenea, odihna, urmată de activitățile sportive și vizitarea unor locuri noi, în timp ce intervievații din Slănic Moldova optează pentru odihnă, drumeții și activități sportive.

În toate cele trei cazuri, activitățile creative, distracția, se regăsesc pe ultimele locuri în rândul preferințelor intervievaților, aspect ce denotă faptul că stațiunile balneoclimaterice românești suferă de lipsa de diversitate a ofertei turistice. Preferințele vis-a-vis de anumite activități recreative nu presupun existența unei baze materiale bine pusă la punct.

Cu referire la răspunsurile alese pe grupe de vârstă, respondenții tineri preferă activitățile ce implică mișcarea în cazul primelor două localități ale studiului de caz (71%, respectiv 53%). Persoanele din Slănic Moldova preferă, pe lângă activități motrice și odihna, deopotrivă.

Respondenții de vârstă medie preferă, de asemenea, activitățile motrice în cazul Moineștiului și al stațiunii Târgu Ocna, însă în ponderi mai mici (48%, respectiv 44%). Cei din Slănic Moldova preferă, pe lângă acest tip de activități, și odihna (61%).

Intervievații de peste 65 ani dispun de preferințe diferite în toți cei trei poli locali. În cazul municipiului din acest studiu de caz se preferă odihna însoțită de mișcare (71%), chestionații din Târgu Ocna preferă doar activități ce implică mișcare (57%), iar cei din Slănic Moldova au ales odihna (50%).

Situația ideală consta în alegerea primei variante de răspuns, rezultat așteptat și din prisma răspunsurilor date la întrebările anterioare, însă preferințele vizează activitățile suplimentare, cu excepția vârstei a treia.

Variabilitatea este mai mică doar în cazul grupei a doua de vârstă care deține și cei mai mulți respondenți, însă situația celorlalte grupe, indicatorii statistici prezintă valori situate la polul opus, întrucât populația tânără mizează pe activități suplimentare, iar populația bătrână mai ales odihna.

Tab. 45. Preferințe vis-a-vis de serviciile turistice, cu excepția celor de tratament

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Moinești	a)	6	32	4	13	26	29	I. 14.7 (ideal: 22.5)	I. 98% (ideal: 95)
	b)	7	32	10	16	26	71	II. 16.2 (ideal: 64.7)	II. 39% (ideal: 173)
	c)	32	60	0	71	48	0	III. 5 (ideal: 8.1)	III. 108 (ideal: 173)
Târgu Ocna	a)	1	13	1	7	17	14	I. 3.6 (ideal: 8.7)	I. 72% (ideal: 173)
	b)	6	31	2	40	39	29	II. 11.7 (ideal: 41.6)	II. 45% (ideal: 173)
	c)	8	35	4	53	44	57	III. 1.5 (ideal: 4)	III. 65% (ideal: 173)

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Slănic Moldova	a)	1	14	6	50	23	50	I. 0.6 (ideal: 1)	I. 87% (ideal: 100)
	b)	0	37	4	0	61	33	II. 14.6 (ideal: 44)	II. 72% (ideal: 111)
	c)	1	10	2	50	16	17	III. 2 (ideal: 6.9)	III. 50% (ideal: 154)

a) odihnă; b) odihnă+activități suplimentare; c) doar activități suplimentare

Răspunsurile alese la întrebarea cu numărul unsprezece reliefează faptul că intervievații nu doresc un program stabilit pe parcursul sejurului, ci să-și planifice activitățile pe moment, această preferință sincronizându-se cu trendul mondial. Situația reflectată de figura de mai jos consolidează ipoteza conform căreia stațiunile balneoclimaterice sunt alese în special pentru odihnă. Deși acesta reprezintă singura trăsătură ce corespunde cu trendul mondial, după analiza răspunsurilor anterioare, dorința de a-și planifica programul pe moment este bazată pe dorința de confort.

Situația răspunsurilor oferite pe grupe de vârstă se prezintă astfel: intervievații tineri din Moinești și Târgu Ocna nu doresc să-și planifice în prealabil sejurul (53%, respectiv 93%), în timp ce situația din Slănic Moldova este echilibrată pentru un răspuns afirmativ și unul negativ.

Chestionații de vârstă medie, de asemenea, nu preferă un program prestabilit în cadrul unui sejur curativ, în toate cele trei cazuri (Moinești- 53%, Târgu Ocna- 67%, Slănic Moldova- 76%).

Același aspect se poate menționa și în rândul respondenților de peste 65 ani, municipiul studiului de caz având o pondere de 72%, iar cele două stațiuni de 57%, respectiv 100%.

Situația ideală corespundea cu alegerea doar a variantei secunde de răspuns deoarece, pentru un turist-pacient, sejurul este în mare parte influențat de recomandarea medicului. Totuși, preferința pentru sejururi neplanificate este în rândul tuturor grupelor de vârstă, mai ales în cazul primei grupe de vârstă din Târgu Ocna și celei de-a treia grupă din Slănic Moldova.

Aceasta reprezintă singura întrebare care deține un grup de intervievați ale căror preferințe corespunde cu situația ideală, însă, și în celelalte cazuri, abaterea standard și coeficientul de variabilitate prezintă valori ridicate.

Tab. 46. Preferințe cu privire la planificarea în prealabil a sejurului

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Moinești	a)	13	42	2	29	34	14	I. 8.2 (ideal: 22.5)	I. 55% (ideal: 95)
	b)	24	66	10	53	53	72	II. 25 (ideal: 64.7)	II. 60% (ideal: 173)
	c)	8	16	2	18	13	14	III. 4.6 (ideal: 8.1)	III. 99% (ideal: 173)

Studiu de caz	Var.	Frecvența			Frecvența relativă (%)			Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
		I	II	III	I	II	III		
Târgu Ocna	a)	0	16	2	0	20	29	I. 7.8 (ideal: 8.7)	I. 156% (ideal: 173)
	b)	14	53	4	93	67	57	II. 23.3 (ideal: 41.6)	II. 88% (ideal: 173)
	c)	1	10	1	7	13	14	III. 1.5 (ideal: 4)	III. 65% (ideal: 173)
Slănic Moldova	a)	1	12	0	50	14	0	I. 0.6 (ideal: 1)	I. 87% (ideal: 100)
	b)	1	66	12	50	76	100	II. 14.6 (ideal: 44)	II. 72% (ideal: 111)
	c)	0	9	0	0	10	0	III. 6.9 (ideal: 6.9)	III. 173% (ideal: 154)

Conform rezultatelor chestionarelor din cele trei localități, situația se prezintă asemănătoare în rândul proporționalității preferințelor. Astfel, am recurs la concluzionarea rezultatelor primei părți a chestionarului printr-o reprezentare grafică de tip fuzzy cognitive maps, cu ajutorul software-ului open source mental modeler, pentru a reflecta mai practic preferințele și motivațiile indivizilor care au beneficiat sau ar beneficia de servicii turistice curative.

Astfel, acestea diferă în funcție de scopul pentru care respondenții aleg un sejur într-o stațiune balneoclimaterică: scop de tratare, de odihnă, de agrement, de trăire a unor experiențe noi.

Chestionații care vizitează o stațiune balneoclimaterică cu scop de tratament, nu țin cont de recomandarea persoanelor neautorizate, ci optează pentru sfatul medicului. În plus, aceștia își planifică sejurul, întrucât eficiența tratamentului depinde de odihnă, alimentație, efort fizic suplimentar. Serviciile de cazare sunt alese în funcție de confort, întrucât condițiile de odihnă reprezintă un element important în parcurgerea unui tratament, deoarece în acest caz tariful și amplasarea unității față de alte atracții sunt lipsite de importanță. De regulă, acești chestionați își centrează toată atenția asupra refacerii stării de sănătate și asupra serviciilor conexe, cele suplimentare fiind trecute pe plan secund. În topul preferințelor se află și alimentația sănătoasă (health food) care reprezintă, de asemenea, un serviciu conexe celui de tratament. De obicei, tratamentul se îmbină cu alimentația sănătoasă pentru eficiență maximă, iar în ceea ce privește serviciile suplimentare, turistul care dorește tratarea stării de sănătate nu optează pentru sport, drumeții, vizitarea atracțiilor din împrejurimi, pentru pentru acele activități care nu necesită efort fizic ridicat, precum participarea la evenimente culturale.

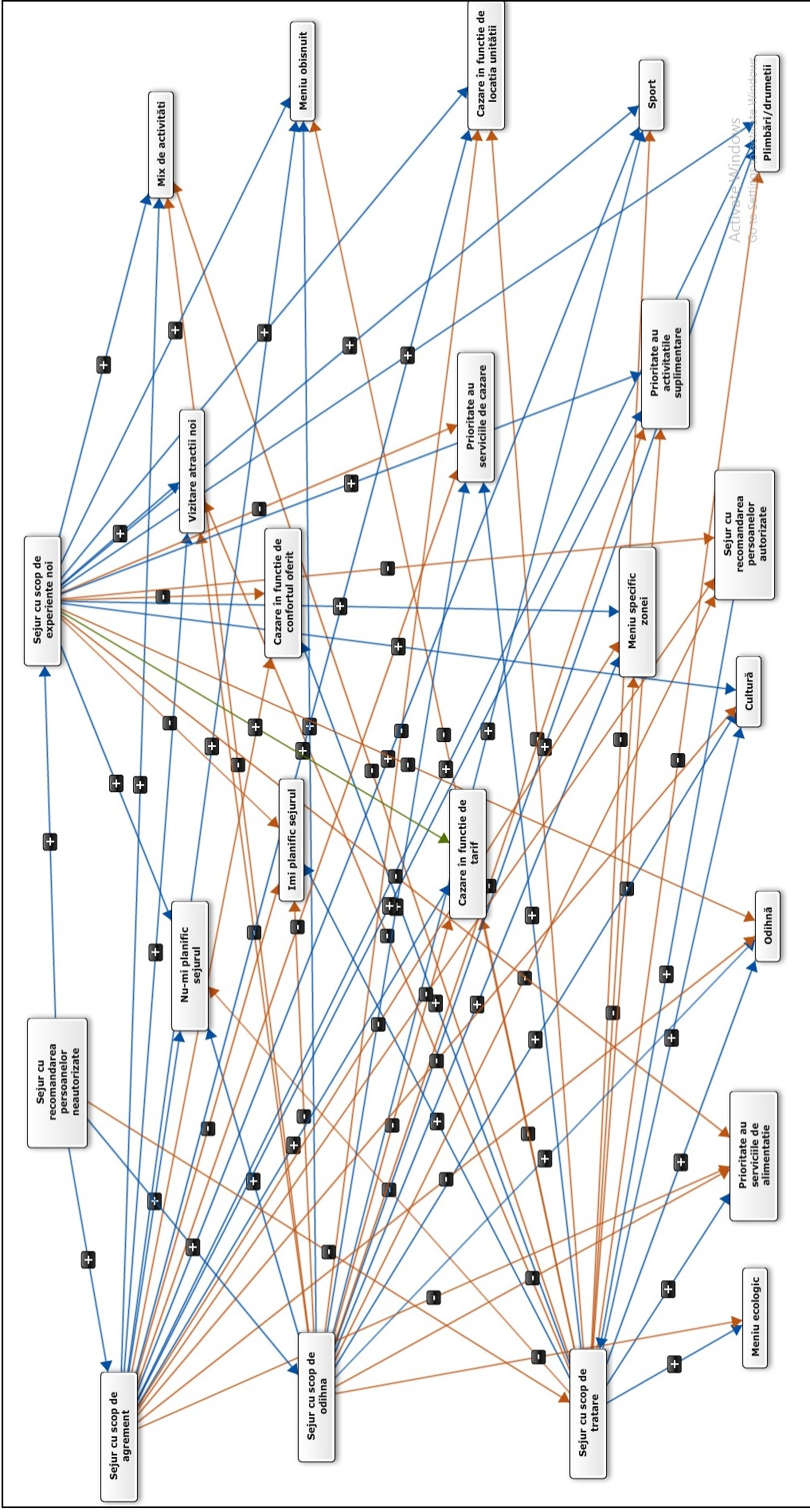

Fig. 56. Modelarea rezultatelor anchetei cu ajutorul software-ului open-source Mental Modeler

Următoarea întrebare reliefează faptul că în concepția moineștenilor chestionați, principala atracție turistică din municipiul Moinești coincide cu apele minerale, urmate de peisajul natural. La mare distanță se află bioclimatul local și Monumentul DADA. Această situație a răspunsurilor reflectă faptul că beneficiile și oportunitățile de cură ale bioclimatului local, precum și latura culturală a municipiului sunt necunoscute și subestimate.

Situația ideală corespundea cu alegerea variantei secunde de răspuns, conform condițiilor de conturare a clusterului turistic pe principiul dezvoltării policentrice. Valoarea varianței, a abaterii standard și a coeficientului de variabilitate indică o concentrare a răspunsurilor pe două variante, în timp ce pentru celelalte cinci, dispersia este mică.

În concepția populației locale din Târgu Ocna, cea mai proeminentă atracție turistică este salina, fiind mult mai importantă decât apele minerale sau ștrandul cu apă sărată, realitate afirmată și de datele statistice care evidențiază raportul dintre numărul total de turiști sosiți în stațiune și cei sosiți în salină.

Situația redată este foarte apropiată de cea ideală, dovadă fiind valoarea varianței, abaterii standard și a coeficientului de variabilitate.

Conform răspunsurilor date de intervievații din Slănic Moldova, turismul local se bazează, în continuare pe vestitele ape minerale, în ciuda existenței pârtiei de schi. Valorile reieșite din calculele statistice indică o situație aproape echivalentă de cea ideală, întrucât varianta apelor minerale a fost aleasă în proporție de 96%.

Așadar, respondenții din Târgu Ocna și Slănic Moldova sunt conștienți de atracțiile turistice care dictează direcția fenomenului turistic, însă moineștenii sunt împărțiți în două tabere din acest punct de vedere.

Tab. 47. Atracțiile turistice importante din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	a)	62	33	33	1584 (ideal: 5103)	39,8 (ideal: 71.4)	147% (ideal: 264%)
	b)	8	4	37			
	c)	8	4	41			
	d)	1	1	42			
	e)	103	54	96			
	f)	4	2	98			
	g)	3	2	100			
Târgu Ocna	a)	1	1	1	940 (ideal: 1156)	30,7 (ideal: 34)	270% (ideal: 300%)
	b)	0	0	1			
	c)	4	4	5			
	d)	0	0	5			
	e)	3	3	8			
	f)	93	91	99			
	g)	0	0	99			
	h)	0	0	99			
	i)	1	1	100			

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abateră standard	Coefficientul de variabilitate
Slănic Moldova	a)	3	3	3	1188 (ideal: 1300)	34,5 (ideal: 36.1)	282% (ideal: 295%)
	b)	98	96	99			
	c)	0	0	99			
	d)	0	0	99			
	e)	0	0	99			
	f)	1	1	100			
	g)	0	0	100			
	h)	0	0	100			

În concepția rezidenților moineșteni, tipul sau forma de turism care deține cele mai mari premise de afirmare este reprezentată de turismul mixt, afirmație bazată pe cele mai semnificative atracții turistice alese în întrebarea precedentă, urmat de turismul curativ, respectiv cel de recreere.

Răspunsurile date în acest caz sunt oferite într-o manieră logică vis-a-vis de ultima întrebare, întrucât, conform variantelor alese, acestea presupun existența unui turism mixt, în ordine urmând cel curativ (apele minerale), respectiv cel de recreere (peisajul natural).

Răspunsul ideal era varianta a treia (turismul curativ), însă situația reieșită, conform datelor statistice, s-a dovedit a fi diferită.

Conform răspunsurilor oferite de intervievații din Târgu Ocna, forma de turism care se potrivește ofertei turistice locale este cea mixtă, urmată de cea curativă, aspect justificat de multitudinea posibilităților de agrement și de tratament (ape minerale, microclimat de salină).

Corelând variantele alese la această întrebare cu cele alese la precedentă, precizarea turismului mixt ca fiind cel mai proeminent se poate datora existenței în salină atât a bazei de tratament, cât și a serviciilor de agrement.

Varianta de răspuns ideală coincidea cu turismul curativ, însă situația se prezintă aproximativ ca și în cazul municipiului Moinești.

Majoritatea chestionaților din Slănic Moldova sunt de părere că turismul curativ deține cele mai mari șanse de dezvoltare, în pofida celui mixt. Răspunsurile date sunt justificate de puținele modalități de agrement existente în stațiune, de notorietatea apelor minerale, precum și de existența Sanatoriului Balnear. Situația Perlei Moldovei, conform rezultatelor statistice, se apropie cel mai mult de cea ideală, doar două variante de răspuns. remarcându-se din punct de vedere cantitativ.

Tab. 48. Tipul de turism dominant în Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abateră standard	Coefficientul de variabilitate
Moinești	a)	16	8	8	1036,3 (ideal: 5103)	32,2 (ideal: 71.4)	119% (ideal: 264)
	b)	30	16	24			
	c)	49	26	50			
	d)	88	47	97			
	e)	0	0	97			
	f)	4	2	99			
	g)	2	1	100			

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Târgu Ocna	a)	0	0	0	880 (ideal: 1486)	29,6 (ideal: 38.5)	203% (ideal: 264)
	b)	2	2	2			
	c)	19	19	21			
	d)	80	78	99			
	e)	1	1	100			
	f)	0	0	100			
	g)	0	0	100			
Slănic Moldova	a)	0	0	0	1014,6 (ideal: 1486)	31,9 (ideal: 38.5)	219% (ideal: 264)
	b)	3	3	3			
	c)	86	84	87			
	d)	13	13	100			
	e)	0	0	100			
	f)	0	0	100			
	g)	0	0	100			

Centrându-ne atenția asupra următoarei întrebări, conform intervievaților din Moinești, disfuncționalitățile turismului local sunt legate în primul rând de lipsa unei baze de tratament cu ape minerale, urmată de promovare inefficientă, inexistența unui hotel și posibilități de agrement reduse. Așadar, este solidificată ipoteza conform căreia apele minerale sunt cele mai prețioase resurse turistice din municipiu.

Chiar dacă fosta stațiune urmărește să-și redobândească titlul de profil balneoclimateric, respondenții consideră faptul că lipsa unor baze de tratament pentru climatoterapie constituie cea mai mică problemă pentru turismul local.

Cazul ideal corespundea cu alegerea tuturor variantelor de răspuns de către toți respondenții (aspect valabil și pentru Târgu Ocna, Slănic Moldova), întrucât toate problemele enumerate sunt existente, însă situația redată reflectă slaba cunoaștere a fenomenului turistic local.

Stațiunea Târgu Ocna, conform rezultatelor, duce lipsă în special de promovare eficientă. Astfel, populația rezidentă consideră faptul că stațiunea este capabilă să satisfacă cerințele turiștilor prin infrastructura turistică. Problemele privind baza materială turistică sunt puse pe plan secund, acestea făcând referire la insuficiența unităților de alimentație, dar și existența doar a unei singure unități hoteliere. Se consideră că ultima vicisitudine a fost luată în calcul deoarece respondenții au realizat în mod inevitabil și subtil comparația cu baza de cazare a stațiunii Slănic Moldova.

În ceea ce privește problematica turismului din Slănic Moldova, se enumeră promovarea inefficientă, urmată de insuficiente unități de alimentație și posibilități de agrement reduse. Dat fiind faptul că ultima variantă nu a fost aleasă de niciun respondent, valorile statistice sunt departe de a fi cele ideale.

Demn de menționat este faptul că în toate cele trei cazuri s-a ridicat problema cantitativă a unităților de alimentație care ar trebui să joace un rol important în oferta turistică curativă, dar per ansamblu, rezultatele sunt dezamăgitoare, deoarece intervievații nu au reușit să identifice toate disfuncționalitățile fenomenului turistic local.

Tab. 49. Principalele disfuncționalități ale turismului din cele trei localități

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	a)	28	6	6	1525 (ideal: 462)	39.1 (ideal: 21.5)	68% (ideal: 12%)
	b)	77	15	21			
	c)	92	18	39			
	d)	116	23	62			
	e)	49	10	71			
	f)	43	8	80			
	g)	98	19	99			
	h)	4	1	100			
Târgu Ocna	a)	11	5	5	754.5 (ideal: 124)	27.5 (ideal: 11.2)	110% (ideal: 12%)
	b)	35	15	20			
	c)	19	8	28			
	d)	11	5	32			
	e)	37	16	48			
	f)	25	10	59			
	g)	91	39	98			
	h)	4	2	100			
	i)	1	0	100			
Slănic Moldova	a)	88	27	27	1256 (ideal: 124)	35.5 (ideal: 11.2)	65% (ideal: 12%)
	b)	40	12	39			
	c)	66	20	59			
	d)	95	29	88			
	e)	40	12	100			
	f)	0	0	100			

Rezultatele următoarelor întrebări ale chestionarului vor fi tratate separat pentru fiecare pol local (Moinești, Târgu Ocna, Slănic Moldova) în parte din cauza diferențierii acestora și a scopului propus.

Cea de-a cincisprezecea întrebare, în cazul chestionaților moineșteni, confirmă faptul că prin recâștigarea titlului de stațiune balneoclimaterică, turismul moineștean va cunoaște o dezvoltare sigură, asemenea evenimentelor petrecute în perioada interbelică, când municipiul a beneficiat de acest titlu. Totuși, un procent de 18,5% dintre respondenți nu sunt siguri de șansa de eficientizare a turismului în acest caz. Răspunsul ideal corespundea cu alegerea primei variante de către toți chestionații, însă rezultatele sunt dispersate, dovadă fiind valorile mai mici ale varianței, abaterii standard și ale coeficientului de variabilitate.

Tab. 50. Șansele de dezvoltare a turismului moineștean prin schimbarea statutului de stațiune

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești 15	a)	138	75	75	4539.3 (ideal: 11907)	67.3 (ideal: 109)	110% (ideal: 173)
	b)	12	7	82			
	c)	34	18	100			

În condițiile actuale, intervievații din Moinești sunt încrezători și un procentaj foarte ridicat este sigur că municipiul este capabil să se alinieze cu Târgu Ocna și Slănic Moldova din punct de vedere al fenomenului turistic, în ciuda discrepanțelor acumulate și adâncite. Întrebarea a avut ca scop verificarea concepției populației locale în ceea ce privește potențialul turistic, comparativ cu cel al celorlalte două stațiuni.

În acest caz, valorile sunt mult mai îndepărtate de cele ideale (față de rezultatele întrebării precedente), întrucât doar 69% dintre respondenți cred în șansele diminuării decalajelor turistice dintre Moinești și celelalte studii de caz.

Tab. 51. Șansele alinierii municipiului Moinești cu celelalte două stațiuni

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești 16	a)	130	69	69	3416 (ideal: 11907)	58.4 (ideal: 109)	93% (ideal: 173)
	b)	25	13	82			
	c)	33	18	100			

Răspunsurile stabilite la întrebarea cu numărul șaptesprezece reflectă faptul că municipiul Moinești, pentru a se alinia cu cele două stațiuni menționate anterior, are nevoie de o bază de tratament cu ape minerale, o bază de tratament pentru climatoterapie și de posibilități multiple de agrement.

Aceste răspunsuri nu sunt în tandem cu cele de la întrebarea paisprezece, întrucât inexistența unei baze de tratament pentru climatoterapie nu constituie o problemă majoră. O explicație derivă din faptul că intervievații au comparat ofertele turistice ale celor două stațiuni și au dedus că municipiul Moinești s-ar diferenția prin oferirea de servicii pentru climatoterapie. Re-exploatarea apelor minerale reprezintă o condiție sine-qua-non pentru dezvoltarea turismului, în concepția intervievaților.

În mod ideal, toate variantele de răspuns necesitau a fi acoperite de respondenți, prima dintre acestea deținând cel mai mare procent, însă rezultatele reieșite în cazul celorlalte au dus la o creștere a valorilor varianței, abaterii standard și a coeficientului de variabilitate.

Tab. 52. Măsurile necesare alinierii turistice a mun. Moinești față de celelalte două stațiuni

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Moinești 17	a)	164	87	32	2176.9 (ideal: 0)	46.7 (ideal: 0)	63% (ideal: 0)
	b)	78	41	47			
	c)	65	34	59			
	d)	42	22	68			
	e)	98	52	87			
	f)	43	23	95			
	g)	26	14	100			

Conform celor chestionați, cele mai importante atracții turistice din Târgu Ocna enumeră salina, urmată de ștrandul cu apă sărată. La mare distanță în preferințele celor intervievați se află apele minerale, urmate de atracțiile culturale și religioase, dovadă a faptului că stațiunea este vizitată în special cu scop curativ.

Răspunsurile ideale acopereau doar variantele ce coincideau cu baza de tratament hotel Măgura, salina, ștrand cu apă sărată, apele minerale, însă intervievații au acoperit toate posibilitățile, cea mai remarcată valoare fiind cea a coeficientului de variabilitate.

Tab. 53. Cele mai importante atracții turistice din Târgu Ocna în concepția moineștenilor

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Moinești 18	a)	17	9	4	2966 (ideal: 9922)	54.5 (ideal: 99.6)	110% (ideal: 112)
	b)	50	26	15			
	c)	35	19	23			
	d)	98	52	45			
	e)	173	92	84			
	f)	24	13	89			
	g)	38	20	98			
	h)	8	4	100			
	i)	1	1	100			

După răspunsurile oferite la următoarea întrebare, cele mai relevante atracții turistice din Slănic Moldova sunt reprezentate de apele minerale și peisajul montan atractiv, urmate la distanță mică de aerul curat. Așadar, turismul Perlei Moldovei se bazează exclusiv pe resursele naturale, scopul vizitatorilor fiind unul curativ, urmat de dorința de recreere.

Situația ideală coincidea cu alegerea de către toți intervievații a celei de-a patra variante, însă valorile operațiilor statistice reflectă existența a mai multor opinii care ne îndepărtează de ideea de un turism predominant curativ către unul de tip mixt.

Tab. 54. Cele mai importante atracții turistice din Slănic Moldova în concepția moineștenilor

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Moinești 19	a)	121	64	35	3493 (ideal: 5953)	59.1 (ideal: 77.2)	101% (ideal: 245)
	b)	80	42	57			
	c)	11	6	61			
	d)	129	68	97			
	e)	9	5	100			
	f)	0	0	100			

Întrebarea cu numărul cincisprezece diferă prin variantele de răspuns disponibile pentru intervievații din Târgu Ocna și Slănic Moldova. În primul caz, rezidenții consideră faptul că orașul sării deține o ofertă turistică care poate egala pe cea a Perlei Moldovei. Este adevărat faptul că stațiunea Târgu Ocna a investit mult în domeniul turismului, mai ales în componenta agrementală care lipsește aproape cu desăvârșire în Slănic Moldova, însă, conform datelor statistice, stațiunea de pe Valea Slănicului conduce detașat din acest punct de vedere.

De cealaltă parte, majoritatea respondenților din Slănic Moldova consideră că stațiunea băștinașă depășește Târgu Ocna, iar conform indicatorilor statistici, certitudinea în răspunsuri este mai mare în cazul lor.

Tab. 55. Posibilitatea minimizării decalajelor dintre Târgu Ocna și Slănic Moldova

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Târgu Ocna 15	a)	41	40	40	195 (ideal: 2625)	13.9 (ideal: 51.2)	54% (ideal: 241%)
	b)	32	31	72			
	c)	9	9	80			
	d)	20	20	100			
Slănic Moldova 15	a)	74	73	73	1300 (ideal: 3468)	36.1 (ideal: 58.9)	106% (ideal: 173%)
	b)	24	23	96			
	c)	4	4	100			

În cazul următoarei întrebări, respondenții din Târgu Ocna au certificat faptul că turismul local din Slănic Moldova este sprijinit mai ales de apele minerale, urmate de peisajul montan și aerul curat, răspunsuri ce coincid cu cele ale intervievaților din municipiul Moinești și care întăresc notorietatea de care se bucură factorii naturali de pe Valea Slănicului. Totuși, conform coeficientului de variabilitate, rezultatele sunt departe de situația ideală în care ar fi trebuit să fie aleasă doar cea de-a patra variantă.

Băștinașii stațiunii Slănic Moldova sunt de părere că Perla Moldovei se detașează net de Târgu Ocna în ceea ce privește turismul, 72,5% dintre aceștia fiind certți de această diferență.

În continuare, în vederea stabilirii unui clasament dintre cei două stațiuni-pilon ale turismului din județul Bacău, respondenții din Slănic Moldova au decelat atracțiile turistice care

i-au impresionat în Târgu Ocna, enumerând salina Trotuș (96,1%), ștrandul cu apă sărată (79,4%), Rezervația Naturală Măgura Ocnei (48%).

În situația răspunsurilor intervievaților din Slănic Moldova au fost alese și variantele ce coincid cu factorii naturali de cură, însă au fost bifate toate, cu excepția ultimei, aspect ce relevă că turismul local din Târgu Ocna nu se bazează strict pe tipul curativ, ci și pe cel cultural, de relaxare.

Comparând cele două cazuri, chestionații din Târgu Ocna au oferit, per ansamblu, răspunsuri ce reflectă o situație mai certă, conform rezultatelor indicatorilor statistici.

Tab. 56. Principalele atracții turistice din Târgu Ocna și Slănic Moldova

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Târgu Ocna 16	a)	65	64	30	1565 (ideal: 1734)	39.6 (ideal: 41.6)	108% (ideal: 245)
	b)	51	50	53			
	c)	4	4	55			
	d)	95	93	98			
	e)	5	5	100			
	f)	0	0	100			
Slănic Moldova 16	a)	1	1	0	1191 (ideal: 2774)	34.5 (ideal: 52.7)	110% (ideal: 129)
	b)	5	5	2			
	c)	22	22	9			
	d)	24	24	17			
	e)	98	96	48			
	f)	4	4	50			
	g)	49	48	65			
	h)	81	79	91			
	i)	27	26	100			
	j)	0	0	100			

După trasarea punctelor tari ale stațiunii Slănic Moldova, intervievații au fost nevoiți să contureze elementele care lipsesc stațiunii Târgu Ocna pentru a se alinia cu Perla Moldovei. Astfel, cele mai multe răspunsuri s-au referit la lipsa unităților de alimentație cu specific, urmate de numărul mai mare de hoteluri.

Conform situației ideale, toate variantele de răspuns trebuiau bifate, în ambele cazuri, cu excepția primeia, întrucât nu urmărim conturarea unei baze pentru climatoterapie decât în municipiul Moinești

Pentru a-și recâștiga prestigiul de altădată, conform răspunsurilor oferite de chestionați, stațiunea Slănic Moldova are nevoie de modernizarea Sanatoriului Balnear (94,1%), de o gamă mult mai largă de posibilități de agrement (89,2%) și de unități de alimentație cu specific (54,9%), rezidenții fiind conștienți de faptul că turismul local este nevoit să se bazeze pe oferta curativă.

Comparând cele două cazuri și analizând valorile indicatorilor turistici, respondenții din Slănic Moldova se apropie de situația ideală prin răspunsurile date deoarece au ales mai multe

variante de răspuns într-un număr mai mare, chiar dacă numărul celor de pe Valea Slănicului care au bifat prima variantă este dublu față decât numărul celor din Târgu Ocna.

Tab. 57. Principalele probleme ale turismului local din Târgu Ocna și Slănic Moldova

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Procentul cumulativ (%)	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Târgu Ocna 17	a)	16	16	9	303 (ideal: 1732)	17.4 (ideal: 41.6)	57% (ideal: 49%)
	b)	44	43	33			
	c)	57	56	64			
	d)	22	22	76			
	e)	12	12	82			
	f)	33	32	100			
Slănic Moldova 17	a)	35	34	11	1305.2 (ideal: 1732)	36.1 (ideal: 41.6)	68% (ideal: 49%)
	b)	56	55	29			
	c)	91	89	57			
	d)	96	94	87			
	e)	39	38	100			
	f)	1	1	100			

Realizând o analiză comparativă în ceea ce privește notele acordate de chestionați ce caracterizează situația fenomenului turistic a celor trei destinații amintite, municipiul Moinești se situează la coadă, cu o medie de 3,65.

În ceea ce privește media notelor de bonitare, și de această dată au fost luate în studiu doar cele două stațiuni recunoscute. Conform respondenților de la poalele Munților Nemira, Slănic Moldova obține o notă de 7,66, iar Târgu Ocna 7,08, notele acordate fiind în concordanță în toate cazurile.

Comparând rezultatele din cele trei studii de caz și valorile indicatorilor statistici, Slănic Moldova se bucură de cea mai mare uniformitate a notelor alese, aceasta fiind urmată de Târgu Ocna, respectiv de Moinești, unde s-a înregistrat valorile cele mai mici în ceea ce privește varianța, abaterea standard și coeficientul de variabilitate.

Tab. 58. Analiza mediilor obținute din bonitarea realizată de chestionați cu privire la starea fenomenului turistic din cele trei stațiuni

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Media ponderată	Varianță	Abaterea standard	Coeficientul de variabilitate
Moinești	1	16	8	3,65	283,2	16,8	89%
	2	37	20				
	3	42	22				
	4	34	18				
	5	37	20				
	6	11	6				
	7	9	5				
	8	2	1				
	9	1	1				
	10	0	0				

Studiu de caz	Var.	Frecvența	Frecvența relativă (%)	Media ponderată	Varianță	Abaterea standard	Coefficientul de variabilitate
Târgu Ocna	1	2	2	6,81	908,3	30,1	103%
	2	0	0				
	3	5	5				
	4	11	11				
	5	39	38				
	6	49	48				
	7	85	83				
	8	67	66				
	9	29	28				
	10	4	4				
Slănic Moldova	1	0	0	7,84	765,7	27,5	134%
	2	0	0				
	3	0	0				
	4	0	0				
	5	4	4				
	6	17	17				
	7	51	50				
	8	76	75				
	9	47	46				
	10	9	9				

8.3. Categoriile de turiști-pacienți identificate

În ciuda inadvertențelor dintre răspunsuri, conform interpretării și analizei rezultatelor chestionarelor aplicate, se decelează trei categorii de (posibili) turiști-pacienți conform preferințelor și motivațiilor acestora: doritorii de odihnă, doritorii de tratament (deține 2 subcategorii) și doritorii de agrement.

Prima categorie cuprinde acei intervievați care vizitează o stațiune pentru odihnă, pun accent pe serviciile de cazare alegând unitățile specifice după nivelul de confort. Deoarece scopul lor nu este legat de tratament, nu dau atenție alimentației și doresc să urmeze un meniu zilnic obișnuit. Cu privire la activitățile suplimentare, aceștia sunt adepții sportului. În plus, nu doresc un program prestabilit.

A doua categorie, doritorii de tratament, este împărțită în două subcategorii.

Prima sub-categorie cuprinde acei respondenți care aleg o stațiune balneoclimaterică pentru recuperarea sau menținerea stării de sănătate. Astfel, în acest caz se dorește confort la cazare, urmarea unui meniu organic. Această categorie marșează strict pt odihnă, nebifând nicio preferință. În schimb, doresc un program al sejurului prestabilit, aspect ce denotă respectarea prescripțiilor medicale.

A doua subcategorie include acei intervievați care doresc să petreacă un sejur într-o astfel de stațiune mai mult pentru menținerea stării de sănătate. Aceștia pun accent pe serviciile de cazare, pe confortul acestora, însă nu doresc să urmeze o alimentație sănătoasă, iar pe lângă odihnă sunt adepții activităților ce implică efort fizic minim precum activitățile culturale, vizitarea unor locuri noi.

A treia categorie cuprinde persoanele dornice de agrement. Acestea urmăresc un sejur presărat cu activități suplimentare, nu dau atenție serviciilor de cazare asemenea celorlalte categorii întrucât aleg unitățile specifice în funcție de tarif și de poziția lor față de anumite atracții turistice. Deoarece sunt adepții noului, în ceea ce privește alimentația, doresc să urmeze meniul specific zonei stațiunii. Cu privire la activitățile suplimentare, sunt preferate drumețiile, practicarea diferitelor sporturi și vizitarea unor locuri noi.

8.4. Recomandări de bază pentru stațiunile românești

În România, principalul rol al unei stațiuni balneare, climaterice, balneoclimaterice nu mai prezintă trăsături bine definite, întrucât cei mai mulți respondenți aleg acest tip de stațiuni mai ales pentru odihnă. Lipsa de încredere asupra factorilor naturali terapeutici a făcut ca aceste stațiuni să nu mai fie frecventate doar de turiști care doresc să urmeze un tratament, ci și de cei care doresc să aibă parte de odihnă, profitând de peisajul atractiv și de zona ferită de trafic și poluare fonică. Este de la sine înțeles faptul că cei care vizitează o stațiune pentru tratament au nevoie și de odihnă, însă numărul celor care vin doar pentru sau în special pentru odihnă este destul de mare. În plus, aceste stațiuni au devenit ținte și pentru cei care sunt adepții agrementului.

Date fiind aceste condiții, stațiunile balneoclimaterice, balneare și climaterice, pentru a supraviețui sunt nevoite să acorde facilități și servicii capabile să satisfacă preferințele primei și ultimei categorii de turiști identificate. Astfel este nevoie ca o stațiune să dețină unități de cazare cu gamă variată a nivelului de confort, unități de alimentație care să ofere un meniu culinar divers, dar în care se poate servi mâncare ecologică (healthy food), mâncare cu specific, dar și prezența unor operatori care să poată oferi turiștilor posibilitatea participării la activități culturale, științifice, sportive (hiking, ciclism, fotbal etc), posibilitatea vizitării unor atracții din împrejurimi.

8.5. Concluzii

În urma interpretării chestionarului, pacientul sau potențialul pacient turist român se dovedește a fi diferit față de cel universal. Singurul punct comun se referă la faptul că aceștia nu doresc o planificare a programului în prealabil. Majoritatea nu preferă un sejur diversificat din punct de vedere al activităților ce nu au tangență cu cele ale tratamentului, nu oferă încredere suficientă în capacitatea de tratare de către factorii naturali de cură și nu a renunțat la dorința de confort.

Respondenții care au avut ca scop principal tratamentul, au urmărit o alimentație sănătoasă, deoarece tratamentul este în strânsă legătură cu nutriția, intervievații care au pus accent pe servicii suplimentare, au pledat nu pentru confortul unităților de cazare, ci pentru poziția față de atracțiile turistice principale.

Cei care nu sunt adepții confortului, preferă drumețiile, vizitarea unor locuri noi, însă nu constituie majoritatea, iar chestionații care doresc odihnă, nu doresc să iasă din tiparele stilului de viață obișnuit, în schimb preferă alimentația obișnuită și parcurgerea unui program prestabilit.

În general, cei care au optat pt factorii naturali de cura în vederea refacerii sănătății, au bifat, în mod corect, toate caracteristicile turismului curativ și au ținut cont de sfatul medicului.

În ceea ce privește analiza potențialului turistic (puncte tari, puncte slabe), măsurile de îmbunătățire a ofertei turistice precum și verificarea ierarhiei între cei trei poli locali din perspectiva respondenților, s-au dedus mai multe aspecte care au aprobat realitatea, fie s-au dovedit surprinzătoare.

O problemă constatată face referire la faptul că toate localitățile dețin insuficiente unități de alimentație clasificate, având în vedere că o stațiune balneoclimaterică este nevoită să ofere meniuri diverse și de calitate, mulate pe nevoile și preferințele turiștilor pacienți.

Punctul forte al stațiunii Moinești este reprezentat de apele minerale, Târgu Ocna se remarcă turistic prin Salina Trotuș, iar Slănic Moldova iar cu vestitele și apreciatele izvoare cu ape minerale. Chiar dacă stațiunea Târgu Ocna se detașează prin oferta complexă agrementală, ierarhia realizată pe baza notelor date de respondenți plasează stațiunea de pe valea Slănicului pe primul loc.

Interesant este că atât respondenții din Moinești, cât și cei din Târgu Ocna sunt conștienți de ierarhia actuală, însă cred că pe viitor se pot alinia cu stațiunea-pilon a județului Bacău.

Pentru o formarea unui cluster turistic funcțional între cei trei poli locali, este nevoie ca aceștia să dețină oferte turistice complementare. Având în vedere că apele minerale primează atât pentru Moinești, cât și pentru Slănic Moldova, pentru a elimina acest aspect, fosta stațiune este nevoită să-și conceapă și să-și dezvolte oferta de climatoterapie, chiar dacă reprezintă o modalitate terapeutică ce nu pare familiară rezidenților moineșteni.

Cu privire la răspunsurile date pe grupe de vârstă se poate concluziona faptul că intervievații de vârstă tânără nu aleg o stațiune balneoclimaterică pentru specificul ei (servicii de tratament), ci pentru odihnă, aceștia asociind o astfel de stațiune cu o zonă liniștită, fără zgomot, departe de stresul cotidian. Totuși, ei preferă să dea atenție activităților suplimentare și nu serviciilor de cazare, așa cum ar fi reieșit din răspunsurile de la întrebarea nr. 6. Noțiunea de odihnă diferă în rândul populației tinere, ea asociind-o cu orice altă activitate ce nu implică efort intelectual și fizic, cu excepția sportului. Acest aspect a fost verificat cu ajutorul întrebării numărul 11, unde tinerii preferă activități suplimentare ce implică mai ales sport.

Ideea că populația tânără alege o stațiune balneoclimaterică nu pentru tratament, este întărită de faptul că aceștia aleg cazarea pe bază de confort și tarif, preferă să beneficieze de

meniu zilnic obișnuit. De asemenea, nu doresc să-și planifice programul sejurului în prealabil, eliminându-se total ideea respectării unei prescripții medicale.

Asemenea chestionaților tineri, cei din grupa a două de vârstă au ca scop principal al unui sejur într-o stațiune balneoclimaterică, odihna, urmată la mică distanță de tratament. De asemenea, pun mare preț pe serviciile de cazare, și pe gradul de confort al acestora. Ideea parcurgerii unui tratament într-un astfel de sejur este înlăturată de faptul că aceștia preferă meniul zilnic obișnuit și nu doresc un program prestabilit. Totuși, deși au ales odihna ca scop principal al unui sejur într-o astfel de stațiune, aceștia preferă activitățile ce implică mișcare (plimbări/drumeții, vizitarea unor locuri noi).

Majoritatea respondenților de peste 65 ani au ca scop odihna într-un astfel de sejur, excepție făcând cei din Târgu Ocna, unde existența unui microclimat de salină îi fac să se gândească în primul rând la servicii de tratament. De asemenea, aceștia pun accent, cu excepția tratamentului, pe activitățile suplimentare (cele culturale), față de chestionații din Moinești și Slănic Moldova pentru care contează serviciile de cazare.

În plus, pentru întărirea ideii de o viață activă respondenții din Târgu Ocna aleg servicii de cazare pe baza tarifului, în timp ce moineștenii și cei de pe valea Slănicului aleg acest tip de servicii pe baza gradului de confort. Concluziile arată faptul că respondenții din Târgu Ocna sunt cei mai activi, urmați de moineșteni și cei din Slănic Moldova care preferă doar odihnă. Chiar și în cadrul grupei a treia de vârstă este preferat meniul zilnic obișnuit și nu este urmat un program prestabilit.

9. CONSTITUIREA CLUSTERULUI MOINEȘTI-TÂRGU OCNA-SLĂNIC MOLDOVA PE BAZA UNUI MODEL DE DEZVOLTARE POLICENTRICĂ. ADAPTARE DUPĂ STRUCTURA UNUI PLAN DE MANAGEMENT AL DESTINAȚIEI

Conform studiilor ESPON, fiecare FUA (Functional Urban Area) a fost clasificat în funcție de importanța lui, pt fiecare variabilă: populație (indicatorul cel mai favorabil în alegerea locației pt servicii și facilități), transport (face posibilă împărțirea funcțiilor economice dintre orașe), industrie, știință (numarul studenților care aplică pt învățământul universitar) puterea de luare a deciziilor în sectorul privat și cel public (funcții administrative) și turism (indicator pentru atractivitate; orașele capitale în general sunt importante noduri cu privire la turism).

Așadar, relațiile de complementaritate instituite în vederea dezvoltării policentrice vizează, pe lângă funcțiile de bază pe care trebuie să le dețină unitățile urbane, și fenomenul turistic.

Puterea de atracție turistică a unui centru urban depinde în cea mai mare măsură de potențialul turistic natural și antropic, dar și de baza materială, gradul de accesibilitate, numărul locuitorilor ce lucrează în turism, atracțiile turistice din împrejurimi. Problema cu care se confruntă multe din orașele europene medii și mici, din acest punct de vedere, este lipsa unei oferte turistice diversificate care nu este capabilă să satisfacă preferințele turistului modern.

Policentricitatea se prezintă atunci când într-un sistem urban există mai multe orașe cu diferite puteri funcționale și atunci când există mai multe centre urbane ale căror funcții duc la relații de complementaritate. În cazul celor trei localități luate în studiu este prezentă prima situație unde există centre cu potențial turistic relativ diferit ce încurajează relații de complementaritate, chiar dacă acestea încă nu sunt materializate.

Problema cu care se confruntă multe dintre localitățile urbane și rurale europene vis-a-vis de fenomenul turistic, este lipsa unei oferte turistice diversificate care nu este capabilă să satisfacă preferințele turiștilor.

În acest sens, dezvoltarea policentrică poate fi privită ca o soluție, în cazul în care fiecare oraș se specializează din punct de vedere turistic, în așa fel încât să se concretizeze cooperarea turistică, urmând a se contura o ofertă care să cuprindă fondul turistic al mai multor centre urbane și care este capabilă să satisfacă printr-o diversitate de servicii turistul modern.

Conceptul de dezvoltare policentrică, prin structuralitatea și funcționalitatea sa, include, de asemenea, caracteristici comune și complementare ale noțiunilor de cluster turistic, teoria

sistemelor și colaborare turistică. Analizând latura teoretică a acestor concepte, s-a dedus faptul că pentru eliminarea disparităților teritoriale se marșează pe cooperare, complementaritate, interdependență, conturarea unui scop comun, a unor interacțiuni, lansarea pe piață a mai multor destinații într-una singură, asigurarea valorii întregului care este mai mare decât suma părților sale.

Astfel un cluster turistic bazat pe dezvoltarea policentrică reprezintă un ansamblu de două sau mai multe localități/stațiuni care, pe baza conectivității asigurare de infrastructura de transport, complementarității, compatibilității patrimoniului turistic individual și cooperării dintre părțile interesate în turism, pot crea o ofertă turistică generală compusă din contribuții diferențiate ale tuturor centrelor luate în studiu, toate sub-ofertele turistice integrându-se într-o singură destinație.

O caracteristică notabilă a acestui concept face referire la existența a cel puțin două localități/stațiuni ce dețin potențial turistic ridicat, o distribuție uniformă în teritoriu și o accesibilitate bună. De asemenea, fenomenul turistic trebuie privit ca una dintre cele mai prolifiche ramuri economice în prezent și viitor, iar pentru ca dezvoltarea policentrică să fie realizată, este necesar ca între distanța și timpul de parcurgere dintre destinațiile luate în studiu, să existe diferențe minore. În mod contrar, opțiunea turistului de a beneficia de servicii dintr-o anumită localitate/stațiune va fi condiționată de aceste variabile.

Cea de-a doua caracteristică se rezumă la faptul că toate sau cele mai multe dintre destinațiile integrate în dezvoltare policentrică prin turism trebuie să dețină o atractivitate turistică similară și să beneficieze de condiții specifice în ceea ce privește dezvoltarea turismului. Diferențele de atractivitate trebuie să se prezinte în așa fel încât sesiunea de propuneri de eficientizare să fie capabilă să aducă toate destinațiile la aproximativ același nivel de dezvoltare. Astfel, turistul nu va fi constrâns să aleagă o destinație pe considerentul calității, ci pe tipul de servicii de care dorește să dispună.

Implementarea dezvoltării policentrice își pune amprenta în mod decisiv asupra sejurului, în sensul că acesta va deține un program alcătuit din serviciile turistice ale fiecărei destinații în cauză. Exemplificând un studiu de caz bazat pe turismul curativ, turistul pacient poate avea parte de tratament în cadrul unei singure sau a mai multor destinații și să beneficieze de servicii de agrement într-o destinație diferită.

Factorul distanță ar trebui să fie ultima preocupare în ceea ce privește deplasarea între localități/stațiuni, aceasta fiind imperios necesară în cazul unui sejur petrecut în cadrul unor destinații aflate în relații de policentricitate.

Toate localitățile/stațiunile luate în considerare necesită să formeze o ofertă turistică generală bazată pe un singur tip/formă de turism (turism cultural, turism curativ, turism recreativ), care să fie alcătuită din sub-oferte diferite. Spre exemplu, dacă se conturează un

scenariu în care oferta generală a trei localități se bazează pe turismul de evenimente, atunci fiecare centru se va specializa pe latura culturală, științifică, respectiv sportivă.

Pentru a se completa una pe cealaltă, fiecare destinație implicată în dezvoltarea policentrică prin turism trebuie să contribuie în mod egal la configurarea ofertei generale, atât prin prisma serviciilor de bază, cât și a celor suplimentare. Spre exemplu, dacă un studiu de caz se bazează pe turismul curativ, iar o destinație contribuie prin serviciile de climatoterapie, atunci aceasta trebuie să ofere turistului-pacient toate modalitățile de efectuare a acestui tratament: cura de teren, aeroterapie, helioterapie. Aceeași condiție este valabilă și pentru baza materiale cu care fiecare destinație trebuie să participe: baza de cazare, alimentație, agrement.

Toate destinațiile luate în studiu acționează precum componentele unui sistem, a cărui valoare rezultată în urma colaborării este mai mare decât suma părților sale. Pe lângă faptul că sunt relaționate și dețin obiectiv comun, acestea sunt lansate pe piață sub forma unei singure destinații. Așadar, materialele informative și de promovare prezintă localitățile/stațiunile ca un tot unitar și nu separat.

Oferta turistică generală trebuie să se remarce prin diversitate. Chiar dacă fiecare localitate este nevoită să se diferențieze prin oferta turistică primară (potențialul natural și antropoc), este indicat ca facilitățile oferite de baza materială turistică să fie multiple. În plus, este recomandat ca unele servicii turistice să se regăsească în toate destinațiile (activități recreaționale, evenimente cu atractivitate turistică), în ipoteza în care turistul este nevoit a se deplasa, în primul rând, pentru a beneficia de diferite tipuri de tratament.

Totuși, pentru a crea un cluster turistic viabil, la nivelul celor opt așezări urbane, trebuie să existe, în prealabil, o compatibilitate a componentelor turistice, iar această trăsătură, în cazul de față, pentru a fi viabilă, este necesar a se alege elemente specifice fiecărui oraș luat în studiu; compatibilitatea constă în diferențierea ofertei turistice a fiecărei componente. În caz contrar, coerența turistică va lipsi, deoarece, în cazul în care două localități vor oferi două tipuri identice de servicii, una dintre ele va cunoaște un recul considerabil, în funcție de calitatea oferită.

De asemenea, este necesară stabilirea unor interrelații între elementele infrastructurii turistice ale fiecărei localități/stațiuni aflate în relație de policentricitate. Procesul de interacțiune dintre destinații nu este realizat prin prisma atracțiilor naturale și antropice, ci prin intermediul bazei materiale turistice (unitățile de cazare, de alimentație, de agrement, unitățile de informare și promovare).

Când clusterul turistic va deveni funcțional pe baza dezvoltării policentrice, va fi stimulată calitatea, cantitatea, diversitatea, interrelațiile și interdependența dintre serviciile turistice ale destinațiilor. În această situație, se vor înregistra creșteri ale numărului de turiști, ale duratei medii de ședere, dar și scăderi ale sezonității. Se consideră că acest concept va fi

încurajat și de politica de dezvoltare policentrică pe care se marșează din anul 2006, colaborarea funcțională dintre marile centre urbane transpunându-se și în colaborarea turistică dintre stațiuni sau localități ce dețin potențial turistic valoros.

Conceptul propus vizează cele studii de caz din județul Bacău, deoarece acestea se confruntă cu un grad mic de diversificare a ofertei turistice generale și curative, aspect care duce la incapacitatea de a satisface pe deplin preferințele turiștilor.

Obiectivul este acela de a pune bazele unui cluster turistic care să funcționeze pe principiile dezvoltării policentrice care să se axeze pe cooperarea, interacțiunea și conectivitatea celor trei stațiuni.

Policentricitatea se materializează atunci când un sistem urban este format din mai multe orașe, apropiate ca distanță sau legate între ele printr-o infrastructură de transport modernă ce atenuează efectul temporal al distanței, ce se remarcă prin funcții diferite, dar care intrate într-un proces de colaborare duc la instituirea unor relații de complementaritate, de interdependență.

Cele trei localități luate în studiu dețin potențial turistic ce prezintă asemănări și deosebiri, dar în cazul în care este instituit un proces de relaționare se pot pune bazele unei oferte turistice generale formate pe baza a trei tipuri de policentricitate:

- instituțională ce derivă din cooperarea actorilor implicați în turism și dezvoltare;
- structurală ce se bazează din complementaritatea în furnizare de servicii medicale;
- relațională ce implică eficiență economică, echitate spațială, dezvoltare durabilă.

Conform analizei potențialului turistic a fiecărei așezări din cadrul studiului de caz s-a demonstrat faptul că tipul de turism în jurul căruia trebuie să graviteze oferta turistică este cel curativ, deoarece stațiunile posedă factori de cură diverși cu valoare terapeutică ridicată.

În vederea conceperii clusterului turistic Moinești-Târgu-Ocna-Slănic Moldova, creionat pe baza unui model de dezvoltare policentrică, s-au decelat o serie de etape derulate într-o succesiune ce a depins de prioritatea și importanța fiecăreia.

Orice obiectiv care vizează un astfel de ansamblu de măsuri menite să dezvolte fenomenul turistic la nivelul a trei localități trebuie să demareze cu acțiuni de informare, conștientizare și implicare a populației locale, respectiv a stakeholderilor. Numeroase cazuri similare se limitează doar la acțiunea de simplă informare care de cele mai multe ori deține aspecte false, eronate.

Abordând un fenomen atât de complex din punct de vedere structural și funcțional, este stringentă o analiză a mediului extern care își pune amprenta mai mult sau mai puțin asupra turismului local. Ulterior, s-a recurs la analiza mediului intern prin prezentarea diagnosticului actual al viitorului cluster turistic.

Odată cunoscute condiționările exogene și endogene, a fost conturată măsura care îndeplinește condițiile minime de compatibilitate și complementaritate în vederea conturării clusterului turistic. Dacă Slănic Moldova se remarcă prin terapia cu apele minerale, Târgu Ocna prin salinoterapie, atunci Moinești poate oferi servicii de climatoterapie. Astfel, se creionează o ofertă turistică curativă diversificată, capabilă să ofere șansa tratării mai multor tipuri de afecțiuni. Odată cu efectuarea acestui pas, se pun bazele policentricității structurale, bazată pe complementaritatea în furnizarea de servicii medicale.

Prin îndeplinirea acestui deziderat, condiția sine-qua-non a viitorului cluster este îndeplinită, însă pentru funcționalitatea acestuia este necesară conturarea unor interrelații (policentricitate instituțională) între actorii din turism care oferă serviciile de bază (cazare, alimentație, transport) dar și între agențiile de turism, centrele de informare turistică. De asemenea s-au stabilit programe zilnice în cadrul unui sejur curativ ce implică punerea la dispoziția turistului a unor servicii turistice din toate cele trei stațiuni, precum și crearea unui calendar anual cu evenimentele comune care prezintă atractivitate turistică.

Chiar dacă clusterul turistic este funcțional în momentul de față, în urma analizei literaturii de specialitate cu privire la motivațiile și preferințele turistului modern, precum și a concluziilor anchetei realizate pe bază de chestionare, se impune diversificarea ofertei turistice cu privire la serviciile medicale, dar și în rândul bazei materiale turistice, a atracțiilor antropice materiale și imateriale, a funcției de agrement.

S-a urmărit conturarea unei echități spațiale, în sensul menținerii unui echilibru al ofertei turistice antropice, dar și al bazei materiale turistice. Spre exemplu, se propune existența unităților de cazare de tip hotel, a unui complex de agrement, a unor muzee, în fiecare stațiune. De asemenea se impune extinderea unor evenimente cu atractivitate turistică existente la nivelul întregului cluster.

Existând factori naturali de cură pe areale întinse, măsurile cu privire la acest aspect urmăresc, de asemenea, și protecția mediului punându-se bazele policentricității relaționale ce implică eficiență economică, echitate spațială, dezvoltare durabilă.

După măsurile de creionare a ofertei turistice din cadrul viitorului cluster a fost realizat brandul turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova ce a urmărit identificarea, valorificarea și promovarea avantajelor competitive pe care le deține față de alte destinații turistice, iar apoi s-a decelat planificarea procesului de promovare (turistică și științifică) în vederea atragerii unor segmente ale populației de diferite vârste, cu alte motivații decât cele de tratament (loisir, destindere), respectiv cu scopul de a atrage medici și cercetători în domeniu în vederea eficientizării procedurilor de tratament.

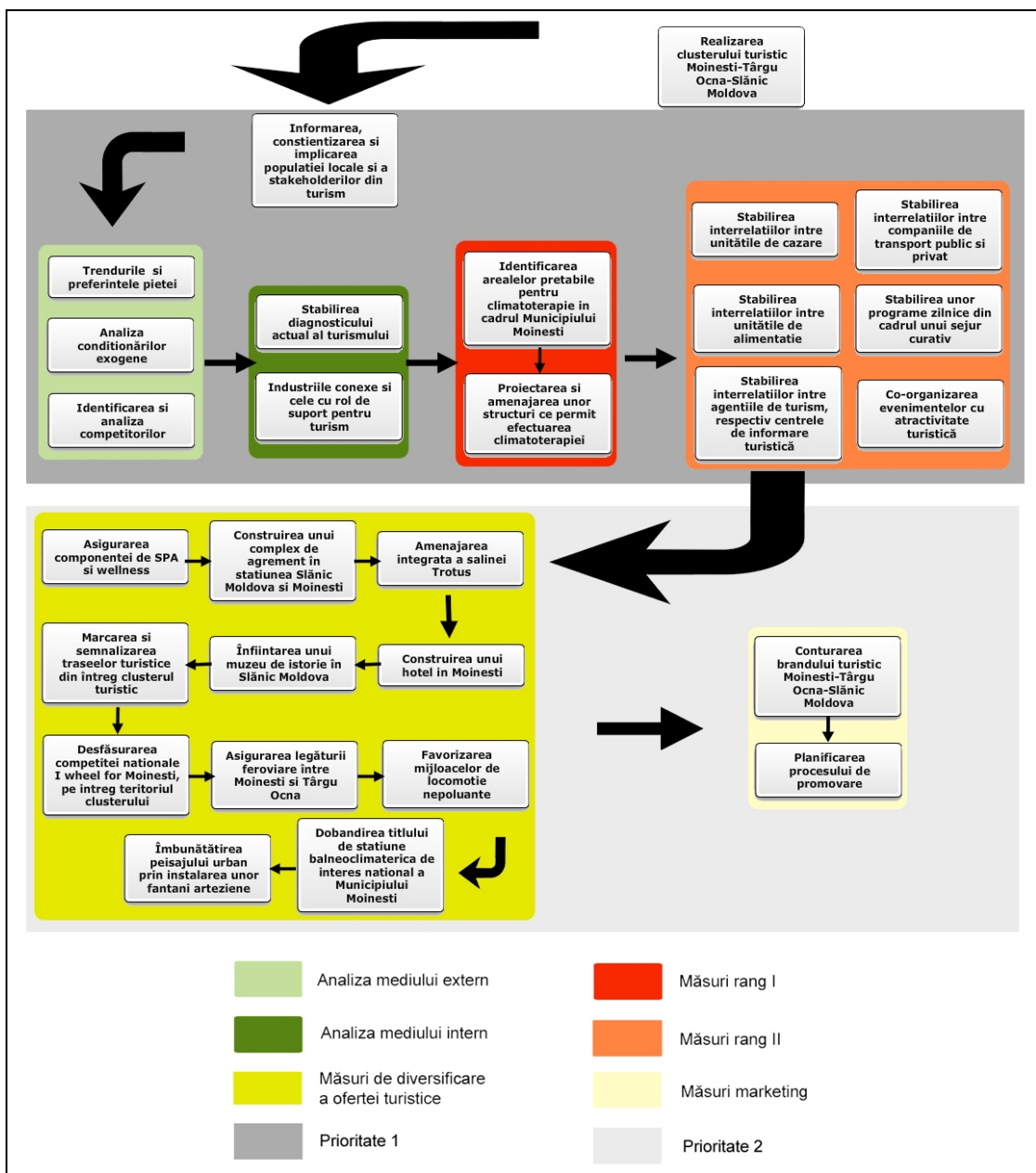

Fig. 57. Conceperea clusterului turistic Moinești-Târgu Ocna și Slănic Moldova pe baza unui model de dezvoltare policentrică

9.1. Analiza condițiilor exogene fenomenului turistic

Planul de Management al Destinațiilor propus de OMT recomandă ca înainte de evaluarea potențialului turistic al studiilor de caz, să se analizeze macro-environmentul în cauză care poate afecta în mod direct sau indirect fenomenul turistic local.

Deoarece stațiunile Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova se află în Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, sursa principală a informațiilor decelate este *Strategia de Dezvoltare Regională N-E 2014-2020*.

Tab. 59. Principalele disfuncționalități socio-economice ale Regiunii de Dezvoltare NE

<p style="text-align: center;"><i>Caracteristici demo-geografice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 57% din populația regiunii locuiește în mediul rural, însă alternativele economice sunt reduse pentru dezvoltarea lui; • Proces de îmbătrânire a populației; 	<p style="text-align: center;"><i>Forța de muncă și migrația</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ponderea populației ocupate în industrie și servicii se află sub media pe țară; • Nivelul ridicat al șomajului în rândul tinerilor; • Nivel redus de calificare a populației; • Proces de scădere a ponderii populației ocupate; • Rata șomajului este peste cea națională;
<p style="text-align: center;"><i>Economia regională</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Întreprinderile active au o productivitate a muncii redusă; • Regiunea deține cea mai redusă valoare a produsului intern brut din țară și antepenultimul loc dintre toate regiunile Uniunii Europene; • Nivelul scăzut al investițiilor străine; • Zonele rurale, orașele mici și mijlocii prezintă nivel scăzut de atractivitate; • Cel mai mic număr de IMM-uri la 1000 locuitori; • Disparități urban-rural; 	<p style="text-align: center;"><i>Transport</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența a puține drumuri publice modernizate;
<p style="text-align: center;"><i>Utilități publice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rețeaua de alimentare cu apă potabilă și cea de canalizare sunt insuficient dezvoltate; • Capacitatea stațiilor de epurare a apelor reziduale și de depozitare a deșeurilor sunt insuficiente; 	<p style="text-align: center;"><i>Mediu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa resurselor de apă (strat freatic la mare adâncime); • Defrișări; • Alunecări de teren; • Fenomene de eroziune a solului;
<p style="text-align: center;"><i>Educație</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Număr insuficient al unităților educaționale; 	<p style="text-align: center;"><i>Sănătate</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Starea precară a unităților sanitare; • Dotările tehnice sunt uzate atât fizic, cât și moral;

Sursa: Strategia de Dezvoltare Regională NE 2014-2020

Printre punctele tari ale Regiunii de Dezvoltare NE se enumeră: drumul european E85, cele trei aeroporturi internaționale și cele trei centre universitare din Suceava, Iași, Bacău, infrastructura de telecomunicații bine dezvoltată, existența unor domenii de activitate cu potențial de dezvoltare, inclusiv prin inovare (prelucrarea superioară a lemnului, industria alimentară, industria textilă, agricultura biologică, turism, dezvoltare durabilă a sectorului energetic), oferta turistică diversificată cu specific în eco și agroturism, resurse bogate de sol și subsol, atracții turistice diverse ce se află în Patrimoniul UNESCO (Strategia de Dezvoltare Regională NE 2014-2020, 2013)

9.2. Evaluarea potențialului turistic al clusterului Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Întrucât potențialul turistic al celor trei localități a fost prezentat separat într-un capitol anterior, se va recurge la conturarea analizei SWOT pentru întreg viitorul cluster turistic.

9.2.1. Analiza SWOT

Diagnosticul actual reflectat prin analiza SWOT, a fost realizat în corelație cu situația graficelor valorilor turistice ale municipiului Moinești și stațiunilor Târgu Ocna, Slănic Moldova, rezultate prin implementarea metodei de estimare a valorii fondului turistic al unei stațiuni balneoclimaterice ideale.

Tab. 60. Analiza SWOT a clusterului turistic Moinești-Târgu Ocna- Slănic Moldova

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Potențial atractiv al cadrului natural • Existența a două stațiuni turistice de nivel național • Gazdă a Simpozionului Internațional "Tristan Tzara și Cultura DADA"; • Existența unor resurse naturale și a unor arii protejate; • Existența unor spații verzi extinse; • Poluare redusă; • Aer curat; • Existența a trei tipuri de bioclimat; • Posibilitatea atragerii turiștilor în toate sezoanele; • Existența unor izvoare minerale terapeutice cu proprietăți curative unice, recunoscute la nivel internațional; • Existența unei pârtii de schi; • Existența Salinei Troțuș; • Relief favorabil pentru practicarea unor sporturi specifice tuturor sezoanelor; • Existența unui patrimoniu cultural bogat: sit arheologic, monumente istorice, biserici; • Existența unor personalități culturale de seamă, cunoscute pe plan național și internațional; • Existența unor organizații non-guvernamentale axate pe profil cultural; • Găzduirea a numeroase evenimente cu atractivitate turistică; • Deținerea centrului polarizator al zonei nord-vestice a județului Bacău; 	<ul style="list-style-type: none"> • Sezonabilitate accentuată; • Debit scăzut al izvoarelor minerale din Parcul Măgura*; • Monumentele istorice se află într-un stadiu avansat de degradare; • Structuri de cazare în stadiu avansat de degradare; • În Slănic Moldova, din 20 de izvoare, doar 13 sunt utilizate; • Promovarea inefficientă a potențialului turistic; • Motivația insuficientă și lipsa de încredere a populației cu privire la valorificarea potențialului turistic; • Insuficient personal calificat în turism; • Calitatea slabă a serviciilor din sectorul turistic; • Lipsa unor indicatoare rutiere și a unor semne de direcționare către obiectivele turistice din municipiu; • Infrastructura de semnalizare și informare a traseelor montane și forestiere este inexistentă; • Durata medie de ședere a turiștilor este relativ mică*; • Proasta repartizare a unităților de cazare; • Locuri de recreere special amenajate insuficiente; • Număr insuficient al amenajărilor specifice, destinate popasurilor și campingului;

<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea ridicată a populației adulte, apte de muncă; • Majoritatea locuințelor sunt conectate la rețeaua de alimentare cu apă și la cea de canalizare, valori peste mediile județene, regionale, naționale*; • Inexistența unor conflicte sociale majore; • Dispune de accesibilitate feroviară; • Existența unor unități hoteliere cu bază de tratament balnear; • Existența Sanatoriului Balnear, singurul din județul Bacău; • Existența unor structure de cazare diversificate; 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa dotărilor de folosire a energiei alternative, a reciclării și epurării apelor utilizate, a depozitării și compostării gunoaielor în cadrul structurilor turistice de primire și de alimentație publică; • Implicarea redusă a agențiilor de turism în promovarea potențialului turistic; • Nivel scăzut al infrastructurii rutiere modernizate în zonă; • Existența unei slabe infrastructuri de agrement; • Inexistența serviciilor de agrement la nivelul structurilor de cazare; • Lipsa de echipamente sportive în cadrul parcurilor și a zonelor verzi; • Lipsa unei centuri ocolitoare pentru traficul de pe DN12A*; • Număr insuficient al toaletelor publice; • Lipsa unui plan de marketing pentru oferta turistică;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia de Dezvoltare a județului Bacău; • Existența în împrejurimi a unor tradiții și obiceiuri cunoscute la nivel național și internațional; • Resurse de finanțare locale; • Aeroportul Internațional din Municipiul Bacău; • Linii de finanțare care pot ajuta la reconstrucția ecologică a orașelor; • Investiții străine; • Linii de finanțare ce stimulează turismul balnear și infrastructura specifică stațiunilor balneare (POR 7.1) ; • Linii de finanțare ce ajută la reamenajarea și includerea în circuitul turistic al monumentelor de patrimoniu (POR 5.1)* ; • Linii de finanțare de ajută la dezvoltarea sporturilor montane (POR 7.1) ; • Târguri de turism naționale și internaționale; • Preferința crescută a pieței pentru activitățile out-door, evenimente; 	<ul style="list-style-type: none"> • Imaginea nefavorabilă a României pe plan extern; • Situarea în regiunea țării cu cel mai mic PIB și cu cea mai ridicată rată a sărăciei; • Migrarea turistică către alte regiuni sau în străinătate; • Costul ridicat al investițiilor pentru o infrastructură turistică de calitate; • Sistem legislativ instabil; • Riscuri naturale ce pot pune în pericol patrimoniul natural și edilitar (alunecări de teren, inundații); • Exodul forței de muncă; • Utilizarea inefficientă a unor fonduri; destinate dezvoltării turismului local; • Afectarea patrimoniului turistic prin urbanizare necontrolată și poluare difuză; • Perpetuarea ineficienței economice și sociale a turismului zonal; • Instabilitatea financiară; • Poluarea culturală (fenomenul kitsch);

* *Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă a Municipiului Moinești pentru perioada 2014-2020, Strategia de Dezvoltare Durabilă a orașului Târgu Ocna pentru perioada 2014-2020, Strategia de Dezvoltare a orașului Slănic Moldova pentru perioada 2010-2020*

Viitorul cluster turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova se va evidenția mai ales prin resursele naturale terapeutice precum izvoare minerale, microclimat de salină și bioclimat local ce vor contribui la crearea unei oferte turistice curative diversificate capabilă să ofere turiștilor-pacienți o gamă largă de posibilități de profilaxie și tratare a diferitelor afecțiuni.

Poziția geografică, dispunerea reliefului și suprafețele întinse de vegetație forestieră contribuie la deținerea unui aer curat, lipsit de poluanții care reprezenta un pericol pentru turiștii-pacienți veniți la tratament. Dovezi elocvente în acest sens sunt și măsurătorile realizate cu instrumentul de detectare a poluanților atmosferici.

Relieful favorabil pentru practicarea unor sporturi specifice tuturor sezonelor, numeroasele evenimente cu atractivitate turistică, existența unor atracții turistice materiale cu valoare de unicat contribuie la diversificarea ofertei turistice generale, oferindu-i turistului-pacient posibilități multiple de petrecere a timpului liber, în afara tratamentului.

Clusterul turistic este superior altor destinații turistice mai ales prin faptul că stațiunile sunt situate în centre urbane de mărime mijlocie dar care dețin o infrastructură tehnico-edilitară dezvoltată și prezintă accesibilitate atât rutieră, cât și feroviară.

Majoritatea problemelor cu care se confruntă clusterul turistic se regăsesc și în cazul altor destinații din România. Personalul insuficient din punct de vedere cantitativ și calitativ duce la prestarea unor servicii ce se mențin sub nivelul așteptărilor turiștilor. Furnizarea unor servicii de o slabă calitate împreună cu o bază materială deteriorată fizic și moral contribuie la conturarea unei oferte turistice incapabilă să atragă și să mențină pe un termen mai lung turiștii.

Turismul curativ, sub aspectul calității serviciilor, este pretențios. Dacă în alte cazuri, turistul obișnuit poate rămâne încă 2-3 zile chiar dacă serviciile sunt sub așteptări, turistul-pacient este mult mai decisiv, deoarece sănătatea lui este în prim plan. Dacă oferta turistică curativă este slabă, acesta își va schimba preferințele încă din momentul căutării destinației.

Fenomenul turistic fiind atât de complex din punct de vedere structural și funcțional, iar caracterul său fiind atât de sistemic, eficiența acestuia depinde și de colaborarea componentelor sistemului. Clusterul turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova se confruntă, din acest punct de vedere, cu neimplicarea populației locale în proiectele de dezvoltare turistică, precum și lipsa de colaborare între stakeholderii din turism.

Dacă situația actuală va continua, lipsa investițiilor va duce la continuarea procesului de degradare a atracțiilor turistice materiale și a bazei materiale turistice, la scăderea continuă a calității serviciilor turistice. Numărul sosirilor turistice va fi din ce în ce mai mic, iar sejururile preferate vor fi cele de scurtă durată, ceea ce va duce la încasări minime.

Treptat, clusterul se va baza pe turismul de tranzit, vizitatorii preferând să viziteze doar salina din Târgu Ocna și să se plimbe în aer liber pe Valea Slănicului, prin Rezervația Naturală Măgura Ocnei și prin Pădurea de Pini din Moinești.

9.2.2. Trendurile și preferințele pieței

Trendurile curente ale pieței pot constitui amenințări și oportunități în dezvoltarea viitorului cluster turistic:

- populația este în proces de îmbătrânire, aspect ce favorizează turismul curativ și șanse mai mari ca viitorul cluster turistic să dețină o clientelă bogată;

- piața tânără deține mai mulți bani de cheltuit și devine un segment destul de important, ceea ce încurajează îmbrăcarea ofertei turistice din viitorul cluster cu produse atrăgătoare pentru ei, precum wellness și spa, activități sportive, creative;

- timpul liber este în creștere, însă pentru cei înstăriți este presant, fapt ce încurajează serviciile de wellness;

- turiștii sunt tot mai motivați de determinanții interni, precum dorința de dezvoltare și expresia creativă, aspect ce încurajează punerea la dispoziția turiștilor-pacienți a unor programe active și diverse;

- cererea în creștere pentru *safe danger* favorizează inserarea în cadrului sejurului curativ a unor activități precum drumeții, trekking, sporturi precum scufundări, airsoft, paintball (OMT, 2005, pg. 54-55);

Conform literaturii de specialitate, preferințele celor ce practică turismul balnear s-au extins, în așa fel încât produsul turistic balnear este realcătuit, devenind o combinație de servicii tradiționale (proceduri și tratamente specifice) și servicii de întinerire (wellness), unde conceptul de wellness are o valoare mai mult profilactică decât una curativă și *"este în strânsă legătură cu schimbarea stilului de viață, în sensul evidențierii armoniei dintre sănătatea mentală, fizică și spirituală"* (Stăncioiu și colab., 2005, după Kapczynski & Szromek, 2008).

Însă, conform tendințelor pieței din România, produsul turistic balnear reiese din cooperarea serviciilor tradiționale, cele de tip wellness fiind încă străine stațiilor românești.

Conform rezultatelor chestionarului, preferințele și motivațiile turistului pacient român este diferit de cel străin. Deși grija pentru sănătate a acestuia crește cu timpul, turistul pacient autohton nu este adeptul unui sejur activ, nu urmează cu strictețe un tratament bazat pe factorii naturali terapeutici și alege o stațiune balneoclimaterică mai mult pentru odihnă, relaxare.

În acest sens s-au identificat 3 categorii de intervievați: cei care vizitează o stațiune pentru odihnă și nu pentru tratament, doritorii de tratament și chestionații dornici de agrement. Astfel, măsurile decelate în vederea conturării unei oferte turistice cât mai atractive vor ține cont de rezultatele chestionarelor aplicate pentru fiecare studiu de caz.

9.2.3. Industriile conexe și cele cu rol de suport pentru turism

Tab. 61. Structura unităților pe sectoare economice, din Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova

Sector economic	Moinești (2011)	Târgu Ocna (2013)	Slănic Moldo va (2010)
Agricultura și silvicultura	9	8	2
Industria extractivă	2	4	0
Industria prelucrătoare	35	15	15
Producția și furnizarea de energie electrică termică, gaze, distribuția apei, salubritate gestiunea deșeurilor, activități de decontaminare	16	2	1
Construcții	39	7	7
Comerț cu amănuntul și ridicată și reparații auto-moto	184	261	32
Transport și depozitare	47	30	
Hoteluri și restaurante	22	16	14
Informații și comunicații	13	3	
Alte servicii	83	0	7

Sursa: Strategia de Dezvoltare a Orașului Slănic Moldova, perioada 2010-2020, Plan Strategic de Dezvoltare Durabilă 2007-2013 și linii directoare 2014-2020 pentru stațiunea Târgu Ocna, Strategia locală de dezvoltare durabilă a municipiului Moinești pentru perioada 2014-2020

Caracterizat de o complexitate structurală și funcțională, dezvoltarea fenomenului turistic este dependentă de celelalte sectoare economice, exemple elocvente în acest sens fiind industria și agricultura. Unele ramuri ale acestora joacă un rol de suport (construcții, hoteluri și restaurante), iar altele sunt conexe turismului (informații și comunicații, transport și depozitare).

Privind interdependența turismului cu celelalte sectoare economice, se pot decela două etape. Prima dintre acestea corespunde cu starea incipientă a fenomenului turistic care prezintă maximul de dependență față de întreaga economie locală. O strategie de dezvoltare turistică se cuvine a conține măsuri realiste ce se află în concordanță cu nivelul de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare, a mediului de afaceri, a telecomunicațiilor, cu nivelul educației populației.

Cea de-a doua etapă coincide cu dezvoltarea turismului și atingerea aceluia stadiu în care se poate vorbi despre efectul multiplicator al acestuia, atunci când curentul monetar provocat de cheltuielile turiștilor afectează celelalte sectoare economice (agricultură, industrie, comerț) (Iordache, Decuseara și Hanciuc, 2007).

Astfel, raportul se inversează și turismul este cel care controlează întreaga activitate economică locală.

Analizând tabelul de mai sus, prin prisma celorlalte sectoare economice, municipiul Moinești se detașează față de celelalte două centre urbane, acest lucru reflectând o economie mai dezvoltată care poate deveni un suport eficient pentru dezvoltarea turismului.

Această situație se datorează modului de dezvoltare economică a localităților, Moinești și Târgu Ocna pe baza industriei extractive a petrolului, respectiv a sării. Slănic Moldova este singurul centru urban din actualul studiu de caz care s-a dezvoltat exclusiv pe baza turismului.

9.3. Identificarea și analiza competitorilor (diferențiere, compararea performanțelor, sezonalitate, urmărirea continuă a concurenților)

În ceea ce privește stațiunile sau localitățile stațiuni concurente, se enumeră Băile Tușnad, Băile Balványos, Băile Homorod, Borsec, Covasna, Bălățești, Soveja, alegere bazată mai ales pe baza materială turistică, factorii naturali terapeutici, numărul de turiști receptați și distanța față de Moinești- Târgu Ocna- Slănic Moldova.

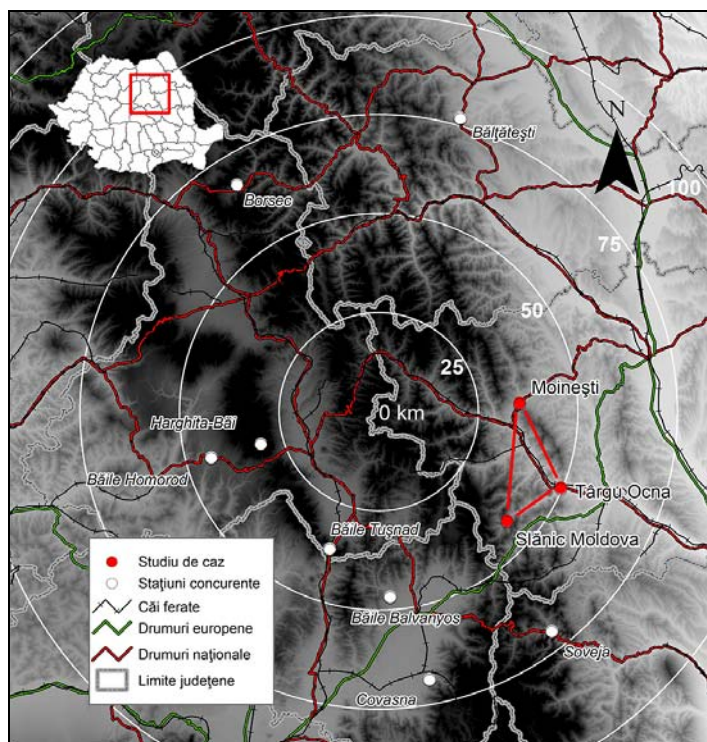

Fig. 58. Repartiția teritorială a stațiunilor concurente

Băile Tușnad se află la o distanță de 126 km de studiul de caz analizat, în partea sudică a Depresiunii Ciucului, la o altitudine de 650 m. Cu o istorie de aproximativ 150 ani, stațiunea deține atât ape minerale (cura internă și externă, 7 izvoare) cât și termale, mofete, precum și bioclimat sedativ-indiferent de cruțare. Cu privire la baza materială, Băile Tușnad deține instalații pentru băi minerale carbogazoase, pentru mofete, buvete pentru cura internă cu ape minerale, bazin cu apă minerală termală, mezotermală în aer liber, instalații complexe de electro și hidroterapie, de aerosoli și inhalații, săli de gimnastică medicală, masaj medical. Printre atracțiile turistice ale zonei se enumeră Lacul Ciucaș care este folosit ca și patinoar în timpul sezonului rece, ruinele cetății dacice „Piscul Cetății”, rezervația naturală Piatra Șoimului, rezervația complexă a Tinovului Mohoș (<http://balnear.info/baile-tusnad.html>).

Băile Homorod se situează la o altitudine de 750 m, la o distanță de 123 km de Moinești-Târgu Ocna și Slănic Moldova și se remarcă prin cele 12 izvoare cu apă minerală bogate în Litiu, Magneziu, Brom, folosite atât pentru cura internă, externă, cât și mixtă, în gastrite cronice, afecțiuni cronice ale ficatului și căilor biliare etc. Printre obiectivele turistice din zonă se enumeră Pârția de Schi, Ruinele castelului roman Foldvar și o bisericuță catolică din 1756 (<http://lobogo.ro/ro/apele-minerale-din-homorod/>).

Băile Balvanyos este localizată la altitudinea de 900 m, la o distanță de 108 km de Moinești- Târgu Ocna- Slănic Moldova și s-a făcut cunoscută prin existența a 3 mofete, a unui bioclimat tonic moderat stimulant cu unele nuanțe de sedare, și mai ales 57 de izvoare utilizate în cura externă și internă (carbogazoase, feruginoase, sulfuroase, oligoradioactive, clorurate, calcice). Printre atracțiile turistice din zonă se enumeră un bazin de înot, Parcul Aventura, Grotă cu Alun, Tinovul (Ră)bufnitor, Cetatea Balvanyos din secolul al XIV-lea (<http://www.balvanyos.eu/index.php/ro>).

Stațiunea Borsec este amplasată la o înălțime de 860 m, la o distanță de 157 km, oferta ei balneară bazându-se pe nămolul terapeutic de turbă, bioclimatul montan stimulant și 15 izvoare cu ape minerale indicate în boli cardiovasculare, varice, boli digestive, endocrine, dischinezie biliară, nevroză astenică, dureri musculare, articulare. Atractivitatea zonei este dictată și de rezervația botanică „Paltinul pitic”, Grotă Urșilor, Poiana Zânelor, Peștera de Gheață, pârția de schi (<http://balnear.info/borsec.html>).

Stațiunea Covasna se află la o altitudine de 600 m, la o distanță de 88 km de grupul Moinești- Târgu Ocna- Slănic Moldova, făcându-se cunoscută prin bioclimatul sedativ indiferent de cruțare, mofetele cu emanații de dioxid de carbon și apele minerale carbogazoase, feruginoase, calcice hipotone și hipertone. În plus, deține o bază de tratament ce oferă proceduri balneare precum: băi calde cu ape minerale, mofete, împachetări cu parafină, aerosoli și inhalații, electroterapie, hidroterapie, inhaloterapie, masoterapie, gimnastică medicală (<http://www.tbrcm.ro/statiunea-de-tratament-balnear-covasna.php>).

Stațiunea Băltătești amplasată la o altitudine de 475 m și la o distanță de 98 km de studiul de caz al acestei lucrări, beneficiază de un bioclimat de dealuri sedativ-indiferent, izvoare cu apă minerală ale căror compoziție chimică și efect terapeutic au fost medalitate cu aur la Paris în 1900, dar mai ales de baza de tratament ce include 75 cabinete ce permit efectuarea electrofizioterapiei, a băilor, împachetărilor cu nămol, parafinei, masajelor, hidrokinetoterapiei, saunei (<http://www.statiuneabaltatesti.org.ro/turism.html>).

Stațiunea Soveja se află la o altitudine de 535 m, la o distanță de 91 km de Moinești-Târgu Ocna- Slănic Moldova și se remarcă prin bioclimatul sedativ indiferent de dealuri, a izvoarelor de ape minerale sulfuroase, clorurate, hipertone și sodice și a instalațiilor ce permit

proceduri precum băi cu ape minerale, hidroterapie, masoterapie, electroterapie, terapie pentru îmbunătățirea respirației. Printre atracțiile turistice relevante se decelează: Mausoleul Eroilor Români de la Dragosloveni, Mănăstirea lui Matei Basarab, Muzeul Militar (<http://www.tratamentbalnear.ro/soveja>).

În general, oferta de tratament a stațiunilor analizate este relativ diversificată, în majoritatea acestora fiind posibilă efectuarea mai multor terapii precum electroterapie, hidroterapie, masoterapie, inhaloterapie. Asemenea celor evidențiate în capitolul patru, nicio stațiune balneoclimaterică analizată nu deține bază special amenajată pentru climatoterapie.

Oferta agrementală a tuturor stațiunilor analizate este slabă și nediversificată, doar unelele dintre ele fiind dotate cu doar un bazin de înot, patinoar, pârtie de schi. De asemenea, acest aspect reprezintă o problemă a tuturor stațiunilor balneoclimaterice de pe teritoriul României, multe dintre acestea fiind incapabile să ofere turiștilor și turiștilor-pacienți un sejur activ cu un program atractiv în afara procedurilor de tratament

Tab. 62. Indicatorii cantitativi cu privire la baza materială turistică a stațiunilor analizate (2016)

	Structuri de primire turistică	Capacitatea de cazare turistică existentă	Capacitatea de cazare turistică în funcțiune	Structuri de alimentație clasificate	Capacitate structuri alimentație
Băile Tușnad	28	1259	377361	17	1460
Băile Balványos	7	378	124810	3	434
Băile Homorod	11	465	84414	2	94
Borsec	26	649	104341	10	546
Covasna	16	2308	665638	22	2863
Harghita-Băi*	33	1098	342629	5	80
Băltătești	6	548	181358	3	456
Soveja	6	86	24768	3	440
Moinești- Târgu Ocna- Slănic Moldova	46	2029	529859	43	3790

* datele statistice includ și municipiul Miercurea Ciuc, deoarece Harghita-Băi face parte din teritoriul administrativ al acestuia

Sursa: <http://statistici.insse.ro/>, <http://turism.gov.ro/autorizare-turism/>

Din tabelul de mai sus se deduce faptul că stațiunea Covasna, prin analiza comparativă cantitativă a bazei materiale, devansează stațiunile Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova la un loc, grație investițiilor cu fonduri europene ce au dus la reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de cazare, alimentație, tratament, dar mai ales a evenimentelor cu atractivitate turistică precum Festivalul Apei Minerale, Târgu Produselor Tradiționale. Așadar, oferta turistică a fost diversificată, atrăgând tot mai mult turiști, mărindu-se astfel și media de ședere.

O altă stațiune concurentă veritabilă se dovedește a fi Băile Tușnad care este, în același timp, și cel mai mic oraș din România cu privire la numărul de locuitori. Chiar dacă studiul de

caz analizat deține valori peste stațiunea harghiteană, colaborarea turistică a acestora le obligă să dețină o ofertă turistică mult mai diversificată decât cea actuală.

Fără a lua în calcul și municipiul Miercurea Ciuc, stațiunea Harghita Băi deține în cadrul bazei materiale turistice de cazare un hotel, trei pensiuni turistice, și două cabane turistice (<http://turism.gov.ro/autorizare-turism/>).

În ceea ce privește situația tipurilor de structuri de cazare turistică, gradul cel mai mare de diversificare, cu excepția studiului de caz, îl are stațiunea Băile Balvanyos, aceasta fiind urmată de stațiunile Covasna și Băile Homorod. La polul opus se află stațiunile Băile Tușnad și Bălțătești cu câte două tipuri de astfel de structuri.

Cel mai mare număr de hoteluri este deținut de stațiunea Covasna (8), fiind urmată de posibilul cluster turistic Moinești-Târgu-Ocna-Slănic Moldova (6) și de stațiunea Băile Tușnad (5).

Cu excepția actualului studiu de caz, cele mai multe pensiuni turistice sunt deținute de Băile Tușnad (23), fiind urmată la mică distanță de Borsec (21).

Ca și o observație de ansamblu se denotă faptul că celalalte tipuri de structuri de primire turistică sunt prezente într-un număr nesemnificativ în fiecare stațiune, cu excepția vilelor turistice din cadrul studiului de caz (*Vezi Anexa 38*).

Clasamentul în funcție de numărul de tipuri de structuri de alimentație se prezintă diferit cu excepția faptului că actualul studiu de caz deține cele mai multe astfel de unități (43).

Stațiunea cu cel mai mare grad de diversificare din acest punct de vedere este Covasna, deținând 9 tipuri de unități de alimentație. Aceasta este urmată de Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova (7) și stațiunea Borsec (5).

Cele mai multe restaurante clasice sunt deținute de viitorul cluster (25), fiind urmat de Băile Tușnad (11). Ierarhia în funcție de numărul barurilor de zi are același lider, însă locul doi este ocupat de Covasna.

În ceea ce privește situația cantitativă, la polul opus se află Băile Homord cu două unități de alimentație. La mică distanță se află Băile Balvanyos, Bălțătești și Soveja cu câte trei astfel de structuri clasificate (*Vezi Anexa 39*).

După analizele comparative efectuate se poate deduce cu ușurință faptul că viitorul cluster Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova deține o bază materială de cazare și alimentație turistică dezvoltată și diversificată față de celalalte stațiuni concurente. Concurenții cei mai veritabili din acest punct de vedere sunt stațiunile Borsec, Covasna și Băile Tușnad, în partea inferioară a clasamentului aflându-se stațiunile Soveja, Bălțătești și Harghita Băi.

Tab. 63. Indicatorii cantitativi cu privire la circulația turistică înregistrată în stațiunile analizate (2015)

	Sosiri turistice	Înnoptări turistice	Durata medie de ședere turistică
Băile Tușnad	31260	140422	4.5
Băile Balványos	10849	27013	2.5
Băile Homorod	4403	13176	3
Borsec	4990	14331	2.9
Covasna	48466	366330	7.6
Harghita-Băi	42171	81518	1.9
Bălțătești	5196	57222	11
Soveja	5	12	2.4
Moinești-Târgu Ocna- Slănic Moldova	39155	174955	4.5

Sursa: <http://statistici.insse.ro/>

Aceeași situație este prezentă și în tabelul nr. 47, unde stațiunile Covasna și Băile Tușnad pot fi considerate concurenții cei mai puternici din toate punctele de vedere analizate. Grupul Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova este devansat și de stațiunea Harghita Băi în ceea ce privește sosirile turistice, însă nu reușește să înregistreze durate medii îndelungate ale sejururilor.

În concluzie, stațiunie concurentă beneficiază de factori naturali terapeutici precum ape minerale, ape termale, mofete, bioclimat prielnic climatoterapiei. Un mare avantaj îl au stațiunile concurente ce dețin ape termale (Băile Tușnad), mofete și baze de tratament recent înnoite, de vreme ce niciuna dintre cele trei studii de caz nu deține ape termale, baze de tratament reabilitate și modernizate (Municipiul Moinești nu deține nicio astfel de bază), mofete funcționale.

Însă, pe lângă avantajele, există și numeroase probleme comune din care majoritatea sunt răspândite la nivelul întregii țări: sezonalitatea (dacă stațiunea Covasna a înregistrat în luna iunie 46445 sosiri turistice, în luna ianuarie acestea s-au redus la 3912), posibilități de agrement reduse, mai ales pentru perioada sezonului rece (chiar dacă unele stațiuni sunt dotate cu pârtii de schi, acestea nu se dovedesc a fi rentabile din cauza lipsei zăpezii), baza de cazare învechită, personal nespecializat, insuficient numeric, componenta profilactică slab dezvoltată (servicii spa), lipsa meniurilor dietetice, clientelă predominant de vârstă a treia, turism științific inexistent.

Avantajele celor trei studii de caz vis-a-vis de stațiunile concurente sunt legate de existența unui microclimat salin specific în Târgu Ocna cu posibilități de agrement și tratament condus de personal specializat, apele minerale cu indicații terapeutice diverse recunoscute la nivel internațional în Slănic Moldova, existența unor evenimente anuale cu atractivitate turistică de interes național la Moinești precum Raliul Moldovei, Simpozionul Tristan Tzara.

Așadar, pentru ca această colaborare între Moinești-Târgu Ocna și Slănic Moldova să funcționeze și să facă față concurenței este stringent ca Municipiul Moinești să se specializeze pe climatoterapie bazată pe bioclimatul sedativ indiferent de cruțare și să beneficieze de o baza de tratament ce permite efectuarea helioterapiei, aeroterapiei și curei de teren. De asemenea, toate cele trei localități sunt nevoite să-și dezvolte componenta profilactică, dar și cele de tip SPA.

9.4. Stabilirea interrelațiilor dintre componentele bazei materiale turistice în vederea constituirii clusterului turistic

Scopul este ca acest cluster turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova să dețină cea mai completă și calitativă ofertă curativă din țară, concurând cu cele din străinătate. Printr-o colaborare între autoritățile locale, stakeholderi și mai ales populația locală, clusterul turistic va deține o ofertă curativă ce va permite efectuarea climatoterapiei, hidroterapiei și terapiei cu microclimatul de salină la cele mai înalte standarde. Având un personal specializat atât pe partea de tratament, cât și pe cea complementară, aparatură medicală de ultimă generație și posibilități multiple de relaxare și agrement, turiștii pacienți vor beneficia de servicii diverse și de înaltă calitate pe întreaga durată a sejurului.

Se urmărește realizarea unui cluster turistic la nivelul celor trei localități ce posedă factori naturali terapeutici. Însă, acesta poate fi funcțional doar în cazul în care fiecare stațiune se specializează din punct de vedere turistic. Grație factorilor naturali, Slănic Moldova se afirmă prin tratamentul cu ape minerale, Târgu Ocna se diferențiază prin microclimatul de salină, iar stațiunea Moinești își poate individualiza oferta turistică prin posibilitatea practicării climatoterapiei, în vedere întregirii ofertei curative generale. Deși toate stațiunile luate în studiu dețin ape minerale cu calități recunoscute, necesitatea specializării pe anumiți factori terapeutici reprezintă o condiție sine qua non, întrucât calitatea și diversitatea izvoarelor diferă, iar instituirea unei concurențe în oferta primară poate duce la declinul posibilului cluster.

Scenariul propus se putea concretiza prin implicarea doar a stațiunilor Târgu Ocna și Slănic Moldova, însă luarea în calcul a stațiunii Moinești duce la posibilitatea efectuării climatoterapiei, adică la diversificarea ofertei turistice curative care poate oferi unul dintre cele mai complexe tratamente bazate pe factori naturali de cură.

Pentru ca acest cluster să dețină o funcționalitate bazată pe un model de dezvoltare policentrică, se impune implementarea celor trei tipuri de policentricitate: instituțională, structurală și relațională.

a) Informarea și conștientizarea și implicarea populației locale și a stakeholderilor în turism în dezvoltarea viitorului cluster turistic

Având în vedere complexitatea funcțională și structurală a turismului, pentru o dezvoltare durabilă, se impune conturarea unor colaborări între autoritățile publice locale, stakeholderi și populația locală, prin gradul ei de civilizație, implicare.

Astfel, sunt necesare sedințe particulare cu cei ce activează în turism, cu populația locală, dar și sedințe care să implice toate cele trei părți, deoarece estimăm faptul că stakeholderii cunosc termeni de specialitate, cunosc mai bine legislația, dețin cunoștințe ample cu privire la partea practică a dezvoltării turismului local, în timp ce populația locală cunoaște cel mai bine punctele tari și disfuncționalitățile generale ale localității.

Există mai multe șanse ca populația locală să se implice mai mult afectiv decât stakeholderii, întrucât aceștia din urmă pot fi simpli investitori sosiți din exterior, care nu au mai vizitat destinația, bazându-se doar pe mâna de muncă ieftină și pe anumite privilegii din partea autorităților publice locale. De asemenea, față de locuitori, cei care activează în turism pot fi mai conștienți vis-a-vis de amenințările și oportunitățile care își pun amprenta asupra dezvoltării fenomenului turistic local.

Deoarece este nevoie de o simbioză, colaborare eficientă, recomandăm organizarea unei serii de ședințe la care să participe toate cele trei părți menționate. Populația locală trebuie să fie la curent cu interesele stakeholderilor, autoritățile publice locale joacă rol de mediator și trebuie să țină cont de părerea băștinașilor și a celor ce activează în turism și să facă posibilă atingerea la un consens.

În plus, se urmărește încurajarea stakeholderilor de a angaja forță de muncă din rândul populației locale, încurajarea populației locale de a investi în turism prin oferirea unor ajutoare financiare, scutiri de taxe în cazul inițierii unei afaceri, educarea acesteia în relația cu turiștii, în grija față de curățenia și esteticul spațiilor verzi din cadrul proprietăților private, dar și motivarea acesteia de a lucra în turism mai ales în cazurile reconversiilor profesionale, prin punerea la dispoziție a unor cursuri gratuite și acreditate de asistenți medicali (în cazul serviciilor medicale), manageri de hotel, receptioneri, bucătari, ospătari, agenți de turism, ghizi de turism.

Astfel, prin motivarea, implicarea populației locale și a stakeholderilor este atinsă latura dezvoltării sociale din cadrul dezvoltării durabile care completează tipul de policentricitate relațională ce stă la baza instituirii relațiilor de complementaritate între cele trei localități.

b) Identificarea arealelor pretabile pentru climatoterapie din cadrul municipiului Moinești

Ținând cont de tipul dominant de turism, pentru ca dezvoltarea policentrică să fie posibilă, este nevoie ca fiecare localitate să se specializeze pe un anumit factor terapeutic: bioclimat local, microclimat de salină, izvoare cu ape minerale.

În condițiile în care municipiul Moinești, ca fostă stațiune balneoclimaterică, deține un bioclimat local sedativ-indiferent de dealuri, studiul propune o metodă de identificare a arealelor pretabile pentru fiecare tip de tratament ce ține de climatoterapie: cură de teren, aeroterapie, helioterapie.

Conform metodei expuse în secțiunea de metodologie, s-a realizat materialul cartografic ce expune arealele care sunt pretabile și cele care nu sunt indicate pentru cura de teren. Astfel, în municipiul Moinești arealele pretabile pentru cura de teren însumează 20,9 km², reprezentând 47% din suprafața totală a unității administrativ-teritoriale și enumerând Dealul Măgura (partea

nordică a munților Berzunți) (sud-est), Dealul Dumbrăvii, Dealul Specsca (sud), Dealul Văioagei (sud-vest), mici porțiuni din Dealul Mare, Dealul Hanganilor (centru), Parcul Băi (vest), Dealul Osoiu (centru), Dealul Piciorul Fagului, zona Fundul Cetățuui (nord-vest).

Arealele ce nu se pretează curei de teren cuprind zone din intravilan (din cauza categoriei de folosință a terenurilor), văi (din cauza condițiilor favorabile de apariție a ceței) și porțiuni unde declivitatea depășește 20% (vest).

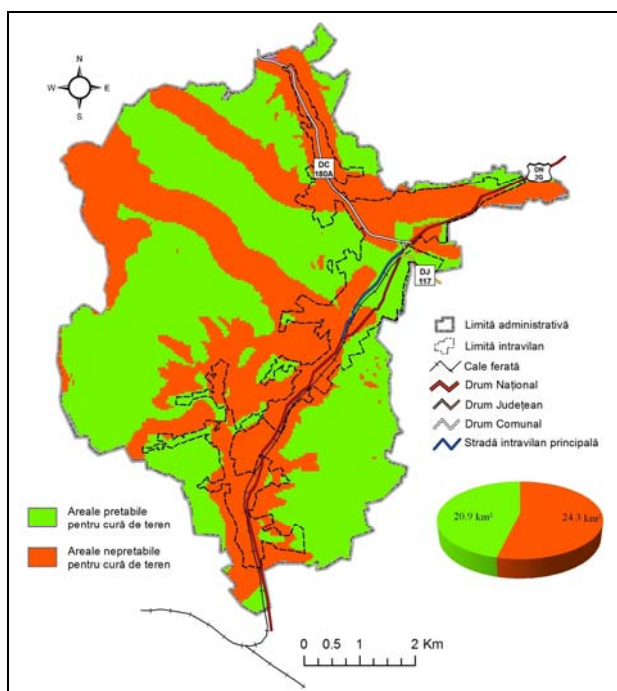

Fig. 59. Harta arealelor pretabile pentru cură de teren din Municipiul Moinești

Zona 2 include teritoriul din sud-estul limitei administrative ce coincide cu partea nord-vestică a Munților Berzunți, la est de Cartierul Văsâiești, incluzând Dealul Cetățuui, Coasta Măgurii, Dealul Runcu. Altitudinile se află în intervalul 475-700 metri, iar căile principale de acces sunt strada Cloșca și Horea din cartierul Văsâiești, respectiv Strada Plopiilor și Măgurei din intravilanul Municipiului Moinești.

Zona 3 este formată din aliniamentul Munților Tașbuga, Dealului Călimani, Piciorul Fagului, În Poiene, Osoiu și Pădurea de Pini. Cea mai mare parte a zonei coincide cu arealul Schelei Moinești, iar altitudinile se situează în intervalul 480-800 m. Conexiunea cu drumul principal DN2G este asigurată de Strada Schelei, respectiv Strada Primăverii și Strada Lucăcioaia (Lucăcești-sat).

Zona 4 include Parcul Băi, zona Micleasca și Stadion. Altitudinile sunt mai reduse (380-400 m), iar accesibilitatea este mai bună grație poziționării în apropiere de artera DN2G.

Zona 5 este formată din Dealul Cetățuui și Dealul Fierăstrăului, iar accesul cu drumul comunal DC180A este asigurat de strada Lucăcioaia. Hipsometria se desfășoară între 500 și 750 m.

Zona 6 se învecinează cu localitatea Valea Arinilor (Comuna Măgirești) și include Dealul Rugilor și Dealul Țicnelor. Înălțimile variază de la 430 metri la 620 metri. Legătura cu DC 180A este făcută de Strada Crângului, iar cea cu DN2G este realizată de Strada Mihai Eminescu.

Având în vedere repartiția teritorială a arealelor pretabile pentru cura de teren, s-au decelat șase zone pe întreaga unitate administrativ teritorială (Anexa 35).

Zona 1 cuprinde teritoriul aflat la vest și nord-vest de cartierul Hanganii ce include Dealurile Văioagei, Pe Tăpșane. Hipsometria se încadrează în valorile 530 și 700 m, iar conexiunea cu DN 2G este asigurată de strada Avram Iancu și strada 1 Mai din cartierul Hanganii.

Zona 2 include teritoriul din sud-estul limitei administrative ce coincide cu partea nord-vestică a Munților Berzunți, la est de Cartierul Văsâiești, incluzând Dealul

Respectând metodologia elaborată în acest sens, s-a materializat, de asemenea, harta ce reliefează arealele pretabile pentru aeroterapie. În mare parte, acestea corespund cu cele evidențiate de figura 60, excepții făcând anumite porțiuni de pe Dealul Măgura, Dealul Osoiu, Dealul Piciorul Fagului, zona Fundul Cetățuii, Dealul Dumbrăvii, Dealul Specsa. Astfel, suprafața totală pretabilă este mai mică decât cea în cazul precedent (20,1 km²/44%), deoarece efectuarea aeroterapiei presupune, de asemenea, amenajarea unor structuri specifice.

În acest sens se decelează 3 zone principale ale căror areale corespund în cea mai mare parte cu cele pretabile pentru cura de teren (Anexa 36).

Astfel, zona 1 coincide cu zona 2 din Anexa, excepție făcând zonele despădurite și suprafețele arabile.

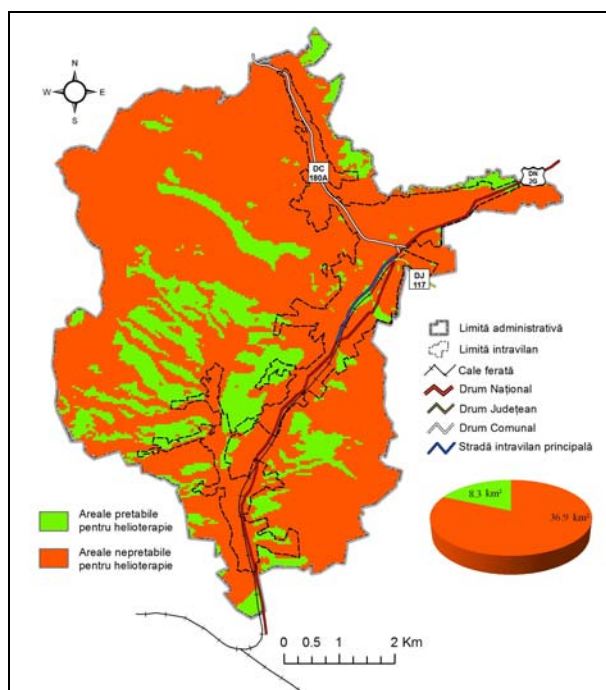

Fig. 61. Harta arealelor pretabile pentru helioterapie din cadrul UAT Moinești

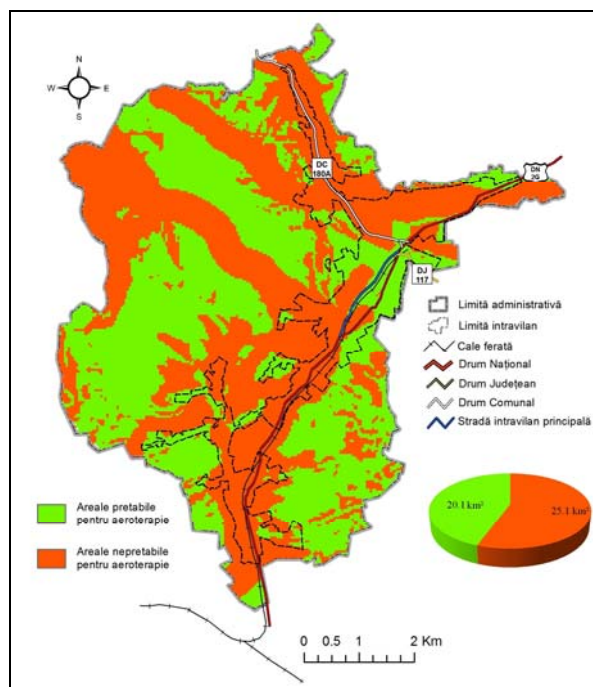

Fig. 60. Harta arealelor pretabile pentru aeroterapie

Zona 2 se află în aceleași limite ca și zona 2 din cazul arealelor pretabile pentru cura de teren, însă deține teritorii mai restrânse, cu înveliș forestier.

Zona 3 cuprinde zonele 3 și 4 ale Anexei... deținând întreg alinamentul Munții Tașbuga- Dealul Călimani- Dealul Piciorul Fagului- Dealul În Poiene- Dealul Osoiu- Parc Băi- Cartierul Micleasca.

În elaborarea materialului cartografic ce evidențiază pretabilitatea arealelor pentru helioterapie s-a ținut cont, pe lângă aspectele luate în considerare în cazurile precedente, de suprafețele neocupate de înveliș de vegetație forestieră. Dacă aeroterapia și cura de teren se

poate practica pe suprafețe extinse din cadrul teritoriului administrativ al municipiului Moinești, efectuarea helioterapiei în condiții prielnice se dovedește a fi mai pretențioasă în ceea ce privește

condițiile de amenajare, suprafața totală ce permite efectuarea ei limitându-se la 8,3 km² (18,3%) și incluzând porțiuni reduse de pe Dealul Măgura, Dealul Osoiu, Parcul Băi, dealurile din sud-vestul și centrul teritoriului administrativ.

În acest caz s-au demarcat 6 zone pentru efectuarea helioterapiei, ce cuprind porțiuni restrânse dar care prezintă continuitate (*Anexa 37*).

Zona 1 coincide cu arealul dintre Dealul La Cetățuie și Dealul Măgura, situat la o înălțime de 540-550 m. Legătura cu DN 2G este realizată de Strada Horea și Strada Cloșca din Cartierul Văsâiești.

Zona 2 include Dealul Hanganilor și Dealul Mare. Poziționată între Cartierul Hanganii și Lunca, legătura cu tronsonul principal (DN2G) este realizată de Strada Spiru Haret (Lunca) și Strada 1 Mai (Hanganii). Hipsometria se află în jurul valorii de 550 m.

Zona 3 include aliniamente dispuse NV-SE, poziționate în estul Cartierului Hanganii, ocupând teritorii despădurite de pe Dealul Văioagei, Dealul Tăpșane, Dealul Curpăcel. Altitudinile variază între 500 și 750 m. Accesibilitatea este asigurată de Strada Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu și 1 Mai din Cartierul Dealul Mare.

Zona 4 deține o suprafață mică la nord de Cartierul Dealul Mare, aflată la o altitudine de 500 m, într-un areal lipsit de vegetație forestieră. Accesibilitatea este dictată de Strada 1 Mai, Strada Muncii și o serie de drumuri neclasificate din Schela Moinești.

Zona 5 se află la nord-vest de centrul orașului, dispusă pe aliniament NV-SE și se întinde de la Dealul Fagului (nord-vest), până la poalele nord-vestice ale Dealului Osoiu. Înălțimile variază de la 580 m la 650 m, iar accesibilitatea este dată de Strada Schelei.

Zona 6 coincide cu zona cu același număr din cazul arealelor pretabile pentru cura de teren, însă într-un cadru mult mai restrâns, acolo unde declivitatea permite și include Dealul Rugilor și Dealul Țicnelor. Înălțimile variază de la 500 metri la 520 metri. Legătura cu DC 180A este făcută de Strada Crângului, iar cea cu DN2G este realizată de Strada Mihai Eminescu.

Climatoterapia nu depinde doar de condițiile orografice, de calitatea aerului, ci și condițiile climatice. Astfel, pe arealele ce s-au dovedit a fi favorabile conform metodologiei de mai sus, s-au realizat măsurători pentru indici climatici precum temperatura, umiditate, vânt, trei zile pe lună, între orele 09:00-18:00, în intervalul aprilie-octombrie (7 luni). S-a amplasat o stație meteo într-un punct fix la înălțimea de 460 metri (în condiții de siguranță) și s-a utilizat un termometru și un anemometru pentru înregistrarea unor temperaturi și viteze ale vântului în arealele ce dețin pretabilitate din acest punct de vedere, conform hărților de mai sus. Stația meteo a înregistrat date climatice între orele 09:00-18:00, iar măsurătorile cu ajutorul termometrului și anemometrului s-au realizat în același interval, într-o rundă de dimineață (09:00-11:30) și una de după-amiază (15:00-17:30).

Deoarece cele trei zile pe lună de măsurători sunt foarte puține ca număr, s-au realizat corelații între temperaturile înregistrate de termometru (în runda de dimineața și cea de după-amiază) din fiecare punct măsurat, din cele șaptesprezece. Întrucât rezultatele corelațiilor au fost favorabile (peste 0,97) pentru toate cazurile, s-a calculat abaterea între datele înregistrate de termometru și stație, reieșind o medie a abaterii pe întreg intervalul celor 7 luni, pentru fiecare punct din teritoriu în care s-au realizat măsurători. Scopul acestor operații a fost acela de a contura o listă cu temperaturile măsurate de termometru din toate arealele, care să dețină același interval orar cu valorile indicilor climatici înregistrați de stație. Astfel, în funcție de valorile abaterii mediei s-a adăugat sau s-au scăzut valori ale stației din fiecare minut pentru a rezulta valori înregistrate de termometru. Toate acestea au fost posibile datorită valorilor ridicate ale corelațiilor efectuate.

Tab. 64. Numărul de ore pe lună prielnice pentru climatoterapie în ceea ce privește viteza vântului, în cele 17 puncte analizate din Municipiul Moinești

Punct /Perioadă	Aprilie (ore/viteză vânt m/s)	Mai (ore/viteză vânt m/s)	Iunie (ore/viteză vânt m/s)	Iulie (ore/viteză vânt m/s)	Aug (ore/viteză vânt m/s)	Sept (ore/viteză vânt m/s)	Oct (ore/viteză vânt m/s)
1.	0 h / < 8	27h / 0,6	5h51' / 0,6	42' / 0,7	12h 58'/0,3	1 h 10'/0,6	13h / 0,3
2.	0 h / < 8	27h / 1.1	8h 10' / 1,3	43' / 0,9	13h 55'/0,3	2h 19' / 0,6	15h 53'/0,3
3.	0 h / < 8	27h / 0.9	4h 50' / 0,9	40' / 0,6	13h 56'/0,2	2h 10' / 0,6	7 h 41' / 0,2
4.	0 h / < 8	27h / 1	5h 28' / 0,8	42' / 1	13h 52'/0,3	2h 29' / 0,7	6h 59' / 0,2
5.	0 h / < 5	26h 44' / 1	11h40'/1,6	1h 51'/0,7	15h 35'/0,3	2h 43'/0,6	14h / 0,3
6.	0 h / < 5	25h 44' /0,6	13h 48' /0,7	1h 1' / 1,1	5h 44' /0,2	4h 23' / 0,4	14h / 0,2
7.	0 h / < 4	27 h /1,1	6h 39' / 1,3	45' / 0,2	15h 4' / 0,4	5h 22' / 0,5	15h 6' / 0,1
8.	0 h / < 4	27 h /1,3	9h 50' /1,1	45' / 0,5	4h 39' / 0,3	3h 40'/0,4	15h 4' /0,2
9.	0 h / < 6	27h / 1,4	7h 6' / 1,6	43' / 0,7	17h 24'/0,1	3h 18' / 0,2	15h 53'/0,1
10.	0 h / < 8	27h / 0,9	7h 32' /1,4	43' / 0,6	14h 5' / 0,1	3h 22' / 0,7	15h 47'/0,1
11.	0 h / < 8	27h / 1	6h 21' /1,5	43' /0,5	14h 32' /0,2	3h 34' / 0,6	15h 47'/0,2
12.	0 h / < 10	27h / 1,5	5h 12' / 1,3	40' / 0,3	5h 13' / 0,1	2h 7' / 0,6	9h 23' / 0,1
13.	0 h / < 10	27h / 1,4	6h 30' /1,3	48' / 0,8	14h 4' /0,5	3h 17' /0,6	15h 59' /0,2
14.	0 h / < 8	27h /1,2	7h 32' /1,6	39' / 0,7	13h 50'/0,4	1h 58' /0,7	16h 41'/0,1
15.	0 h / < 10	27h / 1,4	6h 31' /1,4	8h 17' /0,6	14h 26'/0,4	2h 22' /0,2	15h 44'/0,1
16.	0 h / < 8	27h /0,9	7h 27' /1,3	48' / 0,6	12h 58'/0,4	2h 25' /0,4	16h 4' /0,1
17.	0 h / < 7	27h / 1,2	5h 32' /1,4	39' / 0,5	13h 12'/0,4	2h 5' / 0,5	9h 27' /0,2
Total (h):	0 h	457h 28'	126h 38'	21h 15'	215h 45'	52h 13'	232h 46'

Conform tabelului de mai sus, luna cea mai prielnică în efectuarea climatoterapiei pe raza UAT Moinești, coincide cu ultima lună de primăvară, urmată de octombrie, august, iunie, septembrie, iulie. În mod normal, după statisticile climatice, luna septembrie deține un număr ridicat de zile cu confort termic, însă în 2015, măsurătorile au avut loc în zilele în care un val de aer cald a traversat România, temperaturile maxime înregistrate fiind exact ca cele din iulie.

Datele expuse în ultimul tabel reflectă faptul că factorul dinamic nu constituie o vicisitudine pentru teritoriul unității administrative Moinești, singurele valori care au depășit cu puțin viteza de 3m/s fiind înregistrate la începutul lunii iunie.

Rezultatele măsurătorilor efectuate relevă, de asemenea, faptul că, partea nordică a Dealului Osoiu, zona împădurită a dealului Măgura, zona nordică a Parcului Băi, spațiul verde din estul Parcului Băi se dovedesc cele mai pretabile în efectuarea climatoterapiei, toate acestea deținând peste 70 ore din totalul de 189 (>37%) favorabile în acest sens.

Ariile cele mai nefavorabile în practicarea climatoterapiei coincid cu partea de est a Dealului Osoiu (în vecinătatea Parcului cu Pini), Parcul Osoiu, zona crucii de pe dealul Măgura, poalele dealului Măgura.

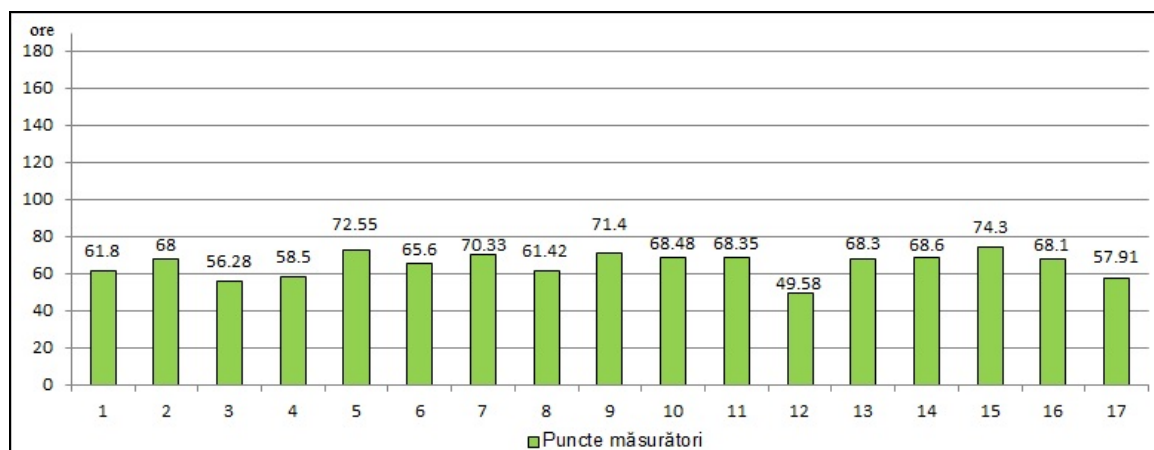

Fig. 63. Diagrama comparativă a numărului de ore favorabile în efectuarea climatoterapiei pentru arealele supuse măsurătorilor

De asemenea, se impun proiectarea și amenajarea unor structuri ce permit efectuarea climatoterapiei în municipiul Moinești conform condițiilor impuse de normele tehnice din 23.07.2004 (Hotărârea de Guvern, nr. 1154 din 23 iulie 2004).

În ceea ce privește un traseu de cură de teren, se recomandă amenajarea acestuia la liziera unei păduri. Asemenea normelor precizate, este necesară existența unui drum neasfaltat, mărginit de arbuști, a unui panou de informare turistică, amplasarea unor bănci de ședere dotate cu copertină sau fără, situate la marginea traseului.

În cazul unui aerosolarius, acesta trebuie amplasat pe o suprafață ierboasă ce permite efectuarea aeroterapiei și helioterapiei, fiind dotată cu scaune speciale pentru șezut, mese pentru instalarea aparaturii meteo, a surselor pentru hidratare, scane și mese ce pot fi utilizate pe

perioada pauzelor, elemente de natură vie, termometru de perete, ceas, copertină. Aerosolariul va fi dotat cu o încăpere anexă (vestiar).

Astfel, prin stabilirea ofertei curative a municipiului Moinești, se pun bazele tipului de policentricitate structurală ce derivă din complementaritatea în furnizarea de servicii medicale, condiție ce stă la baza constituirii clusterului turistic.

c) Interrelații între unitățile de cazare

În vederea implementării și funcționării dezvoltării policentrice prin turism este necesară cooperarea între unitățile de primire turistică din fiecare localitate/stațiune luată în studiu, în vederea asigurării turiștilor a celor mai bune condiții de cazare, conform preferințelor și nevoilor acestora, întrucât serviciile de cazare ocupă un loc important în cadrul unui sejur curativ, perioada de odihnă făcând parte din tratamentul bazat pe factori naturali de cură.

Pentru o bună relaționare a structurilor de primire turistică din fiecare destinație se cuvine ca fiecare astfel de unitate să fie informată de activitatea altora cu privire la turiștii care urmează să se cazeze în viitorul apropiat și îndepărtat, turiștii care sunt cazați într-un anumit moment, ținând cont de indicatori precum număr, vârstă, naționalitate, cazări individuale sau în grupuri, cu privire la rata de ocupare, numărul de camere curate, condiții de confort, tipuri de camere, serviciile de catering, servicii auxiliare, complementare (locuri de parcare interioare/exterioare libere, conferințe găzduite etc).

Ideal în acest sens este realizarea unui software care să joace un rol de rețea între toate unitățile de cazare din fiecare localitate/stațiune. Astfel, personalul unei astfel de structuri este mereu înștiințat de schimbările ce au loc în altele, dar aspectul cel mai important este reprezentat de faptul că se poate propune unui turist o unitate de cazare care se pliază pe preferințele lui, în cazul în care structura de primire turistică căreia i se adresează nu deține camere libere, nu poate satisface anumite cerințe ale acestuia cu privire la cazare, alimentație, agrement, sau nu se află la distanță rezonabilă față de baza de tratament solicitată. În această situație se cuvine ca recepția fiecărei componente a bazei de cazare să dețină materiale informative și promoționale ale altor structuri de cazare din aceeași și din celelalte destinații.

Conducerile unităților de cazare din întregul cluster turistic vor fi informate cu o săptămână înainte de sosirea unor grupuri de turiști, dar și de preferințele acestora cu privire la confort, servicii complementare, tipul de tratament, alimentație, vârstă, naționalitate.

Aspectele legate de concurență trebuie discutate în sesiunile dintre autoritățile publice locale, stakeholderi și populația locală. Conducerile unităților de cazare necesită a fi conștiente de faptul că într-un asemenea cluster turistic este nevoie de o strânsă colaborare, iar dacă țin cont de acest lucru, toate structurile de primire turistică vor avea câștig de cauză. În sens contrar,

funcționalitatea clusterului va avea de suferit, iar unitățile care nu vor respecta condițiile procesului de interrelaționare se vor autoexclue din sistem. Astfel, concurența poate exista în limite rezonabile doar pentru a stimula competitivitatea, de a încuraja unitățile de cazare să-și îmbunătățească și să-și diversifice serviciile.

d) Interrelații între unitățile de alimentație

Unitățile de alimentație joacă un rol foarte important în fenomenul turistic local, în condițiile în care tipul de turism existent este cel curativ, întrucât alimentația este în strânsă legătură cu tipul de tratament pe care turistul-pacient îl urmează. Stabilirea unor interrelații între aceste unități este stringentă deoarece există posibilitatea ca un turist-pacient care efectuează un tratament în Moinești să prefere sau să fie nevoit să urmeze un tip de alimentație care este posibil doar în Slănic Moldova.

O condiție sine-qua-non este ca în fiecare stațiune să existe cel puțin o unitate alimentară de tip health food, întrucât majoritatea turiștilor care vor beneficia de serviciile viitorului cluster turistic, vor dori să se alimenteze în mod sănătos, conform trendului mondial, acest aspect fiind valabil atât celor care vor sosi pentru efectuarea unui tratament, cât și celor care vor veni doar pentru odihnă sau pentru agrement.

Conducerile structurilor de alimentație vor fi informate din timp cu privire la turiștii care vor beneficia de serviciile acestora. În general, este vorba de acei turiști-pacienți care dețin recomandare de la medic și care nu iau mesele zilnice în restaurantele unităților în care sunt cazați. Totuși, structurile de alimentație trebuie să dețină locuri libere destinate turiștilor care nu sosesc pentru tratament și care nu dețin o planificare a meselor zilnice.

Un element esențial constă în găsirea unor producători agricoli locali în vederea furnizării de alimente proaspete, crescute în mod natural pentru prepararea meniurilor de tip health food.

Conform rezultatelor chestionarului aplicat, este necesar ca în fiecare localitate să existe, pe lângă unități de alimentație de tip health food, și restaurante cu specific local. De asemenea, pentru turiștii dornici de experiențe noi, se cuvine organizarea unor evenimente gastronomice cu specific din diferite țări ale lumii.

e) Interrelații între agențiile de turism și centrele de informare turistică

O condiție sine-qua-non pentru o bună funcționare policentrică a celor trei poli este promovarea reciprocă care se realizează cu ajutorul centrelor de informare turistică și a agențiilor de turism.

Fiecare astfel de unitate trebuie să dețină materiale informaționale și promoționale referitoare la fiecare destinație: informații generale, factori naturali de cură, bază de tratament,

atracții naturale, antropice, baza de agrement, baza de cazare, alimentație, evenimente cu atractivitate turistică.

De asemenea, personalul de asistență turistică unei agenții de turism, precum ghidul turistic, animatorul, agentul de întâmpinare, trebuie să fie capabil să-și exercite meseria în toate destinațiile, după caz.

În plus, este nevoie de colaborare între agenții de turism și unitățile de cazare și companiile de transport, în special în cazul în care se organizează deplasări în împrejurimi, care pot fi în grupuri (autocare, microbuse) sau individuale (atv, biciclete).

Rolul acestora este mult mai important în situația în care viitorul cluster înregistrează turiști care nu sosesc prin recomandarea medicului, ci doar cu scop de odihnă, de agrement sau pentru experiențe noi. Cei care posedă prescripție medicală, nu aleg serviciile din cadrul clusterului conform preferințelor personale, ci conform specificațiilor medicilor, în timp ce cealaltă categorie de turiști își „îmbracă” sejurul după dorințele lor. Nefiind în cunoștință de cauză, acest tip de turiști pot fi îndrumați de agențiile de turism sau de centrele de informare turistică, în funcție de serviciile de care doresc să aibă parte.

f) Interrelații între companiile de transport publice și private (taxi, microbus)

Conexiunea de transport este cel mai important element în orice studiu de caz ce vizează dezvoltarea policentrică. Pentru a asigura colaborarea dintre destinații, este necesară o organizare a unui sistem de transport funcțional cu ajutorul căruia turiștii să călătorească spre destinația aleasă, prin dotare cu microbusuri, autobusuri, autocare, amenajarea adecvată a stațiilor de taxi în fiecare localitate care să fie disponibile pentru turiști, modernizarea autogărilor, precum și prin înființarea unui dispecerat taxi și de microbuse comun.

Este necesar a se asigura legături de transport între destinații de cel mult 30 minute, factorul timp fiind foarte important pentru un turist-pacient care deține un orar mai rigid în cadrul sejurului, necesitând proceduri de tratament în mai multe localități ale clusterului.

g) Evenimente cu atractivitate turistică comune

În situația în care evenimentele cu atractivitate turistică reprezintă o posibilitate de a petrece timpul liber în afara tratamentului, este necesar a fi stabilit un calendar lunar comun cu evenimentele din fiecare destinație, pentru a nu se intercala evenimentele de rang internațional sau național din diferite destinații, de a fi instalate panouri de afișare electrice care să arate calendarul, precum timpul rămas până la următorul eveniment, tipul de eveniment, durata, secvențe video ale evenimentelor din edițiile precedente.

Un pas important către conturarea unei dezvoltări policentrice de tip relațional este extinderea unor evenimente cu atractivitate turistică la nivelul celor trei stațiuni. Spre exemplu, concursul național de ciclism *I wheel for Moinești* se cuvine a fi extins și la nivelul stațiilor Târgu Ocna și Slănic Moldova, grație existenței unor trasee favorabile. În acest sens se propune desfășurarea unor evenimente precum, concurs de șah, a simpozionului *Cronica exploataării aurului negru* de la Moinești în fiecare unitate administrativ teritorială a studiului de caz au avut loc extrageri de țiței.

De asemenea se va urmări scăderea sezonality în ceea ce privește derulare anuală a evenimentelor cu atractivitate turistică, în momentul de față, majoritatea acestora având loc primăvara și vara, deoarece turismul curativ, prin caracteristicile sale, nu ține cont de sezon, ci de starea de sănătate a turiștilor-pacienți.

Prin faptul că se dorește crearea condițiilor de efectuare a curei pe întreg interval al anului, este stringent ca evenimentele cu atractivitate turistică să fie lipsite de sezonality.

h) Programe zilnice stabilite din cadrul unui sejur curativ

Asigurarea cooperării, compatibilității și interdependenței dintre Moinești, Târgu Ocna și Slănic Moldova constă în realizarea unui program al unui sejur curativ format din serviciile turistice cumulate și a activităților ce au loc din fiecare destinație.

Deși scopul sejurului este efectuarea unui tratament de refacere fizică sau profilactic, turistul-pacient își poate crea un program diversificat în restul zilei. Acesta depinde mai ales de tipul de afecțiune al turistului-pacient, de sezon, de calendarul unor evenimente cu atractivitate turistică, de preferințele de cazare, alimentație (dacă nu este dictată de medic).

Tab. 65. Modelul unui program de 5 zile pentru turiștii-pacienți ce beneficiază salinoterapie și mofetoterapie

Interval temporal (ore)	Activități
<u>Ziua 1</u>	
7:00-8:00	Mic dejun în Târgu Ocna*
8:30-12:30	Salinoterapie*
13:00-14:00	Masa de prânz*
14:30-17:30	Tur ghidat în Slănic Moldova
18:00-18:30	Mofetoterapie*
19:30-20:00	Cină* și cazare în Slănic Moldova*
<u>Ziua 2</u>	
7:00-8:00	Mic dejun în Slănic Moldova*
8:30-9:00	Mofetoterapie (ședința 1) *
9:30-10:30	Tur ghidat pe traseul 300 de scări

11:00-11:30	Mofetoterapie (ședința 2) *
12:00-12:30	Masa de prânz*
13:00-13:30	Întoarcere Târgu Ocna
14:00-18:00	Salinoterapie*
18:30-19:30	Cină și cazare în Târgu Ocna*
<u>Ziua 3</u>	
7:00-8:00	Mic dejun în Târgu Ocna*
8:30-12:30	Salinoterapie*
13:00-14:00	Masa de prânz*
14:30-15:00	Deplasare spre Slănic Moldova
15:30-16:00	Mofetoterapie (ședința 1) *
17:00-18:00	Activități sportive*
18:30-19:00	Mofetoterapie (ședința 2) *
19:30-20:00	Cină* și cazare în Slănic Moldova
<u>Ziua 4</u>	
7:00-8:00	Mic dejun în Slănic Moldova*
8:30-09:00	Mofetoterapie (ședința 1) *
09:30-11:00	Târgul Meșterilor Populari
11:30-12:00	Mofetoterapie (ședința 2) *
12:30-13:00	Masa de prânz*
13:30-14:00	Deplasare spre Târgu Ocna
14:30-18:30	Salinoterapie*
19:00-20:00	Cină* și cazare în Târgu Ocna
<u>Ziua 5</u>	
7:00-9:00	Mic dejun în Târgu Ocna*
09:30-13:30	Salinoterapie*
14:00-14:30	Masa de prânz*
15:00-15:30	Deplasare spre Slănic Moldova
16:00-16:30	Mofetoterapie (ședința 1) *
16:30-17:30	Tură cu biciclete în Slănic Moldova
18:30-19:00	Mofetoterapie (ședința 2) *
19:30-20:00	Cină* și cazare în Slănic Moldova

Conform programului, deși turistul-pacient parcurge un tratament bazat pe factorii terapeutici din Târgu Ocna și Slănic Moldova, el poate să-și petreacă restul zilei vizitând atracții din împrejurimi și din celelalte stațiuni sau beneficiind de servicii de wellness.

Deoarece un sejur obișnuit poate să dețină un program alcătuit din serviciile turistice ale fiecărei stațiuni luate în studiu, acestea sunt nevoite să dețină un grad ridicat de diversitate a atracțiilor turistice, fiind recomandată și existența unor servicii asemănătoare. Un exemplu elocvent este situația în care cele trei stațiuni oferă posibilitatea practicării pescuitului sportiv sau a înotului.

În cazul de mai sus, programul are la bază două tipuri de terapii, aplicarea tratamentului în salină necesitând mai multe ore pe zi, fapt ce complică situația în ceea ce privește timpul liber. Așadar, factorul care își pune cel mai mult amprenta asupra planificării programului în cadrul unui sejur curativ este reprezentat de tipul, gravitatea și numărul afecțiunilor turistului-pacient, acestea dictând tipul și durata parcurgerii unui tratament.

Turistul-pacient care urmează două sau mai multe tipuri de terapii deține un program mai încărcat și este mai limitat în ceea ce privește participarea la anumite activități, evenimente care să-i animeze sejurul. În cazul de mai sus, sejurul cuprinde activități ce se vor derula doar în Târgu Ocna și Slănic Moldova, deoarece ședințele de salinoterapie ocupă mai mult timp, iar timpul rămas la dispoziție nu permite vizitarea sau beneficierea de alte servicii în Moinești. Este stringentă evitarea unui program încărcat care poate deveni sufocant pentru turiștii-pacienți.

Programele propuse nu dețin caracter obligatoriu, turistul având la dispoziție să aleagă odihna pe întreg intervalul zilnic, cu excepția orelor de tratament.

Un aspect demn de remarcat este că turistul-pacient poate să își schimbe locul de cazare de la o zi la alta și să revină la unitatea de primire turistică inițială în funcție de programul său, în acest mod facilitând deplasările de la o stațiune la alta și câștigând timp liber ce poate servi altor activități.

De asemenea, se poate observa că intervalul temporal al ședințelor de tratament diferă de la o zi la alta. Dacă în primul interval diurn, salinoterapia a avut loc dimineata, urmând ca în a doua parte a zilei turistul să fie nevoit să se deplaseze în Slănic Moldova pentru mofetoterapie, în cel de-al doilea interval diurn, deoarece turistul a rămas peste noapte pe Valea Slănicului, tratamentul de salină va avea loc după ora prânzului, pentru a facilita programul turistului-pacient și a evita deplasările numeroase între stațiuni.

Tab. 66. Modelul unui program de cinci zile destinat unui turist-pacient ce beneficiază de climatoterapie pe timp de vară

Interval temporal (ore)	Activități
Ziua 1	
7:00-8:00	Mic dejun în Moinești*
8:30-10:30	Helioterapie*
11:00-12:00	Vizitarea Cimitirului Evreiesc și a Casei Kaddish
12:30-13:00	Masa de prânz*
13:30-17:30	Închirierea unor ATV-uri de la complexul turistic "Pădurea de Pini" și vizitarea zonei lacului Tarnița din Munții Berzunți
18:00-19:00	Cina*
19:30-22:30	Aeroterapie*
Ziua 2	
7:00-8:00	Mic dejun în Moinești*
8:30-12:00	Helioterapie-Cură de teren*

12:30-13:30	Masa de prânz*
14:00-18:30	Vizitarea Salinei Trotuș din Târgu Ocna și a Mănăstirii Măgura Ocnei
19:00-20:00	Cină* și cazare în Moinești
20:30-22:30	Aeroterapie*
Ziua 3	
7:00-8:00	Mic dejun în Moinești*
8:30-10:30	Helioterapie*
11:00-12:30	Vizitarea atracțiilor dadaiste din Moinești
13:00-14:00	Masa de prânz*
14:30- 18:00	Vizitarea apelor minerale din Slănic Moldova
18:30-19:00	Cina în Moinești*
19:30-22:30	Aeroterapie-cură de teren*
Ziua 4	
7:00-8:00	Mic dejun în Moinești*
8:30-10:30	Helioterapie*
11:00-12:00	Vizitarea punctului de belvedere Osoiu
12:30-13:00	Masa de prânz*
13:30-18:30	Drumeție în Rezervația Naturală Măgura Ocnei
19:00-20:00	Cina*
20:30-22:30	Aeroterapie*
Ziua 5	
7:00-8:00	Mic dejun în Moinești*
8:30-11:30	Helioterapie-cură de teren*
12:00-12:30	Masa de prânz*
13:00-17:00	Vizitarea Casei Memorială George Enescu, sitului arheologic de pe Dealul Ghindaru
17:30-19:00	Stand-up comedy la Clubul Lira
19:30-20:00	Cina*
20:30-22:30	Aeroterapie*

*- (prescripție medicală; dacă este cazul)

Informația decelată în tabelul anterior prevede un program-exemplu al unui turist-pacient ce beneficiază doar de climatoterapie, nefiind nevoit să recurgă la alte tipuri de tratamente. În acest caz programul este mai permisiv în derularea mai multor activități conexe. Astfel, turistul-pacient este capabil să participe la diferite activități, evenimente, să viziteze nu doar atracții turistice din cele trei destinații, ci și din împrejurimi. Astfel, de vreme ce procedurile ce țin de climatoterapie necesită mai puțin timp, orarul zilnic este mult mai divers, existând intervale de mai lungă durată ce permit turistului-pacient ieșirea completă de sub rutina terapiilor, iar posibilitățile de conturare a unui sejur activ fiind mai realiste.

După cum am specificat la începutul acestui capitol, conturarea clusterului turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova pe baza dezvoltării policentrice a impus analiza a trei tipuri de policentricitate: instituțională, structurală și relațională.

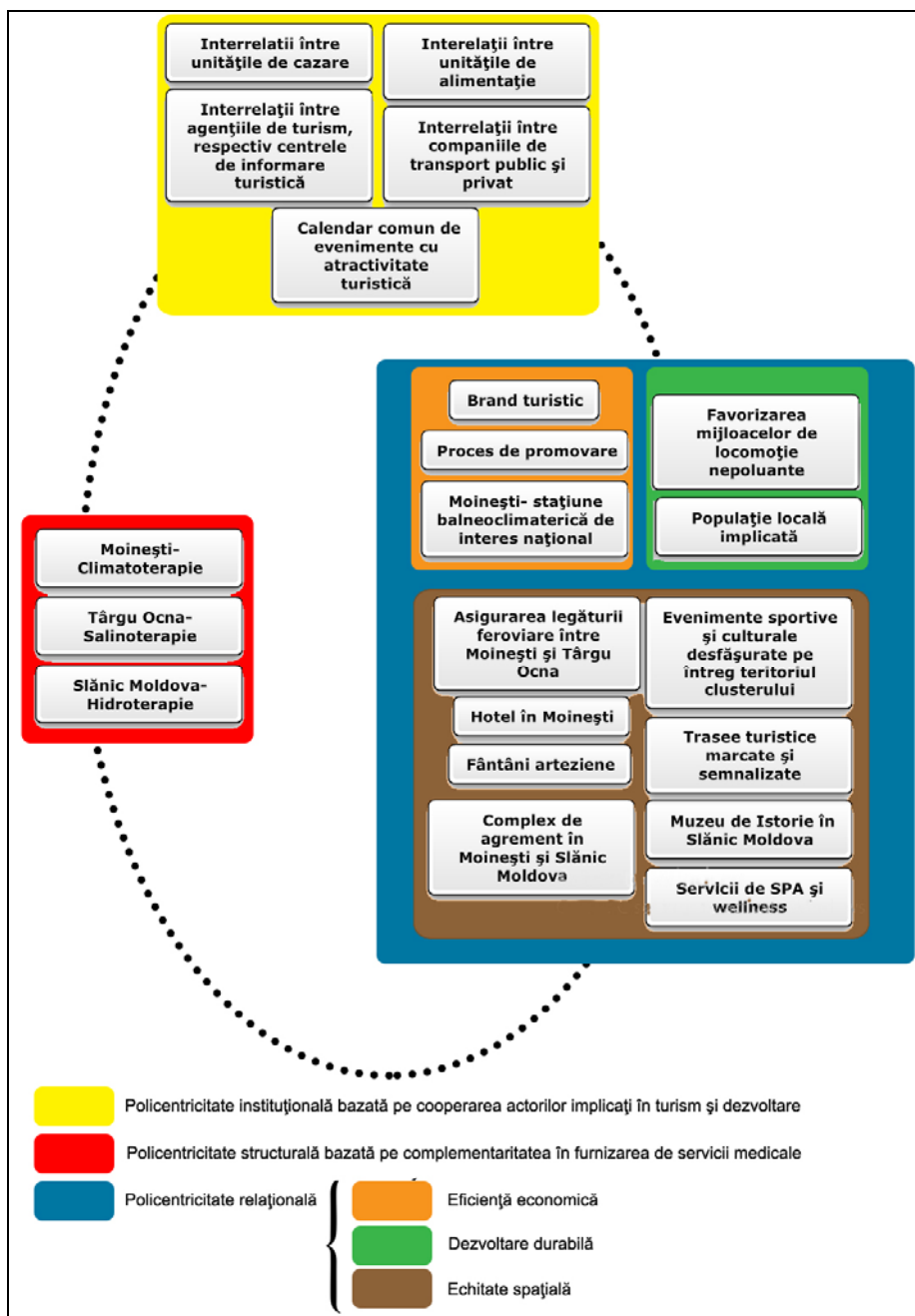

Fig. 74. Corelarea obiectivelor specifice cu tipurile de policentricitate

La nivelul teoretic actual, clusterul turistic propus implică cooperarea actorilor implicați în turism. Unitățile de cazare, în funcție de serviciile oferite și de preferințele turiștilor, îi cazează sau recomandă acestora alte astfel de structuri care să satisfacă cererile lor. Unitățile de alimentație funcționează pe același sistem, în funcție de meniurile oferite și de preferințele sau necesitățile culinare ale turiștilor.

Cooperarea dintre centrele de informare turistică, respectiv dintre agențiile de turism, ușurează accesul turiștilor la serviciile destinației turistice, întrucât aceștia, în funcție de preferințele și necesitățile lor, pot primi recomandări legate de cazare, alimentație (conform prescripției medicale) la fața locului.

Policentricitatea instituțională prevede și cooperarea actorilor implicați în transport, întrucât acesta deține o importanță din ce în ce mai mare în cadrul produsului turistic la nivel mondial, iar în cazul clusterului propus reprezintă un element-cheie, întrucât diversitatea ofertei turistice depinde de serviciile de transport. Turistul trebuie să dispună în orice moment de oportunitatea de a se deplasa în celelalte centre ale clusterului.

Calendarul comun de evenimente face parte din primul tip de policentricitate, deoarece impune cooperarea autorităților publice locale și a stakeholderilor și ajungerea la un acord comun a acestora mai ales în situațiile în care două evenimente din două stațiuni se interpun temporal, fiind necesară schimbarea datei de desfășurare.

Prin obiectivele decelate a fost îndeplinit și policentricitatea de tip structural care se bazează pe complementaritatea în furnizarea de servicii medicale. Fiecare stațiune reușește să se specializeze pe oferirea unor servicii medicale diferite menite să diversifice oferta curativă fără de care clusterul n-ar fi existat, dar datorită unor factori naturali curativi comuni, toate stațiune poate oferi, spre exemplu, servicii de hidroterapie. În acest caz, complementaritatea nu va avea de suferit, întrucât valențele terapeutice ale apelor minerale de la Moinești sau Târgu Ocna nu permit modalități de tratament atât de eficiente ca ale celor de la Slănic Moldova, unde există și un sanatoriu balnear.

În ceea ce privește policentricitatea relațională s-a urmărit eficiența economică, echitatea spațială și dezvoltarea durabilă.

Scopul final al conturării acestui cluster turistic este reprezentat de dezvoltarea socio-economică a celor trei stațiuni conform resurselor existente. În condițiile actuale, pentru atragerea turiștilor nu este suficientă doar o ofertă turistică diversificată, ci și o individualizare a acesteia față de ceea ce oferă alte destinații. Pentru îndeplinirea acestui deziderat a fost stringentă conturarea unui brand turistic și planificarea a două tipuri de promovări: științifică și turistică.

Eficiența economică, în acest sens va avea loc doar dacă clusterul va ține pasul cu preferințele și nevoile turiștilor care sunt într-o continuă schimbare, dar și cu cercetările efectuate în domeniul climatoterapiei, hidroterapiei și salinoterapiei în vederea diversificării, eficientizării modalităților de tratament. O altă condiție pentru creșterea eficienței economice este ca Moinești să devină stațiune de interes național, asemenea celorlalte două studii de caz, în vederea creșterii oportunităților de atragere a fondurilor europene.

Echitatea spațială a constat în faptul că, pe lângă complementaritatea și diferențierea serviciilor curative, este nevoie de un echilibru în ceea ce privește baza de cazare, baza de alimentație, de agrement etc. Astfel, de vreme ce Slănic Moldova și Târgu Ocna dețin unități de cazare de tip hotel, este necesară construirea unei asemenea structuri de primire turistică și în

Municipiul Moinești pentru a oferi o diversitate a bazei de cazare pe plan local și a nu exista discrepanțe la nivelul întregului cluster.

În ceea ce privește baza de alimentație este imperios necesară existența a cel puțin unei astfel de structuri în fiecare stațiune care să ofere meniuri de tip health food, de vreme ce oferta turistică de bază este cea curativă.

Aceeași observație este valabilă și în cazul serviciilor de tip SPA și wellness care, după trendurile și preferințele pieței, ocupă un loc din ce în ce mai important în sejurul turiștilor.

Conform analizei situației existente s-a ajuns la concluzia că Târgu Ocna deține cea mai dezvoltată bază de agrement din cele trei stațiuni. Astfel, pentru o echitate spațială, este nevoie de construirea unor complexe de agrement în Moinești și Slănic Moldova.

De asemenea, echitatea spațială lipsește și în cazul obiectivelor culturale de tip muzeu, unde Slănic Moldova este singura stațiune care nu dispune de acestea, în ciuda potențialului ridicat.

Ideea constă în faptul că turiștii, în funcție de necesitățile și preferințele lor, să fie nevoiți să se deplaseze spre celelalte stațiuni din cadrul clusterului doar în cazul unui tratament aparte, vizitării unui obiectiv specific (Monumentul DADA din Moinești, Mănăstirea Măgura Ocnei din Târgu Ocna) sau a unui restaurant specific, ci nu în cazul unei dorințe de a sta cazat la hotel sau de a beneficia de servicii wellness.

În vederea obținerii unui echilibru teritorial, stau și traseele turistice marcate și semnalizate de pe întreg teritoriul clusterului turistic, precum și unele evenimente (întreceri sportive) care pot fi desfășurate concomitent în cele trei stațiuni.

Pentru o echitate spațială, dar și o diferențiere de imagine față de alte destinații turistice, este propusă și instalarea unor fântâni arteziene în fiecare stațiune.

Dezvoltarea durabilă, prevede, ca pe lângă dezvoltarea economică, să influențeze latura socială și environmentală. Obiectivele propuse în acest studiu au relevanță și sub acest aspect. Dezvoltarea socială constă în informarea și conștientizarea rolului turismului în relansarea economică, motivarea și implicarea în dezvoltarea turismului a populației locale, dar și în încurajarea stakeholderilor să implice populația locală în activitățile lor.

Abordarea laturii environmentale prevede favorizarea mijloacelor de locomoție nepoluante în centrul stațiunii. În acest caz, în Târgu Ocna este nevoie de o centură ocolitoare pentru traficul de tranzit. Cazul stațiunii Slănic Moldova este mai dificil întrucât construcția unei astfel de centuri este limitată de relief. Astfel, deoarece traficul de tranzit este mai mic decât cel înregistrat în celelalte două stațiuni, se cuvine plantarea unor arbuști de-a lungul drumului național de tip platani capabil să absoarbă o mare cantitate de dioxid de carbon.

9.5. Brandul turistic Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova: tratează, previne, descoperă, explorează

Pentru instituirea unui brand pentru toate cele trei destinații, este stringent a se analiza grupul țintă de turiști și de a parcurge toți pașii procesul de conturare a unui brand, conform Organizației Mondiale a Turismului.

Segmentul de consumatori către care se adresează oferta turistică include pe cei ce doresc să-și refacă sănătatea, pe cei ce doresc să-și mențină sănătatea, dar și pe cei ce doresc să beneficieze de momente de odihnă, relaxare, recreere. Oferta turistică a triumphiului curativ Moinești- Târgu Ocna- Slănic Moldova dorește să depășească bariera segmentului de clienți de vârstă a treia, și să se adreseze atât celor în vârstă, cât și celor tineri.

a) Evaluarea imaginii (cum suntem percepuți?)

Întrucât dezvoltarea policentrică între cele trei localități nu este concretizată, se va analiza fiecare pol în parte. Conform rezultatelor chestionarului, municipiul Moinești este perceput ca și orașul de sub munte, unde primează potențialul peisagistic, urmat de bioclimatul local și monumentul DADA ce aduce aminte de inițiatorul dadaismului, Tristan Tzara. În ciuda potențialului natural, se consideră că turismul cultural deține cele mai mari posibilități de afirmare, prin Simpozionul anual Tristan Tzara și Cultura DADA, existența unor martori ai culturii evreiești, deoarece lipsesc bazele de tratament și o promovare eficientă, fenomenul turistic fiind într-o stare incipientă ce necesită multe îmbunătățiri. În genere, Moinești nu reprezintă o destinație, ci un punct de traversare spre alte destinații.

Târgu Ocna reprezintă stațiunea unde turistul vine pentru microclimatul de salină, pentru monumentele istorice și religioase și pentru drumeții. Turismul din stațiunea Târgu Ocna există datorită salinei Troțuș, urmând apele minerale și spațiile verzi. Chiar dacă acesta își valorifică potențialul natural (salina+izvoarele cu apă minerală), problema majoră, promovarea inefficientă, își pune amprenta asupra circulației turistice. Stațiunea de la poalele Munților Berzunți este corelată cu Salina Troțuș acolo unde există o biserică subterană din sare, dar și o bază de tratament și agrement.

Slănic Moldova, încă vestită pentru apele minerale, primește în ultimul timp mai mulți vizitatori decât turiști, mulți preferând un sejur de o zi sau chiar de câteva ore pentru a profita de aerul curat, liniște și peisajul atractiv, deoarece stațiunea este percepută drept un loc favorabil relaxării, departe de zgomotul urban, respirării unui aer curat de munte, însă unde nu există posibilități multiple de petrecere a timpului liber.

b) Dezvoltarea identității brandului (cine suntem, ce oferim, cum vrem să fim percepuți?)

Municipiul Moinești a fost inexistent în turismul românesc, până acum doi ani, de când se cunoaște o regenerare pe acest plan grație unor proiecte pe fonduri europene. Deocamdată,

fosta stațiune balneoclimaterică este cunoscută doar datorită turismului de evenimente la nivel național și internațional și prin potențialul peisagistic, nu și prin factorii naturali terapeutici, care ar constitui adevărata rampă de lansare. Cert este că municipiul nu reprezintă încă o destinație, ci un mijloc de tranzit prin care se ajunge la alte destinații.

Odată cu pronunțarea orașului-stațiune Târgu Ocna, răsună în ecou salina Trotuș, fiind elementul de bază al fenomenului turistic local, aspect redat și de rezultatele chestionarului aplicat. Stațiunea este preferată și pentru drumeții datorită spațiilor verzi întinse și a Rezervației Naturale Măgura Ocnei. Așadar, stațiunea de pe Valea Trotușului este vizitată îndeosebi de turiști care doresc să beneficieze de microclimatul salin și de turiști care vor să admire natura, de adepții drumețiilor, aceștia din urmă preferând sejururi foarte scurte (o zi).

Stațiunea Slănic Moldova, din cauza scăderii calității serviciilor de tratament, este percepută mai mult ca o stațiune de munte cu aer curat și peisaj atractiv. Cu excepția celor care urmează un tratament bazat pe apele minerale și a celor de vârstă a treia care sunt în căutarea liniștii, stațiunea este vizitată de turiștii care doresc o evadare din stresul urban, departe de poluare și de către adepții drumețiilor.

Analizând imaginea urbană, toate cele trei localități sunt percepute în sens negativ, fiind orașe mici, cu o populație în scădere, spații verzi deteriorate, estetică urbană degradată, șomaj în creștere și o economie din ce în ce mai plâpândă, marile ramuri industriale ce erau odinioară puternice, acum având doar câțiva angajați.

Ideea de constituire a unui cluster turistic între cele trei stațiuni se axează, în primul rând, pe punerea la dispoziția turiștilor-pacienți a unor servicii de tratament complexe care se bazează pe valențele terapeutice ale bioclimatului local, ale microclimatului de salină, ale apelor minerale, de vreme ce în România nu există nicio destinație turistică care să ofere toate aceste metode de tratament.

Pentru ca acest cluster să fie funcțional, este stringent ca fiecare stațiune componentă să se specializeze pe un anumit tip de terapie. Astfel, datorită existenței unui bioclimat sedativ-indiferent de dealuri, Moinești se poate specializa pe climatoterapie (aeroterapie, helioterapie, cură de teren), Târgu Ocna continuă să se axeze pe terapia prin salină, iar Slănic Moldova rămâne cunoscută prin valențele terapeutice unice ale vestitelor izvoare cu ape minerale și prin mofetoterapie.

Totuși, chiar dacă fiecare stațiune este specializată pe un anumit tip de terapie, turistul-pacient va avea posibilitatea să beneficieze atât în Moinești, Târgu Ocna, cât și în Slănic Moldova de alte terapii precum: electroterapie (băi galvanice, electromiostimulare, electrosomn), hidroterapie (grație existenței izvoarelor minerale în fiecare stațiune: comprese, împachetări, fricțiuni, băi terapeutice (băi reci, băi calde, băi kinetoterapeutice, băi de aburi, băi parțiale, băi

tip șezut, afuziuni) inhalații, în funcție de valențele terapeutice), kinetoterapie, gimnastică medicală, magnetoterapie, termoterapie.

Așadar, un turist-pacient care prin prescripție medicală trebuie să beneficieze de terapie prin climă (vindecare sau profilaxie), este nevoit să vină în Moinești. În schimb, dacă este nevoit să efectueze hidroterapie, are de ales între Moinești și Slănic Moldova, totul depinzând de procedurile ce se necesită a fi efectuate și de valențele terapeutice ale apelor minerale.

Pe lângă latura de tratare a afecțiunilor, viitorul cluster turistic va deține și latura de menținere, relaxare datorită existenței în fiecare stațiune a câte un centru SPA și Wellness dotate cu piscine interioare încălzite, saune (uscate, cu infrarosu, aromosaune), băi turcești, frigidarium-uri, săli fitness, săli pentru masaje terapeutice, săli pentru tratamente corporale și estetice, bucătării wellness (bazate pe fructe de mare, fructe, legume proaspete, ingrediente dietetice care nu au fost supuse unor procese de prelucrare).

În vederea creionării unui sejur activ, viitorul cluster turistic va pune la dispoziția turiștilor-pacienți posibilitatea vizitării atracțiilor, obiectivelor turistice din fiecare stațiune și din împrejurimi, dar și posibilitatea participării la diferite evenimente cu atracție turistică, în mod organizat, în tururi conduse de ghizi de turism specializați, și șansa implicării în activități sportive, creative, indiferent de sezon.

Se dorește ca viitorul cluster turistic Moinești- Târgu Ocna- Slănic Moldova să fie perceput ca unul care oferă cea mai completă și cea mai înalt calitativă gamă de servicii curative și wellness din țară, care împreună cu un personal calificat și primitiv, cu o bază materială turistică modernă, cu posibilități multiple de petrecere a sejurului chiar și în sezonul rece, să contureze o ofertă care să satisfacă și pe cei mai pretențioși turiști.

Se urmărește ca viitorul cluster turistic să fie perceput drept destinația în care turiștii au posibilitatea tratării eficiente a majorității afecțiunilor, dispun de toate condițiile de prevenire a acestora și de menținere a sănătății, de posibilitatea constituirii unui sejur activ, presărat cu o multitudine de activități ce ajută mai ales la dezvoltarea culturală și spirituală și la ieșirea din rigiditatea programului terapeutic, indiferent de sezon și pentru toate vârstele.

c) Design-ul brandului (ce comunicăm?)

În acest sens, s-a realizat un logo pentru întreg triunghiul balnear curativ propus și câte un logo pentru fiecare destinație se ce dorește a fi parte integrată a dezvoltării policentrice prin turism propusă.

Fig. 68. Logo-ul propus pentru triunghiul turistic curativ Moinești-Târgu Ocna- Slanic Moldova în limba engleză și română

Graficul din figura 68 reliefează interdependența și interrelațiile ce se instituie între destinațiile implicate în dezvoltare policentrică prin turism. Numele celor trei destinații sunt amplasate pe conturul unui cerc care demonstrează funcționarea sistemică, unitatea lor prin faptul că există o ofertă turistică generală ce înglobează sub-ofertele turistice ale fiecărui element al dezvoltării policentrice prin turism propuse.

Numele centrelor urbane actuale sunt tipărite în culori diferite astfel: municipiul Moinești deține culoarea verde deoarece oferta sa turistică urmărește, prin propunerile decelate, să se bazeze pe serviciile de climatoterapie care sunt în legătură directă cu bioclimatul local, dar și cu relieful, vegetația; orașului-stațiune Târgu Ocna i s-a atribuit culoarea gri deoarece este în concordanță cu acea culoarea dominantă dintr-o salină, oferta turistică curativă bazându-se pe valențele terapeutice ale microclimatului de salină; orașul-stațiune Slanic Moldova dispune de culoarea albastru pe considerentul că acesta contribuie la formarea ofertei turistice curative generale prin servicii curative bazate pe calitățile terapeutice ale cunoscutelor ape minerale.

În ceea ce privește simbolurile utilizate, municipiul Moinești deține un soare și conturul unui relief deluros, făcându-se trimitere la serviciile de climatoterapie care constau în aeroterapie, helioterapie și cură de teren. Respectând aceeași idee, orașul-stațiune Târgu Ocna deține simbolul minei de sare, iar stațiunea Slanic Moldova dispune de simbolul laturii curative ale apelor minerale.

Simbolul central reflectă oferta turistică curativă oferită de cele trei destinații, atenția lor fiind centrată pe însănătoșirea turistului-pacient, iar sloganul „Tratează! Menține-te! Explorează! Descoperă!” aduce la cunoștință turistului faptul că pe lângă tratament și wellness, poate să beneficieze și de alte servicii cu ajutorul cărora să-și contureze un sejur cât mai diversificat.

Fig. 69. Logo-ul propus pentru oferta curativă a municipiului Moinești

Logo-ul realizat în figura 69 relevă, în primul rând posibilitatea efectuării climatoterapiei pe teritoriul municipiului Moinești pe tot parcursul anului, grație existenței bioclimatului sedativ-indiferent de dealuri, condiționat de relief, vegetație. Conform precizărilor anterioare din teză, oferta turistică curativă prezintă diversivitate, pe lângă existența unor izvoare cu ape minerale. Astfel, pe lângă serviciile ce țin de acest tip de cură, municipiul oferă alte servicii turistice pe baza existenței unei game variate de atracții turistice, logo-ul cuprinzând monumentul-emblemă al orașului (DADA) și o sondă petrolieră ce atestă titlul de oraș al aurului negru.

Fig. 70. Logo-ul propus pentru oferta curativă a orașului-stațiune Târgu Ocna

Asemenea locului prezentat în figura 70, acesta are rolul de a evidenția diversitatea de care dispune oferta turistică a orașului-stațiune de pe Valea Troțușului (poziție evidențiată de cursul de apă). Deși latura curativă se bazează pe existența microclimatului de salină (evidențiat prin prezența simbolului minei de sare), nu trebuie omise izvoarele cu apă minerală de la poalele muntelui Măgura. Pe lângă acești doi piloni ai fenomenului turistic ocnean, un rol aparte îl au numeroasele atracții religioase, marcate prin simbolul lăcașului de cult.

Fig. 71. Logo-ul propus pentru oferta curativă a orașului-stațiune Slănic Moldova

Logo-ul propus stațiunii Slănic Moldova dorește să evidențieze existența apelor minerale, a peisajului de munte, dar și a cunoscutului traseu „300 scări”, amplasarea pe valea râului Slănic și existența celei mai importante atracții antropice, Clădirea Casinoului.

Brandul implică mai mult partea emoțională, decât cea rațională, fiind suma percepțiilor pe care le are un individ în legătură cu un loc reprezentând modul prin care o destinație se diferențiază de altele prin mixul ei de caracteristici (Morgan, 2002). Astfel, brandul Moinești-Târgu Ocna- Slănic Moldova dorește să transmită siguranță și inovație în tratament, calitate în diversitate

d) Comunicarea brandului

Interfața dintre DMOs și turiști s-a schimbat complet. Nu se mai vorbește despre mixul de marketing ce implică produs, promovare, canal, preț, ci de „*consumer 2.0 marketing mix*” bazat pe conversație și context, conectivitate, colaborare, creativitate, cooperare. Astfel, pentru o comunicare integrată presupune construirea unui mesaj al brandului prin social media, cu ajutorul rețelei de socializare Facebook, Twitter, canalului on-line Youtube, deoarece social-media creează oportunitatea pentru branduri să dezvolte dialog cu posibii clienți (<http://www.slideshare.net/sjhus/brand-communications-presentation>).

9.6. Procesul de promovare

În situația actualului studiu de caz care se bazează pe turismul curativ, promovarea trebuie să fie realizată pe două căi: științifică și turistică.

Promovarea științifică este destinată mai ales medicilor, asociațiilor științifice medicale, centrelor de cercetare a factorilor terapeutici naturali, centrelor academice.

Activitățile concludente în acest sens implică participarea la reuniuni medicale naționale, internaționale, conferințe științifice naționale, internaționale, organizarea unor conferințe locale la care să fie invitați medici specializați renumiți, încurajarea medicilor și cercetătorilor locali, naționali de a publica articole în reviste de specialitate naționale și internaționale.

Materialul promotional utilizat diferă față de cel destinat turiștilor prin faptul că deține informație științifică referitoare nu doar la valorile terapeutice ale izvoarelor cu ape minerale (chimism, indicații terapeutice, amplasare, amenajare), bioclimatul local (metode de indentificare a arelor pretabile pentru climatoterapie, amenajarea traseelor pentru curele de teren, amenajarea unor terase pentru efectuarea aeroterapiei și a unor solării pentru efectuarea helioterapiei) microclimatul de salină (amenajarea spațiului subteran, ținând cont de posibilitățile de tratament, agrement, alimentație, odihnă), ci și la amenajarea teritoriului și urbanism (repartiția teritorială a componentelor bazei materiale turistice, infrastructura de acces, distribuția spațiilor verzi).

Promovarea turistică se adresează turiștilor care urmăresc să petreacă un sejur curativ în aceste destinații. În acest caz, materialele promoționale nu vor fi caracterizate de un conținut științific, ci vor conține informații cu privire la aspectele ce sunt de interes direct turistului. Se vor evita publicarea unor aspecte precum proprietățile chimice ale apelor minerale, umiditatea aerului de salină, influența vitezei vântului asupra stresului cutanat, atenția centrându-se pe indicațiile terapeutice ale factorilor naturali anterior menționați, pe gradul de confort, serviciile auxiliare, complementare ale unităților de cazare, pe tipurile de structuri de alimentație existente, pe tipologia bazei de agrement, pe facilitățile bazei de tratament și pe evenimentele cu atractivitate turistică.

Conform rezultatelor înregistrate în capitolul anterior, promovarea turistică este diferită pentru turiștii care petrec un sejur într-o stațiune balneoclimaterică cu recomandarea medicului (în scopul vindecării și prevenirii unei afecțiuni) și pentru acei care nu aleg destinația după recomandarea medicală (pentru odihnă, agrement)

În primul caz, turistul-pacient urmărește alegerea unei stațiuni care oferă condiții superioare de tratament. Așadar, prioritatea constă în găsirea unei baze de tratament de încredere care să ofere servicii de calitate superioară, întrucât sănătatea, în această situație, este în prim plan. În mod normal, în ordinea priorităților urmează serviciile oferite de unitățile de alimentație, deoarece tipul și programul nutrițional este în strânsă legătură cu tipul și programul de tratament. Pe al treilea loc se află preferințele pentru serviciile de cazare, turistul-pacient dorind mai ales confort și curățenie. În schimb, acesta nu este adeptul activităților ce implică efort fizic intens (cele sportive), ci doar al celor culturale, de vizitare a unor atracții noi.

Tab. 67. Portofoliul materialelor promoționale pentru turiștii-pacienți care doresc tratarea și prevenirea afecțiunilor

Stadiul sejurului	Dorință	Planificare	Înregistrare	Experiență	Dorința de retrăire
Obiectivul comunicării	Conștientizare	Curiozitate	Cerere	Satisfacție	Amintire
Materiale promoționale	<p>Broșură de promovare a tipurilor de terapii puse la dispoziție;</p> <p>Videoclipuri și scurt-metraje cu secvențe filmate în unitățile de tratament;</p> <p>Postere, pliante cu ilustrații și descrieri ale unităților de cazare, alimentație, cazare;</p> <p>Secțiune în cadrul paginii web oficiale a clusterului turistic (unde și cum să te tratezi, alimentezi, cazezi);</p>	<p>Ghid de călătorie, tratament și alimentație</p> <p>Harta bazelor de tratament , a unităților de alimentație și a spațiilor verzi din cadrul fiecărei stațiuni;</p> <p>Broșuri cu ilustrații și descrieri ale unităților de cazare, alimentație, cazare;</p> <p>Videoclipuri și metraje cu secvențe filmate în unitățile de tratament și cazare;</p>	<p>Motor de rezervare on-line;</p> <p>Linkuri către furnizori sau site-uri de booking;</p>	<p>Asistență medicală;</p> <p>Calendar evenimente;</p> <p>Ghidaj turistic;</p> <p>Hartă turistică cu principalele atracții;</p>	<p>Buletine informative electronice;</p> <p>Email-uri informative cu privire la dotarea bazelor de tratament și alimentație;</p> <p>Calendar de evenimente;</p>

Sursa: OMT, 2005, p. 71

În al doilea caz, turiștii-pacienți nu dețin ca prioritate vindecarea sau prevenirea unei afecțiuni, ci doar odihna și agrementul. Astfel, la baza priorităților se află unitățile de cazare care primează din punct de vedere al confortului și al igienei, și posibilitățile de agrement (activități sportive, drumeții), relaxare (wellness, spa). O astfel de promovare trebuie să prezinte cât mai puțin baza de tratament și cât mai în ansamblu posibilitățile de petrecere a timpului liber.

Tab. 68. Portofoliul materialelor promoționale pentru turiștii care au în prim-plan odihna și agrement

Stadiul sejurului	Dorință	Planificare	Înregistrare	Experiență	Dorința de retrăire
Obiectivul comunicării	Conștientizare	Curiozitate	Cerere	Satisfacție	Amintire
Materiale promoționale	<p>Broșură de promovare a tipurilor de activități ce pot fi derulate și a evenimentelor cu atractivitate turistică;</p> <p>Videoclipuri și scurt-metraje cu secvențe din activitățile și evenimentele sportive, culturale, artistice ce au avut loc;</p> <p>Postere, pliante cu imagini și informații ale unităților de cazare, agrement, principalelor atracții, obiective turistice;</p> <p>Secțiune în cadrul paginii web oficiale a clusterului turistic (unde să mergi, ce să vezi, ce să faci, unde să dormi);</p>	<p>Ghid de călătorie;</p> <p>Hartă turistică;</p> <p>Broșuri (potențial natural, cultural);</p> <p>Videoclipuri și metraje cu secvențe filmate pe traseele montane, în principalele atracții și obiective turistice, în cadrul evenimentelor și activităților ce au avut loc;</p>	<p>Motor de rezervare on-line;</p> <p>Linkuri către furnizori sau site-uri de booking;</p>	<p>Calendar de evenimente;</p> <p>Ghid turistic;</p> <p>Hartă turistică;</p> <p>Broșuri (posibilitățile de agrement);</p>	<p>Buletine informative electronice;</p> <p>Email-uri informative cu privire la posibilitățile de agrement;</p> <p>Calendar de evenimente;</p>

Un exemplu de material ce servește la promovarea turistică este vederea (carte poștală), ce conține una sau mai multe imagini ce pot oferi posibilului consumator de servicii turistice o vedere de ansamblu al potențialului turistic dintr-o anumită destinație. Pe această cale, cu ajutorul software-ului Adobe Photoshop CS6, s-a realizat o vedere a stațiunii Moinești.

Fig. 72. Vedere a stațiunii Moinești

Acest material de promovare deține ilustrații elocvente ce dorește, în primul rând, să reliefeze potențialul climatoterapeutic (relief de dealuri, energie de relief ridicată, impact peisagistic deosebit, pădure de pini utilă în aeroterapie și cură de teren), dar și cel balneoterapeutic (Parcul Băi cu apele minerale) și antropic (Monumentul DADA). O notă de personalitate este dată de logo-ul propus pentru municipiul Moinești, realizat în același software, care se regăsește în centrul materialului din Figura 72.

În vederea atragerii turiștilor străini, se necesită ca reprezentanții autorităților publice locale să participe la conferințe internaționale în cadrul cărora să prezinte oferta turistică a destinațiilor luate în studiu, iar la conferințele locale să invite jurnaliști, reporteri străini.

Materialele folosite atât pentru promovarea științifică, cât și turistică, trebuie să fie redactate în limbi de circulație internațională, iar toate cele trei destinații se necesită a fi lansate pe piață într-una singură.

9.7. Îmbunătățirea și diversificarea ofertei turistice din cadrul viitorului cluster turistic

Obiectivele elaborate anterior au menirea de a contribui la implementarea dezvoltării policentrice între cei trei poli și de a contura o ofertă turistică generală funcțională.

Pentru eficientizarea dezvoltării policentrice și dezvoltarea ofertei turistice este necesară decelarea mai multor măsuri:

a) *Asigurarea componentei de SPA și wellness (Turismul de tip wellness nu reprezintă trendul, dar turismul pentru wellness este mega trendul (Ritter, 2007)) va aduce șansa de a diversifica gama de turiști, oferind servicii și celor care doresc nu doar să prevină afecțiunile ce*

pot pune în pericol starea de sănătate, ci și să-și asigure un stil de viață sănătos. De asemenea, această măsură poate încuraja sosirile internaționale, serviciile de wellness fiind cunoscute și practicate de către locuitorii din țările occidentale.

Este indicat a funcționa atât în municipiul Moinești, cât și în stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova acest tip de unități de acomodare specializate în informații curative, îngrijire individuală (dezvoltarea unor terapii noi precum vinoterapia) și într-o gamă largă de programe culturale și de relaxare. În plus, aceste unități ar trebui să fie capabile să găzduiască oaspeți care au nevoie deopotrivă de servicii curative, cât și de servicii wellness.

Latura de menținere, relaxare trebuie să fie asigurată în fiecare stațiune de câte un centru SPA și Wellness dotate cu piscine interioare încălzite, saune (uscate, cu infrarosu, aromosaune), băi turcești, frigidarium-uri, săli fitness, săli pentru masaj terapeutice, săli pentru tratamente corporale și estetice, bucătării wellness (bazate pe fructe de mare, fructe, legume proaspete, ingrediente dietetice care nu au fost supuse unor procese de prelucrare).

b) Construirea unui complex de agrement în municipiul Moinești și stațiunea Slănic Moldova dotat cu piscină interioară, piscină exterioară, sală de fitness, saună, a unei săli de sport ce permite jocul de tenis de câmp, tenis de masă, handbal, baschet.

Oferta agrementală a celor două stațiuni este slab diversificată și nu se ridică la nivelul celei din Târgu Ocna. Pentru ca dezvoltarea policentrică fie funcțională, este necesar ca viitorul cluster turistic să dispună de condiții de agrement în fiecare stațiune componentă între care să nu existe discrepanțe însemnate. Se dorește ca turistul care sosește în noua destinație, să aibă la dispoziție alegerea unei stațiuni-componente, în funcție de preferințele lui (odihnă, tratament, agrement).

c) Amenajarea integrată a Salinei Troțuș

Din acest punct de vedere se urmărește modernizarea Saliei Troțuș: după modelul minei Wielickza din Polonia, Bochnia, Polonia, Salinele Salzwelten (Hallstatt, Hallein, Altaussee), Austria, salina Berchtesgaden, Germania, Mina Bex, Elveția (http://www.salrom.ro/doc/public/strategie_turism_pdf.pdf), în condițiile în care potențialul turistic nu este valorificat la maximum.

În acest sens, sunt necesare:

- investiții pt modernizarea accesului în subteran, întrucât traseul este comun cu cel al exploatării de sare;
- săli de conferințe, baluri, recepții, competiții sportive, restaurant, muzeu, centru de expoziții, lac salin interior cu posibilități de navigare;

- organizarea unor activități interioare precum trasee de trekking, trasee pentru cățărare, conferințe, concerte, piese de teatru, ateliere de creație, trasee cu trenuleț, curse de atletism, ciclism, tobogan din lemn, magazin de produse din sare- culinare și cosmetice, cramă de vinuri, teren de minigolf, teren de bowling, centru de fitness,

- mărirea locurilor parcării exterioare.

d) *Construirea unei structuri de cazare de tip hotel în Moinești dotat cu condiții pentru helioterapie, bază de tratament cu ape minerale, ce poate fi folosită în cazurile speciale când turistul pacient se află în imposibilitatea de a se deplasa la Slănic Moldova sau când hidroterapia nu constituie factorul prim în serviciile de tratament.*

e) *Înființarea unui muzeu de istorie în stațiunea Slănic Moldova în vederea diversificării ofertei turistice și a reamintirii momentelor de cumpănă în cele două războaie mondiale.*

Această măsură se poate îndeplini doar dacă se pun bazele unei colecții de fotografii, clipuri video, obiecte ce țin de vestimentație, armament folosit în război, dovezile premiilor obținute la congresele internaționale etc.

f) *Marcarea și semnalizarea traseelor existente în cei trei poli are rolul de a diversifica oferta turistică prin oferirea turiștilor a unor drumeții pedestre, cu bicicletele sau cu ATV prin împrejurimi, fiind acompaniați de ghizi turistici.*

g) *Extinderea probelor competiției naționale I wheel for Moinești în Târgu Ocna, Slănic Moldova, aceste două stațiuni dispunând și ele de trasee propice ciclismului.*

h) *Asigurarea legăturii feroviare între Moinești și orașul-stațiune Târgu Ocna pentru îmbunătățirea circulației turistice și pentru instaurarea unui traseu turistic feroviar cu mocănița.*

Existența unui astfel de traseu feroviar, nefolosit însă pentru transportul de persoane pe ruta Moinești-Comănești, recomandă, în vederea fluidizării fluxurilor de turiști și a diversificării ofertei turistice, repunerea în circulație a unui tren de transport persoane pe ruta Moinești-Comănești, dar și a unui tren turistic tip mocăniță ce permite opriri în alte stații și deține ghidaj turistic. Această măsură implică mai multe activități:

- Obținerea autorizațiilor de la autoritățile competente;
- Achiziționarea unei mocănițe;
- Realizarea unui orar clasic de călătorie;
- Conturarea unui orar zilnic a trenului turistic (trei trenuri zilnice pe ruta Moinești-Târgu Ocna, Târgu Ocna Moinești);
- Angajarea unor ghizi turistici pe trei schimburi;

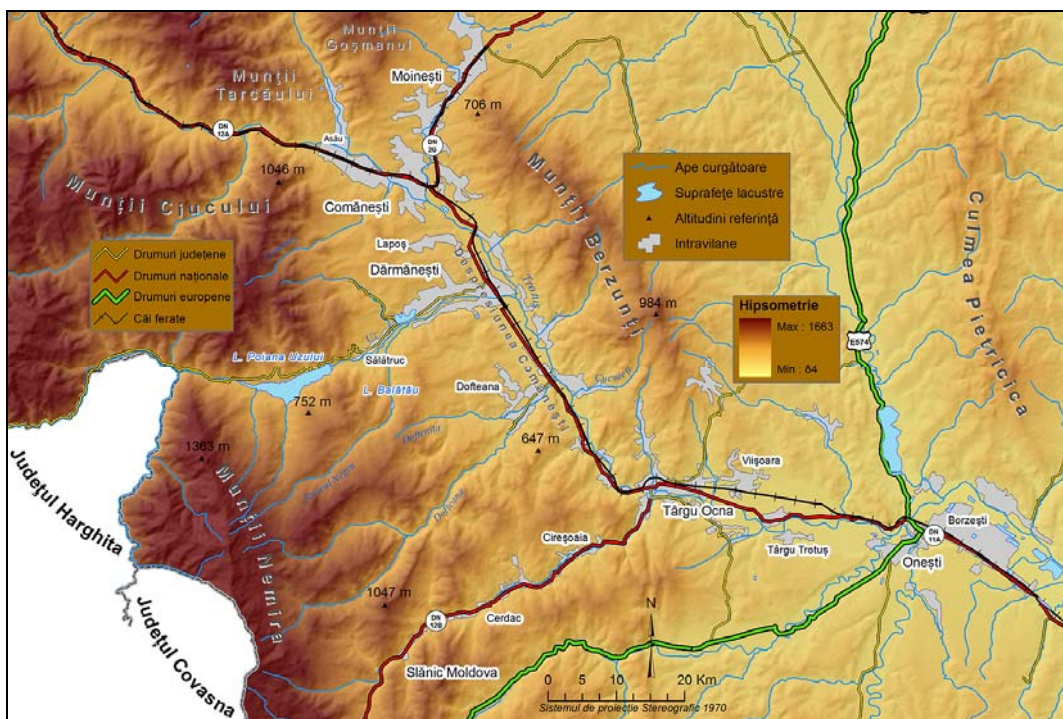

Fig. 73. Traseul magistralelor secundare 501 (Moinești-Comănești) și 508 (Comănești-Târgu Ocna)

i) Favorizarea mijloacelor de locomoție nepoluante după modelul stațiunii Zermatt, prin asigurarea unui transport public cu mijloace nemotorizate (autovehicule electrice), evitarea deplasării cu mașina (biciclete), plimbări cu trăsura, parcare autocarelor de transport public în afara stațiunii.

În stațiunea Târgu Ocna se recomandă construirea unei centuri de ocolire a orașului, iar în municipiul Moinești se poate lua în calcul evitarea utilizării autovehiculelor cu motor în raza Parcului Băi, Pădurii de Pini, Parcului Tei, Parcului Osoiu, bazelor de tratament pentru climatoterapie.

j) Instalarea unor fântâni arteziene, după modelul stațiunii Karlovy Vary, ce va impune un anumit iz de prospețime, curățenie, aer nepoluat, impregnându-se turiștilor ideea de balneatie, de spa. Acest fapt este încurajat de existența unor izvoare minerale pe teritoriul tuturor stațiunilor care vor alcătui clusterul turistic, ce vor oferi posibilitatea efectuării hidroterapiei în fiecare dintre acestea.

k) Dobândirea titlului de stațiune balneoclimaterică de interes național a municipiului Moinești prin respectarea criteriilor de atestare obligatorii și suplimentare a stațiunilor turistice de interes local, ce se regăsesc la Anexa 4 a Hotărârii Guvernului 852 din 2008.

Tab. 69. HG 852 din 2008

Nr. Crt.	Criterii obligatorii de atestare a stațiunii turistice	Criterii obligatorii	Sunt îndeplinite DA/NU
1.	Amplasarea într-un cadru natural fără factori poluanți	x	DA
2.	Existența studiilor și documentelor care atestă prezența și valoarea factorilor naturali de cură (ape minerale, nămol, lacuri terapeutice, saline, bioclimat etc.) din punct de vedere calitativ și cantitativ	x	DA
3.	Constituirea perimetrelor de protecție ecologică, hidrogeologică și sanitară a factorilor naturali de cură, în conformitate cu legislația în vigoare după caz.	x	DA
	Accesul și drumurile spre/în stațiune	x	DA
4.	Drum rutier modernizat și marcat cu semne de circulație	x	DA
5.	Transport în comun între stațiunea turistică și gara sau autogara care o deservește	x	DA
Utilități urban-edilitare			
6.	Punct de prim ajutor și mijloc de transport pentru urgențe medicale	x	DA
7.	Punct farmaceutic	x	DA
8.	Amenajarea și iluminarea locurilor de promenadă	x	DA
9.	Apă curentă	x	DA
10.	Canalizare	x	DA
11.	Energie electrică	x	DA
Structuri de primire turistică și de agrement			
12.	Număr minim de locuri în structuri de primire turistice clasificate, din care minimum 30% clasificate la categoriile 3-5 stele/flori, cu excepția campingurilor	100	DA
13.	Localitățile sau părțile de localități de pe litoral trebuie să dispună de plajă amenajată, posturi de salvare acvatică-salvamar și posturi de prim ajutor	x	-
14.	Localitățile montane trebuie să dispună de servicii de salvare montană-salvamont	x	-
15.	Amenajări și dotări pentru relaxare în aer liber și plimbări (drumuri pietonale, locuri de promenadă)	x	DA
16.	Terenuri de joacă pentru copii	x	DA
Informare și promovare turistică			
17.	Semnalizarea obiectivelor turistice cu indicatoare de orientare și informare tipărite pe suport electronic sau web site	x	DA
18.	Realizarea de materiale de promovare a stațiunii turistice și a zonei	x	DA

Sursa: http://www.avocatnet.ro/content/articles/id_12843

Privind criteriile obligatorii de atestare a stațiunilor turistice de interes local, municipiul Moinești respectă pe toate dintre acestea. În anul 2012, ultimele două criterii obligatorii nu figurau în situația municipiului, însă, grație cofinanțării din Fondul European pentru Dezvoltarea Regională, prin Programul Operațional Regional 2007-2013, Axa prioritară 1 „Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor- poli urbani de creștere”, Domeniul major de intervenție 1.1. „Planuri integrate de dezvoltare urbană”, sub-domeniul: ”centre urbane”, în baza contractului de finanțare nr.1972/22.07.2011 încheiat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului în calitate de Autoritate de Management și cu Agenția pentru Dezvoltare Regională, în calitate de

Organism Intermediar pentru implementarea acestui program, toate condițiile obligatorii pentru atestare ca stațiune turistică sunt bifate (<http://parc-bai-moinesti.com/prezentare.html>).

Tab. 70. HG 852 din 2008

Nr. Crt.	Criterii suplimentare de atestare a stațiunii turistice	Punctaj acordat	Punctaj îndeplinit
1.	Trenurile cu regim de rezervare a locurilor, inclusiv vagoanele de dormit, trebuie să oprească în gara care deservește stațiunea turistică	10	0 (10*)
2.	Autobuze de linie care deserveșc zilnic autogara	10	10
3.	Spații comerciale și pentru activități de prestări de servicii: bancă, schimb valutar, agenție de turism	10	10
4.	Săli de spectacole și de conferințe cu o capacitate totală egală cu minimum 40% din numărul locurilor existente în stațiune	30	0 (10)
5.	Asistență medicală balneară, după caz, acreditată conform normelor legale în vigoare	20	0 (10)
6.	Dotări tehnice pentru exploatarea, protecția și utilizarea resurselor minerale terapeutice	20	0 (10)
7.	Amenajări și dotări pentru servicii de revigorare în spații construite, săli pentru întreținere (fitness)	10	5 (10)
8.	Parc amenajat	5 puncte pentru fiecare, maximum 30 puncte	15
9.	Trasee turistice montane omologate, marcate și afișate, dacă este cazul	5 puncte pentru fiecare, maximum 30 puncte	0
10.	Bază pentru valorificarea resurselor naturale terapeutice, dacă este cazul	30	0 (30)
11.	Amenajări și dotări pentru practicarea sporturilor (agrement nautic, tenis, fotbal, etc)	15	10 (15)
12.	Localitățile sau părțile de localități care dispun de condiții pentru practicarea schiului trebuie să aibă amenajate cel puțin o pârtie de schi omologată și mijloacele de transport pe cablu corespunzătoare	10 puncte pentru fiecare, maximum 50 puncte	-
13.	Organizarea de evenimente turistice, culturale, sportive, cu caracter de repetabilitate pe bază de calendar	10 puncte pentru fiecare, maximum 30 puncte	30
14.	Centre de informare și promovare turistică, cu personal permanent care să deservească exclusiv centrul	30	0 (10)
15.	Asigurarea legăturii permanente on-line dintre structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare și centrul de informare și promovare turistică	20	0 (20)
16.	Canalizare centralizată	50	50
17.	Total		130

* valorile notate în paranteză iau în calcul materializarea ideilor de implementare și optimizare a dezvoltării policentrice dintre cei trei poli

Sursa: http://www.avocatnet.ro/content/articles/id_12843

Conform legislației în vigoare, numărul minim de puncte din cadrul criteriilor suplimentare pe care trebuie să-l acumuleze o localitate ce tin de spre titlul de stațiune turistică de interes local, este de 90, în timp ce pentru obținerea titlului de stațiune de interes național, este de 135 puncte, cu condiția ca toate criteriile obligatorii să fie îndeplinite.

Conform tabelului anterior, Municipiul Moinești, în prezent, adună 130 puncte, suficiente pentru statutul de stațiune turistică de interes local.

Însă, conform valorilor notate în paranteză, care corespund cu îndeplinirea obiectivelor decelate, criteriile suplimentare adună 240 puncte, fiind cu 105 mai multe decât minimumul necesar dobândirii titlului de stațiune turistică de interes național. Obținerea statutului de stațiune de interes național nu reprezintă o condiție sine-qua-non în funcționarea clusterului turistic, îndeplinirea acestuia rezultând din materializarea celorlalte obiective, însă pot crește oportunitățile de finanțare, interesul medicilor cercetători, și nu în ultimul rând, notorietatea națională și internațională a stațiunii.

CONCLUZII

Obiectivul studiului a constat în realizarea unui cluster turistic bazat pe dezvoltare policentrică care să dispună de o ofertă turistică generală, având în componența ei ofertele specifice fiecărei localități analizate, readaptată nevoilor, preferințelor și motivațiilor turistului pacient modern care dorește, ca pe lângă tratamentul obișnuit curativ de care beneficiază în orice sejur curativ, să dispună de servicii prielnice odihnei, relaxării, agrementului.

Din prisma dezvoltării policentrice, studiul de caz se identifică a avea o structură poli-nucleară, în cadrul căreia se constituie relații multi-direcționale, instituționale, bazate pe cooperare voluntară.

Oferta turistică generală care are la bază turismul curativ, s-a dovedit a fi funcțională în condițiile în care fiecare localitate, datorită potențialului natural, se poate specializa din punct de vedere terapeutic și poate oferi posibilități diferite de tratament.

Singura incertitudine era legată de municipiul Moinești care, în prezent, nu poate oferi nicio modalitate de tratament în ciuda existenței izvoarelor cu apă minerală, însă aceasta a fost eliminată în momentul în care rezultatele măsurărilor indicilor climatici au dovedit faptul că este posibilă efectuarea climatoterapiei în această unitate administrativ-teritorială.

Odată clarificat acest aspect, au fost creionate măsurile ce au urmărit conturarea clusterului turistic, ținându-se cont de preferințele și motivațiile turistului modern identificate în literatura de specialitate și în răspunsurile înregistrate în urma chestionarelor aplicate, dar și de ceea ce oferă pe piață stațiunile la nivel internațional.

Pe lângă componenta de tratament, având în vedere că turismul curativ implică parcurgerea unui sejur lung (de câteva săptămâni în cazul climatoterapiei), bazele de cazare, alimentație, agrement ale celor trei poli sunt nevoite să răspundă exigențelor turiștilor, să constituie unitate în diversitate.

Se consideră faptul că stațiunile și localitățile turistice din România nu dețin o ofertă capabilă să mulțumească turistul modern, nu oferă diversitate, nu oferă calitatea de rangul cel mai înalt. Așadar, ideea conturată în acest studiu poate aduce un beneficiu turismului românesc putând fi implementată nu doar pe fundamentul unui fenomen turistic curativ ci și al altor tipuri și forme ale acestui sector economic. Spre exemplu, multe sunt cazurile în care stațiunile din Munții Apuseni pot colabora în aceeași manieră în conturarea unei oferte bazate pe turismul de aventură, turismul sportiv.

Capitolele au fost aranjate într-o manieră logică, introducerea coincizând cu alegerea și justificarea temei, fiind urmată de capitolul de teorie în cadrul căruia s-a descris conceptul de dezvoltare policentrică și alte concepte din câmpul lexical științific al acestuia, precum și principiile, metodele, mijloacele care s-au folosit în îndeplinirea obiectivelor acestui studiu.

Ținându-se cont de tipul de turism analizat, s-a recurs la o evoluție a acestuia din Antichitate și până în prezent, și la o analiză la nivel național (imaginea turistică a României își pune amprenta asupra fiecărei stațiuni din țară), treptat, atenția centrându-se pe studiul de caz al tezei.

Printre principalele elementele inovative ale tezei de doctorat, se enumeră modalitatea de estimare a valorii potențialului turistic a unei stațiuni balneoclimaterice în care se ține cont de așteptările turistului, de impactul vizual pe care obiectivele naturale și antropice îl au asupra acestuia. Această modalitate de estimare a dorit să adauge faptul că atractivitatea unui element antropic depinde în mare măsură și de cadrul natural, cele două componente majore ale potențialului turistic (natural, antropic) depinzând una de alta. Astfel, prin intermediul acestei metode am reușit să conturez o valoare obiectivă a potențialului turistic al fiecărei localități care a dus la realizarea unei ierarhii, însă nu pentru o simplă diferențiere, ci pentru a crea o analiză comparativă pentru propunerea unor măsuri menite să instituie relații de complementaritate. Scopul este acela de a găsi o compatibilitate între cele trei stațiuni în ceea ce privește fenomenul turistic curativ pentru a face posibilă instituirea clusterului turistic. Au fost identificate punctele tari și cele slabe, diferențele cantitative și calitative pentru a crea o ofertă viabilă care să întregască setul de metode de tratament puse la dispoziția turiștilor-pacienți.

De asemenea, s-a ținut cont de opinia populației rezidente, unde, prin intermediul unei anchete pe bază de chestionar, s-au acumulat informații privind preferințele lor vis-a-vis de serviciile dintr-o stațiune de tratament din postura de turiști-pacienți, dar și părerea lor față de localitățile vecine ce posedă factori naturali terapeutici. Având în vedere complexitatea din punct de vedere structural și funcțional este stringentă implicarea populației locale, pe lângă stakeholderi, deoarece aceasta cunoaște cel mai bine punctele tari și cele slabe ale localității băștinașe. Datorită anchetei, pe baza preferințelor vis-a-vis de un sejur curativ, au fost identificate trei grupuri de chestionați, unde s-a ajuns la concluzia că stațiunile balneoclimaterice din România nu sunt vizitate întocmai pentru parcurgerea unui tratament, ci mai ales pentru odihnă. În plus, există turiști care aleg aceste destinații chiar și pentru agrement, experiențe noi. Explicația acestor rezultate face referire la faptul că stațiunile de profil din țară nu sunt de încredere în ceea ce privește serviciile oferite pentru recuperarea stării de sănătate. Cu alte cuvinte, aceste destinații se află într-o situație în care nu-și găsesc rostul în cadrul turismului românesc, fiind necesare măsuri de îmbunătățire și diversificare a ofertei turistice.

Această anchetă efectuată a reușit să pună în paralel și preferințele turistului român vis-a-vis de cele ale turistului internațional stipulate în literatura de specialitate, în cazul în care clientela viitoarei destinații turistice va enumera mai ales turiști români.

Punctul forte al tezei de doctorat se consideră a fi metoda de identificare a arealelor pretabile pentru climatoterapie din municipiul Moinești, ce a presupus înregistrarea unor indici climatici din mai multe puncte ale teritoriului administrativ în cauză, măsurarea poluanților din aer și folosirea lor în tandem cu date vectoriale legate de morfologie, prin tehnologia GIS.

Metoda se consideră a fi originală, întrucât literatura de specialitate este săracă în astfel de studii, metodele găsite ținând cont doar de învelișul de vegetație și s-a dovedit a fi cea mai importantă, întrucât constituirea clusterului turistic putea fi posibilă doar dacă municipiul Moinești putea fi capabil să ofere o altă modalitate de tratament decât stațiunile Târgu Ocna și Slănic Moldova.

Rezultatele măsurărilor au fost mai bune decât cele așteptate, toate punctele în care au fost efectuate măsurătorile dovedindu-se pretabile pentru cura de teren, aeroterapie, helioterapie.

Pentru ca viitorul cluster turistic să devină funcțional pe principiile dezvoltării policentrice, a fost necesară propunerea unor interrelații dintre componentele majore ale bazei materiale turistice (unitățile de cazare, alimentație, agențiile de turism, centrele de promovare turistică, companiile de transport etc) și a unor măsuri de diversificare a ofertei turistice la nivelul întregului cluster turistic.

Având în vedere grupurile identificate pe baza anchetei vis-a-vis de preferințele față de un sejur curativ, pentru a atrage o gamă largă de turiști, s-a ajuns la concluzia necesității diversificării ofertei turistice prin punerea la dispoziție a mai multor modalități de agrement, de relaxare, de petrecere a timpului liber, dar și a serviciilor de wellness și spa pe care puține stațiuni le dețin în situația actuală în România.

Am dorit ca ultimul capitol să coincidă cu structura unui DMO (Destination Management Organisation) pentru a clarifica trendurile și preferințele pieței, industriile conexe și cele cu rol de suport pentru turism, identificarea și analiza competitorilor (diferențiere, compararea performanțelor, sezonabilitate, umărarea continuă a concurenților), conturarea brandului Moinești-Târgu Ocna-Slănic Moldova, planificarea procesului de promovare.

Astfel, clusterul turistic propus care se dorește a funcționa pe principiile dezvoltării policentrice, din punctul de vedere al subsemnatului, este capabil să satisfacă o gamă largă de turiști datorită diversității ofertei sale turistice. În primul rând oferă mai multe modalități de tratament bazat pe factorii terapeutici naturali ce acoperă o multitudine de afecțiuni.

Chiar dacă oferta curativă a fiecărei localități se bazează pe o modalitate de tratament distinctă, deoarece cele trei studii de caz dețin un factor natural de cură comun, atât Moinești, cât și Târgu Ocna pot oferi servicii de hidroterapie. În acest sens, complementaritatea ofertelor turistice nu va avea de suferit, deoarece valorile terapeutice ale apelor minerale din localitățile

menționate anterior nu sunt la nivelul celor de pe Valea Slănicului, iar turistul care va avea prescrisă efectuarea hidroterapiei va alege doar Slănic Moldova.

În al doilea rând, clusterul turistic propus este capabil să ofere numeroase servicii prin care turiștii să beneficieze de agrement, relaxare, experiențe noi. Astfel, poate atrage și mulțumi turiști cu preferințe și motivații diferite față de cele cu referire la tratament: drumeții, participare la evenimente culturale, științifice, practicarea a diferite sporturi, vizitarea împrejurimilor.

În opinia subsemnatului, având în vedere condițiile socio-economice actuale ale României, propunerea cu care a venit actuala lucrare științifică reprezintă una dintre puținele șanse în care o destinație turistică, care se axează pe turismul curativ, să dețină o ofertă turistică atât de diversificată și care să se afirme la nivel internațional.

BIBLIOGRAFIE

1. Aaker, D. A. (1991), *Managing Brand Equity. Capitalizing on the value of a brand names*, The Free Press, New York;
2. Aaker, A., Joachimsthaler, E. (2000), *Brand Leadership*, New York: Free Press;
3. Ackoff, R. L. (1981), *Creating the Corporate Future*, John Wiley&Sons, New York;
4. ADR Centru (2010), *Sistemul de așezări la nivelul Regiunii Centru în contextul dezvoltării policentrice*;
5. Albu, M. (1997), *Technological Learning and Innovation in Industrial Clusters in the South*, SPRU electronic working papers, SPRU, University of Sussex;
6. Alexa, V. (2011), *Istoria bisericilor de la Dărmănești pe Trotuș și Uz*, Ed. Bacău Grapho, Bacău;
7. Aligica, P., Tarko, V. (2012), *Polycentricity: From Polanyi to Ostrom, and Beyond*, *Governance Int. Journal*, Vol. 25, No. 2, p. 237-262;
8. Amy Rader Olsson, Goran Cars (2011), *Polycentric spatial development: institutional challenges to intermunicipal cooperation*, *Jahrb Reg wiss*, Vol 31, p. 155-171;
9. Anastasia, Bleta, Nastos, T., Matzarakis, A. (2013), *Assessment of bioclimatic conditions on Crete Island, Greece*, *Journal of Regional Environmental Change*, Vol. 14, no. 5, p. 1967-1981;
10. Anghel, V. (2002), *Moinești- 565 de ani de la prima atestare documentară- Compendiu de Geografie și Istorie locală*;
11. Apostu, Claudia (2005), *Apele minerale Moinești*, Manuscris;
12. Ardel, D. (1977), *High Level Wellness: An Alternative to Doctors, Drugs and Disease*, Emmaus, PA: Rodale;
13. Armaș, Iuliana (2004), *Saline integrate circuitului turistic: Praid, Târgu Ocna, Slănic Prahova, Cacica*, Vol. 1, Ed. Cartea Universitară, București;
14. Ashworth, G., Kavaratzis, M. (2010), *Towards effective place brand management. Branding European cities and regions*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham;
15. Ban, Olimpia (2005), *Noile motivații de consum turistic*, *Analele Științelor Economice*, Vol. 2005- Turism durabil;
16. Barkley, D.L., Henry, M.S. (2001), *Advantages and disadvantages of targeting industry clusters*, CEDRL Research Report, Clemson University;
17. Beaujeu-Garnier, J., Chabot, G. (1963), *Traite de Geographie Urbaine*, Librairie Armand Colin, Paris;
18. Beaujeu-Gamier, Chabot, G. (1971), *Urban Geography*, Longmans, London;
19. Benabdallah, J., Tomatis, I. (2009), *Master Plan pentru Dezvoltarea Turismului Balnear- Faza 2*, Detente Consultants SA;
20. Benea, C.M., Petroman, I. (2006), *Bazele turismului*, Ed. Eurostampa, Timișoara;
21. Benedek, J., (2004), *Amenajarea teritoriului și dezvoltarea regională*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
22. Beni, M. (2003), *Globalização do Turismo: Megatendências do Sector e a Realidade Brasileira*, Editora Aleph, São Paulo;
23. Bențea, M. (1967), *Bacău: Ghidul turistic al regiunii*, Monografie;

24. Beritelli, P., Reinhold, S. (2009), *Explaining decision for change in destination. The garbage can model in action*, *Managing Change in Tourism*, p. 137-152, Berlin;
25. Berlescu, Elena (1971), *Stațiunile balnearea de-a lungul timpului și azi*, Ed. Medicală, București;
26. Berlescu, Elena (1982), *Dicționar enciclopedic medical de balneologie*, Ed. Științifică și Enciclopedică București;
27. Bernini, C. (2009), *Convention industry and destination clusters: Evidence from Italy*, *Tourism Management*, Vol. 30(6), p. 878-889;
28. Bertalanffy, L. (1950), *An Outline of General Systems Theory*, *The British Journal of the Philosophy of Science*, Vol. 1(2);
29. Bierzynski, Alyssa (2011), *Destination Branding and First Impressions. Analysis of Grenada's Tourism Promotion*, *Lucrare de Disertație în Comunicarea Publică la Facultatea de Comunicare*, American University, Washington, D.C.;
30. Blain, Carmen, Stuard, E., Brent, J.R. (2003), *Destination Branding: Insights and Practices from Destination Management Organizations*, *Journal of Travel Research*, Vol. 43, No. 4, p. 328-338;
31. Blazejczyk, K. (2009), *Bioclimatic Principles of Health Tourism*, *Conference Reports of Yamanashi Institute of Environmental Sciences*, Vol 20, p. 28-43;
32. Blažević, B., Peršić M. (2007), *Assessing the Kvarner Tourism*, *Tourism and Hospitality Management*, No. 1, p. 1-260.
33. Bramwell, B., Lane, B. (2000), *Collaboration and Partnerships in Tourism Planning*, in Bramwell, B. And Lane, B. (Eds), *Tourism collaboration and partnerships. Politics, practice and sustainability*, Channel View Publications, Clevedon, p. 1-19;
34. Brown, K., Geddes, R. (2007), *Resorts, Culture and Music: The Cape Breton Tourism Cluster*, *Tourism Economics*, Vol. 13(1), p. 129-141;
35. Buot, F. (2003), *Tristan Tzara. Omul care a pus la cale revoluția DADA*, Editura Compania, București;
36. Bușnea, D. (2013), *Povestea unui colț de rai- Slănic Moldova*, Ed. Ateneul Scriitorilor, Bacău;
37. Butler, RW. (2011), *Seasonality in tourism: issues and implication*, Elsevier Ltd;
38. Cai, Liping, Feng, Ruomei, Breiter Deborah (2004), *Tourist purchase decision involvement and information preferences*, *Journal of Vacation Marketing*, Vol. 10, no. 2, p. 138-148;
39. Calișkan, O., Türkoğlu, N., Matzarakis, A. (2013), *The effects of elevation on thermal bioclimatic conditions in Uludağ (Turkey)*, *Journal of Atmosfera*, Vol 26(1), p. 45-57;
40. Capello, R. (2007), *Regional Economics*, *Routledge advantage texts in economics and finance*, New York;
41. Capone, E. (2004), *Regional Competitiveness in Tourism local Systems*, Paper presented at 44th European Congress of the European Regional Science Association, *Regions and Fiscal Federalism*, University of Oporto;
42. Caraman, Ctin., (1999), *Fondul balneo-climateric din județele Iași și Vaslui*, Ed. VIE, Iași;
43. Carmin, J., Darnall, N., Mil-Homens, J. (2003), *Stakeholder involvement in the design of US voluntary environmental programs: Does sponsorship matter?*, *Policy Studies Journal*, Vol. 31(4), p. 527-543;
44. Chiriac, C., Bucur, L. (2012), *Polycentric Development initiatives in Romania at the first local level of the NUTS System*, *Analele Universității din Oradea, Serii Relații Internaționale și Studii Europene*, Vol. 7, pag. 217-228;
45. Christaller, W. (1933), *Die zentralen Orte in Süddetuschland*, Prentice Hall Incorporated;

46. Ciangă N. (1986), Valorificarea potențialului turistic natural din Carpații Orientali, în vol „Probleme de Geografie Aplicată ”, Cluj-Napoca;
47. Ciangă, N. (2007), *România. Geografia turismului*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
48. Ciangă, N. (2008), *Turismul din Carpații Orientali. Studiu de Geografie Umană*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
49. Ciangă, N., Dezsi, Ș. (2007), *Amenajare turistică*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
50. Cocean, P. (1996), *Geografia Turismului*, Ed. Carro, București;
51. Cocean, P. (2002), *Geografie Regională*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
52. Cocean, P., Dezsi, Șt. (2001), *Prospectare și Geoinformare Turistică*, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
53. Cocean, P., Dezsi, Șt. (2009), *Geografia Turismului*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
54. Cocean, P., Zotic, V., Puiu, V., Moldovan, C. (2010), *Amenajarea teritoriului suburban al Municipiului Bistrița*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
55. Cohen, E. (2008), *Medical tourism in Thailand*, AU-GSB e-Journal, Vol. 1(1);
56. Coman, M. (1996), *Bestiarul Mitologic Românesc*, Editura Fundației Române Culturale;
57. Connell, J. (2011), *Medical tourism*, Wallingford: CABI;
58. Cosmescu, I. (1998), *Turismul-Fenomen complex contemporan*, Editura Economică, București;
59. Costa, R. (2005), *Avaliação do Potencial de Crescimento e Desenvolvimento das Pequenas e Micro Empresas do Sector do Turismo*, Dissertação de Mestrado em Inovação e Políticas de Desenvolvimento, Universidade de Aveiro;
60. Czellecz, B. (2013), Resursele de apă minerală de pe fațada vestică a Munților Harghita (sectorul sudic) și valorificarea acestora, Teză de Doctorat, Facultatea de Geografie, Universitatea Babeș-Bolyai;
61. Danko, N.I., Dovhal, H.V. (2002), *Creation of the tourist cluster as a way of increase of investment attractiveness of a region*, Проблеми економіки, vol. 4, p. 212-218;
62. Davoudi, S. (2003), *Polycentricity in European spatial planning: from an analytical tool to a normative agenda*, European Planning Studies, Vol. 11, No. 8, p. 979-999;
63. De Freitas CR (2003), *Tourism climatology: evaluating environmental information for decision making and business planning in the recreation and tourism sector*, Int. J. Of Biometeorology, Vol. 48, p. 45-54;
64. De Goei, B., Burger, M.J., van Oort, F.G., Kitson, M. (2010), *Functional polycentrism and urban network development in the Greater South East, United Kindom: Evidence from Commuting Networks, 1981-2001*, Regional Studies, Vol. 44(9), pp. 1149-1170;
65. Decrop, A. (2010), *Contemporary tourist behaviour: yourself and others as tourists*, Annals of Tourism Research, Vol. 37(2), p.568-569;
66. Dezsi, Șt. (2008), *Value estimation of tourism potential and material base in Lăpușului Land in the perspective of regional tourist arrangements*, GeoJournal of Tourism and Geosites, Vol. 1(1), p. 48-62;
67. Didaskalou, Eleni, Nastos, P. (2003), *The role of climatic and bioclimatic conditions in the development of Health Tourism Product*, Anatolia: An Intern. Journal of Tourism and Hospitality Research, Vol 14, p. 107-126;
68. Dinie, K. (2011), *City Branding. Theory and cases*, Editura Palgrave MacMillan, Houndmills, Anglia;

69. Drăgan, Daniela (2010), *Municipiul Cluj-Napoca- Studiu de Geografie Medicală*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
70. Dowding, K., Mergoupis, T. (2003), Fragmentation, Fiscal Mobility and Efficiency, *Journal of Politics*, Vol. 65, No. 4, p. 1190-1207;
71. Dulčić, A., Petrić, L. (2001), *Upravljanje razvojem turizma*, Mate d.o.o, Zagreb;
72. Dumitrescu, C. (1984), *Dialog despre apele minerale*, Ed. Albatros, București;
73. Dunn, H. (1961), *High-Level Wellness*, Arlington, VA: Beatty Press;
74. Eagles, P. (2003), *Trends in park tourism: economics, finance and management*, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 10(2), p. 132-153;
75. Enea, Constanța (2006), Nivelul ale strategiei de promovare a turismului, *Revista de Turism*, Nr. 2, p. 42-46;
76. Endler, Christina, Mazarakis, A. (2010), *Climate and tourism in the Black Forest during the warm season*, *Int. Journal of Biometeorology*, Vol. 55, p. 173-186;
77. Erdeli, G., Gheorghilaș, A. (2007), *Amenajări turistice*, Ed. Presa Universitară, București;
78. Erdeli, G., Ielenicz, M. (1999), *Dicționar de Geografie Umana*, Ed. Corint, București;
79. Erfurt-Cooper, P., Cooper, M. (2009), *Health and wellness tourism: SPAs and hot springs*, Channel View Publications;
80. Esmaili, R., Ghalhari, F. (2014), *An assessment of bioclimatic conditions for Tourists-A case study of Mashhad, Iran*, *Journal of Atmospheric and Climate Sciences*, Vol 4, p. 137-146;
81. Faludi, A. (2005), *Polycentric territorial cohesion policy*, *Town Planning Review*, Vol. 76(1), p. 107-118;
82. Faludi, A., Waterhout, B. (2002), *The making of the European Spatial Development Perspective: no masterplan*, Psychology Press, Vol. 2, London;
83. Feser, E. (1998), *Old and New Theories of Industry Clusters*, in Steiner, M. (1998). *Cluster and Regional Socialisation: On Geography, Technology and Networked*, London, Pion, p. 18-40;
84. Filip, S., (2009), *Planning urban*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
85. Flowers, J., Easterling, K. (2006), *Growing South Carolina's Tourism Cluster*, *Business and Economic Review*, Vol. 52(3), p. 15-20;
86. Forrester, J. (1973), *World Dynamics, (2nd edition)*, OR: Productivity Press, Portland;
87. Franch, M., Martini, U., Buffa, F., Parisi, G. (2008), *4L tourism (landscape, leisure, learning, limit): responding to new motivations and expectations if tourists to improve the competitiveness of Alpine destinations in a sustainable way*, *Tourism Review*, Vol. 64, p. 4-14;
88. Friedmann, J. (2002), *The Prospect of Cities*, University of Minnesota Press;
89. Gaman, G. (2014), *Air and water- indispensable elements of curative tourism. Case study: Moinești, Târgu Ocna and Slănic Moldova*, *Air and water-Components of the environment*, ISSN: 2067-743X;
90. Gaman, G., Boțan, N. (2011), *Moinești. Ghid turistic*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
91. Gaman, G., Nistoreanu P. (2015), *The stimulating offer of rural tourism in Buda village, Berzunți County; Possibilities of (re)adaptation regarding the modern tourist preferences*, *Analele Universității din Oradea, Seria Geografie*, Vol. 25(1), 46-58;
92. Gaman, G., Răcășan, Bianca (2015), *Transport Accessibility as a Factor for Tourist Flow Augmentation*, *Journal of Settlements and Spatial Planning* (în curs de recenzare);

93. Garreau, J. (1992), *Edge City: Life on the new frontier*, Doubleday, New York;
94. Geić, S. (2010), Menadžment selektivnih oliko turizma, Sveučilište u Splitu, Split;
95. Geppert, Anna (2009), *Polycentricity: can we make it happen? From a concept to its implementation*, Urban Research & Practice, Vol. 2(3), p. 251-268;
96. Gherasim, V. (2011), *Potențialul turistic al Depresiunilor Sibiului și Făgărașului*, Teză de Doctorat, Facultatea de Geografie, Universitatea București;
97. Ghinea, D. (2002), *Romania's Geographical Encyclopedia* Edit. Enciclopedică, Ed. a III-a, rev. și adăug., București;
98. Glavan, V., (1978), *Studii de turism, Vol 1- Turism Balnear*, Ed. IPREC, București;
99. Gordon, I., McCann, P. (2000), *Industrial Clusters: Complexes, Agglomeration and/or Social Networks?*, Urban Studies, Vol. 37(3), p. 513-532;
100. Gottlieb Duttweiler Institute (2006), *Future of Leisure Travel- Trend Study*, Ed. Koni, Zurich;
101. Graci, S. (2012), *Collaboration and Partnership Development for Sustainable Tourism*, Tourism Geographies. Vol. 15, No. 1, p. 25-42;
102. Gray, B. (1989), *Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems*. San Francisco: Jossey-Bass;
103. Gretzel, U., Fesenmaier, D.R. Formica, O'Leary, J.T (2006), Searching for the Future: Challenges Faced by Destination Marketing Organizations, Journal of Travel Research, Vol. 45, p. 116-126;
104. Hague, C., Kirk, K. (2003), *Polycentricity scoping study*, Office of the Deputy Prime Minister, London;
105. Hall, C.M. (1999), *Rethinking collaboration and partnership: A public policy perspective*, Journal of Sustainable Tourism, Vol. 7, p. 274-289;
106. Hall, M. (2003), *SPA and health tourism*, Sport and adventure tourism, p. 273-292;
107. Halbert, L. (2008), *Examining the mega-city-region hypothesis: Evidence from the Paris city-region/Bassin parisien*, Regional Studies, Vol. 42(1), p. 1147-1160;
108. Hall, A. D., Fagan, R. E. (1956), *Definition of System*, General Systems, Vol. 1, p. 18-28;
109. Hankinson, G. (2004), *Relational Network Brands: Towards a Conceptual Model of Place Brands*, Journal of Vacation Marketing, Vol. 10(2), p. 109-121
110. Hankinson, G. (2005), *Destination brand image: a business tourism perspective*, Journal of Service Marketing, Vol. 19(1), p. 24-32;
111. Hanssen, N., M. (1969), *Growth centers in regional economic development*, The free press, London;
112. Hanssens, H., Derudder, B., van Aelst, S., Witlox, F. (2014), *Assessing functional polycentricity of the mega-city region of Central Belgium based on advanced producer service transaction links*, Regional Studies, Vol. 48(12), pg 1939-1953;
113. Harari, M., Dramsdahl, Elisabeth (2010), *Multidisciplinary Rehabilitation and Climatotherapy at the Dead Sea*, The Medical Foundation for Multidisciplinary Rehabilitative Climatotherapy, Education and Research, Norvegia;
114. Hashemi, S.M., Jusoh, J., Kiumarsi, S., Mohammadi, Shno (2015), *Influence factors of SPA and Wellness Tourism on Revisit Intention: The Mediating Role of International Tourism Motivation and Tourist Satisfaction*, International Journal of Research- Granthaalayah, Vol. 3(7), p. 1-11;
115. Henderson, W., Joseph, A., Leong, M., Schmitt, B. (2003), *Building Strong Brands in Asia: Selecting the Visual Components of Image to Maximize Brand Strength*, International Journal of Research in Marketing, Vol. 20, p. 297-313;

116. Hermanssen, T. (1972), *Development poles and related theories: a synoptic approach*. in N. M. Hansen (1972), *Growth Centres in Regional Economic Development*, The Free Press, New York;
117. Herrero, L. C., Sanz, J. A., Devesa, M., Bedate, A., del Barro, M. J. (2006), *The Economic Impact of Cultural Events. A Case-Study of Salamanca 2002, European Capital of Culture*, European Urban and Regional Studies, vol. 14, nr. 1, p. 41-57;
118. Higgins, B. (1983), *From Growth Poles to Systems of Interactions in Space*, Growth and Chance, Vol. 14, p. 3-13;
119. Hjalager, A. (2000), *Tourism destinations and the concept of industrial districts*, Tourism and Hospitality Research, Vol. 2(3), p. 199-213;
120. Hoyler, M., Kloosterman, R.C., Sokol, M. (2008), *Polycentric puzzles- emerging mega-city regions seen through the lens of advanced producer services*, Regional Studies, vol. 42(8), p. 1055-1064;
121. Hong, W. (2008), *Competitiveness in the Tourism sector*, Physica-Verlag HD;
122. Hoover, E., M. (1948), *The Location of Economic Activity*, Economics Handbook Series, First Edition, McGraw-Hill Book.co, New York;
123. Hoppe, P. (1999), *The physiological equivalent temperature- a universal index for the biometeorological assessment of the thermal environment*, Int J Bio Vol. 43, p. 71-75;
124. Hospers, G., Desrochers, P., Sautet, F. (2009), *The next Silicon Valley? On the relationship between geographical clustering and public policy*, Int Entrep Manag. Journal, Vol. 5, p. 285-299;
125. Huybers, T., Bennett, J., (2003), *Inter-Firm Cooperation and Nature-Based Tourism Destinations*, The Journal of Socio-Economics, Vol. 32, p. 571-587;
126. Ianoș, I. (1987), *Orașele și organizarea spațiului geografic*, Edit. Academiei, București;
127. Ianoș, I. (2000), *Territorial systems: a geographical approach*, Ed. Tehnica, București;
128. Ianoș, I. (2006), *Socio-Economic Effects of the Regional Development on National Minorities. Banat Provence as Case Study*, Wiener Osteuropa Studien, Vol. 21, p. 80-98;
129. Ichim, D. (1983), *Zona etnografică Trotuș*, Ed. Sport-Turism, București;
130. Ielenicz, M., Laura, Comănescu (2006), *România- Potențial Turistic*, Ed. Universitară, București;
131. Ilieș, M., (2003), *Cartografiere turistică computerizată: curs practic*, Ed. Universității din Oradea, Oradea;
132. Ioan C. (1960), *Monografia orașului Moinești*, manuscris;
133. Ionac, Nicoleta, Ciulache, S. (2008), *Atlasul bioclimatic al României*, Ed. Ars Docendi, București;
134. Ioncică, M. (2006), *Economia turismului și serviciilor: un domeniu prioritar într-o nouă economie*, Ed. Uranus, București;
135. Iordache, Carmen, Ciochină, Iuliana, Asandei, Mihaela (2010), *Clusters – Tourism Activity Increase Competitiveness Support*, Theoretical and Applied Economics, Vol. 17, No. 5(546), p. 99-112;
136. Isard, W. (1956), *Location and Space-Economy: a General Theory Relating to Industrial Location, Market Areas, Land Use, Trade and Urban Structure*, Technology Press books in the social sciences, Technology Press of Massachusetts Institute of Technology and Wiley, New York;
137. Jackson, J., Murphy, P. (2002), *Tourism Destinations as Clusters: Analytical Experiences From The New World*, Tourism and Hospitality Research, Vol. 4(1), p. 36-52;
138. Jackson, J., Murphy, P. (2006), *Clusters in regional tourism. An Australian case*, Annals of Tourism Research, Vol. 33(4), p. 1018-1035;

139. Jacob, D, Andrae U, Elgered G, Fortelius, C., Graham, LP., Jackson SD., Karstens, U., Koepken, C., Lindau, R., Podzun, R. Rockel, B., Rubel, F., Sass HB, Smith, RND, Van den Hurk, BJJM., Yang, X. (2001), *A comprehensive model intercomparison study investigating the water budget during the BALTEX-PIDCAP*, Period. Meteorol. Atmos. Phys, Vol. 77, p. 19-43;
140. Jacob, D., Baring, L., Christensen OB, Christensen, JH., De Castro, M., Deque, M., Giorgi, F., Hagemann, S., Hirschi, M., Jones, R., Kjellstrom, E., Lenderink, G., Rockel, B., Sanchez, E., Schar, C., Seneviratne S., Somot, S., Van Ulden, A., Van Den Hurk, B. (2007), *An inter-comparison of regional climate models for Europe: model performance in present-day climate*, Climate Change, Vol. 81, p. 31-52;
141. Jacobs, D., De Man, A-P. (1996), *Clusters, Industrial Policy and Firm Strategy: A Menu Approach*, Technology Analysis and Strategic Management, Vol. 8(4), p. 425-437;
142. Jamal, T., Getz, D. (1995), *Collaboration Theory and Community Tourism Planning*, Annals of Tourism Research, Vol. 22(1), p. 186-204;
143. Jauregui, E., Cervantes, J., Tejeda, A. (1997), *Bioclimatic conditions in Mexico City- an assessment*, International Journal of Biometeorology, Vol. 40, p. 166-177;
144. Kapferer, J. N. (2004), *The new strategic brand management. Creating and sustaining brand equity long term*, Editura Kogan Page, Londra;
145. Katarzyna, Klimek (2013), *Destination Management Organisations and their shift to sustainable tourism development*, European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation, Vol. 4(2), p. 27-47;
146. Kester, J. (1999), *Tourism 2020, Vision and sustainable development links between the sustainable development of tourism and regional-spatial planning*, Conferința Links between the sustainable development of tourism and regional-spatial planning, Palma de Mallorca;
147. Kevan, S. (1993), *Quest for cures: a history of tourism for climate and health*, Int. J. of Biometeorology, Vol. 37, p. 113-124;
148. Kim, N., Wicks, B. (2010), *Rethinking Tourism Cluster Development Models for Global Competitiveness*, International CHRIE Conference-Refereed Track. 28;
149. Kisgyörgy, Z., Kristó, A. (1978), *România ásványvizei*, Tudományos és Enciklopédiai Könyvkiadó, Bukarest;
150. Kloosterman, RC, Mustard, S. (2001), *Polycentric Urban Region: Towards a Research Agenda*, Urban Studies, Vol. 38, No, 4, p. 623-633;
151. Krister, S., Meijers, E. (2006), *Polycentric development: panacea for regional disparities in European counties?*, paper presented at 10th UNECE Conference on Urban and Regional Research, Bratislava;
152. Kuklinski, A. (1972), *Growth Poles and Growth Centres in Regional Planning*, Mouton Publishers, The Hague;
153. Lambregts, B. (2009), *The Polycentric Metropolis Unpacked: Concepts, Trends and Policy in the Randstad Holland*, Amsterdam Institute for Metropolitan and International Development Studies;
154. László, B. (2011), *Modele de dezvoltare regională în Uniunea Europeană și România*, Teză de Doctorat, Univ. Babeș-Bolyai, Facultatea de Științe Economice și Gestiune a Afacerilor, Cluj-Napoca;
155. Mac, I. (1992), *Geografie Turistică Generală*, Universitatea Dimitrie Cantemir, Facultatea de Geografia Turismului, Sibiu;
156. Macy, J. (1991), *Mutual causality in Buddhism and general system theory*, SUNNY Press, USA;

157. Magaš, D. (2008), *Destinacijski menadžment- modeli i tehnike*, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija;
158. Marshall, A. (1920), *Principles of Economics: An Introductory Volume*, Macmilan and Co.;
159. Martin, R., Sunley, P. (2003), *Deconstructing clusters: Chaotic concept or policy panacea?*, Journal of Economic Geography, Vol. 3(1), p. 5-25;
160. Matzarakis, A. (2006), *Weather and climate related information for tourism*, Tour Hosp Res, Vol. 3, p. 99-115;
161. Matzarakis, A., Karagulle, M. (2007), *Bioclimate information for Istanbul*, Developments in Tourism Climatology;
162. McCabe, S., Johnson, S. (2013), *The happiness factor in tourism: Subjective well-being and social tourism*, Annals of Tourism Research, Vol. 41(1), p. 42-65
163. Meijers, E. (2005), *Polycentric urban regions and the quest for synergy: Is a network of cities more than the sum of its parts?*, Urban Studies, Vol. 42(4), p. 765-781;
164. Meijers, E., Waterhout, B., Zonneveld, W. (2007), *Closing the gap: Territorial cohesion through polycentric development*, European Journal of Spatial Development, Vol. 24(1), p. 1-24;
165. Michael, E. (2003), *Tourism micro-clusters*, Tourism Economics, Vol. 9(2), p. 133-145;
166. Mojič, Jovica (2011), *Valuation of Tourist Potential Spa of Niš (Niška Banja) Area (South-east Serbia)*, Turizam Journal, Vol. 15(3), p. 95-108;
167. Morariu, E. (1955), *Stațiunile balneoclimaterice din Republica Populară Română*, Ed.
168. Morgan, N., Pritchard, A. (2001), *Advertising in Tourism and Leisure*, Butterworth-Heinemann, Oxford, UK;
169. Morgan, N., Annette, Pritchard, Rachel, Piggott (2002), *New Zealand, 100% Pure. The Creation of a Powerful Niche Destination Brand*, Brand Management, Vol. 9, p. 335-354;
170. Morgan, N., Pritchard, A., Pride, R. (2010), *Destination branding: creating the unique destination branding proposition*, Oxford, UK: Butterworth-Heinemann;
171. Mortimer, K., Mathews, B.P. (1997), *The Advertising of Services: Costumer Views. Normative Guidelines*, Academy of Marketing Conference, Manchester;
172. Mueller, Hanscruedi, Kaufmann Eveline (2001), *Wellness Tourism: Market analysis of a special health tourism segment and implications for the hotel industry*, Journal of Vacation Marketing, Vol. 7(1), p. 5-17;
173. Muja, S. (1984), *Spațiile verzi în sistematizarea teritoriului și localităților*, Ed. Ceres, București;
174. Muntele, I., Iașu, C. (2003), *Geografia Turismului- Concepte, metode și forme de manifestare spațio-temporală*, Ed. Sedcom Libris, Iași;
175. Munteanu, L. (1978), *Ghidul stațiunilor balneoclimaterice din România*, Ed. Sport-Turism, București;
176. Munteanu, L. (1986), *Ghidul stațiunilor balneoclimaterice din România*, Ed. Sport-Turism, București;
177. Munteanu, C., Delia, Cinteza, (2011), *Cercetarea științifică a factorilor naturali terapeutici*, Ed. Balneară, București;
178. Năstac, D. (1982), *Orașul Moinești, studiu geografic*, manuscris;
179. Negrușă, Adina-Letiția (2006), *Managementul unităților hoteliere*, Ed. Alma Mater, Cluj-Napoca;
180. Nicoară, Yolanda, Bușnea, R. (1981), *Mic Îndreptar Turistic*, Ed. Sport-Turism, București;

181. Nistoreanu, P., Mihai Ovidiu, T. (2008), *Modern means of promoting tourism destinations*, *Amfiteatru Economic*, No. 2, p. 265-270, ISSN: 1582-9146;
182. Nistoreanu, P., Mihai Ovidiu, T. (2008), *The Relationship Between The Integrated Tourism Development of a Region and The Respective Local Communities of Romania. A Moral Approach*, *Amfiteatru Economic*, Vol. 10(23), p. 41-45, ISSN: 1582-9146;
183. Notarstefano, C. (2008), *European sustainable tourism: context, concepts and guidelines for action*, *International Journal of Sustainable Economy*, Vol. 1(1), p. 44-59;
184. Novelli, M., Schmitz, B., Spencer, T. (2006), *Networks, Clusters and Innovation in Tourism: a UK Experience*, *Tourism Management*, Vol. 27, p. 1141-1152;
185. Olsson, R., Cars, G. (2011). *Polycentric spatial development: institutional challenges to intermunicipal cooperation*, *Jahrb Reg wiss*, Vol. 31, p. 155-171;
186. OMT (2007), *A Practical Guide to Tourism Destination Management*, Calle Capitan Haya, 42, Madrid;
187. OMT (2004), *Survey of Destination Management Organisations Report April 2004*, Madrid;
188. Oprea, M. G. (2012), *Impactul dezvoltării infrastructurii de transport asupra turismului din Transilvania*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
189. Ostrowski, S. (1983), *Josta Krippendorfa wolanie o nową swiatową politykę turystyczną*, *Problemy Turystyki*, nr. 3;
190. Padurean, L. (2010), *Looking at Destination Governance Through Three Lenses*, BEST EN, Vienna;
191. Papp, Lelia (2013), *Raportul centru-periferie în urbanul județului Cluj*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
192. Parker, S. (1999), *Collaboration on Tourism Policy Making: Environmental and Commercial Sustainability on Bonaire, NA*, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 7, No. 3-4, p. 240-259;
193. Parsons, T. (1951), *The social system*, Routledge & Kegan Paul Ltd, England;
194. Perroux, F. (1955), *Note sur la notion de pôle de croissance*, *Economique Appliquée*, Vol. 1-2, p. 307-320;
195. Peterson, G. (2009), *GIS Cartography- a guide to effective map design*, CRC Press, London;
196. Petrić, L. (2011), *Upravljanje turističkom destinacijom-načela i praksa*, Ekonomski fakultet, Split;
197. Pike, S. (2002), *Destination image analysis. A review of 142 papers from 1973 to 2000*, *Tourism Management*, Vol. 23, p. 541-549;
198. Pirnar I., Icoz, O., Icoz, O., 2010, *The new tourist: impacts on the hospitality marketing strategies*;
199. Pop, Gr. P. (2007), *Cluj County*, Academia Română Publisher, Bucharest;
200. Popescu, Claudia (2010), *Industrial Clusters and Regional Development in Romania*, *Human Geographies- Journal of Studies and Research in Human Geography*, Vol. 4.2, p. 17-34;
201. Porter, M. (1990), *The Competitive Advantage of Nations*, New York, NY, Free Press;
202. Porter, M. (1994), *Construir as Vantagens Competitivas de Portugal*, *Forum para a Competitividade*, Lisboa, 1st Edição;
203. Porter, M. (1998), *Clusters and the New Economics of Competition*, *Harvard Business Review*, Vol. 76(6), p. 77-90;
204. Porter, M. (2000), *Location, Competition and economic Development: local Clusters in a Global Economy*, *Economic Development Quarterly*, Vol. 14(1), p. 7-20;

205. Porter, M. (2003), *The Economic Performance of Regions*, Regional Studies, Vol. 37(6/7), p. 549-578;
206. Presenza, A. (2005), *The performance of a tourist destination. Who manages the destination? Who plays the audit role?*, Campobasso, University of Molise, Italy;
207. Pricăjan, A., (1972), *Apele minerale și termale din România*, Ed. Tehnică, București;
208. Prideaux, B. (2009), *Resort Destinations Evolution*, Management and Development, Elsevier, Sydney;
209. Radu, Bianca (2013), *Turismul cultural ca mijloc de valorificare a patrimoniului industrial în vederea regenerării economice a fostelor zone miniere*, Revista Transilvană de Științe Administrative, Vol. 2(33), p. 138-158;
210. Revista Urbanismul (2010), *Polii de creștere din România*, Registrul Urbaniștilor din România, ISBN: 1844-802x;
211. Richards, G. (2011), *Tourism, culture and cultural routes*, Khovanova-Rubicondo, K.(ed) Impact of European Cultural Routes on SMEs innovation and competitiveness, Strasbourg:Council of Europe Publishing, p. 21-39;
212. Riley, R., Love, L. (2000), *The state of qualitative tourism research*, Annals of Tourism Research, Vol. 27, p. 164-187;
213. Ritchie, J.R.B., Ritchie, J.B.R. (1998), *The Branding of Tourism destination. Past Achievements and Future Challengers*, Proceedings of the 1998 Annual Congress of the International Association of Scientific Experts in Tourism, Destination Marketing: Scopes and Limitations, edited by Peter Keller, Marrakeck, Morocco: International Association of Scientific Experts in Tourism, 1998, p. 89-116;
214. Rocha, H. (2004), *Entrepreneurship and Development: the Role of Clusters*, Small Business Economics, Vol. 23, p. 363-400;
215. Rosenfeld, S. (1996), *Overachievers, Business Clusters that Work: Prospects for Regional Development*, Chapel Hill, NC: Regional Technology Strategies;
216. Rosenfeld, S. (1997), *Bringing Business Clusters into the Mainstream of Economic Development*, European Planning Studies, Vol. 5(1), p. 3-23;
217. Rosič, M., Klamár, R. (2009), *The potential of tourism in the Prešov county regions*, Folia Geographica, Vol. 14, p. 249-270;
218. Rotariu, I. (2008), *Dezvoltarea destinației turistice*, Ed. Alma Mater, Sibiu;
219. Saraniemi, S. (2010), *Destination brand identity development and value system*, Tourism Review, Vol. 65(2), p. 52-60;
220. Schuch, A. (1993), *Climatotherapy*, *Experientia* 49, p. 947-956
221. Scott, D., Gough, W. (2014), *Tourism climatology for camping: a case study of two Ontario parks (Canada)*, Theory Application Climatology;
222. Scott, D., Gossling, S., Hall, CM. (2012), *International tourism and climate change*, WIREs Climate Change Vol. 3, p. 212-232;
223. Selin, S. (1999), *Developing a Typology of Sustainable Tourism Partnerships*, Journal of Sustainable Tourism, Vol. 7(3/4), p. 260-273;
224. Simmie, J., Sennett, J. (1999), *Innovation in the London Metropolitan Region*, in Hart, D., Simmie, J., Wood, P., Sennett, J., *Innovative Clusters and Competitive Cities in the UK and Europe*, Working Paper 182, Oxford Brookes School of Planning;

225. Simmie, J. (2004), *Innovation and Clustering in the Globalised International Economy*, Urban Studies, Vol. 41(5/6), p. 1095-1112;
226. Smeral, E. (1998), *The Impact of Globalization on Small and Medium Enterprises: New Challenges for Tourism Policies in European Countries*, Tourism Management, Vol. 19(4), p. 371-380;
227. Smith, M., Puczko, L. (2009), *Health and wellness tourism*, Butterworth-Heinemann, UK;
228. Sochircă, V., Iațu, C., Ciobanu, A. (2013), Considerații conceptuale și metode geografice de analiză a fenomenului turistic, Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, Vol. 6(66), p. 134-140;
229. Sonmez, S., Apostolopoulos, Y. (2000), *Conflict Resolution Through Tourism Cooperation? The case of the Partitioned Island-State of Cyprus*, Journal of Travel&Tourism Marketing, Vol. 9(3), p. 35-48;
230. Sorocovschi, V., Croitoru, Adina (2012), *Introducere în biometeorologia umană*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
231. Stace, R., Brown, A. M., Purushothoman, .M., Schar, A., Weichselbraun, A. (2007), *National indicators of well-being: Lessons from Pacific Island countries' tourism*, Asia Pacific Journal of Tourism Research, Vol. 12(3), p. 203-222;
232. Stănciulescu, Gabriela (1998), *Tehnica operațiunilor de turism*, Editura All Educational, București;
233. Stevens, B. (1988), *Cooperative Activities in Competitive Markes in Tourism Research: Exploring Boundaries*, Travel and Tourism Research Association, Montreal, Quebec, Canada, p. 139-141;
234. Stoica, C. (2008), *Valea Trotușului. Enciclopedie*, Ed. Magic Print, Onești;
235. Sturza, M. (1950), *Manual de Balneologie*, Editura de Stat, București;
236. Swann, P., Prevezer, Martha (1996), *A comparison of the dynamics of industrial clustering in computing and biotechnology*, Research Policy, Vol. 25(7), p. 1139-1157;
237. Stăncioiu, Aurelia, Teodorescu, N., Pârgaru, I., Vlădoi, Anca, Bălțescu, Codruța (2011), *Imaginea destinației turistice- element de susținere în construcția brandului turistic regional. Studiu de caz: Muntenia*, Revista Economie teoretică și aplicată, Vol. XVIII, No. 2, p. 139-152;
238. Ștefănescu, C. (1967), *Stațiunile balneare și climaterice din România*, Ed. Meridiane, București;
239. Șaabner, A. (1906), *Apele minerale și stațiunile climaterice din România*, Ed II, Tipografia "Gutenberg", Joseph Gobel, București;
240. TA Luft (2002), *Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutz-gesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft)*, vom 24;
241. Tăutu, Cleopatra (1934), *Slănicul Moldovei- Monografie*, Tip. ziarului „Universul”, București;
242. Teleki, N. (1984), *Cura balneoclimatică în România*, Editura Sport-Turism, București;
243. Teodoreanu, Elena (1984), *Bioclima stațiunilor balneoclimaterice din România*, Ed. Academiei Române, București;
244. Teodoreanu, Elena, (2002), *Bioclimatologie umană*, Editura Academiei Române, București;
245. Teodoreanu, Elena, (2004), *Geografie medicală*, Ed. Academiei Române, București;
246. Tufescu, V. (1966), *Subcarpații*, Ed. Științifică, București;
247. Teye, V. (1988), *Prospects for Regional Tourism Cooperation in Africa*, Tourism Management, Vol. 9, p. 221-234;
248. Țeposu, E. (1932), *România Balneară și turistică*, Ed. Cartea Românească, București;

249. Ungureanu, Mihaela, Lăzuran, Anamaria, Liana (2014), *The Creation of the Ciocănești tourist destination brand*, *GeoJournal of Tourism and Geosites*, Vol. 14(2), p. 125-141;
250. Vandermorten, C., Halbert, L., Roelandts, M., Cornut, P. (2008), *European Planning and the polycentric consensus: Wishful thinking?*, *Regional Studies*, Vol. 48(2), p. 1205-1217;
251. Wet, T., Wen-hui, Z., Yan, H. (2005), *Urban Tourism Research Methodology*, *Chinese Geographical Science*, p. 173-178;
252. Vasanen, A. (2013), *Functional Polycentricity: Examining metropolitan spatial structure through the connectivity of urban sub-centres*, *Urban Studies*, Vol. 49(16), p. 3627-3644;
253. Văcărașu, Iulia (1980), *Valea Troțușului*, Ed. Sport-Turism, București;
254. Vellas, F., Becherel, L. (1995), *International Tourism*, MacMillan Press Ltd, ISBN 0333615239, London;
255. Veneri, P. (2010), *Urban Polycentricity and the Costs of Commuting: Evidence from Italian Metropolitan Areas*, *Growth and Change*, Vol. 41(3), p. 403-429;
256. Wong, E.P.Y, Mistillis, N., Dwyer, L (2011), *A model of ASEAN collaboration in tourism*, *Annals of Tourism Research*, Vol. 38, No. 3, p. 882-899;
257. World Tourism Organization (2004), *Survey of destination management organisations*, Report April 2004, Madrid;
258. Zaninovic, Ksenija, Matzarakis, A. (2009), *The biolimatological leaflet as a means conveying climatological information to tourists and the tourism industry*, *Int. J. of Biometeorology*, Vol.53, p. 369-374;
259. Zins, M. (1987). *Successful Tourism Projects Through Cooperative Strategic Marketing Planning in Travel and Tourism: Thrive or Survive?*, paper presented at Travel and Tourism Research Association 18th Annual Conference, p. 151-156;
260. Zotic, V. (2005), *Organizarea spațiului geografic în culoarul Mureșului, sectorul Sebeș-Deva*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
261. *** (2005), *Amenajarea teritoriului și infrastructuri tehnice*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
262. *** (1989), *Orașele trotușene- Studiu de geografie umana II*, Ed. Comitetul de Cultură al județului Bacău, Bacău;
263. *** (1999), *Dicționar de Geografie Umană*, Editura Corint, București;
264. *** Nordic Centre for Spatial Development (2005), *Potentials for polycentric development in Europe*, Stockholm;
265. *** (2005), *Parcul Băi din municipiul Moinești*;
266. *** (2009), *Strategia de Dezvoltare a Orașului Slanic Moldova, perioada 2010-2020*;
267. *** ESPON (2010), *CAEE- The case of agglomeration economies in Europe*;
268. *** ESPON (2012), *POLYCE- Metropolisation and Polycentric Development in Central Europe*;
269. *** (2010), *Spas and the local Global Wellness Market. Sinergies and Opportunities*, Global SPA Summit;
270. *** European Metropolitan Institute (2012), *A Strategic Knowledge and Research Agenda on Polycentric Metropolitan Areas*.
271. *** *Strategia locală de dezvoltare durabilă a municipiului Moinești pentru perioada 2014-2020*;
272. *** (2006), *Profilul demografic, social și economic al municipiului Moinești*;
273. *** (2006), *Planul strategic de dezvoltare durabilă 2007-2013 a stațiunii turistice Târgu Ocna*;

274. *** (2013), *Linii directoare 2014-2020 pentru stațiunea turistică Târgu Ocna*;
275. *** (2006), *PUG Slănic Moldova*;
276. *** (2000), *Ordonanța Nr. 109 din 31 august 2000 privind stațiunile balneare, climatice și balneoclimatice și asistența medicală balneară și de recuperare*;
277. *** (2004), *Hotărârea 1154 din 23 iulie 2004 privind aprobarea Normelor tehnice unitare pentru realizarea documentațiilor complexe de atestare a funcționării stațiunilor balneare, climatice și balneoclimatice și de organizare a întregii activități de utilizare a factorilor naturali*;
278. *** (1996), *Hotărârea Guvernului nr. 31/1996 pentru aprobarea Metodologiei de avizare a documentațiilor de urbanism privind zone și stațiuni turistice și a documentațiilor tehnice privind construcții din domeniul turismului*;
279. *** (2002), *Hotărârea Guvernului, nr. 1122/2002 pentru aprobarea condițiilor și a procedurii de atestare a stațiunilor turistice, precum și pentru declararea unor localități ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local*;
280. *** (2003), *Hotărârea Guvernului nr. 432/2003 privind completarea Hotărârii Guvernului nr. 1122/2002 pentru aprobarea condițiilor și procedurii de atestare a stațiunilor turistice, precum și pentru declararea unor localități ca stațiuni turistice de interes național, respectiv local*;
281. *** (1998), *Legea Stațiunilor privind organizarea și desfășurarea activităților de turism în stațiuni turistice și zone turistice*;
282. *** (1979), *Norma tehnică nr. 5 din 10 martie 1979 pentru aplicarea climatoterapiei în R.S. România, publicat în Buletinul Oficial din 10.03.1979*;
283. *** (2003), *Legea nr. 85/2003, privind desfășurarea activităților miniere în România*;
284. *** (1997), *Hotărârea de Guvern nr. 101/1997 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară*;
285. *** (2002), *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 152/2002 privind organizarea și funcționarea societăților comerciale de turism balnear și de recuperare*;
286. *** (2001), *Hotărârea de Guvern, nr. 559/2001 privind unele măsuri de comercializare a produselor alimentare și nealimentare în stațiunile turistice*;

WEBOGRAFIE

1. www.tourism-cluster-romania.com;
2. <http://www.setuhealthcare.com/>;
3. www.wellnessverband.de/download/english_text.pdf;
4. <http://www.likealocalguide.com/blog/the-post-tourist-what-do-modern-day-travelers-and-reality-tv-have-in-common>;
5. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17928947>;
6. <https://www.pritikin.com/6-choosing-health-resort#.VFyqZPmsUuI>;
7. <http://www.proiecte-structurale.ro/Proiecte/Promovarea-potentialului-turistic-al-municipiului-Moinesti--pID16091.html>;
8. <http://parc-bai-moinesti.com/prezentare.html>;
9. <http://www.salina.ro/istoric.html>;

10. <http://www.tirguocna.ro/index.php/turism/60.html>;
11. www.cartipostale.blogspot.com;
12. http://adevarul.ro/news/societate/de-castigam-putem-pierdemi-1_54538daf0d133766a867ccd0/index.html;
13. <http://turism.gov.ro/informatii-publice/>;
14. <http://www.slanic-moldova.info/Sanatoriul-Balnear-Slanic-Moldova/>;
15. <http://bacaulturistic.ro/attractie/465/>;
16. http://www.protoieria-onesti.ro/tg_magura1.htm;
17. <http://www.csjbacau.ro/agentii-de-turism.html>;
18. <http://www.slideshare.net/sjhus/brand-communications-presentation>;
19. <http://www.partianemira.ro/>;
20. http://www.protoieria-onesti.ro/parohii/targu_ocna/precista/precista.htm;
21. <http://experienceispa.com/>;
22. http://www.mdrl.ro/_documente/turism/studii_strategii/prefezabilitate_saline_etapa1.pdf;
23. http://www.salrom.ro/doc/public/strategie_turism_pdf.pdf;
24. <http://parc-bai-moinesti.com/prezentare.html>;
25. http://www.avocatnet.ro/content/articles/id_12843;
26. <http://www.die-neue-kur.de/en/spas-and-health-resorts-in-germany/climate-health-resorts.html>;
27. <http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/bad-hindelang.html>;
28. <http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/berchtesgaden-markt.html>;
29. <http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/garmisch-partenkirchen.html>;
30. <http://www.germany.travel/en/leisure-and-recreation/health-wellness/spas-and-health-resorts/therapeutic-climate/oberstdorf.html>;
31. <http://www.destinacija-roglja.si/>;
32. www.visitengland.org;
33. <http://www.balvanyos.eu/index.php/ro>;
34. <http://lobogo.ro/ro/apele-minerale-din-homorod/>;
35. <http://balnear.info/baile-tusnad.html>;
36. <http://balnear.info/borsec.html>;
37. <http://www.tbrcm.ro/statiunea-de-tratament-balnear-covasna.php>;
38. <http://www.statiuneabaltatesti.org.ro/turism.html>;
39. <http://www.tratamentbalnear.ro/soveja>;
40. <http://turism.gov.ro/autorizare-turism/>;
41. <http://www.telegrafonline.ro/personalul-necalificat-alunga-turistii>;
42. <https://www.cariereonline.ro/actual/anat-solutia-pentru-lipsa-personalului-calificat-din-turism-este-sa-aduci-muncitori-din-alte>;
43. <http://www.curierulnational.ro/Turism/2014-03-04/Promovarea+turismului+romanesc,+o+ecuatie+cu+prea+multe+necunoscute;>

ANEXA 1

1. Vă este cunoscut conceptul de „*turism curativ*”?
 - a) Da
 - b) Nu
2. Care dintre următoarele caracteristici considerați ca aparțin turismului curativ?
 - a) depinde de natura și starea resurselor naturale cu valori terapeutice eficiente
 - b) este mai puțin dependent de veniturile, de situația timpului liber și de factorii psihologici, deoarece pentru un individ, sănătatea va fi întotdeauna prioritară
 - c) serviciile pentru care optează turistul nu depind de preferințele acestuia, ci de maladia pe care dorește să o vindece
 - d) majoritatea turiștilor-pacienți dispun de programare, iar utilizarea infrastructurii de bază (bazine, aparaturi medicale) se face pe baza unor rețete medicale
 - e) serviciile de cazare și alimentație dispun de o calitate superioară în contextul în care odihna și meniul zilnic al unui turist, pe lângă balneație sau climatoterapie, fac parte din tratamentul prescris de medic
 - f) sezonalitatea este minimă
 - g) între actorii din cadrul destinației turistice curative, un loc important îl ocupă medicii, calitatea serviciului turistic depinzând în cea mai mare parte de aceștia
3. De obicei, pentru refacerea stării de sănătate, pentru ce tip de tratamente optați?
 - a) Medicamentoase
 - b) Pe factori naturali de cură
 - c) Nu țin cont
4. În cazul în care ați optat/ați fi optat pentru factori naturali de cură, pe baza cărui tip ați urmat/ați fi urmat tratament?
 - a) Ape minerale și termale
 - b) Climatoterapie
 - c) Nămoluri
 - d) Mofete
 - e) Talasoterapie
 - f) Microclimatul de salină
5. Ce influențe au stat/ar sta la baza alegerii unui sejur într-o stațiune cu factori naturali de cură?
 - a) Recomandarea medicului
 - b) Recomandarea cunostințelor
 - c) Recomandarea unei agenții de turism
 - d) Mass-media
 - e) Altele (*specificați*)
6. Care a fost/ar fi scopul sejurului ce a stat în alegerea unei astfel de stațiuni?
 - a) Tratament
 - b) Odihnă
 - c) Agreement
 - d) Experiențe noi
 - e) Altele (*specificați*)

7. În cadrul unui astfel de sejur, căror servicii acordați/ați acorda o mai mare atenție, cu excepția celor de tratament?
- Cazare
 - Alimentație
 - Activități suplimentare
8. În ceea ce privește cazarea, care este factorul care vă influențează decizia de alegere a unității?
- Poziția față de principalele obiective turistice
 - Tariful
 - Confortul și serviciile oferite
 - Altele ...
9. În ceea ce privește serviciile de alimentație, ce tip de consum nutrițional doriți/ați dori să urmați, în cazul în care nu aveți prescripție de la medicul specialist?
- cel zilnic, pe care îl urmați de obicei
 - mâncarea specifică zonei stațiunii vizitate
 - mâncare ecologică (health food)
 - altul (*specificați*)
10. Privind activitățile suplimentare, ce ați doriți/ați dori să derulați?
- Odihnă
 - Plimbări/Drumeții
 - Activități culturale
 - Activități sportive
 - Activități științifice
 - Activități creative
 - Mix de activități
 - Distracție
 - Shopping
 - Vizitarea unor locuri noi
 - Altele (*specificați*)
11. Doriți/ați dori să urmați un program bine stabilit în prealabil în cadrul sejurului de tip curativ?
- Da
 - Nu, îmi planific programul pe moment
 - Imi este indiferent
12. Care credeți că este principala atracție turistică din cadrul municipiului Moinești?
- Peisajul natural
 - Bioclimatul local
 - Monumentul DADA
 - Biserica Sfântul Nicolae
 - Cimitirul Evreiesc
 - Apele minerale
 - Altele (*specificați*)
13. Care credeți ca este tipul sau forma de turism care deține cele mai mari premise de afirmare în municipiul Moinești?
- Turismul cultural
 - Turismul curativ

- c) Turismul de recreere
 - d) Turismul mixt (curativ+recreere)
 - e) Turismul religios
 - f) Turismul de evenimente
 - g) Altele (*specificați*)
14. Care credeți ca sunt disfuncționalitățile fenomenului turistic din Moinești?
- a) Proasta repartiție teritorială a unităților de cazare
 - b) Inexistența unui hotel
 - c) Posibilități de agrement reduse
 - d) Lipsa unei baze de tratament cu ape minerale
 - e) Lipsa unor amenajări ce servesc la efectuarea climatoterapiei
 - f) Insuficiente unități de alimentație
 - g) Promovare inefficientă
 - h) Altele (*specificați*)
15. Credeți ca prin atribuirea titlului de stațiune balneoclimaterică municipiului Moinești, fenomenul turistic ar cunoaște o dezvoltare mai rapidă?
- a) Da
 - b) Nu
 - c) Nu știu
16. Credeți că municipiul Moinești are potențialul de a se ridica la nivelul stațiunilor Târgu Ocna sau Slănic Moldova?
- a) Da
 - b) Nu
 - c) Nu știu
17. În concepția dumneavoastră, ce îi lipsește municipiului Moinești pentru a se alinia celor două stațiuni menționate mai sus?
- a) Bază de tratament pentru cură cu ape minerale
 - b) Bază de tratament pentru climatoterapie
 - c) Diversitatea unităților de cazare
 - d) Lipsa unităților de alimentație cu specific
 - e) Posibilități reduse de agrement
 - f) Numărul redus de spații verzi
 - g) Altele ...
18. În cazul în care doriți să vizitați stațiunea Târgu Ocna, ce anume vă determină să alegeți această destinație?
- a) Baza de tratament Hotel Măgura
 - b) Apele minerale
 - c) Rezervația Naturală Măgura Ocnei
 - d) Ștrandul cu apă sărată
 - e) Salina Târgu Ocna
 - f) Piscina din Parcul Măgura
 - g) Mănăstirea Măgura Ocnei
 - h) Atracțiile culturale și religioase din oraș
 - i) Site-urile arheologice
 - j) Altele ...

19. În cazul în care doriți să vizitați stațiunea Slănic Moldova, ce anume vă determină să alegeți această destinație?
- Peisajul montan
 - Aerul curat
 - Retrăirea istoriei zbuciumate a stațiunii
 - Apele minerale
 - Atracțiile religioase
 - Altele ...
20. Pe o scară de la 1 la 10, ce notă ați acorda municipiului Moinești, stațiunilor Târgu Ocna și Slănic Moldova, în ceea ce privește turismul (serviciile turistice, patrimoniul natural, antropic)?

Municipiul Moinești

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Stațiunea Târgu Ocna

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Stațiunea Slănic Moldova

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Vârsta:

Sex:

Ocupație:

ANEXA 2

1. Vă este cunoscut conceptul de “turism curativ”?
 - a) Da
 - b) Nu

2. Care dintre următoarele caracteristici considerați ca aparțin turismului curativ?
 - a) depinde de natura și starea resurselor naturale cu valori terapeutice eficiente
 - b) este mai puțin dependent de veniturile, de situația timpului liber și de factorii psihologici, deoarece pentru un individ, sănătatea va fi întotdeauna prioritară
 - c) serviciile pentru care optează turistul nu depind de preferințele acestuia, ci de maladia pe care dorește să o vindece
 - d) majoritatea turiștilor-pacienți dispun de programare, iar utilizarea infrastructurii de bază (bazine, aparaturi medicale) se face pe baza unor rețete medicale
 - e) serviciile de cazare și alimentație dispun de o calitate superioară în contextul în care odihna și meniul zilnic al unui turist, pe lângă balneatie sau climatoterapie, fac parte din tratamentul prescris de medic
 - f) sezonabilitatea este minimă
 - g) între actorii din cadrul destinației turistice curative, un loc important îl ocupă medicii, calitatea serviciului turistic depinzând în cea mai mare parte de aceștia

3. De obicei, pentru refacerea stării de sănătate, pentru ce tip de tratamente optați?
 - a) Medicamentoase
 - b) Pe factori naturali de cură
 - c) Nu țin cont
 - d) Niciunul

4. În cazul în care ați optat/ați fi optat și pentru factori naturali de cură, pe baza cărui tip ați urmat/ați fi urmat tratament?
 - a) Ape minerale și termale
 - b) Climatoterapie
 - c) Nămoluri
 - d) Mofete
 - e) Talasoterapie
 - f) Microclimatul de salină

5. Ce influențe au stat la baza alegerii unui sejur într-o stațiune cu factori naturali de cură?
 - a) Recomandarea medicului
 - b) Recomandarea cunoscuților
 - c) Recomandarea unei agenții de turism
 - d) Mass-media
 - e) Altele (*specificați*)

6. Care a fost/ar fi scopul sejurului ce a stat în alegerea unei astfel de stațiuni?
 - a) Tratament
 - b) Odihnă
 - c) Agreement
 - d) Experiențe noi
 - e) Altele (*specificați*)

7. În cadrul unui astfel de sejur, căror servicii acordați/ați acorda o mai mare atenție, cu excepția celor de tratament?
- Cazare
 - Alimentație
 - Activități suplimentare
8. În ceea ce privește cazarea, care este factorul care vă influențează decizia de alegere a unității?
- Poziția față de principalele obiective turistice
 - Tariful pe cameră pe noapte
 - Confortul și serviciile oferite
9. În ceea ce privește serviciile de alimentație, ce tip de consum nutrițional doriți/ați dori să urmați, în cazul în care nu aveți prescripție de la medicul specialist?
- cel zilnic, pe care îl urmați de obicei
 - mâncarea specifică zonei stațiunii vizitate
 - mâncare ecologică (health food)
10. Privind activitățile suplimentare, ce ați doriți/ați dori să derulați, cu excepția celor de efectuare a tratamentului?
- Odihnă
 - Plimbări/Drumeții
 - Activități culturale
 - Activități sportive
 - Activități științifice
 - Activități creative
 - Distrație
 - Shopping
 - Vizitarea unor locuri noi
 - Mix de activități
 - Altele (*specificați*)
11. Doriți/ați dori să urmați un program bine stabilit în prealabil în cadrul sejurului de tip curativ?
- Da
 - Nu, îmi planific programul pe moment
 - Mi-e indiferent
12. Care credeți că este principala atracție turistică din cadrul stațiunii Târgu Ocna?
- Peisajul natural
 - Atracțiile culturale și religioase din oraș
 - Apele minerale
 - Siturile arheologice
 - Ștrandul cu apă sărată
 - Salina Târgu Ocna
 - Rezervația Naturală Măgura Ocnei
 - Baza de tratament Hotel Măgura
 - Alta (*specificați*)
13. Care credeți ca este tipul sau forma de turism care deține cele mai mari premise de afirmare în stațiunea Târgu Ocna?
- Turismul cultural
 - Turismul curativ
 - Turismul de recreere

- d) Turismul mixt (curativ+recreere)
- e) Turismul religios
- f) Turismul de evenimente
- g) Alta (*specificați*)

14. Care credeți ca sunt disfuncționalitățile fenomenului turistic din Târgu Ocna?

- a) Proasta repartitie teritorială a unităților de cazare
- b) Existența doar a unui singur hotel
- c) Posibilități de agrement reduse
- d) Lipsa unor amenajări ce servesc la efectuarea climatoterapiei
- e) Insuficiente unități de alimentație
- f) Lipsa unităților de alimentație cu specific
- g) Promovare inefficientă
- h) Numărul mic de spații verzi
- i) Altele (*specificați*)

15. Credeți că stațiunea Târgu Ocna are potențialul de a se ridica la nivelul stațiunii Slănic Moldova?

- a) Da
- b) Nu
- c) Nu știu
- d) Este deja la nivelul stațiunii Slănic Moldova

16. În cazul în care ați vizitat/doriți să vizitați stațiunea Slănic Moldova, ce anume v-a determinat/vă determină să alegeți această destinație?

- a) Peisajul montan
- b) Aerul curat
- c) Atracțiile religioase
- d) Apele minerale
- e) Reamintirea istoriei zbuciumate a stațiunii
- f) Altele

17. În concepția dumneavoastră, ce îi lipsește stațiunii Târgu Ocna pentru a se alinia stațiunii Slănic Moldova?

- a) Bază de tratament pentru climatoterapie
- b) Număr mai mare de hoteluri
- c) Lipsa unităților de alimentație cu specific
- d) Posibilități multiple de agrement
- e) Numărul mai mare de spații verzi
- f) Altele

18. Pe o scară de la 1 la 10, ce notă ați acorda stațiunii Târgu Ocna, în ceea ce privește situația actuală a turismului?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

19. Pe o scară de la 1 la 10, ce notă ați acorda stațiunii Slănic Moldova, în ceea ce privește situația actuală a turismului?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Vârsta:

Sex:

Ocupație:

ANEXA 3

1. Vă este cunoscut conceptul de “turism curativ”?
 - a) Da
 - b) Nu

2. Care dintre următoarele caracteristici considerați ca aparțin turismului curativ?
 - a) depinde de natura și starea resurselor naturale cu valori terapeutice eficiente
 - b) este mai puțin dependent de veniturile, de situația timpului liber și de factorii psihologici, deoarece pentru un individ, sănătatea va fi întotdeauna prioritară
 - c) serviciile pentru care optează turistul nu depind de preferințele acestuia, ci de maladia pe care dorește să o vindece
 - d) majoritatea turiștilor-pacienți dispun de programare, iar utilizarea infrastructurii de bază (bazine, aparaturi medicale) se face pe baza unor rețete medicale
 - e) serviciile de cazare și alimentație dispun de o calitate superioară în contextul în care odihna și meniul zilnic al unui turist, pe lângă balneatie sau climatoterapie, fac parte din tratamentul prescris de medic
 - f) sezonalitatea este minimă
 - g) între actorii din cadrul destinației turistice curative, un loc important îl ocupă medicii, calitatea serviciului turistic depinzând în cea mai mare parte de aceștia

3. De obicei, pentru refacerea stării de sănătate, pentru ce tip de tratamente optați?
 - a) Medicamentoase
 - b) Pe factori naturali de cură
 - c) Nu țin cont
 - d) Niciunul

4. În cazul în care ați optat/ați fi optat și pentru factori naturali de cură, pe baza cărui tip ați urmat/ați fi urmat tratament?
 - a) Ape minerale și termale
 - b) Climatoterapie
 - c) Nămoluri
 - d) Mofete
 - e) Talasoterapie
 - f) Microclimatul de salină

5. Ce influențe au stat la baza alegerii unui sejur într-o stațiune cu factori naturali de cură?
 - a) Recomandarea medicului
 - b) Recomandarea cunostințelor
 - c) Recomandarea unei agenții de turism
 - d) Mass-media
 - e) Altele (*specificați*)

6. Care a fost/ar fi scopul sejurului ce a stat în alegerea unei astfel de stațiuni?
 - a) Tratament
 - b) Odihnă
 - c) Agreement
 - d) Experiențe noi
 - e) Altele (*specificați*)

7. În cadrul unui astfel de sejur, căror servicii acordați/ați acorda o mai mare atenție, cu excepția celor de tratament?
- Cazare
 - Alimentație
 - Activități suplimentare
8. În ceea ce privește cazarea, care este factorul care vă influențează decizia de alegere a unității?
- Poziția față de principalele obiective turistice
 - Tariful pe cameră pe noapte
 - Confortul și serviciile oferite
9. În ceea ce privește serviciile de alimentație, ce tip de consum nutrițional doriți/ați dori să urmați, în cazul în care nu aveți prescripție de la medicul specialist?
- cel zilnic, pe care îl urmați de obicei
 - mâncarea specifică zonei stațiunii vizitate
 - mâncare ecologică (health food)
10. Privind activitățile suplimentare, ce ați doriți/ați dori să derulați, cu excepția celor de efectuare a tratamentului?
- Odihnă
 - Plimbări/Drumeții
 - Activități culturale
 - Activități sportive
 - Activități științifice
 - Activități creative
 - Distracție
 - Shopping
 - Vizitarea unor locuri noi
 - Mix de activități
 - Altele (*specificați*)
11. Doriți/ați dori să urmați un program bine stabilit în prealabil în cadrul sejurului de tip curativ?
- Da
 - Nu, îmi planific programul pe moment
 - Mi-e indiferent
12. Care credeți că este principala atracție turistică din cadrul stațiunii Slănic Moldova?
- Peisajul natural
 - Apele minerale
 - Cimitirul Eroilor
 - Clădirea Cazino
 - Parcul Central
 - Rezervația Naturală Nemira
 - Pârția de schi Nemira
 - Alta (*specificați*)
13. Care credeți ca este tipul sau forma de turism care deține cele mai mari premise de afirmare în stațiunea Slănic Moldova?
- Turismul cultural
 - Turismul curativ
 - Turismul de recreere
 - Turismul mixt (curativ+recreere)
 - Turismul religios

- f) Turismul de evenimente
- g) Alta (*specificați*)

14. Care credeți ca sunt disfuncționalitățile fenomenului turistic din stațiunea Slănic Moldova?

- a) Posibilități de agrement reduse
- b) Lipsa unor amenajări ce servesc la efectuarea climatoterapiei
- c) Insuficiente unități de alimentație
- d) Promovare ineficientă
- e) Avansata stare de degradare a unităților de cazare
- f) Altele (*specificați*)

15. Credeți că stațiunea Slănic Moldova se află peste nivelul stațiunii Târgu Ocna în ceea ce privește calitatea și cantitatea serviciilor turistice?

- a) Da
- b) Nu
- c) Nu știu

16. În cazul în care ați vizitat/doriți să vizitați stațiunea Târgu Ocna, ce anume v-a determinat/vă determină să alegeți această destinație?

- a) Peisajul atractiv
- b) Aerul curat
- c) Atracțiile religioase și culturale
- d) Apele minerale
- e) Salina Târgu Ocna
- f) Baza de tratament Hotel Măgura
- g) Rezervația Naturală Măgura Ocnei
- h) Ștrandul cu apă sărată
- i) Ștrandul din Parcul Măgura
- j) Altele (*specificați*)

17. În concepția dumneavoastră, ce îi lipsește stațiunii Slănic Moldova pentru a se bucura de vechea notorietate?

- a) Bază de tratament pentru climatoterapie
- b) Unități de alimentație cu specific
- c) Posibilități multiple de agrement
- d) Modernizarea Sanatoriului Balnear
- e) Creșterea calității serviciilor turistice
- f) Altele (*specificați*)

18. Pe o scară de la 1 la 10, ce notă ați acorda stațiunii Slănic Moldova, în ceea ce privește situația actuală a turismului?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

19. Pe o scară de la 1 la 10, ce notă ați acorda stațiunii Târgu Ocna, în ceea ce privește situația actuală a turismului?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Vârsta:

Sex:

Ocupație:

ANEXA 4

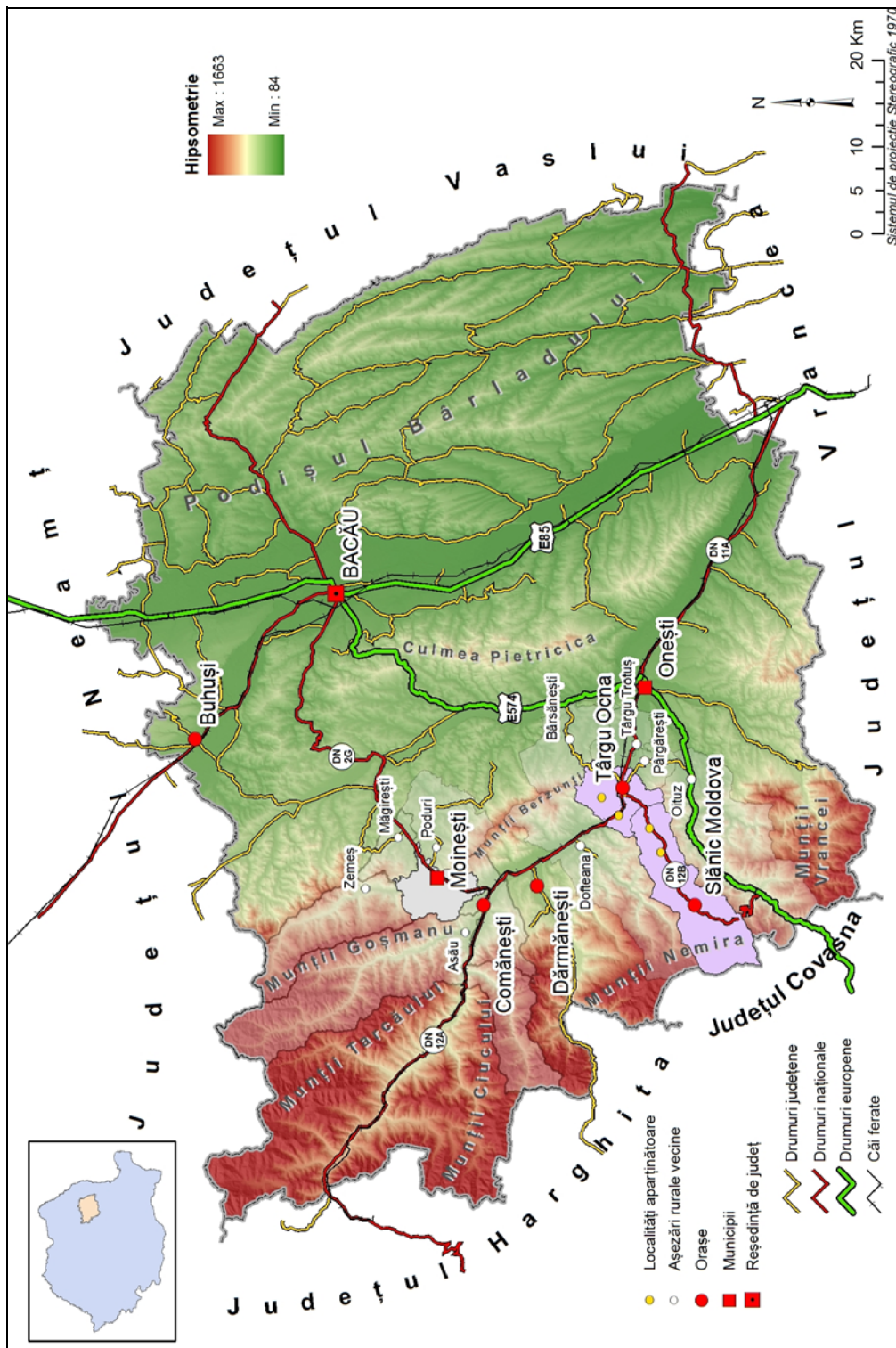

Fig. 75. Contextualizarea la nivel județean a municipiului Moinești și a stațiilor Târgu Ocna, Slănic Moldova

ANEXA 5

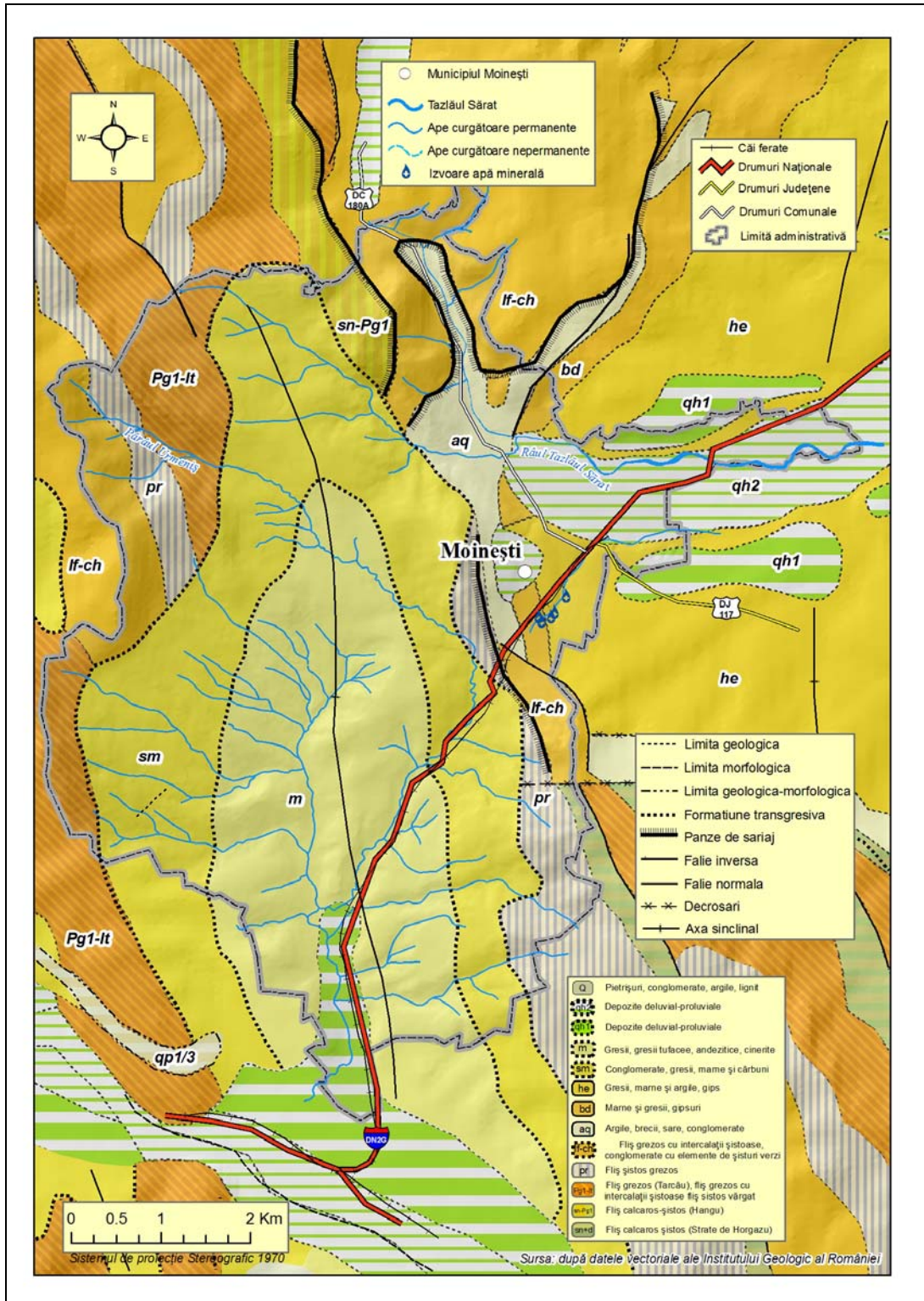

Fig. 76. Harta petrografică a municipiului Moinești

ANEXA 6

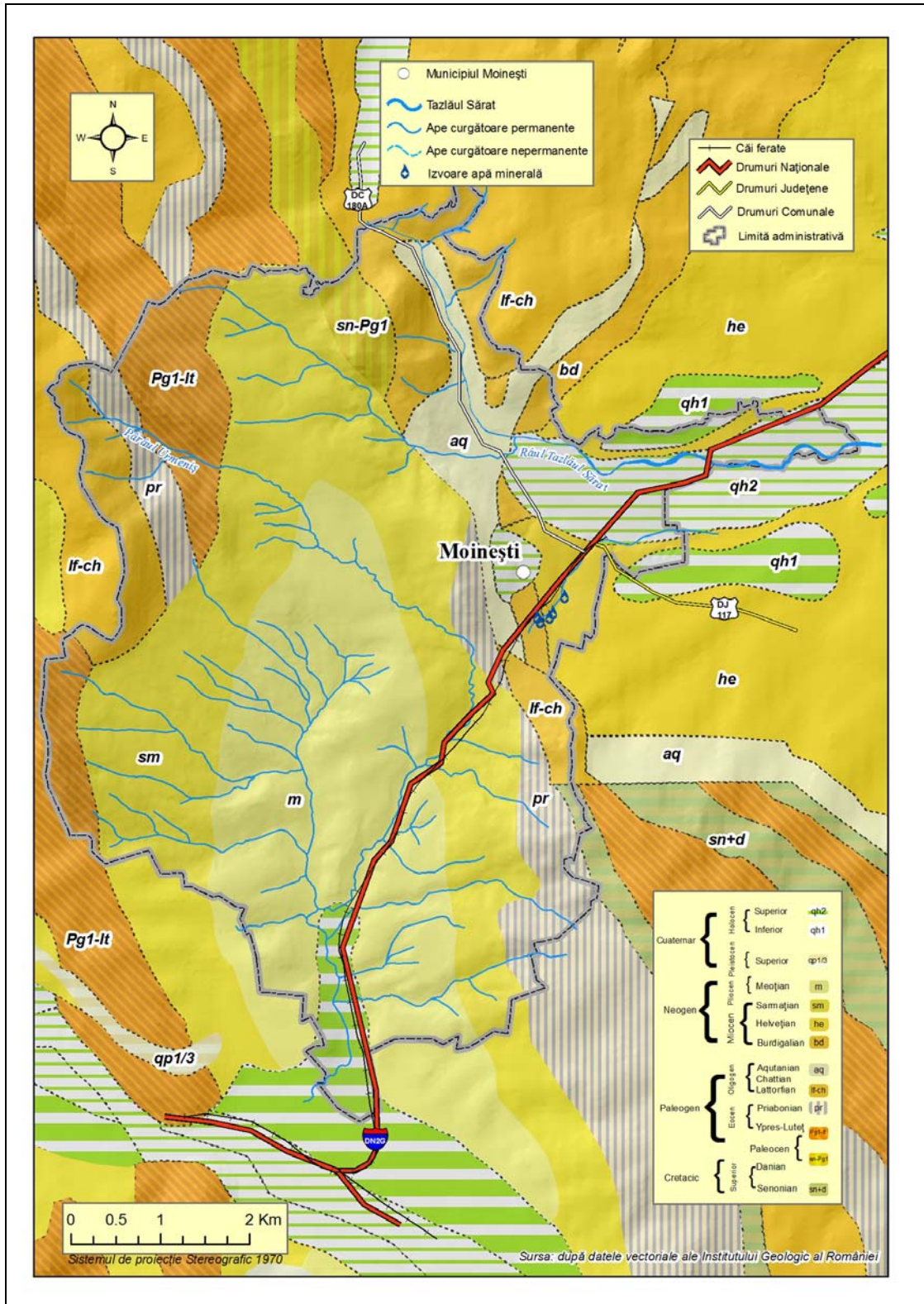

Fig. 77. Harta geologică a municipiului Moinești

ANEXA 7

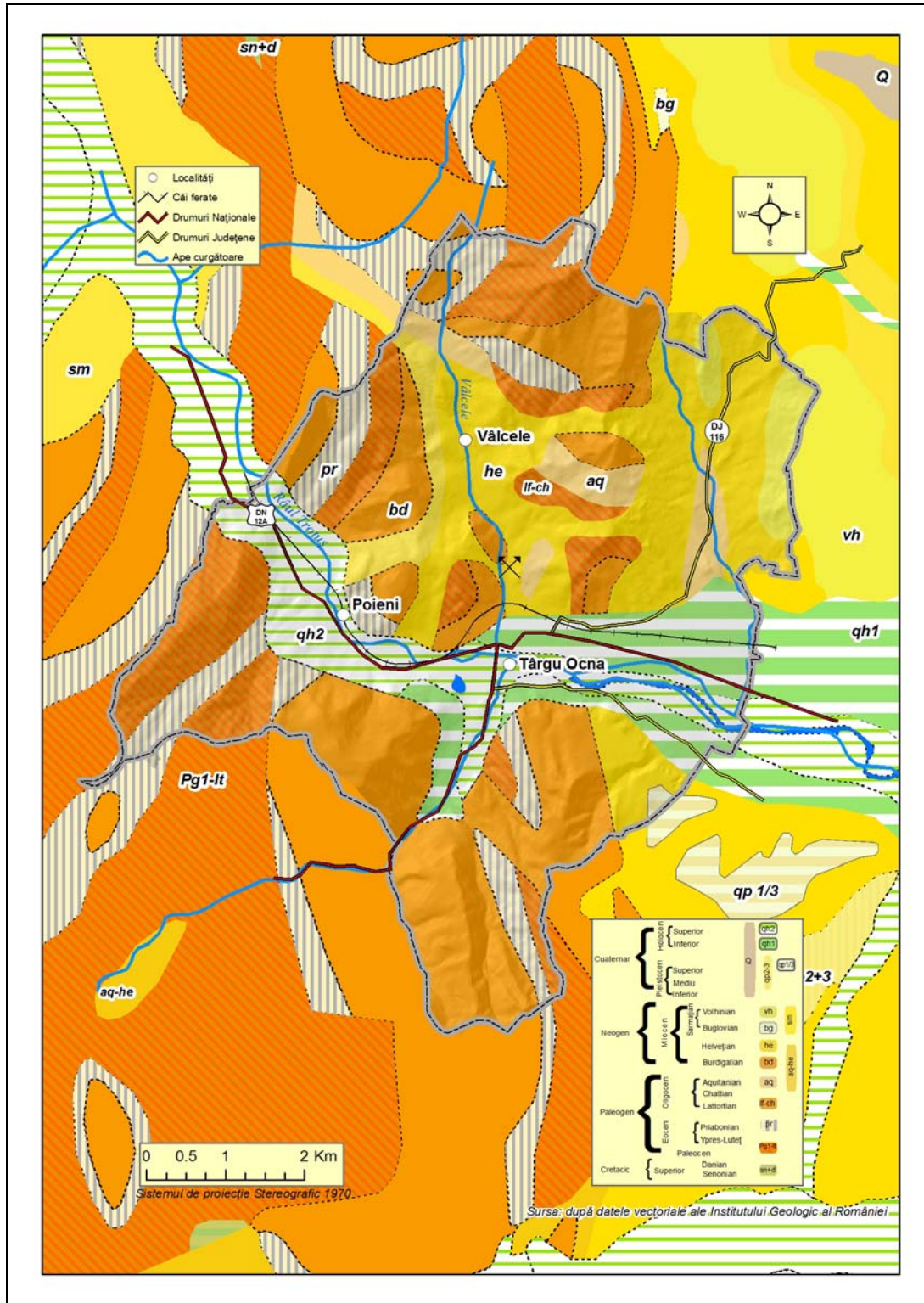

Fig. 78. Harta geologică a orașului Târgu Ocna

ANEXA 8

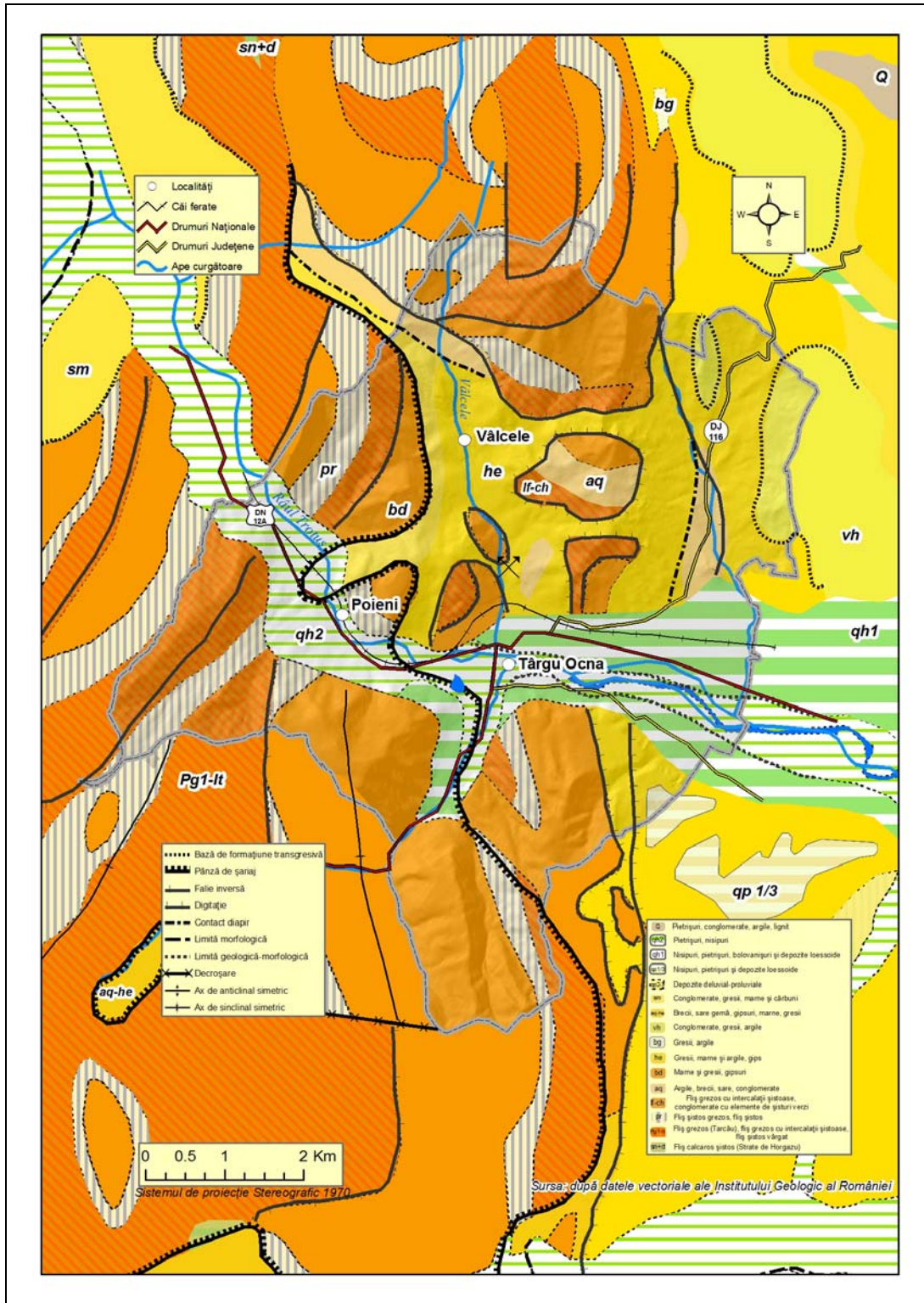

Fig. 79. Harta petrografică a orașului Târgu Ocna

ANEXA 9

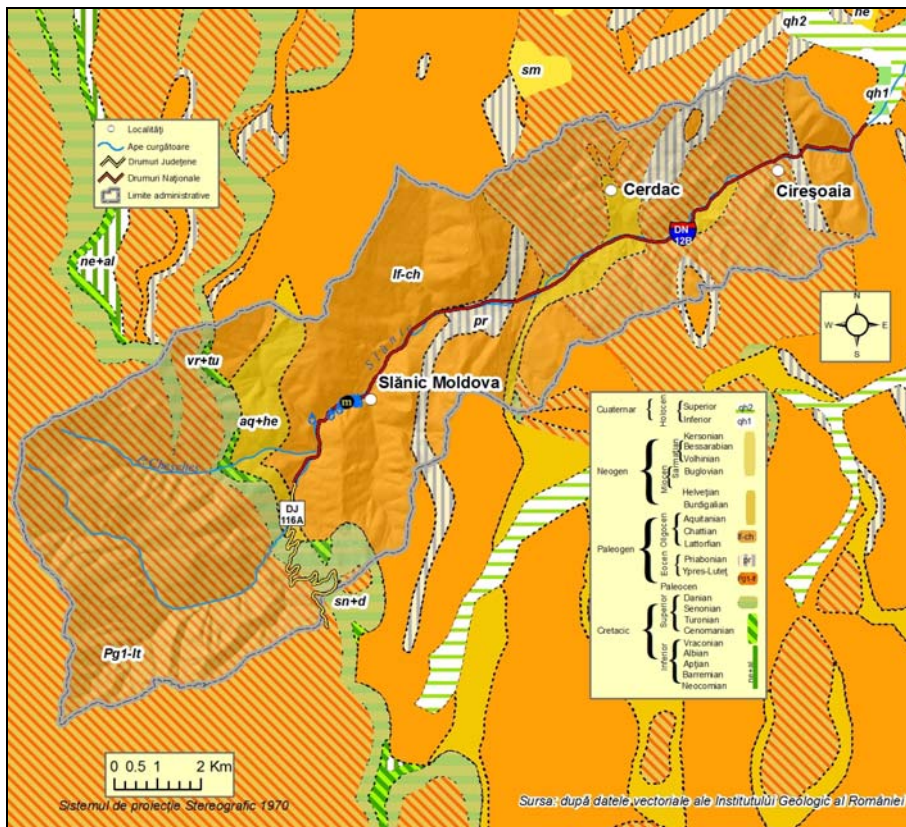
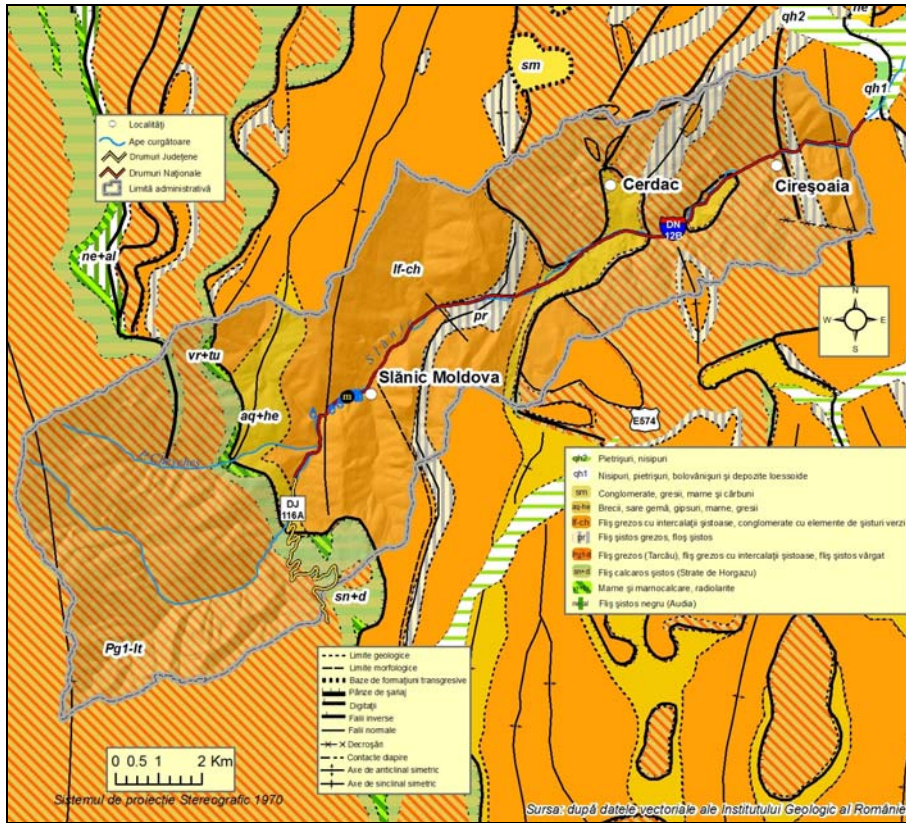

Fig. 80,81. Harta pedologică și cea geologică a orașului Slănic Moldova

ANEXA 10

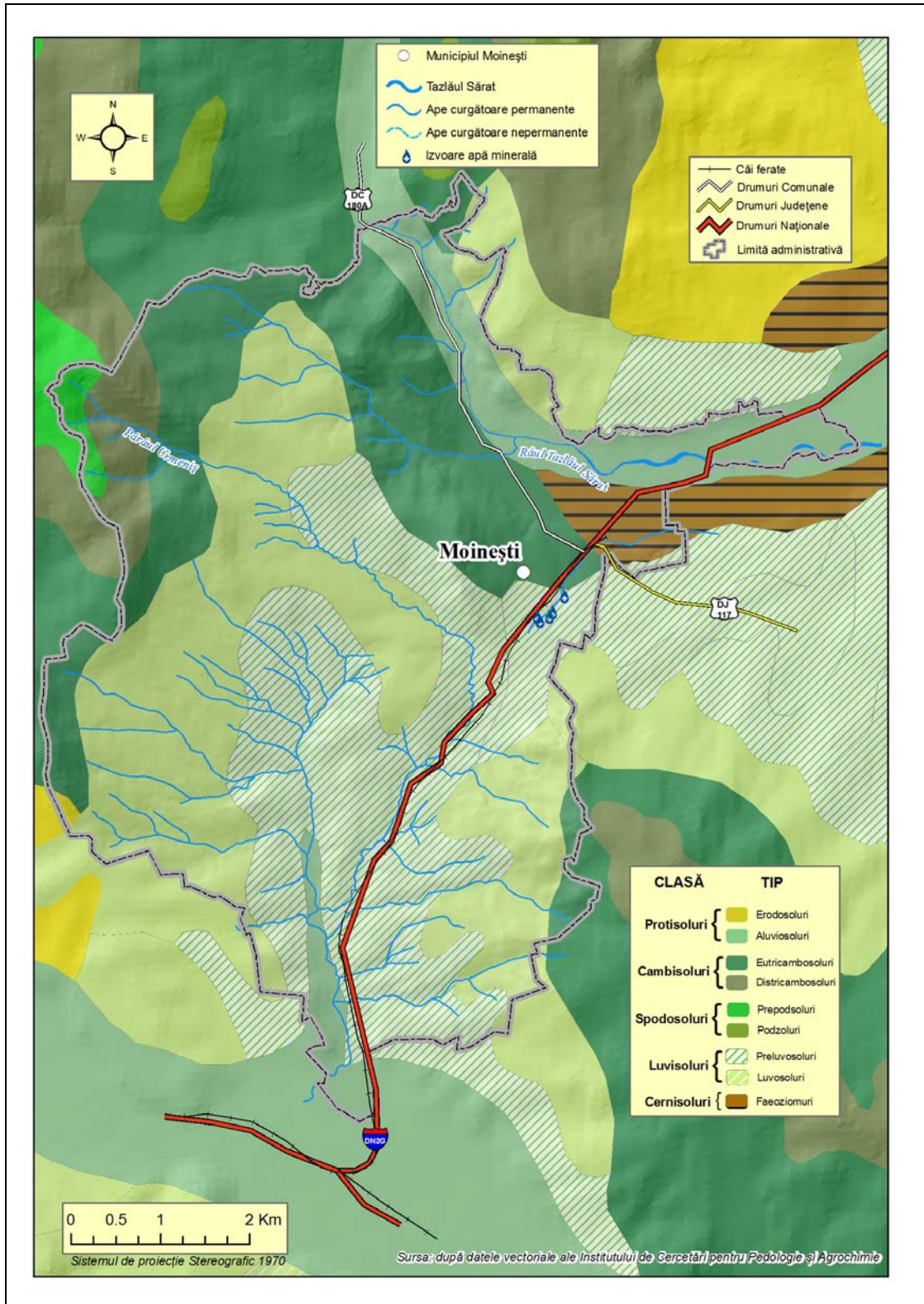

Fig. 82. Harta pedologică a municipiului Moinești

ANEXA 11

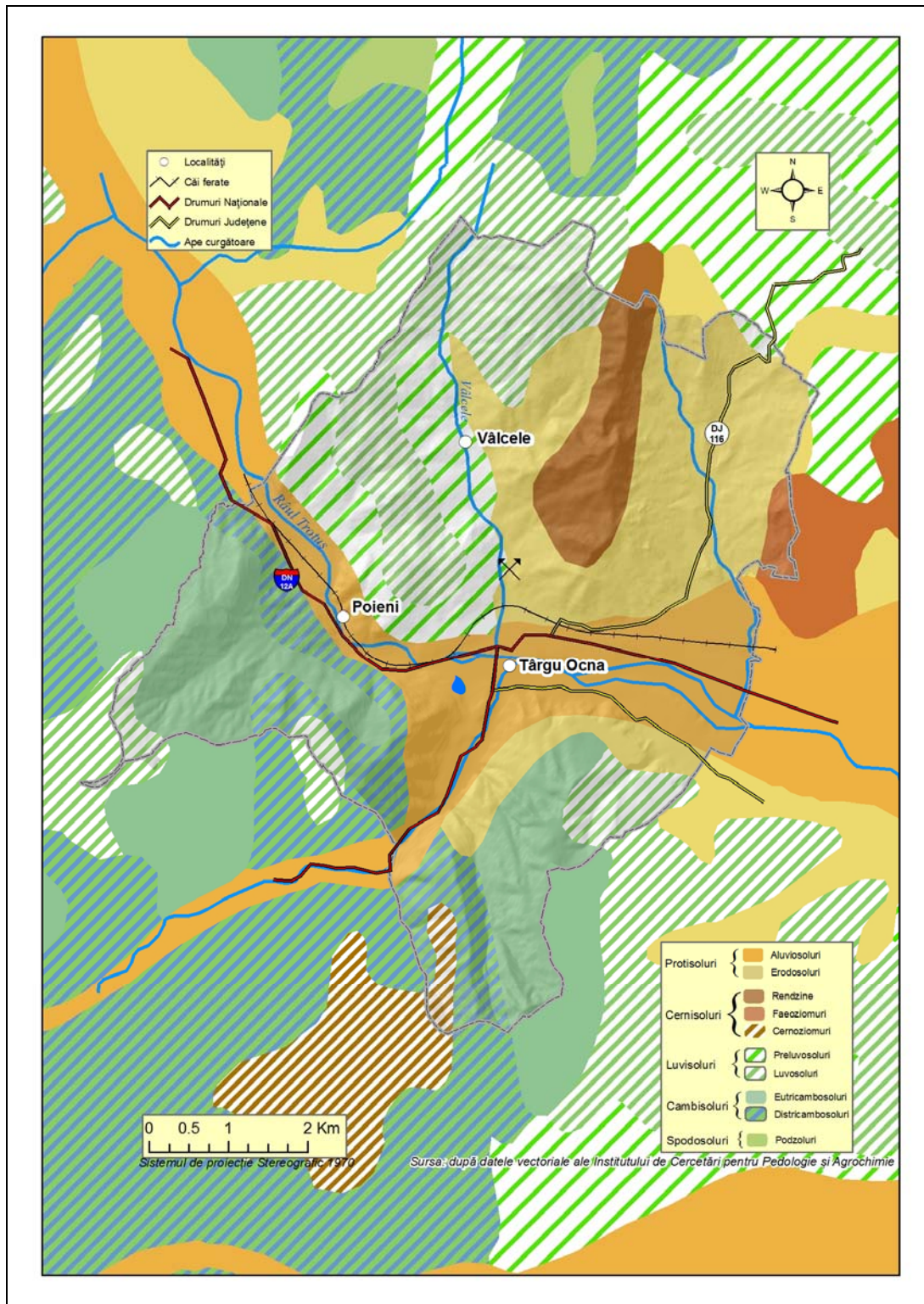

Fig. 83. Harta pedologică a orașului Târgu Ocna

ANEXA 12

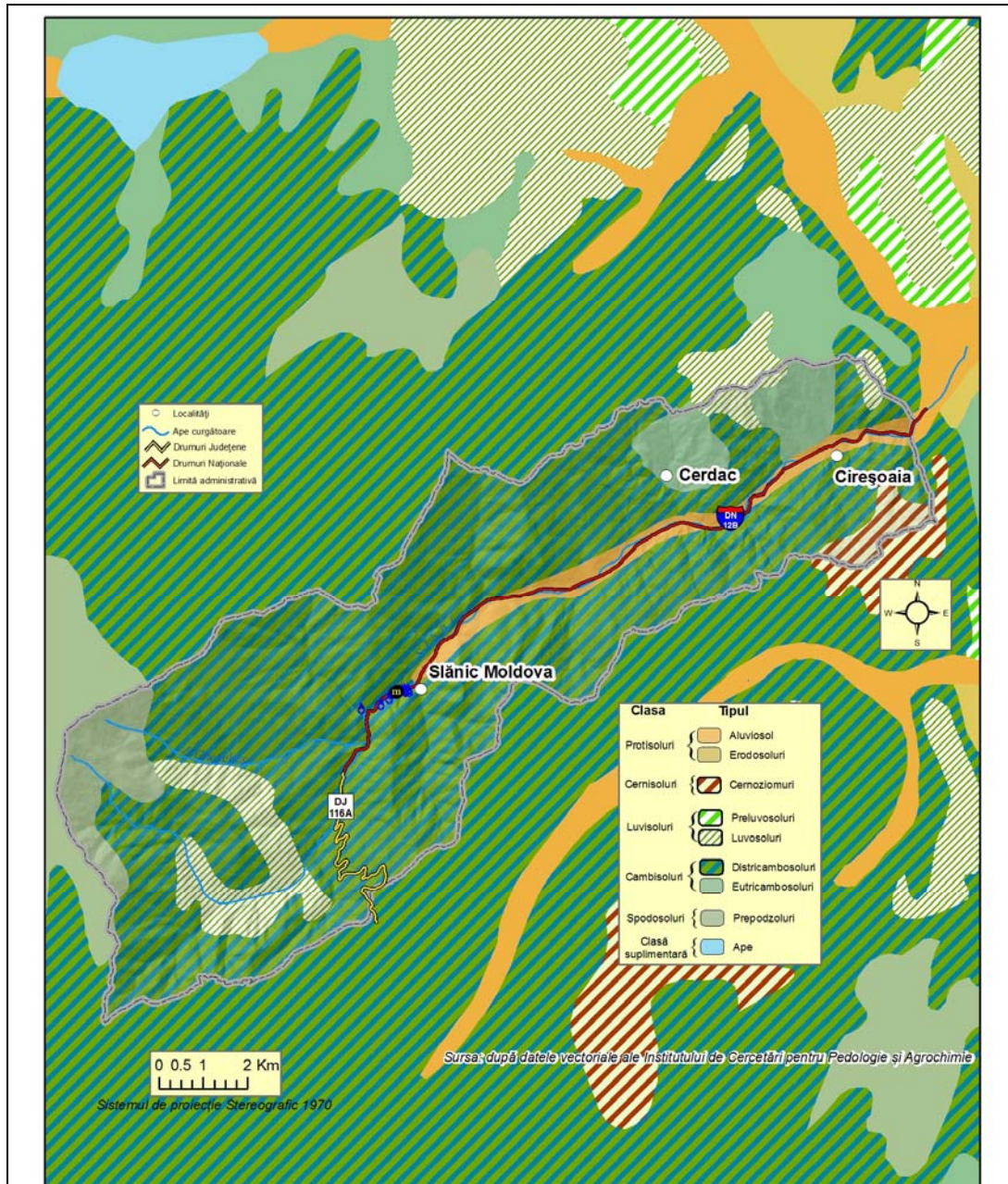

Fig. 84. Harta pedologică a orașului Slănic Moldova

ANEXA 13

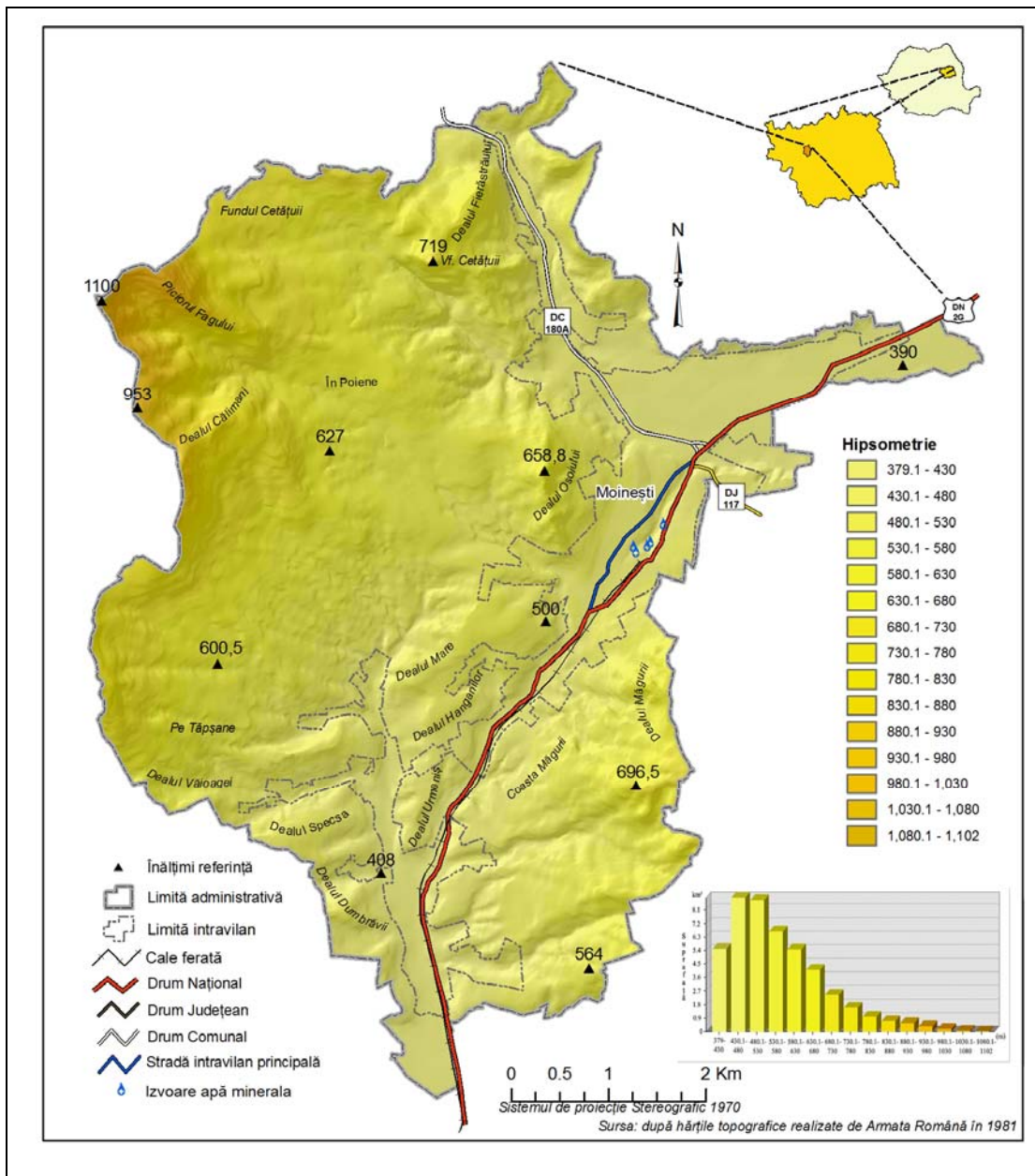

Fig. 85. Harta hipsometrică a municipiului Moinești

ANEXA 14

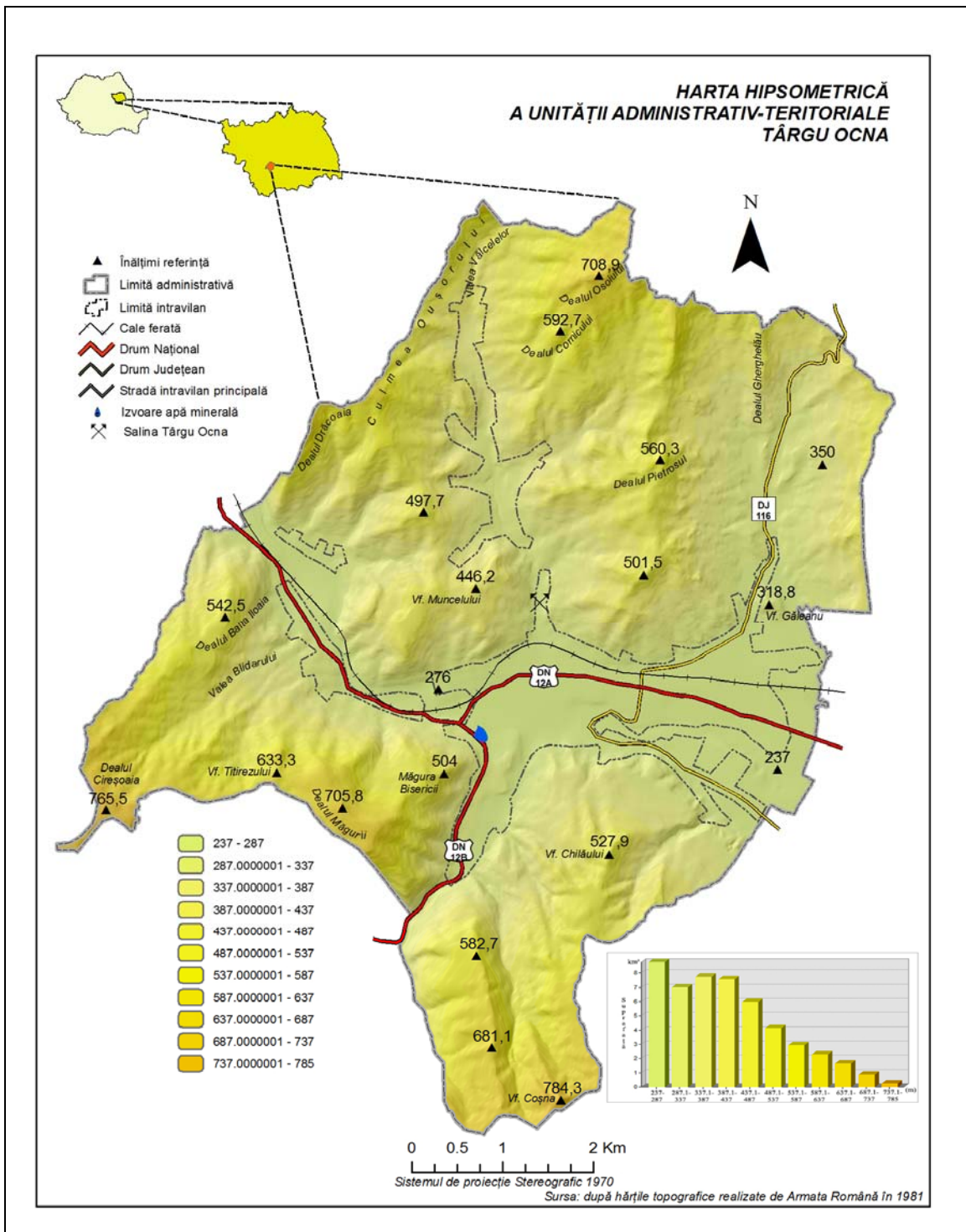

Fig. 86. Harta hipsometrică a orașului Târgu Ocna

ANEXA 15

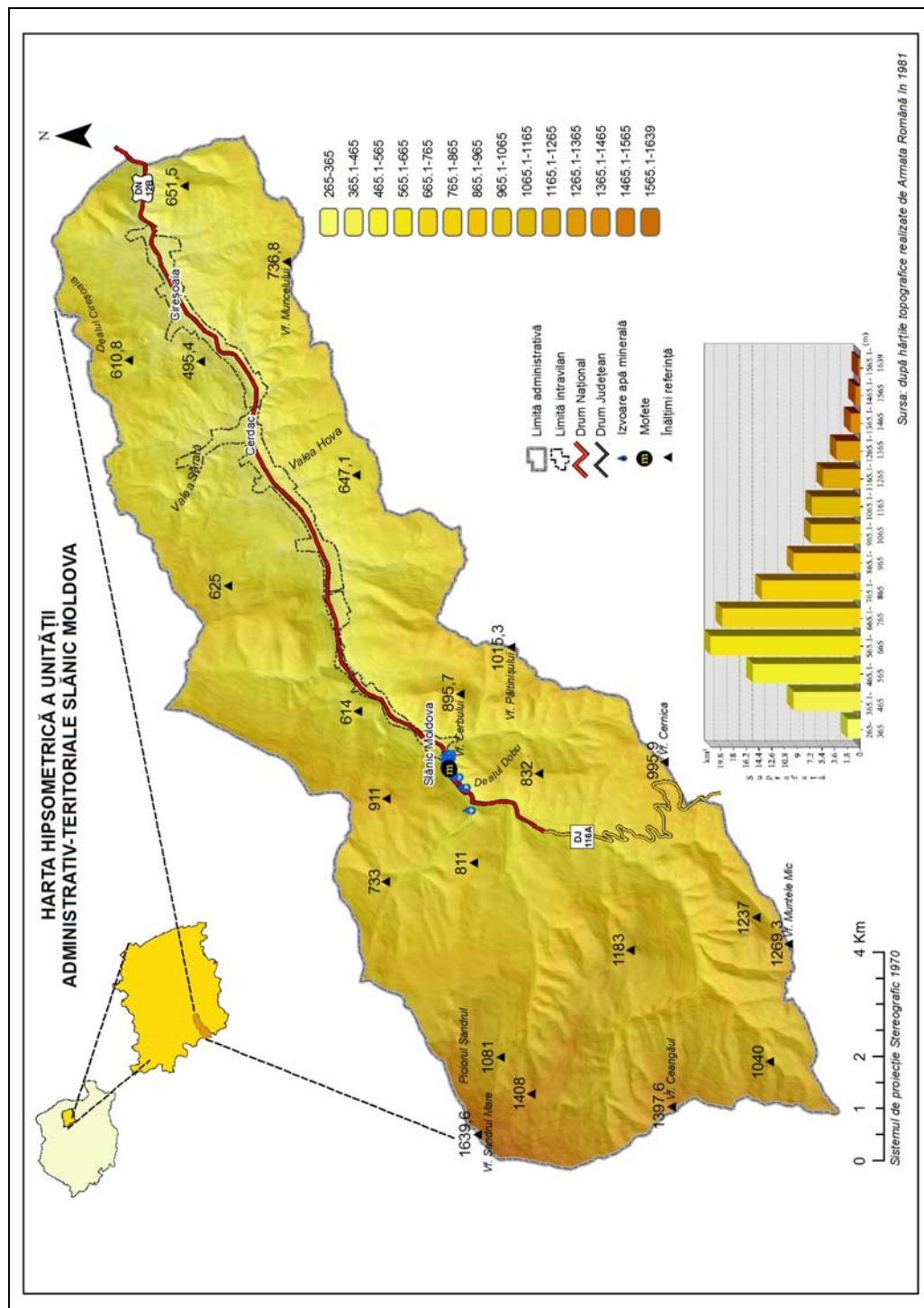

Fig. 87. Harta hipsometrică a orașului Slănic Moldova

ANEXA 16

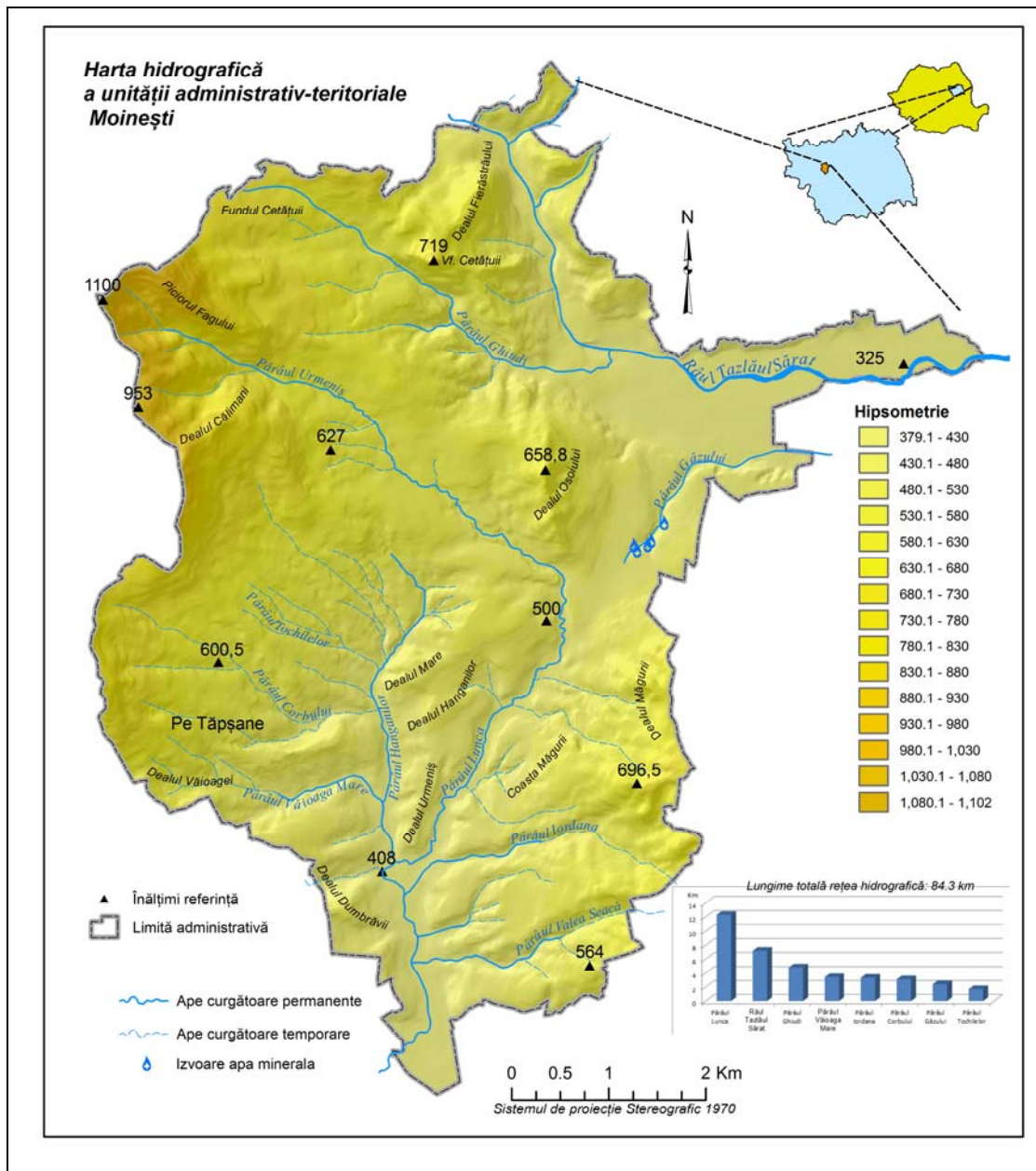

Fig. 88. Harta rețelei hidrografice a municipiului Moinești

ANEXA 17

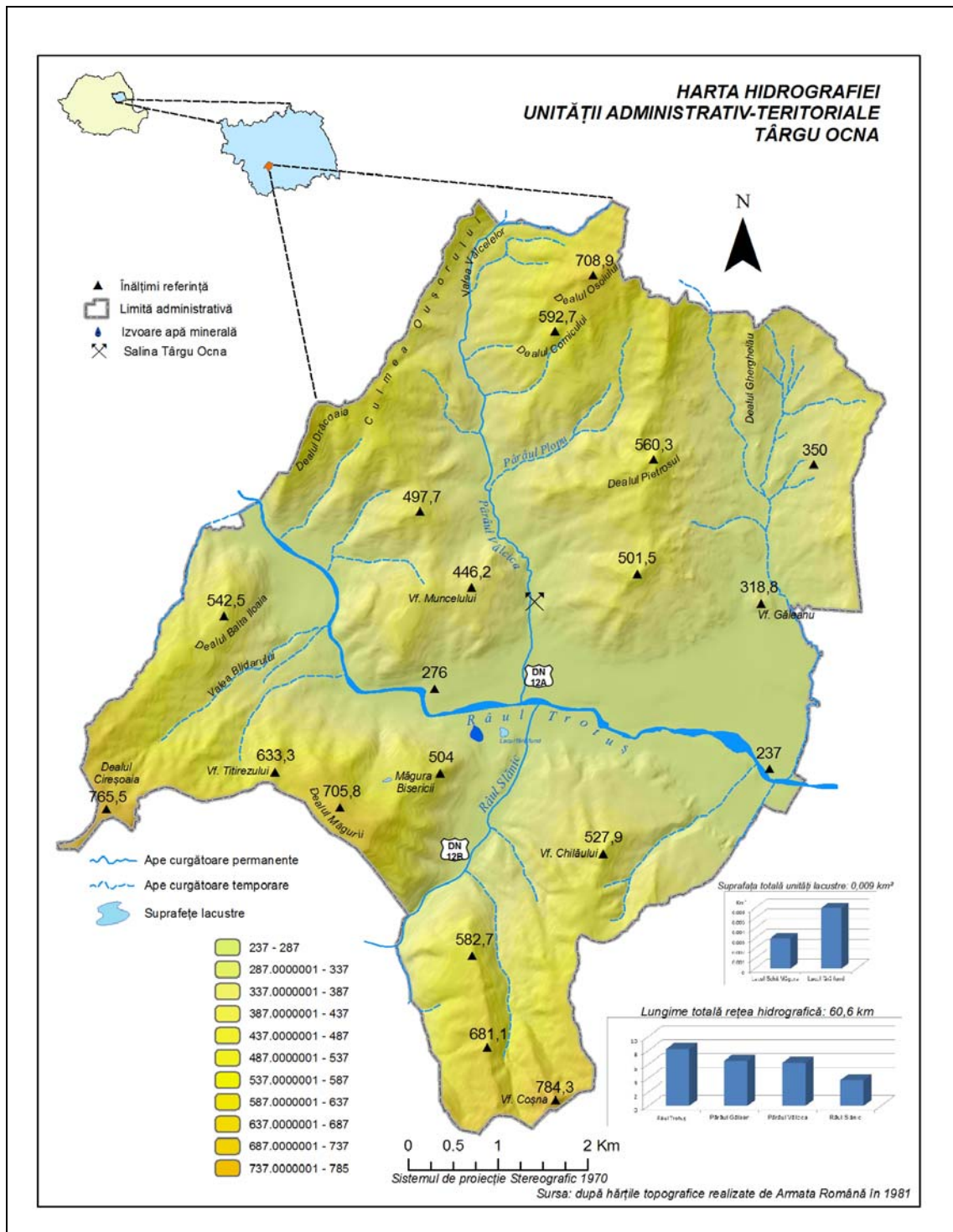

Fig. 89. Harta rețelei hidrografice și a suprafețelor lacustre ale orașului Târgu Ocna

ANEXA 18

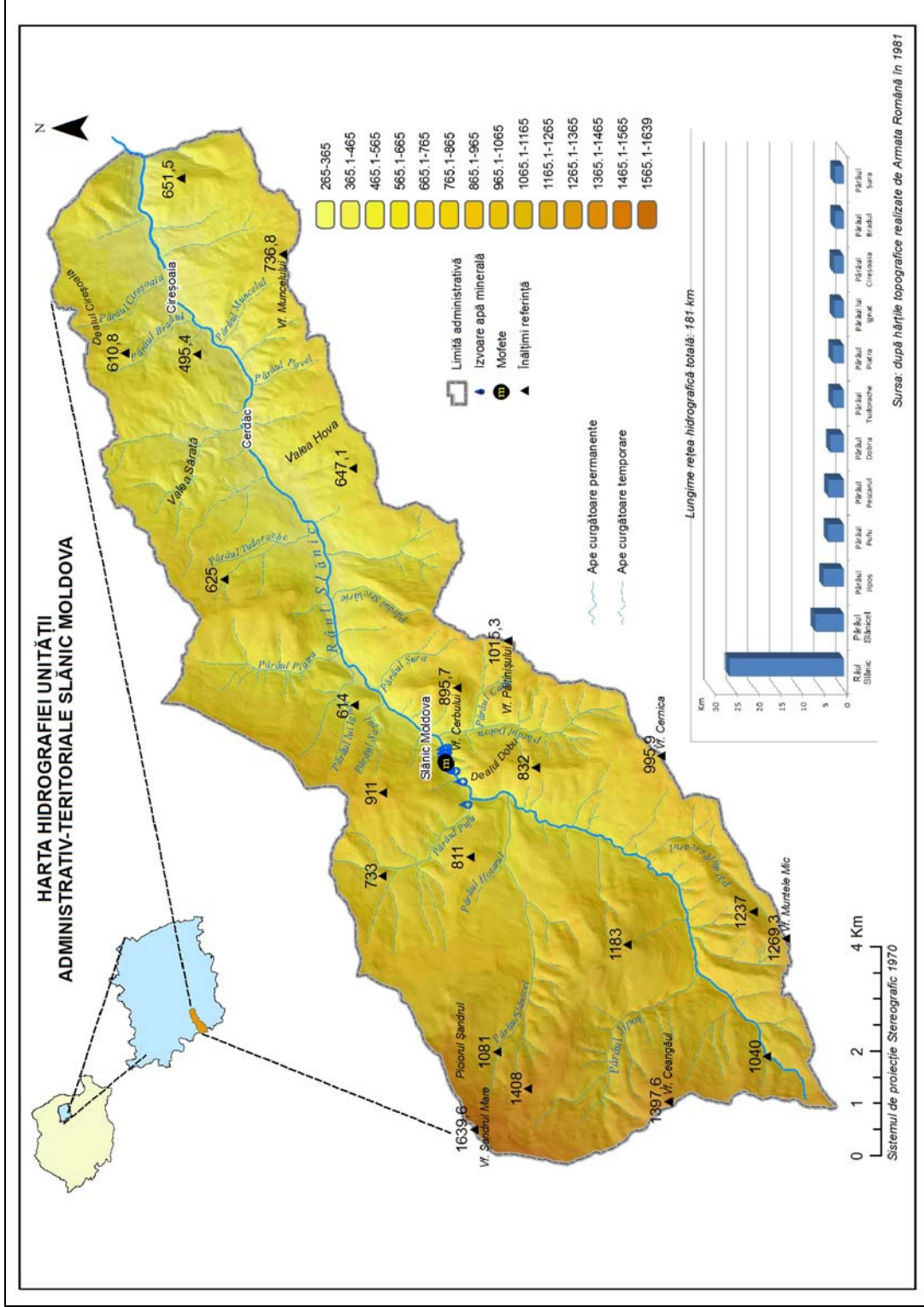

Fig. 90. Harta rețelei hidrografice a orașului Slănic Moldova

ANEXA 19

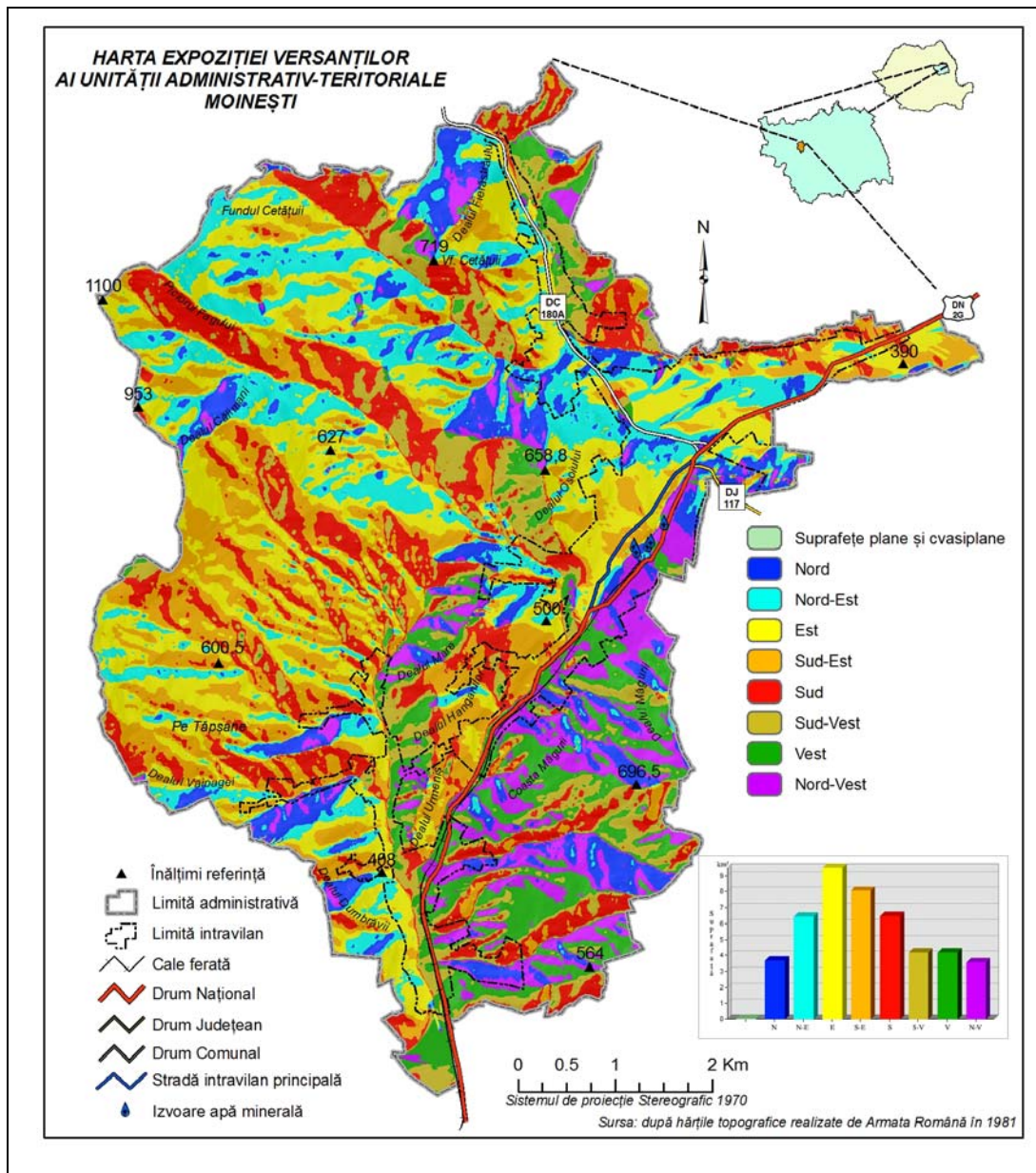

Fig. 91. Harta expoziției versanților ai municipiului Moinești

ANEXA 20

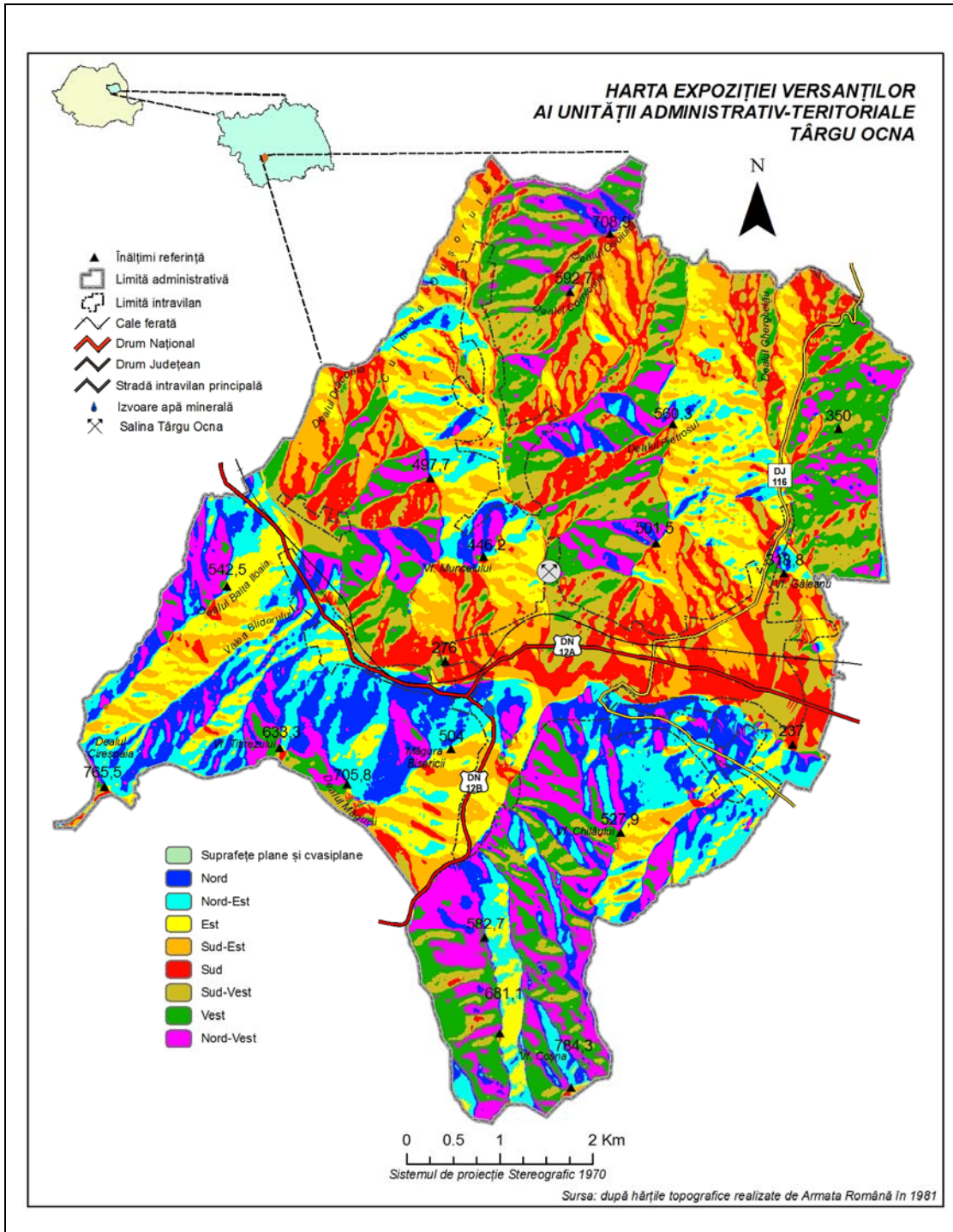

Fig. 92. Harta expoziției versanților ai orașului Târgu Ocna

ANEXA 21

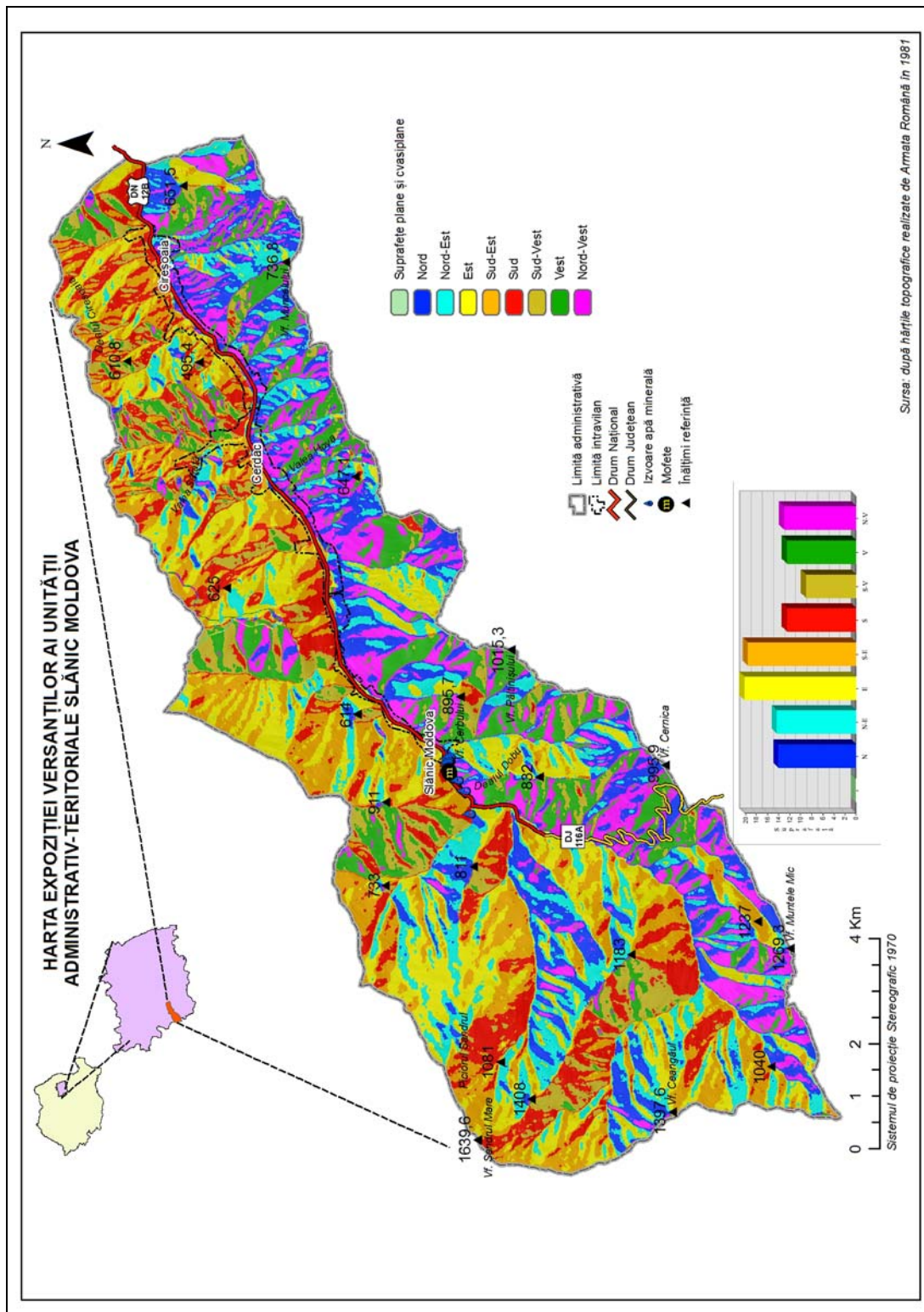

Fig. 93. Harta expoziției versanților ai orașului Slănic Moldova

ANEXA 22

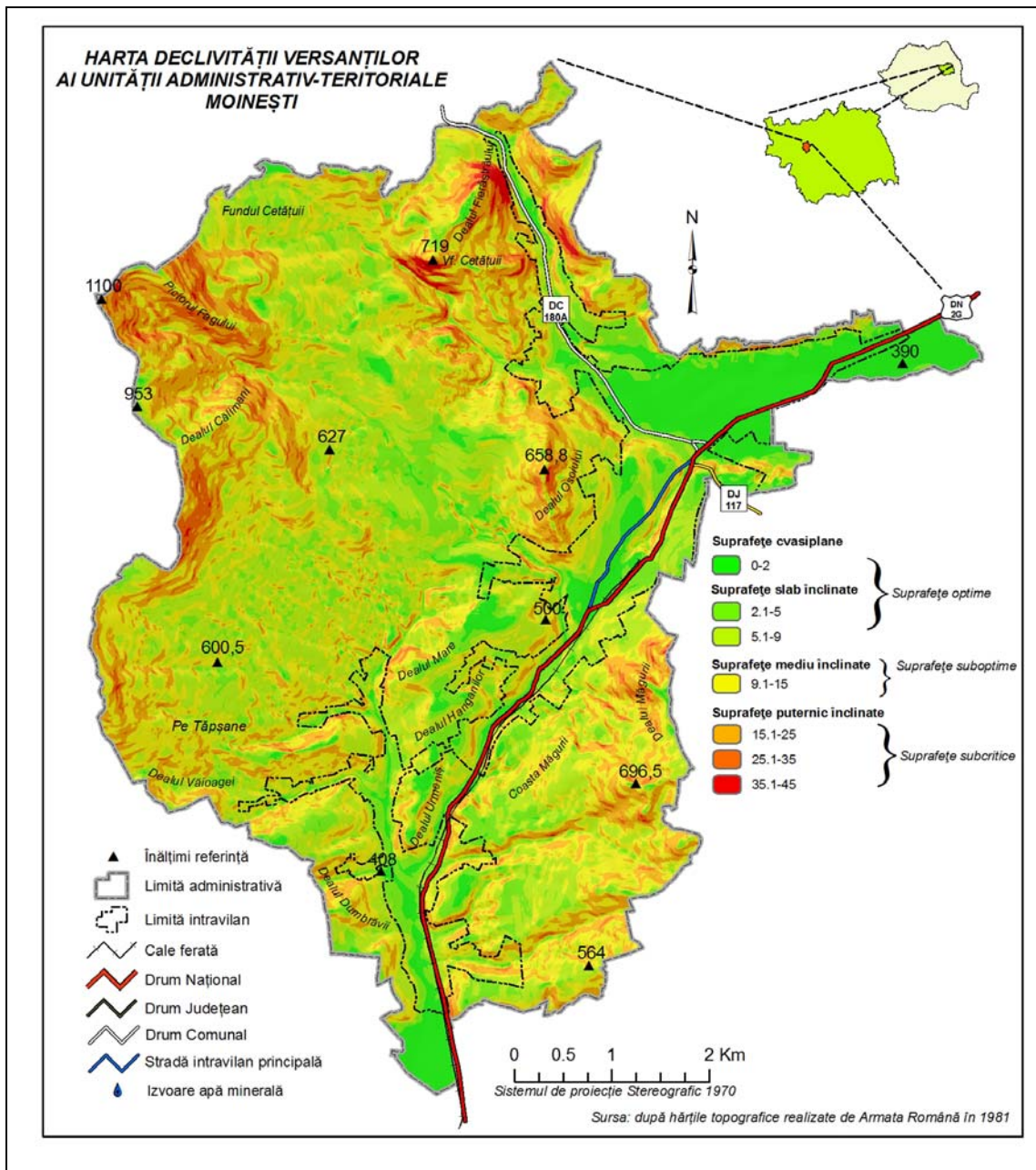

Fig. 94. Harta declivității versanților ai municipiului Moinești

ANEXA 23

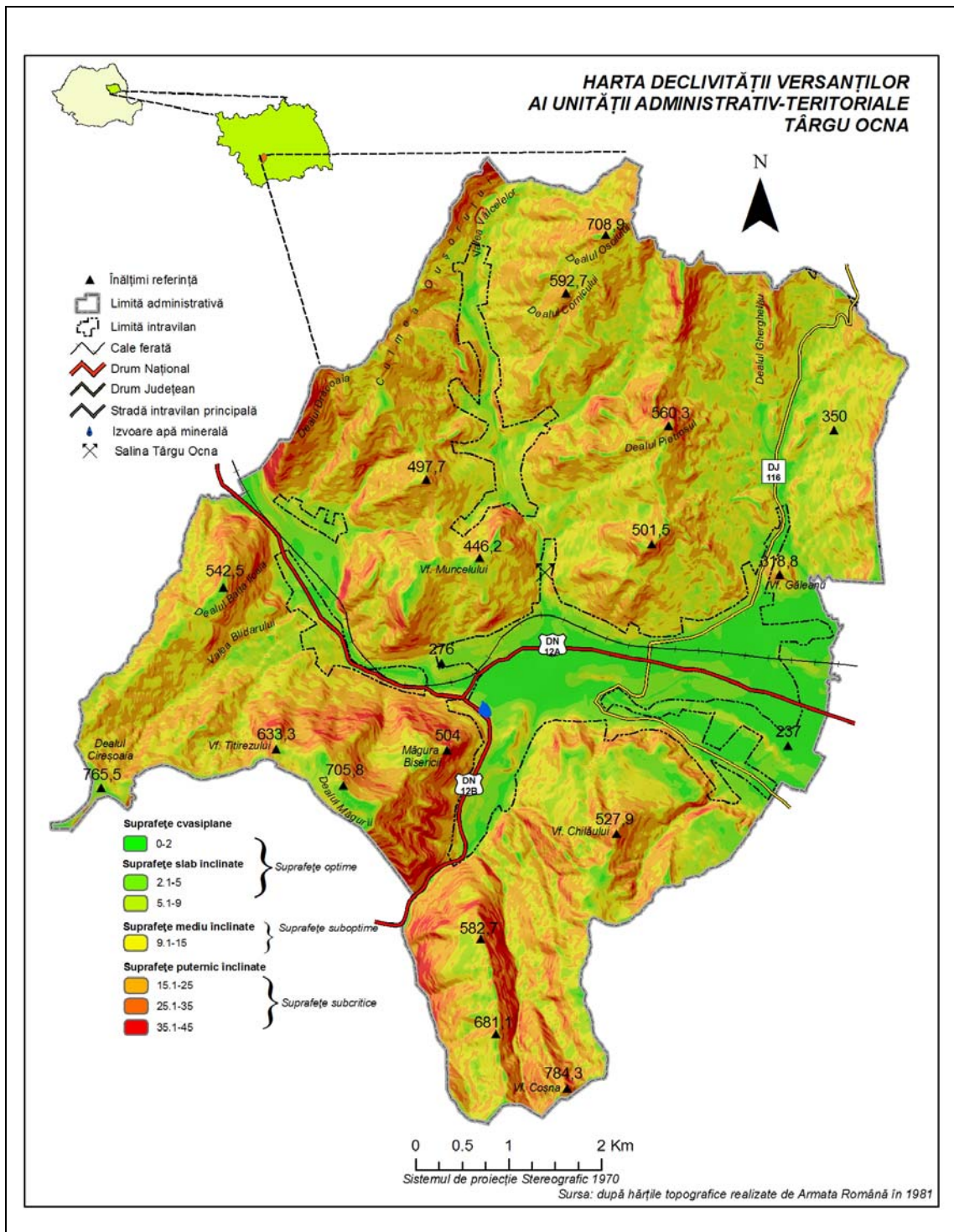

Fig. 95. Harta declivității versanților ai orașului Târgu Ocna

ANEXA 24

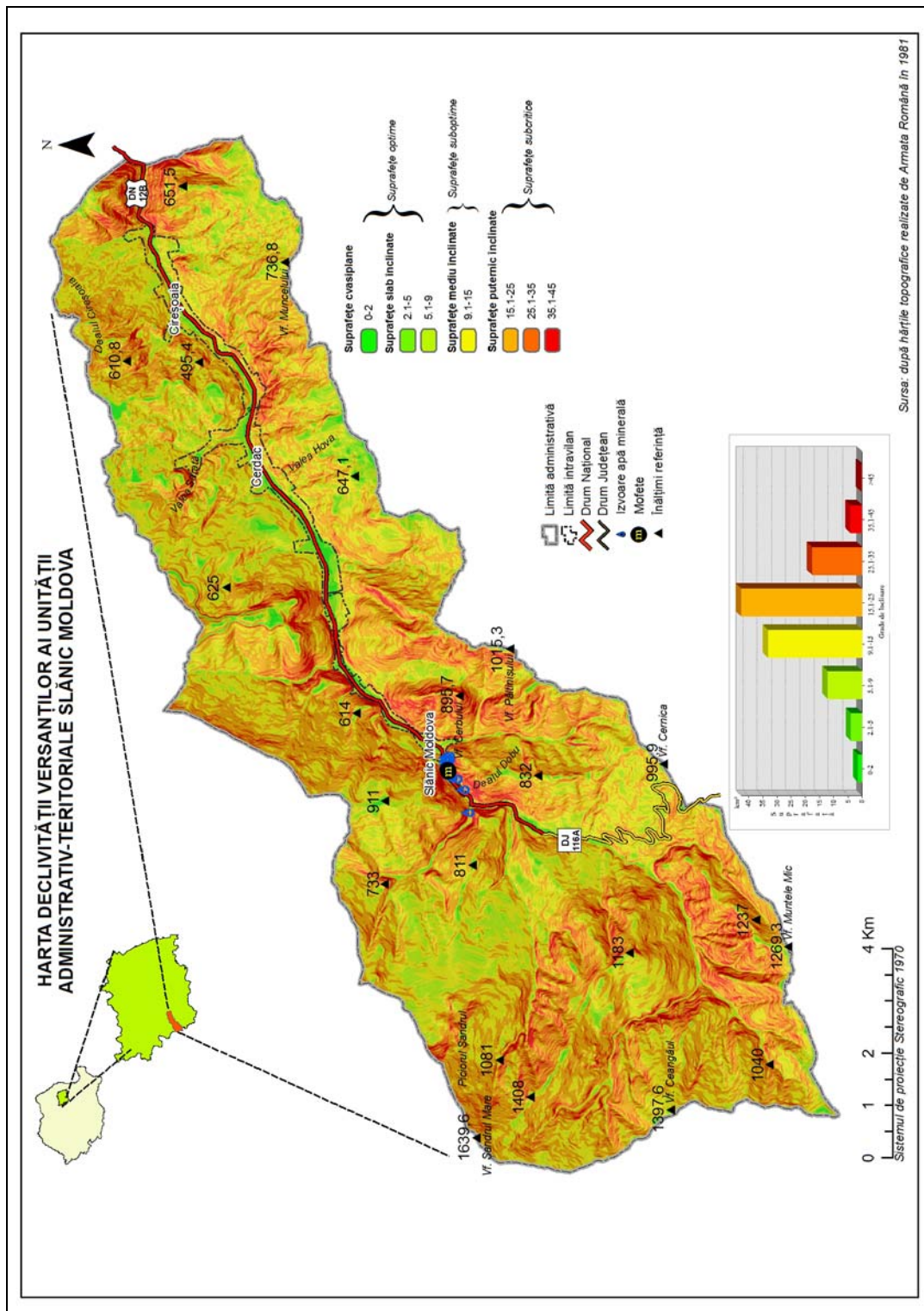

Fig. 96. Harta declivității versanșilor ai orașului Slănic Moldova

ANEXA 25

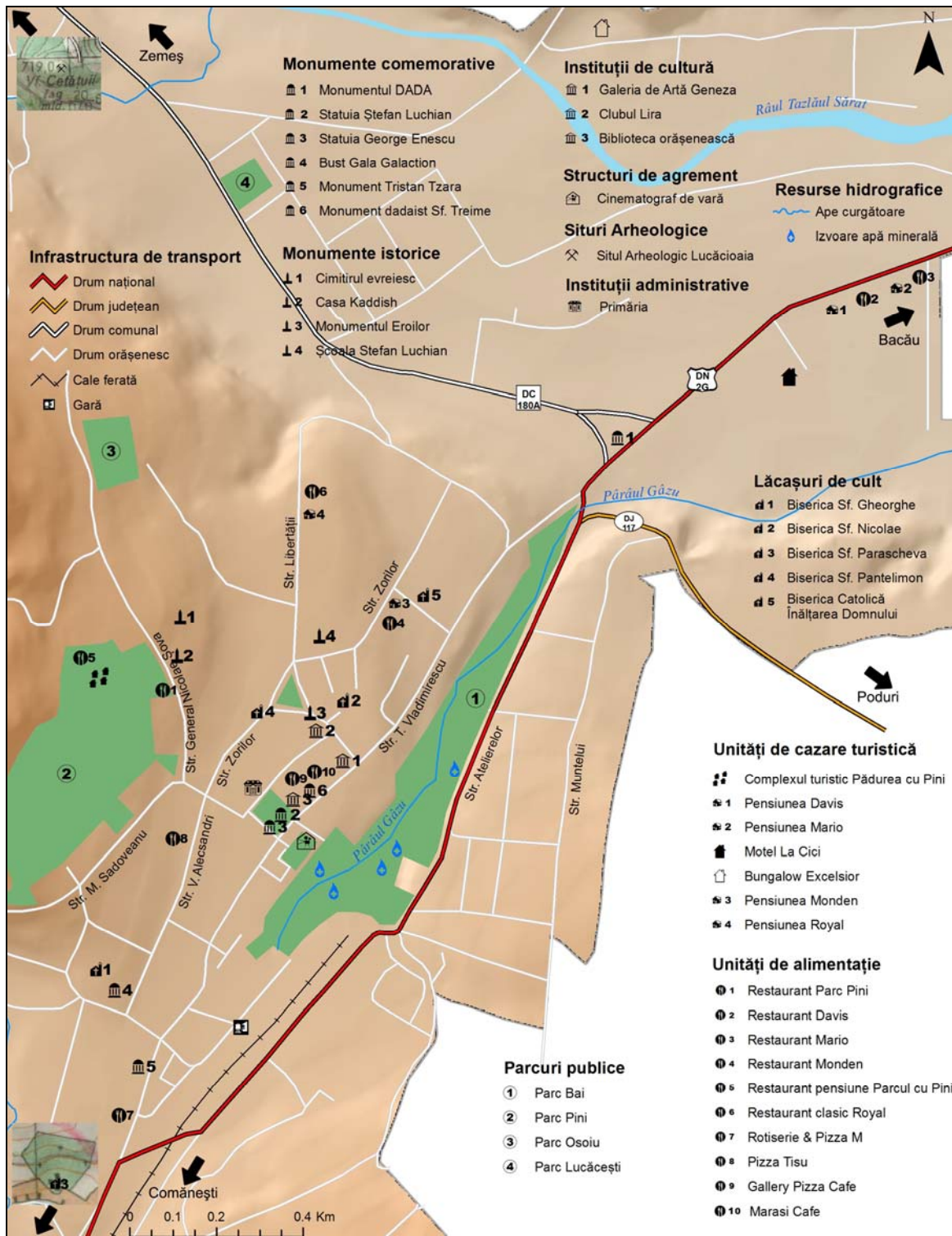

Fig. 97. Harta atracțiilor naturale și antropice, respectiv a bazei materiale turistice din Municipiul Moinești

ANEXA 26

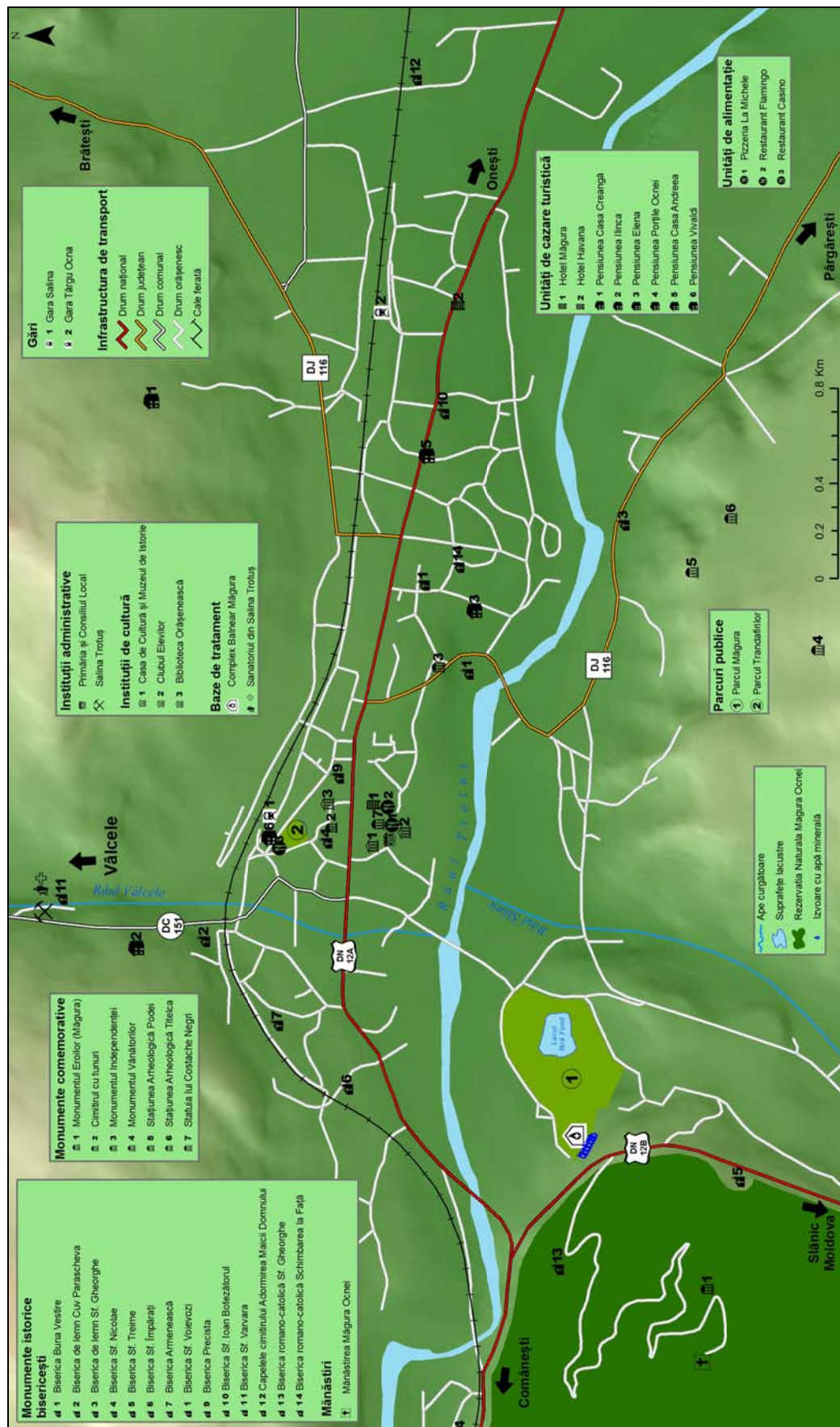

Fig. 98. Harta atracțiilor naturale și antropice, respectiv a bazei materiale turistice din orașul-stațiune Târgu Ocna

ANEXA 27

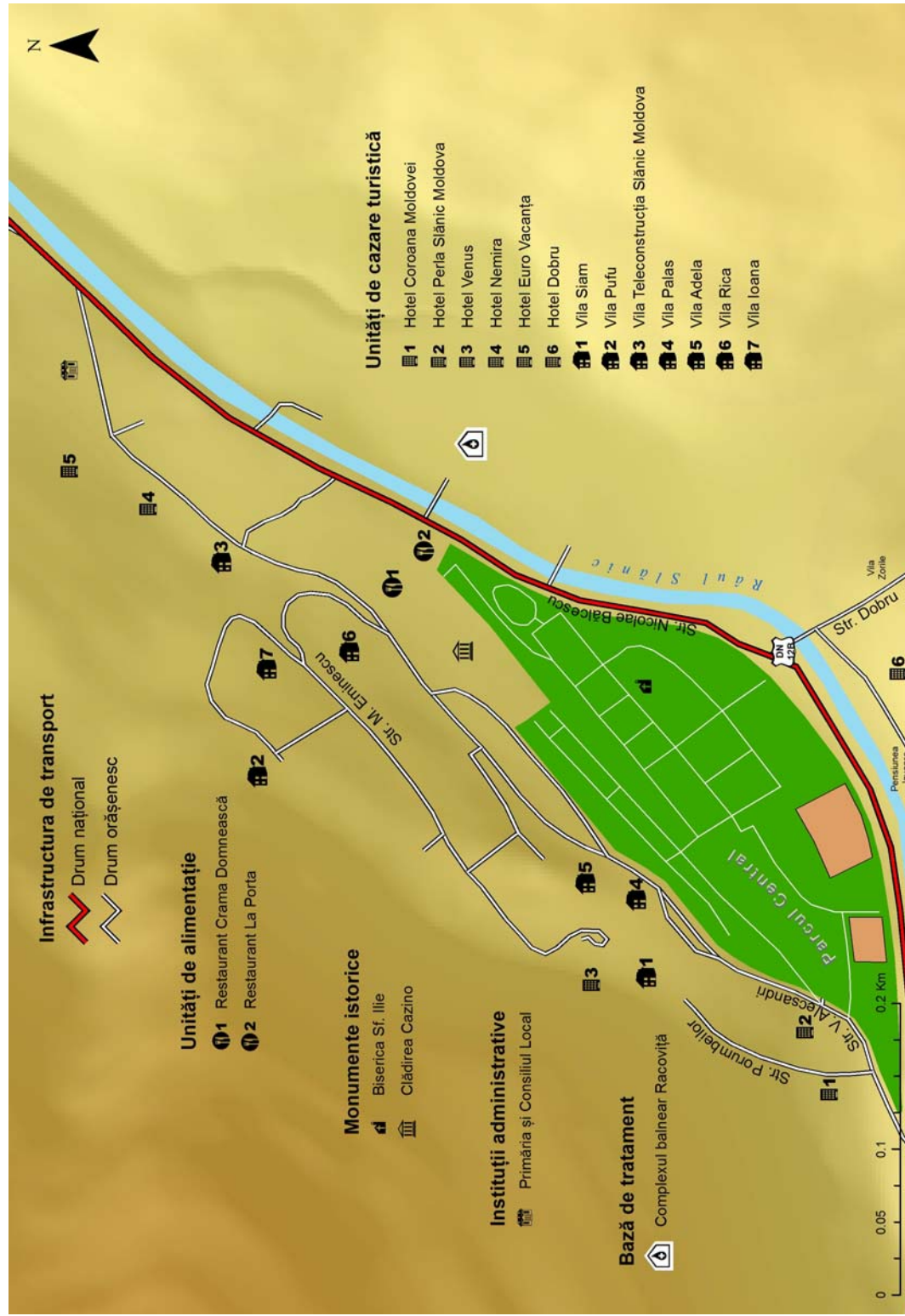

Fig. 99. Harta atracțiilor naturale și antropice, respectiv a bazei materiale turistice din Slănic Moldova (centru)

ANEXA 28

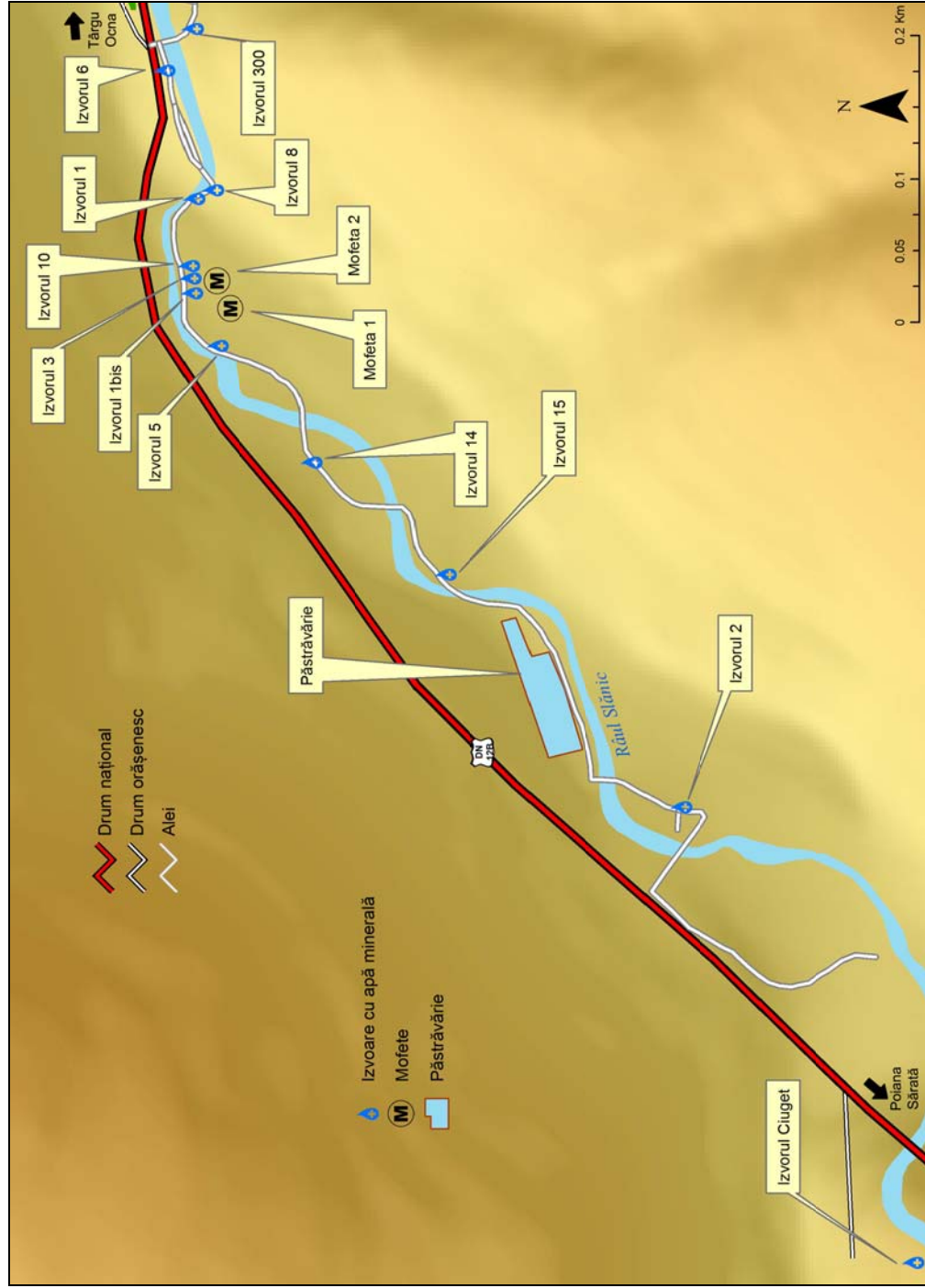

Fig. 100. Harta izvoarelor cu apă minerală și a mofetelor din Sianic Moldova

ANEXA 29

Fig. 101. Harta atracțiilor naturale și antropice, respectiv a bazei materiale turistice din Slănic Moldova (est)

ANEXA 30

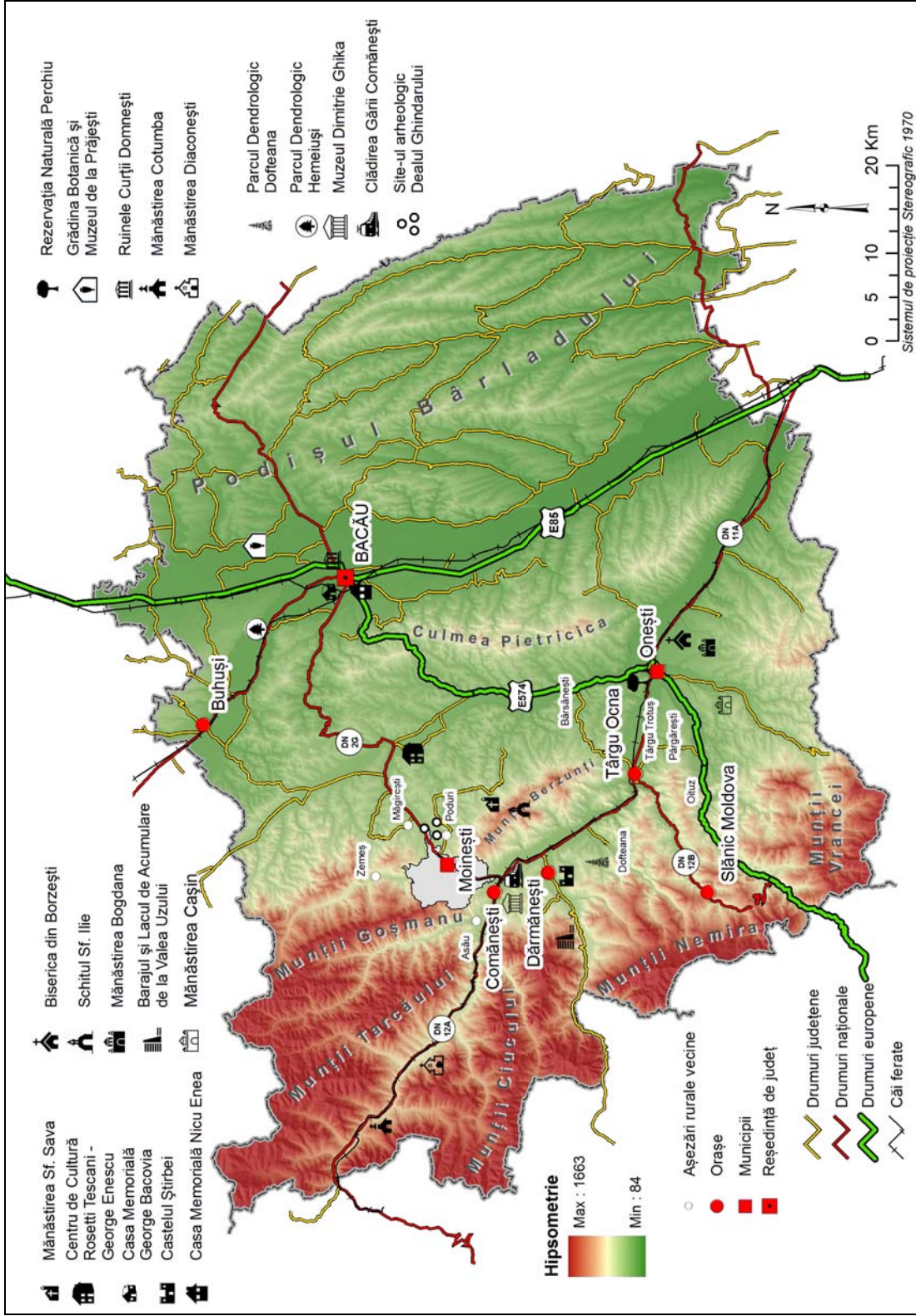

Fig. 102. Harta celor mai importante atracții turistice din județul Bacău

ANEXA 31

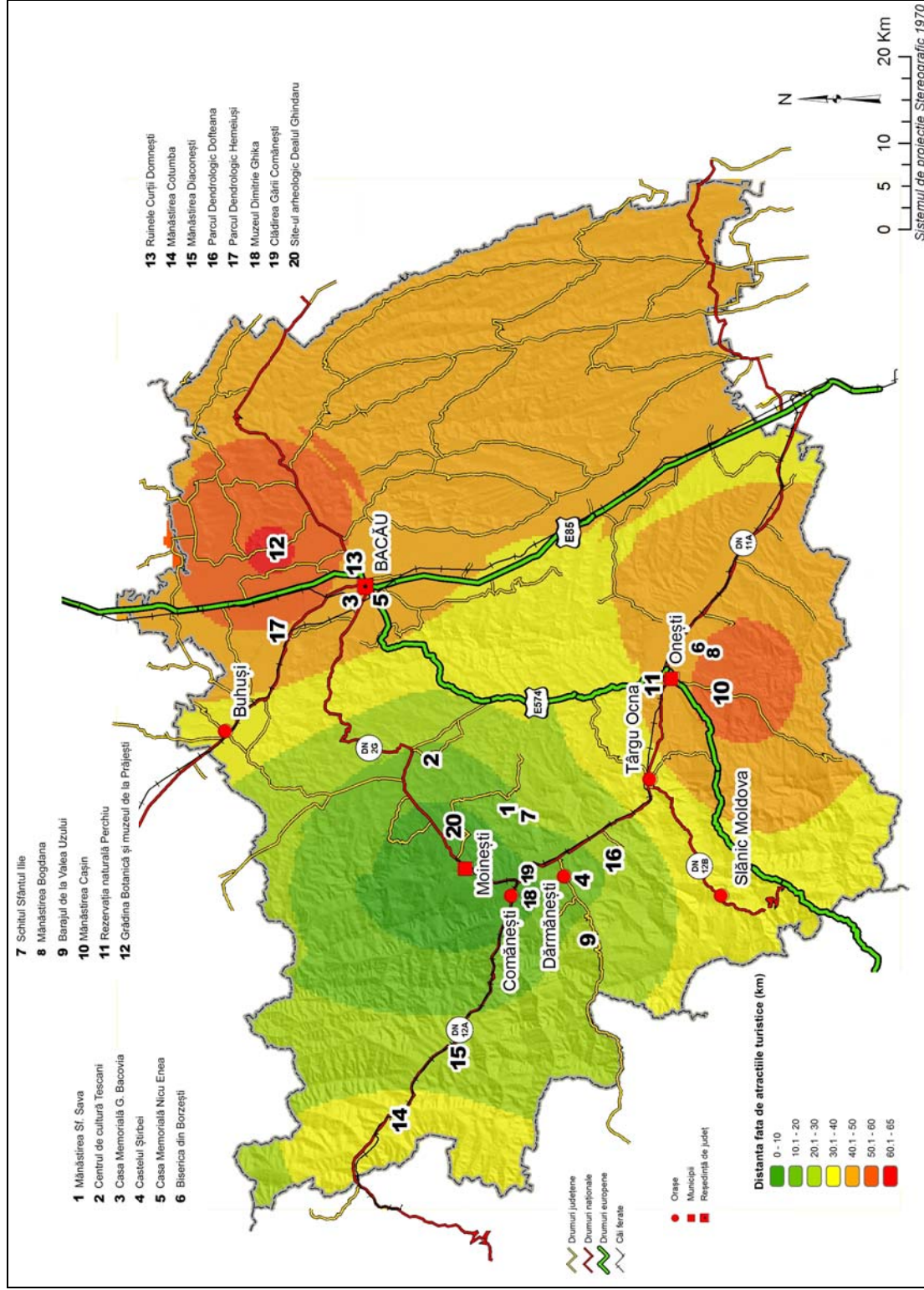

Fig. 103. Distanța atracțiilor turistice din jud. Bacău față de municipiul Moinești

ANEXA 32

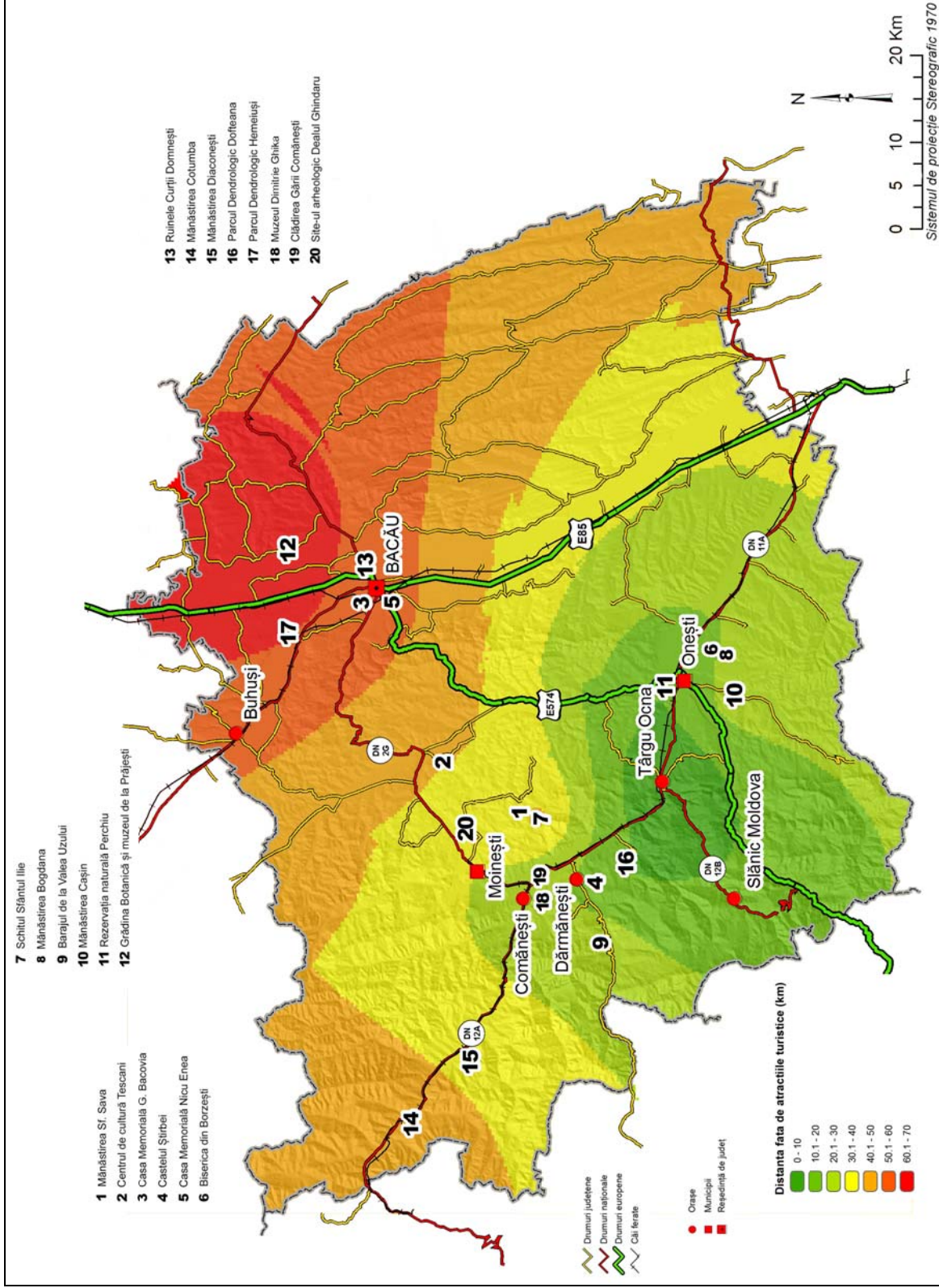

Fig. 104. Distanța atracțiilor turistice din jud. Bacău față de stațiunea Târgu Ocna

ANEXA 33

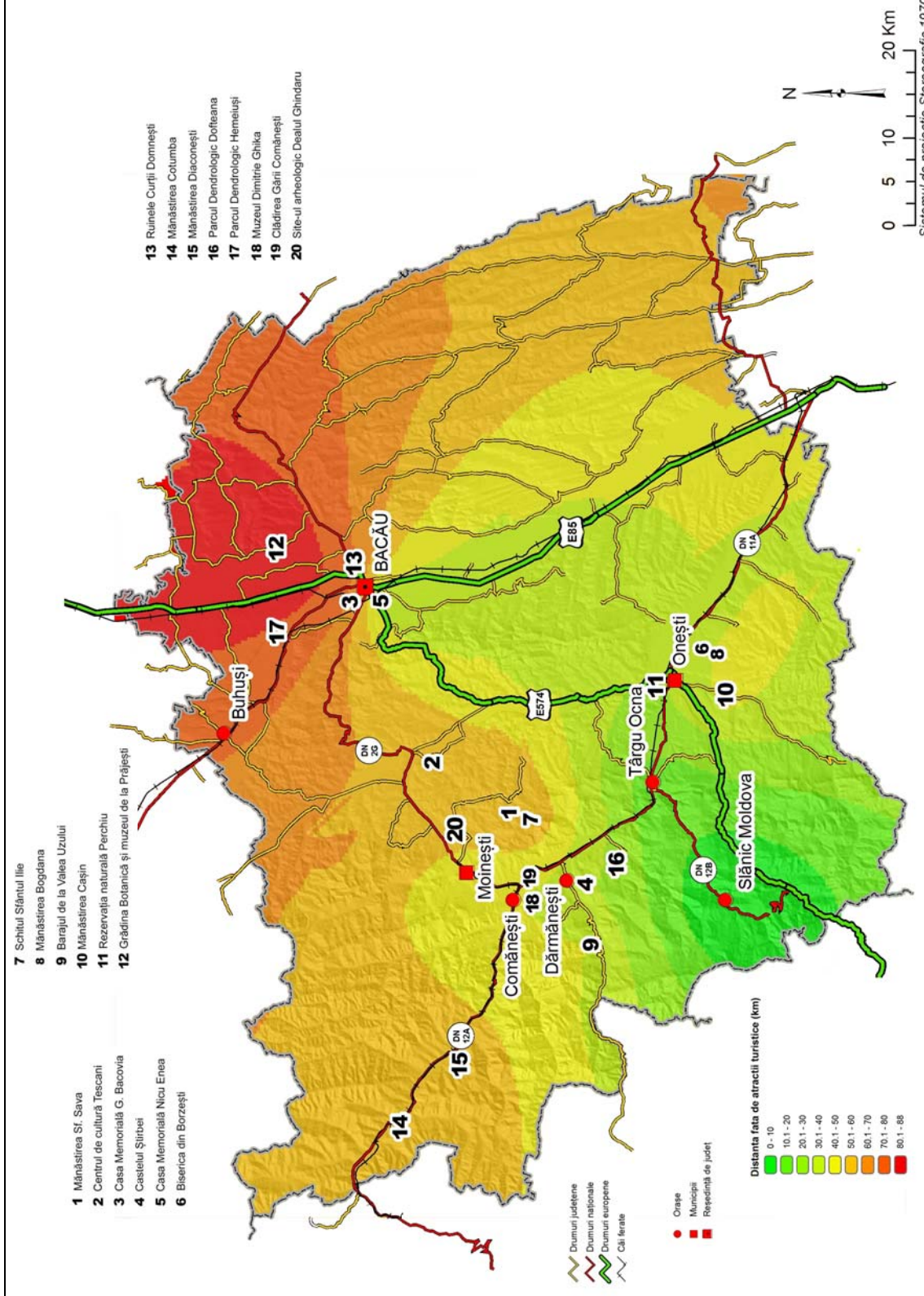

Fig. 105. Distanța atracțiilor turistice din jud. Bacău față de stațiunea Sălaj Moldova

16	05/04/2015	12:41	0.0	0.0	0.0	0.0	----
17	05/04/2015	12:42	0.0	0.0	0.0	0.0	----
18	05/04/2015	12:42	0.0	0.0	0.0	0.0	----
19	05/04/2015	12:43	0.0	0.0	0.0	0.0	----
20	05/04/2015	12:43	0.0	0.0	0.0	0.0	----
21	05/04/2015	12:44	0.0	0.0	0.0	0.0	----
22	05/04/2015	12:44	0.0	0.0	0.0	0.0	----
23	05/04/2015	12:45	0.0	0.0	0.0	0.0	----
24	05/04/2015	12:45	0.0	0.0	0.0	0.0	----
25	05/04/2015	12:46	0.0	0.0	0.0	0.0	----
26	05/04/2015	12:46	0.0	0.0	0.0	0.0	----
27	05/04/2015	12:47	0.0	0.0	0.0	0.0	----
28	05/04/2015	12:47	0.0	0.0	0.0	0.0	----
29	05/04/2015	12:48	0.0	0.0	0.0	0.0	----
30	05/04/2015	12:48	0.0	0.0	0.0	0.0	----
31	05/04/2015	12:49	0.0	0.0	0.0	0.0	----
32	05/04/2015	12:49	0.0	0.0	0.0	0.0	----
33	05/04/2015	12:50	0.0	0.0	0.0	0.0	----
34	05/04/2015	12:50	0.0	0.0	0.0	0.0	----
35	05/04/2015	12:51	0.0	0.0	0.0	0.0	----
36	05/04/2015	12:51	0.0	0.0	0.0	0.0	----
37	05/04/2015	12:52	0.0	0.0	0.0	0.0	----
38	05/04/2015	12:52	0.0	0.0	0.0	0.0	----
39	05/04/2015	12:53	0.0	0.0	0.0	0.0	----
40	05/04/2015	12:53	0.0	0.0	0.0	0.0	----
41	05/04/2015	12:54	0.0	0.0	0.0	0.0	----
42	05/04/2015	12:54	0.0	0.0	0.0	0.0	----
43	05/04/2015	12:55	0.0	0.0	0.0	0.0	----
44	05/04/2015	12:55	0.0	0.0	0.0	0.0	----
45	05/04/2015	12:56	0.0	0.0	0.0	0.0	----
46	05/04/2015	12:56	0.0	0.0	0.0	0.0	----
47	05/04/2015	12:57	0.0	0.0	0.0	0.0	----
48	05/04/2015	12:57	0.0	0.0	0.0	0.0	----

2. 04.05.2015 (partea 2):

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101
 User ID: GEORGE Site ID: 00000002
 Data Points: 32 Data Type: Avg Sample Period: 30 sec
 Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54

```
=====
====
Gas Type:                NO2(ppm)  VOC(ppm)   SO2(ppm)   LEL(%)
OXY(%)
High Alarm Levels:      10.0     100.0     10.0       20.0       ----
-
Low Alarm Levels:       1.0      50.0      2.0        10.0       ----
-
=====
```

```
====
Line#      Date  Time      NO2(ppm)  VOC(ppm)   SO2(ppm)   LEL(%)
OXY(%)
=====
====
 1 05/04/2015 13:09      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 2 05/04/2015 13:09      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 3 05/04/2015 13:10      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 4 05/04/2015 13:10      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 5 05/04/2015 13:11      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 6 05/04/2015 13:11      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 7 05/04/2015 13:12      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 8 05/04/2015 13:12      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
 9 05/04/2015 13:13      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
10 05/04/2015 13:13      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
11 05/04/2015 13:14      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
12 05/04/2015 13:14      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
13 05/04/2015 13:15      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
14 05/04/2015 13:15      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
15 05/04/2015 13:16      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
16 05/04/2015 13:16      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
17 05/04/2015 13:17      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
18 05/04/2015 13:17      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
19 05/04/2015 13:18      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
20 05/04/2015 13:18      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
21 05/04/2015 13:19      0.0       0.0        0.0        0.0       ----
-
=====
```


22	05/04/2015	13:19	0.0	0.0	0.0	0.0	----
23	05/04/2015	13:20	0.0	0.0	0.0	0.0	----
24	05/04/2015	13:20	0.0	0.0	0.0	0.0	----
25	05/04/2015	13:21	0.0	0.0	0.0	0.0	----
26	05/04/2015	13:21	0.0	0.0	0.0	0.0	----
27	05/04/2015	13:22	0.0	0.0	0.0	0.0	----
28	05/04/2015	13:22	0.0	0.0	0.0	0.0	----
29	05/04/2015	13:23	0.0	0.0	0.0	0.0	----
30	05/04/2015	13:23	0.0	0.0	0.0	0.0	----
31	05/04/2015	13:24	0.0	0.0	0.0	0.0	----
32	05/04/2015	13:24	0.0	0.0	0.0	0.0	----

3. 04.05.2015 (partea 3):

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101
 User ID: GEORGE Site ID: 00000002
 Data Points: 24 Data Type: Avg Sample Period: 30 sec
 Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54

```
=====
====
Gas Type:                NO2(ppm)  VOC(ppm)    SO2(ppm)    LEL(%)
OXY(%)
High Alarm Levels:      10.0     100.0       10.0         20.0       ----
-
Low Alarm Levels:       1.0      50.0        2.0          10.0       ----
-
=====
```

```
====
Line#      Date  Time      NO2(ppm)  VOC(ppm)    SO2(ppm)    LEL(%)
OXY(%)
=====
====
1  05/04/2015  14:18      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
2  05/04/2015  14:18      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
3  05/04/2015  14:19      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
4  05/04/2015  14:19      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
5  05/04/2015  14:20      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
6  05/04/2015  14:20      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
7  05/04/2015  14:21      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
8  05/04/2015  14:21      0.0      0.0         0.0         0.0       ----
-
=====
```

9	05/04/2015	14:22	0.0	0.0	0.0	0.0	----
10	05/04/2015	14:22	0.0	0.0	0.0	0.0	----
11	05/04/2015	14:23	0.0	0.0	0.0	0.0	----
12	05/04/2015	14:23	0.0	0.0	0.0	0.0	----
13	05/04/2015	14:24	0.0	0.0	0.0	0.0	----
14	05/04/2015	14:24	0.0	0.0	0.0	0.0	----
15	05/04/2015	14:25	0.0	0.0	0.0	0.0	----
16	05/04/2015	14:25	0.0	0.0	0.0	0.0	----
17	05/04/2015	14:26	0.0	0.0	0.0	0.0	----
18	05/04/2015	14:26	0.0	0.0	0.0	0.0	----
19	05/04/2015	14:27	0.0	0.0	0.0	0.0	----
20	05/04/2015	14:27	0.0	0.0	0.0	0.0	----
21	05/04/2015	14:28	0.0	0.0	0.0	0.0	----
22	05/04/2015	14:28	0.0	0.0	0.0	0.0	----
23	05/04/2015	14:29	0.0	0.0	0.0	0.0	----
24	05/04/2015	14:29	0.0	0.0	0.0	0.0	----

4. 04.05.2015 (partea 4):

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101
 User ID: GEORGE Site ID: 00000002
 Data Points: 9 Data Type: Avg Sample Period: 30 sec
 Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54

```
=====
```

=====							
====							
Gas Type:	NO2(ppm)	VOC(ppm)	SO2(ppm)	LEL(%)			
OXY(%)							
High Alarm Levels:	10.0	100.0	10.0	20.0	----		
Low Alarm Levels:	1.0	50.0	2.0	10.0	----		
=====							
====							
Line#	Date	Time	NO2(ppm)	VOC(ppm)	SO2(ppm)	LEL(%)	
OXY(%)							
=====							
====							
1	05/04/2015	14:44	0.0	0.0	0.0	0.0	----
2	05/04/2015	14:44	0.0	0.0	0.0	0.0	----
3	05/04/2015	14:45	0.0	0.0	0.0	0.0	----
4	05/04/2015	14:45	0.0	0.0	0.0	0.0	----

5	05/04/2015 14:46	0.0	0.0	0.0	0.0	----
6	05/04/2015 14:46	0.0	0.0	0.0	0.0	----
7	05/04/2015 14:47	0.0	0.0	0.0	0.0	----
8	05/04/2015 14:47	0.0	0.0	0.0	0.0	----
9	05/04/2015 14:48	0.0	0.0	0.0	0.0	----

5. 04.05.2015 (partea 5):

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101
 User ID: GEORGE Site ID: 00000002
 Data Points: 122 Data Type: Avg Sample Period: 30 sec
 Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54

```
=====
====
Gas Type:           NO2(ppm)   VOC(ppm)   SO2(ppm)   LEL(%)
OXY(%)
High Alarm Levels:  10.0     100.0     10.0       20.0       ----
Low Alarm Levels:  1.0      50.0      2.0        10.0       ----
=====
```

```
=====
====
Line#      Date   Time      NO2(ppm)   VOC(ppm)   SO2(ppm)   LEL(%)
OXY(%)
=====
1  05/04/2015 15:09      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
2  05/04/2015 15:09      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
3  05/04/2015 15:10      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
4  05/04/2015 15:10      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
5  05/04/2015 15:11      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
6  05/04/2015 15:11      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
7  05/04/2015 15:12      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
8  05/04/2015 15:12      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
9  05/04/2015 15:13      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
10 05/04/2015 15:13      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
11 05/04/2015 15:14      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
12 05/04/2015 15:14      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
13 05/04/2015 15:15      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
14 05/04/2015 15:15      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
15 05/04/2015 15:16      0.0     0.0     0.0     0.0     ----
=====
```

16	05/04/2015	15:16	0.0	0.0	0.0	0.0	----
17	05/04/2015	15:17	0.0	0.0	0.0	0.0	----
18	05/04/2015	15:17	0.0	0.0	0.0	0.0	----
19	05/04/2015	15:18	0.0	0.0	0.0	0.0	----
20	05/04/2015	15:18	0.0	1.0	0.0	0.0	----
21	05/04/2015	15:19	0.0	0.0	0.0	0.0	----
22	05/04/2015	15:19	0.0	0.1	0.0	0.0	----
23	05/04/2015	15:20	0.0	0.0	0.0	0.0	----
24	05/04/2015	15:20	0.0	0.0	0.0	0.0	----
25	05/04/2015	15:21	0.0	0.0	0.0	0.0	----
26	05/04/2015	15:21	0.0	2.1	0.0	0.0	----
27	05/04/2015	15:22	0.0	5.5	0.0	0.0	----
28	05/04/2015	15:22	0.0	0.0	0.0	0.0	----
29	05/04/2015	15:23	0.0	0.0	0.0	0.0	----
30	05/04/2015	15:23	0.0	0.0	0.0	0.0	----
31	05/04/2015	15:24	0.0	0.0	0.0	0.0	----
32	05/04/2015	15:24	0.0	0.0	0.0	0.0	----
33	05/04/2015	15:25	0.0	0.0	0.0	0.0	----
34	05/04/2015	15:25	0.0	0.0	0.0	0.0	----
35	05/04/2015	15:26	0.0	0.0	0.0	0.0	----
36	05/04/2015	15:26	0.0	0.0	0.0	0.0	----
37	05/04/2015	15:27	0.0	0.0	0.0	0.0	----
38	05/04/2015	15:27	0.0	0.0	0.0	0.0	----
39	05/04/2015	15:28	0.0	0.0	0.0	0.0	----
40	05/04/2015	15:28	0.0	0.0	0.0	0.0	----
41	05/04/2015	15:29	0.0	0.0	0.0	0.0	----
42	05/04/2015	15:29	0.0	0.0	0.0	0.0	----
43	05/04/2015	15:30	0.0	0.0	0.0	0.0	----
44	05/04/2015	15:30	0.0	0.0	0.0	0.0	----
45	05/04/2015	15:31	0.0	0.0	0.0	0.0	----
46	05/04/2015	15:31	0.0	0.0	0.0	0.0	----
47	05/04/2015	15:32	0.0	0.0	0.0	0.0	----

48	05/04/2015	15:32	0.0	0.0	0.0	0.0	----
49	05/04/2015	15:33	0.0	0.0	0.0	0.0	----
50	05/04/2015	15:33	0.0	0.0	0.0	0.0	----
51	05/04/2015	15:34	0.0	0.0	0.0	0.0	----
52	05/04/2015	15:34	0.0	0.0	0.0	0.0	----
53	05/04/2015	15:35	0.0	0.0	0.0	0.0	----
54	05/04/2015	15:35	0.0	0.0	0.0	0.0	----
55	05/04/2015	15:36	0.0	0.0	0.0	0.0	----
56	05/04/2015	15:36	0.0	0.0	0.0	0.0	----
57	05/04/2015	15:37	0.0	0.0	0.0	0.0	----
58	05/04/2015	15:37	0.0	0.0	0.0	0.0	----
59	05/04/2015	15:38	0.0	0.0	0.0	0.0	----
60	05/04/2015	15:38	0.0	0.0	0.0	0.0	----
61	05/04/2015	15:39	0.0	0.0	0.0	0.0	----
62	05/04/2015	15:39	0.0	0.5	0.0	0.0	----
63	05/04/2015	15:40	0.0	0.2	0.0	0.0	----
64	05/04/2015	15:40	0.0	0.1	0.0	0.0	----
65	05/04/2015	15:41	0.0	0.1	0.0	0.0	----
66	05/04/2015	15:41	0.0	0.0	0.0	0.0	----
67	05/04/2015	15:42	0.0	0.0	0.0	0.0	----
68	05/04/2015	15:42	0.0	0.0	0.0	0.0	----
69	05/04/2015	15:43	0.0	0.0	0.0	0.0	----
70	05/04/2015	15:43	0.0	0.0	0.0	0.0	----
71	05/04/2015	15:44	0.0	0.0	0.0	0.0	----
72	05/04/2015	15:44	0.0	0.0	0.0	0.0	----
73	05/04/2015	15:45	0.0	0.0	0.0	0.0	----
74	05/04/2015	15:45	0.0	0.0	0.0	0.0	----
75	05/04/2015	15:46	0.0	0.0	0.0	0.0	----
76	05/04/2015	15:46	0.0	0.0	0.0	0.0	----
77	05/04/2015	15:47	0.0	0.0	0.0	0.0	----
78	05/04/2015	15:47	0.0	0.0	0.0	0.0	----
79	05/04/2015	15:48	0.0	0.0	0.0	0.0	----

80	05/04/2015	15:48	0.0	0.0	0.0	0.0	----
81	05/04/2015	15:49	0.0	0.0	0.0	0.0	----
82	05/04/2015	15:49	0.0	0.0	0.0	0.0	----
83	05/04/2015	15:50	0.0	0.0	0.0	0.0	----
84	05/04/2015	15:50	0.0	0.0	0.0	0.0	----
85	05/04/2015	15:51	0.0	0.0	0.0	0.0	----
86	05/04/2015	15:51	0.0	0.0	0.0	0.0	----
87	05/04/2015	15:52	0.0	0.0	0.0	0.0	----
88	05/04/2015	15:52	0.0	0.0	0.0	0.0	----
89	05/04/2015	15:53	0.0	0.0	0.0	0.0	----
90	05/04/2015	15:53	0.0	0.0	0.0	0.0	----
91	05/04/2015	15:54	0.0	0.0	0.0	0.0	----
92	05/04/2015	15:54	0.0	0.0	0.0	0.0	----
93	05/04/2015	15:55	0.0	0.0	0.0	0.0	----
94	05/04/2015	15:55	0.0	0.0	0.0	0.0	----
95	05/04/2015	15:56	0.0	0.0	0.0	0.0	----
96	05/04/2015	15:56	0.0	0.0	0.0	0.0	----
97	05/04/2015	15:57	0.0	0.0	0.0	0.0	----
98	05/04/2015	15:57	0.0	0.0	0.0	0.0	----
99	05/04/2015	15:58	0.0	0.0	0.0	0.0	----
100	05/04/2015	15:58	0.0	0.0	0.0	0.0	----
101	05/04/2015	15:59	0.0	0.0	0.0	0.0	----
102	05/04/2015	15:59	0.0	0.0	0.0	0.0	----
103	05/04/2015	16:00	0.0	0.0	0.0	0.0	----
104	05/04/2015	16:00	0.0	0.0	0.0	0.0	----
105	05/04/2015	16:01	0.0	0.0	0.0	0.0	----
106	05/04/2015	16:01	0.0	0.0	0.0	0.0	----
107	05/04/2015	16:02	0.0	0.0	0.0	0.0	----
108	05/04/2015	16:02	0.0	0.0	0.0	0.0	----
109	05/04/2015	16:03	0.0	0.0	0.0	0.0	----
110	05/04/2015	16:03	0.0	0.0	0.0	0.0	----
111	05/04/2015	16:04	0.0	0.0	0.0	0.0	----

112	05/04/2015	16:04	0.0	0.0	0.0	0.0	----
113	05/04/2015	16:05	0.0	0.0	0.0	0.0	----
114	05/04/2015	16:05	0.0	0.0	0.0	0.0	----
115	05/04/2015	16:06	0.0	0.0	0.0	0.0	----
116	05/04/2015	16:06	0.0	0.0	0.0	0.0	----
117	05/04/2015	16:07	0.0	0.0	0.0	0.0	----
118	05/04/2015	16:07	0.0	0.0	0.0	0.0	----
119	05/04/2015	16:08	0.0	0.0	0.0	0.0	----
120	05/04/2015	16:08	0.0	0.0	0.0	0.0	----
121	05/04/2015	16:09	0.0	0.0	0.0	0.0	----
122	05/04/2015	16:09	0.0	0.0	0.0	0.0	----

6. 04.05.2015 (partea 6)

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101
 User ID: 1 Site ID: 00000002
 Data Points: 2 Data Type: Avg Sample Period: 30 sec
 Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54

```

=====
====
Gas Type:                                                              NO2(ppm)    VOC(ppm)                                                              SO2(ppm)                                                              LEL(%)
OXY(%)
High Alarm Levels:                                                              10.0                                                              100.0                                                              10.0                                                              20.0                                                              ----
-
Low Alarm Levels:                                                              1.0                                                              50.0                                                              2.0                                                              10.0                                                              ----
-
=====
====
Line#                                                              Date    Time                                                              NO2(ppm)    VOC(ppm)                                                              SO2(ppm)                                                              LEL(%)
OXY(%)
=====
====
1    05/04/2015    18:57                                                              0.5                                                              9.1                                                              0.0                                                              0.0                                                              ----
-
2    05/04/2015    18:57                                                              0.5                                                              9.6                                                              0.0                                                              0.0                                                              ----
-

```

7. 05.05.2015 (Partea 1):

Raspuns la VOC si LEL !!!

Instrument: Multi-gas Monitor (PGM50-5P) Serial Number: 107101
 User ID: FEORGE Site ID: 00000002
 Data Points: 69 Data Type: Avg Sample Period: 30 sec
 Last Calibration Time: 05/01/2015 12:54

```

=====
====
Gas Type:                NO2(ppm)  VOC(ppm)   SO2(ppm)   LEL(%)
OXY(%)
High Alarm Levels:      10.0    100.0     10.0       20.0      ----
-
Low Alarm Levels:       1.0     50.0      2.0        10.0      ----
-
=====
====
Line#      Date  Time      NO2(ppm)  VOC(ppm)   SO2(ppm)   LEL(%)
OXY(%)
=====
====
  1  05/05/2015 10:48      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  2  05/05/2015 10:48      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  3  05/05/2015 10:49      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  4  05/05/2015 10:49      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  5  05/05/2015 10:50      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  6  05/05/2015 10:50      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  7  05/05/2015 10:51      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  8  05/05/2015 10:51      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
  9  05/05/2015 10:52      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 10  05/05/2015 10:52      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 11  05/05/2015 10:53      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 12  05/05/2015 10:53      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 13  05/05/2015 10:54      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 14  05/05/2015 10:54      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 15  05/05/2015 10:55      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 16  05/05/2015 10:55      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 17  05/05/2015 10:56      0.0      0.2        0.0        0.0      ----
-
 18  05/05/2015 10:56      0.0      0.4        0.0        0.0      ----
-
 19  05/05/2015 10:57      0.0      0.4        0.0        0.0      ----
-
 20  05/05/2015 10:57      0.0      0.3        0.0        0.0      ----
-
 21  05/05/2015 10:58      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 22  05/05/2015 10:58      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 23  05/05/2015 10:59      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 24  05/05/2015 10:59      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-
 25  05/05/2015 11:00      0.0      0.0        0.0        0.0      ----
-

```


26	05/05/2015	11:00	0.0	0.0	0.0	0.0	----
27	05/05/2015	11:01	0.0	0.0	0.0	0.0	----
28	05/05/2015	11:01	0.0	0.0	0.0	0.0	----
29	05/05/2015	11:02	0.0	0.0	0.0	0.0	----
30	05/05/2015	11:02	0.0	0.0	0.0	0.0	----
31	05/05/2015	11:03	0.0	0.0	0.0	0.0	----
32	05/05/2015	11:03	0.0	0.0	0.0	0.0	----
33	05/05/2015	11:04	0.0	0.0	0.0	0.0	----
34	05/05/2015	11:04	0.0	0.0	0.0	0.0	----
35	05/05/2015	11:05	0.0	0.0	0.0	0.0	----
36	05/05/2015	11:05	0.0	0.0	0.0	0.0	----
37	05/05/2015	11:06	0.0	0.0	0.0	0.0	----
38	05/05/2015	11:06	0.0	0.0	0.0	0.0	----
39	05/05/2015	11:07	0.0	0.0	0.0	0.0	----
40	05/05/2015	11:07	0.0	0.0	0.0	0.0	----
41	05/05/2015	11:08	0.0	0.0	0.0	0.0	----
42	05/05/2015	11:08	0.0	0.0	0.0	0.0	----
43	05/05/2015	11:09	0.0	0.0	0.0	0.0	----
44	05/05/2015	11:09	0.0	0.0	0.0	0.0	----
45	05/05/2015	11:10	0.0	0.0	0.0	0.0	----
46	05/05/2015	11:10	0.0	0.0	0.0	0.0	----
47	05/05/2015	11:11	0.0	0.0	0.0	0.0	----
48	05/05/2015	11:11	0.0	0.0	0.0	0.0	----
49	05/05/2015	11:12	0.0	0.0	0.0	0.0	----
50	05/05/2015	11:12	0.0	0.0	0.0	0.0	----
51	05/05/2015	11:13	0.0	0.0	0.0	0.0	----
52	05/05/2015	11:13	0.0	0.0	0.0	0.0	----
53	05/05/2015	11:14	0.0	10.9	0.0	2.2	----
54	05/05/2015	11:14	0.0	14.9	0.0	3.1	----
55	05/05/2015	11:15	6.1L	8.1	0.0	15.6L	----
56	05/05/2015	11:15	3.1L	18.2	0.0	0.0	----
57	05/05/2015	11:16	0.0	172.3H	0.0	0.0	----

58	05/05/2015 11:16	0.0	92.7L	0.0	0.0	----
59	05/05/2015 11:17	0.0	56.3L	0.0	0.0	----
60	05/05/2015 11:17	0.0	37.4	0.0	0.0	----
61	05/05/2015 11:18	0.0	27.0	0.0	0.0	----
62	05/05/2015 11:18	0.0	21.1	0.0	0.0	----
63	05/05/2015 11:19	0.2	24.7	0.0	0.0	----
64	05/05/2015 11:19	0.9	28.4	0.0	0.0	----
65	05/05/2015 11:20	0.0	61.4L	0.0	0.0	----
66	05/05/2015 11:20	0.0	24.5	0.0	0.0	----
67	05/05/2015 11:21	0.0	14.8	0.0	0.0	----
68	05/05/2015 11:21	0.0	12.0	0.0	0.0	----
69	05/05/2015 11:22	0.0	8.2	0.0	0.0	----

ANEXA 35

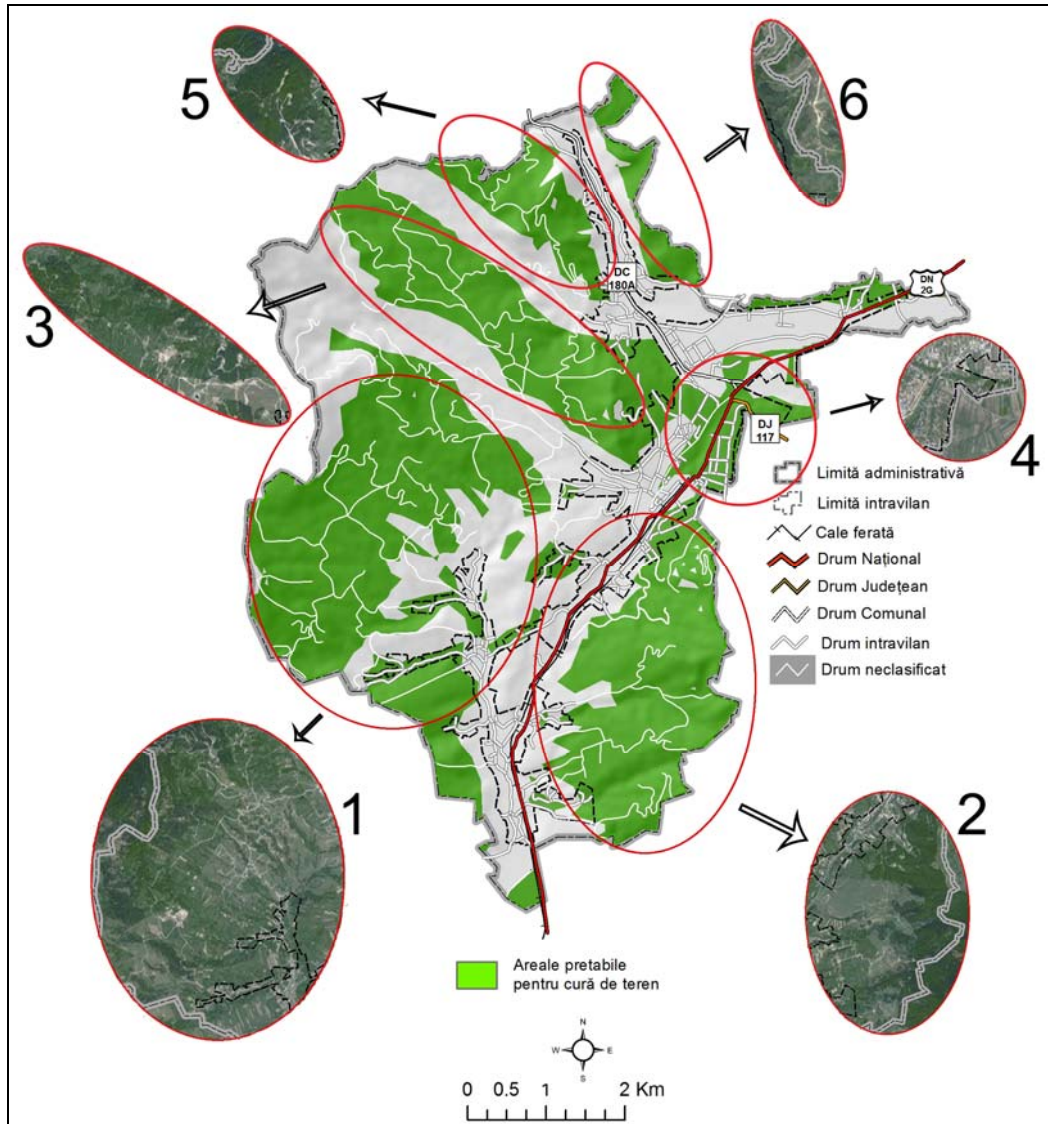

Fig. 106. Zonificarea arealelor pretabile pentru cura de teren din Municipiul Moinești

ANEXA 36

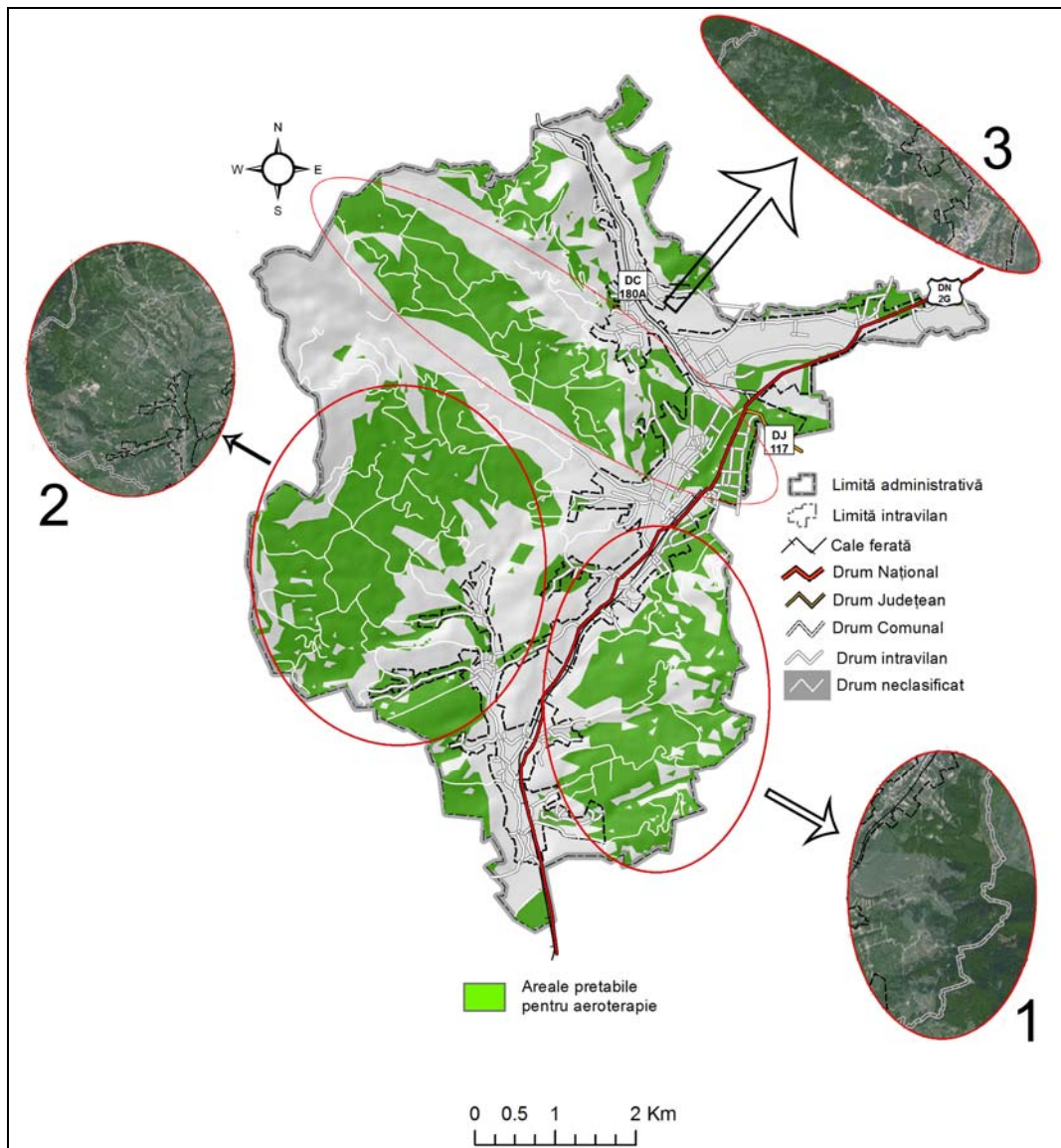

Fig. 107. Zonificarea arealelor pretabile pentru aeroterapie din Municipiul Moinești

ANEXA 37

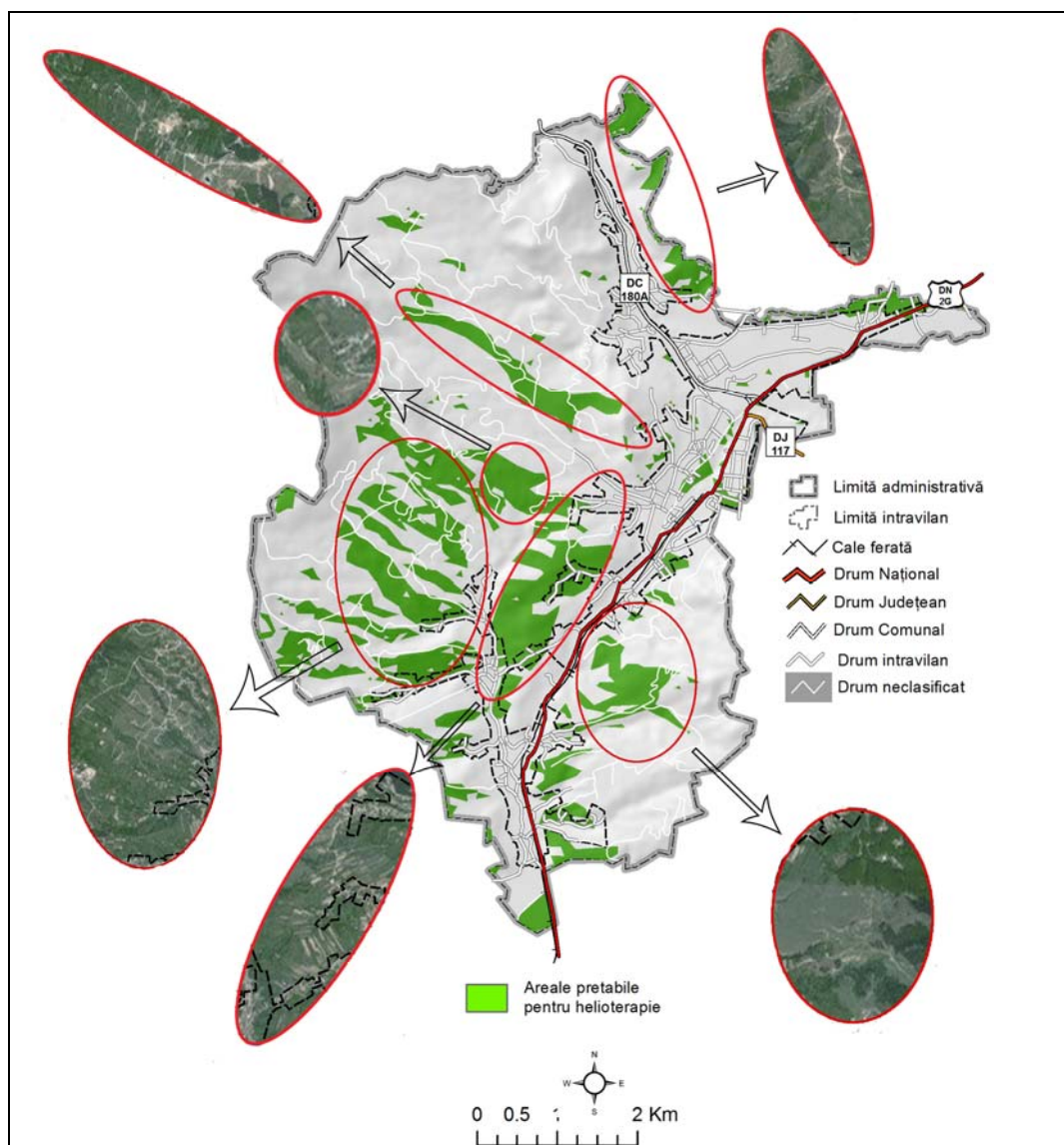

Fig. 108. Zonificarea arealelor pretabile pentru helioterapie din Municipiul Moinești

ANEXA 38

Tab. 71. Tipuri de structuri de primire turistică

	Băile Tușnad	Băile Balványos	Băile Homorod	Borsec	Covasna	Harghita Băi	Băițaști	Soveja	M-T-S
Hoteluri	5	1	-	-	8	1	4	1	6
Hosteluri	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Moteluri	-	-	1	-	-	-	-	1	1
Vile turistice	-	1	-	2	1	-	-	2	6
Bungalouri	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Popasuri turistice	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Căsuțe turistice	-	1	1	3	1	-	-	-	1
Pensiuni turistice	23	-	5	21	5	3	-	-	27
Pensiuni agroturistice	-	2	-	-	1	-	2	-	2
Cabane turistice	-	1	-	-	-	2	-	1	-
Camping-uri	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Tabere de elevi și preșcolari	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Total	28	7	11	26	16	6	6	5	46

Sursa: <http://statistici.insse.ro/>

* M-T-S= Moinești-Târgu Ocna- Slănic Moldova

ANEXA 39

Tab. 72. Tipuri de structuri de alimentație turistică

	Băile Tușnad	Băile Balvanyos	Băile Homorod	Borsec	Covasna	Harghita Băi	Băltătești	Soveja	M-T-S
Restaurant clasic	11	1	-	6	8	3	1	1	25
Restaurant pensiune	1	-	-	1	1	-	-	-	5
Fast-food	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Cafe-bar	-	-	-	1	1	-	-	-	1
Bufet-bar	-	-	-	1	1	-	-	1	2
Braserie	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Bar de zi	2	1	2	-	7	1	1	1	8
Bistrou	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Restaurant cu specific local	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Grădină de vară	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Disco bar	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Cramă	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Snack bar	3			1					
Total	17	3	2	10	22	5	3	3	43

Sursa: <http://tourism.gov.ro/autorizare-turism/>

ISBN: 978-606-37-0541-0

5 948422 018690

